

Francisci Kresnerico

M A G Y A R

H Í R M O N D Ó.

H A R M A D I K S Z A K A S Z.

B é t s b e n

Hummel J. D. betűivel.

1 7 9 3.

301845

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁRA

Ezen 1793-dik esztendőnek első napján mit kívánhatnánk jobbat a' két Magyar Hazának, mintha azt óhajtjuk szivünkben, hogy messze távozzanak ezektől az ollyatén szomorú viszontagságok, melyeket a' *Magyar Hirmondó 3-dik Szakaszának*, ezen első árkusában is fogunk elő beszélleni, 's az eggyességnek áldott Lelkétől vezéreltetvén egész Nemzetünk, öszve vetett vállakkal munkálódhassa, jó szívu Fejedelmünknek bölts kormányozása alatt, köz boldogságát.

Hadi Környürlállások.

A' *Nizzai* Grófságban tartózkodó Frantziáknak egy része, minekutánna vissza vette volna *Sospello* Városát, a' *Pedemontziumi*, és Tsálsz. 's Kir. eggyesült Seregektől: rútul ki-rablotta azt, 's a' prédával vissza vonta magát *Scarena*ig. A' *Pedemontziumi*, és Ts. Kir. Seregek tehát ismét el-foglalták a' *Sospelloi* hegyeket, 's bé-szállottak magába a' Városba is; de meg-értvén ezt *Dagobert* Frantzia Generális, nagy erővel indúlt Dec. 2-dikán ellenek, 's vissza nyomta őket. Fogott - el eggynehányat közzülök, 's prédát is nyert tőlök. Vége lévén a' viadalnak, újra fel-prédálták *Sospello* Városát a' Frantziák, úgy tértek vissza *Scarena* felé.

A' *Genuai* Közöns. Társaságnak *Spezzia* nevü ki-kötő helyében feküdt, a' mint tudjuk, a' Frantziáknak egy nagy hajós Seregek. Erről azt irták Dec. 14 dikén *Livornóból* (a' közép - tengeren fekvő hires

kereskedő Városából, és szabad ki-kötő helyéből a' *Toskánai* Nagy-Hertzezségnek), hogy két osztályokban szélnek eresztette vitorláit. Az egyik osztály ment *Corsica* Szigetének *Ajaccio* nevezetű ki-kötő helyébe, hogy ott három ezer földi, vagy szárazra való Katonákat vegyen-fel hajókra; a' másik osztály hasonló tzéllal szándékozott Frantzia Országának *Touloni* ki-kötő helyébe. Dec. 11-dikén el is érkezett az első osztály *Ajaccióba*, 's egynehány rendbéli ágy ülővésekkel köszöntetett az ott vólt hajók által. — Minthogy e' szerént, igen közel látta magához *Szárdinia* az Ellenséget, nagyobb erőben kezdte tétetni az óltalom-készületeket. — Kegyelmet nyervén az eddig engedetlenkedett hegyi Lakosok is, fegyvert fogtak az Ellenség ellen, mintegy négy ezeren.

A' Sz. Pápa' Birodalmabéli óltalom-készületeknek Fő Elintézője, Ts. Kir. Feldm. Gr. *Caprara* (Római Fi), minekutánna az említett Birodalomnak tengeri széleit el-járta, 's a' szükséges rendelkezéseket mindenütt megtette volna: víszta ment Dec. 11-dikén *Rómába*, hogy tudósítsa Pápa ő Szentségét a' dolgoknak miben-létéről, és hogy a' *Róma* Városába sereglő Katonaságnak szálló helyéről, 's vitézi gyakoroltatásáról személtlyessen gondoskodjon.

Az Egyházi (Pápai) Birodalomnak mostani terhes környülállásához képest való fel-segállésében, szép példával ment elől a' Státus' Titoknokja, Kárdinális *Zelada*, mert valamennyi arany 's ezüst portékája vólt:

vólt: mind a' pénzverő - házba küldötte, hogy a' Státus', és a' szegénység' számára pénz verődjön belőlle. Követték a' többek között e' nemes tselekedetet: Kárdinális *Antonelli*, *Perugiai Helytartó Altieri*, 's a' Pápai Kintstárnak Fő Gondviselője *Ruffo* Ur. Ezek is a' pénzverő - házba küldötték a' magok ezüst portékáikat, 's az azokból verendő pénzeknek egy részét által ajánlották Pápa ő Szentségének.

Londonból egy Kurir érkezett Dec. 13-dikán *Hannoverába*, azzal a' parantsolattal, hogy ő *Nagy-Britanniai Felsége* — mint *Hannoverai Választó-Hertzeg* — részéről, négy ezer Ember állyon-ki a' *Frantziák* ellen, *Generális Buschnak* kormányozása alatt.

A' *Hollandusok*' ellenére, által-szállottak a' *Frantziák* *Maestricht*nál (a' mint tudjuk) a' *Mósa* vizén. Már Dec. 11-dikén *Prussziai Geldriának Montfort* nevű Grófságában vólt belőlök egy tsapat; a' más tsapat pedig *Klivia* Hertzogségébe fészkelte-bé magát. Az első tsapatnak egy része, ismét előbb nyomúlt, *Ausztiai - Geldriának Ruremonde* nevezetű Városa's Erőssége felé, a' honnan már a' Tsász. Kir. Őrizet *Jülich* felé vette útját.

Egy *Jülich*i Levélből, melly költ Dec. 17-dikén, ezt olvassuk: „A' Tsász. Seregek ma telepednek környékeinkre. Alig ha a' *Frantziák* is minden órán itten nem teremnek. — (*Jülich* — *Frantziául: Juliers* — fő Városa egygy ugyan azon nevet viselő Hertzogségnek, melly a' *Trieri*, *Kolóniai*, *Lüt-*
ti.

tichi, *Geldriai*, és *Limburgi* földek között fekszik. Az előtt különös Hertzegjei voltak, a' kik egyszersmind birták a' szomszéd *Cleve* (*Clivia*), és *Berg* nevezetű Hertzegségeket is; de minekutánna ki-haltak volna azok 1609-dik esztendőben: a' *Brandenburgi*, és *Palatinátusi* Ház osztoztak hagyományaikon, de a' melly osztozás, sok erőszakos villongásokkal, és perlekedésekkel készült meg. Már most a' *Kliviai* Hertzegséget, *Mark*, és *Ravensberg* Grófságokkal egygyütt, bírja a' *Brandenburgi* Vál. Hertzeg, az az a' *Prussziai* Király; a' *Jülich*i, és *Bergi* Hertzegségeket pedig a' *Palatinátusi* Vál. Hertzeg, a' kire szállott *Bavária* is.)

A' *Hollandiai* Közöns. Társaságnak Fő Kormányfője, 's ennek Frigyeze a' *Nagy-Britanniai* Udvár, semmiképpen el nem szenvedhetik azt a' *Frantziáknak*, hogy felszabadították a' *Skáldis*-vizén való fel's alá járást, 's már nyóltz fegyveres hajókkal fel is mentek azon ök magok, a' *Hollandusoknak* minden protestátziójok ellen is, az *Antverpiai* ki-kötő helybe. — A' *Londoni Spanyol* Követhet, *Marquis del Camphoz*, gyakran érkeznek Kurirok *Madridből*, és valahányszor Kurir érkezik, mind annyiszor Státus-Konferentziák tartatnak a' *N. Brit. Ministerekkel*. Innen nem ok nélkül itélik közönségessen, hogy *Spanyol Ország* is egyesíteni fogja a' maga tengeri erejét *Nagy-Britanniával*, és *Hollandiával*, *Frantzia Ország* ellen. — Gróf *Chatham*, Lord *Hood*, 's több más Bízatosai az *Admiralitásnak* (a' tengeri dolgokra ügyelő Fő Széknek) eleibe ter-

terjesztették a' Nagy - Britanniai Királynak, Dec. 5-dikén: minémű karban légyen a' hajós Sereg, 's mitsoda parantsolatok adat-tak - ki, annak nagyobbítása eránt. Ezen előadás szerént, szinte készen voltak már tizeneggy első nagyságú, vagy öreg hajók az említett napon. Azonban sok könnyű lizerű hajók küldettek vólt már el — ki egy, ki más felé — petsét alá zártt parantsolatokkal. — Mind a' szárazon, mind a' tengeren vitézkedő Seregnél, feles számú Tiszteket léptetett fellyebb, 's még többeket is szándékozott fellyebb léptetni a' Király, kiknek neveik laistromba irattak, melly laistromból szorgalmatossan ki-hagyattak mind azon Tisztek, a' kik valamelly úgy nevezett *Egyenlőség*-, avagy *Revolutzió-Klúbb*a (Társaságba) állottak-bé. — *London* körül, tiz ezer fegyveres Embert igyekezett az Udvar, mentől előbb táborba szállítani.

Custine Fr. Vezér, akasztó fával fenyegette meg Dec. 19-dikén, a' ki *Moguntziának*, vagy *Kasszelnek* fel adásáról tsak szót is mér tenni.

Gróf *Clerfajit* Vezérünk Serege, Dec. 17-dikén *Koloniához* nem messze feküdt *Bergennél*, 's hat ezer Prusszusok is mentek segittségére.

Frantzia Országának

még tsak kevés esztendőkkel is ez előtt, tsupán az eggy Istentől függött Királlya, olly formában kéntelenített meg-jelenni Dec. 11-dikén a' Nemzet-Gyűlése előtt, mint valamelly Bünnös. — Nem érdemel az,

Em.

Emberi nevet, a' kit figyelmetessé ne tenne ezen rendkívülvaló történet. Mivel pedig semmi is e' részben olly nagy világosságot nem nyújthat az Olvasónak, mint a' vádának, 's a' Király által ezekre adott nyomos feleleteknek vóltaképpenvaló előadása: ezen okon közlötte azt, más Ujságok — Frantziák, és Németek — után, a' *Bétsi Udvari Ujság* is; közli a' *Magyar Hírmondó* is.

Vád. Kegyelmed (Vous) 1789 dik Eszt. Júniusnak 20 dikán, félbe-szakasztotta az első Nemzeti Gyűlésnek Üléseit, 's az kénтеленítettett magát egy Bál-házba venni. Mit felel erre Kegyelmed? *Felelet.* Még akkor nem vólt erről a' dologról semmi törvény hozva. *Vád.* Jún. 23 dikán, bajonétokkal vetette körül Kegyelmed a' Gyűlés' Házát, 's egy tyrannusi végzést adott ki Kegy.ed, mellyben parantsolta a' Nemzet' Reprezentánsainak (Képviselőinek), hogy oszollyanak haza. A' felelet éppen a' vólt, mint az első vádra. *Vád.* Soká halogatta Kegy.ed azon Törvényeknek végre-hajtását, mellyek eltörölték a' Földes Urasági Jusokat, 's a' dézmákat. Soká nem esmerte meg az Ember' Jussainak előadását. A' *Flandern* Regementet magához hívta Kd, és Strásáinak számát meg-kettőztette. Kegy.ed vólt az oka, hogy sok Polgárok hóltak meg *Versáliában*. Bizonyságai ezen vétkeknek, azon Jegyzések, mellyeket 1789-dik esztend. Sept. 10 dikén maga tett Kegyelmed. *Fel.* Akkor vólt jusom reá, hogy Seregeket masiroztathattam. A' mi a' vérontást illeti, azt soha sem akartam. Hogy a' végzésekre, jegy-

jegyzéseimet tehessem: az nékem szabadságomban állott. *Vád.* Egy vendégségek' alkalmatosságával a' Test-örzöknek, megtapostatott a' Nemzeti Kokárda-a' Kegy.ed' jelenlétében, 's fejr Kokárdát raktak-fel a' Jelenlévők. *Fel.* Nem igaz, hogy ez, az én jelenlétemben történt volna; soha sem esett ez. *Vád.* 1790-dikben, Júl. 20-dikán, meg-esküdt Kegy.ed, 's meg nem tartotta esküvését. Milliókat osztogatott-ki, hogy a' Köz-Lelket meg-vesztegesse. Tettette, mintha szeretné a' Népet, hogy ennél fogva a' szabadságot meg-fojtsa. *Talont*, és *Mirabót* vette-fel eszközül, a' Köz-Léleknek meg-rontására. *Fel.* Nem emlékezem jól reá, mi történt akkor; hanem mind akkori dolgok ezek, mikor én el nem fogadtam volt még a' Konstitutiót.

V. Egy Kontra-revoluczió' Plánuma szerént, mellyhez tulajdon kezével írta Kd a' maga jegyzéseit, ki ment Kd a' külső Városokba, 's ott pénzt hányt. F. Fő gyönyörűségem volt énnékem mindenkor a' szükölködőkön segíteni; de soha se tselekedtem azt veszedelmes szándékból (Midön ezeket szóllotta a' Király: könyben lábadtak a' szemei) V. 1791-dikben akart Kd elsőben meg szökni. Febr. 28-dikán sok Nemesek gyültek fel a' Kir. palotába, a' végett, hogy azokuak óltalmok alatt szökhessen el Kd. F. Ez a' vád helytelen. V. Juniusnak 21-dikén el szökött Kd, egy meg-hamisított passzussal. Kevéssel az előtt azt ígerte Kd írásban a' N. Gyűlésnek, hogy a' Törvényeket végre fogja hajtatni. F. A' mit ak-

akkor irtam a' N. Gy. nek az én útam eránt, az, most is feleletül szolgálhat. V. A' Nancy Városabéli vérontást Kd okozta, 's helybe is hagyta. Lafajettel (*la Fayette*) és a' Clermonti Püspökkel folytatott levelezése Kdnek azt mutatja, hogy a' Konstitutziót fel akarta forgatni Kd. A' Márs-mezején (Páris mellett) Polgár vér folyt F. A' mik 1791 eszt. Jul. nak 14. dikétől fogva estek, azokat nem lehet nékem vétkül tulajdonítani Egyébaránt nem is tudok én azokból semmit. V. Pénzen fogadott Pásquilánsok által igyekezett Kd, a' papiros pénzeket betstelenekké tenni. A' ki költözteknek pártját fogta, 's nagy summákat küldözött néki-ek. Tudta Kd, hogy a' Magyar és Prusszus Királyok öfzye szegődtek Pillnitzben (*Saxonában*) hogy Kdet ismét vissza tegyék előbbeni Királyi székibe: és Kd semmit se jelentett ezen szegödségről a' N. Gy. nek; hanem akkor, midön már késő vólt. F. Mihelyt meg - tudtam: mindjárt tudósítottam felölle a' N. Gy.-t. Egyéb - aránt a' Konstitutzió után, a' Ministerek tartoznak ezért felelni. V. Arles és Avignon Városiban folyt a' polgár vér. A' Kd által oda küldött Biztosok még nevelték a' szerentsétlenséget. F. A' Biztosoknak elejekbe vólt adva, mit tselekedjenek. Eggyet se esmértem én közülök midön előmbe állittattak a' Ministerek által. V. Nimes, Montauban, és Jales Városiban folyt a' vér. és Kd semmit se' tsinált a' Kontrarevolutzió ezen magvának meg fojtására, mig ki nem ütötte magát a' partütés Duffaillant alatt a' Cevennes he-

hegyein. F. Ezek nem tartoznak én reám, hanem a' Ministerekre. Ők felellyenek. Én, mindent meg parantsoltam nékiek, valami szükséges volt. V. Kegyelmed fizette *Kob-lentzben* a' maga Testőrzoit. F. Mihelyt hiremmel esett, hogy túl a' Rajnán egy Gárda - Sereg állittatott fel, mindjárt félbe hagyattam a' fizetést.

Vád. A' Keg. ed' Öttsei öszve gyűjtötték a' Ki-költöztteket, 's azoknak Vezéreikké lettek. Már a' mikor késő volt, akkor szegzte Kd magát ellenek. Bizonyság erre, a' következő tzedula, mellyet egyik Öttse irt Kdnek: „Postán irtam Felségednek. Mi itt ketten vagyunk, kiknek egy lelkünk, 's egy akaratunk vagyon Felségednek szolgálni.“ *Fel.* Erről a' Bilétről semmit sem tudok. *Vád.* 1791-dikben, Nov. végén nem állott a' Sereg több Emberből száz ezernél. E' szerént, Keg. ed nem vigyázott úgy, a' mint kellett volna, a' Státus' bátorságára. *Fel.* Én meg-parantsoltam a' Ministereknek, hogy sietessék a' Seregeknek ki-állítását. A' Laistromok, eleibe terjesztettek a' N. Gy. nek. Az nem az én hibám, ha a' Ministerek meg-tsalattáltak. *Vád.* Keg. ed, szökésre keltette a' Seregeket, hogy azok által nevellye a' maga Öttsei' erejét. Bizonyság erre, *Toulangeon*nak, a' Keg. ed' Öttseihez irt Levele. A' külső Udvaroknál, haza-áruló Emberei voltak Kdnek, kik között sokan sietették a' Törökökkel való békességet, azért: hogy az Auszriai Seregek a' Rajna felé indulhassanak. Ez, meg-tetszik egy Leveléből *Choiseul Gouffier*nek (a' Portánál volt

volt Frantzia Követnek.) *Fel.* Ez, mind hamisság. *Choiseul* nem mondott igazat. *Vád.* Midőn már marsban voltak a' Prusszusok, akkor adta Kd tudtára a' N. Gy. nek, hogy a' Prusszusok a' Rajna felé nyomúlnak. *Fel.* Én nem tudtam azt előbb. *V. Dabancourt*ot, a' ki Unokája *Calonnenak*, Ministerrévé választotta *Kegy. ed.* A' mi Várainkat meg-fosztotta Kd őrizetjeiktől, 's oka volt *Longvy'* el-vesztésének. *Fel.* Én nem tudtam, hogy *Dabancourt* Unokája *Calonnenak*. Én nem parantsoltam, hogy a' Várakból kivigyék az őrizeteket. Reá nem mehettem volna, hogy illy dolgot tselekedjek. *Vád.* Tengeri készületeinkből ki-forgatott bennünket Kd. A' Tisztek ki-költöztek, 's a' többeknek obsitot adatott Kd. *Bertrand*ot megtartotta Tengeri Ministernek. *Fel.* Én mindent el-követtem, valami tsak töllem kitelhetett, hogy a' Tengeri Tiszteket megmaraszthassam. A' Tengeri Ministert megtarthattam, mivel a' N. Gy. nem végezte azt felőle, hogy el-vesztette volna a' Nemzet' bizodalmát. *Vád.* A' Koloniákbeli pártütésnek, és zenebonának *Kegy. elmed* volt az indítója, 's fenn-tartója. *Fel.* Ha tselekedte ezt valaki Sz. *Domonkos (St Domingue)* Szigetében: bizonynyal akaratom ellen tselekedte.

Folytatása következik.

Nagy - Britanniában

fel van osztva, mint tudni való, a' Fő Hatalom, a' Király, és az Ország-Gyűlése között. Mivel a' Király' Ministerei magok is benn ülnek az Ország-Gyűlésben, még pedig mint rendes Tagok, innen származtak azon

esmeretes két nevezeték: *Minisztériom mellett*; és *Minisztériom ellen lévő Felekezete az Ország-Gyűlésnek*. A' melly Rész t. i. a' Miniszterek' szándékát támogatja, 's igyekezik előmozdítani, az neveztetik *Ministeriális*, vagy *Minisztériom mellett lévő Felekezetnek*; a' melly Rész ellenben, meg-hánnya veti előbb a' Miniszterek' állításokat, nehézségeket formál az ellen: ez neveztetik *Oppositionnak*, az az, *Minisztériom ellen lévő Felekezetnek*. Ezen két Felekezeteknek meg-eggyeztetések mászor is vétetett vólt már munkába; most főképpen annyival inkább igyekeztek rajta, mivelhogy a' Frantzia Revoluzciónak sok Barátjai támadtak mind *Angliában*, mind *Skótzsiában*, és *Hiberniában*, melly három egyesített Országoknak közönséges nevek: *Nagy-Britannia*. — Hertzeg *Portrand* (*Fox*-nak testi lelki Embere), Lord *Loughborough*, és *Burke*, 's *Vindham* Urak választattak az egyeztetésnek elszközlőivé. Annál nagyobb reménység vólt ezen négy derék Emberek' munkálkodásának szerentsés fogamatjához, mivel *Fox* Úr is, a' ki egy fő Tagja a' Minisztérium ellen való Felekezetnek, nem csak egy izben nyilatkoztatta már ki a' most *Nagy-Britanniában* uralkodó *Braunsv.* Ház eránt való hívségét, 's vallotta, hogy ezen Fejedelmi Háznak nagy háládatossággal tartozik az egész Nemzet; valamint azt is, hogy igen jó az *Angliai* Konstitutzió, a' maga tiszta épségében gondoltatva. — *Fox* Uron múlt azonban ugyan csak, hogy az óhajtott egyesülés tökéletességre nem mehetett. Olly ki-nyilatkoztatást tett t. i. maga

felől, hogy ő nem akarja többé rágalmazásnak tárgyaúl ki-tenni a' maga gondolatit, mint járt vólt t. i. a' Lord *Northal* lett egygyesülés által. Ő ugyan szereti, úgymond, a' maga Hazáját; mindazáltal vénebb már ő, 's hidegebb vérrel is viseltetik a' külső tekintet eránt, hogy sem mint a' *Ministérium*' zárlója alá akarna állani: mindazonáltal, ha talán szükséges volna az ő távol-léte, ő öröme est el-megy addig valamelly idegen Tartományba, míg ismét helyre áll az egygyesség; de ha nem lenne szükséges — a' mint h is — az ő távol-léte: úgy ő, továbbra se szün-meg tellyesíteni a' maga kötelességét, mellyel tartozik, mint Tagja a' Társaságnak, és tsupán azt tenni törvényül magának, hogy lelke-esmérete szerént haggya, vagy ne haggya helybe, mellyek fel-tevődnek az Ország Gyűlésben.

Jóllehet azonban meg nem készülhetett is a' *Ministériomi*, és *Nem-Ministériomi* Felek között az egygyesség: még is nagy reménység vagyon felőlle, hogy *Nagy-Britannia*' tsendességét nem fogja olly *Revolutzió* érdeklenni, mint a' minémű még most is zürzavarban tartja *Frantzia Országot*. Sokan vagynak ugyan is, a' kik állhatatossan ragaszkodnak az eddig való *Konstitutzió*hoz, 's ennek fenn-tartására elzeket, 's erejeket egyesítették. Ezt tselekedték nevezetessen *London Városában* a' különbkülönbféle *Kereskedők*, kik is többen három ezernél öfzve gyűltek *Dec. 5-dikén* egy nagy házba, mellyben következendő értelmű végzés olvastatott fel: „Szükséges a' jelenlévő környölállásokban,

ban, hogy különösen a' fő Városnak betsületes Lakosai adják szembetűnő jeleit, az Ország' Konstitutziojához viseltető hajlandóságoknak. " Helybe-hagyó örvendetes kiáltások váltották fel ezen határozásnak elolvastatását. Tsupán hatan találkoztak, a' kik kezeik' fel-emelése által jelentették, hogy ők szólni akarnak az ellen; de közönseggessen Konstitutzio' Ellenségeinek ítéltevéen, ki-vettettek a' Gyűlés' házából. — Ez után, még egy Jelentés olvastatott fel, mellynek ide ment-ki az értelme: „*London* Városának betsületes Polgári olly ^{értelme}ben vagynak, hogy a' *Britanniai* Konstitutzionak elegendő ereje van önnön magában, azon hibáknak meg-orvoslására, melyek az időnek hosszas volta miatt bé-tsúshattak az Igazgatásba. Ezen Konstitutzionak fundamentoma: a' Király, és a' Parlamentomnak alsó 's felső Háza.“ — Egynehány előkelő Személyek vállalkoztak ki ugyan csak a' Gyűlésből, a' kik akartak szólni a' Parlamentomon való jobbításról; de a' nagyobb rész azt felelte, hogy telyességgel nem arra a' tárgyra nézve lett volna az egybe-gyűlés. Végre egy Deputatzio neveztetett ki, melly előtt tartozzának fel-jegyezni magok neveiket mind azok, a' kik a' fel-olvasztatott Jelentésekre (Jelentvényekre) reá állottanak.

Elegyes Tudósítások.

A' *Párisi* módikra nézve, a' most legnagyobb újság, hogy egynehány hónapoktól fogva semmi új módit nem találtak fel. Az egygyű öltözködésnek módját, és a'

gya-

gyalog járást kezdik fel-venni a' Férjfiaktól még a' gazdagabb Dámák is.

Angliának *Birminghám* nevű Városából, 500 font sterlinget (4500 forintot) küldöttek nem régiben *Priftley* Tudósnak, hogy ezen summa által is pótolódjék némelly részből az a' nagy veszteség, mellyet a' nevezett nagy Ember szenvedett némelly vak buzgóságú *Birminghám*i Lakosoktól. *Priftley* megköszönte *Birminghám* Városa' szivességét; de vissza küldötte az ajándék summát olly izenettel: hogy már minekelötte ezen 500 font sterlinget vette volna, meg-fordúlt az ő kára.

Ama' hires *Payne Tamásnak* nagy betsülete vagyon Irlandiában, és Skótzsiában, mert nevezetesen Skótzsiában tsak egy hét alatt is tiz ezer nyomtatvány költ-el azon munkájából, mellyet irt az *Ember' jussairól*; ellenben Angliának *Croydon*, és *Varrington* nevű Városaiban ki-formálták a' képét, 's közönségessen meg-égették.

A' mostani *Prusszus* Királynál Eklésiaért esedezett egykor valamelly újj Prédikátor, 's a' Felség azt kérdi tőle: hová való fi? mellyre a' Prédikátor: én Felséges Uram Berlini vagyok. Jaj! úgymond a' Király, nints roszabb a' Berlini gyermek-nevelésnél; de a' Predikátor, instálom alázatossan úgymond Felségedet, ollykor ollykor itt is találatnak jól nevelt Fiak, és a' többek között tsak én is tudok két példát. — Mellyek azok? kérdi a' Király; — edgyik Felséged, mond a' Predikátor, a' másik pedig én vagyok.

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ. *Bétsben*, Bóldog-Affzony' Havának
(Januáriusnak) 4-dik napján, 1793-dik
Elztendőben.

B é t s.

Szokás szerént, nagy pompa vólt az
Udvarnál ezen Ujj-Elztendő' első napján is,
mellynek fényességét hosszasán elő-beszél-
leni azért nem itéltük szükségesnek, mint-
hogy a' múltt elztendőbéli hasonló tzer-
moniát bőven le-irtuk vólt minden környül-
állásaival együtt, a' *Magyar Hírmondó'*
első Szakasszának első árkusában.

F. M. L. *Vallisch*, kiről azt említénk a'
minap, hogy itt fekszik betegen, tegnapelőtt
meg-halálozott,

B

A'

A' Musikában halhatatlan nevet érdemlett *Mozárt*, szegénységben hagyta a' maga Özvegyét, két árvákkal. Sok nemes lelkű Jóltevők segítettek tehát ezen a' szerenstéltelenen; segített tegnapelőtt B. *Swieten* is, mert közönséges helyen szomorú musikát, és éneklést tartatott a' *Mozárt*' emlékezetére, mellyből szaporább jövedelme lett az Özvegynek 3 száz aranynál.

Hadi Kõrnyûlállások.

(a' mellyeknek olvasása közben, hogy annál elevenebben állíthassa a' képzelõdõ elme maga eleibe az itt elõ-beszéllendõ történeteket, kívántunk némelly jegyzéseket elõrebotsátani:

Trier (Trevirum) Városától, mellyről neveztetik a' Triéri Választó-Hertzege (Electoratus), 3 mértföldnyire esik a' Saar folyó vize' mentében Saaburg nevű Frántzia Város. Közöttök vagynak ezeknek; Pellingen, és Können vagy Keinen nevű helyek. Az első, t. i. Pellingen, jobb kéz felől való mellyékén fekszik a' Saar-vizének, más-fél mértföldnyire magától a' folyó vitzól; a' másik pedig, t. i. Können, mindjárt a' Saar' bal partján. — Bergheim vagy Bergen, Kölln (Kolónia) Városához 3 mértföld. — Verviers, a' Lüttichi Hertzegegnék Franchimont nevű Marchióságában fekszik, Lüttich Városától negyedfél mértföldnyire. — Lüttichen alól tiz mértfölddel esik Rùremonde, Auszriai Geldriának fő Városa. Ehez 3 mértföld Venló Városa, melly Geldria Tartományának Hollandiához tartozó részében fekszik.)

Trier Városánál fekvõ Seregünknek, 's a' Frantziáknak szélsõ Vigyázóik, viadalra kel-

keltek egymással *Bibelhausennél*, nem messze *Saardurghoz*. Az Ellenség közzül, százan estek el. Népünk' veszteségét, kevésnek írják. 14 sebeseket vittek - hé belőle *Trier* Városába. — Decemb. 13 dikán új tsata volt az említett helyen, melyben a' két részről két százan estenek el. — Dec. 15-dikén költt több rendbéli *Trieri* Levelek bizonyítják, hogy a' Frantziák öt izben támadták meg az nap, a' Ts. Kir. Seregnek *Pellingennél* lévő sántzát; de mind annyiszor diadalmassan vissza verették; hanem a' *Könneni* erdőben kezdett sántzunk nem volt még tökéletesen készen: azért is elfoglalták azt a' Frantziák, eggy ágyúval eggyütt; de ezen nyereség került nekik közel négy ezer Ember veszteségbe. — Mivel a' *Pellingeni* sántzot nem lehetett már többé féltetni az ellenségtől: erre nézve, a' *Könneni* erdőben volt Népünk, *Kontznál* lévő sántzunkba jött - által a' *Saar'* jobb partjára, a' hol hid is vagyon a' *Saar'* vizén. Ezen környüállásokban, *Beaulieu* Generálisunk, 8000 Embert szándékozott segítségére vinni Hertzeg *Hohenlohe* Vezérünknek, *Trierhez*.

Hg *Hohenlohe* azt irta *Bétsbe* Dec. 23-dikán, hogy az ő Seregei mind vissza verték a' Frantziákat (kiknek Vezérek, Gen. *Bournonville*) a' *Saar'* mellyékén, *Trierhez* nem messze foglalt helyeikből. Még akkor, midőn el-indította tudósítását a' Hertzeg, üzték Vitézeink az Ellenséget; azért is a' bővebb tudósítást még ezután várjuk.

Későbbben következendő környülállásokat értettünk még H. *Hohenlóhérol*. Mídon útnak botsátotta a' Kurirt Béts felé: már akkor 20 ágyúkat nyert az ellenségtől 's 80-ra ment a' Fr. foglyok száma, kik között olyanok is vagynak a' kik előbb ki költöztek vólt Hazájokból: de ismét vissza mentek. — Nyóltzvan arany és ezüst érdem pénzt kért ő Felségétől H. *Hohenlóhé* a' *Vurmser* Hufzárjai számára.

(Hg *Hohenlohenak*, a' *Mária Therésia* nagyobb Keresztjét küldötte ő Tsász. Kir. Felsege; a' Seregnek pedig egy hónapi felesleg való zsóldot parantsolt jutalmul adatni. El-küldötte a' 80 érdem-pénzeket is.)

Egy *Frantzia* Sereg, melly *Dec.* nek 10-dikén a' *Lüttichi* Hertzegségnek *Spaa* nevü Mezővárosából kerekedett-fel: még az nap el-foglalta *Stablo*, és *Malmedy* Városait a' *Stablói* Hertzegségnek; és valamint másutt, úgy itt is úgy nevezett Szabadság Klubjait (Társaságait) állított-fel, 's a' Nép által választatott magának Elöljárókat.

Rüremonde Városából, egy más *Frantz* Sereg által költözött a' *Hollandusok* földjén *Wachtendonkon* által, *Prussziai Geldriának Geldern* (*Geldria*) Városába, és *Mörs* nevü *Prussziai szomszéd Hertzegségbe*. Minekelötte bé-ment vólna *Geldriába* *Dec.* 17-dikén, jó summa pénzt tsikart-ki *Creveld*, és *Mörs*
Vá.

Városaitól, 's a' *Campi* Apátúrságtól. *Geldriából*, *Klivia* (*Cleve*) Hertzegségébe verte a' készülőt.

Aquisgránium (*Aachen*) Városába, Dec. 16-dikán estve érkeztek *Stengel*, és *Desforets* Frantzia Generálisok. Ezek, az előljáró Sereget vezették, mellyet több tsoport rendes Katonák, és Nemzeti Gárdisták is követtek. Egy része ezeknek, Dec. 19 dikén *Jülich*, a' másik pedig *Düren* Városába indúlt, melly két Városok mind ketten a' *Jülich* Hertzegségben fekszenek. Innen, *Kolónia*, és *Bonn* Városaiba szándékoztak (az újjabb hírek szerint, benn is vagynak *Kolóniában*.)

A' *Rajna* mellyékére rendelt Ts. Kir. Seregek, Dec. 17 dikén kezdték a' *Frankóniai* Kerületbe való sereglést, 's ezen hón. 3 dikára mindnyájan ott szándékoztak lenni, úgymint: 21493-an, kik között 7375-en lovasok. A' Stabja ezen Seregnek áll: 20 Tisztekből, kikkel mintegy 50—60 Legények, és 250 lovak vagynak. — A' Kerületbéli Elöljárókkal úgy egyezett a' Tsász. Kir. Kommisszariátus, hogy a' Strásamestertől fogva, minden Legény — oda értvén a' Tisztek' tselédjeiket is — kapjon naponként 2 font kenyeret, levest, fél font főtt tehén húst a' maga leviben; zöldségből, avagy száraz hüvelykes veteményből, a' Tartomány' szokása szerént készült pépet (zugesmüse); végre egy itze bort, vagy egy pint sert — nyóltz krajtzárokért, mellyeket hárommal tóld a' Kerület. A' Városokban, 's falu helyeken tartoznak a' Vendégfogadók

sok: levest, tehén húst, pépet, és sülttet, kenyérrel együtt 30 kr. ért; estvére pedig két ételt 15 kr. ért adni.

A' *Bavárián* kerefsztül marsirozó Tsásfz, Kir. Katonaság közzül, Dec. 24-dikén érkezett a' *Vallis Mihály*' gyalog Regimentje, *Regensburg*' vidékére. Más nap, tovább ment, 's helyébe érkeztek a' Tsásfzár', és *Albert Hertzeg*' könnyü Lovassai.

Dümourier Fran. Vezér azt irta *Lüttich*-ből Dec. 12-dikén *Párisba*, hogy ő nem veheti semmi hasznát is azon győzedelemnek, mellyet nyert *Verviers* Városánál; mert az ő Serege egészen zürzavarba hozatott a' Had-Minister által. — Nagyon szívére hatott ezen Irás a' N. Gy. nek; azért is Dec. 13-dikán, és 14 dikén különbkülönbféle végzéseket hozott, a' Sereg' szükségeinek minél előbb való pótolása, és a' szabad akaratú Katonáknak, a' magok zászlóiknál való megmaraszthatások eránt.

Az *Angliai* Király, Ország - Gyűlést kezdő Beszédet tartván Dec. 13-dikán, az első, és második Tábla' Tagjaihoz, nyilván ki-jelentette, hogy hadi erejének nevelését, *Nagy-Britannia*' belső bátorságáért is ugyan; de egyfzersmind *Frantzia Ország*ra nézve is szükségesnek ítélte, melly Ország lábaival tapodja, a' többek között *Nagy-Britannia*' Frigyesének *Hollandiának* jussait; ámbár ez egyikhez sem hajlott a' hadakozó Felek közzül.

Péters.

Pétersburgból azt írják, hogy az *Orosz* Tsászárné tökéletes szándékkal vagyon, mind szárazon, mind vizen fegyveres erőt küldeni a' *Frantziák* ellen. Ugyan ennek tselekedésére igyekezik birni *Spanyol Ország*got, és a' *Velentzei* Közöséges - Társaságot is.

Frantzia Ország.

Bajos most *Frantzia Országban* az olyan Polgár' állapotja, a' kinek feles számú Betsülői vagynak. *Roland*, és *Pache* Ministereket azért akarják ki-küldetni Hazájokból, a' N. Gy. nek különböző Felekezetei, mivel mind kettőhöz sokan hajlanak. Az *Aureliánusi* Hertzeget is (kinek most, *Egalité* (*Egyenlőség*) *Filep* a' neve) ugyan azért akarja a' N. Gy. nek egy nagy része örökre el-kergettetni a' *Frantzia* földről; és mivelhogy még ezentúl, mint Királyi Házból származott személly, több tisztelőket 's követőket is kaphatna, valamint a' *Fiaiis*, a' kik jó Vitézek.

Igazmondó név alatt jött ki egy *Írás* *Párisban* a' melly álmélkodásra méltó bátorsággal hánnya szemére a' N. Gy. nek az önnön magával való ellenkezést. — Ennek mi is közöllyük egy igen szembetűnő példáját: A' múltt *Novemberben* azt végezte vala a' *Gyűlés*, hogy minden *Népeknek*, mellyek vissza akarják szerezni a' magok' szabadságokat, segítséget kell ígérni; *Dec. 15-dikén* pedig már más formán gondolkozott,

zott. Ezen a' napon hozott végzésének t. i. oda megy ki az értelme: hogy az el-foglalt Tartományokba erővel is bé kell vinni a' Frantzia szabadságot; hanem ezen *kelletlen jótéteménynek*, tsak ugyan jól meg kell ám osztán venni az árrát.

Dec. 16-dikán, semmikké tette a' N. Gyűlése mind azon előbbeni végzéseket, mellyekben megígértetett a' Frantzia Országi birtokos Német Hertzegeknek, hogy a' mi kárt vallottanak a' Fran. Konstitutió által: meg fogja azt téríteni nékiek a' Frantzia Nemzet.

Svéd Ország.

A' bõlts, és jó szivü Igazgató. Hertzeg, olly értelmü kegyes rendelést hirdettetett ki mostanság, az Ifjú Király' nevében, hogy az egész Svéd Seregnél, akár Tisztnek, akár köz Embernek, még tsak leg-kisobb kíván-sága lehetne is, az utólsó had miatt: jelentse magát a' Kommisszariátus előtt.

Mieden névezetű *Gothlandi* Prédikátor, saját nevének alóírása nélkül egy Levelet írtatott az Igazgató Hertzeghez, a' melly vakmerő fenyegetésekkel egyesített intéseket foglalt magában. Ki-tudódott csak ugyan a' Levél' Írója, és *Stokholmba* vitetett, a' hol eggy ideig, kemény őrizetű fogságban tartatott a' Város-házánál; hanem midőn közönségessen azt gondolták volna már, hogy különös Itélő-Birák fognak ki-neveztetni a' Büzös' dolgában: egyszerre azzal a' véletlen, de igaz hirrel telik-bé a' Város, hogy

hogy az Igazg. Hertzeg maga eleibe vitette az ellene vétett Prédikátort; 's minekutánna négy órákig beszéllgetett volna véle: vissza küldötte minden büntetés nélkül az Ekklesiájába. — Egy folyó (periodicum) munkának, *Patriota* titulus alatt való Kiadója *Philipsen* Ur is törvénybe idéztetett; de ezt is szabadon botsáttatta az Igazg. Hertzeg.

Hollsteini Staël Báró, a' ki *Párisban* viselt vala Követséget a' *Svéd Udvar'* részéről, de már egy időtől fogva *Stokholmban* tartózkodott, parantsolatot vett az Igazg. Hertzegtől, hogy térjen vissza Követ-fővel *Párisba*, hová a' közelébb múltt Dec. 3-kán meg is indúlt *Stokholmból*.

Elegyes Tudósítások.

A' *Pesti és Budai Magyar Játzó Társaságnak*, Mássa állott fel *Erdélyben Kolosvárott*.

A' *Prussziai Királynak* két Leányai menének egy füst alatt Férjhez, a' múltt esztendőben. A' nagyobbik, az *Angliai Király'* második Fiához — az úgy neveztetett *Yorki Hertzeghez*, és *Osnabrugi Püspökhöz* — ; a' második pedig a' *Hollandiai Helytartó Hertzeg'* első szülött Fiához. A' kisebbik *Prussziai Hertzeg - Asszony*, el-hagyá a' Nénnyét: mert Dec. 6 dikán egy egésséges Hertzegets két hoza világra; az *Yorki Hertzegnéről* ellenben még nem olvastuk, hogy szaporította volna *Londonban*, a' már számos Hertzegekkel, és Hertzeg - Asszonyokkal virág-

rágzó Királyi Házat. — Ugyan az említett nap, úgymint Dec. 6-dikán, szült szeren-
tséssen a' *Szárdiniai* Király' második Fiának
— az úgy neveztetett *Aostai* Hertzegnek —
Felesége is, *Mária Therésia* Fő Hg Asszony,
a' maga édes Annyának, *Mediolánumi* Kor-
mányozó *Ferdinánd* Fő Hertzeg' Hitvesének
*Mária Beátrix*nak jelenlétében. — A' *Dániai*
Koronának nagy reménységű Örököse, a'
közelébb múltt Nov. 30 dikán kereszteltetett
magának *Maria Louise* nevű Hg Asszonykát.
— A' *Portugalliai* Korona' Örököse — a'
Brasíliai Hertzeg is örvend, hogy nem so-
kára Atyává lessz. Már jó eleve négy ezer
rőf arany paszomántot, 's ugyan annyi rőf
arannyal egyvelgest szövendő damastot ké-
szített, mellyel a' keresztség' pompája alkal-
matosságával bé-vonattatik a' Pátriárkai
Templom.

A' *Hollandiai* széleken lévő töltéseket,
rettentő szélvész ostromlotta mostanság 3
egész nap, úgy hogy *Harlemnél*, és *Alk-
márnál* bé is rontottak a' szörnyen hany-
kodott tenger' habjai, 's nagy darab helye-
ket el-borítottak. — *Hamburg* Városa körül is
olly rendkívülvaló tengeri háború vőlt Dec.
19 dikén, a' millyenre 1746-tól fogva nem
emlékeznek. Igen sok károk lettek mind
a' Városban, mind a' tengeren. A' Város-
nak laposabb (alacsonyabb) részeiben, még
az útfázakon is tóval állott a' viz. Sok épü-
letek le is omlottak. — Hogy a' tengeren,
hajók süllyedtenek légyen el, az említett
tengeri háborúban: bizonyosága ennek, a'
töb-

többek között egy *Dánus* Hajós, a' ki útnak indulván a' szélvész után, több hóltt testeket izámlált-meg száznál, mellyeket hánytak fel's alá a' tenger' habjai.

Ceraechi nevezetű Kép-faragó, nem régiben érkezett vissza *Philadelphiából* — az Amerikai egyesültt 13 szabad Tartományok' fő Városából — a' hol egy nagy munkára kötelezte magát, t. t. hogy 10 esztendő alatt ki fogja faragni márványból az említett Tartományok' Symbolumát, és azon szemelvényeknek képeiket, a' kik Fők voltak az egyesülés' alkalmatosságával. Igérték az Amerikaiak ezen munkáért 150 ezer tallért, mellyből minden esztendőben által küldenék *Ceraechinek* tíz tíz ezeret; a' még hátra maradandó 50 ezer tallért pedig akkor adják által, midőn tökéletesen készen lesz a' munka.

A' múltt Okt. 26-dikán, oda hagyta a' Lengyel Követ *Konstantzinápolyt*.

A' *Blankenstein*' Huszárjai közzül némelyeknek szinte ki-tört volna a' nyelvek, a' Generálissok' valóságos nevének ki-mondásában; fogták tehát magokat, 's előbb *Blank Istvánt* tsináltak abból; azután pedig még magyarossabban *Palánk Istvánt*. — Ugyan ezek a' hadi bajok között is vig Fiak, midőn hallották volna *Belgyiomban* a' téjáruló Leányoktól: *dülé, dülé (du lait tejet)*, nekik kiáltottak nyájas magyar hangon: *Düjj-le hát Lelkem*.

Múltat.

Múlattató, de egyszersmind nagy haszonnal is fordíttatható original (első kézből való) Anekdota.

Filangieri Cajetán — kinek halhatatlan emlékezetét nem annyira dicsőíti, hertzei ágyból lett származása; mint azok az elme és szívbéli példás tulajdonságok, mellyekkel ő sok régi, és mai nagy hírű Tudósokat felgyűl haladott — a' kit Olasz Ország' *Montesquieu* nének neveznek, *Scienza della Legislazione* (A' Törvényadás' Tudománya) című munkájáért, melly németül is kiadatott újabban 1788, 89, 90, és 91-dik évtendőkben *Anspachban*, *System der Gesetzgebung* titulus alatt. — Erről a' nagyra ment Férjfiúról olly vélekedéssel voltak eleint mindenek, a' kik a' tsupa látásból ítéltek, hogy tellyességgel nincs tanuláshoz való feje, mivelhogy a' tanulás eránt nagy kedvetlenségét vették észre. Egy szerentsés történet azonban meg-esmértette ezen hirtelen ítélőkkel, a' magok tetemes hibáikat. A' dolog így esett: Egy matematika lezkejeken a' maga két nagyobb testvérjeinek jelen volt *Cajetán* is, mulattság' kedvéért. A' Tanító, minekutánna el-végezte volna a' tanítást, kívánta a' *Cajetán*' Bátyjai közül egyiktől, hogy magyarázna meg bizonyos Theoremát, *Euclides*' első könyvéből. Hozzá fog az Ifjú a' magyarázathoz, de el-akadt. Ezt látván a' kis *Cajetán*, felszóllal, 's betsülettel útba igazította a' Bátyját; melly tselekedetével ellene mondhatatlanul meg-bizonyította, hogy van ő neki

néki kedve, 's tehetsége is a' tanúláshoz — ki-nyilatkozott egyszersmind, hogy ötet is az úndorította-el a' tudományoktól, a' mi szokta rendszerént hátráltatni a' leg-jobb elméknek első mozdulásait, t. i. a' Deák Grammatikának mód nélkül szárazon való tanítása.

J e l e n t é s e k.

A' *Pahrndorfi*, és *Schierszi* Posta Státziók, mellyek között az első *Mosony*, a' másik pedig *Soprony* Vármegyébe esik, 's azon az úton vagynak, melly *Posonyból*, *Soprony* felé *Horváth*, és *Stájer* Országokba viszen; fel-állítatásoktól fogva mindig egyesítve vóltak, hanem most, a' Felsőség' rendelkezéséből külön választattak egymástól, hogy ezentúl annál jobb szolgálatot tehesse-nek. Jelentetik azért az Erd. Közönségnek, hogy a' meg-nevezett két Státziókon lévő Postamester Urak minden készületeket megtettek, mellyek által kötelességeknek tökéletesen meg-felelhetnek. Ha mindazáltal valamelly Uraságoknak, két, vagy több kotsikba való lovakra fogna szükségek lenni: méltóztassanak előre küldendő futó-tzédu-laik által jókori hirárással lenni.

Különösen a' *Pahrndorfi* Ts. Kir. Posta-Státzióra nézve az is jelentetik, hogy mivel azon megy keresztül a' *Béts*, és *Győr* között lévő kommertziális út: tehát ezt jó móddal használhatják mind a' kik *Bétsből*, *Győr* fe-

felé; mind ellenben *Győrből Bétsbe* szándékoznak; valamint azok is, a' kik a' körülbelől fekvő *Magyar Országi*, avagy *Ausztiai* helységek között valamellyikbe 3—5 mértföldig akarják magokat vitetni.

Posony Vármegyében, Báró Pfefferhóferi Háznál, huszonkét darab el adni való lovak találatnak, mellyek között, egy igen szép török, és egy más 4 esztendőös tsödör, néhány ánglus, és másféle derék hasas kantzák, végre tanultt háta paripák, és hámosok is vagynak. A' kiknek venni való kedvek vagyon, mindennap meg nézhetik a' lovakat az említett háznál, 's azoknak utolsó árrokat is meg tudhatják Gróf Amade Ferentz Ur Lovászlától.

Következendő újj Könyvek érkeztek hozzánk a' napokban:

Házi Orvosságok mellyek különös munkával egybe szedetvén, három részre osztattak. Ezekhez némeily közjóknak, és a' rozs virág' hasznainak fel jegyezése is adattott. Vátzon Nyomt. Ambro Fer. betűivel 1791. élt. 8. 290.

Raff György Geografiája, a' gyengébbek elméjéhez alkalmaztatott, és Magyarul ki adattatott. Vátzon nyomt. Ambro Ferentz betűivel 1791. 8. 224 old.

Házi

Házi Orvos Szótárotska, az az betű szerént Magyarúl szóló Orvos Könyvetske. Irtá Nediliczi Váli Mihály Tsászári és Királyi Decretommal helyben hagyatott Botanicus Doctor. A' fő Méltóságú Monyoró - Keréki Gróf Erdödi Györgynek, Magyar Ország Fő Birájának, és Arany gyapjas Vitéz Urnak Ő Excellentiájának Házi Orvosa 1759. Györött Streibig Jósef betűivel 1792 8-ad rétb. 200 old.

Psychologia, az az a' Lélekről való Tudomány. Íratott 1789. Esztendőben. Pesten Nyomtatott Trattner Mátyás betűivel 1792 8.-ad rétb. 392 old.

Utazó Lélek, az az : széllyel járó gondolati egy olyan Léleknek, ki az Embereknek Társaságát egy kevéssé el hagyván fel repült a' Naphoz, és azzal együtt a' Világnak bizonyos Részét bé járván, utazásáról számot ada Göböl Gáspár Ketsk. Pred. által. Pesten nyomtat. Tratner betűivel 8. 120.

Természet' Könyve. A' Hortobágyi Pásztor, és a' Természet vizsgáló. A' nem tudósok' kedvéért irtá Jenei György Pesten Patzkó Fer. betűivel 1791 8. rézre metzve 224.

Francisci Versegi, AA. LL. et Philosophiae, in Universitate Pestiensis graduati Doctoris Pro ludium in Institutiones Linguae Hungaricae, ad Systema Adelungianum, genium item linguarum orientalium, ad dialectum tibiscanam, et transylvaniam exactas. Pestini, typis et expensis Trattnerianis 1793. Nagy nyóltzad rétbén, 88 oldal. — Az erről szólló bővebb tudósítást közöllyük, az ezéntúl ki - adandó Tóldalékárkusunkban.

Magyar Gyálf, vagy is Második Lajos Magyar Királynak a' Mohátsi mezőn történt veszedelme, mellyet gyenge tehetsége szerént Versekben kívánt szedni, egy Nemzete romlását kesergő Nemes Magyar E. S. M. Pesten Nemes Landerer Mihály' betüivel 1792. 8-ad rétb. 226 old. Az árra 30 kr.

Az igaz Hazafi, kinek Tulajdonságit egygyűű Beszédbe foglalta egy Hazája és Nemzete javát óhajító szív. Pesten nyomtatt. Tratner Mátyás' betüivel 1792 N. 8-ad rétb. 126 old. Az árra 20 kr.

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog-Astzony' Havának
(Januáriusnak) 8-dik napján, 1793-dik
Észkendőben.

Hadi Környüállások.

A' közép-tengeren már sok hónapoktól fogva fel 's alá járkált, mostanság pedig a' *Livornói* ki-kötő helyben tartózkodott *Hollandus* hajós Sereg' Kormányozójához, egy rendkívülvaló Kurir érkezett Dec. 14-dikén *Hágából*. Kétség kívül haza kívánta hajós Seregét a' Közöns. Társaság, mivel a' Kurir' érkezése után harmad napra mindjárt el-indultak *Livornótól* három *Hollandus* hajók — egygy első nagyságú, 's két kisebbek — és tsupán egy közép-szerű *Holland.*

C

hajó

hajó (fregát) maradott még, egy más kisebbel együtt az említett ki-kötő helyben addig, míg oda fogna érkezni a' más Holl. hajós Sereg, melly *Smirna* Szigete felé vette útját. Mihelyt egyesítheti ezen Sereg magát *Livornónál*, az ott maradott két hajókkal: tüstént a' fenn nevezett 3 hajók után indul *Amsterdám* felé.

Az *Anglusok'* vizsgálódó hajós Seregek is, melly hasonlóképpen a' *Livornói* ki-kötő helyben mulatott volt, *Gvodal* Admirális' kormányozása alatt, el-indult onnét három közép-szerű, 's egynehány kisebb hajókon.

A' *Spezziai* ki-kötő helyben feküdt Frantzia hajós Seregről, egész bizonyossággal írják már most, hogy egy osztály belöle, 8 hadi hajókon, *Toulon* Városa' ki-kötő helye felé indult Dec. 10-dikén, a' hol 60 szállító hajók várták már készen, 15000 fegyveres Emberrel együtt. Dec. 11-dikén, oda hagyta *Spezziát* a' más osztály is, 's vette útját *Corsika* Szigete felé; bé is állott *Golfo di S. Florenzo* nevű ki-kötő helybe 16 hajókkal, mellyekre négy ezer fegyveres Korsusokat, és Frantziákat vett ott fel. — Úgy volt előre ki-tsinálva, hogy minekutánna egész készülettel lejéndenek ezen két hajós osztályok a' hadakozáshoz: ismét egyesítsék magokat.

A' napokban egy *Nápolyi* Kurir jött Bétsbe azzal a' hirrel, hogy hat vagy hét Frantzia hadi hajók egyszerre, a' *Nápolyi* partnál ter.

termettek; és mivel a' Frantzia Követ még *Nápolyban* vagyon: nem ellenzette ki-kötéseket az Udvar. A' Frantzia Tisztek, és köz Katonák ki-szállván a' hajókból, nagy számmal bé-serezlettek a' Városba, 's a' Frantzia szabadságról, és más efféle botránkoztató dolgokról, minden tartózkodás nélkül kezdtek beszélleni; de meg-járták a' *Lazzaronikkal* (így neveztetik a' Nép' allya, melly, napfázamosságával keresi mindennapi kepyerét. Tsak magában *Nápoly* Városában reá megy a' *Lazzaronik'* száma 40 ezerre): mert ezek körül vették a' Frantziákat, 's az *Ellyen a' szabadság* helyett, azt kiáltatták velek: *Evviva il Re (Ellyen a' Király)*. — Az újjabb tudósítások szerént, több Frantzia hajók is érkeztek *Nápoly* alá, 's következő három pontokat terjesztettek a' Fels. Király eleibe: 1.)

Decemb. 15-dikén költt *Római* Levelekből azt olvassuk, hogy Pápa ő Szentsége' új Katonái naponként gyakoroltatnak, 's derekas előmenetelt is tettek már a' fegyverforgatásban. Nagy kurázsit (bátorságot) mutatnak, 's nőttön nő a' számok.

A' melly Frantzia Sereg bérontott vólt Dec. 17-dikén *Geldriába*, mintegy ezer Emberről állott, Gen. *Morliere* kormányozása alatt. Egy része ezen Seregnek, még az nap el-járta a' körül-belől fekvő helységeket, és *Klastrumokat*, 's nagy sartzolást vitt véghez. A' mi a' lelkek körül vólt a' *Lakosoknak*, és *Szerzeteseknek*: kéntelenítették oda engedni a' *Frantziáknak*; és a' hol nem vólt kész pénz annyi, a' mennyit ezek a' kegyetlen vendégek kívántak: kezesek által kellett őket le-tsendesíteni.

A' *Jülich*i Hertzegségnek *Düren* nevű Városába, bé-félzkelték magokat Dec. 21-dikén mintegy 3—4000 *Frantziák*; de következő éjtfzaka rajtok hajtott *Tsász. Kir. Fő Strásamester Gróf Mahony*, két *Kompánia Vadászokkal*, 3 *Komp. Szerviaiakkal*, négy *Komp. Odonell*' szabad Seregehéliekkel, 's néhány könnyű Lovasokkal, és *Huszárokkal*; reggelre kelve ki-verte őket *Dürenből*, 's *Alerode* nevű Kastélyig kergette, a' hol a' *Frantziák* alkalmas segítségre kaptak. *Mahony* Fő Strásamester' Seregéből négyen estek-el, 's hárman kaptak sebet. A' *Frantziák* sok sebesséiket vitték-el magokkal; hüllottak is el közzülök húszan; 's 49 en fogságba estek.

Egy *Trieri* Levél, melly költ Dec. 23-dikán, így adja elő azokat a' dolgokat, a' mellyek Dec. 14 dikétől fogva Dec. 20-dikáig történtek *Trier* Városa körül. — 14 dikén meá ütöttek a' *Frantziák*, *Pellingennél*; lévő sántzára a' *Ts. Kir. Seregnek*: de olly hatalmasan vissza verettek, hogy holtjaiknak és

és sebeseiknek számok reá ment 1300-ra. Ugyan csak az nap még is szerentsét próbált az ellenség a' Saar vize mellett készült Ts. Kir. Battriák ellen, a' hol kevesebb vesztesége volt, mint *Pellingennél*, mint-hogy jókor vissza vonta magát az erdőbe. — 16-dikon újra *Pellingen* előtt termettek a' Frantziák; a' Ts. Kir. Seregek csak hagyták őket jöni; hanem midőn már jó közel lettek volna; zápor első módjára szállították reájok az ágyú golyóbisobát, és kártátsoakat; úgy hogy 3 ezeren hullottak el, 's kaptak sebet közzülők. A' *Vurmser* Huszárai utánna eredtek az ellenségnek, 's az üzés alkalmatossága közben, egy más Fr. osztályra bökkenetek, mellyet rész szerént le vagdaltak rész szerént el szélesztettek. — Ezen eset után nem mutatták magokat ezen a' tájjon a' Frantziák. — 17-diken *Grevenmarchen*-től egy óránnyira által akart szállani a' *Mosel* vizén egy csoport Frantziáság; de a' hidasait (ponton) által juggatták a' Tsász. Kir. pattantyúsok, úgy hogy még 23-dikon is úszkáltak a' Fr. holt testek a' folyó viz színén. — Kevéssel az után ki vállalkoztak a' Ts. Kir. seregek minden Kompaniáiból húsz húsz szabad akaratuak, kik is egyesítvén magokat a' *Vurmser* Huszáraival el indultak, hogy fel keressék az ellenséget: reá is akadtak közzüle 700-ra éppen midőn sántzolta volna bé magát. Ezen hét száz Frantziák nagy részént el fogattak. — 3 ágyút, 9 bagazsiás szekeret is nyertek a' győzedelmesek. — 20-dikon reggeli 4 órakor oda hagyták a' Frantziák *Saarburg* Vá.

Városát, hová tsak hamar azután a' Ts. Kir. Seregek szállottak bé. Ugy hallik, hogy Ts. Kir. Generális *Beaulieu*, *Greven-machern* -ig nyomúlt elő az nap; a' Frantziák pedig Saarlouisig vonták vissza magokat.

Custine Frantzia Vezérről azt olvassuk a' *Regensburgi* Újságból, hogy két Tisztjei által két hónapi fegyver-nyúgvást ajánlott a' Prussziai Királynak; de nem lett foganatos az ajánlása. Továbbá, hogy éjjel nappal hét Tisztek vagynak körülötte, a' kik meg esküdtek, hogy készek mellette, ha a' szükség úgy hozná magával, életüket is feláldozni.

Az újjabb *Frankfurti* Újságok, 1158-ra teszik azon Frantziáknak valóságos számát, a' kik *Frankfurt* Városa' meg-vételénél elfogattak, kik között 68 Tisztek, és 190 sebessek vagynak.

Az *Erdődy* Hufzár Regimentjének *Szerem* Vármegyében vólt Osztálya parancsolatot vett a' múltt hónap' közepe tájján, hogy siettséggel nyomúllyon *Zimon* felé; mellyre, az szolgáltatott alkalmatosságot, hogy *Belgrád'* tájjára 22 ezer Török tsopor-tozott öszve, olly szin alatt ugyan, hogy vissza ne botsássák a' Pártosokat *Belgrádba*; de tsak kötve lehet hinni tsalmás szomszéd Uraiméknak.

B e t s.

Viz-Kereszt' napján vólt itt az első Redut (a' Ts. Kir. Udvarnál két nagy Szá-lakban, egész éjfélnakán által tartatni szokott kö-

közönséges tántz), mellyen ő Felségek is jelen voltak.

M a g y a r O r s z á g.

Pestről, Dec. 29-dikén.

„A' Duna igen árad. A' repülő-híd, szüntelen jár. — Itt, a' Táblákon kívül, a' Helytartó-Tanáts is tartatik, Nádor-Ispány ő Kir. Fő-Hertzege' házánál. Nehány Deputátziók rövid időn készen lesznek munkákkal. — Dec. 26-dikán, születése napja volt Hg Koburnak, a' midőn pompás ebéddel tisztelte ő Hségét, özvegy Zichy Grófné ő Excell. ája. — Itt nagyon kezdik rézzel fedni a' házakat.“

Pestről, Jan. 2-dikán.

„*Eártfa* Városában, egy tehénnek két fejü, két nyelvü, 's négy szemü borja lett; de a' melly tsak hamar meg-döglött. — A' kereskede'sre, és a' tudományi dolgokra ügyelő Országos Deputátziók minden órán végeznek; de a' több Deputátziók nem értek még a' dolog' mélyére. — *Liptó* Vármegyéből, fél ölnyi nagyságúnak írják a' hót; úgy hogy a' szomszédok is alig mehetnek egymáshoz.“

Pestről, Jan. 2-dikán.

„A' Magyar Jádzó-Társaság, ismét hozzá kezd hólnapután a' jádzáshoz, azon Teátrumokban, mellyekben a' Német Társaság szokott jádzeni. Ez, miképpen mehetne véghez, minden jól gondolkodó Magyaroknak

nak öröme: reményem, bővebben megértik az Urak másoktól, kiknek több idejek vagy on ennek le-írásához."

(Úgy esett tegnapi napon értésünkre, hogy a' Német Társaság' Feje, érde mes Gr Unverth vette légyen általma alá a' Magyar Társaságot is.)

Debretzenből, Dec. 15-dikén.

„A' mi fáradhatatlan gondosságú Magistrátusunk egész készséggel el-követett minden elzközöket, mellyeket tsak erányosoknak itélt, a' múltt Okt. 6 dika' éjtzakáján meg-sebesítettett 17 elztendös Leánynak gyógyíttatására; a' Doktorok, és Seborvosok is különös buzgósággal forgolódtak a' körül; de tsak ugyan hijában vala minden igyekezetek, mert minekutánna 64 napokat szenvedett volna a' szánakozásra méltó Leányzó: ezen folyó hónapnak 8-dikán, éjtzakai 12 órakor, ő is utánnok költöze azon kissebb Leány Társainak, a' kikkel együtt érte a' szereztsétlenség. Fel-bontatván a' feje, az agy-velejének fél része majd egésszen el-rothadtnak találtatott. Még a' múltt hónapnak 28 dik napján szép reménység vólt hozzá; és akkor tizeneggy személliek, kikre tsak leg-kissebb gyanú lehetett is, egymás után eleibe állíttattak. Ezek közzül ketten, takarói, vagy villássai vóltanak az Attyának. Meg-kérdeztetvén felölök a' fenn járt Beteg, ha esmerné é, és ezek bántották volna-é őtet? azt felelte: hogy jól esméri, és mindeniket nevén is

ne-

nevezte; de hogy bántották volna, azt mind a' kettőről tagadta; nem különben az ezek után külön külön bé-hivattattak közül is a' kiket esmért, neveken szólította, a' kiket pedig nem esmért, azokról is megvallotta, hogy nem esméri, és talán soha nem is látta; hanem hogy az útfa-béli Kondás (Kanász) *Búzás János* nevezetű — állíttatott eleibe, erről mindjárt azt mondotta: ezt esmérem, *Búzás János*, és ő kegyelme vert-meg engemet elsőben az ostorával, azután pedig a' tsont-vágóval, mellyet a' Bojtárja az ajtó megül adott a' kezébe. Kérdetvén továbbá: miért bántotta? ezt felelte: azért, hogy borért nem mentem néki. Ismét, mit tsinált ott *Búzás*? ezt felelte: akkor mi következünk néki főzni, és én húst főztem ő kegyelmének, apró kásával; és ezt *Búzás* is Bojtárostól megvallotta, hogy akkor ott ettek, még pedig húst apró kásával; de hogy bántották volna, mind ketten tagadták.

Ezen a' héten tartatott a' Kollégiumbéli Filozofus, és Theologus Deákoknak közönséges meg-visgáltatások, úgymint a' Filozofusoké 12-diken; a' Theologusoké 13-dikon; azok Tisz. *Milesz József Uram*, ezek pedig Tisz. *Szilágyi Gábor Uram* vezérlések alatt; és mind azok, mind a' Theologusok az új tanításnak csak most, ez előtt egynehány hónapokkal fel-állíttatott módja szerint szembetuínőképpen meg-mutatták példás előmeneteleket; nem különben 14-diken a' Historiából is, mellyet most Kollégiumunk' érd.

Kon-

Kontraskribája tanít, sokan szépen feleltek. Ma, úgymint 15-diken, bé-állíttatott Prof. hivatalába T. *Kotsi István* Uram, ki is egy szép Beszédet mondott Deák nyelven, a' Sz Irás' magyarázatjára meg-kivántató eszközökről, mellyek közzé számlálta, mint hivatalára egyenesen tartozó tárgyat, a' Zsidó nyelvnek tudását is. Nagy örömmel említette Beszédében, hogy a' Professzori hivatal, a' Tekin. Patronátus által, leg-kissebben is alább való állapotra nem jutott, mint annak előtte volt. "

Szathmár Vármegyének *Petri* nevezetű Falujában, két istentelen Asszonyok öszve-esküdtenek, hogy meg-öllyék a' magok Férjeiket; hanem ösze vesztek, 's ki-kiállították egymás ellen költsönös gonosz szándékjaikat, 's el-fogattak.

Főtisz. *Edelspacher Miklós* Úr, Egri titulás Kánonokságból, *Szathmár* és *Ugotsa* Vármegyébéli Esperestségből, 's *Nagy-Bányai* Plébánosságból, *Nagy Váradi* Kánonokságra lépett. Fel-váltotta ezen Urat a' meg-nevezett Esperestségben, Tisz. *Korom Mihály* Úr, *Szathmári* Plébános, és eddig-való Vitze-Esperest.

Elegyes Tudósítások.

Tele voltak vele mostanság az Újságok, hogy Prusszus Katonák fognának bé-menni *Nagy Lengyel Országba*. Ezen hirt, a' köztsendesség' ellenségei által terjesztett hirnek ne-

nevezi, Lengyel Ország' Nagy - Kántzelláriussa; Prusszus Követ *Buchholz* Urhoz, a' Lengyel Gyűlés' nevében botsátott Irásában, 's egyszersmind kéri a' Követ Urat, az említett hirnek meg-tzáfolására. *Buchholtz* Ur azt felelte, hogy fog irni e' dolog eránt a' maga Királya'hoz, kinek barátságáról azonban addig is bizonyossá teheti a' Lengyel Közöns. Társaságot.

Az új Spanyol Minister *Duca d' Alcudia* (kit a' Királyné, és Király előtt való nagy kedvesség, Tagjává tevé közelébb a' Spanyol Arany - gyapjas Rendnek is), mihelyt bé-lépett a' Fő Ministerségbe: irt leg - ottan Nov. 26-dikán minden külső Ministerekhez, hogy ők, valamint a' Konsulok is, bé-vitet-hetnek ugyan magok számára ollyatén nyomtatványokat is, mellyek a' Spanyol Igazgatás módjával ellenkeznek; de másnak ne adják olvasni. — *Romában*, majd minden éjtszaka fogdosnak - el egynehány személlyeket, 's visznek az *Angyal - Várba*; ollyanokat t. i., a' kik beszédjek, vagy tselekedetek által, gyanúságra szolgáltatnak magok ellen alkalmatosságot. — A' *Hollandiai* Kormányozó Hertzeg is el-botsátott nem régiben egynehány Helvetus Testörzöit, mivelhogy gyanúsokká tették magokat előtte.

Ditsérik az *Irlandiai* Római Katholikuskok' okosságát, hogy a' magok panasszaikat mérséklött, és tiszteletet jelentő ki-fejezésekben terjesztették eleibe a' Nagy - *Britanniai* Udvarnak.

Ama'

Ama' nevezetes *Lafayette*, *Klivia* Hercegségnek *Vesel* nevű Városából, *Magdeburgba* vitetett.

Pétersburgból ezeket írják: „Újra ötven ezer Orosz Katonaság vett parantsolatot, hogy indullyon Lengyel Országba; az ott lévő Seregnek egy része ellenben a' Török szélek felé rendeltetett. — Gróf *Szuvarovot*, a' ki eddig *Finlandiában* kormányozott, mind azon Seregeinek Fő Vezérévé nevezte az Orosz Tsászárné, melyek vagynak a' *Catharinoslavi* Guberniumban, *Krim* Országban, és a' Törököktől leg-közelebb elfoglalt Tartományokban. — *Kretsetnikov* Vezér, által-íretelett *Nagy-Lithvániából*, *Fejér Ruffziába*, és *Kióvba* Kommendánsnak. — *Kachovszky* Vezér, Lengyel Országban marad. — Gróf *Soltikov Iván*, ki a' múltt elztendőben *Livóniában* (*Liefland*) vezérkedett: most *Finlandiában* lett Kormányozóvá, s az ott el-kezdelett Vár erőssítéseknek végrehajtása is reája bízott. — Hg *Repnin* element *Rigába*, a' hová való Kormányozó. — A' fekete tengeren való Ültetvényeknek (Kolóniáknak), és fegyveres erőnek Igazgatója *Morduinov* Úr, *Pétersburgba* ment, a' hol Tanácsot tartat a' Tsászárné, a' fekete tengeren tejendő leg-jobb óltalom-készületek eránt.

Pápa ő Szentségének eddig *Bétsben* vólt Követje, Kárdinális Gróf *Caprara*, minden órán el fog *Bétsből* indulni *Romába*. Sok szép házi készületeinek, drága hintal-
nak

nak, 's szerszámjainak a' kótyavetyéje egy-
nehány napokig tartott. — *Mniszech* Grófné,
született *Offolinsky Anna* Gróf-Aszony, és
egy özvegy Fő Strásamesterné, *Nugent*
Vintzentzia Gróf-Aszony, tékozlóknak
hirdették - ki az Újságok által. — *Bétsben*
négy új könyv-sajtók, nyóltz Szedőkre való
ládákkal, és 60 mázsa deák 's német be-
tűkkel együtt, oltsó árron el-adattnak. —
Báró *Trenk Fridrik*, ezer két száz forint
adósság éránt törvénybe idéztetett; 's mivel
nem tudatik, hol tartózkodik: jelentí neki
a' Törvényszék, hogy a' jövő Mártziusnak
30-dikára, vagy személyyessen jelenjen meg
a' Törvényszék előtt Bétsben, vagy a' sze-
mélyében elől-állított Prókátort esmérje-
meg maga Prókátorának. — Bétsi nevezetes
Kereskedő *Fellner András* Ur, Magyar Ne-
messeggel tiszteltetett meg kegyes Fejedel-
müinktől, azon buzgóságáért, mellyel már
sok esztendőktől fogva törekedik előmozdí-
tani a' kereskedést Magyar Országban, és
Béts Városában, 's különösen abból a'
tekintetből, mivelhogy a' közelébb múlt
háborúban példás szorgalmatossággal gon-
doskodott, eleség' dolgára nézve Sere-
geinkre.

Azon végzése a' Fr. Gyűlésnek, melly ki-
töltja Frantzia Országból a' Királyi Familiá-
nak minden Tagjait — (ki-vévén tsupán a'
Templom nevezetű épületben lévőket —
érdeklette *Egalité*-Urat is (a' néhai *Aureliá-*
numi Hertzeget); de ennek pártját fogta a'
Nép,

Nép, mint maga Képviselőjének a' Nemzet-Gyűlésében.

Lengyel Ország'

Gyűlésének tíz Küldöttjei, vissza érkeztek már *Pétersburgból Grodnóba*. Az *Orosz Tsászárné*, vizontagolni akarja, a' mint írják, a' *Lengyel Gyűlés* által lett megtiszteltetését az által, hogy ő is frigy-kötés végett egy Deputátziót küld *Grodnóba*. — A' *Tsászárné* neve napját, nagy pompával inneplette a' *Lengyel Gyűlés* Dec. 5-dikén. A' *Gyűlés* két Marsalljai, *Gr. Pototzky*, és *Hg Sapieha*, fényes vendégségeket adtak. *B. Bühler* pedig, a' ki Követje a' *Tsászárné*-nak a' *Gyűlésnél*, gazdagon ki-világosíttatta a' maga lakó palotáját.

J e l e n t é s.

Leg-először a' *M. Vásárhelyi* Ref. Kollegiumban tanúlt, annakutánna 3 elzten-deig a' *N. Erdély Országi F. K. Fő Kormányozó Szék* mellett szolgált, onnan a' *F. K. Fő Kormányozó Széknek* engedelmével a' *Bétsi Universitasba* jött, 's tanulását itten folytatott; innen ismét *Kir. engedelem* mellett mind a' tapasztalás kedvéért, mind pedig tudományainak öregbítése végett, maga költségén külső Országokra ki-jártt, 's tanulását a' *Göttingai Universitasban* végezett, onnan lett le-jövele után pedig, a' *N. Erdély Országi F. K. Udvari Kantzellárián* eddig szolgált és volt Kantzellista *Diénes Sá-*

Sámuel Urat, ő Felsége, most a' napokban Udvari Agenségre méltóztatta. Ezen érd. Hazánkfia, hív és szorgalmatos szolgálatját ajánlja minden rendű és tekintetű Tagjainak a' két Magyar Hazának, kiknek tetszeni fog azzal élni, a' F. Udvarnál, és Kir. Kantzelláriáknál el-intézendő törvényes, vagy más dolgaikban.

Frantzia Ország.

Decemb. 16-dikán fel-olvasták *Párisban* a' Nemzet-Gyűlésében a' *Nizzába* küldött *Frantzia* Kommisszáriusok' Levelét, kik nagy meg-indúlással le-irják az ottan lévő *Fransereg'* állapotját. A' szabad Seregek nagy részént oda hagyták az Armádiát, szöknek, lopnak, és sok tsint tesznek.

Roland első Ministert, kit egyenességért, még az Ellenségek is betsültek, minden órán meg-buktatják a' Gyűlésben lévő számos Gyűlőjői.

* *

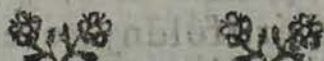
* *

* *

Gr. Clerfait' Serege, az utólsó tudósítások szerént, még által nem jött vólt a' *Rajna-vizén*; hanem *Bergen* Városánál, melly jó két mérttföldnyire esik *Kolóniához*, bé-sántzolta magát, oda vontatta *Kolónia* Városából a' nehezebb ágyúkat, 's a' *Frantiák* ellen ki-szegezte.

Custine, Moguntziának Kassel külső Városában tartózkodik. A' Rajna közötté foly Moguntziának és Kaszelnek. Kaszel egy dombon fekszik mellyet erőssen bé sántzolnak a' Frantziak; mint hogy Moguntziát már most meg nem lehet venni, míg előbb Kassel meg nem vetetődik.— Königsstein Várát még most is videlmezik a' belé szorúlt Frantziák.

Dumourier Frantzia Vezér (a' ki le akarja tenni betegsége miatt a' Vezérséget) nem boldogúlhat a' *Belgákkal*, tsak nem akarják biz azok bé venni a' Fr. Konstitutiót. Brüsszelben, annyira ment a' dolog, hogy a' Frantzia Strásák álló helyeken is meg ölettettek.

A'
TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ. *Bétsben*, Bóldog-Afzony' Havának
(Januáriusnak) 11-dik napján, 1793-dik
Elsztendőben.

B é t s.

A' Politzájt, vagy a' belső bátorságra
ügyelő Hivatalt, arra a' lábra állította-
villa Fels. Urunk, mellyen volt II. József
Császár alatt; 's e' végre, minden örökös
Tartományaira nézve, Politzáj-Ministerré
választotta Státus-Minister Gróf *Pergent*, a'
ki már különben is viselte ezen nyomos
hivatalt, 's ellent nem állván éltes ideje,
most is kész volt azt újra fel-vállalni, a'
Közjó eránt viseltető buzgóságából.

D

Neu

Neustadt Városa' Polgárinak Hazafiú: példájok, fel-indított némelly idevaló Polgárokat is, a' jó Fejedelem, és Státus eránt tartozott munkás szeretetnek meg-bizonyítására. A' Kis-óra tsinálók t. i., a' Palzománt-készítőkkel együtt, 2260 forinttal kivánták, önként való magok jó szánttokból a' Hadi Kintstárt segíteni; egy magát meg nem nevezett Polgár pedig két ezer forintal. Ezen jelét a' valóságos patriotismusnak, Atyai indulattal fogadta a' kegyes Fejedelem, mellyről, e' folyó hónapnak 4-dikén költt Udvari Végzésében bizonyosokká is tette a' nemes gondolkozású Tzéheket, valamint arról is, hogy mind ők, mind minden más Alattvalók is hidjék-el, hogy a' melly szeretetet mutattak ők ő Felségéhez, tökéletesen meg-felel annak, az ő erántok viseltető szeretete, 's bődögságok' munkálódásában való buzgósa is ő Felségének.

Már azölte, ismét több Polgárokat is meg-szállott, 's fel-buzdított a' Hazai Lélek. Az arany, és ezüst-mivesek, két ezer forintot; az arany és ezüst drót-készítők 1201 for. és 30 krt.; a' külső Városi Zsibvásárosok 765 forintot. Maga Építő-mester *Gerl* Úr, ezeret; *Falkenhayn Eugenius* Gróf 800-at; az Óra-tok tsinálók végre 200at áldoztak fel magok vagyonjokból, a' Státus' hadi szükségeinek pótolására. Hasonló kegyes indulatját nyilatkoztatta - ki ezen hív Alattvalóihoz is ő Felsége, mint az előbeniekhez.

Hadi

Hadi Környülállások.

A' Rajna-mellyékére rendeltt Ts. Kir. első Sereg' Vezére, Hadi Tármester Gróf Kollorédó, Dec. 27-dikén érkezett a' maga Stábjával *Nürnberg Városába*.

A' *Moguntzia* Városa felé indúltt Prussziai, és Hassziai eggyesültt Sereg, *Höchst*, és *Hochheim* Városainál (*Moguntziához* 3, és 2 mértföldnyire) keményen bé-sántzolta magát. — A' kis *Königstein* Várában tartózkodó Frantziák, még sem adták-meg magokat. Decemb. 30-dikán ugyan csak ki akart szökni belőlle 120 Ember; de élzre vétetvén, vissza veretett.

A' *Geldriában* lévő Frantziák, újra reájok akarnak ütni, még pedig nagyobb erővel, mint elsőben, a' Prussziai Királynak *Mörs*, és *Klivia* nevezetű Hertzegségre.

Már most a' *Palatínatusiakkal* is úgy akar bánni *Custine* Vezér, mint ellenséggel. Meg-hirdette t. i., hogy ha a' szükség úgy fogja hozni magával, töllök is tsikarhatnak - ki pénzt, és eleséget a' Frantzia Kommendánsok.

Vurmser Huszár Oberster *Nauendorf* Úr, 44 ezer kenyér-portzióval rakott hajókat, 's 2500 zab-portziót, és az ellenség által hátra hagyott sok hid-fákat talált *Saarburg*-nál Dec. 22-dikén. — 23-dikon, *Janna* felé lopta magát, 4 Svadron Huszárokkal, 's 3 Kompánia Slavóniaiakkal. *Jannába*, beküldötte a' Slavóniaiakat; a' Huszárokkal pedig hirtelen meg-lepte az Ellenséget *Ober-eckek* Falunál: le-ölt közzüle 54-et, 31-et

meg-sebesített, 's el-nyerte 65 lovait. — A' miéink, tsupán egy köz Ember' lovát vesztették-el; 's egy Huszár kapott sebet, de nem nagyot.

A' melly Frantzia hajók — tiz első nagyságúak, és négy fregátok — Dec. 15-dikén *Nápolynál* termettek véletlenül. 18-dikon, napkeletfelé indultak; hanem 25-diken, egy erős szélvélz nagy kárt tett benne, a' mint írják.

Frantzia Országának,

Közönséges Társasággá való által változásáról, mint ítélt a' többek között ama' nagy nevű Német Tudós *Vieland*: kívántuk avagy csak egy két szóval is említeni. Arra, hogy Közönséges Társasággá lehessen valamelly Tartomány, sokkal több kíváncsítatik azt mondja *Vieland*, mint sem hogy akarjon azzá lenni. Két Kérdést kellett volna mindenkinek előtte jól meg hányni vetni a' Fr. Nemzet-Gyűlésének, úgymint: 1 ször Millyen Közönséges Társasággá legyen Fr. Ország? és 2-ször: Lehet e' abból olyan Közönséges Társaság, mellyben 24 millió Nép, általán fogva való egyenlőségben éllyen; — maga legyen, mind Fejedelem, mind Alatt-való? Illyen Közöns. Társaságra nints példa sem az Ó sem az Új Historiákban; valamint nintsen arra is, hogy egy temérdek nagyságú Státus, minekutánna sok száz esztendőig Királyok által igazgattatott: egyfzerre által változott volna tiszta Demokratziává, az az olly Közöns. Társasággá, mellyben minden a' Népen áll.

Az

Az *Alchymisták* mindég keresik a' *lapis philosophikust* (*Böltsek' Kövét*); de még se tehettek reá szert ez ideig, hanem némelyek közzülök, tsak ugyan találtak az említett kő keresésének alkalmatosságával ollyatén dolgokra, mellyek meg érdemlették az utánnok való járást p o. egy újj festékre; egy derék orvoslágra; a' portzellán készítésének mesterségére 's a' t. — Ha a' Fr. Nemzet' mostani Képviselői fel nem találhatták volna is azt a' módot, melly által 24 millió főt egy süveg alá leheffen szorítani, az az: egy roppantt Országból, mellynek 83 (már most 84) nagyobb, és 44 ezer kisebb osztályai vagynak, olly Közönséges Társasággá formálni által egyszerre, a' mellyben minden Tagok tökéletesen hasonlók legyenek egymáshoz. Ha — ugymond *Vieland* — reá nem mehetett volna is erre a' Nemzeti Gyűlés, talám a' sok próbálgatás által tsak ugyan találhatott volna olly Törvényeket, mellyek a' Fr. Nemzetnek mostani állapotjához képest erányosok lettek volna. De még ezt se lehet várni a' N. Gyűléstől: mivel sok részre hasonlik az. Ha mi jót akar egy Felekezet; annak ellen kiáltanak a' többek, és így a' tsendes tanátskozások helyett, mellyeknek áldott gyümöltsei szoktak lenni az okos, és közhasznú Végzések, lármás veszekedések halatnak a' Nemzet' Törvény-tévő Házában.

Ezeket ugyan, még a' múltt Októberben írta *Vieland*; de hogy Dec. ben is hasonló irhatott volna; bizonyosság erre a' N. Gy. nek Dec. 23.dikai Ülése. — Az Ország,
nak

nak különbkülönb részeiből útasított Irások olvastattak fel t. i. abban, mellyeknek nagy része, egygyességre, 's hivatalához illendőbb maga viselésére intette a' Gyűlést. Sok felől jelentették a' Lakosok, hogy a' szakadásoknak ki irtására *Párisba* mennek, 's körül veszik a' Gyűlést nagy erővel. Mindenütt az a' kívánságok a' Polgároknak, hogy legyen már mentül előbb egy bizonyos Konstitúció. — *Lisieux* Városa Tanáttsa még azt is kívánta, hogy ama' vérengező Marat a' maga tizmborás Társaival együtt vetessék ki a' N. Gy. Tagjai közzül. *Finistere* nevű Ország Olztály' Küldöttjei is arról panaszkodtak az említett Ülésben, hogy nagy az egyenellenség a' Gyűlés' Tagjai között; nem szabadon folynak a' tanátskozások; 's utálatba hozatik a' Gyűlés, a' sok pasquillusok által. „*Párist*, ezt a' roppant Várost — így szólottak továbbá a' Követek — nemmelly kevés számú álnok Emberek hirtzollyák óránál fogva, a' kik azt hazudják Ti előttetek, hogy ók a' Közönséges akaratnak tolmátsai. Mi magunk láttuk szemeinkel, hogy egy egy Szakasszában a' Városnak, alig voksoltak többen 50 nél. — A' többi Polgárok nem is jelennek meg a' voksoló helyen. — Már egy eszes Embernek, könnyű szert tenni 50 követőkre, a' honnan meg tettik, hogy *Párist* 48 Emberek tartják jármokban, 's akarják tartani ennél fogva egész Fr. Országot is. Ezenkívül *Páris* csak egy Olztálya az Orzágnak, és mi soha se' fogjuk meg engedni, hogy egy

Olz-

Ofztály uralkodjon mi rajtunk. — Törvényadók! tsendessen, 's indulat nélkül tanátskozzatok, és a' Törvény tisztán menjen ki a' ti Gyűlésteből. “

Párisban, igen lármás vólt a' Karátson-Innepe' estvéje. Szerző oka vólt a' lármának a' Tanáts, melly azt adta - ki parantolatban, hogy minden Templomok estvéli 9 órakor bé-zárassanak, 's más nap reggeli 6 óráig ki ne nyittassanak, ne talán az éjtszakai egybe-gyűlések ártalmára legyenek a' köz-tsendességnek, és bátorságnak; de a' Nép, erővel bé-rontott többnyire minden Templomokba, 's ki sem ment, míg vége nem lett a' szokott Isteni - tiszteletnek. — Meg-tetszik avagy tsak ezen példából is, hogy a' *Párisiakat* nem lehet átallyában, Vallás-nélkül-valóknak nevezni. — A' N. Gyűlésében taláztatnak ugyan olly tsudálatos értelmű Emberek, a' kik még Istent sem akarnak esmérni, 's esmértetni; de tsak ugyan sokkal nagyobb a' józanabbúl ítélőknek száma.

Elegyes Tudósítások.

Pápa ő Szentsége, példás szorgalmatossággal gondoskodik azon nyomorútt Fr. Papokról, kik Hazájokon kívül kéntelenítetnek menedék helyet keresni. Nem tsak a' maga Tartományaiban szedet ugyan is segedelem-pénzt számokra; hanem a' Német Országai Püspökökhöz, Káptalanokhoz, és

Kla.

Kláštrmokhoz is botsátott egy Brévét *), mellyben, a' Tsászárr', és a' Nem-Katholikus Anglusoknak példájokkal is buzdítja őket, hogy a' Frantzia Országban el-hatalmazott hihetetlenségnek, és üldözésnek szerentsétlen áldozatjait vegyék gondviselések alá.

A' mostani Lengyel Gyűlés azt végezte, hogy ezen 1793-dik esztendőben, semmi másféle Lengyel Tallérokat ne legyen szabad verni; hanem tsupán olyanokat, mellyek egyfzersmind örökösen fenn-marasszák a' Gyűlés által tett — 's a' mint maga hiszi — hasznos változtatásoknak emlékezetét. A' felső

*) A' Brève, és Bulla, mind ketten Pápai Írások. A' különbség köztök az, hogy a' Brévék többnyire tsak papirosra íratnak, veres viasszal, 's az úgy nevezett halászf-gyűrűvel meg-petsételtetnek, és egy Pápai Titoknak alájok írja a' nevét. — A' Bullák ellenben, rend szerént pergamenre szoktak íródni, függő ón petsét tétetik reájok, 's alájok írják neveiket: a' Pápa, egy Cardinalis Presbyter, egy Cardinalis Diakonus, 's egynehány Abbreviátorok (Kontzipisták). Az ón-petsétnek egyik lapján, szemléltetnek Péter, és Pál Apostoloknak képeik, am-azé jobb, ezé pedig bal felől. A' neveik nintsenek egészen ki-írva, hanem tsak így: S. PÁ. S. PE. — A' másik lapján a' petsétnek, a' Pápa' neve olvastatik.

felső oldalakon ezen Talléroknek, egy polgári korona szemléltetik, illy belöl-irással: *Civibus, quorum pietas, Conjuratiōe Die 3. Maji 1791. obrutam, et deletam libertatam Polonam tueri conabatur, Respublica resurgens.* A' koronán kívül lévő körül-írás pedig ez: *Gratitudo Concivibus, Exemplum posteritati.* — A' más oldalakon a' Talléroknek, következő sorok olvastatnak: *Decreto Reipublicae, nexu Confoederationis junctae, 5. Decemb. 1792. Regnante Stanislao Augusto.*

Egy Római Poéta, a' maga gondolkodásának módja szerént, következő versben adta elő a' mostani Frantzia Törvények summáját:

*Lex prima ulcisci, lex altera vivere rapto,
Tertia moechari, quarta negare Deum.*

A' Nápolyi Király meg-esmérté Makau Urat, a' Frantzia Közöns. Társaság' Követjének, 's el-fogadta.

A' Frantzia N. Gyűlése, Követet küld az Északi - Amerikabéli egyesült Státusokhoz.

A' Pedemontziumbéli Frantzia Seregnek kormányozása el-vétetett *Anselme* Generálistól, 's adattatott *Biron* Generálisnak.

Nagy - Britannia.

A' mióta ezen Szerentsés Sziget' Királyi Székében ül *III. György*, szívbeli örömmel tapasztalta sok izben a' Népnek eránta viseltető nagy hajlandóságát; bővebb mértékben mindazáltal soha se nyilatkoztatták még ki ez ideig, jó Fejedelmek eránt viseltető példás
tisz.

tiszteleteket, és szereteteket *London* Városa' Lakosai, mint Dec. 13-dikán, midőn a' Parlamentbe ment a' Király. Ambár alkalmatlan volt is az idő: még is a' Királyi Palotától fogva, egész *Vestminsterig* — a' Parlament' Palotájáig — temérdek számú sokaság tolongott, a' melly, igen érzékenyítő jelek által tette nyilvánvalóvá, kegyes Királlyá eránt való indulatját.

Minekutánna el - végezi a' Király a' maga Beszédeit, mellyeket minden Parlamentom' kezdődésével szokott tartani, az Ország - Gyűlésének első és második Táblájához: arról tanátskoznak mindjárt a' Rendek, hogy köszönő Irást készítsenek, 's küldjenek a' Királyhoz; a' minthogy most se mulatták - el ezen kötelességeket. Ama' nevezetes Tagja a' második Táblának *Fox* Úr is meg - egyezett benne, hogy köszönő Irás küldődjön a' Királyhoz; hanem minekutánna el - készült, 's fel olvastatott volna az: ő némelly változtatásokat akart benne; de csak ötvenen voksoltak az ő feltételére; a' Minisztériuméra pedig 290 - en.

Az Országnak minden részeiből biztatják az Udvar, hogy készek segíteni azt, a' Konstitúciónak fenn - tartásában, és a' párt - ütésre tzelező zenebonáknak le - tsendesítésében. Vagynak ugyan nem kevesen, a' kik szivessen óhajtják a' Parlamentom' mi - voltán való változtatást, más jobbításokkal együtt; de távol legyen, hogy ezek, olly erőszakos revolutziót kívánnának fel - venni eszközül, jó szándékjoknak végre - hajtására, mint

mint a' millyen méltán el-rettenthet minden Népeket Frantzia Országnak követésétől.

Hogy Nagy-Britanniát nem lehet féltetni a' Frantzia Revoluziótól, és hogy ellenben Frantzia Ország el nem kerülheti, minden mesterkedései mellett is, az Anglusokkal való hadakozást; kívántuk ezen nyomos tárgyaknak világos bizonyosságául summásan elő-adni: mik történtek az Angliai Parlamentomnak (Ország-Gyűlésének) első és 2.

Ülésében.—A' Ministériommal ellenkezőRésznek Feje, *Fox* Úr, így szóllott a' második Táblánál: „A' Trónusból el-mondott Beszédet úgy nézem én, mint a' Ministerek' szavát. — Nem igaz az, hogy pártütésnek lelke uralkodna a' Nép között. Születések' jussa hozza azt magával az Anglusoknak, hogy Klubokban, Társaságokban szabadon ki-mondhassák minden dologról való értelmeket. A' Ministerek, szükségtelenül lár-mázták-fel a' Népet, hogy azt, magok akarattjok szerént vezérelhessék. *Irlandiában* nagy a' veszedelem, még se hirdettetett ott Ország-Gyűlés. Miért nem ébredtek-felelőbb a' Ministerek, hogy az egyesültt Hatalmasságok, és Frantzia Ország között folyó szerentsétlen hadat meg-előzhették avagy annak mentől előbb való végződését eszközölhették volna. Akkor kellett volna valamit kezdeni, midőn az egyesültt Seregek bé-rontottak Frantzia Országba; vagy midőn vissza vonták onnan magokat; vagy mindjárt a' *Monsi* verekedés után: de meg se mozdultak mind addig, míg a' Frantziák magokévá nem tették egész *Belgyiomot*, és

Hol-

Hollandiai széleken lévő Erösségeket. Most akarnának már egyszerre fegyverhez nyúlni. De még van mód benne, hogy el-kerülhesse Nagy-Britannia a' Frantziákkal való hadat, ha t. i. meg-esméri a' Frantzia Közönséges-Társaságot, 's Követet küld haladék nélkül *Párisba*. Ha ez a' próba foganatlan lenne: már akkor betsülettel lehetne hadat kezdeni, 's azt egyező értelemmel, és ditsösségesen folytatni. — Hasouló hangon beszélt Lord *Landsdown* a' Felső Táblánál. Atkozta ez azt a' gondolatot, hogy a' *Skáldis*-vizének fel-szabadításáért, hadat kezdjen *N. Britannia* *Frantzia Országgal*, holott a' *Skáldis*-vizéből se károk, se hasznok az Anglusoknak; és ha valamelly szegődség által kötelezték-el magokat e' részben: az igen rossz szegődség, a' melly mellől szükség mentől előbb el-állani.

A' Ministerek, magok' meg-igazítására, elő mutatták mind a' két Táblánál azokat a' pártütői hangon írott, és haza-áruló Leveleket, mellyeket sok Klúbok botsátottak Angliából a' Párisi Gyűléshez, az azokra adott háborító feleletjeikkel együtt a' Fran. Gyűlés' Elölülőinek. „Tudni való dolog — így szólnak a' Ministerek — hogy a' Fr. Közönséges-Társaság, egéllz Európában el akarja terjeszteni a' maga zavaros igazgatás-formáját. Minekutánna a' *Skáldis*-vizét fel-szabadította: azon fogna ő lenni minden módon, hogy *Hollandiát* is egyesíthesse magával. Ennek meg-akadályoztatása, fő kötelessége Angliának; és ámbátor kívánatos dolog legyen is a' békesség: mindazonáltal

an-

annak fenn-tartására nints más út, hanem hogy buzgóan hozzá kell látni a' hadi készületeknek tételéhez. — A' Király' második Fia, mint rendes Tagja az első Táblának, így ítélte: „Ha a' *Skáldis*-vizének fel-szabadítása, tellyességgel nem érdeklene is bennünket: még is tartoznánk vele, hogy megtartsuk azt, a' Hollandusok' hatalmában. Mert ha a' Frantziák előbb le-tsepülik Hollandiát, 's úgy fordúlnak ellenünk: ezen esetre, ellenségünk ké fogna válni a' Hollandus hajós Sereg, melly most együtt fogja velünk a' dolgot barátságosan.“

Más nap, midőn fel-olvastatott volna a' Királyhoz készített köszönő Beszéd, következő Tóldaléket akart ahoz ragasztatni Fox Úr: „Kéri az Alsó Tábla ő Felségét, hogy a' Frantziákkal való hadnak el-távoztatása végett, próbállya-meg az illendő egyezés' útját.“ — Sokan ellene mondotak ezen feltételnek, még olyanok is, a' kik egyébaránt a' Ministériommal ellenkező Résznek Tagjai. De leg-keményebben ellenzette azt, ama' híres *Burke* Úr, a' ki hajdan maga is a' Ministériommal ellenkező Féllel tartott; de már egy időtől fogva, meg-hasonlott Fox Úrral, 's által-állott a' Ministerek' részére. „Hogy *Cronvell*' idejében, úgymond, meg-esmérték az Európai Hatalmasságok az Angliai Közönséges Társaságot: abból tellyességgel nem következik, hogy Anglia is tartozik a' Frantzia Közönséges-Társaságot meg-esmérni. Azt kérdem én: Vólt-é Angliának *Cronvell* alatt is az a' bolond szándéka, 's nyilatkoztatott-é ki
vala.

valami affélét, hogy minden Európai Trónusokat le akar dönteni, és minden Kereszttyén Státusokat, Közönséges Társaságokká változtatni? Az Északi Amerikabéli Szabad Státusok se törték olly dologban a' fejeket, midőn mi őket meg-esmértük, szabad Státusoknak; de vegyük fel Frantzia Országot. Nem az - é ennek egész igyekezete, hogy rájok tolyya minden Nemzekre, az Emberi Jusokról való új tudományát; éppen valamint *Mahomed*, közönséges Vallássá akarta csinálni a' maga Alkoránját? Nem ígért - é oltalmat, és segítséget mind azon Népeknek, a' kik a' magok törvényes Fejedelmek ellen fel-emelik magokat? Az Angliai Nemzetnek egyedül való Képviseleire — a' Királyra, és a' Parlamentomra — semmit sem ügyelvén, nem úgy fogadta - é az Angliai Klúbok' Deputációit, mint az egész Anglus Nemzet' Küldöttjeit? — Azt kérdem továbbá: Kivel kell Frantzia Országban egyezni? Ki esméri azokat Embereket, a' kik Igazgatók most ottan? avagy nem ollyan Emberek - é azok, kiknek fekvő birtokok nintsen; azért is, nem hogy vesztenének a' had által, sőt inkább igen sokat nyernek, minthogy az ő kezekben vagyon a' Közönséges Kintstár. — Ugyan mi módon lehetne azt el-nézni behúnnytt szemmel, hogy Frantzia Orzágnak mostani Parantsolói, lábaikkal tapodják mind azt, a' mit eddig tiszteletben tartottak az Emberek — a' Vallást, jó erköltsöket, 's a' virtusokat — és a' kik szinte fel-emelték már gyilkos kezeiket, hogy meg-föröszlék azokat, a' magok szerentsétlen Királylyoknak ártatlan vérében."

Fox Úr' fel-tételére tehát, még tsak vokok se szedettek; hanem eggyátallyában meg-vettetett az, a' második Táblának szembetünöképpen nagyobb része által. — Mindazáltal még Dec. 15-dikén is terjesztett *Fox* Úr egy feltételt a' második Tábla eleibe. Ez az: „Kérni kell a' Királyt, hogy küldjön egy Ministert *Périsba*, a' ki, az ő Felsége, és Frigye, 's más részről a' Frantzia Nemzet közt fenn-forgó dolgokról eggyezzen-meg azokkal a' személyekkel, a' kik által szolgáltatatik - ki ez idő szerént Frantzia Országban a' végre-hajtó Hatalom.” — Ezen fel-tétel — így szóllott továbbá *Fox* Úr — sem ditséretére, sem gyalázatjára nem szolgál Frantzia Orzágnak; fundálódik az egyedül, az abból várandó hasznon; 's annak indító oka tellyességgel nem különböz azoktól, a' melyekre nézve sok Európai Hatalmasságok küldöttek *Konstantzinápolyba* és *Algirba* Követeket: ámbár nem tartották jobbnak az odavaló igazgatás' formáit.

Igen tüzes Beszédeket tartottak, *Fox* Úr' feltétele ellen, Lord *Scheffield*, Oberster *Stanley*, 's a' t. Azt állították, hogy az említett fel-tételnek tellyesítése által megalatsoníttatnék a' Britanniai Nemzet, az egész Világ' szemei előtt; mert úgy, Haramiák' Nemzetével kellene tanátskozni, és sohonnaik', 's gyilkosok' gyűlésével, a' kik nem tudják zabolán tartani a' magok Bandidáikat (pénzen fogadott öldöklőiket). Az illyetén feltételek, színt' olyan történeteket ezközlenének még utóllýára, mint a' mily-lyenek Frantzia Országban mentek véghez.

Mi.

Mitsoda Anglus volna az, a' ki eggy olyan Követséget vállalna magára, holott a' Fr. Nemzet - Gyűlése, örömmel fogadta az Angliai pártos Klúboknak Követjeiket. Még azt is lehet itt kérdeni: Ha vallyon elfogadnák - é a' Frantziák az Angliai Király' Követjét, holott ők minden Királyok', és Monarkhiák' Ellenségeinek nyilatkoztatták ki magokat. E' felett, nem egyéb volna az efféle Követtség, hanem az eránt való meg - kérése a' Frantziáknak, hogy tartsák - fenn a' Békességet Nagy - Britanniával, 's ezen Országnek Királyját magát hagyják - meg mostani méltóságában. Ezen Feltétel, nem tsak Angliát tenné Szerentsétlenné, hanem egész Európát is, úgymint a' melly rettenetes állapotra jutna az által, ha az Anglusok, Frantzia Ország' mérő serpenyőjébe tennék a' magok Nemzeti Karakterjeknek nyomosságát, a' mostani Frantzia gondolkozás' módjára való állások által. Ha a' Frantzia Közönséges - Társaságnak megismerése, hasznosnak látszana is most lenni Angliára nézve; úgy de meg - bántatnának az által minden más Hatalmasságok, mellynek végtére kétfézeresen meg - adná az árárt Anglia. Meg nem engedi az illendőség, hogy Anglia magától esmérje - meg Fr. Országot, Közönséges Társaságnak.

Felentés a' Magyar Közönséghez.

A huszat fel-múllyá azon TT. NN. Vármegyéknek száma, mellyek a' Fels. Hertzeg Nádor Ispány-nál, és a' Fels. Hely Tártó Tanátsnál a' Magyar Nemzeti Játék-színnek lábra állításáért magokat közben vetették. Melly munka, hogy kívántt végét el-érhesse, mindenek meg-is tetettek, és tsak ugyan még téli időben-is játszik már az illyen Társaság a' Pesti, és Budai Játék-színekben.

Ha azon okokat meg-fontollyuk, mellyek tsak nem felét az Országnek illy Társaságnak elő mozditására indították, fel-fogjuk találni, hogy azok fő képpen a' Nemzet pallérozására, a' tisztességesb, és jó izlésű magyar mulatságokra, és a' mi ezeknél nagyobb az Anya nyelvnek el-terjesztésére tzeloznak.

Éppen ugyan ezen fundamentomos okok szükségesnek állíttják azon Institutomot-is, melly a' Nemzeti Játék-színen elő adandó Játék meséket egybe szedvén, közre botsássa. Ugyan azért a' kiktől amaz elő mozdíttatik, szükség képpen ugyan azoktól emez-is elő mozdíttatik. Mert ugyan-is: A' Játék-színben tsak azok mulathatták magokat, kik lak helyet ollyas városban vettek magoknak, mellyben Játék-szín vagyon építve. A' Játék meséknek Gyűjteménnyé pedig az Országnek minden részeiben meg-fordúl, és még a' paraszt kalibákba-is bé-férhet, még pedig igen kevés költséggel. És valamint bizonyos, hogy amaz nagy pallérozására szolgál akár mi némű Nemzetnek, úgy tagadhatatlan, hogy az illyes Gyűjtemény ebben-is amannak keveset enged, mivel hogy amaz a'

látásból, és hallásból; emez az olvasásból hat a szívekre. A' mi pedig az Anya nyelv gyarapodását illeti, nem vélem, hogy volna egy valaki, ki ezen Gyűjteményt ebben hathatósbnak nem tartaná amannál, a' melly e' nélkül fel - sem - is állhat. Ide járul az-is, hogy erre mind a' két nem, öreg, és ifjú; szegény, és gazdag; nemes, és nemtelen szert tehet olykori, vagy hoszfszu óráinak rövidítésére, vagy komor kedvének vigasztalására.

Az illyetén Gyűjteménynek, ezen tzím alatt: *A' Magyar Játék - szín.* második kötettye Bóldog Afzszony havának (Januarius) zodik napján hagygya-el a' sajtót, minekutánna az első kötet mind szent havának fogytával 1792. esztendőben közre botsátatott volna. A' harmadik kötet Sz. György (Aprilis) a' negyedik Sz. Jakab havában (Julius) ok vetetlenül fog el-készülni. Valamint a' két elsőben, úgy a' következőkben leg - alább - is négy Játék mesék nyomtattnak, hatsak a' negyedik helét más valamelly, de a' Játék - színhez tartozandó munka, el-nem foglallya. A' két, eddig ki-jött köteteknek ez a' foglalattya: Az ELSŐ KÖTETNEK 1. *A' Magyar Játék - színnek történetei* 1790, és 1791. esztendőben. 2. *A' találtt Gyermekek Fordította Németből Bárány Péter Úr.* 3. *Zsugori Moliere után Simai Kristóf munkája.* 4. *Az Afzszonyi Jakóbta Klub* Kotzebue után Sebestyén László Úr munkája. A' MÁSODIK KÖTETNEK 1. *A' Magyar Játék szín történeteinek folytatása* 1792. esztendőben 2. *Etelka* Eredeti munka Soós Márton Úr által. 3. *Az Al-Kantzellár* Fordította Németből Ifjabbik Zsitvai Úr. 4. *A' Puszta Sziget* Fordította Olaszból M. Báró Rudnyánszky Karolina Kis-Afzszony. 5. *Kiki saját háza előtt seperjen.* Németből fordította szomor Máté Úr.

A' következő köteteknek foglalattyát előre meg-nem lehet határozni, mivelhogy az ezután ki-nyomtatandó Játék mesék többek ítéletek alá fognak botsátatni, hogy annál inkább megválasztasson a' konkoly.

Azok, kik az első kötetet olvafták, mint ide küldött leveleik által, mint 30, 40 nyomtatványoknak 2, 3 napok alatt való el-adása által elegendő képpen bizonyították a' fel-vett munkán való meg-elégedéseket. Sokann mindazáltal javasolták, hogy a' következő fél esztendei Gyűjtemény, az az a' 3dik, és 4dik kötetek elő füzetésre botsátat-nának, hogy így kevesebb árát szabván, a' közép rendű nép-is meg-szerezhetné. Ezeknek-is tellye-síteni akarván javaslofokat, jelentetik a' Magyar érdeemes közönségnek, hogy a' harmadik kötettől kezdvén, a' többi kötetek elő füzetés alá-is fog-nak botsátatni. A' kik tehát azon Uraknál, a' kik-nél a' második kötetet (a' már ki-szabott árán, tudni-illik 51 xr.) meg-vevendik, előre le-telzik, bé-iratván neveket, a' harmadik, és negyedik kö-tetért az 1. fl. 12. xr. az az: egy egy kötetért 36. xr. azok Sz. György havában a' 3dik kötetet, Sz. Jakab havában pedig a' negyediket, azon Úraknál kezekhez vehetik, a' kiknél előre a' munkáért meg-füzettek.

Az előre füzetés kezdődik ezen 1793. esztendőnek Bóldog Alfszony havában egész Böjt elő havának (Februar.) fogytáig. És mivel e' munkának folytatása több elztendők-re-is ki-terjedhet, az elő füzetés-is minden fél esztendőre meg-fog újítatni.

Kik előre nem füzetnek, ezután-is egyegy kö-tetet 51. xr. fognak venni, és így ezeknek egy esztendei Gyűjtemény 3. fl. 24. xr. fog kerülni. A' munkának könnyebb meg-szerzése végett, több helye-ken leszen annak le-tétele.

Bétsben	- -	A' Magyar Ujságot író Uraknál.
Győrött	- -	Révai Miklós Úrnál.
Pesten	- -	Trattner Mátyás Könyvnyom-tató Úrnál.

Budán	- -	Diepold könyvkereskedő Úrnál.
Fehérváratt	- -	Virág Benedek Professor Úrnál.
Sopronban	- -	Németh Mihál könyvkötő Úrnál.
Pétsett	- -	Veidingcr könyvkötő Úrnál.
Szombathelen	- -	Kultsár János Professor Úrnál.

Szekszárdon	-	Endrődy Antal Úrnál.
Ketskeméten	-	Göböl Úrnál, vagy annak rendeléséből a' Refor. Collegiumban.
Szegeden	- -	Szűts Professor Úrnál.
Debretzenben	-	Milesz Úrnál vagy annak rendeléséből a' Refor. Collegiumban.
Károlyban	- -	Farkas Professor Úrnál.
Kálsán	- - -	Szabó Dávid, és Vitéz Imre Uraknál.
Losontzon	- -	Kármán József Úrnál.
Vásárhelyen	-	Szőnyi Beniamin Úrnál.
Erdélyben	Kolosvárott - A' TT. Piaristáknál.	
	Mar, Vásárhelyen - M. Aranka György Úrnál.	

Minden 11dik forént, vagy nyomtatvány azon Uraké, kik a' Gyűjteménynek náluk való le-tételét az el-adásra meg-engedték. Mivel pedig az itt említett Urak olly szíves hazafiak, hogy az illetén ajánlással talán meg-is sértetődnek, méltóztassanak legalább azon 11dik foréntot a' szegény hazafiak közt való ki-olztásra meg-tartani magoknál, a' többi pénzt pedig, nem külömben az elő füzető Uraknak neveit Böjt elő havának 20dik napjáig Pestre vagy a' Gyűjtemény szerzőjének, vagy Trattner Mátyás könyvnyomtató Úrnak meg-küldeni, ne hogy a' munkának nyomtatása hátráltasson. A' pénz, akár némelly kereskedő Urak által (per Vexel) akár só, vagy harmintz ados Tiszt Urak által leg jobban utasíttatik. Ohajtanánk, hogy még más Városokban-is, ahol ösméretségünk nints, némelly Urak e' Gyűjteménynek meg-küldéséről, és annak módgyáról tudósítanak. Költ Pestenn Bóldog Álszöny havának első napján 1793. esztendőben.

A' Könyvűtő Urakhoz!

A' Gyűjteménynek Tzimje! *A' Magyar Játék-sín* 's a' t. Nem külömben: A' Játzó Tárlaságnak Történetei, az első helyet foglalják a' bé-kötésben. Ezekután következnek a' Játék-Mesék. E. I.

A'

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog-Asszony' Havának
(Januáriusnak) 15 dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környüállások.

Custine Frantzia Vezér, azzal bíztatja
Mayntz Városát, hogy ő tőle nem fog vissza
kivánódni a' Vár; de ha még is úgy találna
történni a' dolog; mondhatja, hogy az os-
tromlók nem másképpen készíthetnek útat
bé a' Várba, hanem a' magok hóltt testeik-
nek halmaikból — Ambár Szabadság-fája és
Klúbja állíttattak is fel *Máyntzban*: de csak
ugyan ezeknél fogva se bizott még is egészen
Custine a' *Máyntzi* Polgársághoz, mellynek
vilá.

E

világos jele az a' többek között, hogy Dec. 4-dikén minden fegyvereket el-kivánt vólt a' Polgároktól; és annak meg-tudására, ha vallyon tökéletesen tellyesítettett é akaratja, minden házakat rendre vizsgálta.

A' melly *Hessen-Darmstadt* Seregek a' *Vormátziai* Püspökségnek *Lampertheim* nevü helységét választották tanyájoknak, jó prédára tettek szert; úgymint: két gabonás, és egy szénával rakott Frantzia hajókra; sok más hajóit pedig az Ellenségnek, mellyek mind *Vormátziába* szándékoztak, el-súlylyesztették.

A' *Hessen-Darmstadt* Landgráf egy új Vadász-Sereget állíttat-fel *Schäfer* Kapitány által, a' ki az Amerikai hadban különös vitézi nevet szerzett magának.

A' *Hannoverai*, és *Saxóniai* Vál. Hertzegek által a' Frantziák ellen ki-állított fegyveres Nép, tiz ezer Prusszusokkal eggyesülve a' *Veszfáliai* Kerületbe szándékozott.

Clerfaut Vezérünk' Seregének fő kvártélyja, a' *Jüliehi* Hertzezségnek *Bergheim* nevü Városában vólt még ezen hónapnak 4-dikén. Az előtt való nap, úgymint Jan. 3-dikán, öszve kaptak az elől álló Seregek. A' Frantziák között mintegy 60 an estek-el, kik között két Tiszt is vóltak; negyvenen pedig el-fogattak, kik között hatan mindjárt agyon lövettek: mivel a' mi szolgálatunkból szöktek vólt által az Ellenséghez.

Az egyesült Prusszusok és Hasszusok, Jan. 6-dikán, reggeli 4 és 5 óra között meg támadtak *Hochheimban* 5000 Frantziákat. Öt százig valót le-öldöstek közzülök, 145öt el-fogtak, 's 11 ágyújokat nyerték-el. A' Város' kapuja felett meg búttak 30 Frantziák, 's midőn a' Prussziai Király bé-lovaglott volna a' Városba, tüzet adtak; de tsak ugyan semmi veszélly nem érte a' Felséget.

A' Brüsszeli tudósítások szerént, *Dumourier* Frantzia Vezér' Seregének egy része, még Dec. 24-dikén kezdett vólt már téli kvártélyokra olzani. Maga *Dumourier* Brüsszelbe ment; onnan pedig, egészségének helyre-állítása végett, *Párisba* indúlt Decembernek 28-dikán.

Nápoly, és *Frantzia* Országok között, nem fog fel-bomlani az egyesség. — Mint, hogy a' Frantzia Minisztérium panaszolkodott *Ludolf* Úr ellen, a' ki *Nápolyi* Követtséget viseli *Konstantzinápolyban*: tehát ezen Urat vissza hívta a' *Nápolyi* Felség; egyszersmind meg-ígérte, hogy Követjét fogja küldeni *Párisba*. — A' későbbi tudósítások szerént, már el is küldötte.

Gr. *Clerfait*' vezérlése alatt lévő Seregünk elől álló részének vitézi jeles tetteiről eredeti hitelességű Tudósítások érkeztek hozzánk, mellyek közzül most tsak e' következőket közölhattuk.

Néhai Gróf *Eszterházy Imre*' nevét viselő Magyar lovas Regimentünk' érdemes Obersteréhez, *Dévay* ő Nságához, olly jelentést kü.

küldött Dec. 5-dikén délután, Tirolisi Vadász Kapitány *Baroncelly* Ur, hogy *Lüttich* Városából számosan sereglene *Sumányba* az Ellenség, egy órannyira az Oberster Ur' fekvő helyéhez *Batishoz*. Szinte egy időben érkezett *Eszterházy* Huszár Kapitány *Zombory* Urtól is a' tudósítás, hogy az említett táj felé nagy erővel nyomulnak a' Frantziák, és előre küldött vizsgálóik mutatták vólt is már magokat; hanem a' nevezett Kapitány Ur vissza puskáztatta őket. Ezen hiradásokra mindjárt maga mellé vett az Oberster Ur, 20 lovas, 's ugyan annyi gyalog Vitézeket, 's elindúlt, hogy meg-tudhassa, mitsodás erővel lehet az Ellenség. A' mint hamarjában végére járhatott, 3 ezer főből állónak ítélte azt; mellyre nézve fel-tette magában, hogy még azon éjtszaka, elől hátul megtámadja a' Frantziákat: de hogy annál bizonyosabb lehessen még is ezeknek számok felől, Kémeket küldött a' hátok megé; hanem mivel a' Kémek — hihető, el-fogattatván — vissza nem tértek: más napra halasztotta az Oberster Ur, szándékának tellyesítését; a' mint is 6 dikra virradóra *Sumánynak* vette menetelét egyenessen, az Ország-útján egy *Eszterházy* Huszár-szárnyal, mellyet Bárá *Szentkereszti* Fő Strása-Mester Ur kormányozott; és 3 Vadász, 's két *Branovátzky*, vagy is *Mihálovits*' szabad Seregebéli Kompániákkal, mellyeket *Baroncelly*, *Lauter*, és *Belen* Kapitány Urak vezérlettek. *Mahony* Májor Urat pedig, a' kinek nevét tiz Német Vadász-Kompániák viselik, négy Kompániá-

niával háta megé rendelte az ellenségnek. Ez, közel sem várta, feléje közelgetett Seregetskenket, hanem olly hirtelenséggel szaladt vissza *Lüttich* felé, hogy a' Lovasság, két hosszú ágyújával, 's ugyan annyi mozsarával el-hagyta a' Gyalogságot, melly közzül sokan, a' kik az eleven sövények' árnyékában el nem illanthattak: rész szerént elfogattattak, rész ízerént meg-ölettettek. A' holtak között, kiknek száma mintegy 30ig való volt, találtattak két fő nélkül való testek is. Ezek *Lüttichi* Parasztok voltak, 's mivel a' *Szerviaiakra* mérészlettek tüzelni: Török módi le-nyakaztatás leve a' büntetések. — Különös vitézségeket mutatták ez alkalmatossággal, *Eszterházy* Huszár Kapit. *Naszvady*, és Fő Hadnagy *Metséry* Urak, kik egész *Bénig* üzvéen Osztályaikkal az Ellenséget, közzüle út-félben sokat le kaszaboltak. Szerviai Seregbéli Kapitány *Petrovits*, és Zászlótartó *Földváry* Urak is nagy kárt okoztak az Ellenségnek, melly is úgy annyira meg-félemllett, hogy soha többet a' *Soumányi* úton nem alkalmatlankodott.

Idősbb Gr. *Odonell* Májor Úr, *Vervier*, és *Batiffe* között, *Petite Rechaine* nevű helysége-nél lévő szoros járáshoz rendeltetvén, két 3 fontos ágyúkkal, maga első Batalionjával, két Vadász Kompániával, és 50 Lovasokkal, jelentette *Déway* Oberster Úrnak Dec. 11-kén délelőtti tíz óra tájban, hogy az Ellenség nagy erővel mutatná magát, a' *Vervieren* túl lévő partokon, 's már tett is volna egy-néhány ágyú-lövést a' mi elől állott Vité-

zeinkre. Ezen tudósításra, segítségére sietett leg-ottan Oberster *Dévay* Úr, *Odonell* Májor Úrnak, Gróf *Sztáray* Reg. béli két Kompániákkal, és egy 6 fontos ágyúval; *Malovetz* Májor Urat pedig szinte annyi erővel, mint maga indúlt, utánna rendelte magának. — Azonközben, a' míg *Petit Rechaineig* érkehetett volna *Dévay* Oberster Úr, meg-támadta az Ellenség Gróf *Odonellt*, és egy *Vervieri Fion* nevű Lakosnak vezérlése alatt, a' kerteken, réteken, 's az eleven sövények között, holmi óldal - úton rohanván, egéltzen el is kerítette úgy annyira, hogy, ha *Ejzterházy* Huszár Hadnagy *Olgyai* Úr bé nem vágott volna tüzessen 50 Emberével, a' sebessen előre tolakodó Ellenség közzé: minden bizonnyal el-vesztette volna említett Májor Úr az ágyút; a' minthogy erről, írásbéli bizonyosságát is adta. Szerentséssen meg-mentett ágyúival, vissza vonta magát szüntelen való tüzelés alatt *Petite Rechaineig*, a' hol is egyesítvén magát, *Malovetz* Májor Úr' kormányozása alatt lévő Gróf *Sztáray*' Regementjébéli két Osztállyal, egész *Vervierig* vissza verte az Ellenséget, olly diadalmasan, hogy két száz formán hullottanak el közzüle, kiknek testeik többnyire mind szúrva találattak; mellyből ki-tetszik, hogy a' Gróf *Sztáray*' nevét viselő Magyar Vitézek, érd. Tisztjeiknek vezérlések alatt, nem irtóztak a' golyóbisoknak sűrűségétől; hanem ezeknek truttzára is közikbe rontottak a' *Franziáknak*. — Látván az Ellenség, hogy e' tájjon mindenütt hátráltatik igyekezetében,

egy-

egynehány ezer nyűgodtt néppel völgyeken 's kerteken lopakodván, egésszen el akarta keríteni Seregünk' bal szárnyát; de mivel egy 12 fontos ágyú, és az *Odonell*' második Batalionjából két Kompánia már előre oda rendeltetett óltalmúl, annakutánna pedig még Gróf *Martizny* Oberstlieut. Úr is maga granatéros Batalionjával, és Hertzeg *Schwarzenberg* Májor Úr, két *Latour*' Dragonyos Svadronnal; tehát az Ellenség, szüntelen való ágyúzás alatt, harmadszor is vissza veretett nagy veszteséggel. Estveledvén az idő, nem üzette tovább *Hodimonnál*, sokszor említett Oberster Úr az Ellenséget; hanem a' régi posztokat (katonai tanyákat) újra megállíttatta, de nagyobb erővel. — Öszvevévén ezen tájjéki minden posztjainkat, tsupán 1500 hív, és bátor szivű Vitézeink tartották meg azokat, *Dévoy* Oberster Úr' fő kormányozása alatt, hat ezerből állott Ellenség ellen, még pedig úgy, hogy ezen 6 ezerből 500-at a' más világra küldöttek; 135 öt pedig el fogtak. — Kötelességének is esméri a' Kormányozó Oberster Úr, hogy közönségesen magasztaló vallást tegyen minden Stabális, és Fő Tiszt Uraknak jó rendtartásokról; a' több Népnek pedig állhatatos szivességéről, 's kész engedelmességű jó akaratjáról. — Idősbb Gróf *Odonell* Májor; *Olgyai* Hadnagy; *Malovetz* Májor, és *Sztrazsinszky* Kapitány, a' *Sztáray*' Regementjéből; továbbá: *Odonell*' szabad Seregebéli Kapitány *B. Plonquet*, és Tirolisi Vadász-Kapitányok *Flieger*, 's *Gürtler* Urak különös

jutalomra tették magokat érdemesekké. — *Eszterházy* Magyar lovas Regementjébéli Fő Hadnagy *Metséry* Úr, a' Kormányozó Oberster Úrnak tellyes kedve 's meg-elégédése szerént viselte magát, olly terhes kötelességekben, mellyek élete' veszedelmével voltak egybe-kötve; mert nagy buzgósággal meg-vitte mindenfelé a' Vezér Úr' parancsolatit, 's ennél fogva, igen nagy eszköz volt az Ellenség' igyekezetének meg-előzésében; mellyre nézve, ezen Tisztnek remek érdemeit különössen ajánlotia a' Vezér, Gr. *Clerfait* Hadi Tármester Úrnak, a' fellyebb való jelentés végett.

Követést érdemlő nemes példák.

Bétsben, egy fő Nemességű, és Méltóságú: de magát meg nem nevezett hiv Tagja a' Státusnak, 20 ezer forintokkal könnyítette a' közönséges Kints-tár' mostani terhét, ő Felsége személlyéhez, és a' Státushoz viseltető buzgóságából. Hasonló Lélektől vezéreltetvén a' Szabó-Mester Polgárok is, 3001 forintot, és 20 krt ajánlottak a' had folytatására; *Alsó-Ausztriai* Kormány-Széki Tanácsos *Hönigsberg* Úr 2350 forintot; Magyar borral kereskedő *Hammer* Úr 225öt; Nemes *Neuberg* Úr 2000et. Atyai érzékenységgel fogadta mind ezen áldozatokat ő Felsége.

A' *Bádeni* Markgráfságnak *Malsch* helységébélieliek el-végezték magok között önként való jó indulatjokból, hogy mivel ez idő fze.

Izerént sok költekezései vólnának jó Fejedelmeknek: két elztendőre való adót előre lefizessenek nékie.

Floh nevezetű *Hassziai* Falu' Lakosainak midőn értésekre esett vólna: melly vitézül viselték légyen magokat a' Hasszus Vitézek *Frankfurtnál*, pénzt hánytak öfzve, hogy megjutalmaztathassák a' Falujokból lévő 25 Legényeknek derék magok viseléseket. Annyira gyült a' jó akaratbéli pénz, hogy az említett 25 Katonák között mindeniknek egy egy kis tallérja jutott.

A' *Ravensbergi* Grófságban, és *Minden* tájján, arra tökéllette magát a' Föld-népe, hogy a' *Vestfáliai* Prusszus Regementeknek ingyen szolgáltasson füstöltt húst és kenyeret. A' Nemesség pedig, szives alamisnálkodása által szép summát gyűjtött öfzve, mellyből a' meg-sebesítették, 's az özvegyek és árvák fel-segíttessenek.

Elegyes Tudósítások.

Eggy *Szerviai* Török Irástudó azt kérdi nem régiben: Hát tsak ugyan igaz e' az, hogy a' Frantziák már mostanában Király nélkül vagynak? Midőn mondották vólna néki, hogy igen is, úgy vagyon a' dolog; No, úgymond szánom is én tehát a' Frantzia Nemzetet. Ollyan az ő sorsa mint az *Anyá* nélkül maradott méh seregé, melly addig kereng Vezér nélkül, míg végre elvész.

Dec.

Dec. 24-dikén irták *Slavoniából*, hogy még akkor is uralkodott a' pestis *Belgrád és Vidin* között; hanem csak ugyan a' Törökök is kezdig már által látni, hogy bár *Mahomet* nagy Prófétájok fenyítettse is őket a' dög-halál által: csak ugyan szabad, 's lehet is annak nagyobb el hatalmazását, okos eszközök által meg akadályoztatni. Azért is, a' Keresztyéneknek példájok szerint sok pestises helységeket egésszen bé zártak.

Frantzia Hertzeg *de la Premouille*, 's más ki költözött fő Frantziák is érkeztek *Bétsbe* a' napokban. Ezek között némelyeknek gazdag birtokaik vagynak Napnyúgoti Indiában.

Párisba sokan gyűltek a' Király' Pártfogói között; de különbkülönbféle módon titkollyák magokat. — *Strafsburg* Városának, sőt egész *Alsátziának* nagy része hajlik a' Királyhoz.

M a g y a r O r f z á g r ó l.

„Tellyes örömmel, 's mintegy megújúlással olvastuk az Ó Esztendőnek utolsó *Hírmondójában*, a' *Sopronyi Magyar Gyűlekezetnek* éppen azon a' Vasárnapon lett fel-támadását, mellyen az Aug. Konfessziót követő Evangyélikus Atyafiaknál az az Evangyéliomi *S z a k a f z* magyaráztatik: *Mondjátok-meg Jánosnak, hogy a' Halottak fel-támodnak!* — Ohajtjuk immár, hogy a' fel-ültt Halott ki is léphessen a' setét sirból, melly

melly meg-lészen, ha még abban iparkodik T. *Wilfinger* Uram, hogy a' közel 6000 Lelket féamláló Német Ekklesiának rendes Magyar Oskolája is légyen, mint vólt régenten a' múltt Században, míg t. i. a' szép Magyar Gyülekezet a' nemzeti gyűlölség miatt el nem süllyedett. Meg-köszönnyük mi egyébaránt, a' kik hajdan *Sopronyban* végzettük oskoláinkat, 's örömetebb küldjük ezentúl *Sopronyba* Tanulóinkat; meg-köszönnyük az említett T. T. Férjfiúnak, ha a' hajdan el-temettetett *Sopronyi* Magyar Ekklesiának a' Konvent' Archivumából gyűjtendő le-írásával, úgy a' fel-támadott nevezetes Halott felett mondott Beszédjével kívánnya meg-ajándékozni, a' nagyságos dolgokat maga tulajdon nyelvén hallani 's olvasni szerető Magyar Nemzetet.

Debretzenből, Jan. első napján.

„A' múltt héten, igen szerentsétlenül járt itt egy Sertés-Hentes. Agyon akarván t. i. ütni egy hízott sertést, nem találta úgy, hogy mindjárt el-esett volna az; tsak a' kezével akarta tehát azt le-nyomni, 's egyszerűsmind ki-rántja tsizmája' szára mellől a' kést, hogy vérét vegye a' disznónak; de nem birván vele fél kézzel, újra vissza akarta tenni tsizmája mellé a' kést: de szerentsétlenségből a' tzombjába találta szúrni, még pedig olly méllyen, hogy minekutánna igen sok vére folyt volna el: meg-hólt.“

Svéd

Svéd Ország.

Az Igazgató Hertzeg közönségesen ki hirdettette, az Országban, hogy az adót le nem fizethetett Lakosoktól soha se' lehessen el venni ezentúl zálogban ruháikat, műszereiket, 's a' t. melly kegyes Rendelés sok panaszt ki vesz a' Föld-Nép' szegényebb részének szájából.

A' *Lengyel* Gyűlés vissza hívta *Stokholmból* Gróf *Potockit*, a' ki eddig a' *Lengyel* Korona' részéről viselt ott Követséget.

E' szerént a' Svéd Udvar sem küldi már el Követnek Varsóba *Toll* Generállieutenantot, mint előbb szándékozott volt.

Az a' Predikátor, — *Viden* (és nem a' mint elébb irták volt *Mieden*) nevezetű — a' kiről irtuk volt, hogy az általa rútúl meg bántatott Igazgató Hertzegtől minden bántódás nélkül vissza bocsáttatott a' maga Ekklesiájába, mihelyest vissza ért oda: mindjárt újra el kezdett predikállani a' Nemes Lelkű *Südermannlandi* Hertzeg ellen. Ezen el szenvedhetetlen vakmerőségű tselekedetéért kérdőre vonatván eszelőkösnek találtatott.

J e l e n t é s.

Edgyező ohajtások az mind azoknak a' kik Nemzetünk Ifjainak a' tudományokban, és szerentsébb életben való igazi előmeneteleket sziveken viselik, hogy bártsak már valaha egy olyan, az életre szükséges minden féle tudományoknak rövid rajzolatját, lehetne született nyelvünkön azoknak kezeikbe adni, a' minémüekkel egyéb pallérozott nemzetek, és közelebb a' tudós Németek feles számmal ditsekedhetnek. Hogy kedves Ifjainknak ezen ohajtott boldogságát, én is tölem ki telhető képpen elközölhellem; Lutz Györgynek, a' Kemp. tani Oskolák' N- T. Igazgatójának azon gyönyörűségesen ki dolgozott Tanító Könyvét, melyet sok Német Oskolákban, 's nevezetesen a' Soproni Gymnásiumban is kézi könyv gyanánt tartanak, és tanulnak, Magyar nyelvre fordítottam, és Ifjaink számára némely szükséges változtatásokkal, 's bővítéssel alkalmaztattam, élvén azon szabadsággal, a' melyet a' tudós Német, és más Fordítók szoktak tartani az Anglus, Frantz, és egyéb munkák fordításában. — A' munkát előre szerfelett ditsérni méltán gyanús portékának láttatna; de a' kik azt esméri nem fogják sokalltauí ezen felőle tett ítéletet, hogy az a' fel vett dolgokat olly mindeneket bé foglaló rövidséggel, értelmes és kellemetes móddal adja elől, a' minémüt tsak lehet várni egy 18-dik Század' végén író világos értelmű Philosophustól, és Ifjuság' nevelőjétől, — A' benne elő adott tudományoknak vagy dolgoknak foglalata ez:

- 1.) A' Természet Históriája, a' természet természeteinek hafznaikkal egygyütt.
- 2.) Az emberi test.
- 3.) Az egésség fen tartásáról közönséges és különös regulák.
- 4.) A' hallottaknak látszókat, és élet veszedelmébe forgókat szabadító eszközök.
- 5.) Az emberi Lélek.
- 6.) Hogy kell helyesen élni az ésszel.
- 7.) Emberi társaságok.
- 8.) Minémü munkák által jutnak az emberek a' nyers matériálékhoz.

tar-

tartoznak a' földmívelés, baromtartás, 's a' t. A' mesterségek, kereskedés, pénzeknek, fontoknak, mértékeknek esmérete 's a' t. 9.) A' számvetés. 10.) Mérés (Geometria) 11.) Mekhánika. 12.) Építőmesterség. 13.) Tudósság. 14.) A' Nyelvek. 15.) Udvariság Regulái, a' Testviséletére, ruházatra, életre, társalkodásra, és Levél írásra nézve. 16.) Okosság Regulái. 17.) Gazdálkodásra oktató Regulák. 18.) Természeti tudomány (Physica) 19.) Az Égi testek. 20.) A' föld. 21.) Föld le-írás (Geographia) A' Világnak öt részei ízerént. 22.) Idő - számolás (Chronologia.

Folyatása következik.

B é t s.

Tegnapelőtt maskarás Bál volt az Udvari tántzoló Palotában (Redut - Szálában), mellyben Tsászfár és Tsászfárné Ő Felségek is sok ideig mulatták magokat. A' F. Tsászfárnét igen kevesen esmerhették - meg, mert állortzásan volt, és karjában édes süteményes kosarat hordozott, mellyből némelly nem kínáltt Személlyek is vettek.

Ő Felsége, nem akarja, hogy ezentúl úgy nevezett Kantzelláriai Praktikáussággal töltsék idejeket a' jól készült Iffjak; hanem böltsen rendelte, hogy mindjárt Referendárius Urak mellé adattassanak, a' hol Kontzipistaságra készéthessék magokat. A' tsupa írásra pedig olyan Személlyek alkalmaztassanak, a' kik Katonai Szolgálatot tettek; de annak tovább való folytatására alkalmatlanokká lettek.

Tegnap

Tegnap egy igen mulatságos új Ballét, vagy Teátrumi Tántz adatott, *Der Jahrmarkt*, Vásár, vagy Sokadalom nevezet alatt, az Udvari Játék-néző helyben. A' melly Kortina (festett fal) szemléltetik ezen Ballét' alkalmatosságával a' tántzoló hely' végső részén, igen elevenen adja-elő nagyban, *Nápoly* Városának egy részét; a' füstölgő *Vesuv* hegyét; a' tengert 's a' t. — Az egész Fels. Udvar jelen volt a' Teátromban.

* *

* *

* *

Baranya Vármegyében, *Pécs* Városában a' múltt Dec. 23 dikán temettetett el Gr. *Erdödy* Magyar lovas Reg. beli Kapitány Gr. *Sermage* Úr szerelmetes Híve. — *Horváth* Országi Bán, és az említett Regiment' Tulajdonosa' Gr. *Erdödy* János belső Tanácsos Úr kedves Leánya. Első szülése okozta halálát ezen még csak 23. életendőket élt Ifjú Asszonyságnak, a' ki példás Embert-szeretőségével mindennek szíveket meg nyerte, a' kit így siratott az egész Svadron beli Legénység is, mint édes Annyát.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog-Affzony' Havának
(Januáriusnak) 18-dik napján, 1793-dik
Elsztendőben.

B é t s.

A' *Lukhai* Közönséges - Társaságnak, két rendkívülvaló Követei érkeztek ide, kiknek a' múltt Vasárnap vólt közönséges audien-tziájok, ő Tsász. Kir. Felségeknél, 's a' Fő Hertzegeknél, és Fő Hertzeg - Affzonyoknál.

A' Frantzia Had - folytató' terhét könnyítő hazafiúi áldozatok, egymást érik. — Ide-való Érsek, Kárdinális *Migazzi* ő Eminentziája, hat ezer forintot adott; egy, nagy ízolgálatban lévő Nemes, 3000-et; ugyan

ugyan ennek Háza-népe 800-at, melly summának egy részét, kisebb Gyermekai is pótolták, a' magok zsebbéli pénzekből — egy más, magát meg nem nevezett Személly 2000 for.tot; a' *Tuchlaubeni* Polgár-Társaság 3000 et; a' *Kettenhofi* Kartonfabrika' Igazgatója B. *Fries* 1500-at; eggy Udvari Tisztviselő a' főbbek közzül, de a' ki nem tette ki a' nevét, 2250 t; ismét egy más nevezetlen Személly 1500-at; *Prágai* Zsidó Nemes *Popper Jodkim* is 1500-at.

(A' múltt postán költt árkusnak némelly nyomtatványaiiban, az utolsó felett való 7-dik sorban 1350-t kell olvasni, a' 2350 helyett.)

Az Universitás béli tanuló Iffjúság is kötelességének esmerte nevelni tehetsége szerént a' hadi segítséget. Már fel ment ezer két száz forintra, a' mit ölszve tett. — Egy nyomorék (invalidus) vén Katona is fel buzdúlt, 's egy fel suverendort (6 for. 40 kr.) ajánlott ő Felségének. A' kegyes Fejedelem belső képpen meg indulván ezen jó szivűségen, el vette ugyan szivre ható ki fejezések között az öreg Katona áldozatját örök emlékezetnek okáért; de egyszersmind meg ajándékozta azt 24 tsászári aranyakkal.

Gróf *Pálffy* Leopold, a' ki közelébb Nádor Ispányunk ő Királyi Fő Hgsége mellett tett Kamarás Uri szolgálatot, most a' Frantziák ellen megy, *Kavanagh* vasas Reg. béli Oberst-Lieutenant fővel: hanem méltóztatott jó Nádor Ispányunk kegyessen meg ígérni, hogy a' háború végződésével ismét szivessen fogja maga körül látui a' Gróf Urat előb.

előbbeni szolgálatjában. — A' testvér Öttse ezen Gr. Urnak Gr. *Pálffy* Károly, *Erdödy* Huzár Reg. béli svadronyos Kapitány H. *Koburg* Generálissimusunk, (leg felsőbb Hadi Vezérünk) mellett Galopén fog lenni. (A' Galopén nyargalva szokta el hordani a' Vezér' parantsolatit.)

Flügeladjudtántúl (Szárnysegédül) maga mellé kívánta a' Hg, *Spiffics* Erdemes Hazánkfiát, a' ki néhai *Laudon* fő Vezérünk mellett galonpénkodott vólt már; közelébb pedig fő Strása Mesterséget viselt a' *Kinszky* könnyű lovas Reg. jében.

Hadi Környürlállások.

Jan. 5-dik és 6-dik napjai között, éjszélutánni egy óraker, olly időben indult a' Prussziai Király a' *Hochheimi* tsatára, mint a' mellyről azt mondta az egyfszeri Mester-Ember, hogy ki-kukutsált az ablakon: rossz idő ez, marhas Uraimékra. Sűrűen szakadt t. i. a' hó, 's fűtt a' szél.

A' Magyar Katona akkor örül, ha hadba mehet. — *Lemberg*ből írják, hogy a' B. *Vetsei* Huzárjai így szóllottak a' *Barkó* Huzárjaihoz: *Bártsak Pajtás! mi is indulhatnánk hamar utánatok, azok ellen a' Frantziák ellen.*

A' *Veszfáliai* Kerületbe rendelt Prussziai Seregek, Dec. nek 25-dikétől fogva marsban vagynak. Az első tsapat, ezen hónapnak 19 dikére váratott *Klivia* Hertzegeégnek *Veszel* nevű Városába.

Trier Városá körül, egész tsendesség vagyon már azóltá, a' mióltá messze távoztak

tak tölle a' Frantziák; hanem hogy jövendőre is ha talán vízfönt fognák magokat mutatni, hasonló szerentsével vissza verettethessenek: erre nézve, a' hol nem voltak is még sántzok ez ideig, most mindenütt készítették, valamerre csak út szolgált *Trier* Városához; a' már előbb meg-volt sántzokbéli őrizet pedig nagyobb mértékben meg-erössítettett.

Hg *Hohenlohe* Vezérünk, Nagy Katóna; de bezzeg jól tudja Seregeiben is langaltatni a' vitézi tüzet. Két példás remekjeit adá közelébb is ezen szerentsés tudományának. Egyik az, hogy a' melly tudósításokat *Trier* Városának meg-tartásáról küldözött Fels. Udvarunkhoz: azokat, vezérlése alatt lévő Vitéz-Társainak ajánlva, különösen ki-nyomtattatta.

A' *Jülich* Hertzegségben fekvő *Düren* Városának meg-vételéről, következő eredeti hitelességű Tudósítást vettünk, magából *Düren* Városából:

„Hogy elől-álló Népünk annál nyugalmasabban lehessen; más részről pedig, hogy az Ellenség, hirünk nélkül, a' *Roër* folyó vizén által ne jöhessen: jónak ítélte Gróf *Clerfait* Fő Kormányozóknak, *Düren* Városának meg-szállását, és a' hidra való szorgalmatos vigyáztatást. E' végett, az Elő-Sereg' Vezére, Oberster *Dévay* Úr, elküldötte *Steinstrassen*ből, Dec. 21-dikén estvénden *Düren* felé *Mahony* Májor Urat, két Vadász-Kompániával, 3 Kompánia Szerviai szabad Seregbéliekkel, 's egy egy szárny
Esz.

Eszterházy Magyar, és *Latour* könnyű Lovasokkal. Meg-értvén út-közben a' Májor Ur, hogy az Ellenség előbb járt, és már 850 Emberrel *Düren* Városát meg-szállotta: vissza küldött az Oberster Urhoz, 's tudakozta tőle, mi tévő legyen? *Déva*y Vezér azt parantsolta néki, hogy minden halasztás nélkül folytassa útját, 's török szakad *Dürenből* ki hajtsa a' Frantziákat; egyfzersmind utánna rendelte *Branovátzky* Májor Urat is, 3 Szerviai Kompániákkal. Ez, reggeli hat óra tájban a' *Bonni* kaput, fél óráig tartott erőszakos munka után szerentséssen fel-törte, melly alkalmatossággal kiváltképpen-való módon meg-különböztette magát *Sivkovits* Kapitány Ur a' maga Kompániájával. — A' Kapu-Strásának láрма-lövésére, mind a' piatzra gyülekezett az Ellenség; de hallván és látván Népünknek sebes lépéssel való érkezését: egyszerre ki-tüzelte fegyverét, 's az *Acheni* (*Aquisgrán*umi) kapunak, és hidnak vette útját. Azon szempillantatban, mellyben *Mahony* Ur bé-rontott a' Városba, *Branovátzky* Májor Ur is oda érkezett, 's nyomúlt az Ellenség után. De mivel ez, a' *Roër*-vizén fekvő hidat is el-hagyta vólt már: látta *Branovátzky* Ur, hogy gyalog Néppel soha bé nem érheti; e'-végre, az *Eszterházy*' Huszár-szárnyat nyargaltatta utánna. *Dierweiler* nevű helységnél, utón értek Huszárjaink mintegy két százig való Frantziákat. Némellyek ezek közzül abban vóltak szerentséssek, hogy a' közel lévő erdőbe vehették magokat; hanem a' kik bé nem lopódhattak a' fák közzé: rész szerént le-

le-vagdaltattak, rész szerént el-fogattak. — Itt, Gróf *Hardek*, és *Benyitzky* Fő és Al-Hadnagy Urak, különös vitézségeket mutatták, *Branovátzky* Májor Ur' bizonyítása szerént.

Míg ez, kívül történt: addig *Mahony* Ur a' Városon belől, az öt kapuknak fegyveres Néppel való meg-rakásokban, a' hóltaknak, sebeseknek, 's foglyoknak el-takarításában, és a' jó rendnek Legénnyei között való fenn-tartásában foglalatoskodott.

Látván *Branovátzky* Májor Ur, hogy az Ellenség, mintegy fél óra múlva nagy erővel, 's számos ágyúkkal nyomakodik feléje, és *Dierweilernél* állott Lovassainkra tett volna is már egynéhány lövést; ezekkel együtt tehát, és a' *Latouriakkal*, szüntelen való tüzelés alatt, a' hidoak védelmezésére vissza húzta magát, hová éppen azon szempillantásban érkezett Iffjabb Gróf *Odonell* is Népevel, 's két ágyúival, mellyeknek igen fogatos helyet választott. Nem tágitott az Ellenség, egész setét estig; de tsak ugyan a' miéink lettek végre is a' diadalmasok. — Ezen két rendbéli győzedelmet, *Mahony*, és *Branovátzky* Májor Urak' vitézi böltségeeknek, 's a' hadi tudományban már ez előtt is bőven meg-mutatott jártasságoknak tulajdonítja *Dévay* Oberster Ur. — A' fenn-nevezett Tiszt Urakon kívül, felette ditsérik a' Májor Urak, Szerviai Szabad Seregbéli Kapitány *Sztajakovits*, és Hadnagy *Nikolajevits* Urakat; 's átaljában a' Vadász Katonákat, kik is, holmi füzes partokról, és
mal-

malmok' kerítéseiből iszonyú kárt tettek az Ellenségnek."

A' következő tudósítás, azon történetnek körülállásos elő-adását foglallya magában, melyről közelébbi árkusunknak 66-dik lapja' végén emlékeztünk egy két szóval:

Januárius' második napjának éjtszakáján el-küldötte *Déva*y Oberster Úr, *Eszterházy* Huszár Kapitány Gróf *Erdödy*; és Gróf *Zinzendorf* Vadász Kapitány Urakat, a' *Roër* vizén fellyül, *Altenhofentől* (a' *Jülicki* Herzogségben) nem messze fekvő *Bornau* nevű Faluba, a' hol két száz Frantzia Gyalogság feküdt, *Lüttichi* Fi *Sepalquen* Oberster' kormányozása alatt. Szerentsével jártak a' meg-nevezett két Kapitány Urak; mert okos, és bátor vezérlések alatt, az Ellenség közzül maga a' Kormányozó Oberster, egy Kapitánnyal, és Fő Tiszttel együtt öszve daraboltatott; köz Emberek felesebb számmal hullottanak-el 60-nál, 's többen fogattak-el negyvennél. Tíz lovat is nyertek Vitézeink, a' kik magok tsupán egy Huszárt, és egy lovat vesztettek, 's egy lovok sebesített-meg."

M a g y a r O r s z á g.

A' *Pesti* és *Budai* Magyar Játszó-Társaság, tizenháromszor fog játszani a' Farsangon által. Ezen hónapnak 4-dikén, a' *Pesti* nagy Teátromban játszott, és 453 forintot vett-bé.

Ezen hónapnak 9-dikén halálozott-meg *Pesten*, 's ugyan ott 12-diken el is temetett *T. Adonyi György* Úr, életének 71-dik elz-

elztendejében. Szinte fél Századig folytatta ezen fáradhatatlan munkásságú Úr a' Prokátorságot, melyben úgy különböztette magát, hogy az *Eszterházy*, és *Battyáni* Hertzegi Familiák is reája bízták a' magok törvényes dolgaiknak kormányozását.

Pozsony - Vármegyéből, Januáriusnak 5-dikén.

„A' minap, *Nagy - Hont - Vármegyén* által utazván, *Hidvég* nevezetű helységben egy gazda Embernél, menet is, jövet is megállapodtam. Házánál lévén, minthogy majd Magyar, majd Tót nyelven hallottam a' háza' népét, és a' helység' egyéb lakossait beszélni, értekeztem tőlök, melyik nyelv volna e' kettő között a' Lakosok' tulajdona. Erre, a' Gazdának már megélemedett Annya, a' ki tsak maga beszéllt folyvást magyarul, azt felelte: most mind a' kettő, mert mind a' kettejével egy mértékben élnek; de tsak ugyan hajdanában tsupa Tótok voltak ennek a' helységnek Lakosi, úgy annyira, hogy mikor engemet ide férjhez hoztak, az útszán magyar ízót nem hallhattam. Azólta már, miólta én ide szakadtam, és én utánam még egynehány Magyar Állzonyok ide hozattak, és miólta a' T. Lelki Atyák meg nem engedik, hogy a' gyermeketskéink tót nyelven taníttassanak imádkozni: már azólta szemlátomást magyarosodik a' helység. Éppen ellenkező dolgot tapasztaltam Vármegyénknek *Német Gurab* nevű helységében: mert ez Magyar volt az előtt; hanem miólta egynehányan a' Lakosok között Tót Állzonyokat hoztak magok közzé, 's ennél fogva egy

egy Felekezet tót nyelven téteti az Ifjen-
tiszteletet: már azolta nagyon tsökkent a'
Magyar nyelv. — Oh! bártsak minden
Magyar Legény, Magyar Leányt venne
magának Feleségül; vagy ha magyarul nem
tudót vesz is, meg-tanítaná olztán magyarra.
A' Tót, és Német Legénynek is szereznénk
mi Magyar Leányt, a' kitől magyarul tanul-
hasson. Bártsak azoktól is, kik Papságra
akarnak fel-szenteltetni, úgy meg-kivántat-
nék a' Magyar Nyelv' tudása; mint a' világi
Tisztségre kívánczoktól. Valóban tetézi
Primás ő Eminentziája, Országunk' javára
tett érdemeit az által, hogy a' Nevendék-
Papságnak Magyar Leizkéket tartat.

A' marha' dögi, tavasszal kezdődött e'
mi Vármegyénkben, 's szinte ez ideig tartott.
Egyfzersmind nem uralkodott minden hely-
ségben, hanem minekutánna egyben száz,
's két száz — több, vagy kevesebb — dara-
bokat le-ejtett volna: akkor másba ment-
által, még pedig minden sor nélkül, mert
a' szomszéd helységekből egyet kettőt el-
hagyván, éppen a' harmadikba, 's negye-
dikbe ugrott.

Nógrád, és Gömör Vármegye' határai
között, nem régiben egy meg-lett Ember
reá únván életére, fel-akasztotta magát
éj szakának idején egy körtvély-fára. Már
azolta két Férjfi, és néhány Asszonyok is
akartak követői lenni ezen szerentsétlen
példának; de nagy vigyázat vólt reájok. A'
Férjfiak közzül eggyik, tsak azért akarta
magát életétől, mellyet nem maga adott
magának, meg-fosztani: mivel egy, leg-
kis.

kisobb 6 esztendő Gyermeke, az ő otthon nem létekor kútba fűlt.

Hogy soha elegendőképpen nem tilalmaztathatik a' házban való kender-szárítás: tanúság erre, a' következő szerentsétlen eset is. Egy Asszony, fel-rakja száradni kenderét a' kementzére. Kevés idő múlva, fel-lobban a' kender. Meg-ijjed az Asszony, 's vele együtt más fonó Asszony-pajtásai is. Hogy ki ne lássék a' tűz, bé-rakták holmivel az ajtót 's ablakot. El-óltották a' tüzet, de három Asszonyt meg-ölt a' füst. Egy hat esztendő Gyermeke ki-vettetett ugyan az ablakon, de későn. Ez is meg-holt két hét múlva.

A n g l i a,

bóldog példája annak az igazságnak: hogy a' melly Polgári-Társaságban fundamentomos tudományú Férjfiak ülnek a' Kormányfészekben, nem lehet ott tartani az erőszakos, és az egész Társaságot fel-forgató változásoktól. Mert, bátor némelly tárgyakra nézve, különböző értelemmel legyenek is egymástól, a' Státus' dolgát forgató nyomos esméretű Emberek: ugyan tsak, midőn a' köz bóldogságról, 's annak fenn-tartására szükségesképpen meg-kivántató eszközökről vagyon a' szó: leg-ottan meg-szűnik az ellenkezés. Fox, és Pitt, két olly fő Bajnoki az Angliai Ország-Gyűlés' második Táblájának, kiknek egymással tartott közönséges viadalyaik sokszor voltak már egész Európa' figyelmetességének tárgyai, 's a' mint egyik, vagy a' másik győzedelmeskedett közölők: az állította-meg erre vagy amarra a'

a' közönséges akaratot. — Most, minthogy látja *Fox* Úr, hogy a' környülállásokhoz képest, el múlhatatlanok a' hadi készülétek; látja azt is, hogy a' *Frantzia* Országaiak, kiknek Konstituziójokat az *Égig* emelte vólt, igen nagyon messze távoztak a' jó úttól; tudja egyfzersmind, miben állyon *Anglia'* java, és betsülete, 's mitsoda eszközök által lehet azokat fenn-tartani: mind ezekre nézve, egy Lélektől vezérelletik már most *Pitt* Úrral. — Nem tsak nem ellenzette, hogy ezen folyó 1793-dik esztendőben 25 ezerre nevelődjék a' hajós Legények' száma, 's 4 font sterlinget kapjon minden Legény hónaponként; hanem még olly nyilatkozatást is tett maga felől, hogy ha 40 ezer hajós Legényeket ítélénd szükségeseknek a' Minisztérium, ő azon esetre is kész lessz, a' Minisztérium' feltételére voksolni. Nem mondott ellene *Pitt* Úrnak, midön azt állította is ez, hogy semmivel se motskolta volna úgy meg magát *Anglia*, mintha Követet küldött volna most *Frantzia* Országba; sőt az eddig *Párisban* tartózkodott *Anglus* Követnek — *Lord Governek* — vissza-hívatásában is mindjárt meg-eggyezett. — *Seridán* Úrnak ellenben (kivel másfzor igen egy hangon szokott beszélleni) a' *Frantziákról* való állítását, közönségesen meg-tzáfolta. A' dolog így történt: Midön a' 25 ezer hajós Legényekről vólt a' szó, azt mondta *Seridán* Úr, hogy ő ugyan tökéletessen meg-nyugszik a' hadi készülétek' tételén; óhajtaná mindazáltal, hogy bártsak valami módon eleit lehetne venni, a' *Frantziákkal* való had-

hadnak: mivel, úgymond, a' leg-előkelőbb Emberei Frantzia Országának, örömet békeségben kívánnának élni Angliával, és eránta igazságot, 's nagy és jó lelküséget mutatni." — *Burke* Úr, felette neki tüzesedett *Seridán* Úrnak végső szavaira. „Mellyik szegeletében talállyuk most, úgymond, Frantzia Országának, az igazságot, 's a' nagy és jó-lelküséget?" Illetlen ki-fejezéseknek nevezte ezeket, 's egyfzersmind eleibe terjesztette a' Táblának, hogy ha *Seridán* Úrnak levelezésbéli egygyessége volna Frantzia Ország' mostani Igazgatóival: elő-kivánhatná tölle a' leveleket. „Az olyan Embereknél, így szólott továbbá, kik úgy bánnak a' magok Királlyokkal, — — — — — nem kell sem igazságot, se nagy és jó lelküséget keresni." — Fel-szóllalt ekkor *Fox* Úr is, és meg-vallotta, hogy ő is kárhoztatja azt a' Frantziákban, a' mit véghez visznek a' magok Királlyokon. Igazságtalanságnak, 's gonosz és kegyetlen lelküségnek nevezte azt.

A' Napkeleti Indiákon, *Tippo Saib* Fejedelmen győzedelmeskedett Anglus Seregek' Vezéreinek: *Lord Cornvallis*, és *Meadows*, 's *Abercrombie* Uraknak, hív, és szerentsés szolgálatjokat, köz akarattal meg-köszönte a' Parlamentum.

Minthogy mostanság igen feles számú Frantziák takarodtak Angliába, a' kiknek felette különbözö a' gondolkodások' formája; tehát a' Ministérium szükségesnek látta, hogy e' részben változás tétessék. Meg-kérdezte e' végett az Országának fő fő Törvénytudóit.

Ezek

Ezek azt ítélték, hogy hatalmában vagyón igen is a' Királynak, idegeneket bé nem bocsátatni az Országba; de már ez a' hatalom feledékenységbe ment, és szokáson - kívül - valóvá lett: minekokáért, új Törvény által szándékozik ezt régi helyére állíttatni a' Minisztérium.

Frantzia Ország'

Törvénytévőinek Üléseiben, olly formán ment mostanság a' dolog, melly, valóban igen illetlen, egy, *Nemzeti Konvent* nevet viselő Gyűléshez. Ha valaki fel-áll, 's ollyakat akar beszélni, mellyek az uralkodó vélekedéssel (*opinion dominante*) ellenkeznek: már mindjárt mormogás hallatik; sőt sokszor szólni se hagyják. Ellenben, ha valaki Jakobinus módra szineskedik, egy vagy másképpen, az el-tsábított Népnek: már annak mind a' Tagok között sokan, mind pedig a' folyosón sűrűen álló Nézők is ki-mondhatatlanul tapsolnak, 's kúrjongatva örvendenek. Igen lármások voltak különösen, a' Dec. 26-dik és 27-dik napjain tartott Ülések. Egynehány Tagok fel keltek 26-dikon, — — — De feles számú más Tagok, valamint a' Nézők is mindjárt tomboltak, süvöltöttek, 's tele torokkal kiáltották: *à l'Abbaye! à l'Abbaye!* (Tömlöztbe kell vinni, tömlöztbe). — A' Tagok, székekre, 's asztalokra állottak: úgy veszekedtek. Ötvenen 's többen is fel-kerekedtek az ülő palota' egyik végéről, 's a' másik felé futottak: mint valamelly Vár-vivók. — Az Elölülő (Prézes), sokszor tsengetett: melly jeladásra mászor mindjárt el-tsendsed.

sedtek; de most még annál inkább lármáztak, sőt a' Prézesnek is azt kiáltották: *Tömlőtze kell vinni.*

Dec. 27-dikén, kétszer is fel költ a' Prezes, és az egész Gyűlésnek, sőt a' Hazának nevében is intette a' zenebonás Tagokat, hogy vennék vóltaképpen gondolóra miről tanátskoznak. De mind kétszer félbe szakasztatta vele beszédet az ifzonyu lármá. Nagy sokára ugyan csak tsendesség lett; a' midőn egy hathatós Beszédet mondott a' Prézes, *Fermon* Ur.

A' *Spanyol* Udvar, Dec. nek 17-dikén költ Irásában, olly ígéretet tett Fr. Országának, hogy e' most folyó hadban leg kisebb részt sem fog ezentúl venni; de hasonló ígéretet kíván Fr. Orzágtól is, kíván ollyan végzést is, mellyből legjobbanki fog teltzeni a' Nemzeti Gyűlés' szabadsága, 's következésképpen: ha lehet - é a' Spanyol Udvarnak hozzája bizni.

*
**

* *
*

*
**

Brüsszelben, következő Verset ragasztatott a' Nem-Frantzia medra gondolkodó nagyobb rész, a' Szabadság' fájára:

Voici, peuple bête! qui te domine,
Un bonnet sans tête, et un arbre sans
Racine.

(Lásd ostoba Nép! ki uralkodik rajtad. — Egy fő nélkül való sipka, és egy gyökér nélkül való fa.)

Vég.

Végzője, a' múltt Postán félbe-fszakasztatott Jelentésnek.

23.) Közönséges Historia. 24.) A' Vallás és annak rövid Historiája. — Mind ezeknek tudása menyire legyen szükséges minden jó nevelésű Ifjaknak, látja és érzi az értelmes ember hosszas mutogatás nélkül is. A' Könyv árát még most előre meg szabni nem lehetett; de a' felől előre bizonyossá tétetik a' Tisztelendő Közönség, hogy annál oltsóbb, és könnyebben szerezhető fog lenni, mennél közönségesebb hasznúvá igyekezik azt tenni a' ki-botsátó. Leg fellyebb sem lessz több a' Könyv 26—30 árkusnál, az ára pedig 13—15 garasnál. Mivel hogy pedig közelebbi tzállal készült a' Könyv a' gondviselésünk alá bízott N. Pápai Oskolabéli Ifjúság számára; azért kérttetnek alázatosan az alább tisztelettel említendő Urak, hogy egyebeknek is a' kiknek illik ezt tudtokra adni méltóztassanak, nem előre fizetés végett, hanem hogy a' Könyvet meg szerezni kívánók a' nevezett Uraknál magokat jelentsék, a' kik vizont Leveleik által, per N. Györ, Pápa, a' kívántató nyomtatványok számát nékem postán meg jelenteni ne sajnálják, leg fellyebb 20-dik Májusra, hogy a' Medárdusi Pesti Vásárkor kinek kinek kívánsága szerént kezéhez menjenek. A' kinél senki magát nem jelenti, kémélje meg magát, mind engemet a' Posta költségtől. — Azon tisztelettel nevezendő Urak a' kiknél jelentést tenni lehet, ezek: Bétsben a' Magyar Hirmondó

dó' Irói. — Debretzenben N. T. Prof. Kotsi István Úr, és a' B. Thekarius Urak. N. Enyeden N. T. Prof. Mohai Károly Úr. Győrben N. E. Könyváros Miller Ferentz Ur. Kaffán T. Préd. Kováts István, és N. T. Prof. Boros Daniel Urak. Ketskémén N. T. Prof. Farkas János Úr. Kolosváron N. T. Nagy Sigmund Ur. Komáromban Osk. Rector Mikola István Úr. Körösön N. T. Prof. Fodor Gerson Ur. Losontzon Praeceptor M. Molnár András Ur. Maros - Vásárhelyen N. T. Prof. Dosa Ur. Miskoltzon T. Conrector Rajtzi András Úr. N. Szombatban N. T. Prof. P. Polinger Úr. S. Patakon N. T. Prof. Szombati János Úr, és B. Thecarius Zilai Sámuel Úr. Pesten N. T. Prof. Váli András, és Wejgand Könyváros Urak. Posonyban Könyváros Mahler Ur. Sopronban N. T. Prof. Vietoris Ur. Szatmáron T. Pred. Tartzali József Úr. Ungváron N. T. Oskolák Igazgatója Fekete Úr. Ezekén a' N. E. Urakon kívül is, a' kik az itt nem említett helyeken ezen fáradságot magokra venni méltóztatnak, a' szíves köszönetre, és magok lehető szolgálatjára különösen fognak kötelezni. És mindenek, valakik ebbéli köz haszonra törekedő szándékomet elő mozditeni kívánják, a' szokott tsekély jutalmon, u. m. minden XI. nyomtatvány-nak ajándékozásán kívül, háládatos köszönetemet fogják érdemelni buzgó fáradozásokért. Papán 8-dik Január. 1793.

Látzai József Pápai Ref. Professor

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsbon*, Bóldog-Affzony' Havának
(Januáriusnak) 22-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

B é t s.

A' múltt Vasárnap estve (Jan. 20-dikán),
annyi nép volt az Udvari tántzoló palotá-
ban (Redut Szálában) hogy a' bemenetelért
két két forintot fizetett személyeknek szá-
ma, fel ment három ezer két százra; azo-
ké pedig, a' kik szabad biléttel mentek bé:
minémüek p. o. a' Testörzők, Teátrumhoz
tartozó személyek 's a' t. közel négy százra.
Jelen voltak Tsászárs, és Tsászárné ő Fel-
ségek is. A' F. Tsászárné, *Chinai Affzony*-öl-
G tö.

tözetben volt ez úttal, állortzásan, 's Chinai Tust (vékony rudatskákba tsináltt jó féle fekete festéket) osztogatott az esmerős Méltóságoknak. De valamint a' Tust osztogató Felségnek tsak a' külső színe volt Chinai, úgy a' Tus is, más volt valósággal, mint a' mit mutatott: t. i. jóféle tsokoládé mellyet sokan édesdeden is meg ettek, mindjárt azon melegében. Tsászárs ö Felsége, állortza nélkül mülatta magát, fekete se lyem köpönyegben. — Egy valaki a' ki nem esmérte a' F. Tsászárt, beszéli ö Felségének, hogy a' Tsászárs és Tsász.né is benn vagynak Chinairuhában. A' Tsászárs azt felelte jó kedvel: Meg lehet, hogy a' Tsászársné Chinai ruhában vagyon: de ne higgye azt a' Tsászárról. Az Idegen tsak azt vittatta, hogy valósággal a' Tsászárs is Chinai módra van fel öltözve: mert ö ollyantól hallotta a' ki bizonyosan tudja. Én bizonyosabban tudom, monda végre ö Felsége; mert éppen magam vagyok, a' kiről beszéllünk. — Ezen Történetet maga beszéllette el a' Felség nagy nyájassággal, Özvegy Gr. P. Jánosné ö Exc. jának.

A' Fejedelem, és a' Státus eránt tartozott Szeretnek nemes példái úgy fel-buzdították ezen Városnak minden rendű Lakosait, hogy újra 32 rendbéli önként való áldozatok tétettek - le a' Haza' Oltárára, mellyek által 23, 607 forintokkal szaporodott a' hadi segítség. Ezen summába, 3001 forintokat, 's 30 krt adott a' Zsidóságnak azon része, melly a' Nagy Kereskedő-Társasághoz nem tartozik.

Siló.

Siléziai gazdag birtokos Gróf *Czernin Adalbert* pedig 2042 köből rozst, és 1524 köből zabot ajánlott.

A' Frizérek (haj-alkalmaztató Mesteremberek) nem fizettek vólt itt eddig semmit is a' közönséges Kintstárba; hanem most már nékiek is értésekre adatott, hogy mivel hasznát veszik a' Polgári Társaságnak, igazságos dolog, hogy valamint más Tagok: úgy ők is hordozzák tehetségek szerént annak terhét. Ugy értettük, hogy ezen újjága által az adónak, 20 ezer forintal nevedik a' Kintstár; minthogy 3 forinton alól nem adóz egy is közzülök: sokan ellenben többet is adnak a' keresetekhez képest, mert kivált némelly Frantzia Dáma-Frizérek 30's több aranyt is bé-vesznek hónaponként.

Alsó-Ausztriának Mappákra való felvételéért, 30 ezer forintot ígértek a' Rendei Tisz. *Pilgram* híres Astronomusnak, ki is fogadta, hogy hat esztendő alatt el fogja végezni a' reá bízott nagy munkát; a' minthogy hozzá is fogott ahoz a' múltt őszön, némelly tanúlt Földmérőkkel: de félbeszakasztatá vele nagy reménységű munkáját a' halál ezekben a' napokban.

Hadi Környüklállások.

A' *Ziegenhayn*ban fekvő Frantzia Fogolyok közzül, egy Nemzeti Gárda-Tisztnek kettős gyermeke lett. — Ezerig valónak mondják azon Affzonyi személyeknek a' számokat, a' kik a' Frantzia Seregnél katonáskodnak.

Januáriusnak 3-dikán költt *Brandenburgi* tudósításokból ezeket olvassuk: „Kormányozó Generális *Möllendorf*, Január. 6-dikán indult utánna azon Prusszus Seregnek, melyet a' Frantziák ellen fog vezérelni. Maga a' Sereg, harmad nappal kezdett annakelőtte a' marshoz, az az, Jan. 3-dikán, a' melly napon mind egy szálíg ki-mozdúltak helyekből, 's útnak eredtek, a' Frantziák ellen újonnan ki-rendeltt Prusszus Seregek. — A' *Braunschweigi* Seregek is parantsolatot vettek, hogy készen tartsák magokat a' *Vestfália* felé való indulásra.”

Jülich mellett, *Kirchberg* Városában, egy tsomó Frantziaság feküdt. Erre, Jan. 8 dikán reá ütöttek Vitézeink; sokat le-öltek közzüle, 's el-fogtak 25-öt.

A' *Kasszeli*, és *Maintzi* Frantzia Őrizet nagy szükséget lát fa' dolgából. Hogy segítsen magán e' részben: gyakran ki szokta ugyan küldeni néhány Embereit a' szöllő hegyekre; de a' kiket rend szerént vissza szoktak puskázni, az eggyesültt Seregek' Vigyázóik.

A' *Königstein* Várába bé-szorított Fran. Őrizet' *Kommendánsa*, egy *Trombitást* küldött Január. 10-dikén a' Várt szemmel tartó Sereg' Vezérjéhez *Kronenbergbe*, olly ize-nettel, a' mint írják, 'hogy ő kész lessz oda hagyni a' Várat minden ágyúkkal, 's ágyúi készületekkel eggyütt; tsak maga, és kormányozása alatt lévő Népe botsáttassanak szabadon: de a' vólt a' felelet, hogy jobb lessz, ne is gondolkozzon más ajánlásról; hanem tsak adja-meg magát.

Aachen,

MAGYAR

TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Aachen, és *Lüttich* Városaiban, Dec. utolsó napján fogtak hozzá a' Frantziák, a' Fundátziók' és Klastromok' ingó bingó jószágaiknak el-petsételtetéséhez.

Hessen-Philippsthal Hertzeg *Károly*, Jan. nak 2-dikán hala meg azon sebjében, mellyet, *Frankfurt* Városa' vissza-vételének alkalmatosságával kapott vala Decembernek 2-dik napján.

Frankfurtból úgy irták Január. 10-dikén, hogy a' *Hochheimi* viadal után, 375 hóltt, és sebes Frantziák találtattak a' tsata' mezején. — Az említett viadalkor el-fogatott Frantziák, Jan. 8-dikán vitettek-bé *Frankfurtba*, kik közzül, *Oberster Ruttenberget*, Prusszus Generális Hg *Hohenlohe*; a' több Tiszteket pedig *Seidlitz* Májor vendégelte-meg.

Midőn a' Prussziai Király bé-ment volna *Hachheimba* Jan. 6-dikán: reá lőttek, a' mint említettük, némelly Frantziák, kik, az utóbbi tudósítások szerént, a' Templomba, és a' Toronyba rejteztek; de bezzeg meg is adták az árrát vakmerőségeknek a' Frantziák: mert villám' módjára rajtok rontottak a' Hasszusok, 's rész szerént öszve vagdalták őket, rész szerént pedig ki-hányták az ablakokon.

A' *Hochheimi* tsata' alkalmatosságával, egy Lakosnak meg-ölte az ágyú-golyóbis ezen hónapnak 6-dikán két tehenét. Mihelyt hírével esett ez, a' *Braunschweigi* Hertzegnek: meg-tudakoztatta leg-ottan, mit ért a' két tehen, 's két annyit küldött a' kár-val.

valottnak, mint a' mennyire ez maga betsülte
a' veszteségét.

A' *Wolfrath* nevet viselő Pruss. Hufzárok hágták meg leg - elsőben is *Hochheimnél* az Ellenség' batteriáit. 50 aranyat kaptak minden el-nyertt ágyúért.

Dumourier Frantzia Vezérnek hat hétig való Helytartója, Gen. *Valence*, *Aachenbe* érkezett Jan. 5-dikén.

M a g y a r O r f z á g.

A Magyar Nyelv' ügyét fel-fogó Hertzeg
Battyányi Érsekről.

Ama' nagy Házból származó Prímás, ama'

Nagy Érsek, és nagy Kárdinál,
Nyelvünkre fogta sok nevendék Papjait. —

Tettének híre hangosan,
Meg fútt a harsány trombitáját; és repült,

A' két Hazában, velle ment,
Fényes fájérben, gyenge zöld ágat vivén,

A' Tapsolás, Örvendezés,
Éllyen - kiáltás. Olvadoztak mindenütt,

A' szívek: húllott a' sebess
Öröm - könny: Affzony, Férjfi, vén, ifjú;
kitsiny,

Nagy, égre fordítván izemét,
 És ölébe tsapván két kezét, hálát adott,

A' Menynek, és Battyányinak. —
Tsudára méltók a' Te minden dolgaid,

Oh kedves Honnyunk' Ofzlopa!
Tsudára méltók. — Már tsak az vólt hát,
ra, hogy,

Laurust - is adnál nékik, —

Ez, a' Magyar Nyelv' ügye' fel fogása volt. —
 Melly messze látott, sas gyanánt
 Fennyen repülő széllyes elméd! melly igaz
 Okára ment, mintegy magass
 Várból le nézvén, Nemzeted' dölöngöző
 Épületének! mint futott,
 Kezdvén leg ottan újra vetni talp kövét,
 'S azon Hazánknak bóldogabb
 Századokat építeni! — Te mindenek között
 Leges leg első láttad, hogy
 Ollyan Tanítottok kortsosítták a' szegény
 Magyarnak aj'kát, a' kik ő
 Nyelvét nem értik, vagy tsigázzák. — Men-
 nyi sok
 Helységet ölt már a' mirígy
 Miattok! — Oh hol vóltatok Fő Pásztorok
 E' nagy veszélynek napjainn! —
 De már ki haltak, már heába vádoló. —
 Ezen ditsőség tsak Neked
 Vólt el jegyezve: tsak Te hozhatád az ök
 Hibájit helyre. — Hathatós
 Irrel kötözvén a' sebet, reményt adál,
 Hogy majd szerentsés lábra kel
 A' rég' vonagló test, 's egészen vissza - tér
 Épsége: mert vallyon ki lessz
 Hazánk' ölébenn jó Hazánk' úgy meg vetett
 Vezér Pap, hogy példádra fel
 Ne gyúllyon? e' köz - jón ne mozdittson?
 ki lessz
 Az, a' ki nem kívánna részt
 Ditséretedből, melly Világ végig szünet. —
 Nélkül közöttünk zengni fog? —

Baróti Szabó Dávid.

Pestán,

Pesten, az úgy neveztetett Terminusok (Törvény-szolgáltató idő-szakaszok) ezen hónapnak 14-dikén kezdődtek.

Sümegről (Szala-Vármegyéből), Januáriusnak 10 dikén.

„Azt mondják, hogy halál ellen nints orvosság. — Igazán is mondják. — De az is igaz ám, hogy nem mind halál az, a' mit még a' betegnek életében annak neveznek. Sokszor a' leg jobb Orvos is, vagy csak fél szemmel tekintvén meg a' Beteget, gyógyíthatatlannak lenni meg-határozza; vagy csak azért is, hogy már más sok tudós Orvosok vele semmire se mehettek, bele sem kap; így esztán kit bé-meszeznek, kit el-temetnek, 's nagyobb hiba történik sokszor a' tanúltak közt, mint abban a' tanúlatlan Faluban, a' hol az eleven Affzonyt, holt gyanánt, jól meg-visgálatlan kriptába zárták. Világos példa erre, a' *Bánátság Nagy Kikindai Postamester Pilli János Úrnak*, orvosi reménységen kívül lett meg-gyógyulása, melly így történt rövideden:

A' nevezett Postamester Úr, egynehány esztendő óta sokféle változásokat szenvedett egészségében; jelessen, két esztendőől fogva sem ételhez, sem italhoz, sem semmi dologhoz kedve nem vólt, egy szóval, mint egy fél beteges szenvedett. 1791-dik esztendőben Decemb. 10-dik napján a' lábai dagadozni látszattak — a' daganat napról napra nagyobbodott, úgy annyira, hogy az ott való Orvoshoz, és Seb-Orvoshoz (Chirurgus) kén-

kéntelenítetett folyamodni, 's magát orvosoltatni, de minden haszon nélkül. — Egynehány hónapok múlva meg-ijedvén a' nyavalyától, utánna akart jobban is látni orvosoltatásának — el-ment *Pestre*; próbálta ott is, és ott egynehány Orvosoktól, orvosolhatatlannak találtatott. — Onnan, jó Baráti' tanátsából, a' *Füredi* Savanyú-vizre (ide ezen Ns Vármegyébe) jött, a' hol öt Orvosok gyógyították; de ezek is orvosolhatatlannak találták végképpen. — Egy *Veszprém* Vármegyei Orvos meg-szánván a' Beteget, hogy hozzá közelebb légyen, *Veszprémbe* bé-vitette, és ott vele mindent el-követett, mind ő, mind más ahhoz értő Gyógyítók is; de minden haszon nélkül. Utóllýára már annyira nevelkedtek lábain, hasán, és szemérmes testén a' dagadások, hogy a' halál már mindenektől el-kerülhetetlennek mondattatván, a' maga hitének szertartása szerént a' halálra mindenképpen elkészítetett. Szerentsére, jelen talált lenni, a' halálhoz lett készület után, a' *Füredi* Savanyú-víznél rend-szerént-való, 's most télen *Veszprém*ben lakos Seb-Orvos *Siller János* Uram; a' ki a' Postamester Úr' Feleségének meg-jelentvén szándékát, az orvosláshoz hozzá fogott Septemb. 16-dik napján. Nehéz vólt a' betegnek az első próba, és tsak nem szenvedhetetlen, de jó ki-menetelű; mert négy hét alatt olly könnyebbülést okozott, hogy a' daganatok szemlátomást olzlottak. Akkor a' beteg haza szándékozván a' *Bánátba*, kérte az említett Seb-orvost, hogy

hogy késérné őtet haza, 's addig könyörgött, hogy el is kísérte; és meg-vetvén minden mesterségét, öfzveségessen 12 hét alatt egészen lábra állította, 's Dec. 10-dik napjára már annyira vitte, hogy sétálni, és vadászni is ki mert menni a' Beteg. Azt mondja a' többször említett Seborvos *Siller* Úr, hogy nem is vólt ez vizi-betegség — fellyülhaladta a' taknyos nedvesség a' vizet; és a' hiba mind abban esett, hogy ki mellyj-vizi-kórságot, ki valóságos vizi-betegséget orvoslott, és minden betegsége a' vízelleten akarták ki-venni. — Olvasta hihető *Siller* Uram, ama' nagy *Bonetus*nak *Praxis med. de Hydropse* pag. 775. *Tom. II.* *Sydenham*nak *Tom. I.* pag. 333. *Van Swieten*nek, 's más nagy Embereknek is munkáit. De akarmit olvasott, elég az, hogy egy nyomorúlttat meg-mentett a' haláltól. “

Elegyes Tudósítások.

Pápa ő Szentsége, ebben az esztendőben is zárva tartatja az egész Egyházi Birodalombéli Játék-néző helyeket, sőt megtiltott minden más közönséges, és magános mulattságokat is.

Azon Frantzia hajós Sereg, melly oda hagyta *Nápoly* Városát Dec. 17-dikén, állott, a' mint írják, 15 első nagyságú, 28 kisebb fegyveres, és 12 tereh-hordozó hajókból. Utját vette, a' *Szitziliai*, és *Szárdiniai* partok között, Napkelet felé; de ellenkező szelek kerültek néki, mellyek által hat nap, és hat éjszaka gátoltatott-meg menetelében. Vég-té.

tére tsak el-szánta magát, és a' szelek ellenére is tovább akart haladni a' *Cagliari*, és *Trapani* között lévő szoros tengeren, de szerentsétlenül; mert midőn éppen a' szoros tengeren lett volna Dec. 24-dikén, egy rettenetes szélvész támadott. Sok ideig megtartotta magát egy tsoportban a' hajós Sereg, hanem hogy *Afrika* felől rohantak a' szelek, széllyel hányódtak a' hajók egymástól, 's mindegyik tsak maga' meg-tarthatásáról kezdett gondoskodni. Két öreg hajók olly szerentsések voltak, hogy Dec. 25-dikén a' *Nápolyi* ki-kötő helybe vissza mehettek, még pedig az egyik minden sérelem nélkül; hanem a' másik ollyan vólt, mint a' szárnyaszegett lúd, mert a' szelek, és habok letördelték a' vitorla-tartó fáit. A' *Nápolyi* Király meg-parantsolta a' ki-kötő Hely' Elöljárójának, hogy semmit meg ne tagadjon, a' mi fog kívántatni, a' kárt vallott Fr. hajónak helyre-állításához; mellyhez igen derekassan is hozzá láttak. Ki-szállottak a' Tisztek mind a' két Fr. hajókból, 's a' *Nápolyi* Frantzia Követ *Mackau* Úr traktállya őket. Egy közzülök, Májor *La Flotte*, *Romába* ment, valamelly közönséges dolog végett.

Brabantzia Tartományának, valamint ennek fő Városának *Brüsszelnek* is nagyobb része, tellyes igyekezettel ellene van minden Frantzia Újjításoknak, 's a' régi Konstitutiót törekedik fenn-tartani. Dec. nek 29-dikén, öszve-gyültek e' végett *Brüsszelben* minden Szektziók (Város-Ösztályok), 's követke-

zen-

zendő tziikkelyek olvastattak-fel különkülön minden Gyűlésben: 1.) *Brüsszel* szabad Városának Lakosi, a' Római Katholika Apost. Vallás mellett akarnak maradni állhatatosan. 2.) A' *Brabantziai* Tanátson kívül, semmi más fellyebb való Birót esmérni nem akarnak. 3.) Nem akarnak semmi más Képviselet a' Népnek, a' 3 Rendecken kívül. 4.) Kivánják, és akarják, hogy a' régi Konstitutió, 's a' régi Törvények, és szokások végrehajtassanak, 's egyetlenegy fundamentomául szolgállyanak *Brabantziában* mind a' leg-felsőbb Hatalomnak, mind a' polgári, vallásbéli, diplomátika, és más ki-szolgáltatásoknak. 5.) Azon hatalomnak, és erőnek *Brüsszel* Városában 's Kerületében egy ideig való gyakorlására, a' mellyel *Brabantzia* Tartományának régi törvényei és szokásai a' Hertzeget ruházták-fel, következő személlyek választatnak 's a't. —

Nagy - Britannia-

ban naponként nevezedik a' számok az olylyatén Társaságoknak, mellyek a' mostani Igazgatás-formájának fenn-maradását óhajtják, 's munkálódják is szerentsés előmenetellel.

A' Király' kívánságára, meg-eggyezett benne a' Parlamentom, hogy a' rendszerént-való Regementekben, minden Kompánia tiz Legénnyel szaporíttassék e' folyó 1793-dik esztendőre; melly tóldalék, 17,334 fővel fogja nevelni a' Nagy-Britanniai Sereg' számát.

A'

A' Minisztériumnak mélyen látó, 's feleségesen gondolkodni tudó leánya, ki-tettség onnan is közelébb, hogy ámbár vérzik is az ő szive, azon szörnyű dolgoknak meg-gondolására, mellyek a' múltt Augusztustól fogva történnek *Párisban*: nem állhat mind-azáltal semmiképpen reá, a' mit némelly Parlamentom. Tagok akarnak, hogy t. i. a' N. Britanniai Felség közbe vesse magát, *XVI. Lajosért*, Frantzia Ország' mostani Igazgatóinál. — Illetlennek tartja t. i. ezen lépést a' N. Britanniai Nemzethez nem tsak azért, mivel fogamatlan lenne; hanem azért is, mivel a' N. Britanniai Nemzet nem szünt-meg, úgymond, *XVI. Lajost* soha is Frantzia Ország' Királynak esmérni.

A' Nagy-Britanniai Udvar, vissza hívta ugyan *Párisból*, a' maga ott vólt Miniszterét, Lord Goyt; de azért a' Frantzia Követ, Chauvelin Úr, tsak ugyan meg-maradt mind ez ideig *Londonban*. Ez, Jan. 10-dikén egy igen nevezetes Irást küldött a' N. Britanniai Státus - Titoknokhoz, Lord Grenvillehez, mellyben minekutánna hosszasotskán elő-adta volna a' Frantzia Minisztériumnak bé-kességes gondolatait, a' Nagy-Britanniai Minisztérium eránt; ez ellenben ellenséges indulatját tette nyilvánvalóvá: tehát azt kérdezi, úgymond, már most ő általa a' Frantzia Minisztérium: „Ha vallyon, úgy nézze-e Frantzia Ország ezentúl Angliát, mint neutrális (részt-re-nem-hajló), vagy pedig mint ellenséges Hatalmasságot?"; és ezen kérdésre, kerek feleletet kíván. —

Hogy

Hogy meg-mutassa azonban most is a' Frantzia Minisztérium — így folytatja irását *Chauvelin* Úr — hogy ő kész minden akadékokat ki-venni a' Nagy-Britanniai Minisztérium' elméjéből, 's ennél fogva el-hárítani a' hadnak még tsak leg-kissebb alkalmatosságát is. — A' Frantzia Nemzet-Gyűlése, úgymond, nem akart azon végzésében, melyet Nov. 19-dikén hozott, semmit egyebet, hanem tsupán az olyan Népeknek ígerte segítségét, melyek köz-akaratból fognak hozzája folyamodni; az ellenben soha se vólt esze' ágában is, hogy egynehány párt-ütőknek pártját fogja, 's zenebonát okozzon valamelly Tartományban. (Bártsak ellenkezőt ne mutatna a' tapasztalás!) — Nem szándéka a' Frantzia Nemzetnek, hogy *Hollandia* ellen is fegyverrel mennyen, valameddig ez, meg-marad a' neutralitás mellett. — Nints hát semmi más szin, a' melly alatt fegyvert foghasson Nagy-Britannia, Frantzia Ország ellen; hanem egyedül a' *Skálldisvizének* fel-szabadítása, melly hogy nem lehet méltó ok a' had-kezdésre, ezt kiáltja az okosság, és az igazság (*de tsak a' Jakobinusoké*). — Egyébaránt, ha tsak arra kél a' dolog: kész a' Frantzia Nemzet el-fogadni a' Nagy-Britanniai Minisztériumnak Had-ízenetét is."

Ezen Irásáról *Chauvelin* Úrnak, tudósította a' Frantzia Nemzeti Gyűlést *Lebrün* Minister, kinek jelentése által-adatott külön-különbféle Kommisszióknak, olly hagyományos-

mással, hogy adják a' felől magok vélekedéseket. — A' Diplomatika Kommisszió' értelmét mindjárt Jan. első napján eleibe terjesztette *Kersaint* Úr a' Gyűlésnek, 's igyekezett meg - mutogatni, hogy még nyerni fogna vele Frantzia Ország, ha hadat kezd Nagy Britanniával, sőt minden Tengeri Hatalmasságokkal is; minekokáért javasolta, hogy két kézzel hozzá kell látni a' tengeri készületek' tételéhez.

A' N. Gyűlés' Elölülője *Fermon* Úr, így szólott a' többek között, azon hathatós Beszédében, mellyet Dec. 27-dikén tartott a' nagy lármának le - tsendesedése után: „Oda vagyunk, ha a' kisebb rész fel-emeli magát a' nagyobb ellen. — A' Haza', és a' Gyűlés' nagyobb részének nevében jelentem, hogy senki is ezentúl, se a' Tagok, se a' Nézők közül ne mérészellye akár helybehagyásának, akár helybe nem hagyásának külső lármás jeleit adni. — Hogy' várhatjuk mi, úgymond, hogy a' Nép méltó tekintetben tartsa a' közönséges akaratot: ha mi magunk ellenkezőt tselekezzünk! — Ekkor meg - szólalt egy Tag, 's azt mondja: *Ben-tabol* volt az, a' ki fel - kelt, és a' Prézis' tilalmazása ellen tapsolt. Ezt, árestomba akarta tétetni a' Gyűlés; hanem végre tsak ugyan meg - kegyelmezett néki, de a' végeztetett: hogy a' ki ennekutánna szót nem fogad: leg-ottan fog-házba küldetik, 's meg fog íródni azon Ország - osztálynak, a' melyből

ből az illetőn alkalmatlan személyt küldett, melly igen el hibázta a' Nemzeti Repräsentáns' (Képviselő) választást.

Január. első napján, többen iratták fel magokat a' N. Gy. Tagjai közzül száznál, a' kik a' Király' ügyében közönséges Beszédet kívánnak tartani.

A' ki-költözött Lengyelek közzül egy fő Ember meg-jelent Dec. 30-dikán a' Nemz. Gyűlésében, 's panaszolkodott Hazájának mostani környülállásairól. A' Prézes, *derék és vitéz Szarmatának* nevezte feleletjében a' Lengyel Urat; biztatta, és le-ültette a' Gyűlésben.

A' Frantzia Nemzet-Gyűlése Bízatosokat küldött kár-látóba, a' *Nizzai* Grófságba. Ezek magok is szörnyűködve szemlélték azokat a' rút pufztításokat, 's erőszakteteleket, mellyeket a' fenyték nélkül való Frantzia Katonák vittek ott véghez; 's ezeknek tudósításokra tette-ki a' Frantzia Minisztérium *Anselm* Generálist a' Vezérségből, és rendelte helyébe *Biron* Generálist.

A' Lengyel Gyűlés egygy Irást botsátott Dec. 12-dikén a' *Varsói* Nuntziushoz, mellyben érzékeny ki-fejezésekkel meg-köszöni a' Sz. Pápa' áldását; 's egyszersmind arra kéri ő Szentségét, hogy a' le-rontott Konstitutió' Innep-napjáról — 3-dik Májusról — tegye-vissza Sz. *Stanislaus'* Innepét, 8-dik Májusra.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog-Affzony' Havának
(Januáriusnak) 25-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

B é t s.

A' tegnapelőtti Redutot, a' tette különösen nevezetessé, hogy éjfél tájban meg-jelentek benne a' Teátrombéli tántzoló Személlyek, szép musika - szóval, hosszú sorban, 's mind állortzássan. Négy Férjfiak, 's ugyan annyi Affzony - személlyek, magyarossan voltak öltözködve. Ezeknek fejeket, módos fekete főkötő díszesítette; valamint a' derekokat, szép pozsonyi váll, mellyhez vólt alkalmaztatva a' szoknya is: amazok, kalpag,
H sár.

sárga mente, kék dolmány, veres nadrág, sárga tsizma, 's nagy taréjos sarkantyú által szerzetek magoknak magyaros tekintetet. Leg-elsőben is ezek kezdték reá a' tántzot, 's derekassan is meg-rakták; mint-hogy az a' mesterségek. Sokan tapsoltak nékik. Tsak a' vólt kár, hogy a' Ballét-Mester — *Muzzarelli* — tanátsot nem kérdett előre, a' magyar tántzhoz jól értő Magyaroktól; hanem tsupán a' maga képzelődése után indúlt-el, melly, igen szembe-tünő hibákat ejtetett vele. Illyen vólt p. o. hogy az Asszonyoknak, sarkantyús sárga bakkantsot készítettett, 's azt adta nékiek regulául, hogy valamint a' Férjfiak, úgy ők is verjék-öszve a' bokájokat, 's tsapkodják ugrás közben a' lábok' szárát. Nem igen magyaros vólt a' musika is. — Egyébaránt, új bizonyság ezen már második példa arra, hogy a' magyar tántzot lehet Bálokban, 's Teátrumokban is szint' olly fogadattal tántzolni, mint más tántzokat.

Meg-irtuk vólt azon Munkánkban, melyet *Hadi és más nevezetes Történetek* nevezet alatt adtunk-ki, hogy Pozsonyban a' Koronázás' alkalmatosságával, még a' Kir. Fő Hertzegek, és Fő Hertzeg-Asszonyok is sok izben jártak Kontra-tántzot, a' Pozsonyi Tzigányok' magyar nótáján *). — Bártsak
Ha-

*) Későbbén esett tudtunkra, hogy a' Fels. Nápolyi Királynénak nagyon meg-tetszett ezen nóta; úgy hogy azt, Udvari Kon-tzi-

Hazánknak azon érdeemes Fiai, kiknek egyéb tökéletességeiket, a' Nemzeti Tántz-nak tökéletes tudása is tetézi, meg-próbálnák a' Magyar Tántzot, az Aesthetikának regulái szerént, Teátrumra is alkalmaztatni. Ez által valóban, mind a' *Pesti*, mind a' *Kolosvári* Magyar Teátrumhoz szemlátomást többen édesednének.

A' Hazafiúi Lélek ki-hatott *Alsó Auszriában* a' Nem-Városi Lakosok közzé is. Tizen-öt rendbéli, rész szerént magános, rész szerént öszve-fogott Helységek, a' Magazinomokba 2437 köből gabonának ingyen való szállítására kötelezték magokat. — *Pasching* nevü Helység' Lakossai pedig általlyában, olly szép példájú ajánlást tettek, hogy ők mindenre készek, valami kedves Fejedelmek' nevében fog tollök kívántatni.

A' Tsász. Kir. Felség, nem tsak tulajdon, hanem a' Német Birodalom' Seregeinek is Fő Kormányozójává választotta Hg *Koburgot*, ki is, utóbb említett hivatalának kötelességeiben szentül leendő el-járására a' múlt Vasárnap esküdtt-meg ő Felsége előtt, a' Német Birodalom' Vitze-Kantzelláriussának Hg *Kollorédónak*, és a' Hadi-Kantzellária' Elölülőjének Gróf *Vallisnak* jelenlétekben. — Más nap, t. i. Hétfőn, el is indúlt innen ő Hertzege a' Sereghez.

H 2

Galli.

tzipista, és akkori első Tántzoló, Báró Vétsei Úr' eszközlése által le is kótáztatta magának, 's el-vitte Népolyba.

Gallitziai Kormányozó Generális Gróf *Vurmser*, tizenkét napokkal előzte meg Hg *Koburgot*. Ezen hónapnak 9-dikén útaza t. i. itt által.

Ezen hónapnak 21-dike' éjtszakáján megindult a' jég az úgy nevezett *Tábori* ágán a' Dunának, 's a' hidnak hét darabját elszakasztotta.

M a g y a r O r s z á g.

Nagy Bányán meg-halálozott az úgy nevezett Pénz-Hivatal-Számtartója, *Joas József* Úr, kinek tisztségét *Geramb Ferentz* Úr nyerte-el. Fel-váltotta ezen Urat előbbeni hivatalyában, t. i. a' Pénzverő-Mesterségben, *Révay Károly* Úr. — A' Só-Hivatalnál, következő változások estek: Közönségesen úgy nevezett Sós-Urrá lett *Gábrriel Ferentz* Úr; Kontrolórrá (Számvetővé) *Amadeus* Úr; Mérő-Mesterré *Losonczy* Úr.

Hafznos mulattsággal kívánván idejét tölteni a' *Posegai* (Posgai) Nemesség ezen téli napokban, arra határozta magát, hogy magános Játék-néző helyet (Teátrumot) állíttson fel.

A' Fels. Helytartó Tanács, újra megparantsolta a' Posta-Hivataloknak, hogy ne vegyék az olyan Levelet, mellynek boritékjára fel nints jegyezve a' hely, a' honnan küldetik.

Ns *Zemplén* Vármegyének *Liszka*, *Újhely*, és *Velejte* nevü helységein által, új posta-út állíttatott fel, következő elintézéssel: *Tállyától*, *Liszkáig* másfél Státzió; *Liszkától* *Újhelyig* ugyan annyi; *Újhelytől*, *Velejtéig* egy Státzió; *Velejtétől* *Vetséig*, egy Státzió;

Ve-

Vetsétől, Nagy Mihályiig egy; Szinyeig pedig másfél Státzió; Szinyétől, Kassáig másfél Státzió.

Nagy-Váradról, Január. 14-dikén.

„Meg-ese nálunk — vagy talán inkább mondhatnám — meg-buka a' Viz - kereszti Vásár. Nem vólt szüke ebben az árúlónak; de vólt bezzeg a' vevőnek: mert nagyon meg-szűkült a' pénz körülöttünk. A' Kalmárok, tele bóltjaikban való sétálgatással; a' Tirólisok, újság-beszélléssel; a' Zsidók pedig szakáll-vakargatással töltötték idejüket. — Szarvas marhát, lovat, sertést még Oláh Országból is bőven hajtottak az alatt a' reménység alatt, hogy talán most is olly vásárt üthetnek, mint 4, 5 esztendőekkel ez előtt; de nagyon meg-tsalattak szegény fejek: azért is szomorú dalokat fujdogálva térítették - vissza marháikat. Még az Új-Magyar Musikusok' Bandája is keservessen sohajtott vissza arra az időre, mellyben tsak egy Hortobágyi nótáért is meg-kapott három kemény tallért.

A' mi Ns Vármegyénk (Bihar), ámbár nagy szorgalmatossággal el-követ minden alkalmas eszközöket, a' belső közönséges és magános bátorságnak fenn-tartására: még se mehetett reá ez ideig, hogy gyakran meg ne háborítsák azt, némelly vakmerő Istentelenek. — Két héttel történt ez előtt, hogy Less nevezetű Faluhoz közel, rá ütnek éjjel néhány Haramiák egy Kortsmára, melly mindjárt az útfélen vagyon; bé-vágják annak ajtajait; a' Kortsmárost Leányával egygyüvé kötik, 's mind addig sütögetik, míg ötven forint.

forintotskáját a' Kortszárosnak magokéva nem tették: és még ezzel sem elégedtek meg a' gonosz lelkű Emberek; hanem hogy a' más kárában gyönyörködő vad indulatjoknak egész mértékben tehessenek eleget: mind el-folyatták a' borát a' szegény Tsaplárnak. — A' közelébb múltt héten, ugyan tsak az említett Falutól — *Lesztől* — nem messze, meg-lehet, hogy ugyan azon Haramiák, egy Zsidót tulajdon szállásán meg-öltek; a' mit el vihettek magokkal, mindent el vittek, 's máig is oda vagynak. — Városunkban nem esnek ugyan afféle erőszak-tételek, mint a' millyeneket itten le-írek; történnek azonban kisebb és nagyobb tolvajságok. Egy Kalmár-legény addig hordta lassanként a' posztó, tsipke, és arany paszománt darabokat a' Gazdája' boltjából, hogy midőn rajta kaptatott a' ragadós kezűségén: már akkor többre fel-ment a' kár 800 forintnál. Most már fogva vagyon, valamint az Orrgazda, 's Gazdáné is, a' kiknek házok fogta-bé t. i. az el-idegenített portékákat.

Erdély Ország.

A' Fő Kormányzóknél, valóságos Titoknokságra méltóztattak mostanában: Gróf *Bethlen Gergely*, eddig vólt felesleg-való (supernumerarius) Titoknok; és *Hunyad Vármegye'* vólt Fő Birája *Kenderesi Mihály* Urak. — Kontzipistákká lettek: *Nagy Sándor*, *Lészai*, és *Horváth Miklós* Urak. — Az utólsó, vallására nézve, Unitárius.

Hadi Környűlállások.

Varsóból ezt irták Jan. 2-dikán. „Már meg-indultak 25 ezer Oroszok, Gen. *Suvarov* fő

fő vezérlése alatt, a' Frantziák ellen, — Nagyobb részént gyalogok, kik között vagynak olyan 3 ezer Granatérosok is, a' kik mind a' Török, mind a' most közelébb múltt Lengyel hadban szüntelen diadalmaszkodtak. Három tsapatokban marsiroznak, a' *Sendomiri*, és *Krakói* Palatinátusokon, *Silésiának* Tsászára ő Felségéhez tartozó részén, *Morva*, 's *Tseh Ország'* szélein, és *Saxónián* keresztül. Ugy van ki-tsinálva a' menetek, hogy öszve ne találkozzanak a' Ts. Kir. Seregekkel. “

A' *Hollandiai* Rendek azt végezték, az örökös Helytartó-Hertzeg' jelentésére, hogy a' szárazon lévő Katonaságnak minden Kompániája 15 Legénnyel szaporíttassék. Kirendelték, más óltalom-készület-tételekre is a' meg kívántató költséget.

Eggy öreg hajóból, és hat fregátokból álló *Anglus* hajós Svadron is érkezett *Hollandia'* segítségére, a' *Vlissingeni* ki-kötő helybe.

Dumourier Vezér *Párisba* érvén, eggy Írást adott-bé a' Nemzet-Gyűlésének, mellyben panaszkodik, hogy a' Katonaságnak nincs fegyvere, kenyere, 's ruhája; a' Generálisok pedig szüntelen-való rágalmazásnak vagynak ki-téve, melly, természet szerént, a' hozzájuk való bizodalmat gyengíti, 's betsületjeket veszti. — A' *Hadi-Kantzelláriának* nagyon meg-adta a' betsületit, de fonákul értve. „Bé-mentem, úgymond, én abba, hogy meg-lássam, mint folynak benne a' dolgok; 's találtam azt, eggy ollyatén Klúbnak (Társaságnak),
melly.

mellyben csak a' sok projektumokat teszik. Mind ezen hibáknak hathatós meg-orvosoltatásokat kéri. — A' Nemzet-Gyűlése azt végezte, hogy a' *Dumourier*' panaszát, 's kérését ki kell nyomtatni.

Custine Vezér is irt *Mayntzból* Dec. 29-dikén a' Nemzet-Gyűléséhez. Néki is az a' panaszja némelly részben, a' mely *Dumouriernek*. „A' Seregek, úgymond, békételenkedni kezdenek; minthogy ezekben a' kemény időkben se nadrágjok, se tzipőjök, se más ruhájok, sem éjjeli takarójok nintsen. — A' yoknak neveznek őket engemet, 's én örömet, akarnék a' lenni. Kérem a' Gyűlést az Emberiség' nevében, segítse - ki Katonáinkat ezen el-szenvedhetetlen állapotból.“ — 18 ezernek írja, a' kormányozása alatt való Népnak számát; az egyesült Seregékét pedig 38 ezernek.

A' Frantziák fel szedték vólt a' jég miatt *Mayntz*, és *Kasszel* között lévő hidját a' Rajnának; hanem, minthogy ennél fogva, nagyon magára maradt a' *Kasszeli* Frantzia Őrizet, 's könnyen a' *Frankfurti* díjára jut-hatott volna: parantsolatot adott-ki Jan. 13-dikán *Custine*, hogy lövöldöztessék-el a' jég, 's újra állíttassék fel a' hid.

Az *Oppenheimnél* fekvő Frantziák, sok izben által akarták venni magokat a' Rajnán; de az innentső parton álló Haffzusok nem botsátották őket.

A' Tsász. Kir. Regementek, valahol által marsiroznak a' Német Birodalomban; mindenütt ott hagyják szép és jó híreket.

Nagy

Nagy része azon Frantzia Seregnek, melly diadalmassan vissza veretett *Trier* Városától, most *Saarlouisban*, 's más szomszéd helyekben nyomja az ágyat. Már sokan el is költöztek belőlle a' más világra. Nyavalyájok, melly bizonyos neme a' pestisnek, onnan származott, hogy üres hassal, 's fél mezítelenen táboroztak a' leg-keményebb hidegekben. Ló is sok el-döglött, a' sok hajtogatás, és eleség' nem léte miatt. — *Dumourier*' Seregének is vólt része, mind Ember', mind ló' dolgából, az efféle vesztélyben.

A' *Mayntzi* Frantzia Örizet' számára, jó rakás tzipöket, 's harisnyákat indítottak el a' *Rajná*n, *Alsátziából*; de a' *Hessen-Darmstadt*i Seregek szemesek vóltak, 's eltsipték az egész szállítványt.

Elegyes Tudósítások.

A' *Prussziai Király*, magához hívta *Berlinből*, *Struensée*, és *Völlner* Státus-Ministereket, kik el is érkeztek *Frankfurtba* Január. 13-dikán.

Lukner, *Lafayette*' el-távozása után, Generalissimusságra (leg-főbb Hadi. Vezérségre) emeltetett vólt a' Frantzia Nemzet-Gyűlése által; de ez a' Generalissimusság, csak *Püünkösti Királyság* vólt. Mert kevés-sel azután *Párisba* hivatott, hogy mentse magát a' vádak alól. Mentette, de csak azzal a' foganattal, hogy már most megengedtetett néki oda menni, a' hová tetszik. — Szép kis jutalom!

A' *Hollandiai* örökös Helytartó Hertzeg' Fiának a' Felesége, követi abban kegyes Fejedelmünk' néhai édes Annyát, hogy maga szoptatja azon Fiatskáját, kinek világra hozása által leve Anyává a' múlt Dec. 6 dikán. *Vilhelm, Fridrik, György, Lajos* neveket vett a' tsetsemő Hertzeg a' Sz. Kereszttségben, 's 26 rendbéli Kereszt-Atyákat és Anyákat nyert, kik is következő renddel számláltatnak - elő: A' Köz. Társaság' Rendjei; az örökös Helyt. Hertzeg és Hertzezné; *Orániai* Hertzeg *Fridrik*; a' Prussziai Király, Feleségestől; és az özvegy Királyné; a' Prussziai Korona - Örökösse; ennek Testvérjei Hg *Lajos*, és Hg *Asszony Augusta*; *Henrik*, és *Ferdinánd* Prussziai Kir. Hertzegek, 's ezeknek Feleségeik; az *Angliai* Király, és Királyné; az *Yorki* Hertzeg, és Hertzezné; az uralkodó, és az ez után következő *Braunschweigi* Hertzegek, 's ezeknek Hitveseik; a' *Hessen - Darmstadt* Landgráf, és Landgráfné; a' *Nassau - Weilburgi* Hertzeg, és Hertzezné.

Hollandia' belső tsendességének fenntartásában, különös szemességgel munkálódik a' Kormányfő. — Sokan vagynak fogva a' Közöns. Társaságnak különbkülönbféle részeiben, kik gyanúsokká tették magokat, zenebonás szándékjokról. *Alkmár* Városában is el-fogattak némellyek, a' kik *Franztzia*-módi Szabadság - fáját akartak felállítani.

A' *Svéd* Igazgató - Hertzeg, nagyobb szabadságot engedett az írásra, és nyomtatásra, mint volt utóllýára, a' meg-öletett
Ki.

Király — *III. Gustáv* — alatt; tsupán azt kívánta, hogy a' Szerző, tegye eleibe a' nevét a' maga munkájának. — Úgy ítélte t.i. a' nemes lelkű Hertzeg, hogy minden okos Ember, a' ki közönségesen kíván írni a' Svéd Nemzetnek: fő törvényül fogja tenni magának, Hazája' valóságos boldogságát, mellynél fogva koránt sem azon mesterkedik, hogy háborúságot indíttson; hanem inkább utánna jár tökéletes Hazafiúi buzgósággal: ha vallyon nintsenek - é némelly Polgár-Társainak fejekben holmi zenebonás gondolatok; 's ha vagynak: igyekezik azokat bölts elő-adások által ki-gyomlálni. Nem is tsalattatott meg az Igazgató Hertzeg, sok Svédekre nézve, a' kik halzónra fordították jó móddal az Irás' szabadságát; hanem találattott még is egy viszketeges elméjű Iró — *Thorild* nevezetű — a' ki igen rúúl visszavált a' kegyes Igazgató' engedelmeivel. Egy Könyvet botsátott ki ugyan is, mellyben azt kívánja a' Hertzegtől, hogy az éls' szabadságát tegye minden határ - nélkül-valóvá. — Illy határ - nélkül - való szabadsággal, vagy is magyarábban és igazábban ki-mondva, zabolátlan és oktalan vakmerőséggel fogta magát *Thorild*, 's a' mit tsalárd képzelődései sugallottak néki Svéd Ország' polgári állapotjáról, nem átallotta mind azt papirosra tenni. Tsábító szinokkal irta le azt a' boldogságot, melly onnan fogna háramlani a' Svédekre, ha Közönséges Társasággá formáltatnék által az Ország. — A' melly nap ki-jött ezen maszlagos Irás, mindjárt meg - tiltatott azon estve; az Iró pedig áres.

árestomba tétetett. De mivel arany hegyeket ígért a' Népnek; tudjuk pedig, hogy mentől eggyügyűbb az Ember, annál könnyebben hiszen minden hódító beszédeknek: e' vólt az oka, hogy tsak egy nap is igen sok el-kelt a' *Thorild*' Irásából *Stokholm* Városában, 's olly kívánsággal olvasta azt a' tudatlan Nép, mint a' millyennel esik a' madár a' törre hintett eledelnek, következésképpen úgy nézte *Thorild*ot, mint bóldogságának kiváltképpen való elő-mozdítóját; a' minthogy midőn ez más nap az Udvari Törvényszék eleibe vitetett vólna: azt kívánta a' nagy számmal egybe sereglett Nép, hadd hallhassa ő is *Thorild*nak a' Törvényszék' kérdéseire adandó feleleteit. Tellyesítette az Igazgató Hertzeg a' Nép' kívánságát. *Thorild* nagy bátorsággal óltalmazta magát, 's midőn vissza vitetett vólna a' Város-Házához, különös hajlandóságát tette eránta nyilvánvalóvá a' Nép. — Még azután is néhány napokon seregestől járt a' Nép fel is alá az útszákon, míg nem a' Város' Komendánsától meg-intetett. Ezen intésre, szépen le-tsendesedett; 's *Thorild*, kenyéren, és vizen való 14 napi fogságra büntettetett. — Az Irás' szabadsága eránt ki-adott végzésében, azt a' változást tette az Igazgató-Hertzeg, hogy ezentúl ne tsak az Iró, hanem a' Könyvnyomtató is tartozzon jót állani, az újjonnan ki-jövő munkáért.

Lengyel Ország.

A' mostani, és az ezt meg-előzőtt Köz. Gyűlésnek gondolatai, 's tselekedetei, anynyira

nyira különbözök egymástól: mint a' milyen mellze vagy az Eg a' Földtől. — Vagynak csak ugyan még is némelly igazságok, mellyeket az előbbeni Gyűlés sem mondott volna ki szebb szókkal, mint a' mostani. Két példát emlíünk. A' melly Irást botsátottak nem régiben az Ország-Gyűlés' Marsalljai, magának a' Gyűlésnek nevében, Lengyel Ország' tiz fő Városaihoz, ezt írják abban a' többek között: „Legrettenetesebb Igazgatás - formája vagy egy olyan Társaságban, a' hol minden Ember úgy nézheti a' másikat, mint ötet elnyomható Tyrannust, vagy Despotát.” — Hasonló értelemben volt valósággal az előbbeni Gyűlés' Marsallja Gróf *Malachovszky* is, és talán hasonló ki-fejezésekkel is élt volna, ha ebbéli értelmét akarta volna ki-nyilatkoztatni. — A' belső háborgásoknak szép móddal való le-tsendesíthetése végett, egy oktató Irást tétetett a' Gyűlés közönségessé Dec. 17 dikén, mellynek egy tzikkelye ez: „Nem tzéllya az Ország-Gyűlésnek, hogy Birájává tegye magát, ez, vagy amaz személly' vallásbéli - értelmének; avagy, hogy erővel kényszerítsen valakit az uralkodó Vallásra; hanem tsupán azt kívánja, hogy ámbár a' Közöns. Társaság, minden Vallásokat meg-szenved: tartson még is ki-ki valamelly Vallást.” — Meg-volt ezen kívánsága az előbbeni Ország-Gyűlésnek is.

Nagy - Britannia.

Decembernek 21-dikén arról panaszkodott *Fox* Úr az Ország Gyűlésében, hogy
sok

sok jól vitézkedett Katona Tisztek, minden ok-jelentés nélkül el bocsátattak szolgálatjokból. Erre *Burke* Úr azt felelte; hogy az említett Tisztek el-bocsátatásának okát ki ki magától is által láthatja: mert tudni való, hogy azok nem csak leveleztek a' *Frantzia* Klúbokkal; hanem alája írták magokat a' Fr. Nemzeti Gyűléshez bocsátott Írásnak is, 's pénzt adtak öszve egy olyan hadnak elő segítésére, melly, Anglia' Frigyessei ellen folytattatik. Ezen tselekedeteikért sokkal nagyobb büntetést érdemlettek volna ök ha szoros igazság szerént akart volna vélek bánni a' Király. — Némelly Tagjai az Ország-Gyűlésnek úgy ítélték, hogy nem volna szükség, tilalmazó Törvényt hozni, a' Frantziáknak N. Britanniába való szabad menetelek eránt; mert lám, úgy se sokan vagynak mind öszve is, az úgy nevezett Frantzia Hitegetők. — Ezen Ellenvetést feltette Lord *Loughborough*, Dec. 26-dikán az Első Táblánál, 's azt jegyzette-meg reá: hogy bátor kevés is most az említett Amítóknak a' száma; úgy de naponként nevedik, kik közzül sokan, illy rá-írású hegyes tört hordoznak magokkal: *Utálunk minden Monarkhiákat.* — Továbbá a' melly vérontás Sept. 2-dikán ment véghez *Párisban*, azt tsupán két száz Emberek elközlötték — az 1780-dik eszt. béli *Londoni* pártütésnek is kevesen voltak az első indítói.

Frantzia Ország.

A' múlt esztendőnek utolsó éjszakáján gyilkosság történt ama hires Sz. *Antal* kül-

ső Városában Párisnak. Némelly vak buzgóságú Hazafiak meg ölték egy *Louvain* nevű Ember-társokat azért: mivel úgy értették, hogy ez is Követője lett légyen *Lafayette*-nek. Minakutánna el beszéllette volna ezen Történetet egy okos Író: ezt veti utánna érzékeny Elő-adásának. „Bártsak el múlhatott volna az ó elzúlóval, azoknak zabolátlan vadságok, kiknek Hazafiúságok nem áll egyébből vérszomjúzásnál. Szörnyűködést fog annak még csak az emlékezete is okozni örökre. Szükségek van arra minden Frantzia Lelkeknek, hogy az újj elzúdót vigasztaló reménységen kezd-hessék.”

A' mióta Törvény hozatott a' lármás Tagok ellen, már azóta nem hallatik tapsolás, és mormogás; hanem csak ugyan találtak közép-utat magoknak, a' kik hallgatni nem tudnak. Nevetnek t. i. már most. Hogy beszélleni kezdett Jan. első napján ama *Heróstratus* forma hírű Tagja a' Gyűlésnek *Marat*, jól ki-katagták vagy két ízben. *Marat*, néha napján Teátrombéli jádzó Személyly volt; most ő is egy, a' Nemzet' Reprezentánsai (Képviselői) között, izint-úgy, mint akárki, 's egyszersmind *L' Ami* nevezetű Journált (folyó munkát) is ad-ki. Alatszony gondolkodása, és tselekedetei által mindenek előtt utálatossá tette magát.

Nagy része még az a' Frantzia Nemzetnek, mellyel a' sok mindenféle rágalmazások se' vetkeztethették le érzékeny indulatját *XVI. Lajos* Király erántt. Ugyan ez-

ezért voltak rajta tellyes erővel, a' N. Gy. nek józanúl gondolkodó, Tagjai, hogy a' Király' ügye az egész Nemzet eleibe terjesztették. *) De nem hajthatták végre ezen jó szándékjokat, minthogy a' N. Gy. ben nem az okosság, hanem csak a' szám győz. E' folyó Hónapnak 7-dikén meg határozott, hogy tovább nem kell tanátskozni közönsegesen, a' már Dec. 26-kikától fogva szakadatlanúl fenn forgott kérdésről, és hogy Jan. 14-dikén utolsó végzés hozasson a' Király ügyében; minekokáért a' melly Tagjai a' Gyűlésnek el nem mondhatták volna 7-dikig a' magok Oráziójukat: adják ki azokat nyomtatásban.

*) *Hathatósan vitatta ezt mindenek felett amaz esmeretes derék gondolkozási Ra-
baut Saint Etienne. Így szólott a'
többek között álmélkodásra méltó nemes
bátorsággal: „Midőn Második Károly
bé ült volna Nagy-Britannia trónusába:
London Városa igen pompás vendégséget
adott: a' Nép ki-mondhatatlan örömben
merülve, futott azon Birák' ki-végezte-
tésének szemlélésére, kiken bosszút állott
Második Károly az Attyáért. — Pári-
si Nép! Frantzia Parlamentom! — Ér-
tettek Kegyelmeitek engemet? (m' avez
Vous entendu?)*

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bóldog-Affzony' Havának
(Januáriusnak) 29-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

B é t s.

Kardinális *Caprara*, a' ki Nuncius Apo-
stolicusságot viselt vala Fels. Udvarunknál,
még itt múltat, 's következendő igen neve-
zetes tudósítást vett *Romából*: „A' Frantzia
Nemzet-Gyűlése' parantsolatjából le-vétette
a' *Római* Frantzia A g e n s (Követ-Képe),
a' maga lakó palotája elől a' régi Frantzia
Tzimert, 's annak helyébe a' mostanit té-
tette-fel illy felül-irással: *Szabadság, és*
Egyenlőség. — Ezen egész történet felől,
csak akkor tett jelentést a' Frantzia A g e n s,

I

Pápa

Pápa ő Szentségének, midőn már fenn-állott az új tzimer. A' Sz. Pápának, mint törvényes Fejedelemnek, igen nehezen esett egy illy vakmerőség; mindazáltal mérséklett kifejezésekkel irt a' Frantzia Agensnek: hogy semmiképpen meg nem szenvedheti maga Városában egy olly Közöns. Társaságnak a' tzimerét, melly mind *Párisban*, mind *Marsiliában* le-hányatta a' Pápai tzimereket, 's más nyilvánvaló gyalázattal, és bosszúsággal is illette, sok tekintetben a' Római Udvar. — A' Frantzia Agens, nem hogy le-vetette volna ezen jelentésére ő Sz. génék a' tzimert; sőt Frantzia bokrétát rakatván fel egész háza-népével, úgy kotsizott ki pompásan *Róma* Városa' nagy piattzára. A' Római Nép, előbb tsak ki-nevette a' Frantzia Agenst; hanem kevés idő múlva, úgy neki buzdult annak botránkoztató tseledetén, hogy kövekkel kezdte hajigálni a' hintáját. Bezzeg meg-ijjedtt a' Frantzia Agens is, és alig várta, hogy otthon lehessen. De a' Nép már egész tűzben lévén, reá ment a' házára is: le-rontotta az új Frantzia Tzimert, 's bé-törte a' kapukat. Az Agens el-rejtette magát ijjedttében a' padlásra egy rakás fa mellé; a' nálla vólt Frantzia Kurir pedig le-eresztette magát kötélén, a' ház' hátúlsó részének egy ablakán. A' Felesége, és Gyermekei az Agensnek, térdre estek, 's kegyelmet kértek, és nyertek is: mert a' Nép' Vezetői mindjárt bátorságos helyre vitették őket. — Az Agensre ellenben reá találván a' Nép, mind addig verte azt, míg nem fél-holtan a' föld-

földre terült. Akkor neki ment egy Frizér, 's kereftől hasította a' hasát. Más nap, halálra válván a' szerentsétlen *Bassville* (e' volt az Agens' neve), minekutánna megtagadta volna Fr. polgári esküvését, Katholika Hitben meg-holt.

A' Nép, még más két házakat is elpusztított, a' mellyekben Frantzia Klúbok tartattak.

A' múltt Vasárnapi Redut igen népes volt; mert sokan tudták már előre, mi fog történni éjjél tájban, 's történt is valósággal. Egy-szerre t. i. érkeztek mintegy 24 Török Musikusok; utánnok ismét más Törökök. Követ-ték ezeket némelly Tisztek, kiket 2 állortzás pár Szeretsen Rabok váltottak fel. Az első 6 pár között volt Tsászárné ő Felsége is. A' több öt Szeretsen Asszonyok, Udvari Dámák voltak. A' hat Férjfi Rabok, Udvari Fő Személlyekből állottak. A' más rendbéli 6 pár Rabok is, Udvarbéliek voltak. Mellet-tek a' Raboknak, dsidás Vitézek mentek; kijjebb pedig törökösen öltözködött 48 Grana-térosok, kik is a' tántzoló Palota' közepén 4 szeget formáltak. E' meg-lévén, egy szomorú nóta alatt le-véetett a' lántz a' rabokról; annakutánna vig nótát kezdettek a' Musiku-sok, mellyen a' rabok módos kontratántzot jártak. Hogy ennek vége lett, a' más hat pár rabok ki-bontottak egy tenyéрни széles-ségű pántlikát, melly ezen betüket formálta: *V. F. II. Vivat Franciscus II.* — Sok tapso-lások között, és musika szó alatt, eggyet került ezen mulattságos tekintetű Sereg a' tántzoló palotában, 's ki-ment.

Erdély Ország.

Nemes *Alsó Fejér* - Vármegyének *Abrud-Bánya* nevezetű privilegiált szabad Bányász-Városában, három országos Sokadalmak (Vásárok) fognak ezentúl tartatni esztendőnként, mellyek között az első, Májusnak első napjára; a' második, Septembernek 24-dikére; a' harmadik pedig Dec. nek 21-dikére vagyon ő Felségétől határozva.

Hadi Környüállások.

A' *Gyulai* Regementjének azon Bat. ja' helyébe, melly, *Spiránál* hadi - rabbá lett, más állíttatott fel *Pesten*, és ez is a' *Frantziák* ellen küldetik.

A' *Jülich* Hertzegségben (melly, egy része a' Német Birodalom' úgy nevezett *Vestfáliai* Kerületjének), a' mint foly a' *Roër* - vize, egy felől fekszik *Dumourier* Frantzia Vezér' Seregének egy része; más felől pedig Gróf *Clerfait*' vezérlése alatt lévő Vitézeink. — Ezen hónapnak 8-dikán, által akartak rontani a' *Frantziák*, három oldalról a' *Roër* - vizén; de leg oltan öfzvefutott Népünk a' szomléd helységekből, 's mind a' három helyen diadalmassan visszaverte az Ellenséget. Egyszersmind egy tsomó Katonáink elő - nyomúltak *Dalheim* nevű Klástromig, a' hol egy Frantzia Tiszt vólt, 25 Lovasokkal. Ezek között tsupán öten izaladhattak - el; a' többek kénytelenítettek magokat meg - adni.

Jan. 11-dikén, *Düren* Városa mellett lévő faluban meg - rakatnak nyóltz Frantzia Lovasok hat szekeret szénával, 's egyet zabbal. Értésekre esvén ez Huszárajainknak,

az.

azonnal által repültek közzülök egynehányan a' Roër - vizén, 's nem tsak a' rakott szekereket vették - el; hanem a' szekér - rakató Frantzia Katonák közzül is el - fogtak ötöt, lovastól együtt.

A' Rajna' napkeleti mellvékén, *Philipsburg*' Vármegyében fekvő *Waghäusel* nevezetű Faluba is bé - rontottak Január. 11 - dikén 180 Frantziák, szekerekre rakatták az ott találtatott szénáját 's zabját az Uraságnak; a' velek lévő 3 Tisztek' számára pedig 18 Luidört tsikartak - ki. Semmit sem kételkedvén dolgoknak jó rendjén való létéről, asztalhoz ültek, 's útra menőt akartak enni. De bezzeg torkokra forrott az árta. Mert a' melly nyóltz Ts. Kir. Dragonyosok *Wiesenthal*ban vóltak, *Waghäusel*hez egyg óránnyira, meg - hallották jó eleve a' Frantziák' szándékjokat, kik is tanátsot tartván a' helységbéliek közzül hatvan bátor személyekkel, azt végezték, hogy egyyes erővel támadják - meg az Ellenséget. Lóra ültek tehát délutánni 3 óra tájban, 's az erdőben, mellyékes útakon *Waghäusel* felé nyomúltak. Követték őket a' hatvan Lakosok, vasvillákkal, botokkal 's a' t.; 's éppen a' mint evés közben lettek vólna a' Frantziák, *Waghäuselbe* érkeztek, és mindjárt viadalhoz kezdettek. Egy Dragonyosunk főbe lövetett mindjárt eleinten; de nem is vólt több veszteség részünkről: a' Frantziák ellenben, nem tsak egész prédájoktól meg - fosztattak; hanem negyven fegyverjektől is. E' felett, öten közzülök meg - ölettettek, sokan megsebesítettettek, ketten el - fogattak, a' többek

pedig futottak, valamint csak futhattak *Losheim* felé; és midőn *Losheimba* értek volna: magok mellé vévén az ottani őrizetet, a' Rajnán is által szaladtak nagy meg-háborodással *Spirába*. Fel-lármázták az ott lévő Felekezetjeket is; mert azt beszéllték néki nagy lélek-szakadva, hogy a' Rajna' túlsó része tele van Ts. Kir. Katonákkal, és még a' Föld-népe is mind fegyvert fogott ellenek.

A' *Rajna'*, és *Necker'* *) mellyékein, mind inkább inkább nevedik a' Ts. Kir. Seregek' száma. A' *Zsakmén'* (*Jaquemin*) Vasas Regementje, Jan. 13-dikán érkezett *Wieselochba*, 's ennek szomszéd *Faluiba*, *Heidelberga Városa* felé. — A' *Kavanagh'* Lovas Regementjéről, melly Jan. 16-dikán ment-által *Frankfurton*, és az utánna masirozó Regementekről azt írják, hogy *Clerfait* Vezérünk' Seregének erősítésére rendeltettek, 's e' végett, *Kolónia* felé intézik útjokat.

Húsz ezer Emberről álló Prusszus Sereg, Januáriusnak 11-dikén érkezett a' *Kolóniai* földre.

A' fenn- említett *Roër-vize* mellől írja eggy érdemes Vitéz Hazánkfia: „A' jobb, vagy is túlsó részén a' *Roër-vizének*, *Franztiaság* fekszik. Gróf *Clerfait'* előljáró Serege
pe-

*) Keresztül foly a' *Würtembergi Hertzségen*, 's *Mannheim Városánál* a' *Rajnába* szakad.

pedig a' bal mellyékét őrzí ezen viznek, melly előljáró Seregből tsak egy tapodást se lehet távozni senkinek; mivel nem lehet tudni, mellyik órában kell ki-állani a' sikra. — *Károly Hertzeg*, Jan. 6-dikán érkezett *Münsterből Kolóniába*. Két Magyar, és egy Belga Granatéros Batalionok vagynak a' kormányozása alatt. — *Alvintzy*, és *Sztáray* Generális Urak, egésségeknek helyre-állítása végett *Vetzlárban* vagynak. Az első t. i. köszvénnel bajlódik; a' másik pedig annak a' betegje, hogy Nov. 27-dikén *Lüttich*-nél meg-tsapta két karját 's mellyjét az ágyú-golyóbis' szele. Már ugyan mind két karjait használhatja, hanem a' mellyje nem győzi még a' lovaglást. — Rajtam még eddig, hálá Istennek! semmi veszélly nem esett; pedig jelen voltam minden tsatákban, 's nevezetesen a' *Monsi* menydörgő viadalban is, mellynek alkalmatosságával éppen nem reménylettem, hogy Nov. 6-dikának estvójét érjem: mert két felől volt Batalionunk kitéve az Ellenség' tüzének. Jobbról ágyúzott, hátúlról pedig puskával lövöldözött reánk; de tsak ugyan egy golyóbisnak se akadtam útjába, mellyet egyedül az Isteni gondviselésnek tulajdonítok, és nem a' magam szellemiségének, melly is inkább ártalmamra volt: mert tsupán egy pertzentésen múlt, hogy haláloamat nem okozta. Le-irom a' történetet: hadd vehessék belőle más Hazafi Társaim is azt a' kettős tanúságot, a' mellyet én vettem: „A' mint sebes lépésekkel igyekeztünk el-vonni magunkat a' velzedelem elől, én a' menetel közben tekintgettem erre is am-

amarra is, ha vallyon nem jő - é reám a' golyóbis; történik azonban, hogy egy Katona Társam, a' ki éppen előttem ment, az én vissza - tekintésem' alkalmatosságával megelővetvén, le - dobbant. Észre nem vévén el - esését, benne el - buktam, 's már tapodni kezdett a' nyomúló Nép, midőn látván egy Granatéros, hogy hijában kapázkodom fel felé: meg - kapott, 's talpra állított. Bezzeg én is békét hagyék a' további széllyel tekintgetésnek. Sajnálom, hogy mindjárt azon izempillantásban meg nem jutalmaztathattam életem' meg - mentőjét. Annakutánna eleget herestem, sőt ki is hirdettettem a' *Bartholdetzký*, és *Bender* Batalionjaiban, hogy a' rajtam segített Legény, tőlem ki - telhető jutalmáért jelentené magát nálam; de haszontalan volt minden ebbéli szorgalmatoskodásom. Hihető, hogy vagy el - esett továbbá az a' szegény Legény; vagy sebet kapván, el - fogatott. "

Elegyes Tudósítások.

Az Új-Frantziákra újjonnan írott
Epigramma.

Quas pateris clades, infelix Gallia, debes
Indignis tanto nomine Philosophis.
Dum Fidei adversam spargit turba impia lucem,
Versa est in flammam lux ea terribilem:
Quae late spargit per totum incendia Regnum,
Damnaque tot populis vix reparanda facit.
Pestiferam, o Reges! fatuamque exstinguite lucem:
Ardet in exemplum proximus Ucalegon.

Frantzia Ország' első Nemzeti Gyűlésének leg nyomosabb, leg - módosabb, és leg - szebb Tagjai, *Prussziai* fogságban ülnek *Magdeburgban*. Az első, *La Fayette*; a' má-

második, *Lameth Sándor*; a' harmadik *La Tour Maubourg*.

Az említett Gyűlés' bal oldalának, az az, a' régi Konstitúzióhoz ragaszkodott Résznek nevezetes Tagja *Volney*, *Korszika* Szigetében vállaltott lakó - helyet magának, 's száz ezer livra árrú földet vett, a' hol nád-mézet, és pamutot termelzthessen. Rá nem mehetett, hogy tsak egy falusi Biró is lehessen *Korszikában*. Oka ennek az, mivel nem született *Korszus*.

*Volney*n kívül, sok Tagjairól tudja azt *Páris Városa* az első Nemzeti - Gyűlésnek, hogy igen szegény Legények voltak; 's most ha talán szóval egyenlőséget hirdetnek is: de leg-alább tselekedettel nagyon megkülönböztetik magokat.

A' *Frantzia* Ministeriom' Jelentésére, következő értelmű feleletet adott a' Nagy Britanniai Státus - Titoknak Lord Grenville. „*Chauvelin* Urat Ő Leg - Keresztyénebb Felsége (a' Fr. Király) küldötte Követségbe a' *Londoni* Udvarhoz: minekokáért nem is nézheti más képpen ezen Urat a' Nagy Britanniai Felség. — A' mi illeti a' Fr. Nemzeti Gyűlésnek Nov. 19 dikén hozott Végzését, bár akármit magyarázza is azt maga ezen Gyűlés: de tselekedete által igen nagyon ki mutatja: mi legyen a' tzéllya: t. i. hogy minden más Tartományokba is a' Fr. Országi Igazgatás formáját plántálhassa bé, 's e' végett Európának minden részét felzavarja. — A' *Skáldis* vizének fel szabadittatását a' mi nézi: ez is törvénytelenység: mert nem vólt arra jussa a' Fr. Nemzetnek, hogy

a' *Skáldis* erántt lett Kötéseket semmivé tegye. Ha Fr. Ország, — *igy folytatja beszédjét Lord Grenville* — békeességet kíván magának: szükség hogy ő se' bántson másokat: ne igyekezzen szélesebben ki terjeszteni határait; 's zenebonákat indítani minden más Státusokban. — — Vévén ezen választ a' Fr. Ministerium, irt mindjárt vissza *Chauvelin* Urnak, hogy még egyszer terjessze eleibe az *Angliai Kabinétnak* a' 19-dik Novemberi végzés értelmét, továbbá: hogy a' *Skáldis* vizének a' Hollandusok által való zárva tartásából semmi haszna pints Angliának; 's talán még több lenne, ha inkább *Antverpiával*, mint *Amsterdámmal* tizimboráskodna kereskedés dolgából; Hollandiának is kevés kára van annak fel szabadításából, mert a' *Flandriai* portékák, kánálison (mesterséggel készültt víz árkokon) vitetnek Fr. Országba; *Belgyiomnak* ellenben igen jól esik, hogy fel szabadittatik a' *Skáldis* vize, mellynek bé záratásába soha se is eggyezett vólt meg maga *Belgyiom*, mellyet minthogy most 'maga Urává tett a' Fr. Nemzet, tehát tartozott fel-bontani azon Kötéseket is, a' mellyek saját akarattja jelen kötelezték vala *Belgyiomot*. Azt teheti Anglia, hogy alkuba eredhet a' *Skáldis* erántt *Belgyiommal*. — Ha ezen szabad, és egyenes szívtől származott Kinyilatkoztatás után is — *igy végzi szavait a' Fr. Ministerium* tsak ugyan meg nem szűnnek, a' hadi készület-tételek Angliában; tehát úgy mi is fel készülünk, és az Anglusokkal, nem örö-

most

mest ugyan; de azonban félelem nélkül fogunk hartzolni.

Lengyel Országba

lett bé-férkezését egy Prusszus Seregnék tsak úgy irhattuk volna még a' múltt postán, mint hírt; hanem már most úgy jelentjük, mint tiszta valóságot. Ebbéli szándékát a' Prussziai Udvarnak, midön különbkülönb-féle Újság-Levelekben olvasta volna a' Lengyel Gyűlés: meg-kérdezte az eránt a' Prusszus Követet Buchholtz Urat. Ez, nem válaszolt kereken; hanem meg-ígérte, hogy írni fog Berlinbe, 's mihelyest bizonyos tudósítást vejénd: el nem múlatja közleni a' Gyűléssel. — Felelt is a' Berlini Udvar mind tselekedettel, mind szóval. Azt a' Sereget t. i., mellyről azt gondolták vólt Berlinben is sokan, hogy a' Rajna felé fogná útját venni Gen. Möllendorf vezérlése alatt, Nagy Lengyel Országba küldötte; és ezen tselekedetének okait következendő elő-adásában fedezte-fel:

„Tudja egész Európa, hogy azon Revolutzió, melly 1791-dik Esztendő' Májusának 3-dikán a'(Lengyel) Közönséges Társasággal barátságban, és szomszédságban élő Hatalmasságoknak előre-való tudások, és helybehagyások nélkül hajtattott végre: mindjárt akkor kedvetlenséget, 's ellenkezést okozott nagy részében a' Nemzetnek. A' kik nem akartak el-állani a' régi Igazgatás-formája mellől, folyamodtak segedelemért azon F. Fejedelem-Asszonyhoz, a' ki kötelezte magát ezen Igazgatás-formájának fenn-tartására; a' minthogy hajlott is azoknak esdekléseikre ő Felsége az Orosz Tsászárné, 's egy derék Sere-

Sereget rendelt segítségekre, melly fel-
 oltatott azon Tartományokban, a' hol,
 kiváltképpenvaló módon szükségesnek itél-
 tetett jelenléte. Ennek óltalma alatt, egy
 Generális-Konfederátziót (Közöséges Öszve-
 szövetkezést, vagy Gyűlést) állítottak fel
 magokból a' Nemességnek leg-főbb Tagjai,
 kik most abban munkálódnak, hogy az
 újjítások által okozott hibákat ki-gyomlá-
 lyák; és régi fundamentomos alkotványát
 Hazájoknak meg-erössítsék.

Ezen nagy történetekre, lehetetlen volt
 nem figyelmezni Prussziának, melly a' szöm-
 szedság' törvényeinél, és a' két Országok-
 nak egymásra való költsönös tekinteteknél
 fogva, mindenkor közit tartotta Lengyel
 Ország' állapotjához; de reménylven a'
 Király, hogy szerentséssen le fognának
 tsendesedni rövid időn a' zenebonák, nem
 ítélte el mulhatatlannak maga' közbe-vetését,
 főképp' egy olly időben, a' midőn másutt
 nyomos foglalatossági vólnának.

Tellyességgel másképpen ütötte ki
 magát azóban a' dolog, mint reménylette
 a' Király. — Az úgy nevezett Pátriota-
 Felekezet, nem tsak nem alkalmaztatta
 magát az Orosz Udvar' jó szándékához; sőt
 nem állotta vakmerően ellenek szegezni
 magát az Orosz Seregeknek; és jóllehet a'
 nyilvánvaló had-folytatásnak tündér szán-
 dékát tsak hamar félbe hagyatta ő vele a'
 maga erőtelensége: még se szünt-meg tsak
 ugyan, olyanokban törni titkon a' fejét,
 mellyek által egészen fel-forgathassa a' jó
 rendet, és tsendességet.

A'

A' Királynak határos Tartományai, igen nagy mértékben tapasztalták az említett Felekezetnek rendeletlenségeit, és több ízbeli háborgatásait; de a' mi még sokkal inkább érdemli figyelemetességét a' Királynak, 's minden szomszéd Hatalmasságoknak, ez az: hogy a' Frantzia Demokratziának Lelke, és annak a' mindenütt Követőket hajhászó utálatos Felekezetnek (Szektának) gondolati, olytán mély gyökeret kezdtek verni Lengyel Országban, hogy a' Jakobinus-Hitegetőknek hatalmas pártfogóik találkoznak ottan, és már sok Revoluzió-Klúbok támadtak, mellyek nyilván mondják a' magok értelmeket.

Különösen el-futotta ez a' veszedelmes méreg *Nagy Lengyel Országot*, mellyben, vége hollja nints a' vak-hazafiságú Buzgódóknak. Ezeknek, a' Frantzia Klúbokkal való egyesülések, szükségesképpen arra szolgál indító okúl a' Királynak, hogy gondoskodjon a' maga tulajdon Státusainak bátorságokról, 's ennek fenn-tartására minden alkalmas eszközöket el-kövessen.

Köteles lévén ő *Prussziai* Felsége, egygyütt folytatni a' hadat, az öfzve-állott Hatalmasságokkal, szükségesnek ítélte, hogy a' második húzombéli táborozásnak közelgetésekor, a' szükséges eszközöknek elkövetése eránt előre végezzen a' *Bétsi*, és *Pétersburgi* Udvarokkal. Ő Tsászári Felségek meg-esmérték, hogy a' józan Politikának diktálása szerént, nem lehet szabad szájokra hagyni a' Lengyel Országi Zenebonásokat, és olly Ellenséget szenvedni-meg há-

hátúlról, a' kinek vakmerősége, új izgágákat okozhatna.

Ezen gonosznak meg-előzése végett, arra határozta magát a' Király, hogy a' Közöséges Társaság' földjére, nevezetessen *Nagy Lengyel Ország*nak néhány Distriktussaiba, elegendő Sereget szállíttson-bé, Gyalogság-Generálissa *Möllendorf* Ur' fő kormányozása alatt. Ezen előre-való gondoskodásnak, tsupán az a' tzejllye, hogy a' Prussziai szomszéd Tartományok bátorságban leheszenek; a' háborúság-szerzésben, és zenebona-indításban mesterkedők zabolán tartassanak; a' rend, és a' közönséges tsendesség helyre állíttassék, 's fenn-tartassék; és a' jó gondolatúaknak valóságos óltalom eszközöltessék. Rajtok fog egyedül állani, hogy meg-érdemellyék azt, békességes, és okos magok-viselése, a' Prusszus Seregeknek barátságos fogadása, mindenekben való segítése, és mindennemű meg-kivántató eleggél való tartása által.

A' Kormányozó Generális maga részéről jó, és szoros katonai fenytéket fog tartatni; könnyítei, és gyámolítani fogja a' Lakosokat mind azokban, mellyek ő tölle függendenek; 's betsülettel eleget téfzen azon szállítványokért (*Lieferungen*), mellyek az ő kívánságára találnának tétetni. Tellyes bizodalommal vagyon a' Király, hogy illy békességes gondolatainál fogva számot tarthat, egygy olly Nemzetnek jó indulatjára, mellynek bóldogságában lehetetlen, hogy részt ne vegyen ő Felsége, 's a' melly eránt olly hathatós bizonyságait kívánja adni a'
ma-

maga hajlandóságának.“ *Berlinben*, Jan. 6-dikán 1793-dikban.

Ezen elő-adás, el-küldődött minden nevezetes Európai Udvarokhoz, 's magában Lengyel Országban is közönségessé tétetett.

Svéd Ország.

Az Irás', és Nyomtatás' szabadságára nézve, következő Intést tétetett közönségessé az Igazgató - Hertzeg, a' Király' nevében:

„Olly édes reménység alatt engedjük Mi, kedves Alattvalóinknak az Irás', és Nyomtatás', szabadságát, hogy a' gondolatoknak meg nem szorított költsönös szabad közlése által, nem csak a' tudományok fognak öregbedni; hanem eszköz lesz ez, arra is, hogy a' mi kedves Alattvalóink ilendő módon tudják betsülni a' magok közönséges szabadságokat; hogy a' jó erkölcsök gyarapodjanak; és hogy a' hibáknak, 's törvénytelenéseknek világosságra való jövetelük által, a' Törvények eránt tartozott engedelmességnek lelke közönségessé vályyon: — méltán várhattuk tehát, hogy ezen szabadsággal, melly, a' közönséges jó rendnek és tsendességnek fenn-tartására engedtetett, a' mi kívánságunk szerént fognak élni hív Alattvalóink; igyekeznek meg-fojtani az egyenetlenségnek magvát, mellyet hintettek némelly tsalárd, és álnok motskolódó Irások; és ekképpen, egész erőben tellyesítendik azon Rendelést, melly által meg-tiltatnak minden Irások, valamellyek a' Fő Valóság, a' mi Evangyéliomi Hitünk, Kon-

Konstitutióink, az erköltsi tudomány, 's jó erköltsök, és az idegen Hatalmasságok ellen ki-kelnek.

Folytatása következik.

*
* *

* *
*

*
* *

Azt írják *Párisból*, hogy újj esztendő' napján sokan tették-fel a' 16-dik számot a' Lotteriára, annak próbájául: hogy lta ezen szám ki fog jöni, szerentsés a' Király. Ki jött valósággal, 's ezen Történet egélfzen egyyet fordított a' Nép' el tsábitott rélzének értelmén.

*
* *

* *
*

*
* *

A' Bétsi Nagy Kereskedők' Társasága, 35000 forint hádi segittségnek önként való adásával bizonyította meg jó Fejedelmünk-höz, és a' Státus' közjavához viseltető indúlatját.

*
* *

* *
*

*
* *

Felső Austria' Kormányozója nem néz-hette *Lintz* Városa' szegényebb Lakosainak, a' nagy hidegben való sanyarkodásokat; hanem laistromba szedetvén azokat, a' Plébánosok, és az úgy nevezett Szegények-Attyaik (Gondviselőik) által, 76 öl fát osztatott-ki közöttök, *Felső Fejedelmünk'* nevében.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGHEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bőjt elő Havának
(Februáriusnak) első napján, 1793-dik
Elsztendőben.

B é t s.

Január. 23-dikán 62,341 forintot, 's 56 krt
küldött Tsászár-ö Felsége, Fő Direktoriális
Minister Gróf Kollovráth' kezébe, melly
summa ismét az önként való hazafiúi áldo-
zatokból gyűlt a' hadi kasszába. A' meg-
nevezett Gróf Úrhoz botsátott Irását, így
végezte kegyes Fejedelmünk: „Köszönnye-
meg a' Gróf az én nevemben, a' Státus'
ezen érdemes Tagjainak hazafiúi készségeket;
's tegye bizonyosokká őket, hogy én egész
K ere.

erejében érzem a' szerettetésből származó gyönyörűséget. "

(Egy részét tette a' fenn - említett summának, azon 35000 forint, melyet a' *Bétsi Nagy - Kereskedők* adtak.)

Január. 25-dikén, hasonló indulatjának bizonyítása mellett küldött által ő Ts. Kir. Felsége 24952 forintot, 's 40 krt, Gróf *Kollóváthyhoz*.

Ezen summába négy ezer forintot adott Hazánknek nemes szivü Leánya, özvegy Gróf *Károlyi Antalné* ő Kegy.sége.

Nem csak a' Tzéhek, de még a' Mester-Legények is példás áldozatokat tesznek a' Közjónak előmozdítására. — Az On - mives Legények, azon ezüst pohárjokat ajánlották oda, melyből a' fel - szabadultt Legények szoktak vólt inni. — Két száz forintot ért ezen pohár.

Az *Alsó - Auszriai* Kormányfő is egy kerülő Irást bocsátott a' Tartománynak első Rendjeihez, melyben hathatós ki fejezésekkel köti szívekre, hogy esmérje kiki, Fiúi kötelességének, eggy olly Fejedelemnek buzgó törekedéseit, tehetsége szerént elősegíteni, a' ki, Alattvalóihoz viseltető Atyái indulatjából, kétszeresen is kész maga viselni a' had' sullyát; tsak hogy azoknak ne legyen terheltetések. Fontos rövidséggel adatik elő az említett kerülő Irásban, a' Frantziák ellen folytatott 's folytatandó hadnak igazságos, és minden Státusokra, azok között nevezetessen a' miénkre nézve is hasznos vólta.

Magyar

Magyar Ország.

Ns Zólyom Vármegyei Vitze - Ispány T. Radvánszky György Úr, Ts. Kir. Udvarnokságra (Aulae Familiáriságra) méltóztattattott ő Felségétől; úgy nem különben Ns Hont Vármegye' Tábla - Birája T. Zmeskál György Úr is.

Sopronyból, Jan. 14-dikén.

„Szemmel látott tanúja valék tegnapi napon egy oly Remekelésnek, melly valamint engemet, minden más jelenlévőkkel együtt, hazafiúi örömmel töltött-el: úgy hiszem, hogy a' *Magyar Hírmondó*' minden Olvasóiban is hasonló édes érzékenységeket fog gerjeszteni. — Ezen folyó hónapnak 13-dikán adá t. i. Iffjú Gróf *Szétsényi Lajos* Úrfi, a' maga otthonn tett, nem egésszen fél esztendei előmenetelének jeles próbáit: 1.) a' Sz. Vallás' tizikkelyeiből; 2.) a' Természet' Országának azon részéből, melly tanít a' különbkülönbféle termésekről; 3.) a' Világ' fekvésének közönséges tudományából; 4.) édes Magyar Hazánk' nevezetesebb történeteinek leírásából; 5.) a' Számvetésnek néhány részeiből; 6.) a' földmérésnek fundamentomaiból; 7.) az *Osztiai* Házhoz tartozó örökös Német Tartományok' állapotjának esmeretéből; 8.) a' Deák nyelv' helyes értésének, 's az azon való írásnak mesterségéből. Mind a' két Nemen lévő sok Uri Személlyeknek jelenlétében tétettek fel kérdések, négy Examinátorok (Visgálók) által a' Gróf Úrfinak, ezen elő - számláltt

részzeiből az Embert formáló tudósságnak; melyekre az Iffjú Gróf, önnön szavaival adta derekas kéz feleletjeit. Különös megelégedések vólt a' Nagy-méltóságú Szüléknek, valamint kedves Fioknak igyekezetével: úgy annak nevelésében fáradozó érdemes Hazánkfiaának — *Tibolth Mihály* Úrnak is — buzgó törekedéseivel. “

Hadi Környűlállások.

Pápa ö Szentsége, nem tsak fegyverforgatásban, hanem a' Keresztyén Hitben, 's erköltsi tudományban is kívánnya gyakoroltatni újjonnan szedett, 's Tartományai' védelmezésére rendeltt Katonáit. E' végre, buzgó Lelki-Atyákat nevezett-ki minden Szakaszból *Róma* Városának, kik Hétfőnapokon letzkéket adnak az említett Rekrutáknak.

Prussziai Hadi Könyörgés.

„Mindenható Ura e' Világnak, a' ki minden dolgokat böltsességgel és igazsággal kormányozol, és még a' gonosz Embereknek szándékaik által is végre-hajtod a' Te Szent Végzéseidet: Te hozzád folyamodunk mi, midőn a' Te Szolgád a' mi Királyunk egyesítette a' maga fegyverét, a' mi Német Hazánk' fegyverével, hogy gátot vessen a' vad törvénytelenység' szörnyű következtelenségnek, és az igazságtalan erőszakoskodásoknak; 's minket, maradékinkal együtt megtartsón a' polgári rendnek, a' valóságos szabadságnak, és társasági boldogságnak bátorságos birtokában. Meg-alázván magunkat.

gunkat előtted, fő böltsességű, és ki-nyomozhatatlan gondolatú Felség! reád hagyjuk azon zürzavarnak, és inségnek ki-menetelét, mellybe buktatott egy szeren-tséllen Népet a' zabolátlanság; hanem egyfzermind buzgó esedezésünket bősájtjuk - fel hozzád a' magasságba, ne engedd tovább uralkodni a' Népek között a' pártütésnek, vissza-vonásnak, és szakadásoknak lelkét; 's plántáld - bé mindenüvé, a' költsönös bizodalmat, és békességet. De ha mást végeztél Te el, Világ' Birája! 's vér által kell helyre - állíttatni a' rendnek, és tsendes-ségnek: hallgasd - meg e' részben is a' mi bizodalommal tellyes kérésünket; enyhítsd könnyörületességed szerént, a' hadból háramlani szokott inségeket; 's a' kik érezni fogják ezeket, a' te végzésed szerént: adj békes-séges türeést, és meg - nyugodtságot nékiek. És mivel a' mi kedves Királyunk, maga is részt velt, Seregével együtt minden hadi bajokban, és vezedelmekben, 's ellene szegzi magát Német Ország' szélén a' tóduló Ellenségnek: tehát az ő drága életét is a' te mindenható gondviselésedbe ajánljuk, 's kérünk Tégedet, óltalmazd ő általa hathatósan, a' mi Hazánknek igaz ügyét, és tsendességét, minden erőszak, és tsábítás ellen. Légy ő néki, és a' mellette hartzoló Királyi Herizegeknek, és Vérségeknek paissok, valahová menéndenek. Légy a' mi bátor szivű Vitézeinkkel. " 's a' t.

Nagy - Britannia, és Frantzia Ország között, siettetli a' had - kezdést ezen követ-kezendő történet. Január. 2-dikán, egygy
An.

Anglus fegyveres hajó, mintegy 3 fertály méritföldre, fel' s alá kezdett járkálni a' *Bresti* ki-kötő hely előtt, zászló nélkül. A' Frantziák fogták magokat, 's egy Batteriából mind ki-lőtték ágyúikat az Anglus hajóra, úgy hogy egy golyóbis keresztül is ment rajta. Fel-tette tehát ez mindjárt a' zászlóját; azonban csak hamar szél-szünet lett, és a' ki-kötő hely felé nyomuló tenger magával vitte az Anglus hajót, a' benne lévő Népek ellenére. Ekkor, a' Frantzia Batteriák mind el-kezdték lövöldözni keresztbe az Anglus hajóra. Szerentsére csak ugyan se el nem esett, se sebet nem kapott senki is a' hajós Nép közzül; még nagyobb szerentse vólt, hogy egy jó szél kerekedett, mellynek segítsége által, *Fovey* nevű Angl. ki-kötő helybe érkezett a' hajó. Hirével esvén e' dolog a' Nagy-Britanniai Admiraltásnak (Tengeri dolgokra ügyelő Kormányfőeknek), parantsolatot adott-ki leg-ottan, több első nagyságú hajóknak, és fregátoknak fel-készíttetéseik eránt.

Már Jan. 8-dikán 14 első nagyságú hajók, 's ezek mellé meg kívántató Fregátok vóltak készen; 14 öreg, és több közép szerű hajók pedig munkában. Tsupán hajós nép nem vólt még elegendő. A' Király tehát meg hirdettette, hogy valakik a' jövő Febr. 28-dikáig jelenténdik magokat hajón való szolgálatra: még nagyobb ajándékot fognak kapni annál, mint a' melly eddig szokott vólt osztogattni, az említett szolgálatba önként bé állott személlyeknek. Hogy ha ezen eszköz sem találna elegendőképpen

pen foganatos lenni: tehát azon esetre el fog kezdődni, az erővel való fogdosás.

A' *Toskánai* Nagy - Hertzezségnek *Livorno* nevű ki-kötő helyébe, egyy Anglus fegyveres hajó érkezett Jan. 10-dikén *Gibraltártól*, a' hová némelly Irásokat küldött volt általa az Angliai Admiralitás, az ott fekvő, és rövid időn jó formán meg-nagyobbitatandó Anglus Sereg' Kormányozójához. A' *Florentziai* Anglus Követnek is vitt Leveleket ezen hajó, mellyeket minekutánna által-adott volna: a' még nálla volt több Irásokkal egygyütt, *Nápoly* felé vette útját Január. 15-dikén.

Azon Anglus hajós Seregről, melly, Jan. 4-dikétől fogva, *Hollandiának Flicszingen* nevű ki-kötő helyében fekszik, azt írták közelébb, hogy a' *Flicszingeni* Hollandus hajókkal egygyütt, nem eresztí-bé a' *Skáldisvizén Antverpiához* a' Frantzia hajókat; valamint azokat, mellyek már benn vannak az *Antverpiai* ki-kötő helyben, ki nem hagyja jöni.

A' *Hollandiai Közönséges - Társaságnak* minden Tartományyaiból Követeke küldöttek *Hágába*, az Admiralitás - Kollégyiomok, melly Követeke arról fognak végezni, hogy a' Közöns. Társaságnak egész hajós Serege fel-fegyverkeztessék. — A' szárazon lévő Sereg közzé is nagyon szedik a' Rekrutákat. Még Német Országba is küldött Katona-szedőket a' Kornánszék. Kemény rendelést adott ki ellenben Jan. 8-dikán, a' széleken kezdett titkos verbuálások, és a' Közöns. Tár.

Társaság' Katonáinak szökésre való tsábításaik ellen.

Azon *Frantzia* hajós Sereg - Ofztály, melly, minekutánna oda - hagyta volna *Nápoly* Városát, egy nagy tengeri - háború által szélllyel szóratott, 's nem kevés romlásokat is szenvedett vala Dec. 21-dikén: már ezen hónapnak közepe tájján alkalmasint helyre - állott, 's *Szárdinia* felé szándékozott.

Egy más kisebb hajós Sereg - Ofztályok a' *Frantziáknak*, *Gorsika* Szigete felé indúlt Jan. 7-dikén, *Nizza'*, és *Villa - Franca'* kikötő helyeikből 37 hajókkal; de ennek útazását is meg - hosszabbították a' szélvész, úgymint a' mellyek által *Ajaccio'* kikötő helyénél elő - vétetvén, nagy részént szélllyel szóratott.

Tsász. Kir. Generál - Májor *B. Brentáno*, a' ki még közelébb *Triernél* nagy mértékben adta jeleit derék vitézségének: ezen hónapnak 14-kén igen betegen érkezett *Frankfurtba*, 's ott 20-dikon estve meg is holt.

Nagy - Britanniai Királyi Hertzeg *Ernest*, ki - kérte 's nyerte az Attyától — a' Királytól — hogy a' közelébb következő hadakozásokban ő is jelen lehessen a' *Német Birodalmi Seregnek Hannoverai Részével*.

A' *Hildesheimi* Püspökségben *) közönségesen ki - hirdettetett Decemb. 24-dikén, hogy

*) Fekszik az úgy nevezett *Alsó - Saxóniai Kerületben*. Három kerített, és négy Me.

hogy a' mostani Igazgatás alatt, 40,000-re szállíttatott-le, 90,000-ról, a' Püspökség' adósságának esztendőnként való interesse; minekokaért a' Városoknak el-engedtetett az eddig való taksának fele, valamint minden más adózó Alattvalóknak is az általok hónaponként fizetni szokott summának fele; három más rendbéli adó pedig egészen. — A' szabad Rendek, önként való jó indulatokból 30,000 tallért tettek-öszve az adósságkasszájába, 's ezen kívül magokra vállalták a' még hátra lévő adósságnak, és a' hadi segítségnek is harmad részét. Maga a' Püspök is azon 8000 tallért, mellyet *Subsidium charitativum* név alatt vett-bé a' múltt esztendőben, rész szerént az adósság', rész szerént pedig a' hadi költségek' kasszájába adta; 's meg-igérte, hogy valamint az említett szabad Státusok: úgy ő Püspöksége is részt fog venni a' Tartomány' közönséges adósságainak ki-fizetésében. — A' végén ezen Hirdetvénynek, inti a' Püspök - Fejedelem hív Alattvalóit, hogy ne hallgassanak a' zenebonás Amítókra.

Elegyes

Mező-Városokat, 's 234 Falukat foglal magában. A' Városok, úgy a' Nemeségnek, és a' Faluknak is leg-nagyobb része, Evangyélika Valláson vagynak; a' Püspök ellenben, és a' Káptalan, R. Katholika Hiten.

Elegyes Tudósítások.

Kristina Fő Hertzeg - Asszony, Béts felé indúlt Münster Városából Jan. 22-dikén.

Az újjonnan *Konstantzinápolyba* rendelt Lengyel Követ, Gróf *Pototzky*, ezen hónapnak 7 dikén érkezett *Eszékre*. Onnan két, nyóltz nyóltz lovas hintókon *Károlyvára*, 's *Fiume* felé vette útját.

A' Török Birodalombéli új tudósítások szerént, mind addig nem fogja a' *Porta*, *Semonville* Urat a' *Frantzia Közöns. Társaság* Követjének meg - esmérni: míg más *Hatalmasságok* is meg nem esméréndik *Frantzia Országot Közönséges Társaságnak* — a' melly nem mostanság lesz.

Decemb. 11-dikén és 12-dikén, tellyességgel nem lehetett *Konstantzinápolyban* kenyeret kapni a' Pékeknél (*Sütöknél*). — Értésére esvén ez a' *Nagy - Úrnak*, hivatta mindjárt magához a' *Nagy - Vezért*. Ez, mihelyt ki - jött a' *Tsászár* elől, mindjárt igazság - szolgáltatáshoz fogott, az az: felakasztatott egy *Kenyér - sütőt*; más hatot pedig két *fülöknél* fogva ágasokhoz szegez tetett, 's egynéhány óráig úgy hagyatott. — Derék foganatja lett ezen rövid tzeremoniájú igazság - szolgáltatás' módjának: mert csak hamar lehetett elég kenyeret kapni mindenfelé. Vólt t. i. gabonájok, és lisztjek a' *Sütöknék*; hanem örömet fellyebb akarták vólna emeltetni a' *kenyér' árrát*; melly *Iszándékjoknak* el - érésére öszve beszéllettek, hogy

hogy mind addig ne süssenek, míg jobb árra nem fog szabattatni a' kenyérnek.

Nagy lakodalom volt Dec. nek 20-dikán. *Konstantzindápolyban*. A' Török hajós Sereg' Vezére — az úgy neveztetett *Kapután Basa* — Feleségül nyerte magának a' mostani Tsászfár előtt uralkodott *Abdul Hamid'* Leányát. — Olly pompás volt ezen párnak a' Moséba (Templomba) való menetele, hogy annak láthatása végett, 50, 60, száz, sőt két száz piasteren is bérlettek - ki néz ő. helyet. — A' Hertzeg - Asszony, ezer erzfény piaszterrel ajándékozta - meg a' Férjét, 's négy száz erzfényt osztatott - ki annak Emberei között.

(Egy erzfényben van 500 piaszter; öt piaszter téfzen egy aranyat.)

Svéd Ország.

Az Irás' és Nyomtatás' szabadságára nézve ki - adatott Királyi Intésnek Végzője így következik:

„De minthogy fájdalommal kéntelenítettünk tapasztalni, hogy némelly értetlen, avagy rossz - szívű Irók, olly Allításokat mérészeltek bé - iktatni Irásaikba, mellyek a' bé - vett Igazgatás - formájának, a' közön - séges jó rendnek, a' polgári tsendességnek, és bátorságnak fel - forgatására tzeleznak: meg nem állhattuk tovább, hogy az efféle pártütésre indító, és motskolódó Irásoknak meg - gátolására elő ne vegyük a' mi Királyi Hatalmunkat. Hogy tehát az Irás' és Nyom - ta.

tatás' szabadsága a' költsönös bizodalomnak és a' Polgárok' személyes tsendességeknek meg-háborítására ne fordíttassék: emlékeztünk minden Irót a' maga kötelességére, 's akarjuk, hogy az e' részben ki-adott Rendeléseinkhez szabja kiki magát szorossan, és hogy az ezen Rendelésekkel ellenkező Munkák se Svéd, se más akármelly nyelven ki ne nyomtattassanak az Országban; és az Engedetlenek, azon törvény szerént büntetessenek-meg, mellyet néhai *III. Gustáv* Atyánk adott-ki, a' nyomtatás' szabadsága eránt 1774 dik esztendőben April. 26 dikán. Meg-újítjuk tehát ezen említett parantsolatot, 's hozzá adjuk még azt is, hogy minden ollyatén munkákért, mellyek, a' sokszor említett Rendeléseknek ellenére fognak ki-nyomtattatni, szint' úgy tartozzon felelni a' Nyomtató is, valamint a' Szerző. *Stokholmban*, 1792 dik Esztendőben, Decem-bernek 21-dik napján."

Nagy - Britannia.

Hogy ezen Országban törvénné vály-lyon valamelly feltétel: szükség, hogy a' Parlamentomnak mind Első, mind Második Táblájánál háromszor fel-olvastasson, 's mind annyiszor, a' Táblák' nagyobb része által helybe-hagyattasson. Az Idegeneknek, nevezetessen a' Frantziáknak, Nagy-Britanniába való seregléseket regulázó Törvény, most vagyon munkában. Az ez erántt készült Feltétel el-végezte már az

El.

Első Táblánál, a' maga rendes kurzusát (pályáját); a' Második Táblánál, Dec. 28-dikán olvasta fel azt másod izben *Dundas* Státus-Titoknok. Minekutánna elő-adta volna a' Frantziáknak otthoni rendeletlenségeket, 's más Tartományokra is ki terjedő álnok szándékjokat, mellynek pártfogói, magok között is volnának az Anglusok között: igyekezett azt meg-mutatni, hogy a' t'zélban lévő Törvény által, se az Alattvalóknak szabadságok nem kissebbítetik; se a' Korona' hatalma nem nagyobbodik; hanem tsupán arra való lessz az, hogy a' külső és belső Ellenségek ellen épségben meg-tartathasson az Angliai Konstitutzio.

Elliot Gilbert Úr szólott a' Státus-Titoknok után. „Nehezen esik, úgymond, néki, hogy ez úttal nem lehet egygy értelemben a' maga Barátival — a' Minisztériummal ellenkező Résszel — kiknek mind ezeket, mind sziveket nagyra betsüli; de látja, hogy a' jelenlévő körülállásokban szükség egész erővel mellette lenni az Udvarnak, hogy a' Konstitutzio, 's ennél fogva Nagy-Britannia' boldogsága fenn-tartathassék.“

Fox Úr is meg-szóllalt, és sajnálkozva említette, hogy már lassan lassan mind el-hagynák őtet régi Barátai, kikkel sok esztendőig vezéreltetett ugyan azon Lélektől. De tsak ugyan kélszebb ezeknek barátságok nélkül el-lenni, mint úgy nem szóllani, a' hogy' azok kívánnják, a' kik által küldetett ő az Ország-Gyűlésbe. Ő nálla, úgymond, egygy Anglus sem betsüli inkább az Angliai Kon-

Konstitutiót; de azért, tsak ugyan nem hiszi mind azt, a' mit a' Ministerek mondanak, a' Konstitutiónak veszedelemben való létéről, tsak azért: hogy ezen szin alatt a' magok hatalmokat nevellyék, és a' közszabadságot el-nyomják.

Burke Úr, ez úttal is rettenetessen kikelte a' Frantziák ellen. A' Frantzia szabadságot, bethűlet, okosság, rend, és minden bátorság nélkül való szabadságnak mondotta. Nevezett a' Frantzia N. Gyűlésnek egy ollyatén Tagját is — *Dupontot* — a' ki közönségessen vallotta magáról a' Gyűlésben, hogy ő Istent nem hiszen. — Említette végre, hogy 19 Gyilkosok küldettek *Párisból Londonba*, a' kik a' Kir. Familia' élete után ólálkodnak.

Napnyúgoti Indiában fekvő *Martinique*, és *Gvadeloupe* nevezetű Frantzia Szigetek, a' Nagy-Britanniai Udvarhoz folyamodtak Küldöttjeik által segedelemért, mivelhogy nem akarnak, az új Frantzia polgári alkotvány szerént igazgattatni.

Frantzia Ország.

Dec. 27-dikén meg tette ugyan a' Nemzeti Gyűlés a' Törvényt, mellynek ereje szerént tsendeseknek kelle vala már lenni a' következő Tanátskozásoknak. De valóban a' melly könnyen hozatnak a' N. Gy. ben a' Törvények: szint olly könnyen vagy talán még könnyebben meg is rontatnak.

nak. Jan. 5-dik és 6-dik napjain még sokkal lármásabb Ülések voltak mint Dec. 26-dikán, és 27-dikén. — Némelly Ország — Országoknak (Departamánoknak) Páris Városa, és maga a' N. Gy. ellen való pánasszaik szolgáltatottak alkalmatlóságot a' veszekedésre. — A' *Haute Loire* nevet viselő Ország-Ország ezt írta: „Ha a' Párisi Nép tovább is ellene jár még a' Törvénynek; mi Párisba megyünk, hogy segítsük Kegyelmeteket (a' Gyűlés Tagjait) annak, engedelmességre való hajlásában.

A' *Finisterre* nevezetű Ország-Ország, illy kemény hangú kívánságát intézte a' Gyűléshez: „A' mi leg-nagyobb Ellenségink, a' ti kebeletekben vagynak: — *Marat*, *Robespierre*, *Danton*, *Chabot*, *Bazire*, *Merlin*, 's ezeknek tizimborássaik. Ezek, a' zabolátlanságnak eszközlői, és az Ország-nak valóságos fel-forgatói: minekokáért kergessétek ki őket minél előbb a' ti tanátskozástoknak szent helyéből.“ — Nem erezkedhetünk itt belé, a' helynek szűk-vólta miatt, azon rút, és szörnyű veszekedéseknek eleven le-írásába, mellyek a' fennemlített napokon néhány óráig tartottak; említjük tsupán azt, hogy Január. 14-dikén hasonló láрма vólt.

A' Frantzia Orzági Klastromokban, mind öszve 4,200,000 Könyvek találtattak, mellyek között 260,000 Manuscriptumok (Kéz-írások) vagynak. Nem megy azonban többre száz ezernél, a' különböző Mun-
kák'

kák' száma; mivelhogy sok Könyvek többször is meg-vagynak.

Corsika szigetében öszve veszték a' lakosok *Paoli* Generalis vezérlése alatt a' Frantziákkal. Hét százan estek el a' két részről.

*
* **
* **
* *

Béts. — A' múlt Szeredán (Jan. 30-dikán) estve tántzoló társaság (*Assemblée dansante*) vólt. a' Német Birodalom' Vitze Kantzelláriusánál H. *Colloredónát*, mellyben Tsászárs, és Tsászárné ö Felségek is jelen vóltak, a' Fő Hertzegekkel, és Fő Hertzeg-Affzonyokkal együtt.

*
* **
* **
* *

III. *Vilhelm* Órániai Fejedelemtől kérdi egy hadi-készületkor valamelly Tisztje, hogy ugyan mi okon indít most háborút? Erre a' Fejedelem kérdi a' Tisztjétől, hogy meg-áll-e a' szc benne? A' Tiszt esküdött, hogy igen is meg-áll. No! úgymond a' Fejedelem, én bennem is meg-áll.

Jelentjük azon érdemes előfizető Uraknak, kik némelly el-tévelyedett Újság-árkusok' és rajzolatoknak meg-küldések eránt irtak hozzánk, hogy ezeknek ki-keresésekre, az új borítékoknak ki-nyomtatások miatt hamarább nem érkezhettünk; hanem tsupán a' múltt postán tsak ugyan el-kezdettük már kivánságaikat tellyesíteni.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ. Bétsben, Bőjt-elő Havának
(Februáriusnak) 5-dik napján, 1793-dik
Élztendőben.

Frantzia Ország.

Hogy az Ország osztályoknak (Departementoknak) Páris Városa, és a' Nemzeti Gyűlés ellen való vádjaik helyesek, és fundamentomosok legyenek: meg-esmerték azt Jan. 5 dikén és 6 dikán magában a' Gyűlésben sokan; mások viszont rettenetesen felferjedtek az igaz-mondásért. Szörnyű szemrehányások lettek tehát a' Tagok között. Egymást, koránt sem (*Vous*) Kegyelmedezve többé; hanem tsak (*Tu*) Tegetve, gonoszlelkűnek, ráalmazónak, 's partosnak (*see-*
L le-

lerat, calomniateur, façtieux) kiáltották. — Fel-ugrándoztak két százan is ülő helyeikből, 's mint az esze vesztettek, fel 's alá futkostak a' Szála' közepén. Némellyek, oda is akarták hagyni a' Gyűlést. A' ki szólni akart, ha csak nem kurjongatott: nem hallott a' szava. Egy látván, hogy tsillapodott valamennyire a' zaj, panaszlotta, hogy már ő tiszter ment fel az Oratori székbe, 's eleget vesztegette a' tüdejét; de még is szégyen szemre mindég haszontalanul kellett neki onnan le jöni: kérte tehát a' Gyűlést, hogy hallgatná-meg már legalább most, a' midőn tizeneggyedszer próbál. *Manuel* azt mondotta: Ha szólni akar itt valaki: szükség, hogy előbb *Roland* (Minister) Ur', 's *Rolandné* Alfzony' kezeiket tsókolta legyen. — A' mint még a' lármá tartott: bé-mentek a' Ministerek a' Gyűlésbe, hogy jelentést tegyenek az Ország' állapotjáról. De *Roberspierre* nem várhatta a' jelentés' végét, hanem fel-kelt, 's szólni kezdett. A' Prézés meg-intette, hogy üllőn-le, 's haggya beszélni a' Ministert. De *Roberspierre* nem fogadott szót, hanem neki fordúlván a' Prézésnek, azt kérdi tőle nagy dérrrel dúrral: „Hát, úgymond, nem szabad már másnak ki-mondani a' maga vélekedését, hanem csak a' rágalmazóknak, és a' pártos Ministereknek?“ Ekkor, egy része a' Gyűlésnek fel-kiáltott, hogy *Roberspierre*t kérdőre kell vonni engedetlenségéért, 's a' l' *Abbaye* nevű tömlőtzebe küldeni; más rész ellenben pártját fogta, 's azt kurjongatta: Szólni kell hagyni *Roberspierre*t. — Vilzont az előbb

említett rész kiáltozott: *à l'ordre, à la Censure, à l'Abbaye.* — Egy Kollégája *Roberspierre* nek, *Le scelerat* (a' gonosz lelkű) titulust adott néki — más ezt kiáltotta: *A' zenebonás, és szemtelen rágalmazó* — azt gondollya, hogy most is *Sept. 2* dika vagyon. (*Roberspierre* retartják t. i. közönségesen, azon mélszárlás' szerző okának, melly az említett napon ment véghez *Párisban*, és a' mellyről soha még kérdés se tétetett a' N. Gyűlésben) — *csak ő maga akar uralkodni.* — Ezen irtóztató láрма között, hánytavetette magát a' *Prézes*; tsengetett, kiáltott, intett: de nem vólt semmi használ. Midőn végre le-tsendesedett magától a' láрма, így szóllott a' *Prézes*: *Ez, látom nem Nemzeti Gyűlés; hanem egy fő nélkül való Komisszió.* — *Kivánom, hogy Roberspierre mindjárt kérdőre vonattassék.* Nofza fel-ugrik ez mérgessen: *En meg, úgymond, azt kivánom, hogy Kegyelmed Prézes Uram, és Roland Minister vonassanak kérdőre.* — Újra nagy láрма lett, melly után csak ugyan ismét *Roberspierre* beszéllött. Azt hánytavetett szemekre némelley Tagoknak, hogy a' Ministereknel ebédeltek; hanem egy valaki nagyon bédugta a' száját, azt kiáltván néki: „*Nem szóll Kegyelmed bezzeg az Egalité (Aurelián. Hertzeg) mezei mulató helyében — Mouffeauban — adatott ebédekről.*“ Mások azt is kiáltották: *Nem vagyunk itt koránt is a' Jakobinusok között.*

Illy tsúf veszekedéseknek lármás helyéből került ki az a' végzés, mellynek *Dec. 21* dikén lett végre-hajtása, méltán, és bi-

zonnyal új tüzet gerjeszt az egyesült Hatalmasságok' Seregeikben; fagyvert fogat kétség kívül *Spanyol Országgal* is a' *Frantziák* ellen; 's könnyen meg lehet, hogy polgári hadat eszközöl magok a' *Frantzia Országaiak* között is. — Nem nyúghatott t. i. a' gyilkos *Roberspierre* mind addig, míg annyi társakat nem verbuált maga mellé a' Gyűlésből, hogy a' szám meggyőzte végre az okosságot. — Nem terjesztetek a' Király' ügye a' Nemzet eleibe, mint kívánták, és javallották *Condorcet*, *Rabaud S. Etienne*, *Vergniaud* az akkori Prézis, és több illy bölts Tagjai a' Gyűlésnek; hanem a' lett-meg, a' mit *Roberspierre* akart, a' maga dühös tzimborássaival együtt. — Halálra ítéltetett átlalok, a' mindenek előtt esmeretes jó szivű *XVI. Lajos*, 's meg is fosztatott életétől a' fenn említett napon, délelőtti tíz óra után egy fertállal. — Egy vólt, a' *Roberspierre*' Követői közzül, 's részére voksold, amaz alaton lelki *Egalité* is, kit ezen tselekede-téért közönségessen meg-támadott *Manuel* Úr, lelki esméret, betsület, és minden szemérmetség nélkül való Embernek kiáltván azt a' Gyűlésben; úgymint a' ki reá mehetett, hogy a' maga vér szerént való Attyafia ellen halálos szententziát mondjon. — Még a' Biráknak is kötelességek lett volna, úgy-mond, az illyen Tagot leg-alább ezen esetben, ki-hajtani magok közzül.

B é t s.

Tegnap, következő tzimű Jelentést vettek az ide való főbb Méltóságok a' F. Ud.

Udvarból: *Hof-trauer für weyl. Ludwig den XVI. Königs von Frankreich Majestaet.* (Udvari-gyász Néhai 16-dik Lajos Frantzia Király ö Felségeért) Ezen jelentés szerént ma kezdődik el itten az említett Felségnek meggyászolása, 's 12 napokig fog tartatni az egélsz; 8 napokig pedig a' fél gyász viselet. — Ma estve Vigilia lesz az Udvari Templomban; hólnap dél előtt pedig Lélek-Mise, azért is bé lesznek zárva mind két nap az Udvari Teátrumok; 's a' Redut is el halasztatott hólnapról Tsötörtökre.

Gróf *Teleky* József, és Gróf *Bethlen* József ö Excellentiájok, a' múltt Vasárnap tették le a' Ts. Kir. Belső Tanácsosi hitet ö Felsége előtt.

Jó Nádor-Ispányunk' nevét (*Leopold Toskána*) viselő Magyar lovas Vitézeink, a' Frantziák ellen folytatván útjokat, *Béts* alá érkezének a' napokban. Valahol szemekbe tűntek az ide való Lakosoknak: mindenütt meg-állottak ezek, látásokra.

Az idevaló Universitasban Törvényt, és Politikát tanuló Ifjak, 585 forintot ajánlának-bé ö Felségének, hadi segítségül a' napokban. Ezen alkalmatossággal mondott fontos beszédjekben arra kérték ö Felségét, hogy minekutánna diadalmat vejénd a' Frantziákon: indíttson hadat a' közöttünk uralkodó mindenféle, nevezetesen a' nevelés-béli frantzia módizás ellen is, és ebbéli győzedelme, koronája lesz a' másiknak.

Magyar

M a g y a r O r s z á g.

Nemzetünk erántt viseltető Atyai indulatjának újjabb bizonyosságát kívánván adni kegyes Fejedelmünk, el végezte magában, 's ebbéli akaraját közlőtte is már a' F. Kamarával, hogy t. i. mind azon Kamarai jószágokat, mellyeknek meg tartását, vagy a' Törvények, vagy az Ország-szükségei nem kívánják, kissebb részekre szaggattatván ki fogja osztatni jutalmúl az érdemes Haza-fiaknak.

A' F. Helytartó Tanács mellett lévő Hivatalnak Tagjai, 300 forintokat adtak magok jó szántokból a' had folytatásra; a' Budai Német Szabó tzéh pedig 150 forintot 80 kr.

A' mezei szorgalmatosságnak, és gazdaságnak elő mozdítására, meg engedte ő Felsége a' Kamarai Uradalmakbélieknek, hogy robotjokat pénzen meg válthassák.

E r d é l y O r s z á g.

Kolosvárról, Jan. 9-dikén.

„Néhai B. Szentkeresztű Györgyné, szül. Mikes Anna Gróf-Alszonynak halotti pompája, ezen hónapnak 5-dikén tartatott. — A' Nemes Tóskóna Huszár Regementnek itt maradott két Osztályai is parantsolatot vettek, a' Frantziák ellen való indulásra. A' Reservának (töldalék Seregnek) kintsinálására, négy helyen állítottak fel verbunkok, mellyeknek olly szereztsés folyamatai vannak, hogy némelly Vasárnap hét nyolcz Legény is bé áll Katonának. —

A'

A' mi még soha nem vala *Kolosváron*: már most olyan is vagyon valami — két Fiakekerek (pénzért hordozó Kotsisok) támadtak t. i., kik is benn a' Városon egy húzasért; a' külső Városokba pedig nyóltz garasért, szivessen ajánlják kinek - kinek szolgálatjokat. “

Hadi Környűlállások.

A' *Jülich* Hertzegségnek *Steinstrasszen* nevű helységéből, következő hiteles tudósítást bocsátott hozzánk egy érdemes Vitéz Hazánkfia, Jan. 8-dikán:

„Hogy az Ellenséget szüntelen - való félelemben tartsa, és egyszersmind próbált Vitézhez illő valamelly betses újj-eszt. ndei ajándékkal kedveskedjen *Dévay* Oberster Ur — *Clerfait* Serege' elől álló részének Vezére — a' Fő Kormányozó Generális Úrnak: fel - tette magában, hogy azon 3 Frantzia Vadász Kompániákat el - fogassa, mellyek *Jülich*, és *Altenhoffen* között, a' partokon, *Bernen* nevű helységben vigyáztak; de a' *Roër* - vizének hirtelen áradása által meg - gátoltatott szándékában, úgy hogy nem előbb, hanem Jan. 2 - dikán hajthatta azt végre, a' midőn t. i. ismét tsak térdig ért már a' viz. Leg - alkalmatossabbnak nézte az által - menetelt *Dévay* Vezér, *Kirchberg* nevű helység előtt, a' hol öszveszakad az *Enge* - vize a' *Roër*rel; holott is által - küldötte *Mahony* Vadász Seregebéli Kapitány Gróf *Zinzendorf*ot 80 Legénnyel; Kapitány *Petrovits* Urat, 200 *Bránovátky* Izabad Seregebéliekkel; és *Eszterházy* Magy.

lovas Kapitány *Endrödy*, 's Fő Hadnagy *Metséry* Urakat, 65 Huszárokkal. 'A' viz mellé pedig két felől egy egy Kompániát állított, az *Odonell*' szabad Seregéből. — Meg-hagyta az Oberster Úr, *Endrödy*, és *Metséry* Uraknak, hogy ha lehet, *Altenhoffen* felől egészen el-kérítsék a' Falut; melly meg is lett az Ellenségnek nagy veszedelemére: mert meg-hallván ez, a' lárma-lövéseket, raj' módjára omlott leg-ottan *Altenhoffen* felé; 's hát tsak el-hűlt belé, hogy Huszárijaink által el-állva látta az útját. A' kik közzüle, által akartak rontani Vitézeinken: magyar kard' éle által vesztettek. Ezt látván más Frantziák, vissza lődültek, 's a' kertekbe vették magokat; hanem néhány Lovassaink oda is utánnok ugrattak, és ugyan ott agyon is lövett egy Emberrünk, és két lovunk. Több kárunk nem is esett. — Frantziák, 69-en temették-el *Bernenben*, 's 40-en fogattak-el, kik közül három a' viz' gázolás közben ki-dült, 's meg-fagyott. Egy iffjú Kapitányné is volt a' több foglyok között. Ez, a' mint nyargalt volna egy szürke lovon, barátszin nadrágban, és kurta felső ruhában, *Altenhoffen* felé: eleibe áll két Katonánk. Nem hogy meg-adta volna magát a' Menyetske Legény, ki tsupán húsz esztendő volt még; hanem derekas viaskodás által ugyan tsak dolgot adott a' két Huszárnak mind addig, míg nem 11 vágások estek rajta, mellyek miatt végre le-fordult lováról. Nem vailotta volna ki nemét, hanem a' több foglyok adták-fel. — Tudósítást vévén ezen ritka bá-

bátorságú Amazonról Gróf *Clerfait*, legottan látogatására ment Oberster *Dévay* Urhoz. Első kérdése is a' volt hozzá: miért nem adta-meg mindjárt magát? A' Vitéz Menyetske azt felelte, hogy ő egész eltökéllettséggel volt hírt adni *Altenhoffenbe*, 's reményelte, hogy által-vághatja magát Katonáinkon. „En, úgymond, nem igen sokat törődöm a' sebeimén, tsak vissza-mehessek; és bár a' karomon lévő nagy seb, inkább a' fejemen esett volna”: pedig hét vágás volt a' fején, és négy a' karján. — Gróf *Clerfait* bé-köttette szépen a' sebeit, vissza adatta a' lovát, 's egy Tiszt által vissza vitette. Hat foglyok olyanok voltak, a' kik tollünk szöktek volt által, úgymint: négy Vadászok, egy Uhlánus, és egy *Laudon* szabad Seregebéli. Ezek tehát, katonai rövid törvény-szolgáltatás után agyon lövettek. — Nyóltz Tiszt-lónál több nem találtatott a' Frantziák' tanyájokon, mellyeknek illendő árrokat kész pénzül fizettette-ki Gr. *Clerfait* az el-fogóknak. — A' holt Frantziák között volt a' Kommendánsok is, egy Oberstlieut., 's más Tiszttel együtt, kiket kvártélyaikon öltek-meg a' *Branovátzkiak*.“

Szárđinia Szigete' *) Lakosairól azt írják, hogy buzgóbb indulattal viseltetnek
ez-

*) Egy, a' közép-tengeren fekvő nagy Szigetek között, mellynek fő Városa *Cagliari*. Itt lakik a' Vitéz - Király; ma-

ezek Fejedelmekhez, 's Konstitutiójokhoz, hogy sem mint a' Frantzia Revolutzióhoz való hajlástól lehetne őket féltetni. Mihelyt híre futamodott, hogy a' Frantziák ellenségeskedést kezdtek ő Szárdiniai Felségével: önként ajánlották magokat leg-ottan nem csak a' fő Városi, hanem a' Szigetnek több részébéli Polgárok is fegyver-fogásra; a' minthogy a' rendes Katonákkal együtt reá is megy száz ezerre, Szárdinia Szigete' Ötalmazóinak száma.

A' Hollandiai Kormányfő, 1,220,000 hollandus forintokat kíván a' Tartományoktól, a' határokon tejendő őltalom-készületekre; a' hajós Sereg' ki-állítására pedig 12,400,000 forintokat.

H o l l a n d i a

minden esztendőben szokott innepleni egy napot, a' végre, hogy hálákat adjon Istenének, vele tapasztaltatott mindenhai jóvóltáért, 's buzgó esedezései által, továbbra is ajánlja magát annak kegyelmes gondviselésébe. A' Rendek végzik-el előre, mitsoda napon tartassék ezen közönséges inneplés, 's egy kerülő Irásban szokták ebbéli végzéseket tudtokra adni minden Tartományoknak. Ebben az esztendőben, Febr. 13-dikára ha-

magának ellenben a' Királynak, rendszerent-váló lakozása, Pedemontzium (Piemont) Tartományának fő Városában Turinban vagyon.

határozottatott az inneplés. Minekutánna elől-számláltattak volna az erről ki-adott Hirdetvényben mind azon jók, melyekért háláadatossággal tartoznak Isteneknek, a' Közöns. Társaság' Lakosai, így következik annak további foglalata: „El nem titkolhatjuk mindazáltal, hogy ezen szerentsés környülállásokhoz, más, éppen ellenkezők járultak mostanság, melyek, epekedésekkel töltenek el bennünket, valahányszor a' jövődökről gondolkozunk. Midön már ismét szépen helyre állott volna az egyesség, a' Közöns. Társaságnak leg-hatalmassabb Szomszédjai között: akkor lobbant fel egy-szerre szemünk előtt a' had' tüze, és tsak azon vettük észre, hogy már a' mi határainknál vagyon. Mi, kik a' villongások' kezdetétől fogva, egyik részre sem hajlottunk, méltán reménylhattük, hogy nem fognak háborgatni bennünket a' körülöttünk lévő számos Seregek; a' minthogy eddig nem is völt semmi bántódásunk. Találkoztak mindazáltal a' mi tsendességünknek, és bóldogságunknak olly ellenségei és irigyei, a' kik ellenséges meg-támadással, és szerentséssen meg-erősített Konstitutziónknak fundamentostól való fel-forgatásával fenyegettek bennünket. Nehány ki-vándorlott, 's elfajúltt Hazafiak, és más gonosz lelkü Ujjítók nem átalottak holmi tsábító Irásokat szellesztgetni a' jó Lakosok között, hogy azoknál fogva, pártütésre, és polgári hadakozásra gerjeszthessék őket: mintha ugyan találkozhatnának is mi közöttük olly eszele-

lenek, kik azon állandó jusokat, a' melyekkel birunk, a' mellyekhez a' mi Eleink olly sok pénzbe, és vérbe került hofszas hadakozás után jutottak, és a' mellyek az újmódi Jobbítóktól szolgaságnak, 's járomhordozásnak neveztetnek szemtelenül: készek vólnának fel-áldozni egy olly képzeltt tökéletességnek, mellynek, valahová tsak bé akarták azt vinni még ez ideig, nem egyéb vólt a' következése, szerentsétlenségnek, 's nagy veszedelemnek; — továbbá, a' kik inkább meg engednék magokat, a' hihetlenségnek, és Isten-tagadásnak pufztító özönétől el-kapattatni; mint sem a' Vallásnak, és egymás' el-tűrésének virágzását szemlélni, egy tsendes igazgatás alatt. — Hiszük, hogy illyetén Emberek nem találhatnak mi közöttünk, vagy leg-alább olly kevés számmal vagynak, hogy ingyen sem hasonlítottathatnak egybe azokkal, a' kik illendőképpen tudjak betsülni a' szabad Isteni-szolgálatnak, rendnek, bátorságnak, és jó intézetű szabadságnak tsendes birását. Mindazáltal meg kell vallanunk a' mai időnek azon különös szerentsétlenségét, hogy egy ollyan tudománynak Apostolai, melly más időben iszonyodást okozott volna, most követőkre, és tsudálókra akadhatnak, a' kik, hogy névre kaphassanak, minden tartózkodás nélkül bé-buktattak egész Nemzetekeket a' bódogtalanságnak, és veszedelemnek örvényébe, a' magok bolond álmodzásaiknak, és gonosz szándékjaiknak végrehajtása által.

De még más környülállások is vagynak, mellyek szorongatnak bennünket. A' mi Közönséges Társaságunk' állapotja, szintén úgy, valamint egész Európáé, veszedelmes. Lehetetlen el-látni előre, meddig leszünk még menttek, azon nyomorúságos hadnak ínségeitől, melly már a' szomszéd Tartományokat el-pusztította, és a' melly nem terjedhet már úgy többé, hogy reánk is ne háramollyanak annak szerentsétlen következései " 's a' t.

Nagy - Britannia.

Decembernek 31-dikén is folyt még azon Törvényről való tanátskozás, mellyet az Idegenekre nézve kíván hozatni a' Minisztérium. — *Burrell Péter* Ur, a' ki eddig a' Minisztériummal ellenkező Résszel tartott, vallást tett közönségessen, hogy ő *Fox* Urat mind tudományáért, mind egyenes szívűségéért igen nagyra bicskuli, 's a' vele való értést más tárgyakban örömének fogja tartani; de most lelke' esmérete kötelezi őtet, hogy a' Minisztérium' részére voksollyon. Mert nem az a' kérdés: *Vallyon a' mostani Igazgatásnak pártját kellyen é fogni; hanem ez: Szükséges-é átallyában Nagy Britanniára nézve a' Királyi Igazgatás? — Hallyuk, hallyuk* kiáltás váltotta-fel ezen szavait *Burrell* Urnak, ki is tovább folytatván beszédjét, vádolta a' Frantziákat, hogy ezek minden módon igyekeznének fel-forgatni az Angliai Konstitutiót. Igen fekete színekkel

kel festette a' Frantzia Konstitutiót, különösen pedig a' Rendek' különbsége ellen szóló végzést. „A' ki, úgymond, ezen rendelkezéseknek ellene mond: már tsupán az által áldozattá tette magát. Vétek most Frantzia Országban érdemeket gyűjteni az Embernek, 's azoknál fogva valamelly méltóságra, vagy rendre fel-emelkedni. Arra, hogy irigység' és gyűlölség' tárgyává legyen valaki, elég most, ha egy kastéllya talál lenni. Egy szempillantásban se lehet bátorságban a' Tulajdonos, hogy meg nem fosztatik, egy vagy más szín alatt, vagyonijától. Az egy szegénység szolgálhat óltalmúl a' más sajátjára ásitó kegyetlenség ellen. A' Világi, és Ekklesiái minden jusok, és elsőségek fel-forgattattak. Egy kezekkel, a' szabadság-fáját ültetik a' Frantziák; más kezekkel pedig az öldöklő eszközt tartják. Az illyen Barbarusok ellen kezdendő had által, derék példát fognának magok felől hagyni a' Maradékknak az Anglusok: menyire betsülték ők az igazságot, jó rendet, és boldogságot.

Titchfield Marchio, hasonló értelmét tette nyilvánvalóvá a' *Burrell* Uréhoz; ámbár ő is eggy, a' Minisztériummal ellenkezni szokott Résznek Tagjai között.

Fox Ur, ekkor ismét fel-kelt, helytelennek ítélte a' tzélban lévő Törvényhozást, és többet is akart beszélni; hanem kérte *Pitt* Ur, hogy ha mi ellenvetései még vólnának, haggya inkább akkorra, midőn majd harmadszor fog fel-olvastatni

az úgy neveztetett *Bill* (így neveztetik az a' propositzió, vagy feltétel, melyet törvénnvé akarnak tsinálni); melly kéreására *Pitt* Miniszternek, el is halgatott *Fox* Ur.

Hartley Ur, helybe hagyta az Idegenek ellen való rendelés-tételt; hanem az arra alkalmatosságot szolgáltatott veszedelmet tsak ugyan kívánja, úgymond, meg tudni környülállásosan: különben meg nem menekednek a' nyelvétől a' Miniszterek.

Midőn a' *Bill*nek azon szakassza olvasztatott volna, a' hol emlékezet vagyon az idegen Affzony-személyekről is: el-nevette magát *Seridán* Ur. Hiszem, úgymond, tsak nem jönnek talám által seregestől a' *Páris* hal-áruló Affzonyok *Angliába*. *De Burke* Ur erőssen vittatta, hogy ki kell terjeszteni a' Törvényt az idegen Affzony-személyekre is. „Hát, úgymond, az olyan szoknyások, mint *Fernig* Leány-affzonyok, és *Anselme* Generális' Húgai (kikről mi is jelentettük volt már, hogy vitézi szolgálatot tesznek) nem szintén olyan veszedelmesek-é, mint a' *Dumourier*' nadrágtalanjai (*Sansculotten*).

Jan. 4-dikén harmadszor olvastatott-fel a' *Bill*. Sok és hosszas vetekedések után, némelly változások tétettek benne, melyekre minekutánna az Első Tábla is reáállott volna Jan. 7 dikén: következett másnap a' Királyi meg erősítés. E' meg lévén, el-ozlott az Ország-Gyűlés, Januáriusnak 23-dikáig.

Elegyes

Elegyes Tudósítások.

Svéd Országnek fő Városában *Stokholm*-ban, egy Királyi Rendelés tétetett a' múltt hónap' közepe táján közönségessé, mellyben szorossan tilalmaztatik az útszákon való sereglés, és a' vendégfogadókban estvéli 9 órán túl való tartózkodás. Ha valaki ezen tilalom ellen vét: leg-ottan árestomba vitétik, és mint köz-tsendesség' háborítója példásan meg-büntettetik. — 500 tallér tétetett jutalmúl, annak fel-fedezésére, a' ki Januáriusnak 8 dikán reá lőtt a' Kir. Udvarban egy Strására.

A' *Stiriai* Hertzség' Rendjei öfvegyültek Januáriusnak 25 dikén *Grätz* Városába, 's el-végezték magok között egyenlo akarattal, hogy jó Fejedelmünket száz ezer forintal segítsék, a' had' terhének könnyebb móddal lehető viselésében; melly summával mindjárt harmad napra, az az, Január. 27-dikén meg is indúlt *Bét*s felé Gróf *Altems Ferdinánd* Ur.

A' közép - tengeren való kereskedés nagyot tsökkent azóltától fogva, a' miólta tengeri hadakozásra mutatnak a' környül-állások.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDÉLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bőjt-elő Havának
(Februáriusnak) 8-dik napján, 1793-dik
Eszteröden.

B é t s.

A' napokban, következő Irást botsá-
tott ő Felsége, a' Fő Direktoriális Minis-
terhez: „Kedves Gróf *Kollóvráth*! Bár mint
jól essék is a' Státus' mostani körülállá-
saihoz képest az a' segítség, a' mellyel
vagnak olly sok érdemes Tagjai a' Státus-
nak: még is sokkal jobban esik nékem,
midőn meg-gondolom, hogy ezen önként-
való áldozatokra indító fő ok, az én Alatt-
valóimnak erántam viseltető Izemélyes sze-
retelek, Ezen szeretet, az én dicsékedésem
M egyy

— eggy olly bóldogság, mellynek birására egész életemben fogok törekedni, és a' mellyben olly kiváltképpenvaló meg-elégedésemet 's gyönyörüségemet találok, hogy a' leg-nagyobb adományokat se betsülném semmire; hanemha ezen kútfőből származnának; hanemha egész szabadsággal adatnának. *Béts Városa'* Magistrátusa (könnyen el-hiszem) a' felettébb-való buzgóságból tselekedte azt, hogy én közöttem, 's az én Alattvalóim között magától Közbenjáróvá lett, a' mennyiben maga eleibe hivatta a' Házi-Gazdákat, 's arra akarta őket beszélni, hogy zsellérjeikkel (lakóikkal) egygyütt, ők is adjanak valamit a' had folytatásra, és még az időt is meg-határozta: mikorra? Nem akarok néki, ezen tselekedetéért semmi szemre-hányást tenni; de meg nem szenvedhetem, 's nem is akarom meg-szenvedni, hogy valaki, a' maga ereje felett való adásra beszállódjon. Nem engedhetem-meg, hogy a' kényszerítésnek csak legkisebb neme is elő-vétessen e' dologban; mellynél fogva meg-fosztatnék én azon belső gyönyörüségtől, melly származik bennem, az én Alattvalóimtól való szeretetésnek érzéséből; valamint meg-fosztatnának az én Alattvalóim is, a' Közjónak, tökéletes szabadsággal való előmozdítása' örömétől. Adja értésére tehát a' Gróf, a' Magistrátusnak, hogy el-kezdett Közbenjáróságát szakassza egészen félbe, és haggya azt magára kire kire: ha elégségesnek talállya-e magát, hogy valamit adjon. Mint-hogy én magam, a' kényszerítésnek még csak leg-

leg-kissebb árnyékát is el akarom távoztatni egygyáltallyában ezen adományoktól: tehát tselekedje a' Magistrátus is, hogy ha talám az ő ösztönözésére adott volna valaki már valamit, vagy még ezentúl fogna adni: mutassa vissza az Adónak saját adomány-nyát olly jelentés mellett, hogy szabadságában fog állani, vagy vissza venni 's megtartani a' mit adott; vagy pedig nekem szeméellyessen adni kezembe."

A' melly ezüst poharat az On - mives Legények ajánlottak - bé ő Felségének hadi segítségül, nem küldötte érzékeny szivü Fejedelmünk a' pénzverő - házba; hanem bé - tétette saját kintses Kamarájába, azon szívetetnek örök emlékezetéül, mellyel hív Alattvalói viseltetnek ő Felségéhez; és hogy a' Státusnak kisebb tehetségű Tagjai is fel - serkentessenek ez által, a' magok legdrágább portékáiknak a' Közjóért való feláldozására.

A' múltt Vasárnapi Isteni - tisztelet után mutattatott - bé, de minden közönséges pompa nélkül, Tsáizárné ő Felségének, és a' Fő Hertzeg - Asszonyoknak, Gróf Rasumovszky Orosz Követ' Hitvese.

A' Ts. Kir. Játék - néző Hely' Fő Kormány - székénél Tanátsosi hivatalt viseltt *Gothárdi Ferentz* Úr meg - nyerte ő Felségétől, hogy egészségének helyre - állítása végett nyugalomra tétetett; de úgy, hogy előbbeni egész fizetése meg - hagyatott, és *Alsó - Austriai* Kormányzéki Tanátsos (*N. Oest. Regierungsrath*) titulussal is meg - lettetett.

M a g y a r O r s z á g.

Pozsonyból, Febr. 2-dikán.

„A' Nagyszombati Nemes Káptalannak egy fundamentomos Törvénnye az, hogy tsak olyanokat vegyen kebelébe, a' kik jól tudnak magyarul. — Meg kell vallani, hogy ezen T. T. Társaságnak érdemes Tagjai, különös indulattal is viseltetnek a' Magyar Nyelvnek virágoztatásában, Primás ő Eminentziájának ditső példája szerént. Ezen Fő Paphoz hasonló Lélektől vezéreltetik nevezetessen a' Generális Vikáriussa is, Főtisztel. Vilth Kánonok Ur, a' ki hat ezer forintját áldozta-fel közelébb egy Magyar Plébániának *Csefztvén* való fel-állítására, melly helység Filiája vala eddig *Füses-Gyarmatnak*. Tetézik ezen előkelő derék Egyházi Személlynnek nemzeti buzgóságát, más példás tulajdonságok is, minéműek: szélessen ki-terjedett tudománya; Isten eránt való kegyessége; szükölködő Ember-társaihoz viseltető könyörületessége; 's minden tselekedeteiből ki-tetűző böltsessége, és egyenes szívűsége.“

Pozsonyból, Febr. 5-dikén.

„A' Kereskedés' dolgában munkálódott Országos Deputátzió végzett Januárius' végével *Pestben*; az Egyházi, és Tudományi tárgyak körül foglalatoskodó is készen leltz a' napokban; hanem az Urbariális még ebben a' hónapban is nehezen végez; a' törvényes dolgokhoz látó pedig tovább is egygyütt fog

fog maradni. — — — A' Duna' jege, sok hézagot mutatván imitt amott, igen közelget nállunk a' meg-indúláshoz; a' minap egy mosó. Alfzonyt, puttonostól egygyütt jó darabra el-vitt; de mások' segítsége által szereztséssen meg-szabadult. Gyalog Emberek még most is járnak rajta, de a' víz le felé már harmadik útjokat is el-rontotta."

Baranya-Vármegyéből, Jan. 25-dikén.

„Farsang lévén az idő, mellyben mind a' tántznak, mind a' házasodásnak nagy divatja szokott lenni; kívántam két rendbéli itt esett történeteket ki-hírdettetni a' *Magyar Hirmondóban*, mellyekből szép tanúságok telnek az említett két tárgyra nézve. Eggyik történet ez: — — Egy 18 esztendő s derék Leányzó úgy megkedvellette a' Magyar lovas Vitézekkel való tántzolást, hogy örömében egészen megfejtkezett magáról; 's mind addig nem szünt-meg az ugrálástól: míg nem megszakadván eggy ere, el-száradtt élte' virága a' közelébb múltt Decembernek 14-dikén. — A' másik történet ez: A' *Pétsvárad*i Uradalomnak *Pereked* nevű helységében, már második esztendő s házas vólt eggy iffjú jámbor Ember. Minden módon kívánt ez szegény, kedvében járni a' maga dér-dúr Feleségének; de semminémű maga-alkalmaztatásaival se nyerhette-meg annak szívét, sőt végre halálos ellensége vált belőlle. — Történt t. i., hogy a' múltt ősszel ki-megy egy

egy reggel kapálni ezen szerentsétlen Férj, a' maga szöllejébe. A' Felesége, otthonn ételt készített, mellyel dél tájban meg-indúl a' szöllő felé. Hogy oda érkezett: enni hívja az Urát. Ez, jó ízűn evett, és mint-hogy fátadtt vólt, egy kis déli álmot is akart aludni ebéd után; de bezzeg meg-esett néki nyomorúlttnak. Mert mihelyt el-szunnyadt: fel kelt leg-ottan az Asszony; elő vett egy nagy kést, mellyet magával vitt vólt, 's lassú lépésekkel alvó Férjéhez közelgetvén, úgy dőlte ennek oldalába a' kést, hogy tsak a' nyele látszott ki: azzal szaladásra vette a' dolgot. A' fel-rezzentt Ember kiáltozni kezdett; a' minthogy érkeztek is hozzá mindjárt némelly szomszédjai, kik ki-húzták a' kést testéből. — A' gonosztévő is mindjárt el-fogatott, meg-kötöztetett, és sebes Férjével együtt Péts-váradra vitetett, a' hol ez, a' Seborvoshoz; ő pedig a' tömlőtzebe vitetett.“

Hadi Környüállások,

A' Jülich Hertzegségnek *Steinstrasszen* nevü helységéből, Jan. 9-dikén: „A' tegnap meg-írt győzedelmet, más kissebb, de szintén olly szerentsés váltotta-fel. — Ertesére esvén *Dévy* Oberster Úrnak, hogy a' *Dalemi* Klastromban egy Frantzia Tiszt tartozkodik, 24 Dragonyossal, 's külön-különbféle eleségnek öszve-szerzésében foglalatoskodik: meg-parantsolta *Uz* — *Blankenstein* Huszár Májor — Úrnak, hogy az említett Frantzia Tisztet fogassa-el. A' Májor Úr el-küldötte tehát *Görgey* Kapitány Urat,

Urat, 20 Blankenstein Huszárokkal, ki is olly bõltsen tette minden rendelkezéseit, hogy az Ellenséget a' Klastromban lepte; egyet közzüle le-vagdaltatott; a' Tisztet pedig, 8 Emberrel, 's 25 lóval együtt el-fogta. 15-en ki-lopódtak a' hátulsó ajtón, 's el-szaladtak. — A' miéink semmi kárt nem vallottak.“

Jan. 20-dikán, a' Frantziák próbáltak Szerentsét Népünk ellen, a' *Jülich* Hertzegségben. Fogta magát t. i. 200 lovas, és 300 gyalog Frantziaság, 's éjféli-utánni két órakor fel-kerekedett *Geyen* mellől *Schlagstein* felé, a' hol 17 köz Emberünk vólt, *Milákovits* Vezetőjökkel együtt. Ezen maroknyi Nép, 3 egész fertály óráig tartóztatta az Ellenséget a' *Roër*-vize' túlsó részén; hanem végtére kénytelenítetett tsak ugyan magát hátra vonni *Drove* nevezetű helységbe, a' hol *Mallinavits* Fő-Hadnagyunk feküdt, 87 Emberrel, ki is egyesítvén magát *Milákovits*sal, nekik ment a' Frantziáknak; ötöt közzülök a' más világra küldött, hatot sebbe ejtett, hármát el-fogott; a' többeket pedig nem tsak a' *Roër*-vizén hajtotta-álta, hanem az ezen túl fekvő *Maubach* nevű Faluból is el-verte, a' hová visszátérvén a' kergetésből, meg-állapodott ottan, 's várta, ha talán mutatni fogná még magát az Ellenség. De mivel haszontalan várakozott darab ideig: oda hagyta *Maubach*ot, 's vissza-tért előbbeni tanyájára *Drove*ba.

Tsász. Kir. Hadi-Tármester Hertzeg *Hohenlohe*, következő tudósítást botsá-
tott

tott Január. 27-dikén *Bétsbe*, *Trier* Városából, a' hol vagyon t. i. a' fő kvártélyja:

„*Eszterházy* Magyar Lovas Fő Strásamester *Stephais* Ur el-küldetvén, egy Olztály Lovassággal és Gyalogsággal *Thom* felé, mentében öfzve kapott némelly *Frantzia* Dragonyosokkal, kik a' mi kvártélyaink ellen vizsgálódtak, 's ötöt el-fogott belőlök. Hirekkel esvén ez, a' *Stablo*, és *Malmedy*béli *Frantzia* Katonáknak, együvé állottak mintegy 600-an Jan. 25 dikén, 's felkerekedtek két tsapatokban *Neundorf* felé, olly tzéllal, hogy ott meg-lepjék Fő Strásamester *Stephais* Urat, 's vissza adják neki a' költsönt. De ezen Vitéz Hazánkfia nem várta helyébe az Ellenséget, hanem kiment annak eleibe bátor magyar szívvvel, 's közzüle csak hamar egy Tízket, és 12 Dragonyosokat öfzve daraboltatott; három Dragonyost pedig, úgy nem különben 35 köz Gyalogokat, egy Fő, és egy Al Hadnaggal, 's két Strásamesterrel együtt el-fogatott. A' több *Frantziaság* úgy széllyel szaladt, mint a' tsirke-sereg a' héjja előtt. Részünkről 1 Ember, és 3 ló esett-el; sebet 3 Vitéz kapott, és két ló.“

Azon *Frantzia* hajós Sereg, mellyet a' közép-tengeren két izben szórának széllyel a' ízelek, ismét öfzve-állott nagy részént, még a' múltt esztendőnek vége tájján, úgy hogy Dec. 31 dikétől fogva, 40 *Frantzia* fegyveres hajónál több áll *Szárdinia* Szigetének fő Városa *Cagliari* előtt; 's birtokában vagyon *S. Pietro*, és *della Magdalena* kis

kis Szigeteknek is, mellyeket oda hagyott a' Szárdiniai Őrizet. — Jan. 23-dika' estvéjén az a' Fran. hajó is Szárdinia felé vette útját, melly a' Livornói ki-kötő helybe állott vala bé, hogy a' tengeri háború által okozott romlásaiból ki-épülhessen. El-indulása előtt, sok puska - port vásárlott Livornóban.

Január. 16-dikán költt *Trieri* Levelekből azt olvassuk, hogy *Bournonville* Frantzia Vezér' Seregéből sok ezeren rendeltettek *Custine*' segítségére, mellyeknek egy része el is érkezett vólt már akkor *Saarbruck*' vidékére.

A' *Práisz* (*Preysz*.) nevet viselő Tsász. Kir. gyalog Regiment, és a' *Karáczaí* könnyű lovas Regimentjének egy Osztálya, Jan. 28-dika' éjtszakáján rész szerént *Regensburg* Városában, rész szerént az ezen Város körül fekvő szomszéd helységeekben háltak; más nap tovább folytatták útjokat.

O l a f z O r f z á g.

Januáriusnak 16-dikán, következő értelmű Jelentés tétetett közönségessé *Róma* Városában :

„Azon hajlandóságán, és szeretetén a' *Római* Népnek, mellyet ez a' múltt napokban tett nyilvánvalóvá, belsőképpen megindúlt Pápa ő Szentsége; fájlalta mindazáltal azt, hogy nem rendes tselekedetekkel bizonyította-meg a' Nép maga indulatját, hanem olly rendeletlenségeknek el-követésére hagyta magát vétetni, mellyek nem tsak a' köztsendességet háborították - meg; hanem

gya-

gyalázatjára is szolgálnak egygy olyan Nemzetnek, melly ditsekedhetik, hogy mások felett vett tanúságot az ollyatén igazságokból, a' mellyek törvénné teszik: a' békeséges életet; a' mások' hibáinak megbotsátására való készséget, és a' felebaráti szeretetet. Már ő Szentsége, minden rendelkezéseket meg-tett előre, a' Stáius' tsendességének, és az Alattvalók' bátorságoknak helyre-állítására, 's feenn-tartására. Parantsollya annakokáért minden Alattvalóknak, hogy azon rendelkezések végre-hajtásában ők is elzközök legyenek; magokat minden lármától, tolakodástól, erőszaktól, és bántásoktól meg-ójják; 's esmerjék egyedülvaló kötelességeknek, a' Törvényeknek hív tellyesítését.

Az említett rendelkezések közzül valók:
 1.) Hogy az Egyházi Birodalomnak minden Tartományába parantsolatot küldött a' Sz. Pápa, 3 ezer új Katonáknak haladék nélkül való ki-állítások, 's *Romába* való küldések eránt. 2.) Keményen reájok parantsolt a' Zsidókra (kiket a' Nép, a' Frantziák' tzimborássainak tart), hogy tsupán az úgy nevezett Zsidó-Városban lakozzanak; mihelyt estveledik, otthon tartózkodjanak; 's nappal se mutassák magokat semmi közönséges helyen különben, hanemha ott lejénd ruhájok' ujján az a' festett darabmátéria, mellynek hordozására köteleztettek.

Basvillenek — a' *Római Nép* által megölettetett *Frantzia Konzulnak* — világos parantsolatja vólt az eránt a' *Frantzia*
 Mi.

Ministériumtól, hogy ha meg nem engedődik *Romában*, az új Frantzia Tzimernek fel-tétele: leg-ottan hírt adjon; a' minthogy az azt ellenző Válaszával ő Szentségének, mindjárt is Kurirt indított *Basville* Úr *Páris* felé Jan. 9 dikén.

Annál véletlenebb volt a' *Nápolyi* Fr. Követ' — *Makau* — tselekedete; ki is a' Frantzia Tzimernek *Romában* való fel-tétele eránt, következendő Irást útasított Jan. 10-dikén a' Római Státus-Titoknokhoz, *Zelada* Kárdinálishoz:

„Én, tapasztaltattam Eminentziáddal, a' magam békességes gondolkozásomnak jeleit: sajnállom, hogy kényszeríttem változtatni értelmemet. A' Frantzia Közöns. Társaság' nevében, és a' következkésekért való meg-felelés' terhét magamra vévén, parantsolom én a' Frantzia Konzulnak, hogy 24 óra alatt fel-tegye a' szabadság' tzimmerét. Ha ezen parantsolat' végre-hajtásának ellene meri szegezni magát valaki; és ha valamelly Frantzia meg-bántatik: előre mondom, hogy bosszút áll a' Frantzia Nemzet. Én, mindenkor meg-tartom a' szavamat; és azt a' bizodalmat, mellyel tiszteltetem Hazámtól, mindenkor annak javára, és betsületére fogom fordítani. Nintsen itt valamelly politika küldésről szó. Minekutánna *Segür* Polgár el nem fogadtatott, melly, elég gondolatlanúl esett: távol légyen, hogy említést tégyen többé azért a' Frantzia Közöns. Társaság. Mi, eggy Uralkodótól se kívánnjuk, hogy esmérje-meg helyesnek a' mi újj igazgatásunkat:

kat: saját akaratunknak közönnük mi egyedül a' magunk' lételet; tsupán az igazság szab mi elönkbe törvényeket; (A' Izók szépek: héj ha valóság is volna benne!) és ha a' lessz *Róma* mi reánk nézve, a' minek kell néki lenni: tehát mi is jóvá tudjuk azt tenni, ha miben meg bántathatott *Róma* Fejedelme a' meg-indúltt Nép által. Mi betsüllyük az Egyházi Jusokat, bár akármit mondjon is a' rágalmazás; és azok' pontjának semmi köze nintsen azzal a' kötelességgel, melly szerént tartozik azt a' tzimert tenni-fel minden Frantzia Konzul, melly az ő Hazájának Kormányfőke által fel-vétegett.

Laflotte Májor, és *Basville* Urak szolgáltatták kézhez ezen Irást, kik is szóval még többet mondtak *Zelada* Kárdinálisnak. Ez, azt válaszolta nékiek, hogy tartozik közleni a' dolgot ő Szentségével. — Azonban mind a' meg-nevezett két Frantzia Titkviselők, mind ezeknek Embereik, magok beszéllették szerte - szélyyel a' Kárdinális Státus-Titoknoknak által-adott Irás' foglalatját, valamint az e' mellé ragasztott szóval való fenyegetést is. Ezeknek hallására nem tartóztathatta tovább magát a' Római Nép, a' Frantziákon való bosszúállástól.

Frantzia Ország.

Böven elő adják mindenféle Újságok, *XVI. Lajos'* halálának környülállásait. Meltán is: mert a' mint a' *Bétsi* Udvari Újság helyesen jegyzi-meg, inkább ditsőséges, mint gyalázatos halál az, az igazán ítélő

Világ' szemei előtt. Nem érték el koránt is tüzlyokat ezen halál által a' Frantzia Országí uralkodó Faktziónak (Felekezetnek) Fejei: mert valakiben tsak emberi érzékenység vagyon borzad ezen halálának olvasására; gyilkosoknak kiáltja ezért az említett főtelen Főket; Mártirnak ellenben *XVI. Lajost*: — a' maga jó szivé' Mártirjának. — A' melly erőss és tsendes lelküséget olvasunk a' Keresztyén Vallás Mártirjairól: fel találjuk azt *XVI. Lajos* halálának Históriájában is. Meg vallotta azt maga az Igazságra ügyelő Minister Jan. 20-dikén a' N. Gy. előtt, hogy midőn ő fel olvastatta *XVI. Lajos* előtt a' N. Gy. nek Jan. 15, 16, 17, 18, és 19-dik napjain hozott Végzéseit: állhatatos tsendességgel halgatta azokat mind végig a' Királly; mellyeknek végződésével, következő foglalatú Irást nyújtott a' Miniszter' kezébe:

„Kivánok 3 napokat, mellyeken készíttsem magamat az Isten előtt való megjelenésre. Kivánom, hogy én azon személyekkel, mellyeket meg fogok nevezni a' Magisztrátusnak, magánosan beszéllhessek. Kivánom, hogy szabadítódjam fel a' Magisztrátusnak reám való vigyáztatása alól, melly néhány napoktól fogva minden megszűnés nélkül tart. Kivánom, hogy Familiámmal szabadon, és magánosan beszéllhessek. Kivánom, hogy a' Gyűlés vegyefel tanátskozása' tárgyaúl, az én Familiám' állapotját. Kivánom, hogy ez oda mehessen, a' hová való menetelét maga, jónak találndja. Ajánlom a' Nemzetnek azon személy,

méllyeket, a' kik hozzám hívek voltak, és a' kiknek nints egyebek, a' miből éllyenek, azon mérséklett penziónál, mellyet én adtam nékik; valamint azon magános személlyeket is, kik személlyemért, a' magok egész vagyonjokat fel-áldozták. *Jobert Ed. Ur,* vagy *Fermont Ur* azok a' személlyek, kiket magamhoz kívánok. *Lajos.*“

Kivánsága szerént, harmad-fél óráig beszéllgetett a' Király, Jan. 20 dikán a' maga Familiájával. Estve vatsorált, és egész éjtlizaka tsendessen aludt; reggeli 6 órakor egyszerre fel-ébredt, ki-ugrott az ágyából, 's maga fel-öltözött. — Setét barna színű kabát, fejer lájbli, ég-szin nadrág, fejer harisnya volt az öltözete. — Kilentzedfél órakor fel-ült egy zöld hintóba, a' Gyóntató Papjával, és egy Katona Tisztal egygyütt; a' menetel közben nem szóllott semmit, hanem gondolkodott, de tsüggedés nélkül, és ottan ottan buzgóan imádkozott. — Tiz óra után egy fertállal ért az úgy nevezett Revoluczió' (ez előtt *XV. Lajos'*) piattzára, a' hol már készen állott a' gyászos alkotvány. Nehány minuták' múlva ki-szállott a' Mártir Király a' hintóból, fel-ment bátran az alkotványra, 's körül nézvén tsendesen a' sokaságot, így szóllott nagy fel-szóval: „Frantziák! én ártatlanul halok-meg. Ezen végző-helyről, abban a' szempillantásban, mellyben kész vagyok meg-jelenni az Isten előtt, mondom néktek ezt az igazságot; mindazáltal én meg-engedek az én ellenségeimnek, és kívánom, hogy Frantzia Ország“ — — Ekkor el-fojtották a' Király' szavát, vala-

valamint a' kegyelem - kiáltóknak is szavokat a' dobok' lármái. Nem tölt belé nyóltz *minutum secundum*, hogy a' *Gvillotine*' vasa le-botsáttatott, a' midőn a' Király' gyilkosai által ki - bérlett gyűlevészség kurjongatni kezdett: *Éllyen a' Nemzet! Éllyen a' Közöns. Társaság!* Azután a' KoronásMártirnak hólt teste el-vitetett a' *Magdaléna*' Templomához (mellynek kerületében van a' Revoluzzió-piattza), 's ott 12 lábnyi mélységű, és hat lábnyi hosszúságú sírba el - temettetett. — Országglásának 18 dik, életének pedig 39 dik esztendejében múlt - ki *XVI. Lajos* e' világból, a' ki mindenkor úgy uralkodott, mint nagy és nemes szivű, 's minden bünt utáló Fejedelem.

A' N. Gy. nek *Pelletier* nevű Tagja, egy Vendég-fogadóban ebédlett Jan. 20-dikán. Végezvén ebédjét, a' mint ki jött volna a' Fogadóból hozzája közelít Páris nevezetű hajdani Királyi Testörzö, 's azt kérdi tőle: *Pelletier St. Fargeau*-nak hívják Kegyelmedet? — Igen is, felel *Pelletier*. Mitsoda voksot adott Kegyelmed *Lajosra*? kérdi továbbá Páris. — Hogy hallyon meg (monda *Pelletier*) 's azt tselekedtem e' részben a' mit a' Lelkem esmérete diktált: — Jól van, így szólla hozzája Páris, vedd el hát jutalmadat, 's elő rántván ruhája alól egy kardot, olly vágást tett *Pelletieren*, hogy ebből kevés idő múlva ki szakadt a' Lélek,

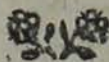
Van.

*
* **
* **
* *

Vandernót, és *Vaneupen*, Belgyiomnak előbbeni fel-lázasztása által, halálossan meg-sértették vala a' Tsász. Kir. Házat; ez még is nem állott rajtok bosszút távolléteiben: a' Frantziákat ellenben, úgy nézték az említett két lárma-harangok, mint Barátjaikat, 's mit nyerének még is azoktól, és azoknak követőiktől? Azt, hogy képeik, úgy nem különben a' *Pinault* Affzonságé is — *Vandernót*' Agyasáé — közönségesen meg-égettettek azok által *Brüsszel*' piattzán, Jan. 13-dik napján.

J e l e n t é s.

Wienerisch - Neustadti (Német-Ujhelyi) özvegy Polgár, és Kováts-Mester *Diepoldt* János Mihály, 1789-dik esztendőben; Novemb. 21-dikén le-ment a' Dunán, Bétsből, Magyar Országgra. Azolta semmit se tud felőlle az édes Annya, *Josepha Diepoldtin*, ki is, hogy ki-menekedhessen ebbéli bizonytalanságából: 25 forintokat ígér általunk annak, a' ki, fenn-nevezett Fiáról valami bizonyost írna, akár egyenessen hozzá Wienerisch-Neustadtba; akár pedig csak mi-hozzánk. — *Diepoldt* János Mihály most 39 esztendő, nagy termetű, erőss, izmos, fekete hajú, tellyes képű, tsendes természetű. Német polgár-módra szokta volt magát viselni.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának
(Februáriusnak) 12-dik napján 1793-dik
Eszkendőben.

B é t s.

Már 388,226 forintra megy mind öszve,
a' mi ekkoráig *Béts* Városából, 's *Alsó-
Ausztriának* más részeiből önként való aján-
dékul gyűlt a' hadi kasszába.

Néhai Frantzia Generális B. *Tó t* Úr, a'
múltt Tsötörtökön tette - le a' F. Magyar
Kantzellária előtt, Magyar Nemesi hitét.

Itt vagyon Gróf *Bertsényi* is, a' ki egy
Frantzia Huszár Regementnek vala Tulajdo-
nosa. Tanítót vett fel a' Magyar nyelvben,
mellyből már ez előtt is tudott valamit:

N

mint.

minthogy sok született Magyar Tisztek voltak a' Regimentjében, a' kik által némiképen esméretére jutni a' maga Elei' nyelvének, különös gyönyörűségének tartotta.

Ezen Gróf Urhoz olly tudósítás érkezett Párisból, hogy a' Király' halála után, mind Páris mellől, mind Párisból sokan sereglettek öszve, a' kik hivek maradtak mind ez ideig a' Királyi házhoz, 's a' Templom nevű épülethez mentek, a' hol nagy vérontás lett közöttök, és az úgy nevezett Patrióták között.

M a g y a r O r s z á g.

Zichy Mihály Úr, Ts. Kir. Udvarnoksággal (Aulae Familiáritással) tisztelettel meg Fels. Királyunktól, mind Eleiről reája maradt, mind pedig saját érdemeire nézve is, mellyeket rész szerént már ez előtt 13 esztendőig gyűjtött hív vitézkedése által, rész szerént pedig most gyűjt, polgári Tisztségének a' Fejedelem', és Ország' hasznára való folytatása által.

A' *Pesti* Kereskedők hat ezer mérő gabonát ajánlottak Fels. Urunknak, hogy a' had' terhét, a' mennyire lehet, részekről is könnyebbítsék. Ezen ajánlást, Atyai érzékeny szívvel fogadta ő Felsége, és már által is adatott a' gabona *Budára* a' Katonák' tartására ügyelő Fő Direktziónak.

Pétsi Polgár és Kávés *Lehmann Kristóf* Úr, a' ki már az egész Török háború' alkalmazosságával is különösen érdemessé tette magát az által, hogy mind a' *Szerviai*, mind *Kroáztiai* Seregünk' számára buzgóan szolgált.

gáltatta a' meg-kivántató szükséges dolgokat; most azzal tetézte érdemeit, hogy ezer köből zabot adott ingyen, a' Frantzia had' folytatására való segítségül, melly hazafiúi áldozatot igen kedvessen vett ő Felsége, és ez eránt bizonyossá is tétette *Lehmann Urat* a' F. Helytartó Tanács által.

Erdély Ország.

Tordáról, Január. 31-dikén.

„A' Fársáangi napok nállunk is jól telnek ugyan, de még jobban töltjük azokat, mikor néha néha bé-fordúlunk *Kolozsvárra*, a' holott meg kell vallani, hogy ritkán ünneplia meg magát mostanában az ember; mert a' Komédiák, Játékok, és maskarás Bálak egymást erik. Nevezetes, és igen rendes maskarák voltak a' többek között, a' következő két rendbéliek, úgymint: Egy Bálban bizonyos iffjú Ur magát Posta-Mesternek, két Baráttyait pedig Posta-Legényeknek öltözteté, 's többnyire minden Kisasszonyoknak egy egy pár versből álló leveleket osztogatott, mellyek igen rendes, és érzékeny értelműek vóltanak. — Ugyan ezen iffjú Ur, más Bálban ismét szép játszodtatást ejtett; mert egy Asszonyságnak már mással ki-tsináltt maskarájába öltözvén, úgy tudta vinni maga viseletit, hogy Vezetője, sem a' Bálig való fel-menetelekben, sem a' Bálban mind addig, valameddig tsak az említett Asszonyságot maga tulajdon valóságában nem látta, meg nem esmérhette.

A' már két esztendeje, *Ns Küküllő Vármegyében Mikszátsán* szerentsétlenül megöle.

öletett *Ns Csató Gábornak* gyilkossairól a' minap jöve - el ő Felségének utolsó parantsolatja, melly szerént meg nem ölettetnek ugyan; hanem a' *Szamosújvári Várban* kemény, hosszú, és veretésekkel egyesített fogsággal büntetődnek.

A' Fő Kormányshéknél Regisztrátorságot viselt derék *Nemes Hazafi, Tekin. Márkus Mihály Úr*, meg halálozott."

Hadi Környüállások.

Február. 4-dikén irták *Turin* Városából, hogy a' *Nizzai Grófság*' Komendánsa, nyóltz ezerrendes, és 1500 voluntér (szabadakarátú) Katonákkal diadalmassan el - verte a' *Frantziákat Poggetto* Városából, 's ennek szomszéd helységeiből; úgy hogy már most tsupán *Nizza*, és *Villafranca* Városaiban tartózkodik a' *Frantziaság*: de mihelyt az idő engedi, onnan is ki akarja üzni az egyesült Ts. Kir., és *Szárdinai* Sereg.

Mihelyt el-hatott *Londonba*, a' *Frantzia Király*' meg ölettetésének hire: parantsolatot vett leg-ottan Státus-Titoknak *Lord Grenville*, hogy *Chauvelin* Úrnak, a' vólt *Frantzia Követnek*, adja - ki a' Nagy - Britanniai Felség' nevében az útát, olly fel - tétellel, hogy nyóltz napok alatt ki - mennyen egész Anglia Országból. Ez, világos jele annak, hogy az Anglusokkal is nevedett a' *Frantziák*' számos Ellenségeiknek száma; a' minthogy a' szárazon vitézkedő Katonasághoz parantsolatok is mentek már még előbb, a' szélek felé való nyomulás végett, 's minden Legény egy egy *Ginét (Guinee)* kapott aján.

ajándékba — melly akkor szokott megtörténni, midőn 12 hónapokig tartandó szolgálatra vagyon előre ki-rendelve a' Katonaság. — A' *Portsmouthi* ki-kötő helybéli fegyveres hajókra kívántató Népnem nem vólt már több héjja Jan. 17-dikén, 3760 Embernél.

Civitavecchia nevü ki-kötő helyébe az Egyházi Birodalomnak két Anglus hajók érkeztek mostanság, mellyek a' N. Britanniai Felségtől 15 ezer pisztolyt, ugyan annyi bajonétot, és száz ágyúkat vittek Pápa ő Szentsége' számára.

Pétersburgból azt írják, hogy onnan Gen. *Suvarov* Krim Országba utazott, úgymint a' mellynek Kommendánsává tétetett a' Tsászárnétól; — nem különben Kontreadmirál *Ribas* is el-ment a' fekete tengerre, hogy az ott fekvő egész hajós Sereget fel-készíttesse. Az újjabb tudósítások szerént, 16 első nagyságú hadi hajók vóltak már a' *Sebastopolisi* ki-kötő helyben készen, hat fregátokkal, öt 16 ágyús Brigantinokkal, 's több különbkülönbféle apróbb hajókkal együtt. Az öreg hajókon 990, a' Fregátokon, és Brigantinokon pedig öszveséggel 280 ágyúk számlálatnak. — A' *Taganrocki*, *Nikolaii*, és *Chersoni* ki-kötő helyekben különbkülönbféle hajók' készítéséhez látnak. — Innen azt jövendőlik némelleyek, hogy szükségesképpen háború lesz újra a' Törökök, és Oroszok között; de ellenkezőt mutat ismét más részről az a' tudósítás, melly szerént Generális *Kotusoff* induló félben vólt

Kon.

Konstantzinápoly felé, a' hová rendeltetett Követnek.

Elegyes Tudósítások.

Hogy értésére esett a' Prussziai Királynak, néhai *XVI. Lajos* Frantzia Király halála: leg-ottan gyászt vett-fel egész Udvarával együtt, 's félbe szakasztatta *Frankfurtban* egy ideig, a' Bálak' és más mulatságok' tartását.

Frankfurt Városa' Elöljárói meg-győzték végre a' Frantzia Nemzeti-Gyűlést arról, hogy nem ők jádzották a' Várost a' Prusszusok' és Hasszusok' kezébe; mellyhez képest szabadon bocsátatta a' Nemz. Gyűlés azon *Frankfurti* Deputátusokat, kik, *Custine* Fr. Generális által a' Frankfurtiakra vetett hadiadónak el-engedéséért könyörögtek, 's a' kik meg-árestáltattak vólt *Párisban* a' *Custine'* tudósítására.

A' *Bádeni* Markgráf' lakó Városába *Karlsruheba* egy Orosz Követ érkezett Jan. 25-dikén Gróf *Romanzow* személlýében, ki is Levelet vitt a' maga Tsászárnéjától, mellynek a' vólt a' foglalatja; hogy ő Tsász. Felsége, a' *Bádeni* örökös Hertzeg harmadik Leányát Feleségül szánta az Orosz Nagy-Hertzeg' öregebbik Fiának; minekokáért kéri a' Márkgráfot, hogy ezen házasságba eggyezzen meg. Örömmel meg eggyezett a' Márkgráf, 's ez erántt való maga ki nyilatkoztatását által adta Gróf *Romanzownak*, ki is azonnal vissza indúlt *Pétersburgba*.

Az Orosz Tsászárné, irt *H. Condé-nak*, hogy a' melly ki költözött Frantziák vissza
nem

nem mehetnek többé, 's, nem is akarnak menni Hazájokba; bátran menjenek az Orosz Birodalomba, s ő Tsászári Felsége lakó helyül fogja nékiek adni az *Azov* tengere mellett azon földet, mellyhez tartozik Petrófkája nevű Város, 120 falukkal együtt.

Frantzia Ország.

A' Királyi Familia' állapotjáról egyebet nem írhatunk, hanem hogy gyász-ruhát kívánt magának, és hozzája tartozóinak az özvegy Királyné, melly kívánságát mindjárt tellyesíttette a' N. Gyűlés. Kivánta azt is a' Királyné, hogy *Clery*, a' ki Komornyiki szolgálatot tett a' meg-hólt Felségnél, folytassa ugyan azon szolgálatot a' Királyfi mellett. Ezen tárgyról tanátskozott előbb a' Gyűlés; és mit végzett: még nem bizonyos. — A' meg-nevezett Komornyiknak, egy arany gyűrűt, egy petsét-nyomót, és egy öszve hajtott papiros darabotskát adott által a' Király Jan. 21-dikén, olly hagyomással, hogy adja-által 1.) a' Királynénak az arany gyűrűt, 's mondja-meg néki, hogy tőle való el-válása nehezen esik a' Királynak, kinek ezen gyűrűt házassági egybekelések' napján adta vólt a' Királyné. Következendő betűk szemléltetnek a' gyűrű' belső részében: M. A. A. A. 19. April. 1770. 2.) adja-által a' Királyfinak a' függő vagy óra-lántzra való petsét-nyomót, mellynek egyik oldalán a' Frantzia tzi-mer, a' másikon L L betűk, a' 3-dikon pedig egy sisakos gyermekfő szemléltetnek. 3.) adja-
ál.

által a' Királynénak az öfzve hajtott papiros darabotskát, mellyen következendő értelmű saját keze-irása olvastatik a' Királynak: A' Feleségem', Húgom', és Gyermekeim' hajok; 's a' mellyben valósággal négy rendbéli haj-fürtök vagynak. Ezen papiros' által-adása alkalmatosságával jelentse a' Királynénak, hogy botsáuatot kér tőle a' Király az eránt, hogy reggel nem hívatta magához mert kémélleni akarta egyy olly szörnyű el-válásból származandó fájdalomtól. — A' szobák, mellyekben a' Király lakott, bé-petsételettek.

Minémű gondolatokkal, 's Istene, Fami-liája, Baráti, és Ellenségei eránt való érzésekkel várta a' maga életének végét Fels. XVI. Lajos: bizonyosága ennek azon Testamentom is, mellyet Dec. 25 dikén készített, 's kevéssel halála előtt által-adatott a' Párisi Tanátsnak; mellyet ugyan azért mi is fogunk közleni a' jövő postán, némelly más környüállásaival egygyütt ezen más véget érdemlett Fejedelem' utolsó szempillantásainak; mellyekből most tsak ez egyyet említjük: Január. 21 dikén reggel, ollót kívánt a' Király, mellyel maga nyírhesse-el a' haját magának; de nem tellyesítetett ebbéli kívánsága, a' midön így szóllott, Martirhoz illendő módra a' Király: „Ti! olly alatson lelkűnek gondoltok talán engem, hogy én magam' gyilkosa lehetnék.“

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának
 (Februáriusnak) 15-dik napján 1793-dik
 Esztendőben.

Frantzia Ország.

XVI. Lajos' Testamentoma.

A' Szent Háromság' Atya, Fiú, és Szent
 Lélek' nevében. Én *XVI. Lajos*, *Frantzia*
Ország' Királya, ma, úgymint 1792 dik
 Esztendő' Decemberének 25-dik napján, a'
 midőn régebben tartatom már négy hóna-
 poknál, Familiámmal együtt a' *Templom'*
 (nevezetű épület) tornyába *Párisban* azok
 által bé-zárva, a' kik Alattvalóim voltak
 énnékem; a' hol meg-fosztattam minden-
 némű társalkodástól, és már e' folyó hónap-
 nak

nak tizeneggyedikétől fogva, még csak a' magam Familiájával való együtt lételtől is; a' mi nagyobb, midőn egy olly protzesszus foly ellenem, mellynek ki-menetelét nem lehet előre látni, az Emberek' indulatjaik miatt, és a' mellyre se leg-kisobb szint, sem eszközöket nem lehet találni egy álló törvényben is; mivel az Istenen kívül nints más Tanúja az én gondolatimnak: ennek jelenlétében ki-fejezem az én utolsó akaratomat, és érzéseimet. — Lelkemet bizom az Istenre, az én Teremtőmre; kérem, hogy fogadja-bé azt a' maga könnyörületességébe, és ne ítéllye önnön érdemei, hanem a' mi Urunk Jéhus Krisztuséi fzerént, a' ki áldozatúl adta magát Istennek a' maga Attyának, mi érettünk más Emberekért, akármelly méltatlanok legyünk is mi arra, és kivált én. — Én, a' mi Szent Anyánkknak, a' Katholika-Apostoli és Római Anyafizentegyháznak egygyességében halok-meg, melly szakadatlan folyamattal hozza-le a' maga hatalmát Szent Pétertől, a' kire bízta azt a' Jéhus Krisztus.

Én hiszem erőssen, és vallom mind azt, a' mit tartanak: az Istennek és az Ekklesiának Szimboluma, 's azon Sákramentumok, és Misztériumok (titkok), mellyeket a' Katholika Ekklesia tanít, és tanított mindenkor. Én soha se tettem bíróvá magamat azon tudományoknak különböző magyarázatjokra nézve, mellyek részekre osztják a' Jéhus Krisztus' Ekklesiáját; hanem azon végzésekhöz tartottam magamat e' részben, 's fogom is tartani mindenkor, ha az Isten éle-

életemnek kedvezénd, mellyeket, a' Katholika Sz. Ekklesiával eggyesülve hoznak, és fognak hozni az Ekklesiái Elöljárók, a' Jésus Krístustól fogva való tudománnya szerént az Ekklesiának.

Szívem szerént sajnállok azon Atyánságait, a' kik hibázhatnak, de tudom, hogy nints jussom az ő meg - ítélésekre, és a' Keresztyéni Szeretet' tudománnya szerént, mindnyájokat szeretem őket a' Jésus Krístusban. Kérem az Istent, hogy engedje - el nékem minden bűneimet, mellyeknek szorgalmatos meg - vizsgálásában, bánásában, és az ő előtte való magam meg - alázásában, nem élhettem Katholikus Pap' szolgálatjával; tehát magamtól tselekedtem a' mit tehettem. Kérem az Istent, hogy fogadja - el az én vallástételemet, 's az erántvaló mélly bánatomat, hogy olly végzések alá irtam nevemet (jólehet akaratom ellen), mellyek ellenkezhetnek a' Katholika Ekklesia' rendtartásával, és hitivel, a' mellyel én belsőképpen vagyok eggyesülve. Kérem az Istent, fogadja - el az én erős meg - határozásomat, melly szerént ha kedvezénd életemnek: mihelyest módomból lesz benne, mindjárt fogok élni Katholikus Pap' szolgálatjával, az én bűneim' bocsánatjának meg - nyerésére, és a' Gyónás' Sákramentomának fel - vételére.

Kérem mind azokat, a' kiket vigyázatlanságból meg - bánthattam (mert nem jut eszembe, hogy valakinek szánttszándékkal lettem volna meg - bántására); valamint azokat is, kiknek rossz példát adhattam, avagy botránkozásra szolgálhattam alkalmas -

ságot, hogy engedjenek-meg nékem vétke-mért, mellyet tettem az ő ítéletek szerént ellenek. Kérem mind azokat, a' kikben felebaráti szeretet vagyon, hogy egyesítsék könyörgéseket az enyimmel, hadd nyerhessem Istentől bűneimnek bocsánatját.

Tellyes szivemből meg-botsátok azoknak, a' kik nékem ellenségeimmé lettek; ámbár erre soha se szolgáltattam alkalmatosságot nékik; 's kérem az Istent is, hogy kegyelmezzen-meg nékik; még azoknak is, a' kik hamis, avagy rosszul értett buzgóságból sok rosszat követtek-el velem.

Istennek ajánlom az én Feleségemet, Gyermkeimet, az én Húgomat, Nénéimet, 's Ötséimet, mind azokkal egygyetemben, a' kik vagy a' vérség által, vagy más akár-melly módon köttettek közelebbről hozzám. Kérem különösen az Istent azért, fordítsa a' maga könyörületességének szemeit az én Feleségemre, Gyermkeimre, és Húgomra, a' kik régtől fogva szenvednek már velem; gyámolítsa őket a' maga kegyelmével, ha tőlem meg találják fosztatni, mind addig, míg terjedend életek ezen múlandó Világon.

Ajánlom Gyermkeimet, az én Feleségemnek. Soha se kételkedtem én, az ő Anyai indulatja eránt. Szívére kötöm mindenek felett, hogy belőlök jó Keresztényeket, 's emberséges Embereket formállyon; úgy nézesse velek ennek a' Világnak nagyságait (ha talán azoknak próbálására kárhoztattattak), mint veszedelmes és el-múló jókat; 's fordíttassa velek szemeiket az örökkévalóságnak egyedül állandó, 's meg-ma-

maradandó ditsősségére. Kérem az én Húgomat, tartsa-fel továbbra is Gyermekeim eránt viseltető érzékeny indulatját, kiknél, ha talán meg-fosztatnának édes Annyoktól, váltsa-fel ennek helyét.

Kérem az én Feleségemet, botsásson-meg nékem mind azon gonoszokért, mellyeket érettem szenved, és azon kedvetlenségekért, mellyeket okozhattam nékie házassági életünk' folyamatiában; valamint ő is bizonyos lehet az eránt, hogy semmit ellene fenn nem tartok, a' mivel talán gondolná, hogy engem' meg-bántott.

Igen nagyon szivekre kötöm Gyermekeimnek, hogy Isten eránt tartozott kötelességek után, melly mindenek előtt való, tartsák kötelességeknek: egygyességben élni egymással; alázatossággal, 's engedelmes-séggel viseltetni az Annyok eránt, és meghálálni minden gondoskodásait, 's bajlódásait, mellyeket el-követ mellettek, én reám emlékezvén. Kérem őket, hogy úgy nézzék az én Húgomat, mint második Annyokat.

Ha az a' szerentsétlenség éri a' Fiamat, hogy Királya talál lenni, gondollya-meg: hogy egéltzen a' maga Polgár-Társainak bődögságokért vagy on; hogy kötelessége, nem adni szivében helyet a' gyűlölségnek, és bosszúállás' kívánságának; 's nem tekinteni nevezetesen mind azokra, a' mik illetik az én szerentsétlenségemet, 's a' szorongat-tatásokat, mellyeknek ki vagyok téve; — hogy tsak a' törvények szerént való Országlás által elzközölheti a' Népek' bődögságát; de egyfzersmind, hogy nem másképpen szerezh-et

het tiszteletet egy Király a' Törvényeknek, 's hajthatja végré azt a' jót, a' mit szive kíván: hanemha szükséges hatalommal bír; és ha meg van kötve a' maga munkálkodásaiban, 's nem eszközölhet tiszteletet: többet árt, mint használ. A' mennyire környüll állásai fogják engedni a' Fiamnak, legyen gondja mind azon személlyekre, a' kik szolgáltak énnékem; gondollya - meg, hogy szent adósság az, mellyet azoknak Gyermekéikért, 's Attyokfiáiért vettem én magamra, a' kik meg - hóltak, vagy szerentsétlenekké lettek érettem.

Én tudom, hogy az én szolgálatomban vóltt személlyek közzül sokan nem úgy viselték magokat, a' mint tartoztak vólna, 's még háládatlanságot is mutattak hozzám; de én nékik meg - engedek. (A' lárma', és fel - főrrotság' szempillantásaiban nem bír az ember gyakran magával), és én kérem a' Fiamat, hogy ha módja lesz benne: nézzen egyedül azoknak szerentsétlenségére.

Kivánnám itt meg - bizonyítani azok eránt való háládatosságomat, a' kik való - ságos, és magok haszna' keresése nélkül való hajlandóságot mutattak hozzám. Ha egy részről fájdalmas meg - illetődést szerzett bennem azon Embereknek háládatlanságok, és hívségtelenségek, a' kiket mind magokat, mind Rokonaikat, és Barátjaikat szakadatlan folyamató jókkal tetéztem; vigasztalásomra vólt más részről, azon hajlandóságnak, 's ingyen való hozzám - vonzódnak tapasz - talása, mellyet sokan mutattak hozzám. Kérem, fogadják - el köszönetemet. A' melly ál -

állapotban vagynak még most a' dolgok, félek, hogy őket veszélybe ejteném, ha világosabban szólnának; de különösen meghagyom a' Fiamnak, hogy keressen alkalmatosságot az ő meg-esmérhetésekre.

Ugy hiszem mindazáltal, hogy rágal-mazása gyanánt szolgálna az a' Nemzetnek, ha nyilván nem ajánlanám a' Fiamnak, *Chamilly*, és *Hue* Uraimékat, kiket arra birt az erántam viseltető igaz hajlandóság, hogy bé-záratták magokat velem együtt ezen szomorú helybe, 's el-szánták magokat minden szerentsétlenségre; ajánlom néki *Cleryt* is, a' ki igen ditséretesen szorgalmazkodott körülöttem, a' mióta velem vágyon. Minthogy ő mind végig mellettem maradt: kérem Tanátsbéli Uraimékat, hogy adják néki az én portékáimat, ruháimat, zsebbéli órámat, erszényemet, és más aprólékos ingó bingó jószágaimat, mellyek le vagynak téve a' Tanátsházban.

Még azoknak is meg-engedek nagy készséggel, a' kik ditséretes tselekedeteknek tartották a' velem el-követett erőszakoskodásokat. Találtam néhány érzékeny, és könnyörülő Lelkeket. Bártsak az a' belső tsendességek lehetne ezeknek, a' millyent az ő gondolkozások' módja érdemel.

Kérem *Malesherbes*, *Tronchet*, és *Desfeze*

*) Uraimékat, fogadják el én tőlem, érettem el-

*) Így neveztetnek azon három személyek, kik védelmező Tanátsosi voltak a' Királynak, az ellene fel-tett vádak ellen,

el - követett minden gondoskodásaikért, 's bajaikért való köszönetemet, 's az én érzékeny szívemnek ki-fejezését.

Vallást teszek végtére az Isten előtt, abban a' szempillantásban, mellyben kész vagyok meg - jelenni előtte, hogy egyet sem esmérek-meg magaménak azon vétkek között, mellyekkel engemet vádoltak.

Adatott két formában, a' Templom' Tornyában, Decemb. 25-dikén 1792.

Lajos.

Január. 20 dika' estvéjén, lábaihoz borúlt *XVI. Lajosnak*, mint hajdani Fejedelmének *Malesherbes* — egy 87 esztendőös Öreg, a' ki két rendben viselt Minifterséget. — A' szerentsétlen Felség belsőképpen meg - illetődván *Malesherbes'* indulatján, fel - emelte azt, meg - ölelte, 's így szólott hozzája: *Ha szeret engemet kedves Malesherbesem, ne fofszon - meg engemet attól az eggyetlen egy menedék - helytől, melly maradt még nekem, annyi sok szerentlenségeim után. — Malesherbes* alig szólhatott, a' fájdalom miatt; felelt még is: *Ah Királyom! úgymond, még vagyon reménység: a' Nép nagy lelku, és igaz. „Nem nem, monda a' Király, nint sen többé reménység — haláloamat akarják — és én kész vagyok. Ne sirjon kedves Malesherbesem! Meg - látjuk még egymást a' jobb Világban.“*

Midön a' Szentséggel (Úr-vatsorájával) élt volna a' Király: nyitva hagyatta a' szobája' ajtaját. Egy Feszület előtt állván térden, így szólott: „*A' te szenvedésidben talállok én, Uram! vigasztalást, adj énnékem erőt*

erőt az én halálomhoz.“ A' Sz. Vatsorával való élés után, neki újjúlt, 's erősödött. Még könyörgött a' gyóntató Attyával, 's így szólott hozzá: „*Kedves Páter! Mondja meg minden Embereknek, hogy a' Vallás, egyedül való vigasztalások a' szerentsétleneknek; ha mindentől meg-fosztatnak is: ez, velek marad, és ez, az ő leg-nagyobb győzedelmek.*“

Midőn a' *Templom'* kapuján kívül lett volna a' hintó, mellyen, a' Mártiromság' helyére vitetett a' Király: egynehány *Kegyelem, Kegyelem* kiáltások hallattak; ámbár meg hirdettetett is előre, hogy a' ki *kegyelmet* kiált: úgy fog tartatni, mint a' köz tsendesség' meg-háborítója.

Egy *Párisi* Polgár, előbb a' Tanátstól, azután pedig magától a' Nemzeti Gyűléstől is kérte a' Király' holt testét, hogy azt a' Királyi Familia' temető helyébe vihesse, melly vagyon *Sens* Városában; de nem engedődött oda néki, sőt hogy más se juthasson ahoz valami módon: meg-parantsoltatott, hogy az egész sírt óltatlan mésszel kell meg-tölteni.

Roland, le akarja tenni a' Miniferséget, mivel látja úgymond, hogy szakadások vagynak miatta a' N. Gyűlésben. — A' miolta oda van 16-dik *Lajos*; kéri némelly nemes érzékenységu Tagjai is a' Gyűlésnek el bootsátatásokat, kiknek számok között való ama' nagy tálentomú *Kersaint*; és *Iáris* Vásosa néhai Fő Zindikussa *Mánuet*. — Sok más Tagjai a' Gyűlésnek azon panaszkodnak, hogy őket, a' Királyra ho-

hozott halálos szententziáért halálra keresik, és *Lepelletier* után akarják küldeni, kinek, Jan. 20-dikán (más tudósítások szerint Jan. 21-dikén) lett meg-ölettetéséről M árkusunkban emlékeztünk.

Olly pompával temettetett-el *Lepelletier Saint-Fargeau* Jan. 24-dikén, a' millyennek nem vólt még mássa *Párisban*. Nem tsak a' Ministerek, 's más Tisztviselők, hanem még a' N. Gyűlésnek minden Tagjai is megjelentek, nagy számú Katonasággal együtt, az úgy nevezett *Dárdák'* (ez előtt *Vendom*) piattzán, a' hol vólt t. i. ki-terítve a' hólt test, két léptsönnyi magasságú alkotványon egy veres posztóra. Egész köldökig mezítelen vólt a' test, hogy a' rajta tett vágást jó móddal lehessen látni. Körülötte, régi íz szerint készültt (antique) gyertyatartókban égtek vialz gyertyák. Minekutánna a' N. Gyűlés' Elölülője, virágból fontt koszorút tett vólna a' Hólt' fejére: meg-indúlt a' halotti gyülekezet a' *Pantheon* felé, melly ez előtt *Szent Genovéa'* Temploma vólt; hanem most már, a' mai Frantzia Nagy-Embereknek *Mausoleuma* (temető helye). Zászlók helyett, különbkülönbféle symbolikat zifraságok, 's irások vitettek. — A' *Pantheonban* egy Beszédet tartott a' Hólt' Testvérje.

Hadi Környüldállások.

Ha olly könnyű vólna a' seregeket ki is állítani: mint végzéseket hozni a' ki állításokról: úgy ebben az esztendőben 502, 000 főből álló Frantzia Sereg fogna szembe szállani a' szárazon, az egyesült Hatalmas.

masságok roppant Népeikkel; mert úgy végezte a' Nemzeti Gyűlés; és nevezetesen, hogy *Dünkirchentől* fogva a' *Maas* vizéig állyon 150,000 fegyveres Ember; a' *Maas* és *Sare* vizei között 50,000, *Moguntziától* fogva *Gex* Városáig (ez közel esik *Genevához*) 150,000, az *Alpes* hegyeknél, 's a' *Várus* vizénél, melly el választja Fr. Országot *Olasz* Országtól 40,000, a' *Pireneumi* hegyeknél, mellyek *Spanyol* Országtól választják el Fr. Országot 40,000, *Chalons* (*Catalaunum*) Városánál 25,000, azon tsatorna, vagy szoros tenger szélein pedig, melly vagyon *Anglia*, és *Frantzia* Ország között 47,000. — Ezen Seregbéli lovasoknak száma 55 ezerre, az ágyúsoké pedig 20 ezerre vagyon szabva.

A' *Jülich*i Hertzségben tartózkodó *Frantziák*, által akartak rontani Január. 23-dikán, két helyen is a' *Roër*-vizén, hogy az innentső részen fekvő Népünket meg-lephessék; de 80 legény veszteséggel vissza verettettek. — Hogy a' *Jülich*i Hertzség' *Lakosai*, éppen nem *Barátjai* a' *Frantziák*-nak: nyilvánosságos jelét adták ennek köze-lébb, az említett történet előtt is néhány napokkal. A' *Frantziák* t. i. által szándé-koztak éjtszakának idején a' *Roër*-vizén; melly végre ki is rendeltek már előre számos hidasokat. A' *Lakosok* azonban tudtokra adták ezt a' miéinknek; minekokáért feleszámú *Vadászaink* bé-vették magokat a' viz' partján lévő bokrok közzé; 's midőn már a' *Roër*' közepén lettek volna a' *Frantziák*: nosza egyszerre mindenfelől kezdenek

repülni feléjek a' golyóbisok, mellyek tsak hamar le is ejtettek negyvent közzülök. A' vizbe is fúltak egynéhány Frantziák: mert nem tudnak ám ök úgy a' bűvárságghoz, mint a' *Mihálovits'* szabad Seregebéliek.

Birgelen nevü helységéből a' *Jülich* Hertzezségnek írják, hogy Január. 31-dikén oda érkeztén 60 Frantzia Stuttzosok, és 20 Huszárok, a' *Vassenbergi* utat el-foglalták. Azonban egyszerre ott termettek 4 Magyar Lovasok: a' Frantziák tüzet adtak reájok, mellyre egy el is esett közzülök; a' más hármak ellenben közikbe tontottak a' Frantziáknak, hármat közzülök le-aprítottak; a' többeket pedig széllyel verték. — Ugyan *Birgelen*ből írják, hogy Jan. 30-dikán egy élés-házat vettek-el a' Prusszusok a' Frantziáktól.

Kolónia' vidékéről, rövid időn nagy dolgokat fogunk hallani. — Az oda nem messze fekvő *Clerfait* Vezérünk' Seregéről t. i. már most azt írják, hogy a' hozzája érkezett segítségek által, negyven ezerre nevedett a' száma; de ellenben az e' tájjon ólálkodó Frantziáság is kapott alkalmas segítséget, és parantsolatja vagyon, *Kolónia* Városának meg-vétele eránt.

Tsász. Kir. Fő Hadi Vezér Hg *Koburg*, ezen hónapnak 4-dikén érkezett *Frankfurt* Városába.

Né.

Néhai Frantzia Generális Gróf *Bertsényi* Huszár Regementjéből tsupán két száz a n maradtak a' Frantziáknál, a' többek mind oda hagyták Generálissokkal együtt Fran. Országot; most az említett két száz Legényekről is azt a' tudósítást vette a' Generális Úr, hogy azok is utánnok jöttek több Társaiknak.

A' *Toskánai* Nagy-Hertzezségnek *Livorno* nevű ki-kötő helyéből írják közelébb, hogy egy Hollandus hajó érkezett oda *Algir*-ből, *Otto Gobius* Kapitány' kormányozása alatt. Ezen hajón vólt Familiástól együtt *Fraissinet* Úr, a' ki Konsulságot viselt *Hollandia*' részéről *Algirban*; de most el-jött onnan, mert a' *Dey* hadat izent a' Hollandusoknak. — Kéttség kívül, pénzre van szüksége ő szakállas Felségének, mert már az szokása néki, hogy ha ajándékot akar kapni valahonnan: mindjárt hadat izen oda. Így tselekedett a' múltt esztendőben Frantzia Országgal is.

Febr. 6-dikán költt *Velentzei* Levelekből olvassuk, hogy mind magában *Velentze* Városában, mind *Rovignóban* (melly fekszik a' *Velentzei* Közöns. Társasághoz tartozó *Istria* nevű Tartományban), éjjel nappal rajta vagynak a' hadi hajók' készítésén; pedig már 26 első nagyságú, 32 közép szerű, és 24 kisebb (*Kutter* nevezetű) hajójai vagynak kélzen a' Közönséges Társaságnak, mellyeknek egy része a' *Corcyrai* (*Corfui*),
más

más része pedig a' *Máltai* ki kötő helyben tartózkodik. — Szárazon vitézkedő Sereget is gyűjt ezen Közöns. Társaság, nem csak a' maga 14 Tartományában, hanem *Dalmátiának*, 's *Albániának* részeiben, úgy nem különben az Archipelaguson fekvő azon szigetekben is, mellyek *Velentzéhez* tartoznak.

Elegyes Tudósítások.

A' *Saxóniai* Választó-Hertzeg, ki tilt minden Frantziákat a' maga Tartományából, valakik csak meg nem mutathatják, hogy már ők tiz esztendőktől fogva telepedtek meg a' Vál. Hertzegekségben; kötelező erő nélkül valóknak hirdettette ki egyszerűsmind mind azon Kontraktusokat (Kötéseket) mellyek voltak közötté, és a' Frantziák között.

A' *Frantzia* Nemzeti Gyűlésnek nevezetes Tagja *Condorcet*, egy vólt a' Berlinben lévő Tudományok' Királyi Akadémiájának Tagjai között; de most a' Prusszai Király parantsolatjára ki töröltetett a' neve azoknak lajstíromából.

B é t s.

Kristina Fő Hertzeg-Asszony, Férjével, *Albert* Kir. Hertzeggel együtt ide érkeztek a' múltt Hétfőn, és laknak a' Ts. K. Udvar mellett lévő Hg *Lobkovitz* házban.

Ná.

Nápolyból érkezett hiteles tudósítások után írhatjuk, hogy az odavaló Nép nem szívelhette végre, hogy mind a' Követ, mind más gazdag Frantziák öröm-napot akartak ülni, Királlyok' meg-ölettetésének emlékeztére. Fel-buzdulásában többet le-ölt 600 Frantziáknál.

M a g y a r O r s z á g.

Budáról Febr. 11-dik napján. „A' már eloszlott Commercialis (Kereskedésre ügyelt) Deputátziót, nem sokára fogja követni a' Litterária (tudományi tárgyakhoz látó) Az Ekklesiastika (egyházi dolgokban foglalatoskodó) is készen fog ezentúl egy héten öszve ülni, hogy feles munkáit annál hamarabb végre hajthassa. A' Montánistica (bányákra nézve ki rendelt) még mind ez ideig se' jött öszve.

Nándsról (a' Hajdú Városok' egyikéből) Jan. 30-dikán. A' Nemes Hajdú Városok éppen most állítják ki a' Ns *Barkó* Magyar Lovas Reg. jéhez a' Koronázáskor ajánlott újj Katonáknak ő reájok esett részét. Az élet itt is, valamint más helyeken igen kelletlen, és úgy szólván se hogy se' kél. A' marha drága volna; de nem veszik: mert a' Nép pénztelen.

Azon

Azon kisebb részekre, avagy korpusokra osztandó Magyar Országai Kamerális Jóságok, melyekről L. árkusunkban emlékezünk: az úgy nevezett *mixta donatio* által fogják konferáltatni.

* *
* *

* *
*

*
* *

A' Frantziák olly pusztítást követnek el *Moguntziában*, hogy még az Udvari Templomnak azon üregjét is fel-törték, melybe a' néhai Vál. Hertzegek' sziveik voltak el-téve ezüst edényekben. A' sziveket ki-hányták; és az ezüstöt magoknál meg-tartották.

Küldjük az *Eszterházy* nevet viselő Ts. 's Kir. Huszár, úgy nem különben a' Prusszus *Halál*-Regementbéli Huszár, és a' Frantzia Nemzeti Gárdista' képeiket. A' Frantziának kalapja mellett van a' kokárda.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának
(Februáriusnak) 19-dik napján 1793-dik
Elzindőben.

B é t s.

A' miolta gyászban vagynak ő Felségek :
tegnapelőtt estve jelentek meg először a'
Játéknéző helyben, kiket is nagy tapsolással
és örvendetes *Ellyen* kiáltásokkal fogadott
a' Teátrumi Gyülekezet.

Farsang' utolsó napján völt Tsászárszár ő
Felsége' születése' napja, mellyet nem vala-
melly külső pompa tett nevezetessé; hanem
az, hogy Tsászárné ő Felsége, hadi segít-
ségül ajánlotta Fels. Férjének a' maga füsül-
ködő asztalát (*Toilet*), melly, minden
hozzá tartozó részekkel együtt ezüstből
készült, 's meg völt aranyozva.

P

A'

A' Fels. Udvarnak eddig - való szokás szerént, tsak a' leg - utóbb meg - halálozott Fejedelemért tartatott esztendőnként halotti ájtatosság; de Felséges Urunk el - távozott most ezen szokástól. Akarja t. i., hogy ne tsak bóldogúltt édes Attyáért *II. Leopold-ért*, hanem Attya helyett vólt, 's tiszteltt Bátyjáért *II. Jósefért* is rendellyen Hertzeg *Stahremberg*, mint Fő Udvari Mester, minden esztendőben vigiliát, és réquiemet.

Naponként nevekedik az ő Felsége hív Alatvalóiban mindenfelé, a' had viselés terhének könnyítését tárgyazó buzgóság. A' most közelébb ki-jött Darabjában is a' *Bétsi* Udvari Ujságnak, annyi hazafiúi ajándékok számláltatnak - elő, hogy azoknak summája 37919 for. 's 48 kra megy. Ezen summába 8185 forintot adtak a' *Bétsi Görög Kereskedők*.

A' *Bétsi Mészáros - Tzéh*, egy jó forma nagyságú, 's nehézségű meg - aranyozott ezüst ökröt ajánlott hadi segítségül jó Fejedelmünknek. A' fejét le lehetett venni ezen ökörnek, 's tizenkét száz arany függött belőlle. A' szügyén az ökörnek, egy hosszas kerekdedségű tábla szemléltetik, mellyre a' van írva, hogy a' mindenek előtt kedves-ségben lévő Státus' Attyának, tellyes szívéből ajánl a' fenn említett Tzéh 1200 Tsászsár aranyat, a' pártos Frantziák ellen kezdett hadnak második esztendőbéli folytatására. Azon táblának felső részén, mellyen áll az ökör, olvastatnak a' Tzéh mesterek' neveik; az alsó részén pedig minden Mészáros Mester - Embereknek neveik.

Két

Két hete, hogy el-menének ezen, a' Nádor-Ispány' Magyar Lovas Regimentjének két Svadronnyai, a' Frantziák ellen. Háláadatos szívvel ditsekedtek, hogy Pest Vármegyében Ketskémén, ugyan tsak magyarossan látták őket: mert a' Tiszt Uraknak Bált adott a' Tanáts; a' Legénységnek pedig két napi zsóldot, 's minden személlyre egy font húst, és egy itze bort. Midőn el-jöttek: még a' nyeregbe is adogatták-fel nékiek a' pálinkát, és jó láng tzipókat a' magyar szívü Lakosok.

Az utolsó igen tömött Redutban egy 64 esztendő's Asszony hirtelen el-ájúlt, 's midőn vitték volna le a' gráditson: ki-ment a' lélek belölle. Mint Keresztyének úgy is hisszük, ezen élttes idejében meg-hóltt Asszonyságról: hogy *mortua est in Domino*; de más értelemben, betű szerént is igaz ez rólla, mert *Domino* nevü reduti öltözetben végezte életét.

A' múlt Tsötörtökön, estvéli 7 órá tájban tűz támadtt egy nagy épületnek tartó pintzében, a' Gráben nevü fő útszán, a' melly mivel későn, az az, nyóltz óra felé vevődött észre: szinte éjfélig tartott, ámbár derekassan hozzá láttak az óltáshoz, magának ő Felségének jelenlétében, ki is nyóltz óra után egy fertállyal érkezett a' tűzhöz, két Magyar Kir. Testörző Nemes Vitézekkel, és tiz óra után egy fertállyal ment vissza az Udvarba, sok Ellyen kiáltozások között.

M a g y a r O r s z á g.

Budáról, Febr. 12-dikén.

„Különös gyönyörüséget érzettem a'

minap, a' Magyar Játék-Szinben. Két hónapja múlt vala, hogy *Pest*ről el-távoztam. A' Nemzetem', és Teátrum' szeretete, elmenetelemtkor se mutatta nékem nagyító üvegen által a' Játézők' alkalmas voltát, és a' Teátrumi szép mesterségre vált hajlandóságokat; most vissza-jövelelemmel is csak azt mondom, a' mire a' belső meggyőződés bír, hogy t. i. két hónapoknak el-folyása alatt sokan Játézőink között meffze mentek mind az indulatoknak helyes ki-fejezéseiben, mind a' személyeknek természeteli előadásában. Bártsak hasonló előmenetellel gyarapodott volna a' Teátrumi Darabok' száma! A' Publikum (Közönség) azonban nem érzéketlen, ezen Institutum (Intézet) eránt. A' Nézők tellyes számmal vagynak mindenkor, és helybe-hagyások mellett, sikeresen böldegítják a' Társaságot. “

Elegyes Tudósítások.

A' Tudományoknak *Berlinben* lévő Kir. Akademiája, közönséges Gyűlést tartott, szokása szerént Jan. 24-dikén, úgymint a' maga meg-újulásának innepén, és Helyre-állítójának néh. *II. Fridrik* Királynak születése napján. Jelen voltak a' Gyűlésben *Henrik*, és *Vilhelm* Fiai a' Királynak, úgy nem különben néhai *II. Fridrik* Testvérje *Ferdinánd* Hertzeg' Fia *August* Hertzeg is. Az Akademia' Kurátora, néhai Fő Minister Gróf *Hertzberg* tartott mindeneknek előtte Beszédet, mellyben azt víttatta, hogy lehetnek, 's vagynak jó monárkhika Igazgatás' formái, és hogy jobbak ezek, a' Közöns. Társasági Igaz.

Igazgatás' formájánál: ellene mondhatatlan példákkal meg-mutatta. Gróf *Hertzberget*, az Akademia' mindenkori Titoknokja *Formey* Úr váltotta volna fel a' szóllásban; de mint-hogy beteg vólt: helyette Direktor *Merián* mondotta el maga gondolatit a' Szabadság-nak és Egyenlőségnek hibás értéséről; továbbá *Denina* Úr beszélt az Olasz Akademiák' mostani állapotjokról. Fő Konzisztórium Tanácsos *Erman*, néhai Prussziai Királyné *Sophia Charlotta*' Históriáját folytatta *Frantzia* nyelven, mellyen tartották Beszédjeiket a' más 3 Orátorok is. — Német Beszédeket mondtak Fő Konzisztórium Tanácsos *Zöllner*, és Professzor *Moritz* Urak. Az első, ezen kérdésről: Ha a' Német Irást, a' kimondáshoz kellyen-é alkalmaztatni, az az, úgy kell-é le is írni a' szókat, a' mint hangzanak beszéd közben; a' másik pedig, a' Német nyelvben való Despotismusról. — Végek lévén a' Beszédeknek, Honorárius (Betsületért való) Külföldi Tagjává tétetett az Akademiának, H. *Gallitzin*, néhai Orosz *Hágai* Követ, a' kinek Fizikai nagy tudományát bőven bizonyítják az Elektrizitásról ki-adott Irásai. Valóságos Tagnak vétetett fel *Michelsen* Úr, a' ki Professzorságot visel a' *Berlini* Gimnáziumban, 's Matematika Irásai által nagy nevet szerzett magának.

A' *Móldva*, és *Oláh Országi* Fejedelmeket fel-tserélte egymással ő Nagy-Urasága a' Török Tsászár. *Muruszit* t. i. a' *Móldvai* Fejedelmet által-tette *Jassyból Bukurestbe*; *Suzzót* ellenben, az Oláhoknak eddig való Fejedelmeket, *Bukurestből Jassyba*.

Minden lehetséges eszközöket elő - vett a' Porta, hogy az úgy nevezett *Skutaribéli* vagy *Albániai* pártos Basa' birodalmának végét vethessen.

Egyiptomnak fő Városában Kairóban, rész szerént a' drágaság, rész szerént a' kormányozásból ki-esett Beghek' (Igazgatók') patvarkodásaik által új zenebona támadott, s a' fel-zendült Nép el-kergette Ibrahim Basát, a' kit nem régen emelt Beghségre a' Török Tsászárs.

A' Lengyel Gyűlés felelt Jan. 23-dikán a' Prusszus Követ *Bucholtz* Úr' jelentésére, melly válaaszában biztatja a' Prussziai Királyt, hogy bátran fordíthatja egész erejét a' Frantziák ellen, és nem félhet, hogy háta megett ellenséget hágy Lengyel Országban; mert az Orosz Tsászárné' segítsége által, olly rendelkezéseket tett a' Gyűlés, mellyeknél fogva tökéletes belső tsendességet reményl egész bizonyossággal.

Hadi Környülállások.

Febr. első és második napja között való éjféltakán, olly parantsolat érkezett Han-noverába, Londonból (A' Nagy-Británniai Király t. i. egyszersemind Hannoverai Választó Hertzeg), hogy 12 ezer gyalogság, és nyóltz ezer lovasság, elegendő ágyúkkal Brabántzia' Tartományra felé indullyon. — Tizenkét ezer főből álló, rész szerént gya-log, rész szerént lovas Prusszus sereg pe-dig a' múltt Hónap végén, Prussziai Geld-riába nyomúlt, és Ausztriai Geldriának Ru-remond Városát is tzielba vette, a' hol Fran-tziák tartózkodnak, — — Ezen jókori moz-dú.

dúlások a' Nagy - Britániai, és Prussziai Király Seregeinek, mind magoknak ezen emlitett Felségeknek; mind pedig a' Ts. Kir. Felségeknek, 's a' Hollandiai Közönséges Társaság' javára is egyszersmind, azért lettek; mert látni való vólt, hogy Nagy - Británia, és Hollandia se menekedhetnek meg a' Frántziákkal való hadakozástól; minekokaért sokkal jobb lesz előre eggyesíteni magokat a' közönséges ellenség ellen, mellynek Fejei, tsak ugyan hadat végezének Febr. első napján, Anglia, és Hollandia ellen is. — A' Végzésnek, ha nem Jakobinus szemekkel nézzük azt, ide megy ki a' summa: Fegyvert kell rántani a' Nagy - Britániai Király, és a' Hollandiai Közönséges Társaság' Helytartója ellen, mert ezek olly előre látók vóltak, hogy minden szorgalmatossággal őrizték a' magok igazgatások alatt lévő Tartományokat a' Frantzia Uralkodó Faktciónak (Felekezetnek) intselkedéseitől, 's ezeknek meg-haszonaltatásokra, ideje korán való készülleteket tettek. — Ezen végzés' napjan parantsolatot vett a' belső dolgokra ügyelő Miniszter Roland, (a' ki, el botsáttatását kérte vólt, a' mint jelentettük, de nem nyerte meg) hogy 25 millió livrán gabonát vetessen a' külső Tartományokban; 's nyóltz száz millió papiros pénzt készíttessen.

*A' Frantzia Országi uralkodó Felekezetnek
bővebb meg-esmérésére szolgálnak az itt
következő hiteles elő-adások.*

Nem tsak a' Nemzetnek nagy része nem akarta a' maga előbbeni Fejének — XVI.
La-

Lajos Királynak — erőszakos halálát; hanem a' Nemzeti Gyűlésben is tsupán öt voksal ment fellyebb azoknak számok, kiknek vérengező szándékjok végre hajtatók Jan. 21-dikén, a' másképpen érő Tagoknak ellenére: még is most az egész Nemzettel akar takaródnai az úgy nevezett uralkodó Felekezet, mellynek leg hatalmasabb Tagjai közzül első *Roberspierre*. Nem átalotta ez közönséges Ujságba is tétetni: hogy *XVI. Lajos'* meg-ítéltetéséért az egész Nemzet számol, ámbár ezen állítást, még előre meg-tzáfolták már azon Deputátusai is a' Nemzeti Gyűlésnek, kik a' *Moseli*, és *Alsó Rajnai* Ország - Osztályba küldettek. Egy Levelet botsátottak ugyan is ezek a' Gyűléshez, *Alsátziának* fő Városából *Strafszburg*-ból Január. 20-dikán, mellynek végén ezt írták: „Nem akarjuk el-titkolni Kolléga Uraink Kegyelmetektől, hogy a' rossz gondolkozású 's indulatú Polgárok (az az, a' nem új Frantzia módra gondolkozók), kiknek száma sokkal fellyül haladja a' jó értelműekét, tsupán azt a' szempillantást várják, mellyben tzellyokat érhessék.“ — Tsudálkozásra méltónak tetszik, 's tetszhetik is valóban minden józan gondolkozású Olvasók előtt, az említett uralkodó Felekezetnek vakmerő maga-gondolatlansága; mert tudni való ugyan: mi birja őtet erre? Az t. i., hogy tsak azt a' részt tartja Nemzetnek, melly az ő kívánsága szerént ért, és tselekezik: úgy de ez ismét meg nem egyez a' szabadságnak, általa lett hirdetésével. — Akár egyez azonban, akár nem: már

már azzal nem gondol a' Frantzia uralkodó Felekezet. Nem gondolt közelébb Jan. 31-dikén is. Meg-víszik t. i. néki, hogy az ő Emberei, voksoltattak *Lüttich* Tartományában a' Lakosokkal az eránt, ha akarnának-e ezek Frantzia Országgal eggyesülni, avagy nem? Az akarók' számát, sok tsábítások után is, tsak ugyan meg-haladta negyvennel a' nem-akaróké; még is úgy adatott-elő az említett napon a' Nemzeti Gyűlésben, hogy *Lüttich* eggyé kíván lenni *Frantzia Országgal*. — — Az a' Felekezet, melly őt voksra meg-fosztott életétől eggy olly Nagy Embert, a' kit sok ezernyi ezer Frantzia szemek könyveznek titkon, 's a' kinek esetét gyászolják Európa' Fő Hatalmasságai: fel se vész akkor negyven más voksokat is, midőn tetszése ellen vagynak azok nékie. — A' *Nizzai* Grófságba bérontott Frantzia Katonákról, minden hiteles tudósításokból azt olvastuk még eddig, hogy azok egész haramiaságot követtek-el, melly által utálatossá, és gyűlölségesé tették a' Frantzia nevet, és új tudományt a' Lakosok előtt; még is akár akarják magok a' Lakosok, akár nem: azt végezé biz a' Frantzia uralkodó Felekezet a' *Nizzai* Grófságról, hogy ez, ezentúl a' Frantzia Közönséges - Társasághoz tartozzon. — Kitsinben múlt-el, hogy eggy úttal egész *Belgyiomot* is Frantzia Országához nem dekretálta ez a' betsületes Felekezet. — Valóban igen különös szabadság az ollyan, a' mellyre kényszerítetik az Ember! — Dekretálhatják, a' szabadsággal hitegető Frantzia

De.

Despoták (mert nem lehet másképpen nevezni az uralkodó Felekezetet) a' magok jármok alá az egész Világot is; de már az más nagy kérdés: ha akarja - é azt a' jármot fel - venni a' Világ, vagy nem? — Midőn azok is le akarják ezt rázni a' nyakokról, a' kik némelly *Sireni* hangok, és szemfényvesztő hijjába - valóságok által meg - szédítetvén, alája vetették annak magokat: könnyen meg lehet itélni, hogy más okos Nép tellyességgel nem kívánczik az alá. A' *Moguntziaiak* között bé - állottak eleinten némellyek, a' közöttök fel - állítottott *Frantzia Klúbb*a; de tsak hamar reá esmertek, 's a' mint egy közelébbi tudósításból olvasuk, egy nap se múlik - el, hogy hárman négyen ne töröltetnék - ki neveiket a' *Klubisták'* laistromából. — Millyen betsülete legyen már most *Moguntziában* *Custine* Vezérnek is, meg - tesszik ezen történetből: A' *Frantziák*, következő verseket függesztettek a' gyökér nélkül való szabadság' fájára:

Rome eut Fabius, un guerrier politique,
Carthago eut Hannibal, un guerrier heroïque,
Washington surpassa tous les deux à la fois,
Et en Custine nous voyons ici tous les trois.

(*Romának* vólt egy nagy hadi politikájú *Fábiussa*; *Carthágónak* egy nagy vitézségű *Hannibálja*; *Vashington* fellyül - multa egyszerre mind a' kettőt. És *Custine* ben együtt látjuk mind a' hármat.)

Ezen sorok mellé tsak hamar egy más tzédulát ragasztottak, a' mellyen következő versek olvastattak:

Rome

Rome eut Catilina, un Monstre furieux.
La France eut Ravailiac, un meurtrier honteux.
Cartouche surpassa tous les deux à la fois.
Et en Custine nous voyons ici tous les trois.

(*Romának* volt egy dühös Monstruma
(tsuda-állatja) *Catilina*; *Frantzia Ország-*
nak egy utálatos gyilkosa, *Ravailiac*; *Car-*
touche fellyül múltá egyszerre mind a' ket-
tőt. És *Custinében* együtt látjuk mind a'
hármát.)

Kersaint, és *Manuel* Urak magok is
Tagjai a' Nemzeti Gyűlésnek, még pedig
nevezetesek; jól esméri tehát az uralkodó
Felekezetet: halljuk, mint ítélnék ezek
arról, a' N. Gyűlésnek bé-adott Irásaikban,
mellyekben el-botsáttatásokat kérnek. *Kersaint*
így irt Jan. 18-dikán a' Gyűlés' Elölülőjéhez:
„Polgár Elölülő! Az én már régtől fogva
meg-gyengültt egészségem meg nem engedi,
hogy egy olly lármás zsinatnak lehessenek
Tagja, minémű a' Nemzeti Gyűlés; de még
lehetetlenebb nékem azon gyalázatot tovább
szenvednem, hogy gyilkosokkal üllyek egy
karikában, a' kik diadalmaskodnak a' jó
Embereknek, mert rémítés előzi-meg szán-
dékjok' feltételét; mint p. o. *Marat* győze-
delmeskedik *Pethion*on. Ha szenvedtette
velem Hazám' szeretete azt a' szerentsétlen-
séget, hogy Kollégájok legyek a' September
2-dikai gyilkosság' magasztalóinak (panegy-
ristes), és elő-mozdítóinak; meg akarom
leg-alább az emlékezetemet menteni azon
szemre-hányástól, hogy részes Társok vol-
tam nékiek. És ennek tellyesítését nem
halaszthatom tovább; hólnap már múltatná
ide-

idejét. — — — — Vissza megyek a' Nép' kebelébe; le-vetkezem az inviolabilitást (a' meg-bánthatatlanságot), mellyel fel-ruházott az, engemet (mint Képviselőjét). Kész vagyok néki számbot adni minden tselekedeteimről; 's félelem nélkül, és tsendes lelki esmérettel kérem a' N. Gyűlésből való el-botsáttatásomat. “

Manuel, következő értelmű Irást intézett ugyan tsak Jauuár. 18-dikán a' N. Gyűlés' Elölülőjéhez, és Tagjaihoz:

„Polgár Elölülő! Nép' Képviselői! Én tudom mind jussaimat, mind kötelességeimet, és én úgy tellyesítettem ezeket mindenkor, hogy soha el ne veszesseam amazokat. Meg-sértetett bennem a' Nemzet. — Fel nem adni ezen vétket a' Nemzetnek, hívségtelenség volna. Titoknokja lévén a' Gyűlésnek, minekutánna negyven órákig szüntelen egy helyben lettem volna azon Ülés' alkalmatosságával, mellyben öt voksokra talán nem tsak egy Birodalom' sorsát érdeklő határozás lett; ki-jöttem tisztább levegő-ég' szivni, mellyre szükségem vólt: hát egy banda Birák tsak rám tódúlnak — egy szabad Nép' Deputátusára. — Első indúlatom azt diktálta, hogy tüstént megbüntessem őket; de a' Gyűlésben voltam: a' Gyűlésnek állott kötelességében, hogy bosszút állyon magáért.

Képviselők! mit tselekedtek Kegyelmetek? — — Minden hatalmok mellett se birnak azzal a' tehetséggel, hogy el-küldhetnék a' 83 Ország-Ofztályokhoz némelly Rend-bontók' (Desorganizateurs) laistromát,

mát, a' kiknek minden talentumok nem áll egyébből, hanem hogy lármát tudnak indítani, 's az által erőtelenné teszik Kegyelmeteket a' jó tselekedésre. A' melly szempillantásban meg engedték Kegyelmetek, Törvénytévő Uraimék! magokat alatonítatni: veszedelembe ejtették Frantzia Országot; és olly formában (kértelen vagyok az igazat ki-mondani), a' mint most vagynak Kegyelmetek, meg nem tarthatják Frantzia Országot. A' jó Ember, csak húzza-öszve már magát a' köpönyegjébe. A' mi engemet illet, Polgár Elölülő! a' ki, ha nem reménylek többé, nem is félek semmitől; minekutánna közönségesen mondtam a' Gyűlésnek, hogy kész vólnék le ugrani előtte a' *Curtius*' mélységébe, ha báldoggá tehetném az által a' Népet: lelkem' esmérete, 's gondolkozásom' módja jelenteti most velem azt néki, midőn a' Gyűlésből való el-botsátatásomat kérem, hogy nints hatalmamban szolgálni nékie azon a' helyen, a' mellyre ki-állított. Többet szolgálhatok én néki tsekélly házamban, Gyermekek' nevelésére szentelvén magamat, írásaim, és példáim által: mert Emberek' hijjával vagyon a' Revoluzió. “

Az uralkodó Felekezet igyekezik egy részről el-altatni a' Népet némelly szemfényvesztő játékok által, hogy ne is eszmélhessen az a' Király' halálára: más részről pedig igazságtalan keménységgel hányatja tömlőtze mind azokat, a' kik az ő tettzése ellen irnak és szóllanak.

Ért.

Értjük az említett szemfényvesztő játékokon, azon tzeremoniákat, mellyek Jan. 24-dikén tartattak Párisban. Egyik volt a' *Pelletier*' temetési pompája; a' másik pedig egy Szabadság-fájának, 's e' körül mind a' 84 Ország - osztályok' neveikkel jegyes dárda'knak, az Atyafiság' (ez előtt Karusszel) piattzán való fel - állíttatása: mellyeket körös körül tántzolt a' meg-rézfegített szabad akaratú Katonaság, és Nép, a' Polgár-Mesternek, és Magistrátusnak kormányozása alatt.

A' Nemzet - Gyűlése' Tagjai a' millyen könnyen fogadnak valamit: szintén olyan könnyen, vagy még könnyebben meg-rontják fogadásokat. A' *Pelletier*' temetése alkalmatosságával, egymást meg - ölelve esküdtek, hogy ezentúl atyafiságos szerezettel fognak viseltetni egymáshoz, 's egyes erővel dolgoznak a' Haza' bódogságán; azonban más nap megént veszekedtek. — Egy *S. Andre* nevű Tagot meg - intett a' Prézés, *Rabaut S. Etienne*, hogy hallgatna, és hagyna másokat beszélleni. *S. Andre*, neki tarjászkodott a' Prézésnek, 's azt mondja néki: „Prézés Uram, igazságtalanságon kezdi a' maga Prézességét.“

Az *Alsó - Sequánoi* Ország - osztálynak *Forges les Eaux* nevű helységébe egy Ember érkezett Jan. 29-dikén, a' ki éppen olyannak találtatott, mint a' millyennek volt irva *Páris*, a' ki meg - ölte *Pelletiert*. Nehány Tisztviselők tehát mindjárt a' szállására mentek ezen személlynek, a' ki már akkor fe-
küdt

küldt vólt, 's passzust kértek tőlle; de nem mutathatott: minekokaért mondták néki, hogy kelne-fel, 's menne velek a' Tanáts-házhoz. Fel-kelt az Ember; de elő rántván egy pisztolyt a' párna alól, szájába fogta azt, 's úgy lött vele tulajdon fejébe, hogy mindjárt le-dobbant. A' nálla találtatott Kerefztség-Levél, és Gárdistai Pátens, 's az ingén lévő C. P. betűk nyilván megmutatták, hogy ő vólt az a' néhai Királyi Testörző *Páris*, a' ki *Pelletiert* a' más világra küldötte. — A' kik egyyet értettek *Páris*sal, *Pelletier*' meg-ölésében, el-fogat-tattak *Páris*ban; valamint azok is, a' kikről tudatott, vagy leg-kissebb gyanúság is vólt, hogy az ollyatén Tagjai után ólálkodnak a' N. Gyűlésnek, a' kik halálos szententziát mondtak a' Királyra. Közönségessen panaszkodnak t. i. az illyen Tagok a' Gyűlésben, hogy nem lehetnek bátorságban életek felől. *Breurd* nevű Deputátus beszélltte, hogy midőn ment vólna az úttizán: egyszer tsak eleibe áll egy rongyos Ember, 's nagy indulattal hányt a szemére, miért ítélte halálra *XVI. Lajost*, egyfzersmind öléssel fenyegette, mellyet meg is tselekedett vólna; de látván, hogy Emberek jönnek: szaladásra vette a' dolgot. — *Goupilleau* is el-historizálta, hogy a' mint bé-ment vólna egy Kávéházba, 's puntsot (tízitrom-léből, égett borból, herbatéből, és nád-mézből készültt italt) kért: ugyan azon asztalhoz, a' melly mellé ő ült, egy más valaki is kért puntsot; azonban oda megy ő hozzá

a' Kávés, és azt súgja fülébe, hogy vigyázzon magára: mert az az Ember, a' ki egy asztalról akar vele pintsot inni, élete után ólálkodik. Fel-kelék, úgymond *Goupilleau*, a' Kávés' intésére, és meg-nézem az Embert, a' kiről hallottam, hogy gyilkosom akar lenni: vettem észre, hogy a' ruhája alatt kezd motozni; én is tehát ki-kaptam egy mellettem állott Granatérosnak a' kardját, 's el-vertem a' vérengező Embert a' Kávéházból.

Pelletiernek egy árva Leánykája maradt; a' Romában meg-öletett Fran. Követ *Basvillenek* pedig egy árva Fia. Ezen két Arvákat, Gyermekéivé fogadta a' Nemzet-Gyűlése.

J e l e n t é s.

Wienerisch - Neustadti (Német-Ujhelyi) özvegy Polgár, és Kováts-Mester *Diepoldt János Mihály*, 1789-dik esztendőben, Novemb. 21-dikén le-ment a' Dunán, Bétsből, Magyar Országra. Azolta semmit se tud felőlle az édes Anyja, *Josepha Diepoldtin*, ki is, hogy ki-menekedhessen ebbéli bizonytalanságából: 25 forintokat ígér általunk annak, a' ki, fenn-nevezett Fiáról valami bizonyost írna, akár egyenessen hozzá Wienerisch-Neustadtba; akár pedig csak mi-hozzánk. — *Diepoldt János Mihály* most 39 esztendő, nagy termetű, erős, izmos, fekete hajú, tellyes képű, tsendes természetű. Német polgár-módra szokta vólt magát viselni.

* * * * *

Kérettetnek az érdeemes Posta-Mester Urak, hogy a' kiknek számokra rendelik a' *Hírmondót*: méltóztassanak egész titulusaikat meg-írni.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-elő Havának
(Februáriusnak) 22-dik napján 1793-dik
Éltendőben.

Hadi Környülállások.

A' külső dolgokra ügyelő Frantzia
Minister *Lebrün*, el-beszéltette Febr. 2-dikán
a' Nemzeti Gyűlésnek: minémű dolgok tör-
ténenek légyen *Romában* Jan. 13-dikán, a'
melly napon t. i. meg-öletett ottan a' fel-
zendült Nép által *Basseville*, a' Frantzia
Követség' Titoknokja. Ezen történetekre
nézve, meg-parantsóltatott a' Minisztérium-
nak: „hogy haladék nélkül ollyatén eszkö-
zöknek fel-találásához lásson, a' mellyek
által, szembetünőképpen bosszút lehessen
Q állá.

állani a' Frantzia Nemzetnek, a' maga Római Képviselője' személyében lett megbántatásáért. — A' Had-Minister *Pache* ellen igen sok panasz ment a' N. Gyűléséhez; minekokáért el-végeztetett Febr. 2-dikán, hogy *Pache* a' Miniferségből el-botsáttasson; meg-határozottatott egyfzersmind, hogy ezen-túl a' Had-Ministernek, hat Adjunktussai (segítő Társai) legyenek, kiket maga nevezhet-ki a' Had-Minister; de a' Ministérium, vagy végre-hajtó Tanács állít-bé hivatallyokba: minden Adjunktusnak különös Szektziója (Szakassza, vagy Osztálya) lesz, és a' mi ez vagy amaz Szektzióban történik, az Adjunktus tartozik rólla számolni. Az Adjunktusok együtt dolgoznak a' Ministerrel, és az ez által ki-adott Irásoknak más-sait el-küldhetik, a' hová kívántatik; az Originális, vagy a' Ministernek saját neve alatt költt Irások meg-tartatnak a' Hadi-Leveles-Házban. Egy Adjunktusnak 8000 livra rendeltetett esztendőnként.

A' Nagy-Britanniai Ministérium Tanácsot tartott Január. 24. és 25-dik napjain, magának a' Királynak jelenlétében, 's azt végezte, hogy egész erővel ki kell állani mind szárazon, mind vizen, a' Frantziák ellen; a' minthogy tüstént is parantsolat ment mindenfelé a' lovas Tisztekhez, hogy talpon legyenek: mert fel fog osztatni a' szélekre az egész Lovasság, ne hogy valami módon bé-rontson az Ellenség az Országba. A' fegyveres hajók' készítéséhez kívántató materiálék' ki-hordása is meg tiltatott; mint-hogy még húsz öreg hajókat, 's azokhoz al-

alkalmaztatott számú fregátokat szándékozik készíttetni az Udvar. — A' mint közelébb irták, 14 öreg hajók, és öt fregátok voltak készen a' *Spitheadi* ki-kötő helyben, melyekhez három öreg hajók szándékoztak *Plymouthból*.

A' *Hollandiai Közönséges-Társaságnak* minden Tartományában tétetnek az óltalom-készületek különös szorgalmatossággal. Azt irták Febr. első napján *Hágából*, hogy minden Felekezetek között szép egyesség uralkodik, a' mellynél fogva nyomos reménység lehet éránta, hogy szerentsésen fog hadakozni *Hollandia* a' *Frantzidkkal*. — Mivel *Horkum'* tájja vagyon leg-inkább ki-téve az Ellenségnek: tehát az leg-főképpen meglessz Seregekkel rakva. *Geldriát*, Prusszusok, és Hannoveránusok; *Zeelandiát* pedig egy Anglus hajós Sereg-osztály fogják óltalmazni: tsupán *Bergen op Zoom*, *Maestricht*, és *Herzogenbusch* nevü Erösségek bizódnak Hollandus Seregekre. Már *Herzogenbusch'* környéke, három óránnyi járó földre mind el-öntetett, szokás szerént, az *Aa*, és *Dommel*-vizeiből. — *Dumourier* Frantzia Vezér, sok ostrom-ágyúkat szállíttat *Brabantziába*. Nem tudatik, ha *Bergenopzoom*, avagy *Maestricht* Várára megy-é először, vagy együtt mind a' kettőre? A' *Bergenopzoomi* Őrizet derekassan hozzá készült, az Ellenség' szándékának hijába-való tételéhez. — Az utólsó *Hágai* tudósítások szerént, két fregátok, és három kisebb fegyveres hajók ki-állottak a' *Middelburgi* ki-kötő helyből, a' *Skáldis*-vizére. — Jö 's

megy a' sok Kurir Hágából, Londonba, 's Frankfurtba; és vizont Londonból Hágába, a' hol ül a' Hollandiai Közös. Társaság' Fő Kormányshéke.

Livornóból írják, hogy egy Dánus hajó érkezett oda Febr. 5-dikén, 's azt a' hirt vitte, hogy a' mint Szárdinia Szigetének fő Városa Cagliari mellett utazott volna: nagy ágyúzást hallott, 's úgy értette, hogy a' Szárdiniaiak által-lőtték egy Frantzia kis hajónak a' fenekét, mellyen húsz személyek voltak.

Január. 7-dikén költt Madriti Levelekből azt olvassuk, hogy a' Spanyol Király, húsz öreg hajóknak, és tiz fregátoknak kiállításáról, 's a' Frantziák ellen öszvefogott Hatalmasságokkal való egyesülésről gondolkodott; a' szárazon való készülettételekhez is újra hozzá fogatott. Catalonia Tartományja' Lakosai között 50 ezer flinták osztattak - ki; az Arragoniaiak között nyolcz ezer; a' Biscayaiak között is ugyan annyi.

A' Stokholmban tartózkodott Svéd hajós Legények parantsolatot vettek, hogy a' Karlskronai ki-kötő helybe takarodjanak, a' honnan egy vizsgálódó hajós Sereg fog tava sz - kezdettel ki-küldetni a' tengerre.

A' Roër - vize' mellyékén (a' Jülich-i Hertzezségben) fekvő Tsász. Kir. Seregnek elől - vigyázói közzül, által - szökött egy Ember Febr. 2-dikán a' Frantziákhoz, 's elbeszélte nékik: hogy' fekszenek a' miénk, és mitsoda erővel vagynak. A' Frantziák haszonra akarták fordítani ezen alkalmat.

tos-

tosságot, melly szándékjok tudva lett részünkön mindjárt más nap; azért is parancsolatot vett *Düreni* Örizetünk (mellynek számát 1500-ra teszi a' tudósítás), hogy egész éjtizaka készen tartsa magát. Úgy is tartotta, és reggeli 4 órakor ki-indult a' *Roër*' hidján által az Ellenség eleibe, melly készen állott vólt már akkor, és majd ötförte is meghaladta a' mi Népünk' számát. Látván a' Frantziák, feléjük való közelgetését Vitézeinknek, hátrább vonúltak, 's a' *Merodi* tsere közzé vették magokat, a' honnan keményen ágyúztak ki felé; de minden haszon nélkül. A' miéink, hogy közelebb tsalhassák az Ellenséget, el-dugott batteriáinkhoz: tettették, mintha vissza akarnák magokat vonni; a' minthogy szemigyet is kezdtek venni a' Frantziák, 's előbb nyomúltak, de szerentsétlenségekre: mert ellenük indúltak Stutzosaink, úgy azonban, hogy csak egy részek mutatta magát, 's valahányszor három vagy négy száz lépésnyire vólt hozzájuk az Ellenség: mindig reája tsattantották puskájaikat, 's mindenkor különös foganattal. — A' Frantziák, reggeli nyóltzadfél órától fogva szinte délig ágyúztak sikeretlenül, végre vissza vonták magokat; a' miéink ellenben egyet se lőttek a' velek vólt ágyúkból. Délután 4 órakor értek vissza *Dürenbe*, 's vittek magokkal egy Fran. Dobost, és holmi prédát, mellyet a' meg-lövettetteknel találtak.

A' *Prusszus* Seregnek, *Nagy-Lengyel* Országba való bé-menetele alkalmatosságával meg jelentette előre az itt amott öri-

zeten vólt *Lengyel* Sereg Osztályoknak, *Möllendorf* Vezér, hogy vonnák vissza magokat. Ezt, tellyesítették is majd mindenütt; hanem valami kevesen tsak ugyan találkoztak, a' mellyek igyekeztek ellent-állani, mint p. o. *Czirock*, és *Karge* nevű Várososokában. A' *Czirocki* Őrizettel történt tsatát bőven el-beszéli a' *Berlini* Újság. Három *Lengyelek* kaptak sebet annak alkalmatosságával, 's egy *Prusszus* *Hufzárnak* a' lábán ment által egy golyóbis. — A' *Kargei* Őrizetből öten estek el, 's két *Tisztek*, és 9 köz Emberek kaptak sebet; a' *Prusszusok* részéről egyy Ember lövetett agyon, és öten sebesítették meg. — A' *Pofeni* Vajdaságnak fő Városába *Pofenbe*, minden ellent-állás nélkül mentek-bé a' *Prusszusok*, Február. első napján.

M a g y a r O r s z á g.

Aradról, Február. 3-dikán.

„Mai napon mene itt keresztül *Leopold* Fő Hertzeg *Nádor*-Ispányunk' *Magyar* Lovas Seregének második Osztálya. Utját intézi a' *Frantziák* ellen, a' kikkel való szembe-szállástól nem tsak nem irtódzik; sőt alig várja, hogy öszve-tsaphasson vele. Sebes menetelt kell nékie tenni, mert tsak negyedik napon pihenhet; de azért nem panaszkodik: tsupán a' lovait sajnállya.

Az ide-való *Gymnásiumbéli Tanító* Urak, 74 forintból, és 16 krajtzárból álló hadi segítségnek önként való ajánlásával bizonyították-meg, jó *Királyunkhoz*, és *Országunkhoz* viseltető indulatjokat.

A'

A' Tolvajok, ismét nagy mértékben kezdik üzni ezen a' tájon kártékony mester-ségeket. Majd mindennap hallatik, hogy ennyi 's amannyi marhákat hajtottak-el, most ez, majd más puszta-ról. A' napokban R. Szolgabíró Úr' gujájából szakasztottak ki tiz darabokat, mellyeknek mái napig se lehetne nyomokba akadni."

Érseklújvárról, Február. 9-dikén.

„Primás *Battyáni József* ő Eminenziajának 's Hertzegségének hazafiúi közbenjárására, Nemesi rangra való emeléssel jutalmaztatta-meg *Érdem - betsülő Királyunk, Földmérő Vizer János* Úrnak ditséretes érdemeit, a' ki, *Ns Komárom, Fejér, 's Veszprém* Vármegyékben, úgy nem különben a' *Kamara'* jószágában is el-követett hív, és szorgalmatos munkálkodásai, kiváltképpen a' posványoknak le-tsapolása által, egy igen hasznos Hazafinak bizonyította-meg magát."

Udvariból, Február. 4-dikén.

„Bizonyos Református Legény el-jegyzett itt magának jövődöbéli házas Társúl egy Oláh Leányzót. Már jelen vólt az ideje, hogy öfzve-eskesse őket az Oláh Pap; de a' Völegényt nem akarták esketőre kísérni a' vele egy Valláson lévő Attyafiai. Egy Allzonyságot — ugyan csak Reform. Vallásút — kért-meg tehát a' Legény, hogy menne-el vele a' Templomba. — Örömet meg-tselekedte a' Legény' kérését az Allzonyság, 's ennek példája szerént, többen is vállalkoztak kísérőknek a' Refor. Vallásúak közzül. Hogy elő-állottak az öfz-

öszve - esketendő személlyek : mondja a' Pap a' Legénynek, hogy tegye a' kezét a' keresztre, úgy esküdjön. A' Legény vonogatta magát, valaminthogy a' jelen - lévő Hite - sorsosai is, eggyen kívül, mind azt mondták, hogy nem tellyesítheti a' Legény a' Pap' kívánságát. Ekkor, neki kiált a' fenn említett Affzonyság, a' Legénynek : „Miért nem tehetnéd te, úgymond, kezedet a' keresztre? hiszem a' Jésus Krisztus' szent kezei még reá is vóltak szegezve a' keresztre, 's azon holt - meg érettünk.“ Ezen izavaira az Affzonyságnak, mindjárt meg - leve az esküvés. “

*Nándor*on egy Gazda - ember ki - járogatott a' múltt ősszel az agaraival nyúlat keresni, és minthogy tudta, hogy ősz tájon a' szőlős kertekben lévő káposzták között szokott tanyázni leg - inkább a' nyúl : erre nézve, bé - fordúlt a' káposzta - levelek közzé is. Ott tsak hamar mutatja magát egy nyúl, mellynek erőssen utánna estek leg - ottan az agarak ; de a' gyepű vagy garázda alatt, szokott ki 's bé - járó lyuka lévén a' nyúlnak, mindjárt oda vette útját, 's az agarak soha se tudták, hová lett. Vagy három nap egymás után, minden reggel szerentsét próbált a' Gazda ; de tsak nem bóldogúlhatott a' nyúllal. Egykor a' mint ballagott volna haza felé a' vetésből, fortélyt gondol, 's a' nálla lévő zsákot reá feszítette kívülről a' nyúl' titkos járása szájára : azzal bé - ment a' káposzta közzé. Éppen ott vólt a' nyúl, mellyre kevés idő múlva reá is találtak az agarak, 's üzőbe vették ; de a' különben

fé.

tételére, mellyek által Nagy - Britanniának tulajdon birtokai, és jussai bátorságban meg tartatnak; Frigyes Társai segítettnek; és gát vettetik Frantzia Ország' kevély, és nagyobbodni kívánó szándékának, melly mindenkor ártalmára volna Európa' köz javának; 's arra tzelez kiváltképpen most, a' midőn olly gondolkozás' formájának terjesztésével vagy on egybe kötötte, melly, a' leg - szentebb kötelességeknek meg rontását, 's minden Polgári Társaságok' békeségeknél, és rendtartásoknak fel-forgatását tárgyazza. "

El-olvastatván ezen Királyi Jelentés, a' Felső Tábla' kívánsága a' völt, hogy az abban említett Irásokat ki kell nyomtattatni, 's a' Jelentés' foglalatijáról Január. 30-dikán kell értekezni; a' minthogy ez, el is végeztetett.

Az Alsó Táblának azt javasolta Minister Pitt, hogy Jan. 31-dikére halassza a' Király' Jelentéséről való tanátskozást. „Nehezen esik ugyan a' Tagoknak (így szökött Pitt), türtözteni magokat, és tsak egy szempillantásnyit is késni, azon belső érzésnek kifejezésével, mellyet szükségesképpen eszköz a' közeli rettetés Párisi tselekedet mindenben, a' ki bétben tartja az igazságot, és emberiséget; kéri mindazáltal a' Tagokat, tartóztassák a' magok nemes, és a' Britaniai Alsó Táblához illő szavokat Jan. 31-kéig, a' midőn ő szököni fog elöttek, a' szárazon lévő, és tengeri erőnek nagyobbításáról, és annakutánna Február. első napján, a' hadi segítségre ügyelő Kommisszióban a' tengeri Se.

Seregnek szaporításáról. “ — Helybe hagyott a’ Minister’ fel-tétele; mindazáltal így szólott Lord *Vycombe*: „A’ *Párisban* véghez mentt véres történetre nints ugyan példa a’ *Históriákban*, ha együtt gondoltatnak annak minden környülállásai; és méltó, hogy meg-indúllyanak azon, a’ *Parlamentomnak* mind két Felekezetei: ő azonban, úgymond, csak meg-marad a’ maga értelme mellett, hogy t. i. a’ *Frantzia Ország* ellen kezdendő had, politika ellen való, szükség-telen, és igen nyúghatatlankodtató. A’ *Parlamentom* eleibe terjesztett *Írásokból* nyilván látja ő, hogy *Frantzia Ország* fel akarta tartani a’ békességet *Angliával*. A’ *Ministerek* nem jól bántak *Chauvelinnel*, és a’ gabona’ ki hordásának meg-tiltása nyilván mutatja, hogy a’ *Ministerek* nem akarták szivessen a’ békességet.” — *Fox* Úr rövideden ezt mondotta: „Reménylem, hogy Jan. 31-kén erősebb okokat fogok hallani, a’ hadnak szükséges vólta felől, mint az eddig valók, mellyek engem nem birhattak még reá, hogy szükségesnek tartsam a’ hadat.” — A’ *Minister* meg-ígérte, hogy környülállásosan, ’s a’ mint hiszi, a’ meg-győzésig fogja eleibe rakni a’ *Parlamentomnak*, a’ hadra indító okokat.

Az úgy neveztetett *Valliai* Hertzeg, a’ ki Örököse a’ Nagy-Britanniai Koronának, eddig a’ *Ministérium* ellen lévő Felekezettel tartott; hanem most által ment a’ *Ministeriális Részhez*, és egyszersmind *Katonai-Tifztséget* vett-fel. — Midőn a’ néhai *Aureliánusi* Hertzeg, a’ ki most *Egalitének*

ne-

neveztetik, *Londonban* mulatott: sokat társalkodott vele a' *Valliai* Hertzeg, 's az akkor kötött barátságot annakutánna is fenn-tartotta véle; hanem most, hallván felölle, hogy ő is halálára vokolt legyen *Frantzia Ország'* Királyának, a' maga vérszerént való Attyafiának: ki-vitette annak képét bosszankodva a' maga szobájából, 's a' régi portékák közzé vettette.

Elo. Auszriából (Vorderösterreichből) írja egy érdemes Hazánkfia: „Mivel semmi nevezetes hadi történeteknek jelentésével nem szolgálhatok: kívántam meg-írni egy emlékezetes tzeremoniát, melly Jan. 29-kén tartatott ezen Tartományunknak *Villingen* nevű Városában. Utolsó kötelességeket teljesítették ez nap, néhai kedves Királyok eránt, a' ki költözött, és most *Villingenben* tartózkodó *Frantzia Hertzegek*, és *Nemesek*, a' melly szomorú *Inneplésnek* alkalmas-ságára egy gyász-alkotványt állíttattak-fel a' *Templomban*, következő *Inskriptzióval* (Rá-irással):

Piis Manibus
Dilectissimi Galliae Regis
Ludovici Augusti Decimi Sexti
Die 21. Jan. 1793.
Crudeliter et inique
Ab Impiis
Trucidati
Condeus
Serenissimi Principes Borbonii
Et Nobilium Turmae
Moerentes,

Reá

Reá voltak írva ezen kívül a' gyász-alkotványra, a' *Makkabeusokról* írtt Könyv' első Részének 26. verse; a' 2. dik R. 7, és 50 v.; és Bölts Salamon' Példabeszédjei 10 R. 7. v., 's a' 15. dik R. 29. v. — Hertzeg Conde, következő Beszédet tartott zokogva a' Nemességhez:

„Belsőképpen meg - illetődött szívvel vivénk most végbe, Uraim! azt az utólsó áldozatot, mellyre kötelezett bennünket a' szerentsétlen *XVI. Lajos*hoz viseltetett mély tiszteletünk, és határt nem esmérő hajlandóságunk. Ha a' ti tántorodhatatlan, 's állandó hívségtek meg nem menthette ötet, a' rea tódúlt inségektől: követte mindazáltal a' sírig, mellybe a' leg - utálatossabb vétek vetette - le a' leg - szerentsétlenebb Királyt. A' tartós bánat ki nem szárazítja a' mi könnyeinknek forrását, és a' keseríthet leg - nagyobb mértékben minden jó indulatú 's érzékeny szívet, hogy együtt kell siratni Királyától való meg - fosztatását, 's Hazájának meg - motskoltatását. De tudva vagyon előttetek Uraim, az a' Törvény, hogy Frantzia Ország' Királya soha meg nem hal. Óltalmazza az Eg minden veszedelmektől (mellyektől körül vagyon vétetve) ezen drága Gyermekeket, a' ki szerentsére születvén, semmit mindazáltal egyebet nem esmér - meg az életből, hanem hogy szerentsétlensége vólt nékie a' születetés. Akármitsodás légyen azonban az ő sorsa: kedvessen veszi az Isten, hogy mi az ő Óltáránál (mint szokás Frantzia Országban) meg - újíjíjuk a' mi Királyaink eránt viseltető régi sze-

szeretetünket, 's törvényes Fejedelmünk' életét tárgyazó buzgó óhajtásinkat szóval is ki-fejezzük: „A' Király, Uraim! meg-hólt. — A' Király meg-hólt! — Ellyen a' Király“ — Egy szívvel szájjal kiáltották a' jelenlévők is mindnyájan *Ellyen a' Király!* és annakutánna a' *Domine salvum fac Regem* el-énekeltetett.“

A' *Párisi* Magistrátus egy Levelet olvas-tatott-fel maga előtt Febr. 4-dikén, melly a' Város' Fiskálissához vólt útasítva, Fran. Ország' petsétje alatt, 's a' foglalatja ebből állott: „Parantsoltatik néktek, az új Fran-tzia Országot formáló minden jó lelkű, és hív Frantziáknak, nevezetessen *Monsieur*-nak mint *Regens*nek, és a' jövődöbéli Királynak *XVII. Lajosnak*; úgy nem külön-ben Európa' minden Hatalmasságainak is részekről, hogy mihelyt vejénditek ezen Irást: tömlöztbe zárassátok leg-ottan miad azon Tagjait az úgy neveztetett Nemzeti Gyűlésnek, a' kik a' leg-jobb, és leg igazabb Királyt tsúfosan meg-ölték, és Fr. Ország' minden Lakosait álnokúl meg-tsalták; 's neveiket, valamint árestáltatásoknak napját és okát is fel jegyeztessétek; el-fogassatok továbbá minden Jakobinusokat is, a' kik, hasonlóképpen gyűlést formáltak magokból, ezeket a' maroknyi számú Haramiákat, a' kik azzal kecsgetik magokat, hogy ők 221 millió Embert, magok forma Haramiákká változtathatnak; ezeket a' maroknyi számú gonosz-lelkűeket, a' kik, se Királyt, se Vallást, se Törvényt nem akarnak esmérni; el-fogassátok végre, 's lántzra tétessétek a'

né.

néhai *Aureliánusi* Hertzeget, a' kiról ki-
tudódott, hogy egy Lovász-legénynek a'
Fia: — hogy ezekre mindnyájokra halálos
szententziát mondhasson az Igazság; 's ek-
képpen egyfzerre meg-menekedjen már valaha
a' Világ attól a' leg-veszedelmesebb méregtől,
fenétől, és pestistől, mellyel táplálták ma-
gokat, ezek az átkot érdemlő állatok. —
Kötelességteknek tartsátok ezen parantsolat-
nak végre-hajtását, hanemha ti is ezen
állatok közzé akartok számláltatni, mellyek
érezni fogják a' közönséges haragot. — Költ
Weissenburgban (*Alsó Alsátziának egy neve-
zetes Városában*) Jan. 26-dikán, a' Haramia-
ságnak utolsó esztendejében. — *Greum*
név vólt alól-irva. — Ezen Levél' mássát,
a' Politzájhoz küldötte a' Magisztrátus; magát
a' Levelet pedig a' Nemzeti Gyűlésnek azon
Deputátziójához, melly ügyel a' közönséges
bátorságra.

Néhai Frantzia Minister *Bertrand* most
Londonban vagyon, a' honnan által küldött
vólt ideje korán *Párisba*, az Igazságra ügye-
lő mostani Frantzia Ministerhez, némelly
Írásokat, olly kéréssel, hogy kötelessége
szerént fordítsa azokat arra a' haszonra, a'
mellyre nagy erőben szolgálhatnak, t. i. a'
Király ellen fel tett Vád' leg főbb tzikke-
lyeinek meg erőtelenítésére. De ezen Írá-
sokat nem láthatták a' Király' védelmezői:
mert az Igazságra ügyelő Minister a' N. Gy.
nek adta által, e' pedig a' Vádolóknak;
melly kegyetlen tselekedetet egész Európa'
ítélő széke' eleibe terjesztett *Bertrand* Ur, a'
közönséges Levelek által.

Az

Az Egyházi Birodalombéli *Campaniának* *Terracina* nevű Városából írják, hogy egy Posta Kotsi forma, akart ott által menni nem régiben. A' strásán álló Katonák kiáltottak a' Kotsisnak; hogy állana meg: de a' benn ülők tsak hajtattak, és még fenyegetődztek is. Fogja tehát magát egy Strása, úgy lő a' kotsi felé, hogy egyiket a' benn ülők között halálra sebesítette. Erre meg állott a' Kotsis, ki is, a' benn ülővel együtt, életékért esedeztek. Meg vizsgáltatván a' kotsi; találtattak benne kész pénzül 30 ezer scutatusok, az az 60 ezer forintok, és sok Levelek, mellyekből ki tettzik, kik lettek legyen az el-illantani akarók t. i. Frantzia Emiszáriusok.

Az Orosz Tsászárné' szive, meg-esett azon méltatlanságokon, mellyeket a' *Kurlandiai* Mólnárok szenvedtek, 's fel-fogta ügyöket anyai kegyességgel, és nagy hatatósággal.

Frantzia Ország' Históriáját vizsgálván, úgy találjuk, hogy azon 66 *Frantzia* Királyok között, a' kik 16-dik *Lajos* előtt uralkodtak, hatan, méreg által fosztattak-meg életektől; hárman pedig orozva ölettettek meg.

* * * *

A' minapában, *Andrád Sámuel* Úrnak, *Virágos Kert* név alatt ki-adandó Könyvéről valamely tudósítást küldöttünk volt leírásunk mellett; hanem most jelentjük, hogy ezen említett *Virágos Kert*re való elő-fizetésnek még nints ideje. Meg fogjuk írni, mikor kellyen reá prénumerálni.

Költ *Bériben*, Böjt-elő Havának
(Februáriusnak) 26-dik napján 1793-dik
Élztendőben.

Hertzeg *Waldeck* Lovas Feldmarsallieutenantnak *Thionville* Váránál történt szerenstétlenségéről, 's a' *Vurmser* Magyar Lovassainak eránta ki mutatott indulatjokról, tetünk vala már a' múlt elztendőben is, még pedig jó eleve emlékezetet. De minthogy ezen történetnek egy olly tóldalékja esett most értésünkre, melly mind kedves Házánkfiainak — az említett *Vurmser* Huszároknak — ; mind a' Generális Úrnak is örök ditsőségére valik: eggyüvé kaptsolva kíván-

тук

tuk ezt most el-beszélleni a' már másszor is közlött előadásnak summájával. — A' H. Szerentsétlensége abból állott, hogy a' mint Sept. 5 dikén, *Thionville* vagy *Diedenhofen* nevű Frantzia Vár ellen készített Battériánk' szemléléséből vissza felé lovaglott volna; egy 16 fontos ágyú golyóbis, melyet, a' Frantziák lőttek ki a' Várból, el-szakasztotta a' bal karját. „Hogy tudtokra esett a' Huszároknak a' Hg' Szerentsétlensége: annyira meg indultak azok, eggy illy' Vitéz Vezérjeknek esetén, a' ki mindég elől ment velek az ellenségre, valahányszor a' szükség úgy hozta magával, hogy némellyek közzőlők, meg nem tarlóztathatták magokat a' könyvezéstől “ — Ezen sorokat még a' múlt Septemberben olvastuk egy Vitéz Úr' leveléből. — A' következő jeles Történet pedig az, melyet magunk is csak mostanában értettünk: „Hallván a' Huszárok, hogy *Bétsbe* akarja vitetni magát gyógyittatni a' Hertzeg, Követséget küldöttek hozzája, melly által, Szerentsétlenségéből vett nagy fájdalmokat jelentették, 's egyfszermind kérték ő Hertzezségét, hogy ha ki gyógyúl sebéből: térjen ismét vissza hozzájok, 's legyen Vezérjek. Nem szükség erre, így szóllott a' Követség, ő Hertzezsége' részéről a' kar, mert ígérk 's fogadják a' Huszárok, hogy míg ő nékiek karjok lessz: úgy védelmezik a' Hertzeget, mint önnön magokat; a' minthogy tellyes reménységgel is vagynak, hogy tellyesíteni fogja kéréseket ő Hgsége, 's a' magyar szívhez hasonló szívével, bátorságával, és nagy tapasztalású elméjével,

mind

mind Fels. Királyoknak, mind a' Nemzetnek ditsőségét még továbbra is nevelni, szent kötelességének esméri." — Midőn *Bétsbe* érkezett a' sebes Hertzeg, maga elment Fels. Urunk személlýessen a' szállására; mostanság pedig, minekutánna már szerentséssen bé-gyógyúlt a' karja: kegyessen rendelte felőlle ő Felsége, hogy Tanácsosi Hivatalt viselleyen a' Hadi Kantzelláriánál.

Ujra egynehány ezer Katonákat rendelt a' Frantziák ellen ő Felsége, kik között vagynak négy Osztály *Erdődy* Huszárok; 3 Osztály *Székely* Huszárok; 's az első, és második *Székely*, 's *Oláh* gyalog Regementekbéli két két Batalionok, mellyek nyóltz más Batalionokkal is fel-érnek, mivel egy egy Batalionban többen lesznek két ezer Embernél.

Lovasság-Generálja Gróf *Vurmser*, egy Magyar Generálist kért maga mellé: e' végett Gróf *Keglevits* rendeltetett hozzá Erdélyből.

Ezen hónapnak 14-dikén következő Tsász. Kir. Jelentés adatott - ki:

„Mi *Második Ferentz* 's a' t. Jóllehet Mi, a' Lengyel Közőnséges Társaság' belső dolgaiba semmiképpen belé elegyedni, 's azok erántt a' mi *Gallitziai* Alattvalóinknak is valamelly meghatározott regulát eleikbe szabni éppen nem akartunk; mindazáltal minekutánna a' *Lengyel* Király, és Közőnséges - Társaság úgy nyilatkoztatták már ki magokat az egész Világ előtt, hogy a' Státust azon előbbeni állapotjába helyheztesk - visza, mellynek tenn-tartására

kötelezte magát a' mi velünk szövetségben lévő *Orosz Tsászári Udvar*: — azt kívánnyatollunk most a' szomszédság, és barátság, hogy a' mi örökös Tartományinkban semmi tanátskozást, és mesterkedést meg ne engedjünk, melly az említett törvényes szándék ellen vagyon intézve.

Kegyelmes bizodalommal vagyunk annakokáért a' mi *Gallitziai Alattvalóinknak* mindenkor gyönyörűséggel tapasztaltt engedelmességekhez, 's a' rendtartáshoz, és tsendességhez viseltető szeretetekhez, hogy egygyátallyában meg fogják magokat tartóztatni az afféle tanakodásokban 's mozgolódásokban való rész vételtől, mellyek oda tzeleznek, hogy új változások, 's zenebonák legyenek *Lengyel Országban*.

Éppen illy reménységgel vagyunk Mi azon (*Lengyel*) Alattvalók felől, kik a' mi Státusainkban tartózkodnak, hogy hasonló tsendes magok viselések által érdemesekké fogják tenni magokat arra az óltalomra, mellynek most részesei. Ha mindazáltal történne minden reménység ellen, hogy az említett *Lengyel Alattvalók* az ellen mérészelnének dolgozni, a' mi most *Lengyel Országban* az *Orosz Tsászári Udvar* közbenjárása által eszközöltetik: jelentjük, hogy azoknak, valakik részeseeknek találtnak a' *Lengyel Konstitutió* ellen való szándékokban: a' mi örökös minden Tartományinkban való további maradhatás meg fog tiltatni, és parantsollyuk minden Kormányfőkeinknek, 's Hivatallyainknak, hogy erre nagy gonddal és szorgalmatossággal vigyázzanak, hogy

hogy ekképpen ki ki, minden különbség nélkül, a' köz tsendességet tárgyazó ezen akaratumkhoz tartsa magát, melyet a' jelenlévő Rendelésben ki nyilatkoztattunk."

M a g y a r O r s z á g.

Tólna - Vármegyéből, Febr. 16-dikán.

„Minekutánna Frantzia Országának néh. jó szívü Királlya, Fels. *XVI. Lajos*, minden jó Keresztyénségnek, sőt magának az Emberiségnek is irtózására, kegyetlenül megölettetett: már itt, nem Nemzeti Gyűlésnek olvassuk ezentúl a' *Magyar Hírmondóban* az N. Gy. betűket; hanem megfordítva: *Gyilkos Nemzetnek.*“

Pestről, Február. 19-dikén.

„A' *Leopold Toskáná* nevet viselő Magyar lovas Seregnek két Szakasszai ezen hónapnak 19-dikén marsiroztak - el itten. Nádor - Ispány ő Kir. Fő Hertzegsége, mint Tulajdonos Generális, még reggeli 6 órakor ki - ment eleikbe, 's érzékeny indulatjának tapasztaltatása után, folytattatta velek útjokat a' Frantziák ellen. Ezeket tsak hamar más két Szakasszai váltották-fel ugyan azon Regementnek, kik is meg - állapodván a' *Leopold-Városa'* nagy piattzán, szép tiszteletet tettek örvendező Nádor - Ispányunknak. — A' Fels. Tsászárr', 's B. *Barkó'* lovas, és B. *Devins'* gyalog Magyar Regementjeihez derekassan verbuálnak nállunk. Sok szép Deákok, 's Mester - legények állanak közikbe,

A'

+ A' Györi, és Komáromi hajós Kereskedők, ezen hónapnak 15-dikén léptek alkura *Pesten*, az úgy nevezett *Schiffamtal* (Hajó-hivatal), a' fuarozás' (szállítás') dolgában.

Hadi Környüldállások.

Február. 6 dikán költt *Turini* Levélből olvassuk, hogy *Pedemontzium* Tartományának *Berra* nevü Mező-városa' Lakosai között mintegy százan öszve állottak, olly tizéllal, hogy *Frantzia* Katonát öllyenek. — Ki-választottak tehát öt Embereket magok között, a' kik mennének *Coarafa* felé, 's tsalnék előre az Ellenséget; magok pedig három szakaszokra oszolván, meg-búttak a' *Coarafai* út' mellyékes kösziklái közzé. El-indúltak az említett öt Olaszok, 's tsak hamar más világra küldötték az Ellenség' Örállóit. Észre-vévén ezt valami 400 ig való *Frantziák*, utánnok eredtek az öt Olaszoknak, 's addig üzték őket, míg kelep-tzébe nem kerítették magokat; mert hogy oda értek, a' hol a' több Olaszok lesben tartózkodtak: ezek, egyszerre három felől tüzet adtak a' *Frantziákra*, 's tsak hamar két százat ejtettek le közöttök. Olasz egy se esett-el, sebet se kapott.

A' *Szárdiniai* Király, két millió lirát (kilentz lira, tesz egy aranyat) kért költsön a' *Turini* Kereskedők' Társaságától. A' Kereskedők nem költsön, hanem ingyen adták a' kívántt summát jó Királlyoknak; és még ezen felül arra is kötelezték magokat, hogy saját költségeken 12 ezer fegyveres Embert állí-

állítanak - ki; tsupán azt kérték a' Királytól 1.) hogy a' Tiszteket ők magok választhasák; 2.) a' Katonaság' tartása módjának elintézése is őkőlök függjön; 3.) hogy töröltesse - el az a' régi törvény, melly szerént meg kellett eddig elégedni a' Kereskedőknek vele, ha az ő Nemes adóssaik le nem fizették is a' mivel tartoztak, tsak egyszer négy *procento* interest fizettek. Az első két kéréseikre a' Kereskedőknek mindjárt reá állott a' Király; a' harmadikat közlötte a' Nemeséggel, melly is nagy készséggel meg egyezett az említett törvénynek el-töröltesébe.

Szárdiria Szigetéből, Január. 25-dikén költt
Tudósítás.

„ Minekutánna *San Pietro*, és *Carloforte* kis szigeteinket el-foglalták volna a' Frantziák: *S. Antioco* szigetünket vették tzélba. Már ebből előre mind el-fzállíttatta vólt a' Vitze - Király az Asszonyokat, Gyermeket, és marhákat az Ország' belsőbb részébe; 's az óltalmúl maradott Férjfi Lakosokhoz, tölle ki - telhető egész segítséggel vólt: ugyan azért nem is egy könnyen juthattak ezen szigethez a' Frantziák; hanem végre tsak ugyan magokévá tették. — Jan. 22-dikén 19 nagy Fr. hajók tüntek a' *Pulai* ki-kötő hely eleibe, mellyek más nap mindég közelébb közelébb fészkeltek magokat a' tsatornához; estve pedig bé - szállott fele - részek a' ki - kötő helybe. 24-diken, dél - előtti tizedfél órakor tsata - rendbe állottak mindnyájan, 's tiz órakor egy tsónakot indítottak felénk, mellyen 25 Katonák vóltak
egy

egy Tifzttel, és egy Dobossal, kik kétszég kívül valamelly kedvetlen jelentéssel szándékoztak hozzánk. — A' ki-kötő helyhez tsődültt sok Népnek alig tűnt szemébe a' Frantzia tsónaknak nemzeti, és *Szabaudiai* színü zászlója: leg-ottan kiáltott, hogy löni kell arra, 's nem is nyugodt mind addig, míg a' leg-közelebb vólt Batteriából mind ki nem süttettek az ágyúk, mellyek is a' Frantzia Katonák közzül egyszerre 16 ot öltek-meg. — A' mi fegyveres hajóink, két ezer köből búzát kapkodtak-el egynehány napok alatt a' Frantziáktól. — Valaki tsak fegyvert foghat nállunk, örömet fordítja szolgálatját Hazája' javára. — A' Papi Rend is tellyesíti hazafiúi köteleességét. Az Ersek minden ezüst portékáit a' pénz-verő házba küldötte; úgy nem különben a' Káptalan is a' magáét, és még ezen fellyül 24 ezer forintokat adott ez, a' Hadi Kints-Tárba. “

Febr. 6-dikán, valami hajóknak feléjük való közelgetését sejtették-meg a' *Terracina*-béliek: leg-ottan félre verték tehát a' harangokat, melly jel adásra tüstént fegyvert fogott a' Nép, 's öszve szaladt. *Romából* is küldettek segítségül 500 Katonák. Azonban hogy közelebb érkeztek a' hajók: akkor vevődött észre, hogy nem fegyveres, hanem kereskedő hajók, 's ugyan azért szabadon bé-botsáttattak a' ki-kötő helybe.

Livornóból írják, hogy az odavaló ki-kötő helybe, egy *Velentzei* hajó érkezett *Marsiliából*, 's azt beszéllette, hogy a' *Marsiliai* ki-kötő helyben valamennyi Angl.ésHoll. keres-
ke.

kedő hajók voltak, mind le-tartóztattattak; és ez még az előtt esett, minekelőtte elvégezte volna a' Nemzet-Gyűlése, hogy had izenődjön az *Anglusoknak*, és *Hollandusoknak*. Ezen tselekedet, kétfizeressen ellenkezik a' Nemzetek-Törvényével, melly azt diktállya, hogy minekutánna had végződött is valamelly Nemzet ellen, a' végzésnek ki-hirdetése után még három napok engedődjenek az említett Nemzet' hajóinak az el-mehetésre.

Maulde Úr, a' ki *Frantzia* Követ volt a' *Hollandiai* Közöns. Társaságnál, *Párisba* ment volt *Dumourier* Vezérrel; de a' mint Febr. 2-dikán irták *Hágából*, újra vissza tért oda, és beszéllgetést tartott a' *Hollandiai* Kormányfő' Penzionáriusával *Vanderspigel* Urral, 's az *Angliai* Követtel *Lord Auckland*, és ez tüstént egy Kurirt küldött *Londonba*, a' hová hasonlóképpen egy meghitt Emberét — *Maret* nevezetűt — küldött a' *Frantzia* Minisztérium. — Ugyan az eml. *Hágai* Levél írja, hogy mivel sok *Frantzia* Regementek közelítettek *Breda*, és *Bergopzoom* nevű *Hollandiai* Erősségekhez: tehát a' *Hollandusok*' részéről is a' leg-jobb óltalom-készületek tétettek nagy siettséggel, 's az egész térség, melly vagyon *Gertruidenburg*, és *Ouesterhout* között, el-borítottatott vízzel.

Egy *Vestfáliai* Levélből, melly költ Febr. 6-dikán, ezeket olvassuk: „Mihelyt *Vesel* Városába érkezett a' *Braunschweig-Oeli* uralkodó Hertzeg: mindjárt azon volt, hogy a' *Frantzia* Forposztoknak (Elő-Seregek-

geknek) szándékjokat meg-gátollya, mely-lyek mindenfelé prédát hajhásztak a' Rajna' túlsó mellyékén. Altal-küldött e' végett a' kormányozása alatt lévő Seregből néhány csoportokat a' Rajna-vizén, mellyek előtt hátrább vonták magokat a' Frantziák. — Annakutánna maga a' Hertzeg is által-szál-lott a' vizen, Seregének legnagyobb részé-vel. Ezt látván a' Frantzia Sereg — melly-nek Vezére Gen. *Lamorliere* — egészen vissza vonta magát *Rüremonde* Városáig. A' Hertzeg, *Niers* nevű kis vizetske megett álla-podott-meg. Népének jobb szárnyát tsupán a' *Maas*-vize választja-el a' Frantziáktól; hanem a' Prusszusok el-foglaltak minden hajókat. *Arsennél* ágyúztak is a' Frantziákra, 's el-vettek tőlök két szekereket, mellyek között az egyik eleséggel, a' másik pedig tzipőkökkel volt meg-rakva. A' Hertzeg mindenütt meg-hirdettette *Clivia*, *Meurs*, és *Geldria* Tartományaiában, hogy senki se adjon 's vigyen leg-kissebbet is a' Frantziáknak.

A' *Zweybrückeni* (*Bipontumi*) Hertzeget el akarták a' Frantziák lopni *Carlsberg* nevű Kastélyából, azért: hogy lenne Kezes nállók, a' *Pfaltzi*, és *Zweybrückeni* Tartományoknak neutralitássókért; de a' Hertzegnek hírével esett a' Frantziák' szándék-jok, azért is minekutánna el-küldötte volna előre drágább portékáit: maga is el-sietett Feleségestől *Mannheim* felé, a' hová Febr. 10-dikén érkezett.

Tsásfz.

Tsásfz. Kir. Fő Hadi Vezér Hg *Koburg*, még Febr. 14-dikén túl is egy darab ideig *Frankfurtban* szándékozott mulatni. — Ts. Kir. Lovasság - Generállya Gróf *Wurmser* is oda érkezett Febr. 15-dikén, kiről azt írják, hogy az *Elő - Austriai* Sereg' kormányozása bízott reá, mellynek száma 37 ezerre fog fel - vitetni.

A' *Görögök*, és *Törökök* között nagy vérontás esett mostanság *Albánia* Tartományában. Az onnan érkezett tudósítások így adják - elő a' történetet: „A' melly hegyek *Corfu* *) (*Corcyra*) Szigete erá nyában vagynak *Albánia'* szélén, egyet azok között hívják *Szullyunak*. Ehez, *Larta* nevű tengeremllyéki Város, 3; *Joannina* pedig 9 óránnyira esik. Három feljárás vagyon reá, de mind a' három igen keskeny, és mély. Felül a' hegyen számos falukat formáló *Görögség* lakozik, melly magyar dolmányt, magyar nadrágot, botoskört, és köpönyeget visel. Már mintegy húsz esztendőktől fogva maga szabadságában élösködött; hanem a' mostani új *Joanninai* Bása meg akarta hódoltatni, azért is nagy sereggel indult ellene. A' *Görögök* — Férfiak és Asszonyok — mintegy 20 ezerig valók, fel - fegyverkeztek, 's el - rendelték magokat. A' mint a' *Törökök* tüzesen neki mentek egy fel - járásnak, tettették magokat
az

*) Lásd az általunk készített Közönséges Tábláját Európának.

az ennél állott Görögök, mintha meg-rémültek volna, 's hirtelen vissza vonúltak; de csak azért, hogy a' Törököket magok után tsalhassák, a' minthogy el is érték tzéllyokat; és midőn látták, hogy már jó kezek' ügyökben vagynak a' Törökök: nekik estek, és annyit le öltek 's el-fogtak belőlök, hogy négy ezerig valónak iródik a' veszteségek, mellyhez tartozik egy Basa is, más több Tisztekkel együtt. Egész táborát is el-nyerték a' *Joanninai* Basától a' Görögök; 's magát, jól meg-fogyasztott Népével együtt, vissza-verték *Joannina* felé. "

Elegyes Tudósítások.

A' *Kotyimi Rájábót* írja egy érdemes Hazánkfia: „Több már két elztendejénél, hogy kedvére élt. a' Tsászar' Magyar lovas Regimentje ezen a' jó földön, a' hol a' bornak ittzejét hat krajtzárjával fizették Magyar Vitézeink; száz tsomó jóféle természeti leveles dohányt pedig meg-kaphattak 15 garason. De már közelget a' vége *Rájái* életünknek, 's tsalmás szomszéd Uraimék lesznek ezentúl ennek sorsosi. — Tolmáts *Fillenbaum* Ur, már a' múltt hónap' végén ide érkezett; a' Török Kommisszáriusok pedig, kik a' *Rája*' által-vételére rendeltettek, ezen hónapnak 18 dikán fognak ide érkezni. Altaladónak neveztetett részünkről Bukovinai Kommendáns *Fábri* Generális Ur. Még nem tudom bizonyossan, mikor fog meg-esni az által-adás; hanem annyit írhatok, hogy ezen hónapnak 21 dikén elkezdi Regimentünk a' *Rájából* való ki-
in.

indulást. Az ötödik Osztály, *Gombos Fő Strása* - Mester Úrnak kormányozása alatt, *Csernovits* körül telepedik-meg, *Bukovina* Tartományában; a' más négy Osztályok pedig, a' Tartalék - Szakasszal (Reserva-Svadronnal) együtt *Gallitziába* rendeltettek. A' Stab lessz *Mikulintze* Városában. Egy Osztállyal, és a' Regiment' Bandájával hátra marad *Keszler Fő Strásamester* Úr, az általadás' tzeremoniájára.

A' szabad Sereghez (Freykorps) való verbuálás, vagy katona-szedés, melly 4 helyeken vólt a' Rájában, meg fog itt szünni ezen hónapnak 17-dikén. Jól gyűjtöttek itt olly kevés idő alatt Huszárjaink. — *Novosziedlitza*, a' hol a' Stab' kvártéllya vagyon, nem igen nagy Falu, mert nints több benne 94 Gazdánál; még is 56 Legényt szedtek-bé az ott verbunkon vólt két Huszárjaink: pedig a' Tartománybéliek eggyel se fogytak, mert ezeket nem szabad vólt fogadni. Most újra 14 asszentálni való Legények vagynak nállok. “

Az *Orosz Admiralitás'* (Tengeri dolgokra ügyelő Kormányfészék) Elölülője Gróf *Czernicheff* már darab időtől fogva *Romában* mulat. Ezen Úr igen nagy esmérője, következőképpen betsülője is mind egyéb tudományoknak, mind nevezetesen a' festésnek, és metzésnek. Különös kedvességében vagyon a' *Római* Nemességnek, 's magának a' Sz. Pápának is, kitől különbkülönbféle szép ajándékokat is nyert. Ezek közzül való *Bartholomeus Ferentznek*, a' 16-dik Században élt híres Barátnak festése, melyet

lyet nem csak belső érdeme-tesz méltán kedvessé a' Gróf Ur előtt; hanem az itt következő ajánló sorok is, mellyeket Pápa ő Szentsége iratott arra:

Pius VI. Pont. Max.
 Tabulae hujus Fr. Bartholomei
 a S. Marco Pictoris celeberrimi
 Magno apud se in pretio habitae
 Compotem ex dono libens fecit
 Comitem Johannem Czernicheff
 ab Imperatrice Russiae
 Honorificentissimis muneribus
 Cumulatum

Ut perenne penes ipsum esset
 Amicitiae suae monumentum.

Ezen Gróf Czernicheffnek a' Fiát *Bétsbe* küldötte az Orosz Tsászárné, abból vett örömének jelentésére, hogy *II. Ferentz* Királyunk, Német Tsászárrá koronáztatott. Az egész Fársángot *Bétsben* töltötte, 's szép vidám maga-viseletéért mindenütt betsültetett. Kiváltképpenvaló kedvellője a' tántznak. Ki-tett a' többek között magáért, Gróf *Pálffy Leopold* ő Excell. ja' Báljában, a' hol kozákat is tántzolt, néhai Gr. *Pálffy János* ő Excell. ja' *Frantziska* Kisasszonyával igen jelesen. — — Igen szembetünő az öltö-zete az ifjú Gróf Úrnak: ki-álló bokros nyakravalót, nagy tsillagos frakkot, 3 külön-böző színű lájblit, magyar nadrágot, és kurta szárú tsizmát visel, 's szüntelen kettős pápa-szemet tart kezében, a' mellyen néz. Tanítója vólt ama' híres Filozofus és Poéta *Lessing*. — *Bétsből, Romába, és Nápolyba* utaz,

A' *Portánál* volt Frantzia Követ, Gróf *Choiseul Gouffier*, Febr. 11-dikén *Szebenbe* érkezett, 's Hadi Tármester Gróf *Mitrouszkyhoz* szállott. Ugy hallik, hogy *Pétersburgba* szándékozna.

A' *Portugalliai* utolsó tudósítások szerént, nem állott volt még egészen helyre a' Királyné egészsége, 's elmebéli épsége; de tsak ugyan jobban kezdett lenni mind testére, mind lelkére nézve.

A' melly közönséges Levelek Német Országból jönnek, mind hirdetik, hogy a' Prussziai Felség meg-esmérté néhai F. XVI. *Lajosnak* még most tsak nyóltzadik esztendőben járó Fiát, XVII. *Lajos* nevezetű Frantzia Királynak; az úgy nevezett *Provinciai* Grófot, vagy *Monsieurt*, Frantzia Ország'Regensének; az *Artésiai* Grófot pedig Ország-Generállieutenantjának.

(A' *Provinciai*, és *Artésiai* Grófok, testvér Ötisei voltak néhai XVI. *Lajosnak*.)

A' *Velentzei* Kormány'zók éppen más lélektől vezéreltetik ugyan, mint a' Frantzia Nemzeti Gyűlés; mindazáltal mivel *Velentze'* körülállásaira nézve, veszedelmesnek ítélte mostanság a' had-folytatást; hogy ezt el-távoztathassa: meg-esmérté *Hennin* Urat, a' Frantzia Közönséges-Társaság' Ministerének, 's meg-engedte néki az új Fr. tzimer' fel-tételét.

Ugyan ezen okból botsátott a' *Toskánai* Nagy-Hertzeg Január. 16-dikán a' Frantzia Ministériumhoz egy Irást, mellyben jelentette, hogy *Laflotte* Urat Frantzia Közöns.

Tár.

Társaság' Residenséül el-fogadja; Február. 9 dikén pedig egy Proklamátziót (Hírdetvényt) tétetett közönségessé, mellyben parantsollya a' maga Alattvalóinak, hogy minden idegenek eránt, békességessen, és barátságossan visellyék magokat.

Stokholm Városa' tsendességének fenn-tartása végett; meg-erössítette az odavaló Örízetét a' *Svéd* Igazgató-Hertzeg, 's közlelbb vonta a' Seregnek némelly részét is a' fő Városhoz.

J e l e n t é s.

Jelentjük az Érdemes Olvasóknak, hogy most folyó Irásunknak első 12 árkusait azért nem küldöttük-meg a' magokat Februárinsban jelentett Előfizető Uraknak, mert azon árkusok már el-fogytak. Hanem újra ki szándékozunk azokat nyomtattatni, 's azonnal meg-küldjük mind az új Előfizető Uraknak, mind a' régieknek is, kik ez vagy amaz árkust nem vehették volna azok közül.

* * *

Wienerisch - Neustadti (Német-Ujhelyi) özvegy Polgár, és Kováts-Mester Diepoldt János Mihály, 1789-dik esztendőben, Novemb. 21-dikén le-ment a' Dunán, Bétsből, Magyar Országgra. Azólta semmit se tud felőlle az édes Anyja, Josepha Diepoldtin, ki is, hogy ki-menekedhessen ebbéli bizonytalanságából; 25 forintokat ígér általunk annak, a' ki, fenn-nevezett Fiáról valamé bizonyost írna, akár egyenessen hozzá Wienerisch-Neustadtba; akár pedig csak mi-hozzánk. — Diepoldt János Mihály most 39 esztendő, nagy termetű, erős, izmos, fekete hajú, tellyes képű, tsendes természetű. Német polgar-módra szokta vólt magát viselni.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsbon*, Bőjt-más Havának
(Mártziusnak) első napján, 1793-dik
Eszterendőben.

B é t s.

Nagy öröm-napja vala itten, a' Mélt.
Gróf *Pálffy* Familiának, a' múltt Kedden,
úgy mint a' mellyen, Magyar Kantzellárius
ő Excell. ja' öregebbik Fiának, Gróf *Pálffy*
József Udvari Tanácsos Urnak Hitvese egy
kellemetes Grófotokával nevelte a' Familiát.
— *Eszterházy Antal* ő Hertzegsége, egy
drága Indiai fából készült táizát küldött
a' Izerentséssen beteg ifjú Anyának —
kedves Felesége' testvérjének. — A' táizán
eggy edény vólt, hasonlóképpen Indiai
fából való, mellyben felül holmi apróságok;

de ezek alatt — 500 aranyak voltak. — Kántzellárius Gróf *Pálffy Károly* ő Excel. ja, mint Öröm- atya, három száz aranyakkal ajándékozta- meg kedves Menyét.

Az *Alsó- Auszriai* Kormányzók, melly *Bétsben* tartja a' maga Üléseit, egy kerülő Irást tett közönségessé Február. 22-dikén, mellyben parantsoltatik:

1.) Hogy a' fő Városon *Bétsen* kívül, sehol se engedődjön maradásra való hely, a' ki-költözött Frantziáknak.

2.) Hogy minden ki-költözött Frantzia, a' ki rövid, vagy hosszú ideig szándékozik *Bétsben* maradni (akár tsak most érkezett, akár pedig már 1790-dik elztendőtől fogva mulatott légyen itten): tartozzon Gróf *Pergen* Státus - és Politzáj- Minisfernél, a' Fő Politzáj- Direktzió által maradásra való engedelmet kérni.

3.) Akárhová szándékozzanak innen el-útazni: Passzust vegyenek ki magoknak a' titkos Udvari és Státus- Kántzelláriától.

Ezen rendelkezéseket azért ítélte szükségesseknek ő Felsége (a' mint a' kerülő Irás' bé- vezető Belzédében, igen hathatós kifejezésekkel adódik-elő), hogy a' magok Hazájokat méltó okokból el-hagyni kénytelenített Frantziáknak színek alatt, olyanok ne tsússzanak-bé, a' Tsáfz. Kir. Státusokba, a' kik ezen szerentsés Tartományokban is, mellyekben olly szépen virágzik most az egyesség, és rendtartás: el nem mulatnának próbát tenni a' tsábítás' lelkének terjesztésével, vagy másképpen is zenebonákra szolgálatni alkalmatosságot magok viselése
ál-

által, és különbkülönbféleképpen terhére lenni egy olly jó szívű Nemzetnek, melly meg-szünés nélkül tapasztaltatja ő Felségével buzgó hajlandóságának, és hívségének jeleit.

Meg-szünés nélkül gyűl a' sok Hazafiúi ajándék minden felől a' hadi kintstárba. — Már most a' tulajdonképpen úgy nevezett Német Birodalombéliek is elkezdtek követni e' részben a' Ts. Kir. hív Alattvalóknak nemes példájokat, mellyre, egy magát meg nem nevezett Hazafi Társok búzdította őket, az Újságokban közönségeslé tett Irása által.

Bizonyítja a' Bétsi Udvari Újság is, a' mit közelébbi *Hírmondókban* Gróf *Vurmser*-ről irtunk, hogy t. i. ezen nagy-érdemű Generális *Elő-Ausztriai* Vezérré nevezetett, és hogy az eddig *Elő-Ausztriában* feklidit Seregünknek erősítésére rendeltettek: Gen. *Jellachich*, az Erdélyi, Slavómiai, és Horvát széleket őrző Regementekből hat Batalionokkal; Gen. Gróf *Wolkenstein* azon négy Batalionokkal, a' mellyek Tírólisban voltak; és Gróf *Keglevich*, 3 Osztály Székely, és 4 Osztály Erdődy Huszárokkal.

M a g y a r O r s z á g.

A' Magyar Sereghöz.

Nemes indulatú hív Magyar Vitézek!

Kikben mint meg annyi Márs' Fiait nézek,

Kik halált, és romlást vífztek magatokkal

Azoknak, kik szembe szállnak kardotokkal,

Kik tanítottok mindent ezt meg-tapasztalni,

Hogy el-szántiak vagytok győzni, vagy meg-halni.

Ímé ellenetek fel-vonta kéz-ivét.

A' Nép, mellynek birja tsábítás a' szívét,

Ki-jött a' hit-szegett fegyvereknek éli,
 Hogy majd a' hív szívet izekre metéli.
 A' komor irigység sok ezreket tódít,
 Sok alacsony lelket magához is lódít;
 Azért Nemes Sereg! kettőztesd kedvedet,
 A' hűség' pántzélja fedje-bé testedet,
 Ha pufztító fegyvert ellenedbe raknak:
 Vigy nagy bátorságot a' nagy erőszaknak,
 Mutasd, hogy ég benned az ősi vitézség,
 Melly előtt nints fegyver, nints semmi nehézség.
 A' te fegyvereden igazság tsillámlik,
 A' melly midőn erről a' Frantzra villámlik:
 Meg-szégyenítettén, néked hátat fordít,
 'S kardod a' testéből vér-özönét tsordít.
 Mutasd-meg, hogy' kellyen szerte széllyel üzni
 A' mit a' pártütés kezdett egybe füzni.
 Szemléltess magadban egy rendes táboirt ott,
 A' hol versz egy rendtől el-fajúltt csoportot.
 Repdessen körülted a' vig győzedelem,
 Hogy az egész Haza örvendhessen velem.
 Hogy mikor e' hadban szerentsés véget érsz,
 És kedves Hazádnak kebelébe meg-térsz:
 Olly betsület fényljen minden Magyar mellyjen,
 Mellynek a' tartós Hír oszlopot emeljen.
 Irta Jász Kis-éren Szathmári Paks
 Dániel.

Budáról, Február. 24-dikén.

„Az idő, kezd már lassan lassan ki-
 nyílni, és közelébb hozza a' tavaszt. A'
 Duna egészen ki-tisztult a' jégtől, hogy
 szabad által-járást engedjen e' két Város-
 nak. — Kedves mindennek a' tavasz, de
 kivált jó Nádor-Ispányunknak, a' ki tsak a'
 Duna' ki-tisztulását várta, hogy *Budára* is-
 mét által jöhessen. — 22 dikén ezen hónap-
 nak utólszor tartatott *Consilium Pesten*,
 ezentúl ismét *Budán* fogja ez rendes üléseit
 folytatni. Tsak az Országos Deputátzióba
 fog által-járni ő Fő Hercegsége, kétszer
 egy

egy hétben. — A' Litterária Deputátzió is, el - végezte immár a' maga tárgyát. — — — A' Publiko - Politikumokban (az Ország - alkotványát közönségesen tárgyzó dolgokban) munkálódó Deputátzió Hétfőn, Szeredán, és Tsötörtökön szokott minden héten üléseket tartani Mg *Graffalkovits'* házában, a' hol volt szállva Nádor - Ispány ő Királyi Fő Hertzege is. — Az Egyházi, vagy Ekklesiái tárgyakra ügyelő Deputátzió pedig Pénteken, és Szombaton, Primás ő Eminentziája' Palotájában. Dél - előtti tíz órától fogva, délutánni 3 óráig szoktak tartani rend szerént az ülései.

A' napokban ment *Pesten* keresztül az úgy nevezett *Leib - Svadronja*, és *Stabja* Kir. Hertzeg Nádor - Ispányunk' Magyar Lovas Regementjének. Sokáig gyönyörködtek, ő Fő Hertzege, és a' *Pesti* Uraságok, ezen tisztes Vitézeknek serény, bátor, és alkalmas exercirozásokban. Valóban, az országán függött mintegy, minden Huszárnak a' szive, hogy illy Felséges Tanú előtt mutathatták meg magokat. A' többi között egy 80 esztendő s Zászló - hordozónak jó vén - ségét azzal vigasztalta - meg ő Hertzege, hogy egészen meg ruházta, 's házi Tisztjei' asztalához méltóztatta, és gazdagon meg ajándékozta. Sírta a' jó Öreg, illy váratlan meg tiszteltetésén, és iffjúságának hajdani tüze úgy annyira fel - buzdúlt benne, hogy készebb volna meg - halni, mint a' *Frantzia* Háborúból ki - maradni.

Miskoltzról, Február. 23 - dikán.
„Itt a' minapában egy Asszony három Férj.

Férjfi - gyermekeket szült egyszerre, kik közzül kettő, öszve volt nőve háttal. Már mind a' hárman meg-hóltak. — Két szomorú lakodalom történe a' múltt Farsangon, két szomszéd falukban. Egyikben, mikor örömet löttek volna: ki-lötték a' Völegénynek mind két szemeit — ugyan csak még se vált-el tőlle a' Hitvесе. A' másik faluban két Testvérek egyszerre házasodtak, 's midőn már Menyasszonyokért mentek volna, olly vigyázatlanúl lőtt az öregebbik Völegény, hogy testvér Öttsét — az ifjabbik Völegényt — agyon lötte. Városunkhoz egy órányira, meg-gyújtották valami istentelenek a' *Sóltzai Vámos'* házát, kinek is szerentsétlennek mindene össze-égett.

A' bornak nagyon fel-ment ezen a' részen az árra. Egy hordó a' közönségesből el-megy 12, 13, 's 14 forinton is; ellenben a' szarvas marha, valamint a' sertés is kezd óltsódni. Fontja a' marha-húsnak, négy; a' sertés-húsnak pedig öt krajtzár. — Köblét a' tiszta búzának 9 márváson vesszük, a' rozsét négyen, az árpáét, és zabét negyed-félen. “

A' *Bródi* Regimentben Oberflieutenant-ságot viseltt Vitéz *Knezevich* Úr, két Batal. gyalog, és négy Osztály lovas szabad Sereget állít fel ő Felsége' rendeléséből nagy siet-séggel; 's mihelyt készen lesz: tüstént indul a' tsata' mezejére.

Frantzia Ország.

Az úgy nevezett, de még igen nagy per alatt lévő Frantzia Közönséges Társaságban, valamint a' régibb, úgy az újabb történe-
tek

tek is arra mutatnak, hogy tsupán a' lessz-meg, a' mit az el-tsábított Párisi Népnek egy része által akarnak a' Jakobinusok. A' sok példa közzül, kettőt említünk. Egyiket Febr. 7-dikén irták Párisból, melly ez: Négy fontos kenyérért 16, 20 's több szolt is kellett fizetni az Országnek más részeiben; itt ellenben 12 szolon adtak olyan kenyeret a' Sütők. Ezen óltsóságnak a' vólt az oka, mivel a' Tanáts, az allyas Néptől való félttében, a' vásári árron alól adatta mindenkor a' búzát a' Sütőknek. Az illyetén módon való pótlás, közel négy millióra ment a' múltt elztendőben. Elégtelennek látván magát reá a' Tanáts, hogy hasonló áldozatokat tegyen még továbbra is, fel akarta vinni tsupán egy szollal, egy négy fontos kenyérnek az árrát; de mi történik? Az allyas Nép mindjárt morogni kezdett, 's fenyegetődzni a' Kenyérsütők ellen. A' Tanáts e' végett egyg *Észre-hozó*, vagy inkább mondhatni tsak *Észre-hozható* Irást tétetett közönségessé; mivelhogy nem lett ennek semmi haszna: mellyre nézve kéntelenítetett a' Tanáts egy millió livrát kérni a' N. Gy. től, hogy a' 4 fontos kenyér 12 szolos maradhasson. A' Nem. Gy. tellyesítette a' Tanáts' kívánságát, 's egyszersmind megengedte néki, hogy úgy alkalmaztathassa a' tehetősebb Lakosokra vetendő adót, hogy ennél fogva ki-kerülhessen az a' 4 millió, melly a' pótolásra ment-fel.

A' másik példa ez: A' N. Gy. ben elvégeztetett, hogy azok, a' kik okai, 's eszközei vóltak azon mélszárlásoknak, mely-lyek

lyek a' múltt Sept. ben történtenek *Párisban*, és *Versáliában*, törvénybe idéztessenek, és érdemek szerint meg - büntetessenek. Az Igazságra ügyelő *Minister Garat*, jóllehet ennekelötte mentő - írást adott - ki az említett gonosztévők mellett; most mindazáltal, a' Gyűlés' parantsolatjához képest sokat elfogatott közölők, *Páris*, és *Meaux* Városaiban; de ez nem tettzett a' Párisi Jakobinusoknak, mivelhogy tartottak tőle, hogy majd reájok is el fog kerülni a' sor. Reá bérlették tehát a' most Párisban tartózkodó Volontéroknek egy részét, hogy kérné a' N. Gyűlést, hadd mennyen feledékenységbe, a' mi már meg - esett. Ezen kérés, szörnyű veszekedéseket okozott, melyeknek alkalmatosságával, nem iszonyodtak némelly Tagok, a' leg - utálatossabb gonoszságokat nem csak mentegetni; hanem még magasztalni is. A' józanabb, de éppen ezért kevesebb Résznek szavát elnyomta végre a' más nagyobb Felekezetnek lármája.

A' Katonai dolgokra ügyelő Deputátzió azt projektálta a' N. Gy. nek, hogy ha 502, 800 ig való Sereget akar ki állítani 8 különböző helyekre: szükség hogy 3 száz ezer új Katonákat verhuáltasson.

Nagy - Britannia.

Azon Levelek, melyeket a' Minisztérium és Frantzia Követ *Chauvelin* Úr küldöztenek egymásnak, nem nyomtatódhattak - ki egészen a' határozott napra Jan. 31 - dikére. A' Felső Táblának Lord *Stafford*, az Alsónak pedig *Pitt* Úr terjesztette ezt eleibe, 's kérték mind ketten a' Tagokat, hogy halasztá-

tanák más napra, a' Királynak utóbbi — Jan. 28 dikai — Jelentéséről való értekezést; melly meg is lett, ámbár a' Felső Táblánál Lord *Landerdale*, az Alsónál pedig *Grey*, *Fox*, és *Sheridan* Urak különbkülönb-féle ellenvetéseket támasztottak is az ellen.

Február. első napján, mihelyt együtt voltak a' Lordok: meg-szóllalt a' Siátus-Titoknak Lord *Grenville*, 's kérte őket, hogy az előttök lévő dologhoz fogjanak; de Lord *Landerdale* némelly észre-vételeit kívánta előbb el-mondani a' Gyűlés előtt, mellyeknek ide ment-ki a' summájok: 1.) „Gondolják meg a' Lordok, mennyire függjön az Ország' java, és ditsőssége azon tárgytól, a' mellyről fognak végezni. 2.) Hogy helyes ítéletet hozhassanak a' Nagy-Britannia, és Frantzia Ország között folytatott későbbi levelezésről: kell látni nékiek azt is, a' melly már előbb, t. i. Augusztustól fogva Novemberig folytattatott; valamint sükség tudniok: ha vallyon a' *Hollandiai* Rendeek kértek-é valósággal segítséget N. Britanniától, avagy nem?“ — Kivánnya tehát az ezt bé-bizonyító Írásnak, úgy nem különben az említett előbbeni levelezésnek is a' Parlamentom' Tagjaival való közölte-tését.

Ellenzette ezt Lord *Grenville*, 's a' Gyűlésnek nagyobb részét is megnyerte a' maga értelmére; melly meg-lévén, a' fő tárgyról kezdett szólani; 's minekutánna nyomosan elő-adta volna, miket követett el ő N. Britanniai Felsége a' békességnek fenn-tartásáért, 's mitsodás rendeletlensé-gek

gek uralkodnak most Frantzia Országban, következő feltételt terjesztett a' Gyűlés' eleibe :

„Meg kell köszönni ő Felségének egy alázatos feleletben mind azon kegyelmes Jelentést, melyet méltóztatott tenni a' Parlamentomhoz, mind pedig azon Irásoknak közöltetését, a' melyek ő Felsége' parancsolatjából terjesztettek a' Parlamentom eleibe. — Meg kell győzni továbbá éránta ő Felségét, mennyire iszonyodik a' Parlamentom a' közelébb *Párisban* elkövetett szörnyű tselekedettől, melyet úgy tartozik nézni minden Nemzet Európában, mint a' Vallásnak, igazságnak, és emberiségnek megbántását, és mint egy szembetűnő, 's rettenetes példáját az ollyatén gondolkodás' formája' fogamatjának, mely a' leg-szentebb kötelességeknek meg-rontására vezeti az Embert, és a' mely minden emberi Társaságnak békességét, 's rendtartását fundamentomostól fel-forgatja. — Bizonyossá kell tenni végre ő Felségét a' felől, hogy lehetetlen által nem látni azon nagyobbodni kívánó, és fenn héjjazó szándékokat, melyeket Frantzia Ország, a' maga sokszori szent fogadásainak meg-sértésével már gyakran ki-nyilatkoztatott, 's melyek ollyatén gondolkozás' módjának terjesztésével vagynak egybe-köttetve, a' mely semmi egyenes, és rendes Igazgatással meg nem állhat — hogy a' jelenlévő körülállásokban, az efféle szándékok, és gondolkozás' módja ellen való hathatós, és foganatos ellentálliást úgy nézi a' Parlamentom, mint el-

el-múlhatatlanúl meg-kivántató eszközt, mind azoknak bátorságban való meg-tartásokra, a' mellyek leg-kedvesebbek, és betsesebbek a' Nemzet előtt, és minden más Tártományoknak is tsendességekre, 's bátorságokra, — Ezen gondolatoktól egészen el lévén foglaltatva a' Parlamentom, tellyes buzgó-ágú készséggel fogja ő Felségének a' leg-foganatosabb segítséget eszközteni; mellynél fogva olly állapotba helyheztetődjön ő Felsége, hogy a' tengeri, és szárazon lévő fegyveres erőt még nagyobbra is nevelhesse, 's végre hajthassa mind azokat, valamellyek szükségesek a' mostani nyomos környül-állásokban, ezen Korona' bátorságának, és betsületének fenn tartására; Frigyesei' igazságos jussainak óltalmazására; 's ennek a' Népnak, azon áldások' szakadatlan birtokában való meg-tartására, mellyek az Isteni Gondviselésnek szárnyai alatt, a' Britanniai Konstitutióból háramlanak ő reá.

Lord *Landerdale* azon vólt, hogy jobbitás tétetődjön ezen feltételben; de erre, valamint némelly ellenzők' szavára, nem is voksolt a' Gyűlés, hanem mindjárt reá állott a' Tagoknak leg-nagyobb része Lord *Grenville*' feltételére.

Az Alsó Táblánál hasonló projektumokat tett *Grey* Úr, mint a' minéműek vóltak a' *Landerdale* Lordéi, mellyek után fel-olvastatott a' Király' Jelentése. E' meg-lévén, fel-állott *Pitt* Ur, és, minekutánna a' Frantzia Országokat eleven színekkel lefestette volna: a' Király' Jelentésére adandó Felelet' formáját terjesztette a' Tábla eleibe, melly

melly hasonló volt a' Lord *Grenville*éhoz. Hosszas vetélkedések után, mellyeknek szerzői között *Fox*, és *Vyndham* Urak mutatták ki főképpen magokat, végre is az állott meg, még pedig minden voksolás nélkül, a' mit *Pitt* Ur tett-fel.

A' Királyhoz botsátott Válaszban tett ígérek, hamar tellyesítették. Ugyan is Febr. 4 dikén el végezte mind a' két Tábla, hogy a' hajós Legények száma 46 ezerre; az első nagyságú, vagy öreg hajóké pedig 32-re szaporíttassék, mellyekhez még sok kisebbek járúlnak.

A' Király' leg öregebbik Fia, és Korona' Örököse — az úgy nevezetett *Valliai* Hertzeg — láttatik e' mostani körülállásokban egészen fel-hagyni az *Oppositio*, vagy a' Minisztériummal ellenkező Rész' tizimborságával. *Erskine*, és *Pigott* Urak, kik az említett Résszel tartottak, 's a' Hertzeg' szolgálatjában voltak, közelébb olly értelmű Irást vettek a' Hertzegtől, hogy többé nem szükölködik szolgálatjuk nélkül, 's helyekbe *Graham*, és *Anstruther* Urakat vette-fel, kik Baráti a' Ministereknek.

(*Erskine* Ur közönségesen védelmezte *Payne* Tamást, a' ki törvénybe idéztetett volt, az *Ember' Jussairól* irtt Munkájáért.)

Van Londonban egy Klúb (Társaság), mellynek neve: *Je ne sçais quoi* (Nem tudom mitsoda.) Ennek Elölülője maga a' *Valliai* Hertzeg, 's Tagja volt *Egalité* Ur is, a' hajdani *Aureliánusi* Hertzeg; hanem a' Január. 21-dikén véghez mentt *Párisi* Scéna után, kér.

kérte a' *Valliai* Hertzeg a' Klúb' Tagjait, hogy töröltetnék ki a' magok neveik' laistromából örökre ezen nevet: *Filep, Aureliánusi Hertzeg*, úgymint a' ki nem érdemli többé, hogy betsületes Embernek tartassék. Midön erre, mind reá állottak volna a' Tagok: a' *Valliai* Hertzeg, saját kezével akarta ki-törölni a' laistromból az említett betstelen nevet; de mivel a' több Tagok mindnyájan azt itélték, hogy ez igen nagy betsület lenne *Egalitének*: tehát az Ajtón-álló hivattatott bé a' Gyűlésbe, 's ez hajtotta végre a' szententziát.

Maret Úr, kit a' békesség' dolgában küldött *Londonba* a' Frantzia Minisztérium, nem érte már ott a' vólt Frantzia Követet *Chauvelin* Urat, minthogy Január. 29 dikén érkezett. Bé akarta mutatni a' maga bizony-ság' levelét, mint Frantzia Közöns. Társaság' Ministère, az Angliai Minisztériumnak; de ez azt kívánta előbb tudni *Maret* Urtól: mi-tsoda járatban legyen? mellyet minthogy nem tselekedett *Maret*: tehát az Angliai Minisztérium se nyitotta fel is a' *Maret* által hozzája küldött Irásokat; hanem vissza-küldötte néki olly értelmű Kir. parantsolat-tal, hogy harmad nap alatt ki-mennyen Angliából. Ez a' *Maret*, eggy az alsóbb Státus Titoknokjai közzül Frantzia Ország-nak. Ő, és még *Condorcet*, és *Pache* Urak adnak ki eggy Újságot is. — *Condorcet*, nevezetes Tagja a' N. Gy. nek; *Pache* Had-ministerséget viselt; de minthogy nem arra való vólt: el-botsáttatott, 's Febr. 13 dikán *Párisi* Polgármesterré választatott.

Hadi

Hadi Környülmények.

A' mint a' Frantziák bántak az ő ki kötő helyeikben volt Anglus; Ts.'s Kir.; Prusszus; és Hollandus hajókkal, éppen úgy bántott az Angliai Király is maga ki kötő helyeiben a' Frantzia hajókkal., t. i. le tartóztatta azokat.

Venlo nevezetű Hollandus Várba Prusszus segítség szállott bé Febr. 11-dikén, hogy olly könnyen el ne foglalhassák Hollandiai Geldriát a' Frantziák, mint a' melly könnyen jutottak Hollandiai Limburghoz Febr 7-dikén.

A' *Velentzei* Újságból azt olvassuk, hogy a' Frantzia hajós Sereg oda hagyta Szárdiniát 1-szor azért, mivel tapasztalta a' Szárdusoknak tellyes bátorságú magok' elszánásokat; 2-szor mivel hallotta, hogy egy Spanyol hajós Sereg indult legyen el a' *Cartagenai* ki-kötő helyből Szárdinia felé; 3-szor mivel látta, hogy az Afrikai tengeri Tolvajokban is ellenségeit látja. El-fogták ugyan is ezek négy gabonás hajóit, 's a' Szárdinaiaknak vitték.

Februáriusnak 11 dike ejtszakáján egy néhány sántzokat hánytak a' Frantziák *Plerick* nevű falu előtt: 's reggelre kelve ágyúzni kezdtek *Venló* Várára: de a' benn lévő Prusszus Generális *Pirch* olly derekasán tüzeltetett ki ellenek, hogy kényszerítették sántzaikat el hagyni, és valamelly kevés veszteséggel magokat vissza venni.

Egyes Tudósítások.

A' *Salm-Kyrburgi* Hertzegségbéli Lakosok készebbek voltak a' szamar nevezetet is el-szenvedni, mellyet hajdani *Maintzi* Pro-

festzör, és most *Custine* Frantzia Vezér' Titoknokja ruházott rájuk, mint el fogadni a' magok Hertzegjek ajánlását, melly szerént a' múlt esztendő Decemberének 18-dikán minden jobbágyi kötelességek alól fel oldoztattak.

A' *Nápolyi* Nép, egy Irást adott bé Jan. 26-ikán a' Királynak, mellyben, jó Fejedelme eránt viseltető szeretetének, 's tiszteletének bizoyítása, sőt egész maga felajánlása mellett arra kéri a' Királyt, hogy ő Felsége is indittson hadat a' háladatlan, hitetlen, és Világ-háborító Frantziák ellen.

Néhai *XVI. Lajos* Öregebbik testvérje, a' *Vestfaliai* Kerületben fekvő *Mark* Grófságnak *Hamm* nevezetű fő Városában tartózkodik mostan. Ott adott ki Jan. 28-dikán egy Kerülő-Irást, mellyben a' megöletett Király' Fiatskáját Frantzia Királya, magát pedig Fr. Ország' Regensévé, 's testvér Öttsét Ország' Generállieutenántjává nevezi. Így kezdődik a' Kerülő-Irás: *Frantzia - Országi Lajos Stanislaus Xavér, Frantzia Ország Fia, a' Király Attya testvérje, köszönetét ajánlja mindeneknek, a' kik ezt látják.*

Egy *Madriti* Levél, melly költ Jan. 25-dikén, nem irhatta még bizonyossan: mire fogja magát határozni a' *Spanyol* Udvar, *Frantzia* Országra nézve, és el-fogadja-e *Marbonne* Urat Frantzia Közöns. Társaság' Ministerének; hanem *Londonból* következendőképpen irtak erről a' tárgyról Februáriusnak 8-dikán:

„Az itt lévő *Spanyol* Követhöz nyomos Irásokat hozott tegnap-előtt *Don Pedro Araujo*, *Madritból*. Tíz napok alatt foly.

tatta útját egy fegyveres hajón, mely, különösen erre a' végre készült. Bizonyosnak beszéllek már most nállunk, hogy *Spanyol Ország* is hadakozni fog a' Frantziákkal, és e' végett eggyesíteni fogja a' maga hadi erejét a' miénkkel. Már készen volt 12 öreg hajója. — Azt is hitelesnek mondják, hogy *Portugallia* se marad ki, a' Frantziákkal szembe szálló Hatalmasságoknak társaságából.

Február. 8-dikán költt *Római Levélből* olvassuk, hogy minekutánna értésére esett volna az odavaló Népnek a' Frantzia Király' meg-ölettetése, annyira fel-buzdult, hogy Febr. 7 diki' éjtszakáján reá ment seregestől a' Zsidó Városra, mivelhogy hallotta, hogy abban négy Frantzia Emiszfáriusok lappanganak Zsidó módra öltözködve; 's hanemha Katonákkal lett volna az körül véve: bé is rontott volna erőszakossan. Ugyan tsak igaz volt a' négy Emiszfáriusokról való hír, kik is ki hozatván a' Zsidók közül, tömlőtbe zárattak. — Egy *Farnese* nevű híres palotát is környékezett a' Nép, mivelhogy abban valamelly *Ramet* nevezetű Ur lakott, és ez Frantziák' pártfogójának tartatott. — Hogy le-tesendesíthesse a' Népet a' Kormány-szék: el küldötte *Ramet* Urat *Romából*.

Jelentjük az Érdemes Olvasóknak, hogy most folyó Irásunknak első 12 árkusait azért nem küldöttük-meg a' magokat Februárinban jelentett Előfizető Uraknak, mert azon árkusok már el-fogytak. Hanem újra ki szándékozunk azokat nyomtattatni, 's azonnal meg-küldjük mind az új Előfizető Uraknak, mind a' régieknek is, kik ez vagy amaz árkust nem vehették volna azok közül.

(Egy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L E K.

A' Magyar Hírmondónak, Mártzius' 1-56
napján, 1793-ban költt árkusához.

A' Soproni Evangyélika Oskolában
tanuló Magyar Ifjúság, melly egynehány
esztendőktől fogva magát a' Magyar nyelv-
ben tökéletesíteni, 's azt nem kevés elő-
menetellel gyarapítani is igyekezik, a' múltt
esztendőben, Novemb. 4 dik napján reggeli
10 órakor az Evangélika Oskola házba
gyülekezett. Meg-tisztelték jelenlétekkel
ezen nemesen gondolkodó Ifjakat, több
Uraságokon kívül, az iffjú Széchény, és
Pejachevich nagy reménységű Gróf Urak.
A' nagyobb szobában két felől, a' Hallgatók
foglaltak magoknak helyet; középett egy
asztal mellett ültek: Főtisz. Wietoris Rektor
és Professor, Stanislaides, és Raits Professor
Urak, a' kilentz Társokkal együtt. Wie-
toris Úr, a' Tanuló Társaság' Konsiliáriussa,
az alább következő Beszédet tartotta a'
Gyűléshez, és T. Raits Professor Urat, kit
a' Társaság Prézessének választott, hivatal-
jába bé-iktatta. Erre a' Prézés Úr, ékes
Magyarsággal felelt; azután Lakos Társ
menvén a' Kathedrara, Magyar nyelven
elő-adta ezen Társaságnak a' tzelját; Kiss
Társ pedig Német nyelven beszéllette-el
annak eredetét, 's állapotját, a' mostani
időkig. Ezek után fel-olvasta Lakos Úr a'
Társaság' Notáriussa, a' Társaság' Törvé-
nyeit; a' Jegyző-Könyvet, és a' Prézesség'
határaitól szólló tzikkelyeket, az időnek
T rö.

rövidsége miatt fel nem olvashatta. Végre Horváth Társ, Deák; Ajkay Társ pedig Magyar kölfzönő Verseket mondottak.

Főtisz. *Wictoris Jonathán* Rektor és Professor
Ur' Beszéde:

„Nem kevés öröömre, sőt betsületemre is, a' mint erányzom, esik, Ns, érdemes, és betses Magyar Halgatóság, hogy ez, most először történt s történhető alkalmatossággal, illendő móddal bé-jelenthetem a' Ns Iffjúi Tanulókból itt mi-nállunk szereztséssen öfzve - állott Magyar Társaságot; vagy azért is, hogy éfzre vettem légyen, mint sokan legyenek, vagy vóltanak ez ideig is, a' kik illy Ns Iffjainknak ártatlan alkalmaztatásokat, vagy éretlennek, vagy botránkoztatónak, vagy éppen helytelennek állították lenni.

Magam én azért, hozzánk szép számmal sereglett Iffjúságnak el-tökéltett Attyok, és itt való Ns Iskoláinknak rendelt Rektorjok lévén, de egyfzrsmind a' Ns Iffjú Magyar Társaságban bé-lépttektől önként Consultátorjokká választatván, mindnyájunk egyenes igyekezetünket fel-fedezni, ezen Elő-Beszédemmel akarom, tudtokra adván mindnyájoknak, kivált az itt dífzünkre bé-léptteknek, hogy ezen bé-állott Ns Iffjú Magyar Társaság, éppen nem valami ártalmas Frantz Jakobinus Klúbot jegyezzen (a' mellytől a' Jó Isten bennünket mindenkoron meg-ójjon). Soha sem vólt, nem is lessz ezen Ns Társaságnak a' vége és tzéllya, hogy botránkiztató beszédekkel, vagy irásokkal töltse ártatlan idejét. Tsak azok az agyarkodók fegyverkeznek Felségeik, és Öfzlopaik ellen, a' kik bomlott éfzfel lévén, kötelességeiket vakmerően el-mellőzni akarják.

Jobban taníttatott Iffjúságunk (ezzel mind eddig vóltaképpen ditsekedhetünk) az illetén ifzonyságoktól irtófván, tsak arra akar emelődni, hogy iskolai munkáinak folytatása alatt is, jó, és szép renddel Magyar Nyelvét leg-inkább pallérozhassa, magát az által, minden, Magyar Hazánkban foly-

tatandó, és előadandó dolgokban, alkalmatossá jó idejében tehesse, illy közben munkálkodó serénységgel, az Iskolákban elő-mértt fontossabb dolgait előbb 's meg előbb mozdíthassa; és mind ez által Ns Iskoláinkon tett 's tejendő sokféle fáradságinak valaha ofztán, el-takarodván mi tőlünk, bő jutalmát Hazánkban vehesse.

Szent és egyenes ez az Alkotmány! nem tsupa dagályos képzelődés, nem ditsekedés, vagy héjánosság! nem is azon végekre öfzve zsendültt Társaság, hogy maga önnön köttött kényyére hagyattatott lévén, fel-tett egyenes, és szent Tárgyától el-léphessen. Örizetünk alatt lessz; a' mint olly híszemben is vagyok, hogy a' leg-kissebbike közzülök sem fogja meg-vetni körülöttök való dajkálkodásunkat. Mindennek bizonyságúl mondhatom azt, hogy ezen Ns Iffjú Magyar Társaság, önként Direktort, és Prézest, közzülünk Professzorok közzül választván magának, vagy azért is, hogy minden bal vélekedést, magától mellze el-háríthasson. Nem Ember tehát, de annyival kevesebben a' Ns elő-menendő Iffjúságot szerető Lélek lehet, a' ki illy ártatlan igyekezetiben vagy gántsot találna, vagy azon élelmes és érdemes, mostani státussához szabott tanátslásiban hátráltatná ezen most bé-jelentt Ns M. S. Társaságot.

Állapodjon tehát meg e' Ns Iffjú Magyar Társaság, és fel-tett alkotmányozásának rendi szerént fogadja-bé Prézesül T. Prof. Raits Péter Urunkat. Minthogy szabodon választotta, ámbár nem javaslásomon kívül, de még is választotta a' véggel, hogy minden ártatlan tzéljainak örvendetes és kellemetes folytatására, a' Professzor Urban mint Prézesben, értelmes Ember-gyámolt talállyon. — Meg is lessz. Illy bizodalomban vagyok én magam, de többet bizakodik a Ns Iffjúság.

Provokállak azért T. Raits Péter Úr szeretett Kollega, Professzor Úr, édes Barátom, és ezen bé-állott Ns Iffjú Magyar Társaságnak, Prézesül nem tsak elő-állítlak, de ebben Iffjúságunknak javára szolgálándó, igaz privátus, de betses hivatalba béis

iktatlak, azon egyenes szívem szerént való kívánással, hogy esmérđ, tettzett érdemes kvalitásaid szerént, a' Ns Magyar itt való tanuló Társaságot, a' fel-tett tárgyainak előbb 's meg előbb való elérhetésére szerentséssen segíteni, és napról napra minden el-fzántt igyekezeteiben tovább emelni méltóztassad.

A' mint részzedről igen is el vagyok hitetve, hogy valóban meg-tseleklszed kormányozásod által, valamit tsak látándassz jónak, illőnek, és helyesnek: úgy róllatok is Ns Társaságnak Tagjairól éppen nem kételkedem, hogy ezen szabadon válaftott Kormányos és Prézes Uratok alatt ne evezhessetek ama' fel-tett tanyátokra kívántt ki-kötő helyetekre.

In portum omnes!

Ha törekedtek hiven, díszesen, szorgalmatossan:

Dupla munkátoknak, fontosbb tsuka-bére lészzen.

Titeket pediglen, Mélt., Tisz., Tek. Urakat, Ns Halgatóságot annyival nagyobbra fog ezen bémondott Ifjúágunk, minden alázatossághoz kötött tisztelettel magasztalni, a' mennyivel kevesebben bizakodhatott jelenléteteknek el-nyerésében. Hogy még is illy számossan meg-lett, azt mondja a' Ns Ifjú Társaság szívvel, szájjal, lélekkel: Éllyen, Ifjú Hazafiait imígy szerető Halgatóság! Éllyen!"

K é p.

A' régi századoknak egy nagy Férjfia'

Képét elődbe rajzolom? —

Artzája tellyes, barna, 's kedvesen piross:

Merő, 's világos két szeme,

Mellyből komolyság ül ki, 's mélly gondolkozás.

Kettős tsomóba vort haja,

Fekete bajássa 's bóltra nőtt szemöldöke.

Vitézi kalpag ül fején:

Forgója gyöngyös; benne ráró-szárny inog.

Dolmánya díszesen fedi,

Ezt öv szoríttya, Róka torkos, és öreg

Tojásnyi gombokkal nehéz

Men-

Mentéje nyaka körül ezüst lántzon le függ
 Nadrága nem szük, sem nagyon
 Nem bő: ki hányva nints ugyan, de tsinos és
 Tartós. Ki vévén kék övét,
 'S hollói tsizmáját, ruhája mind veress.
 Tollas botot tart jobb keze:
 Nagy, görbe, haragos kard le-lóg bal oldalán,
 És hartzra készül ugrani.
 Jó szál', igyenes, erőss, egéssz Márs. Már az ő
 Bel' dísze (mert erővel - is
 Oda siet etsetem) millyen? Országot, Királyt
 És Nemzetit védelmező,
 Igaz, serény, hív, bátor, a' betsületért
 Elő haló. Szenvedni tud
 Éhséget, hideget, meleget, a' puhálkodó
 Életnek ellensége. Nem
 Kivánnya másét, maga vagyonyját őrizi.
 Jobbágyihoz mértékletes,
 Kik ötet Attyok-ként betsüllek, tisztelik.
 A' meg vakítottó bújaság:
 A' kártya, kotzka, 's éjtizakai fársángolás,
 Ő nála mind merő tsuda.
 Ha fényes udvart tart is, általmára nints;
 Mert számba szokta venni, mit
 Vesz bé, 's vizont mit ad ki. Nem fekszik
 nyakán
 A' bús adósság. Másokon
 (Kivált Hazáján, 's Nemzetén) segitteni
 Tud, és akar jószágiból.
 Bő pénze lévén, 's nem szorúlván senkire,
 Bátran ki mondja Nagynak, és
 Kitsinynek az igazságot. — A' kétszínkedést
 Hizelkedést, árulkodást
 Gyűlöli. Póltzot nem vadász mások' neve'
 Le potskolásával: maga,

'S nem hires össi' nagyra terjedtt' szárnyain
 Kiván repülni. Messze lát;
 Vigyázva szóll, vigyázva tesz mindent, ha mi
 Jót el - tekéltet, markosan
 Végére hajtya. Jó Királlyáért ezer
 Veszélyre szánja mindenét;
 Meg halni készebb, mint sem hit szegő pribék
 Nevet viselni, biztatás,
 Adomány, remény, ígélet el nem ütheti
 Szívét Fejétől soha. —
 A' Márs piattzán nintsen hozzá fogható,
 Akár Vitézt, akár Vezért
 Kívánnyon a' dolog' mi vólta: mint az éh
 'S búsultt orosz lány, kergeti,
 Apríttya kedvellt Honnya' vívójit: magass
 Halmokra húllnak mennykövi
 Fegyveri hevétől a' sebes testek; pirúl
 A' vér-pataktól a' mező.
 Eggy néki szembe szállni, 's győzni: nem
 tsuda;
 Kisded korától fogva kard,
 Ló, test-gyakorlás, szük 's kemény étel,
 vadak'
 Űzése, vólt leg kedvesebb
 Elötte. — Márral öszve tudgya tsatlani
 Tudós Minervát: olvas; ír:
 Mind nyelve, mind elméje helyén van. Falun
 Vár-forma kastélyban lakik,
 Hol ötet a' vendégek (a' kikben nagyon
 Gyönyörködik) gyakrabb napon
 Meg-látogattyák. Nem fajúl-el: nemzeti
 Nyelvén, Ruháján fel nem ad.
 Így neveli Gyermekeit is; és azért saját
 Hazája' szebb 's jobb szüzeit
 El nem kerüli: messze földi 's nem tudom
 Mi féle hölgyet nem keres. — Kér.

Kérded: ki' képe? hát nem isméred!!
nem? ez

Eggy régi Fő-nagy véredé. —

Tiszteletes, Tudós, és Nemes *Pétzeli József*
halálának szomorú hírére.

Mint mikor a' felleg komor setétséggel
Heggettünk kóvályog, és fenyeget jéggel —
A' haját borzasztó nagy szélvész tsikorog,
Fejünk felett pedig a' mord dörgés morog,
Minden érző állat fél, remeg, és retteg —
Illyen lettem, hallván, hogy Pétzeli beteg.
De valamint az, a' ki mellett a' Napot
El-nyelő fellegből a' villám le-tsapott,
Még jobban el-ijed, földre rogyik, 's vére
Majd el-áll, majd renden kívül foly szívére;
Az én rémülésem így leve leg-főbbé
E' Hirmondó szóra: Pétzeli nints többé.
Te, tiszta vizeddel büszke Réptze-árok!
Mellynek deres partján bús homlokkal járok,
Keserű könnyemmel folyásod' zavarom,
Hogy e' búm' petsétjét hordozd — 's azt
akarom,
Majd, ha vidékjekre jutsz a' Magyaroknak,
Bús hanggal nevemmel ezt susogd azoknak: —
Nemzetem! tudod - é ebben kit vesztettél,
Kit a' setét sírba kéntelen temettél? —
Eggy olly Polgár-Társad tűnt-el személlýében,
A' ki tsak Te értted buzgott jó szívében.
A' rágalmas nyelvtől neved' védelmezte,
És sok tekintetben díszed' meg-szerezte.
Múzsák! gyászoljatok! — im' egy méllyen látó
Édes hangzatokkal hangítsáltt Erátó
Díszes sorotokat ma meg-tsorbította,
Midőn Seregetek' ettől meg-fosztotta
A' kegyetlen Párka. — Jaj! ennek hárfáját
Kinek adjátok, hogy így zengje nótáját? —
Te, gyászos Komárom! gyötrődhetsz szívedben,
Mivel a' kit tartál kintsül kebeledben,
'S nyóltz 's fél esztendeig díszedet nevelé
É demlett jó Híre' szárnyán mindenfelé —

El-repült — üressen maradott kebeled,
 'S a' Valóság helyett árnyékát öleled. —
 Ti, mély gyászba borúltt Özvegy és két árva!
 Kiknek a' sírban van örömtők zárva,
 Képzelem távol is nyögő sirástokat,
 's fontba tudom venni könnyhúllatástokat.
 El-esett fejetek' díszes koronája,
 Rátok illik méltán most a' gyász' ruhája,
 Ti, e' Bóldogúttal egyesültt Barátok!
 Kik néki élteben saját valátok,
 'S most már siránkozva nyelvetek így rebeg:
 Már a' mi Kedvesünk a' Szentek közt lebeg!
 Engedjete — én is szívem' hadd könnyíttsem,
 'S könnyem' könnyetek közt sírván elegyíttsem.
 Ti pedig, meg-vezett erköltsű irigyek,
 Kiknek szíveteiket az epés mirigyek
 Úgy el-állták, hogy ez ellen is fújtatok,
 Esmérjétek most, hogy b...dok vóltatok;
 'S ha ugyan e' gonofzt nem hagyjátok félbe,
 Más jámbort vehet már dühösségtek tzelbe.
Bellicz Jónás.

Pozsonyból, Hamvazó-Szeredán.

Én ugyan, kivált még illy ifjú koromba,
 Nem vagyok olly dúrva, mord, vad, vagy goromba,
 Hogy meg-itélném a' rendes mulattságot
 Módjával kedvellő vidám Ifjúságot:
 De tsak ugyan azt a' Fársángot, a' mellybe
 Minden rendén túl megy, nem hagyhatom helybe.
 Nem vagyok baráttya az olly gyilkos Bálnak,
 A' melly fegyver gyanánt szolgál a' halálnak.
 Hol az Entrepreneur' személljét viseli
 A' halál, 's gyilkosnak a' tántzot rendeli.
 Illy példákat pedig eleget találunk:
 E' Fársángban is illy Bál tartaték nálunk.
 'S történt olly szomorú példa, melly tükörül
 Lehet annak, ki a' tántznak nagyon örül.
 Egy Kisasszony, a' kit míg az élte tarta,
 Pozsony a' többek közt egy Díszének tarta,
 El-ment a' Fársángban egy Bálba, a' hol a'
 Tántzolók' kedvéért olly sokat tántzola,
 Hogy egy olly nyavalyát kapott, a' melly élte'
 Virágát hervadttá tenni nem kímélte. Ti-

Tizenbét Fársángot ért tsak, 's ím' el - ére
Dél nélkül éltének komor estvéjére.

A' Fársággal együtt múltán - el, int már a'
Memento morival a' Hamvas Szerdára.

A' Bált változtatván egy szomorú Terrá,
Meg-tanít: hogy por vagy, és kell lenned porrá.

V. M. Jurista.

Veszprémbe, Február. 7-dik napján.

A' Frantziákról.

Nuper eras felix, dum te sapientia Regis
Rexit, at hoc debes deficiente mori.

Jam fluit insveto rerum successio cursu:
Praelia Mavortis Vir, Mulierque subit.

Hactenus indomitos poteris superare Leones,
Vincere nunc homines sexus uterque nequit.

Tunc pietas, mens recta, fides, Deus arma fuere;
Nunc furor innumeras spargit in Orbe faces:

Quae nisi mox fuerint aliquo mediante sepultae,
Gallorum patrias depopulantur opes.

Et subit extremam regnum cum gente ruinam,
Olim quae nomen vexit ad astra suum.

Az Erdemes Közönségnek.

A' múltt Esztendő' utolsó hónapjának
11-dikén költt Magyar Kurirba, következő
hibás Jelentések iktattattak:

1.) Hogy néhai *Cornides* Úrnak, *De Religione Veterum Hungarorum*, ki - adott Munkátskájáról, semmit se szóllanak a' *Jénai Litteratur - Zeitung*' Szerzői: mivel az, a' *Göttingai Gelehrte Anzeige*' 160-dik Darabjában még 1785-ben ki-nyomtatott. — Erre tsak azt jegyzem - meg, hogy a' nevezett *Göttingai Tudományos Jelentések*be nem magok a' Munkák; hanem a' Munkák-ról hozott Itéletek (Recensiók) szoktak be-nyomtatni.

2.) Hogy a' melly *Commentátziót* én ragasztottam említett Írásához *Cornides* Úrnak:

nak: arról elégnek tartják a' *Jénai Litteratur-Zeitung*' Szerzői ki-mutatni, hogy az is van a' Világon. — Ezen állítás mi módon egygyezzen-meg az itt következő elő-adással, melly, a' *M. Kurir* által említett *Jénai Litteraturzeitung*nak 1792-dik esztendőben Nov. 27-dikén költ Darabjából vétetett - ki szóról szóra: ítéllye-meg a' részre - nem - hajló Világ.

Kleine Schriften. Gottesgelehrtheit. Wien bey Stahel: Danielis Cornides Commentatio de religione veterum Hungarorum. Edidit, suamque de origine Hungaricae Gentis dissertationem adjecit Christianus Engel, Accessista ad Exo. Cancellariam Aulico Transilvanicam 1791 117 S. in 8. Der seiner vaterländischen Geschichte zu früh entrissene Cornides behauptete in dieser Abhandlung, die er als Correspondent der Götting. Societät der Wissensch. im I. 1785. in derselben vorgelesen hat, daß die Ungarn noch als Heiden nur den höchsten Gott angebetet; aber wie die Perfer ihre Nachbarn, die Sonne als das Sinnbild desselben verehrt, übrigens keine Götzenbilder noch Tempel gehabt haben. Er bringt dabey viel gelehrte Belesenheit an, und bei einem Gegenstand, wo es an Nachrichten fehlt, ist wenigstens die Wahrscheinlichkeit hoch genug getrieben worden. Hierauf folgt S. 51. die Untersuchung des Herrn Engel, wie weit es bis jetzt mit der Kenntniß vom Ursprunge der Ungarn und ihrer Verwandtschaft mit andern Nationen gekommen sey? Um diese Frage zu beantworten, geht er einen dreyfachen Weg: den Philosophischen, welcher körperliche Beschaffenheit, Lebensart, Sitten, Religion und Gesetze verschiedener Völker mit einander vergleichen lehrt; den Historischen, auf welchem man die Namen, Beschreibungen und ersten Schicksale einer Nation kennen lernt, endlich den Grammatisc hen, der zur Vergleichung ihrer Sprache mit den andern Nationen eignen führet. Nach der ersten Methode findet man eine Aehnlich.

lichkeit der Ungarn mit den eigentlich so genannten Tataren mehr, als mit den Hunnen, oder Mongolen. Ihre spätere Verbindungen mit den Slawen haben zwar manches von den Sitten, auch selbst Wörtern dieser Nation bey ihnen zurückgelassen; daraus man aber nicht auf einen slawischen Ursprung der Ungarn schliessen darf. Die historische Erörterung ist die ausführlichste (S. 67 — 112) beschäftigt sich mit den Namen Vgri, Magyar und Türken; erläutert insonderheit die Hauptstelle des Constantinus Porphyrogeneta verglichen mit Russischen und einheimischen Nachrichten; zeigt, daß die darinn genannten Türken oder Ungarn vom J. 681. — 884. ihren Sitz in Lebedias, d. h. im jetzigen Catharinenburgischen Gouvernement zwischen dem Dnieper und Don gehabt, und daselbst in einer nomadischen Verfassung unter Familienhäuptern gestanden haben, bis sie im gedachten Jahr nach Atel-Cusu, (die heutige Woiwodschaf Kiew, Bessarabien und einen Theil der Moldau) zogen, wo sie die monarchische Regierung annahmen, darauf in Großmähren, und endlich zwischen 894 — 896. in Pannonien eindrangen. Das Ugrische Geblüt vermischte sich während dieser Zeit mit dem Tartarischen oder Türkischen. Bey der grammatischen Methode endlich, begnügte sich der Verfasser, Hells, Sainovics und Fischers, Untersuchungen über die Ugrische Sprache zu berühren, empfiehlt aber noch neue darüber anzustellende. Das Resultat von allen ist dieses, daß die Ungarn ursprünglich Finnen sind, wenn ihnen gleich manches Tatarische beygemischt worden ist. Wie es eines gelehrten und bedachtsamen Forschers würdig ist, verspricht er sich hierüber erst alsdann mehr Gewisheit, wenn Sprachkundige Männer aus Ungarn in das Russische Reich bis an den Caucasus hin zur neuen Nachforschung abgeschickt werden sollten.

Engel Kristian.

* * * * *

Baján, Bats Vármegyében, most folyó esztendőnek első napjától fogva, Februárius' közepe tájáig

jaig a' tizta búzának pozsonyi mérője mindenkör 1 for. 20 kron ment. A' kétfzeresnek 40 kron. A' rozsnak 30 kron. Az árpának 22 kron. A' zabnak eleinten 24, azután 25 kr. A' kölesnek 30, azután 32 kr. A' kukoritzának (tengerinek) eleinten 24, azután 32 krajtzáron.

T u d ó s í t á s o k.

Pesten Trattner Mátyás' betűivel és költsé-
gével következő deák könyvetske jött ki: Francis-
ci Versegi, AA. LL. et Philosophiae, in Uni-
versitate Pestienſi graduati Doctoris Proludium in
Inſtitutiones linguae Hungaricae, ad Syſtema Ade-
lungianum, genium item linguarum orientalium,
ac dialectum Tibiscanum et Transylvanum exactas;
kis 8-ad rétbén, hatodfél árkus. Találtatik Tratt-
ner' műhelyében és Weingand' Könyvárosnál. A'
könyvetskének rövid foglatattya ez:

Az egész munkátskában a' Magyar nyelv úgy
vizgáltatik meg, mint nyelv, mint napkeleti, vég-
tére pedig mint Nemzeti nyelv. Ezen feloſztás ſze-
rint az Író meg-határozza a' nyelvnek és írásnak
kötelességét, 's a' Magyar tziykkelyezett hangokat,
és betűknek ſzámát. Fel-oſzttya a' betűköt, és
ezek közül újjolag a' vocalisokot is, és meg-mutat-
tya, hogy az egész nyelvnek járása, a' formátiók,
az imperativusbéli és a' ſuffixumok előtt való vál-
tozások a' betűknek ezen fel-oſztásátúl függnek. A'
háromféle Magyar é ě e betűknek meg-külömböz-
tetését ſzükségesnek itéli. Azoknak orthographiájá-
rúl, a' kik az inybetűk helyett jottával élnek, a'
dolognak mivoltábúl értekeznek. Meg-mutattya,
hogy a' gy betű nem g, hanem d betűbül ſzáрма-
zik, és az első réſzetskét a' dupla jelekrül, és az
írásnak rövidségérül való éſzrevételeivel befejezi.

Elő terjeztí azután ama' hibákat, mellyek a'
deák nyelvnek reguláibúl a' Magyar gramatikákba
tsúfztak. Meg-mutattya, hogy a' Magyar declina-
ciónak húsz casusſa, avvagy hajlítása vagyon;
hogy a' Magyarának valóſágos deák paſſivumja nin-
tsen, és hogy ennek ki-fejezésére, tsupa ſzokás-
búl, factitivumokkal él; hogy a' conjugatióban keve-
sebb

sebb módgyai és üdeji vagynak, mint e' deáknak, de több ellenben, mint a' Zsidónak; és hogy ezekben, valamint a' Lexiconokban is a' harmadik személyt kell előre tenni, úgymint mellybül, a' napkeleti mód szerént, a' többi hajlítások származni szoktak. A' Zsidó és Magyar nyelveknek hasonlatosságát négy fő tulajdonságokban elő adgya, és példákkal meg világosítja. Fel-jegyzi azután rend szerént a' substantivumoknak, adjectívumoknak, verbumoknak, adverbiumoknak formatíváit, valamint szintén a' declinációknak, comparációknak, suffixumoknak, és mind a' két formabéli conjugációknak hajlításait, (formationum et inflexionum syllabas,) és az új szavaknak formálásáról való intésével a' második részetskét be-fejezi.

Elő adgya él végre az erdélyi, tiszamelléki, és dunamelléki szó-ejtéseknek (Dialectus) főbb különbségeit. A' köz népnek egy néhány szokásait, mint vizi, vize helyett, származzék, származzon helyett. Meg-mutattya, az ik sillaba a' verbumokban csak paragogica, mint az en, hiszen, hisz helyett, és hogy a' verbumokban a' hajlításoknak nem úgy parantsol, mint a' rendbéli szavakban: harmadik, negyedik. Meg-határozza tovább a' Magyar nyelvnek bíráit, úgymint a' szokást, mellyet többféleképpen oszt; az analogiát, az euphoniát, és az egész munkátskából meg-mutattya, hogy a' Magyar nyelvek majd nem egész épülete az euphonián, avvagy a' szép hangzáson nyugszik, és hogy erre nézve a' musicalis nyelvnek nevét való mennyi európaiak között leg-inkább meg-érdemli. A' könyvetskét elvégre a' Magyar Lexikonról való vélekedésével be fejezi.

A' Szerző,

* * *

* * *

* * *

A' Magyar Museum II-dik kötetjének utolsó. Negyedje is ki jött már, két rézre mettzett Énekekkel, és az Előre fizetett Urak és Affzonyoknak neveikkel. A' Magyar Museumból minden fertály évfolyamában egy 8-ad rétű 7 és több árkusokból álló Negyed adatik ki. Négy Negyed egy Kötetet

té-

tészen. A' M. Museumnak árra, egész elztendőre (mind a' posta-pénzt, mely minden nyomtatványért egy egész német forint, mind pedig a' bé-kötésnek árrát-is belé számlálva) 2 for. 40 kr. — A' postapénz nélkül ellenben csak 1 for. 40 kr. — A' pénzt le lehet tenni minden K. Posta-Tisztviselnél; és mind azon érdemes Hazafiaknál, a' kik ebbéli fáradságokat töllünk, sőt a' Köz-Jótól nem sajnálván, azt számunkra a' Kassai Kir. Fő Posta Hivatalra bé küldeni akarják. A' küldendő Levelek' borítékjaira csak ezt szükséges fel-írni: Inclyto Regio Postae Praefectoratus Officio, pro Museo Hungarico Cassoviæ. A' III. Kötetpek I. Negyede a' jövő Mártzius hónapnak végével fog el-készülni, és az Előre fizető Uraknak meg-küldödni. Méltóztassanak tehát az elztendei summát, az az: 2 for. 40 kr., betses neveikkel együtt, hová hamarabb bé-küldeni; hogy dolgunkat az Olvasók számához képest intézhessük.

* * * * * *
* * *

Ezen most folyó elztendőnek kezdetétől fogva egy hetes Írást kezdett itt Dohl Aloysius Po'sonyi és Bétsi Könyváros: Oesterreichischer Merkur név alatt világra bocsátani. Minden vasárnap egy 's más fél árkus jön-ki belőle, és minden új munkáknak, mellyek Tseh, Morva, Gallitzia és Magyar Országokban, Felső, Alsó, Belső, és Elé-Auftriában akármelly nyelven ki-adattattnak, tzimeiket, árrokat, foglalatjokat, azután a' ki bocsátandó munkákról való tudósítálokat, új találmányokat, 's egyéb tudományokról szőlő Jelentéseket foglal magában. Itt helyben egész elztendőre 3 forint az árra, Postán pedig 4 forint 30 kr.

Új könyvek.

A' Tudományok Magyarúl. Irta Bartz a falvi Szabó Dávid a' Máthezisnek, és Fizikának a' S. Pataki Ref. Kollegiumban közönséges Tanítója. Po'sonyban Wéber Simon Péter betűivel, az Írónak maga költségén 1792. Nagy 8-ad rétb.

57 old. Ezen munkának Erd. Szerzője következő jobbítákokat kívánja közönségessé tétetni Írásunk által: „a' Testmagértékség helyet pagina 55, ezt kell tenni: Testvegyértékség, mert ez sokkal jobban kifejezi ezt Chemia, mint amaz. Sőt Testvegyértékség a' Chémia szónál világosabb, úgy mint a' mellynek magában semmi értelme nintsen. “

A' Magyar Nyelvnek könnyen, és hasznosan lehető meg-tanulására vezető rövid Ösvény, avagy sokféle gyakorlások' példái a' Magyar Könyvszerzők munkáiból. Pesten 1793. 8-ad rétb. 158 old.

Introductio in Lingvam Hungaricam, sive Colloquia CLIX. ex Vestibulo Frid. Muzelii, petita ex Natura, Historia, Antiquitate et Mythologia. — Isocratis ad Demonium Paraenesis, per Rudolphum Agricola me Graeco in Latinum sermonem translata. Pestini MDCC. XCIII. 8-ad rétb. 144 old.

Grundlinien die ungarische Sprache praktisch zu lehren, und zu lernen, nebst einer hiezu eingerichteten Hilfstabelle 1792 8-ad rétb. 31 old. egy árkusra nyomtatott Táblával.

Elme Futtatások, avagy Bellebellének és Kárpillónak tündéres Történetei Kónyi János által. Budán Landerer Katalin Özegey betűivel és költségével 1792 8-ad rétb. 174 old.

Versuch einer Beschreibung des Tokayer Gebürges. Von Friedrich Jakob Fucker der Arzneygelehrtheit Doktor. Wien bey J. T. von Trattner 1790 8-ad rétb. 131 old.

Eudán az Universitas Könyv-nyomtató műhelyében következő újj, 290 árkusból álló munka jött-ki nyomtatásban:

Primordia Sanctae Catholicae et Apostolicae Ecclesiae, e Sacris quatuor primorum nominis Christiani Saeculorum monumentis Graecis juxta ac Latinis proposita. Opera et studio Matthiae Platthy de Thuróc Divék et Nagy-Pallugya, Smae Theologiae Doctoris, Praepositi B. M. V. de Lyptó, Capituli Cathedralis Ecclesiae Neosoliensis Lectoris Canonici, Gymnasii Neosoliensis Directoris Regii.

Jelentés régi Magyar pénzekről.

Némelly Nagy Érdemű Hazafiak jelentetik általunk az Érdemes közönségnek, hogy ha valakiknél Magyar, vagy Erdély Országi régi réz, ezüst, vagy arany el-adni való pénzek találtatnának: ne sajnállanak tudunkra adni azoknak minéműséget, és illendő árrokat. Sokan nem tudván mi tévők legyenek a' régi pénzekkel az Ötvösökhöz viszik, kik csak nehézségek' és nem ritkaságok' árrát szokták azoknak meg fizetni. Ide járúl az a' kár is, hogy az Ötvösök az olyan ritka pénzeket el-olvastyák, 's azzal még ritkábbakká tesszik a' már úgy is nehezen meg szerezhető Magyar pénzeket. — Eggy Érdemes Hazafi Gyűjteménnyé következő arany pénzek híjjával vagyon, 's azokra kívánna mindennek előtt szert tenni: úgymint: I. Károly, I. Lajos, I. Mária, Hunyadi János, Zápolyi János, Zsigmond, Hunyadi Mátyás, II. Ulászló arany pénzeire. Némelly arany pénzek ellenben kétszer, 's többször is találtatnak nála, mellyeket kész másokért, a' mellyek még Gyűjteményiben nintsennek, tserébe adni a' magokat a' végett Jelentőknek. — A' levelek ezen dologban a' Magyar Hírmondó Íróinak Bétsbe igazittatának.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bőjt-más Havának
 (Mártziusnak) 5-dik napján, 1793 dik
 Éltendőben.

Szomorú Történet.

Megént ki-hala közölünk egy nagy reménységű, és az Anya-nyelv' gyarapításában különös szívésséggel fáradozott Hazánkfia — Tilztelendő *Bertits Ferentz*, Pétsi Megyebéli Pap, és Tolna Vármegyében fekvő *Szakts Helység'* Káplánnya. — Ez a' derék Ifjú Pap, a' *Pozsonyi Szeminárium*ból szakadt-ki, mellyben magát, sok érdemes Társai között, mind nagy elméjéről, 's szorgalmatosságáról, mind jó szivéről különösen meg-jegyeztette. — Miket várhatott volna hova tovább, egygy illy buzgó Fiától

a' Haza? ki-tetszik ez, avagy tsak azon költeményes Irásaiból is a' Meg-hólttnak, mellyek sok helyett olvastatnak a' mi Munkánkban; ki-tetszik főképpen azon szomorú Verseiből, mellyeket ama' nagy-lelkű *Nunkovits* Püspök' halálára irt. Ezeket mi, a' *Hadi és más nevezetes Történetek*' 3-dik Szakaszának 774, 775, és 776-dik lapjain közlöttük. — Drága emlékezetű *Bertitsünk'* ditséretére, tsak azt mondjuk mi itt röviden: hogy őtet is az a' Lélek elevenítette, melly által *Nunkovits*, és *Pétzeli József* lelkesítették. — Három rendbéli barátságos tudósítások érkeztek hozzánk ezen gyászos esetről, mellyek között az egyiket — *Varga* érdemes Hazánkfiáét — egészen ide iktatjuk:

Pestről, Február. 26-dikán.

„Egy nemes lelkű érdemes Hazafinak haláláról tudósítalak Barátim. — Annak haláláról, kit velem együtt, tudom, ti is meg-könyveztek. Oda van édes Hazánk-nak egy nagy reménnye, *Bertits* Barátunk; sírba záratott Január. 25-dikén. — Rövid élete' pályáját távol végezte kedves Barátitól; nem foghatták-bé haldokló szemeit azok, kiket élteben önnön magánál jobban szeretett. Sirassuk-meg Barátim! illy hamar el-szalasztott jó Hazafi-Társunkat, 's tselekedjük, hogy azon buzgóságáról, mellyel Nemzeti Nyelvünket törekedett elő-mozdítani, még a' késő Maradék is háládatossan emlékezzen, 's követésre való példáját találja abban. — Sokakba öntött ő Magyar Lelket, sokakkal meg-kedveltette Magyar Nyel-

Nyelvünket. — Beteg ágyában szerzett egy Versezetet, mellyet a' múltt Esztendő' Októberének utólyán küldött hozzám. Én pedig ímé közlöm veletek. Uj bizonyságát adjátok a' szelid Músák eránt viseltető indulatoknak, ha ezt közre botsátjátok, és azok, kik ennek néhai Szerzőjét érdeme szerént betsülték: majd egy háláadatos könnyel meg is köszönik hazafiúi készségeket. “

(Közelni fogjuk a' következő tóldalékrkusban.)

Nógrád - Vármegyéből, Febr. 22-dikén.

„Február. 5-dik 's következő napjain tartatott a' Losontzi Reform. Gymnásium' Exámenje. Erre, számosan öszve gyülekeztek mind a' három Vallásbéli Urak, 's Prédikátorok. A' T. Plebános Urak az Iffjúságot elmés ellenvetésekkel serkengették, 's a' Tudományok' virágzásán meg-nyúgodni láttattak. Jelen vólt a' többek között ama fái n érzékenységű, 's a' tudományokban neme felett gyönyörködő Asztzonyság, Mél. Gróf Forgách Antalné, született Hertzeg Grassalkovits Otilia ő Nagysága, 's mind a' Philosophikum Exáment, mind a' Poétákról tartatott szomorú Játékot egész meg-elégedéssel végig halgatta. A' szomorú Játékban a' Poéták, sokféle Magyar Versekkel a' Turnus' halálát adták-elő, a' Virgilius' Aeneás' dolgairól irtt XII. Könyve szerént. A' Jádzókból, valamelly különös Olasz alakos-mesterség ki nem teltzett ugyan; de a' Természet ki-pótolta ezt a' hibát. Természeti eggyűgyűséggel adtak-elő minden indulatokat, 's a' meserség a' regulától,

melly tsak ugyan a' természet, el nem vitte őket. — A' felsőbb Tudományokban, mint p. o. a' Filozofiának új formájában, gyönyörködtek azok is, a' kik különben minden újban mérget gondolván lappangani, irtóznak attól. A' Deákok közt a' legelső, különösen különböztette magát, megmutatta, hogy minden ottan taníttatni szokott tudományokat ért helyesen, midőn a' minden-felől reá lőtt okoskodások' nyilait hatalmasan vissza verte. “

Jázkisérrel, Február. 18-dikán.

„Frantzia Ország' néhai jó szivü Királyának *XVI. Lajosnak* erőszakos halálát olvasván a' *Hírmondóból*, mintegy elragadtattam gondolkozásaim, képzelődéseim, 's belső érzéseim által, mellyek egy idő múlva, az itt következő sorokat iratták le velem:

Refizkess, és keseregj óh egész Természet!

A' híre, mellyet szült most a' Nap-enyészet,

Az Ég e' szertelen dolgon szörnyűködik,

A' Föld irtózással bámulva küszködik.

Óh Lajos! el-törte Királyi páltzádat

A' páttütés, mint egy töredékeny nádat.

Óh mire vetemedsz úndok vakmerőség!

Te reád van bízva a' földi ditsőség?

De mit hallok? bé-tölt a' gonosz mértéke,

Ezt szüle végtére a' dühösség' széke.

Vért onts! így kiálta a' fjomjú álnokság,

A' mellyre figyelmez a' zavaros sokság.

Meg-leve, jaj! alig merem ki-mondani,

Nem győzők eléggé rajta sohajtani.

Ekkép'rontaték-le Lajos fényes Háza,

Szűlhet illy dolgot illy pallérozott Század?

Óh Ég! hallgassad-meg a' kiáltozó vért,

A' melly esedezik a' bolzuállásért,

Vess

Vess határt már ama' zabolátlanságnak,
 A' melly romlására van Európának,
 Küldjed a' pártütést olly számkivetésbe,
 Hogy ne hintsen konkolyt a' tiszta vetésbe.
 Tsendesítsed, kérünk, a' hartzok' habjait,
 Te! ki igazgatod Eg', 's Föld' kormányait,
 Tartsd-meg a' hívségnek lelkét a' Magyarban,
 Ki még épen maradt ennyi zűrzavarban."
 Szathmári Paksi Dániel.

Pest-Vármegyéből. — Peregí Notárius Szétsényi József' Levele, Pest-Vármegye' Fő Notáriussához Ónodi Zsigmond Úrhoz:

„Tekintetes Fő Notárius Uram!

Üri Személlýét alázatossággal tisztelvén, bõlts tanáttsával élni kívánok abban, ha hátorkodhatnám-é arra vetni fejemet, hogy ki-keletkor ötvened magammal a' Frantziára mennék szabad nyereségre; a' Tek. Nemes Vármegye, vagy Fels. Haza meg-engedné-é? vagy annyira folyamodhatnám-é?

Tsak azt kérném Édes Királyomtól, hogy kardot, fokost, éjjeli lándsát adjon, tojás tetejü magyar süveget, *Gyulai* forma ujjatlan láiblit, nadrágot, mákos köpönyget, és borjú-bőr tsizmát; azonkívül a' Hadi Tanáts bennünket rendelne M. *Gyulai Sámuel'* reguláltt Seregének kormányozása alá, és hó-pénzel tartana. Illyen alkalmatossággal, két hónap alatt nem ötvened, hanem ezeread magammal rukkolnék - ki az ellen a' kutya nemzettség ellen, a' ki a' Teremtő Istennek esméretétől is el-pártolt, és fejetlen Emberré tette az Országát. — Meg-mutatnám, hogy a' mezei gazdálkodásnak leg-kissebb kára nélkül Sereget vezetnék, az ellen az Isten nélkül való Nép ellen,

ellen, a' ki a' maga édes Annyát, t. i. a' Római Katholika - Anyaszentegyházat megtagadta, hajába is kapott, meg is tászigálta, holott a' Vallás tartja a' Világot. — Most nints annyi terhem a' Státzión, mint a' Török háborúban, a' midőn egyik ki, másik bédobolt a' *Transennával*, állítanék magam helyett egy atyafi Deákot, a' ki helyettem szolgálna a' Publikumnak. — Ha hogy ebben engedelmet nem nyerhetvén, megindulnom nem lehetne: még is ha egyébbel nem, vagynak hetven Deák Gyermekeim, kikkel minden nap el mondom a' háborúkor való, és azt az imádságot, hogy az az öröktől fogva való meg-foghatatlan Istenség, a' ki a' Frantziákat buzgó Kereiztyén Királyokkal meg-áldotta, 's virágoztatta: tegye most a' nélkül tegye átkozottakká, és verje-meg.

Könyörgök alázatosan az erre való bölts tanás-adásért, és feleletért 's a' t. *Pereg*, Febr. 21-dikén 1793.

B é t s.

Temérdek sok ágyúkat, golyóbisokat, puskaport, tábori süő-kementzéket 's a' t. szállítanak innen majd mindennap Seregeink-hez. — A' múltt héten ment el egy, a' leg-nagyobb transportok (szállítványok) közül. Mintegy két száz terhes szekereket vontattak egymás után, 964 lovak. Vóltak ezen szekereken sok 24 fontos ostrom-ágyú is, a' millyenek közül tsupán egyet szoktak tenni egy erős szekérre, mellynek eleibe nyóltz nagy Stájer - Országi lovak vagynak fogva; a' talyigáját más négy lovas szekér viszi. Ugy ertettük, hogy egy ágyú.

ágyúnak az Armádiáig való szállítása felkerül ezer forintba. — Az említett szekerek, mind *Mannheim* Városa felé szándékoztak, a' *Rajna*' partjára.

A' múltt Vasárnap dél előtt tette - le a' Belső Tanácsosi Hitet Gróf *Erdődy József* Úr, ő Felségénél.

A' *Pozsonyi* Stuttzos - Sereg' Küldöttjei audientzián voltak tegnap ő Felségénél, 's száz aranyokat adtak - által hadi segítségül egy szaru puskapor - tartó formára készült ezüst edényben, következő ajánló versekkel együtt:

Geliebter König!

Nimm die kleinen Gaben,
Die Prefsburgs Schützen Dir gewidmet haben;
Zwar sind sie klein, doch es vermehrt
Der gute Wille ihren Werth.
O! könnten wir so, wie wir wollten,
Gewißlich keine Deiner Unterthanen sollten
Mehr geben, als was wir Dir zoll'ten.
Doch unsre Kräfte sind nur schwach,
An Liebe, Treue stehn wir Keinem nach.
Euer Majestät!

Prefsburg, den 4. März 1793. Allergetreuesten Unterthanen sämtliche Glieder des bürgerlichen Schützen - Chors.

Tsász. Kir. Belső Tanácsos, és Arany-Gyapjas Vitéz Gróf *Trautmannsdorf Ferdinánd*, a' ki *József* Tsászárral alatt Guberniális Minister volt *Ausriai Belgyiomban*; most, Udvari Kantzelláriussává tétetett az *Ausriai Belgyiomra* ügyelő Széknek, melly külön választatott a' Státus - Kantzelláriától.

Elegyes

Elegyes Tudósítások.

Minthogy a' *Római Nép*, Fejedelméhez, és a' Rom. Katholika Valláshoz viseltető buzgóságából, újra fel - zendült, a' Frantziák, 's ezeknek Barátjaik ellen: erre nézve Pápa ő Szentsége második Intő Irást is adatott ki, mellyben Atyai módra szívére köti a' maga Népének, hogy ne a' Köztsendességnak meg. háborítása által bizonyítsa meg Alattvalói, és Keresztyéni hűségét. El is fogattak némellyek, a' kik igen rendeletlenül viselték magokat. Látván azonban csak ugyan a' Frantziák, hogy nehezen lehet többé békességes maradások *Rómában*; mind el költöztek onnan lassan lassan; követik ezeket hasonló okból sok Zsidó Familiák is, ugymint a' mellyeket Frantziák' tzimborássaiknak tart a' *Római Nép*. Maga ő Szentsége se' akarja, hogy még azon Fr. Papok is széllyel járkállyanak a' Városon, a' kik meg nem esküttek az új Frantzia polgári esküvéssel; azért is két Klastromokat mutattatott ki nékiek, mellyekben együtt lakjanak.

Az *Angliai Újságoknak* Febr. 8-dikán költt darabjai azt beszélik, hogy mostanság egy igen tekintetes Ember érkezett *Londonba*, a' maga Európai Attyafiainak látogatásokra *Filadelfiából*, a' hol már számos elzenedőktől fogva választott lakó helyet magának, 's meg is házasodott. Ezen szavahihető Férjfiú, a' ki az *Amerikai Szabad Stá-*

Státusoknak leg-első Emberével, Generális *Vashingtonnal* is közlelő való esmerettségben vagyon, azt beszéli, hogy Északi Amerikának jó gondolkozású, 's tehetős Lakosai felette utállyák a' Frantzia Revolutziót. Igen bosszankodnak érte, hogy az Amerikai Változással hasonlítják azt egybe a' Frantziák; holott az Amerikai Közönséges Társaság egy más Tartománynak uralkodása alól vette-ki magát: a' Frantziák ellenben, saját Országokban minden Igazgatást fel-forgatnak.

Dánia, és *Svéd* Országoktól, megtudakoztatta, a' mint írják, az *Orosz* Császárné: mi formán gondolkodnak a' mostani környülállásokban; 's nem fogják-e megtiltani az eleségnek Frantzia Országba való ki-hordását?

A' *Targovitzban* öszve-állott, és most *Grodnában* folyó Lengyel Gyűlés ki-dolgozta már a' Közönséges-Társaság' jövődöbéli alkotványának formáját, 's el is vitte azt a' Gyűlés' Elölülője Gróf *Pototzky*, *Pétersburgba*. Ezen Plánus szerént, Lengyel Ország, három különböző részekből fog állani, úgymint: *Nagy Lengyel Országból*, *Kis Lengyel Országból*, és *Lithvániából*. — A' Királynak három millió hat száz ezer forint lészzen elztendei jövedelme, mellyet öszveséggel a' három Ország-Ofztályok fizetnek. — A' Király mellett lessz egy *Consilium permanens* (szüntelen-való Tanács) melly

melly 16 Nemesekből fog állani. Mindenik Ország-Ofztálynak különös Kormány széke lesz, és egykik sem fog ezen Kormány székek közzül a' másiktól függeni; hanem mind a' hárman egyenessen a' Királytól, 's annak *Consilium permanens*étől. — A' Királyra, tsupán a' Marsallok' tétele van bízva. — Az Armádia, Királyi Kommisszáriusoktól fog függeni. — Az Ország-Gyűlése nem tarthat tovább hat hétnél, 's nem lesz szabad néki, az egyszer meg-állítandó Konstitutióban változást tenni. — Az Orosz Udvarral, örökös defensiva, és offensiva frigye leszen Lengyel Országának, az az, mind az óltalmazólag, mind a' meg-támadólag - való hadaikban, költsönös segítséggel lesznek egymáshoz, a' Lengyel, és Orosz Hatalmaságok. — Ha a' Királynak halála történik: azon esetre, a' *permanens Consilium* fog országolni mind addig, míg a' három Ország-Ofztálybéli Dikasteriómok bé-küldik hozzája a' Királyságra kándidáltt Személyeket, kik közzül azt fogja Királynak ki-kiáltani a' *Consilium permanens*, a' kinek leg-több voksa lejjend, 's a' t.

A' Prusszus Király' minden Tartományában, a' Katonaságon kívül, 50,494-re ment a' múltt esztendőben az öszve esketett párok' száma; 231,435-re a' születteké; 's 169,078-ra a' meg hóltaké.

Meg lehet ítélni azon parantsolatból, melyet nem régiben tétetett közönségessé Gen. *Custine*, miket követtek el *Maintzban*, és *Maintz* körül a' Frantziák. Ez t. i. a' parantsolat' foglalata : „hogy ha a' Frantzia Seregből valaki, még magát a' Generálist is ki nem véve, akárminémű bé-bizonyítható bántás, vagy erőszak-tétel által, panaszra szolgáltatand alkalmatosságot, valamelly Városi, vagy mezőségi fejer Személlynek: mindjárt tömlőtzebe zárattatik; három nap egymás után következő értelmű tzedulával: *feslett életű Polgár, fenyíték nélkül való Katona*, elől hátul meg-béllyegezve, közönséges helyre ki-állíttatik; annakutánna haja, és két szemöldöke el-beretváltatik; 's illy tsúfos formában, a' Seregtől el-tsapattatik.“

Ama' már közönségessen esmeretes nevű *Malesherbesnek*, a' ki nem szűnt-meg mind végig igaz hívséggel viseltetni szereztsétlen Fejedelméhez *XVI. Lajoshoz*: emlékeztető oszlopot emeltet *Rheinsbergben*, *Henrik*, Prussziai Királyi Hertzeg — ez a' mindenféle valóságos érdemeknek nagy betsülője. — Az oszlopra mettzendő Frantzia Versek, *de Boufflers* nevű tudós Gavallér készítette.

A' Teátrumi Játék-Darabok' Szerzői között, örökre fenn-maradandó nevet szerzett magának *Goldoni*. Ez az Olasz Tudós, Prókátorsághoz kezdett vólt egy időben;
de

hanem a' mi, Júliustól fogva el - maradt: azt is ki kell néki fizetni mind egy fillérig.

Madridba, Jan. 30-dikán érkezett *Páris*-ból az a' szív - dobbantó hír, hogy a' Fels. *Bourbon* Háznak (mellynek a' *Spanyol*, és *Nápolyi* országló Háza is ágai) leg - első Tagja, *XVI. Lajos* Frantzia Király, olly szereztséttlenül végezte életét. — Mindjárt rend - kívül - való Státus - Tanács tartatott, mellyben az ott vólt Frantzia Követről, *Bourgoingról*, az a' végzés lett, hogy elfogattasson; de jókor meg - sajdított valamit a' dologból: azért is, míg tanátskoztak róla, el - illantott.

A' Német Birodalom' Fő Archivumát, 's a' *Moguntziai* Választó - Hertzegségét is, nem keríthették kezekre a' Frantziák, midőn *Moguntzia* Városát el - foglalták: mert már az előtt néhány Archiváriusok mind a' két Archivumokkal, és 30 ezer forinttal *Amsterdamba*, 's onnan *Hamburgba* vették magokat. — A' melly törvényes Aktákat ott kaptak a' Frantziák *Moguntziában*: azokat mind fel - áldozták a' magok' dühösségeknék.

Hadi Környüállások.

Custine Frantzia Vezér meg - hirdettette Febr. 10-dikén *Maintz*, *Kasszel*, és *Landau*
Vá.

Városaiban, hogy a' melly Lakosnak Apr. 15 dikén hét hónapra való elesége nem lesz készen: másuvá takarodjon. — Szüntelen erőssítetteti *Máintzot*, és *Kasszelt*.

Zweybrück Tartományában, melly neutrális vólt, az az, eggyikkel sem tartott a' had-folytató Hatalmasságok közzül, ellenséges puszításokat vittek véghez a' Frantziák Febr. 10-dik és 11-dik napjain.

A' *Mósa* (*Maas*) vizén fekvő *Stevens-vard* nevezetű Szigetjeket 's Erősségeket a' *Hollandusoknak* el-foglalta *Miranda* Frantzia Generális, még pedig, a' mint maga írta *Párisba*, minden ember-veszteség nélkül.

Azon hajók között, mellyeket el rablottak már eddig is egymástól a' Frantziák és Anglusok, különösen emlitenek kettőt a' Párisi, és Londoni Levelek. A' Párisi Tudósítások szerént a' Napkeleti Indiákra kereskedő Anglus Társaságnak egy angy rakott hajóját tsipték-el a' Frantziák. — Az Anglusok ellenben, olly Frantzia hajót kaptak el, melly 120 ezer font stenling árrú ruhát vitt a' Fr. Sereg' számára.

Saxóniában egyedül a' Nemesség adta azon 3 száz ezer tallérokat, mellyek, a' *Sax.* Választó Herizségegre esett Katonaságnak ki állítására kívántattak.

A' *Lengyel* Gyűlés erővel készült ellent állani a' *Prusszus* Seregeknek; de a' *Lengyel* Országban lévő Orosz Vezér gátot vetett ezen szándéknak.

Frantzia Ország.

— — — Bé . jelentetik magokat a' Nemz. Gy. be Febr. 11-dikén a' Város' 48 Szakaszainak Deputátusai, olly szándékjok' nyilatkoztatása mellett, hogy ők a' kenyérnek szűk vólta, és a' drágaság eránt akarnak panaszkodni. De a' Gyűlés elküldötte a' hozzá panaszra mentt *szabad Párisi* Polgárokat, kiket *XVI. Lajos* kegyesen meg . hallgatott volna. Más nap, újra bé . kívánczoktak a' Gyűlés eleibe a' Városi Deputátusok, még pedig már ekkor hathatósabb hangon beszéllettek. Bé is botsáttattak ugyan tsak; hanem minthogy a' Szószollójok nagyon igazán, és egyenessen beszéllött, midőn vége lett volna a' Beszédnek, ámbár a' Prézes meg . kínálta őket a' leüléssel: ezt mindazáltal meg nem engedte a' Gyűlés; hanem *Onéikutánna* Aristokratáknak, 's pénzen fogadott zenebonászoknak kiabálta volna őket: ki-igazította a' palotájá-

jából, 's a' Szószóllót árestomba vitette, és törvényszéki nyomozást (inquisitziót) indítatott ellene.

Február. 15-dik és 16-dik napjain tartott Ülései a' N. Gyűlésének arról vóltak nevezetsek, hogy azokon olvastatott-fel a' jövőendőli Konstitutió' formája.

*
* **
* **
* *

Jelentjük az Érdemes Olvasóknak, hogy most folyó Irásunknak első 12 árkusait azért nem küldöttük-meg a' magokat Februárinsban jelentett Előfizető Uraknak, mert azon árkusok már el-fogytak. Hanem újra ki szándékozunk azokat nyomtattatni, 's azonnal meg-küldjük mind az új Előfizető Uraknak, mind a' régieknek is, kik ez vagy amaz árkus nem vehették vólna azok közzül.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-más Havának
(Mártziusnak) 5 dik napján, 1793-dik
Éltendőben.

B é t s.

Hogy a' múltt Kedden, az *Alt und neue Welt* (Ó és új Világ) Darabot újra jádztok az Udvari Teátrombéli Jádzók: nem ditsért meg abban ez úttal *Brockmann* az Unokáját a' Frantzia nyelv' tanulásáért; hanem elvévén tölle a' Frantzia Grammatikáját, a' földhöz tsapta azt, mondván: *Pfui Teufel! Französisch?* — Annyira tetszett ezen dolog a' néző sokaságnak, hogy három húzombeli tapsolása leg-alább is tartott fél fertály-óráig.

X

Magyar

M a g y a r O r s z á g.

Jász-Berényből Böjt más Havának első Napján 1793. A' törvényessen egyesült Jász, és két Kún Megyék friss emlékezetben tartván még, néhai ditsőséggel uralkodott II. Leopold Római Császárnak, és Magyar Országai felkent Apostoli Koronás Királynak az egész alatta való örökös Birodalmain mind végig ritka Királyi Szeretettel, e' mellett tsendes tökéletes békeséggel folytatott hasznos országglását, jelesen minden Hazai Karoknak, és Rendeknek, régi törvényes szabadságaikba alatta lett visszahelyeztettetéseket, különösen pedig, és kiváltképpen, a' mennyiben ezen Kegyes N. Fejedelem a' több régi Szent Királyokat vagy tsak azzal is példás kegyelisége, és gondoskodása által felül múlni igyekezett, midőn t. i. a' mondott Districtuloknak az Ország Gyűlésein szabad szóllást, és Ülést engedni méltóztatott, el-felejtethetlen háladatosággal szemeik előtt viselvén; magokat önként el tökélették: hogy e' folyó esztendőben Böjt más Havának első napján, mellyen t. i. Ő Császári és Királyi Felsége az örökké Valóságra által költözvén, hív Jobbágyaitól vég bútsút vett vala, gyászos halálának elő forduló esztendei napján, róla, egész ki telhető pompával, és áhétatos-sággal közönséggel meg emlékezni, bódgúlt jó Fejedelmeknek t. i. Lelkéért az Anya Sz. Egyháznak bé vett Szeretése szerént a' mennyei Felséghez buzgó áldozatokkal, és engesztelő könyörgésekkel járúlni fognak: a' mint is Megyéjekben fekvő Jász-Berény ne-

vezetű Anya-Várossokban a' Magisztrátuális Tiszt Urak közül számossan öszve gyülekezvén, a' Városi Magisztrátusnak, és Plébános Úrnak egyes akarattyokkal, a' Parochiális Templomban egy roppant halotti fekete gyászal földig bé húzott magos alkotmányt állítottak, ezt Királyi Koronával, és Tzime-ekkel, számos viasz gyertyákkal fel, és körül ékesítették; a' mondott napon pedig minden harangokat húzomossan, egynehány ízben meg vonatván, reggeli hét órakor a' Népnek temérdek fokaságával, 's N. *Barkó* Magyar lovas Seregéhez általok adott, és már tökéletesen fel is ruházott, 's fegyverkez-
tetett feles Rekruta Katonákkal; úgy nem külömben az itt lévő K. Gymnasiumbéli Ifjúsággal a' Templomba bé takarodtak; a' hol egyenlő forma ruhába tsinossan fel öltözött Polgári katonák, véggel le eresztett kárbélyokkal a' halotti alkotmányt két sorossan körül állván, Fő Tisz. Kanonok, és Városi Plébános Úr a' prédikálló székből, elsőben is a' Néphez egy rövid, de fontos Beszédet tartott, annakutánna a' fok gyertyák mind az alkotmány körül, mind az Öltárokon meg gyújtatván, egész musika zen-
géssel, és Papi Adstautiákkal, a' számos népnek példás buzgóságú ajtatolsága mellett, a' halottas Sz. Mise el-énekeltetett.

Újvidékről, Febr. 26-dikán.

„Mihelyt hire kezdett futamodni ezen a' részén, hogy valamelly Társaság fogna fel-állani Magyar Országban, a' gabonával való kereskedés végett: mindjárt fellyebb

ment a' búza' árra. Egy paraszt kenyérért nyóltz krt is el mernek kérni; sőt keveset is hoznak. "

Erdély Ország.

Kolosvárról, Febr. 24-dikén.

A' múltt Országos Gyűléstől ki rendelt Deputátziók egybe gyűltek már ide 's folytatják a' köz jóra törekedő munkálkodásokat. Alkalmasint meg drágúlt ennél fogva ismét mind a' szállás, mind egyéb is Vá-

A' Szeretet találós: de nem mindég tartós foganatú a' találóssága. — Bizonyos Férj igen őrizte a' Feleségét, még egy, különben jó Barátjától is. Kivánván tehát ez, magáról minden gyanúságot el háritani, nem ment Feleseges Barátja házához magánosan; ámbár tzeremoniából hívta legyen is ez őtet; hanem azt igérte neki, hogy ha másokat is gyűjtend magához jádzozni, így ő se marad ki a' mulató kompániából. Ugy lett; — Szembekötösdit kezdett jádzeni a' Társaság, hanem mivel a' Gazdát hosszasán találták vakoskodtatni; meg unta biz e' végre szemem hordozni a' kelzkenőt, le rántotta azt egyszerre hirtelen; a' midőn is Feleségét Barátja ölében szemlélvén fel kiálta: de már így nem jádзом! 's ezzel el bomlék a' mulattság.

A' Hochmeisteri Könyv sajtóból következő Munkák kerültek ki közelébb:

Fárin, és Mándevill. Érzékeny öt felvonásban. — A' *Minister.* Érzékeny Játék öt felvonásban. — *Medon.* Mulatóságos Játék három felvonásban. Vagynak még más Darabok is készülöben, a' többek között

zött; Kotzebuénak *A' Formentérai Remeté-jét*, és *Spiesznek Hoheneichen Kláráját*, most fordította egy *Erdélyi* nemes *Hazafi*, melyet azért jelentet még előre, nehogy más valaki is ugyan ezeken fáradozzék.

Dévről, Febr. 22-dikén.

„Nemes *Hunyad-Vármegye'* néhai Fő *Birája'* *Szálláspataki Kenderesi Mihály* Ur helyébe, *Melt. Malomvizi Kendesi József* Ur téteték tegnapi napon, a' *Ns Vármegyének* mostani *Közönséges-Gyűlése'* alkalmatosságával.“

Hadi Környülállások.

A' most folyó hadnak környülállásaihoz képest, szükségesnek ítélte a' *Ts. Kir. Felség*, hogy egy tartalék Sereget állíttson-fel egész hadi készülettel, mellynek tíz gyalog *Batalionjai*, és három lovas *Osztályai* *Tseh Országban*; 23 *Bat. jai*, és 14 lovas *Osztályai* pedig *Tirolisban* fognak tartózkodni.

Generál-Máajorokból, *Feldmarsallieutenántokká* méltóztatott nevezni ő *Tsász. Kir. Felsége*: *Biela, Bruglach, Smachers, Benjovszky, Kollaredo-Mels, Schröder*, és *Paulich* Urakat; *Generál-Májorságra* léptek pedig következő *Oberster* Urak: *Köblös*, a' *Körösi Regimentből*; *Holze*, a' *Hohenzollern' Reg. jéből*; *Haon*, a' *Jellachichéből*; *Czernecky*, a' *Vallis Mihályéből*; *Schneider*, a' *Brechainvillééből*; *Pejachevich*, az első *Báni Reg. ből*; *Degenschild*, a' *Splényiéből*; *Fitzgerald*, a' *Tsászáz' könnyű Lovassai közzül*; *Schultz*, a' *Székely lovas Reg. ből*;

Lü.

Lüzov, a' Wartenslébenéből; *Haidendorf*, a' második Oláh Reg.ből; *Schottendorf*, a' Lacyéből; *Riese*, a' Kaunitzéből; *Unterberger* a' 2-dik Pattantyús Regsmentből.

Koblentzből azt irták közelébb, hogy *Károly Fő Hertzeg*, és *Hg Koburg Fő Hadi Vezér* oda érkeztek.

A' *Regensburgi* mind két Újságok be-széllik, hogy ezen hónapnak első napján egy Ts. Kir. Kurir jött volna *Regensburgon* keresztül *Bét*s felé azzal a' hírrel, hogy *Aachen*, és *Bergen* között meg-támadta *Clerfait* Vezérünk a' Frantziákat, 's győze-delmeskedett rajtuk. Midőn el-indult a' Kurir: nem lehetett még bizonyossan tudni a' Frantziák' veszteségét; annyit mindazáltal mondott, hogy leg-alább is esett-el 1600 Emberek, 's mintegy 17 ágyúkat nyertek-el tollók a' miéink.

A' *Turini* utólsó tudósításokból olvassuk, hogy *Belgiojoso* Regementbéli Batalionunkat meg-támadta négy ezer Frantziaság. — Maroknyi Népünk hat egész óráig nem mozdult helyéből, 's igen sok kárt tett a' Frantziákban; a' közzüle el-esett, és meg-sebesített Katonák' száma mintegy 200-ra megy.

Gróf *Clerfait* Vezérünknek fő kvártélyja mostan, a' *Rajna*' túlsó részén fekvő *Nuis* helységnél van, *Düsseldorff*al szinte által-ellenben.

A' *Szárðinai* Nemes Jószágok' jövedelmének negyed részét, hadi segítségül kívánnya a' Király. — A' *Piemonti* határon lévő Várak, mind erősebbíttetnek. Magának *Turinnak* erősítésén, közel három ezer Emberek dolgoznak.

A' *Nizzai* Grófságban lévő Frantziák, igyekeznek magokat nagyon bé-sántzolni.

Szárðinia Szigeténél, a' nem tettzett a' Frantzia hajós Vezérnek, hogy Jan. 27, 28, és 29-dik napjain tüzes golyóbisokkal lövöldöztek - ki *Cagliáriból* tizenegy hajóira.

A' *Hollandiai* Közönséges - Társaság' Kormányfzéke, minden kereskedést megtiltott *Frantzia Országgal*, *Brabantziával*, és *Flandriával*.

Breda, *Mastricht*, és *Venló*, *Hollandiai* Erösségek. — *Bredában*, szorossan megparantsoltatott még Febr. 8-dikán a' Lakosoknak, hogy azon esetre, ha az Ellenség ostromlani talállya a' Várost: tsendessen legyenek a' magok házaikban, 's világossan tartsák azokat éjtszakának idején. — *Mastricht*' környékét, melly rész szerént *Vestfáliához*, rész szerént *Hollandiához* tartozik, egésszen el-foglalták a' Frantziák, 's a' Várba rendeltt szállítványokat mind elvették. — Egy *Reckheimi* tudósítás szerént, alig ha el nem kezdődött *Mastricht* Vára ellen az ostrom Febr. 20-dik, vagy 21-dikén, *Bouchet* Generális' kormányozása alatt. A' *Mastrichti* Kommendáns, Hg *Hessen-Cassel*;

a' Garnison (Őrizet) hét ezer Emberekből áll, kikhez azok a' 1700 ki-költözött Frantziák is ajánlották magokat, a' kik *Mastricht*-ban tartózkodtak; a' minthogy fel is vette őket védelmezői szolgálatra, a' *Hollandiai* Közöns. Társaság' Kormányfzéke. — *Venló*-ból azt irták vólt Febr. 18-dikán, hogy még akkor igen tsekély készülettel vóltak a' Frantziák az ostromhoz; hanem egy oda nem messze lévő *S. Michel* nevezetű kis Várba, minden ellent-állás nélkül bé-szállottak.

Dumourier egy tsábító, és pártütésre indító; hízkelkedő, de egyszersmind fenyegető Írást intézett a' *Hollandusokhoz*, melly Írásában a' maga Seregét, 60 ezer szabad, és győzedelmes Frantziáknak nevezi; magáról pedig azt mondja, hogy ő mindenkor meg-tartotta, a' mit ígért; és hogy a' *Belgyiombéliek*, Szabadítójoknak nevezik őtet: mintha bizony nem tudnák a' *Hollandusok*, miből állott az ő Szabadítósaága *Belgyiomban*.

Custine is nevezhetné magát azon jussal, *Zweybrücken* Városa' Szabadítójának, úgy-mint a' mellyben fel-nyittatott minden tömlőtzőket, 's szabadon botsáttatta a' rabokat; de bezzeg éppen más titulust adhatnak néki, 's adnak is kétség kívül avagy tsak titkon, — mivel nyilván nem mernek — mind a' meg-nevezett Városi Polgárok, mind egész *Zweybrücken* Tartomány'a' Lakosi is, a' kikkel haramia' módra bánat. Ha egyéb pufztításokat nem tétetne is: elég az, hogy mind el.

el-szedeti a' föld-népétől a' ló', és marha' eleségét, mellynél fogva kénteleníttetik az olztán óltsó pénzen el-veztegetni a' maga lovait a' Frantziáknak, 's járombéli marháit le-vágni.

A' Tsász. Kir., és Szárdiniai egyesültt Sereg, 93 foglyokat adott-vissza a' Frantziáknak a' múltt Jan. 22-dikén; 's 46 Ts. Kir., és 47 Szárdiniai fogott Katonákat nyert vissza érettek.

Máintz körül, mind ki-pusztitják a' Frantziák az élő-fákat, rész szerént azért, mivel nem kaphatnak más tüzelni való fát, rész szerént pedig, hogy ezeknek helyekben sántzokat, és batteriákat állíthassanak-fel.

Nagy - Britannia.

Mivel a' Frantziák, még a' levél-hordó, 's halász-hajókat is, mellyek *Anglia* felé szándékoztak, le-tartóztatták a' magok kikötő-helyeikben: erre nézve későn tudhatták meg *Londonban*, hogy hadat végzett a' Frantzia Nemzeti Gyűlés, *Nagy - Britannia* ellen. A' Király ki-hirdettette azt Febr. 9-dikén az Újságokban; 11-diken pedig következő értelmű Irást küldött a' Státus-Titoknokok által, az Ország-Gyűlésnek mind első, mind második Táblájához:

„Azon Gyűlés, melly vífzi most az Igazgatást Frantzia Országban, a' Népek' Törvényre, és Kötések ellen, minden fundamentom nélkül való szin alatt hadat végzett a' Király, és *Hollandia* ellen, 's megparantsolta, hogy a' Király' Alattvalóinak mind

mind személlyeikkel, mind vagyonjaikkal ellenségesen bánnyanak. Ezen vakmerő, 's részünkről éppen nem okozott megtámadásnak el-hárítására, és a' Korona' betsületének, 's maga Népe' jussainak védelmezésére szükséges rendelkezéseket meg-tette a' Király, 's bizodalma vagyon, hogy ezen igazságos, és kéntelenségből való hadnak folytatásában tellyes erejéből fogja őtet hív Népe segíteni; mellynél fogva meg-akádayoztathasson egy olly *Systemának* terjedése, melly, minden moderátziónak (méréséklettségnek), jó lelkűségnek, emberiségnek, és igazságnak felretételével, minden independens (mástól nem függő) Népeknek bátorságokat, és tsendességeket zürzavarba akarja hozni." — Mind a' két Táblák megígérték, hogy hathatós segedelemmel fognak lenni hadakozó Királyok eránt. — Már Febr. 9-dikétől fogva el is kezdték, a' tengeriszolgalatra meg-kivántató személlyek' fogdosását.

Lüttich Tartományában nagyon sereglettek-öszve Febr. 19-ke' tájján a' Frantzsiák. A' fő kvártélyok, 's élés-házaik *Tongern* nevű Városotkában voltak. Hogy annál könnyebb móddal szállíthassák ágyúikat: minden meg-szünés nélkül jobbították az utakat a' föld-népével.

Máintzból nyóltz Kánonok, 's Választó Hertzegi Tanátsos Urak vitettek-ki bé-kötött szemmel Febr. 24-dike' éjtszakáján, 's általadattak *Hochheimnél* a' Prüsszus és Hasszus elöl.

elől-vigyázó Katonáknak. El-küldetéseknek a' vólt az oka, mivelhogy nem akarták magokat Frantzia Polgárokká kötelezni, az új Fr. esküvés' formája szerént.

Elogyes Tudósítások.

A' *Frankfurti* Újságnak Febr. 8-dikán költt Darabjából ezeket olvassuk: „Azon öt akasztó-fákon, mellyeket *Custine* állíttatott-fel *Moguntziában*, nagyon motskos pasquilusok találtattak minden nap: azért is már most mindenik akasztó-fához eggy egy Strása állíttatott. — Egész Ispotálllyá változtatták a' Frantziák *Moguntziát*. Magoknak a' Frantzia Orvosoknak bizonyítások szerént, reá megy 8 ezerre a' betegeknek számok, kik közzül annyin halnak naponként, hogy már többé üres hely sinsz a' temetőkben. — Midőn meg-hallotta *Custine* a' Frantzia Király' halálát: nyilván kimutatta azon lett meg-indulását. Ugyan ezt tselekedte, a' rendes Katonaságnak nagy része.

Az *Odera*, vagy *Viadrus* folyó-vize mellett fekvő *Frankfurt* Városában olly parantsolatot tétetett közönségessé a' Prusz-fizai Király, hogy meg ne engedődjön egy nevendék Papnak is a' prédikálás, ha tsak elő nem mutathatja a' maga Lelki-Attyának bizonyosság-levelét, mellyből nyilván kitessen, hogy ő egész akadémiái tanulásának ideje alatt szorgalmatossan gyakorlotta az Isteni-szolgálatot, és a' Keresztyéni kötelességeket.

Az

Az *Irlandiai*, vagy *Hiberniai* Róm. Katholikusok, kik felesebb számmal vannak a' Protestánsoknál, meg-nyerték már most mind azon polgári jussokat, mellyeknek birtokába régtől fogva kívánczoktak.

Az *Angliai* Király, el-törölte a' maga Német Birodalmi Tartományában — *Hannoverában* — az úgy nevezett fő-pénz fizetést; ellenben olly rendelést adott ki, hogy ezen-túl a' Nemesség, a' Vál. Hertzegi Tanácsosok, a' Kantzelláriákbeli Személyek, és a' *Göttingai* Professzorok is tartozzanak fizetni az *Accisát*. (Így neveztetik az az adó, melly a' portékákra, 's eleségekre vagyon vetve.)

A' *Hildesheimi* Hertzeg-Püspök is azt végezte, hogy különbség nélkül kell ennek-utánna a' közönséges adó-fizetést osztatni minden jószágra, házra, erdőre 's a' t. ezek-hez értvén maga saját jószágait is az uralkodó Hg Püspöknek.

Frantzia Ország.

A' *Szabadság*, mellyel kérkedve dítsekednek, és kényszerítve kínálkoznak a' Jakobinusok, rész szerént tsupahang; rész szerént szemfény-vesztő külsőség, mellyben semmi valóság nincsen. — Ha valamelly fátadtt szegény Legénynek még továbbra is kell folytatni a' maga útját; bátor napestig nézzen is ő a' füstött tzipra hat lovas hintókra: tsak nem fog ő haladni, ha újra meg nem indítja a' naga lankadtt lábait. — Az ehes Ember
jól

jól nem lakik azzal, ha egész sor drága étkeket szemléli is igen szépen le-festve; sőt mind ez, mind amaz ártanak magoknak a' nézkelődéssel, úgy mint a' mellynél fogva olly tárgy eránt nevededik benne a' kívánság, a' mellyhez nem juthatnak, valamint a' szomjú *Tantalusban* az előtte folyó, de torka' enyhítésére nem használható víz eránt. — Egy Polgári Társaságban, az a' leg-hafznosabb *szabadságok* a' szegényebb sorsú *Tagoknak*, ha ők is szint' olly foganattal terjeszthetik ügyöket, az egy, vagy több személlyekből álló *Fő* eleibe, mint a' leg-gazdagabbak. Erzik ezt, *Páris Városa'* szűkölködő *Lakosai*. Míg *XVI. Lajos'* kezében vólt az *Ország'* kormányja: úgy terjeszthették ők annak eleibe a' magok panaszait, mint édes *Attyoknak*, a' ki, ha rendelési által nem segíthetett egyszeribe rajtok: segített saját *Kintstárjából*. Vólt hát *szabadságok*. — — Azzal tsábították őket nyomorúttakat a' *Jakobinusok*, hogy ne legyen tsak egyszer *Király*: majd akkor fognak még ők egész erőben bírni *szabadsággal*; mert akkor nem kell infálai egy *Személlyt* mint *Urokat*, hogy könnyebbítsen sorsokon: hanem a' *Nemzeti Gyűlés*, melylyet tetszések szerént meg lehet nékiek szólítani, mindent el-igazít. Ez az ámitás most is szüntelen hangzik az ő fülökbe; de tsak is a' szóokban határozódik ofztán a' *szabadság*; vagy leg-fellyebb abban, hogy *Jan. 24-dikén* veres sipkásan ugrálhattak együtt a' *Polgár-Mesterrel*, és *Magistrátussal*, a' *Szabadság-tá-*

fája körül. — Az ilyen természetű szabadságnak, éppen az a' káros foganatja vagy on ő reájok nézve, mint a' festett hintó' 's étkek' szemlélésének az el-alélt Utazóban, 's ches Emberben; mert mentől inkább el fogta már az ő képzelődéseket a' szabadság: annál nagyobb jussokat tartják reá, hogy úgy kimondhassák, a' mit éreznek, a' N. Gyűlés' Tagjainak, valamint kívánják; 's azonban az ofztán a' különös dolog, hogy a' nagy szabadság mellett, még nem is botsáttatnak azoktól magok eleikbe; vagy ha botsáttatnak is: nem mennek el szárazon az igazmondásért: a' mint ezt közelébb is tapasztalták *Páris Városa'* 48 Szakasszainak Küldöttjei, kiknek történetjeket elő-adtuk, a' múlt Kedden költt árkusunkban. Ide iktatjuk azon borsos Beszédet, melyet ezen említett Küldötteknek Szószóllójok tartott a' N. Gyűléshez. Ez az:

„Törvényadók! Nem elég, hogy ti minket Közönséges-Társasággá neveztetek; a' Nép bódog is akar lenni: mert a' hol kenyér nints, nintsenek ott semmi törvények, nints szabadság, 's Közönséges-Társaság. Mi azért jöttünk, hogy az élelemre megkívántató szükséges dolgokról szóllyunk; fel akarjuk fedezni hibáitokat, 's izemetekbe mondani az igazságot. — Nehezen esett néktek, hogy békételenkedni kezdett a' Nép, midőn fellyebb ment az élet' árra. Ennek okát némellyek, a' gabona-kupetzekben mondották lenni: 's tsupán ezek találták-el az igazat: de meg nem halgattattak. Mások azt javasolták, hogy a' Kormányfőkre kell bízni a' gabona-kupetzekre való vigyáztatást; de mi módon kívánnjátok, hogy magok a' kupetzkedő Kormányfőek egymást izemmel tartassák, 's felad-

adják! Fáj nekünk, hogy egy közzületek, a' ki, a' magokat Filozofusoknak képzelő Tagok' oldalán ül, szabadsággal 's tulajdonossággal ellenkező dolognak kiáltotta, el-venni erővel a' szántó-vető Embertől a' maga gabonáját. De hiszem, nem erőszakos el-vétel az, ha meg-fizetik néki illendőképpen a' gabonája' árát. Ugyan hogy' nem látják-által ezek a' képzelődés' ízerént való Filozofusok, ezek a' gabonával való kereskedés' egész szabadságának baráti, hogy midőn ők ki-veszik a' kenyeret a' szegény' szájából, akkor tsupán a' gabonakupetzet gazdagítják. Némellyek azt tanátslották, hogy Proklamátziók (Hirdetvények) által kell megértetni a' dolgot a' Néppel; de proklamátzióval nem lakik jól az ehes Ember. Törvényhozók! nézzetek-bé a' firhang (boríték) alá, 's lássátok, melly szörnyű ínséggel küszködnek számtalan Familiák: titkon sírnak ezek magánosságokban, 's tölletek várják, hogy könnyhúllatásaiknak véget vessetek. Tökéletesen szabaddá tettétek ti, végezéstek által a' gabonával való kereskedést; de a' vissza-éléseknek nem tudtátok eleit venni. — Lehetetlennek állíttatott, jó törvényt hozni az eleségre nézve; avagy nem oda megy-é ez ki, hogy lehetetlen, Király nélkül igazgattatni a' Státusoknak? — Polgárok! Ti úgy vagytok itt, hogy vagy megszabadíthattok, vagy veszedelembbe is ejthettek minket. Azon mi nem kételkedünk, hogy az elsőt ne akarnátok; de mind addig semmit se fogtok tselekedni a' mi javunkra, míg határt nem ízabtok a' gabonás Gazdáknak, kik vissza-élnek a' törvénnel, hogy a' szegénység' zsírján fel-hízhassanak. — Ki nem hiszi, hogy halál annak a' vége, ha egyszer az élet' kútfejei mind ki-apadtak — avagy, azt akarjátok, hogy kétségbe essünk a' ti böltsességtek eránt " 's a' t.

Anselm Frantzia Generális — a' Nizza
Grófságba bé - rontott Frantzia Seregnek
néhai Vezére — most fogva ül Párisban,
Azzal

Azzal vádollyák, hogy ő lett volna oka, az említett Sereg által el-követett szörnyű rendeletlenségeknek, és erőszakoskodásoknak. — Derekassan foly ellene az inquisitzió.

A' jövődöbéli Konstitutzio' formája felől, mellyen már régtől fogva dolgozott az erre a' végre ki-rendeltt Deputátzió, arra határozta magát a' N. Gyűlés, hogy az ki-nyomtatassék, 's minden-felé el-küldöztessék.

* * * * * * * *

Jelentjük az ollyatén Érd. Olvasóinknak, kik az O árkus előtt való Darabokat nem vehették, hogy azokat már nyomtatattjuk, 's rövid időn meg fogjuk számokra küldeni. — Hogy *Hírmondónk*, idejében, 's helyesen mehessen Érd. Olvasóink' kezekbe: mi, ennek elzközlésére mindent készek vagyunk el-követni; ki-kérjük azért mind a' Posta-Mester Uraktól, mind más érdemes Előfizető Uraságoktól, hogy ha mi fogyatkozást tapasztalnak: arról, 's annak leg jobb móddal lehető el-hárításáról bennünket tudósítani méltóztassanak. — Az el-tévelyedett árku-soknak, 's képeknek meg-küldését; úgy nem különben a' hozzánk intézett, 's intézendő Levelekre való felelést, különös kötelességünknek esmérjük: hanem ennek tellyesítésére nézve, kéntelenítettünk egy kevés vára-kozással való lételt kérni.

Küldjük Felséges Királynénk *Mária Theresia'* Képét.

Bé. tölt, a' mit a' *Regensburgi* Újságok beszéllettek a' Frantziákon vett győzedelmünkről, 's még nagyobb mértékben töltbé, mint a' mint ők beszéllették. — E' folyó hónapnak 9. dikén délután érkezett *Bétsbe*, *Stuart* Regementjéből Hadnagy *Koller* Ur, azzal az örvendetes hírral, hogy Hertzeg *Koburg* Fő Vezérünk, kinek fő kvártélyja a' *Jülich* Hertzegségnek *Aldenhoven* nevű helységében volt akkor, Mártziusnak első napján hozzá fogott a' hadakozáshoz: fe-

zaklatta a' Frantziákat a' *Roër* - vize' mely-lyékéről, 's *Lockennél* kélzúltt igen derekas sántzaikba bé-rontván, két ezeret közzülok a' más világra küldött; három százat el-fogott, 's 12 ágyúkat nyert-el tőlök. Még a' mikor el-indúlt a' fenn nevezett Kurir: sok felől érkeztek tudósítások a' Hertzeghez, hogy tábori Vadállzaink, és a' határokról való Volontérjaink (szabad-akarátú Kato-náink) öldösték, 's fogdosták az ellenséget a' körül belől fekvő falukban.

Részünkről igen kevés vólt, a' Franziá-kéhoz képest a' veszteség. Leg-nagyobb részét teszi ennek, *Latour* Regementjébéli Oberster *Pforzheim* Úrnak el-este, a' ki olly nevezetes remekjeit adta vitézségének, a' *Belgyiomi* Pártosok ellen folytatott hadako-zásokban is. — Azt írja a' Fő Vezér, hogy Isten után, *Károly* Fő Hertzegnek; Hadi Tármester Gróf *Clerfaut*nek; és Oberst. *Mack*-nak lehet köszönni ezen szereztsés diadalmat. — mellyet úgy nézünk mi, mint első zsen-géjét egygy olly Fő Vezér' jövendőbéli győze-delmeinek, a' kinek nevét halhatatlanná tették már eddig is a' *Foksáni*, és *Martinesi*jői dítso győzedelmek.

Az első győzedelmi Hírmondóját Hg *Koburnak*, nyomba követé a' másik, ki is azt a' tudósítást hozta, hogy Márziusnak 2-dikán már nem *Aldenhovenben*, hanem *Limburg* Tartományunknak *Hertzogenrade* nevezetű Városában vólt a' fő kvártéllya diadalmas Fő Vezérünknek, a' hol erőssen bé vólt ugyan sántzolva a' Frantziáság; de azért nem ítélte tanátsosnak Népünket meg-vár-

várni, hanem egynehány órákkal ennek el-
érkezése előtt el-lódúlt. — Seregének bal
szárnyát, *Geilenkirchen* nevű kis Városig
(melly a' *Jülich* Hertzogságban vagyon)
terjesztette - ki Hg *Koburg*; a' bal szárnyal
pedig, Feldmarsallieuten. Hg *Württemberg*'
kormányozása alatt, azon hat ezer Fran-
tziákra isapatott, a' kik egy időtől fogva
a' Német Birodalom' néhai fő Városában
Aquisgránumban (*Aachenben*) hatalmas-
kodtak; de most vége leve uralkodásoknak,
mert minekutánna sok embert, és sok ágyút
vesztettek volna: nyakra före vonták - ki
magokat a' Városból.

Omne trinum perfectum. — Itt már a'
harmadik győzedelmi Híradás is H. *Koburg*-
tól. — Mártziusnak 10 dikén délután érkeze
azzal Bétsbe, *Albert* Hg Karabélyos Reg. je
béli Kapitány Gróf *Vratislav*, *Mastricht*ből,
a' hol volt Márt. 4 dikén *Koburg* Hertzeg' fő
kvártéllya. Fel-kivánta vólt ezen nevezetes
Erösségeket a' Hollandusoknak, Február.
24dikén Frantzia Generális *Miranda*; de a'
Komendáns Hg *Hessencassel* azt felelte, hogy
ő néki parantsolatja vagyon, mind addig
óltalmazni a' Várat, valamíg tsak egy
Embere marad. Ejjeli tizeneggy órakor te-
hát hozzá fogtak a' Frantziák a' tüzeléshez,
's néhány óra múlva sok helyen is estek
gyűladások a' Városban; de semmivé tette
a' kevély Ellenség' szándékát Fő Vezérünk:
mert meg-indulván *Hertzogenradéból*, útjá-
ban valahol Frantziát kapott, mindenünne;
és Mártz. 3 dikén *Mastricht* alól is olly dia-
dalmassan el-verte, hogy leg-alább is meg-

ölt öt ezeret; el-fogott egynehány százat; nyert huszonhárom ágyúkat, sok puskaporos és golyóbisos szekerekkel, 's két zászlókkal együtt. — Két csapatokban szaladt a' *Mastricht*ot ostromlott Frantiziaság. Egyik csapat *Vifet*, a' másik *S. Trou* nevezetű kis Város felé tartott. (Mind *Vifet*, vagy a' mint némellyek írják, *Viese*, mind *S. Trou*, a' *Lüttichi* Hertzegségben fekszenek.) Egynehány Osztály Magyar Lovasokat utánnok küldött a' Fő Vezér.

Feldmarsallieut. *Latourt*, a' *Roër* vize' bal mellyékére *Sittard* Városához állította a' Fő Vezér, Seregének egy szakasszával; más szakasszal pedig a' *Roër*' túlsó mellyékére *Vassenberg* nevű kis Városhoz Gen. M. *Wenkheimot*, kinek meg-hagyta, hogy Hg *Braunschweig* *Fridrikkel* egygyezőleg dolgozzon.

Azon végzi Hg *Koburg* a' maga tudósítását, hogy le nem lehet irni, a' veszedelemtől meg mentett *Mastricht*iaknak örömeiket, és háládatosságokat, kik mindjárt el is éreklesték a' Tedeumot.

(Ohajtanák kétség kívül a' *Bredaiak* is magokhoz, Szabadító *Koburg* Jósídsunkat, a' kik két napnál tovább nem állhattak ellent *Dumourier*' harmincz ezerének.)

Aldenhovennél, *Stengel* Generális volt a' Frantziák' Vezérjek; *Aachenben*, Gen. *Dampiere*; *Hertzogenradban* pedig Gen. *Miaczynski*.

(Az ezen előadásokban meg-nevezett helyek, nagy részént azon út' menttében fekszenek, melly vizz *Bétsből*, *Brüsszel* Vá-

rosának, 's mind túl vagynak a' Rajna vizén. *Jülich*, *Kolóniához* öt mértföld; *Jülichhez Aldenhoven* 1, *Hertzogenrad* pedig 3 kis mf. *Aachen*, *Jülichhez* 3 mf.; *Geilenkirchen Jülichhez* harmadfél; *Mastricht Aachenhez* 5; *Mastrichton* felül esik *Lüttich* 3 mf. del; *Lüttich* és *Mastricht* között fekszik *Vifet*. *Breda*, *Mastrichthoz* mintegy 14 mértföldnyire esik.)

Nagy Britannia, frigyét — még pedig mind óltalmazólag, mind meg-támadólag valót — kötött a' Ts. Kir. és Orosz Tsászári Udvarokkal. Az Orosz Tsászárné nem csak minden hajóit fel fegyverkezteti e' végett; hanem még ezen kívül negyven ezerig való hajós legényeket is szedet, kiknek nagyobb részét *Angliába* küldi: mivel olly sok hajókra, melyeket a' *Nagy-Britanniai* Udvar készített: nem telik elegendő Ember magából *Nagy-Britanniából*.

Az újabb *Turini* tudósítások, *Caprara* (nem *Belgiojoso*) Regementjéből valónak írják azon mintegy 600 főből állott Népünket, melyre Febr. 14 dikén reá ütött négy ezer Frantziáság, a' *Nizzai* Grófságnak *Sospello* nevezetű Városában. — Ezek is bizonyítják, hogy sok embert vesztettek a' Frantziák; mivel hat egész óráig nem hátrált kevés Népünk, Vitéz Kormányozója *Strassoldo* Oberstlieut. vezérlése alatt, a' ki csak ugyan végre, néhány más Tisztekkal, 's a' Népnek egy részével együtt fogságba is esett. Az Ellenség nem merte még is el-foglalni *Sospello* Városát, hanem vissza lódúlt; az egyesült Tsász. Kir., és *Szardiniai* Seregből el-

ellenben tüstént nagyobb erő szállíttatott *Sospelloba*. — *Straffoldo* Oberflieuten. Urat vílza - botsátották tiszti szavára, a' Frantziák.

A' *Szárdiniai* Udvarhoz Fő Hadi Vezérül küldetett Tsász. Kir. Hadi Tármester Bárá *Devins*, mind magától a' Királytól, mind ennek polgári, 's katonai renden lévő Alattvalóitól úgy betsültetik, mint különös hadi tapasztalású, okosságú, és buzgóságú Férjfiú.

A' *Szárdiniai* Király, tellyes erővel rajta van mind Seregének tökéletesítésén, mind hadi kintstárjának öregbítésén. Ezen utóbb említett tzélnak szerentsés eszközlése végett, újj adókat vettetett némelly portékákra; papiros pénzt is készíttetett; 's ennek felette, minden fundátzionális, költsönözö, és zálog-házaknak meg-jelentette, hogy a' mi kész arany, 's ezüst vagyon nállok, küldjék a' pénzverö-házba, a' hol minden fel-vejendő arany 's ezüst portékákért kötelező irások fognak adattatni, mellyekért jót áll az Udvar.

Livornóból (*Nagy-Hetruria*, vagy más névvel *Toskán* a Tartományának derék kereskedö, és ki-kötö-helyes Városából) nem éppen bizonyosnak, mindazáltal könnyen gondolható dolognak irták Febr. 22-dikén, hogy a' Frantzia hajós Sereg nem tett völt le ugyan még akkor *Szárdinia* Szigete ellen való ellenséges szándékáról; de egy-szeremind, hogy tsak ugyan semmire se mehetett a' *Szárdusokkal*, kiknek bátor vitézségeket felette magasztallyák a' *Nápolyi*
Le.

Levelek is. Ezek 70 ezerre teszik a' Szárdinia Szigetebéli fegyveres Népet, mellynek négy ezere lovasokból áll. A' Frantziák körül vették vólt kis fegyveres hajókkal az egész Szigetet, úgy hogy semmi más idegen, vagy Szárdinai hajók, se bé nem mehettek a' Szárdinai ki-kötő helyekbe, se onnan ki nem jöhettek.

Pápa ő Szentsége, mindég nagyobb erőben téteti a' hadi készüléteket, 's izünetelen neveli a' széleken álló fegyveres Nép' számát.

Az Egyházi Birodalomnak (Római Státusnak) *di Civitavecchia* nevű ki-kötő helyébe egy Anglus hajós Sereg érkezett; mellynek Pápa ő Szentsége száz ezer köből listet ajándékozott.

Gallitzia, 16,000 Rekrutákat ad.

A' *Morvai* Rendek öt száz ezer forint hadi segítséget ajánlottak Fels. Urunknak.

Még Febr. 19-dikén, 3 száz ezer hijjával vólt a' Frantzia N. Gyűlés által dekretált Sereg; erre nézve, következő végzéseket hozott az említett napon a' Gyűlés: 1.) Míg tellyes számú lejénd a' Sereg: hatalmat ad reá a' N. Gyűlés a' Végre-hajtó Tanátsnak (Ministériumnak), hogy szabadon parantsolhasson a' 18 és 45 esztendőök között lévő nőtelen Nemzeti-Gárdistákkal, valamint a' feleségesekkel, vagy özvegyekkel is, ha nintsen gyermekek. 2.) Hogy ki-pótolódhasson a' Sereg' hijánossága: három száz ezer Frantziákat hiv a' N. Gy. katonáskodni. 3.) Ezen három száz ezer Embereknek kiállításában arra kell nézni, millyen népes

ez vagy amaz Ország-osztály. — Mivel sok szabad - akaratú Katonák hagyták oda a' Sereget, ezekre nézve a' végeztetett, hogy ha első Aprilisig vissza térnek a' magok zászlóikhoz: arra az időre is meg fogják kapni a' zsoldjokat, a' mellyben nem voltak a' Seregnél. — — Igyekezne a' N. Gyűlés minden módon, győzhetetlenné tenni a' Sereget; azért is szüntelen hirdetteti néki, hogy mint szabad Sereg, meg ne szaladjon az Ellenség előtt. De mivel látta, hogy az efféle hirdetvényeknek igen kevés ideig tartó foganatjuk vagyon; szükségesnek ítélte, hogy a' tsupa Szabadság' hangoztatásán kívül más eszközhöz is nyúllyon: azt végezte tehát, hogy ha valamelly feleséges 's gyermekes Katona vagy a' tsata - mezején, vagy az ott kapott sebeiben meg - hal: ezen esetre, a' nékie jártt fizetés szálllyon az özvegyére, és gyermekeire; 's 16 esztendőskorokig mindég vegyék az Attyok' fizetését a' gyermekek. Erre a' végre, 's némelly különös katonai jutalmakra, azt a' négy száz milliót rendelte a' Gyűlés, melly a' Kiköltözttek' jószágaiból bé - kerül.

A' Frantziák nem itélték bátorságosnak *Vormátziában, Spirában*, 's más Német Birodalmi Városokban meg - hagyni a' magok nagy magazinomjaikat; hanem el szállították azokat *Landauba*. — Egészzen ki pufztították a' Rajna' bal mellyékét, hogy ha oda menéndenek Seregeink: semmit se kapjanak; de az ebbéli fogyatkozást örömetst kipótollyák a' Rajna' jobb mellyéke Lakosai, a' kik még ingyen is készek adni, a' mit ad.

adhatnak Vitézeinknek: mivelhogy úgy nézik ezeket, mint Szabadítójaikat.

A' *Leiningen - Grünstadti* Grófság' Lakosait reá nem vehették a' Frantziák, hogy el-mondják az új Frantzia esküvés' formáját; azért is az ott lakott Grófokat fogva küldötték *Landauba*. — A' *Zweybrücker* Hertzeg' Ministerére *Esebeck* Urra is meg-haragudtak, hogy fundamentomosan protestált erőszakoskodásaik ellen; 's egy Svadron Lovasság által *Saarlouisba* kísértették.

A' millyen erőszakossan akarják a' Frantziák, a' magok képzelte szabadságokat reájok tolni a' Német Birodalmiakra: szint' olly tsalárdúl bánnak a' hozzájuk által szökő Katonákkal. Hízkelkedve fogadják t. i. ezeket, meg is ajándékozzák valamivel; de csak hamar bellyebb szállítják őket Fr. Országba, onnan pedig hajókra viszik, mellyeken kevés ember vagyon.

Königsstein Várát kéntelenítették végre a' benne tartózkodott, vagy is inkább sanyarkodott Frantziák, által - adni a' Prusszusoknak.

Wurmser Vezérünk, Február. 25-dikén érkezett *Heidelbergába*, 's más nap által vette az azon a' részben lévő Ts. Kir. Sereg' kormányozását.

Frantzia Ország.

A' *XVI. Lajos'* halála által árván maradt Fels. Familia, nem csak nem háborgattatik, hanem meg is kínáltatott Febr. 19-dikén a' Párisi Magistrátus Biztosai által, hogy menne le sétálni a' kertbe, de a' melly ajánlást el nem fogadott a' F. Familia; mivel

vel úgymond keservessen esne néki, azon szoba előtt el menni, a' mellyben XVI. Lajos lakott. Azt javasolták tehát a' Biztosok, hogy menne fel avagy tsak a' folyosóra a' hol frissebb levegő ég vagyon mint a' szobákban, de tsak a' Házban kívánt maradni még egy ideig, mindazáltal tsendesebb elmével és szívvvel láttatott már lenni a' mint hiteles magános Tidósításokból is értettük.

Ama' taúfos Tagja a' Nem. Gyűlésnek *Marat*, megént tsint tett, még pedig ollyat, a' mellyet el nem nézhetett már többé néki a' N. Gyűlés. *Genissieux* nevű Deputátus fel akart menni az Orátori székre, minthogy reá következett a' szóllás; de *Marat* előbb fenn vólt, 's vissza taszította *Genissieuxt*. Ez igen meg-indúlt *Marat*' embertelenségén; minekokaért nyakon kapván azt, ki buktatta az Orátori székből. Lärmázott volna *Marat*; de parantsoltatott néki, hogy hallgasson, 's egyszersmind jegyző könyvbe iratott botránykoztató maga - viselése, olly tzéllal, hogy tudtára adattathasson az egész Nemzetnek.

Chabóton bé-tölt: *Vestis non facit Monachum*. (Nem a' ruha teszi a' Szerzetest.) Ez az Ember, néha napján Kaputzinus-ruhát viselt; most eggy, az ollyatén vérengező Tagjai közzül a' Fr. N. Gy. nek, a' kik okai vóltak XVI. Lajos' halálának, 's a' kik miatt utálta-meg a' Gyűlést, más nemes gondolkozású Tagokkal eggyütt, *Manuel*. Meg akarván tehát ezt bosszúlni *Chabot*, azzal vádolta, hogy ő is egy vólt, a' múltt Sept.

2-dikán el-követett *Párisi* mészárlásnak. — Nagyobb méltatlanság nem történhetett volna már *Manuelen*; minekokáért, első megindulásában egygy írást bocsátott *Chabot*-hoz, mellynek nyomos vóltaról, magok l-gyenek bizonyságok az itt következő töredékek (fragmentumok):

„Távol gondolsz tehát engem' lenni, hogy rosszul mérészelessz szóllani felőlem. — Köszönöm néked, hogy meg-szüntél végre jól szóllani rólam. Alatson lelkü rágalmazó! végy magadnak annyi bátorságot, 's nézz szemembe. Hát én vagyok az, a' ki ástam a' Sept. 2-dikai mélly sírt? — Szállj-le az orátori székből, Te — 's kövess engemet. — A' Törvénynek kell minket külön választani egymástól; szükség, hogy vagy az én fejemet, vagy a' tiédet ki-mozdítsa helyéből az igazság. — Keress magadnak tanúkat; én minden szempillantásban elő-állíthatom az enyimeket, kik készek bizonyságot tenni az egész Nemzet előtt, melly, bosszú-állást kíván: minémű bátorsággal vetettem én magamat a' *Nérók'* gyilkoló fegyvereik, 's ezeknek ki-jelelt áldozatjaik közikbe? — Szemeimből alá hullott könnyeimnek némelley tseppjeit, öszve-szedte a' háládatosság. — *Pethiont*, 's engemet, két gyilkosoknak neveztek Ti? minden emberi érzékenység nélkül való, vér-szomjúhozó rágalmazók! Ti, Revoluzió' fattyai! Oh Egek! elrontják ezek az én Hazámat; mert a' hol nem uralkodik többé az igazság: senki sem lehet ott bódog. — *Chabot!* én kívánom tőled, hogy törvényes formában tedd-fel
elle.

ellenem a' vádadat. Ha tselekedheted ezt: tartozol tselekedni. Gondold-meg, hogy ha néked jussod volna betsületemtől megfosztani engemet: úgy jussom volna nékem tégedet életedtől megfosztani; és te kevesebbet vesztenél, mint én. — Hitessétek-el magatokkal, Ti, kik tsábítjátok a' Népet, hogy vége lessz a' ti uralkodásotoknak. Én vissza vonom magamat addig: míg Ti, nem lesztok többé. De minden nap el fogom imádkozni az Okosok' Imádságát: Nagy Isten! könyörülly a' gonoszokon; mert a' jókkal elég jót tettél az által, hogy őket jókká teremtetted. “

Ama' nevezetes Tudóssát Német Ország-nak, *Klopstock*ot, Frantzia Polgárrá nevezte vólt a' Nemzet Gyűlése, 's petsétes Levelet is küldött ez eránt nékie. Most azt olvassuk egynehány Német Újságokból, hogy megértvén *Klopstock*, XVI. Lajos' halálát, tüstént vissza-küldötte az említett petsétes Levelet, vagy Diplomát *Párisba*, következő értelmű Német Versei mellett:

„Hogy én vissza küldöm azon petsétes Levelet, melyet Frantzia Ország-nak több százból álló Uralkodói küldöttek nékem a' mellze lévő *Sequana* (*Seine*) vizétől egy időben, a' polgári értelemnek megjutalmaztatása végett. Oh! értsétek-meg Ti, kik a' *Sequána*' partján uralkodtok: mi az, a' mi, Német Ország' Poétáját, ellene-állhatatlanul el-idegeníti ti tölletek, el-ijjeszti, el-szakasztja, 's örökre külön választja Frantzia Ország' Polgáritól? Hallyátok, 's értsétek-meg: nem a' Frantzia Orzági

Em.

Ember-jusban találtatik a' hódoltató erejü nagy-lelkűség; hanem Német Országának jámbor tudományában: Német Országának — melly, soha sem öl Fejedelmeket. — Frantziák! gyűlölöm én az olyan Polgárokat, a' kik patakokra ontják a' polgár-vért; és még a' meg-ölettetteknek utolsó vonaglásait is érzékenység nélkül szemlélík. Frantziák! reszketek én az olyan Gyűlés előtt, melly a' neki dühödött Halandóknak elztelenkedését tsendessen hallgatja; melly az Istenséget, vakmerő szájával szabadon tagadja. Frantziák! örökre átkozom én az olytatén vér-törvénytűzket, mellyben maga a' vádoló hoz szententziát; a' melly mérészele nem tsok a' Királyt, de még a' Nép' kegyelmét (grátziáját) is meg-fojtani. Rettegjete! Már látom én oda fenn, a' Királyok felett Uralkodónak fel-vontt kézivét: bosszúállást ménydörögtet ez le, az Isten-tagadókra; véres bosszúállást a' Király-ölökre. "

Elegyes Tudósítások

Szentséges VI. Pius Pápa' Országglásának 19-dik elztendeje, kezdődött a' múltt Febr. 16-dikán.

A' Római Zsidóság, száz font ezüstöt ajándékozott Pápa ő Szentségének.

Nápoly Országban, és különösen a' fő Városban igen fel ment vólt a' gabona' árra, mellyet hogy léjjebb szállíthasson az Udvar: sok gabonát vásároltatott más Tartományokban, és már ennek egy része el is érkezett a' Nápoly Városa' ki-kötő helyébe, tizenkét hajókon.

Róma

Róma' virágzásának nagy eszközei, az ott tartózkodó idegenek; hanem egy időtől fogva fogyni kezdett ezeknek számok: mivel a' *Frantziák* ellen fel-buzdúlt *Nép'*, más idegeneket is tzelba vett vólt. Ezen okból *Pápa* ő *Szentsége* újra is két rendbéli tsendesítő *Atyai* intéseit hirdettette-ki a' *Nép* között.

A' *Varsói* Újságban egy *Jelentést* tétetett közönségessé a' *Lengyel* Országos *Gyűlés* Febr. 16 dikán, mellyben a' többek között így fejezi-ki magát: „A' *Lengyel* Közöns. Társaság' leg-kissebb részének is el idegenítése ellen protestálunk mi, az egész *Világ* előtt. *Jelentjük* fel-emeltt szóval, hogy mi leg-kissebbnyire is, semmi módon meg nem eggyezünk valamelly ollyatén közönséges plánumba, melly a' *Lengyel* birtokok akár-melley részének el-szakasztására tzeloz.”

Ama' nevezetes *Gróf Pototzki*, le szándékozik tenni a' *Lengyel* *Gyűlésbéli* *Marsall*-ságot, vagy *Elölülőséget*, 's maga helyébe a' *Krakkói* *Vajdaság'* *Marsallját* *Valevszki* Urat javasolta a' *Gyűlésnek*.

A' *Lengyel* Országban lévő *Orosz* *Seregeknek* *Fő Vezére* egy *Jelentést* tétetett közönségessé, mellyben el-múlhatatlanúl szűkségesnek mondja a' *Pruzziai* *Seregeknek* *Lengyel* Országba lett bé-meneteleket éppen azon okból, a' mellyre nézve vagynak *Lengyel* Országban az *Orosz* *Tsáizárné'* *Seregei* is; hogy t. i. a' nyúghatatlan, és új *frantzia* módra álmodozó elmék határok között tartassanak. Szívekre köti egyfzersmind az *Orosz* *Vezér* a' maga alatt lévő *Generálisok*-nak,

nak, és Tiszteknek, hogy az Orosz, és Prullzus Udvar között lévő izoros frigyre nézve, egész bethülett, emberséggel, 's baráttssággal viseltessenek a' Prullzusokhoz, és eggyesített gyűlekezettel törekedjenek a' köztzélnek szűlésére. — Hasouló magok alkalmaztata kíván a' Prullzus Seregektől *Mallendorf* Vezérjek, az Oroszok eránt.

B. é t s.

A' múltt Vasárnap, nagy tapsolással, és *Ellyen* kiáltással fogadta ő Felségét az Udv. Teátrombéli Gyűlekezet, az azon nap érkezett két rendbéli örvendetes hirekre nézve. — Gróf *Vratislav* már villza küldetett *Mastricht* felé. Viszi magával a' M. Therésia' nagy keresztjét, mellyel ő Felsége, Fő Hig *Károly* Testvérjének vitézségét kívánta meg jutalmaztatni.

Magyar Ország.

Hogy a' kereskedés — melly által virágoznak *Anglia*, és *Hollandia* — Magyar Országban is annyival inkább nevedkdhessen: Fels. Urunknak kegyelmes engedelméből, 's hathatos segítsége által, egy hajókázható tsatornát fognak készíteni a' Batskaságon által, két érdemes tanúlt Hazánkfiak — *Ns Kiss Urak*. — Ezen hasznos szándékról más-szor bővebben.

Nemes Esztergom, és *Komárom* Várme-gyékben Táblabírótságot; a' *Primátziánál* pedig Fiskális Prókátorságot, és Exaktorságot viselő Tek. *Pókateleki Kondé József Benedek* Ur, *Aulae* Familiáriszággal (Udvar-noksággal) — Erdemesek' jutalmával — tisztteltetett meg F. Királyunktól.

A'

A' *Sopronyi* Gymnasiumbéli Professorok, és némelly tanuló Ifjak, 142 forintokat küldöttek, Udvari Tanácsos Mélt. *Lányi József* Úr kezébe, olly kérések mellett, hogy ajánlaná bé azokat hadi seggtséggel az ő neveken Fels. Urunknak. Bé a... az Udvari Tanácsos Úr, 's kegy... fogadta ő Felsége.

Komáromból, Márt. 4-dikén.

Bőjt elő havának 25 dikén vólt a' mi Városi Magistrátusunk restauratziója, melly vagy azon tekintetben is nevezetes vólt, hogy a' mit még e' Királyi Város soha se látott, Protestáns Birája lett Tek. *Czina János* előbbi Senátor Úr ízeméllýében. Meg lehet hogy hajdan, midőn még Mező-Város vólt *Köv-Komárom*, Prot. Birája lehetett; de mióta Királyi Szabad Városlá lett, mind tsak Katolikus Birái vóltanak. Most, meg esmérven a' Városi Polgárság *Czina* Úrnak szép tulajdonságait, mellyeket előbb a' Tek. Vármegye szolgálatjában nyilvánoságosított, önként reá adta voxait, és Birájává tette. Meg is érdemlette ezen törvényes és egyenes szivű jó Úr, hogy a' Város érd. Fő Notárius-sa *Strahler* Urral együtt áljanak a' kormányon, kiknek igazgatások alatt nem kevés boldogulását reménylheti Városunk. Város Kapitánnyává, Senátor Kömives Úr leve ezen alkalmatossággal; a' népnek Szószóllójává pedig N. *Csepán János* ugyan Protest. Úr. A' többi Magistrátuálisok meg maradtak előbbi hivatallyokban.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Böjt-más Havának
(Mártziusnak) 15 dik napjan, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

Mártziusnak 4-dikén, által-vitte a'
Maas-vizén Károly Fő Hertzeg, Fő Vezér
Hg Koburg' Népének elől-járó Seregét, 's
utánna lévén az első tsata-rendbéli része is
az Armádiának, a' mint Lüttich Tartomán-
nyának Tongres nevű Városa felé ment
vólna, másfél óránnyira Mastrichtól, vitézül
meg-támadta az Ellenséget, fel-verte
helyéből, 's egész késő estig hajtotta maga
előtt Tongresig, mellvbe ő Kir. Fő Hsége 3
Batalionnal bé is szállott.

Z

Ugyan

Ugyan Mártz. 4-dikén, Feldmarsallient. Hg *Württemberg*, *Koburg* Hg' Serege bal szárnyának Kormányozója, reá tsapott az Ellenségre *Herve* Városánál, 's onnan két óránnyira verte vissza.

Feldmarsallient. *Latour*, és *Wenkheim* Gen. Májor Vezéreink, egyesítvén a' kormányozások alatt való Népet, el-hajtották *Rüremond*ból a' Frantziákat, 's Mártz. 5-dikén Tsász. Kir. Őrizet vólt már ezen Városban is.

Hg *Hohenlohenak* meg-izente *Koburg* Fő Vezér, hogy *Limburgot* ürítettse a' Frantziáktól; minekokáért *Hohenlohe* Vezérünk el-küldötte Tsászáz' könnyű lovas *Oberstlie. Bolza*, és *Eszterházy* Magyar lovas Fő Strásamester *Stephais* Urakat, különös Seregszakszokkal, amazt *Malmedy*, és *Stablo*; ezt pedig *Laroche* felé. *Malmedy*t és *Stablot* mindjárt oda hagyták a' Frantziák, mihelyt fülökbe hatott a' miéinknek érkezések felől való hír; *Laroche* erővel vétetett-meg.

Ezen alkalmatossággal, újra sokat megölt, 's el-fogott az Ellenség közzül diadalmas Seregünk; nyert tőlle nehány ágyúkat, egy magazinomot, 's egy zászlót is, izámos puskákkal, és ízekerekkel együtt.

A' harmadik győzedelmi tudósítással *Bétsbe* jött Kurir Gróf *Vratislav* beszéltette, hogy *Mastricht* tájján egy köz Huszár hét Frantziát vágott-le. Az ötödik Frantzia, midőn le-hanyatlott vólna lováról, reá sütötte pisztolyát Vitézünkre; de ennek csak a' mentéjét érte a' golyóbis. Neki káromollya magát a' Huszár, 's öszve akarta vágni

vágni a' földön heverő ellenséget; de látván, hogy más két Frantzia jö ellene: előbb ezeknek járt végekre, 's azután vagdalta amaszt diribről darabra. — *Pforzheim* Obersterről azt beszéltette, hogy ez, szokása szerént, könyökig fel-türtt karral vólt a' tsatában. Szerentséssen ki-jött a' tűzből; hanem midőn a' hóltt és sebes Frantziák között járt volna: eggy a' földön fetrengők közzül reá sütötte a' pisztolyát, 's agyon lőtte.

Altenhofennél, a' mint kergette volna egy Huszárunk a' Frantziákat: ezek mindég tsak a' sok grász grászt (*grace grace*, grátzia grátzia) kiabálták. Arra a' Huszár ezt kiáltotta nékik: *Non cras, sed hodie moriemini.*

A' Nagy-Britanniai Státus-Tanáts egy Jelentést adott-ki, mellyben minden Britannus Hajóknak, 's Alattvalóknak megengedtetik, hogy az ellenségeskedést kezdett Frantziáknak, költsönnel adják-vissza a' költsönt. Ugy írják, hogy ezen Engedelemadáson kívül nem is fog közönségessé tétetni semmi más különös Had-jelentés.

Nagy mértékben tapasztaltatják a' Nagy Britanniai Királlyal a' maga hív Alattvalói, a' Frantziákkal folytatandó hadra való készségeket; mellynek az is egy különös jele, hogy a' Király' jelentésére készített válasszait az Ország-Gyűlése két Tábláinak, szokás felett való számú Deputátusok vitték-el Febr. 14-dikén az Udvarba. Tsak magától az Első Táblától 35 Tagok mentek-el, *Loughborough* Kantzellariussal.

Nagy - Britanniai hadi költségek.

A' Had - Titoknoknak előre való fel-
számlásához képest, 437 ezer font sterlinget
rendelt az Ország - Gyűlése (Parlamentom)
általlyában, a' Sereg' szaporítására; 130
ezer fontot, száz tartalék Kompániáknak
fel-állítására; 32,500 fontot, a' Stabális
Tisztek' számára; 285,400 fontot, azon
Sereg' tartására, melly *Britanniának* déli
részében táboroz; 65 ezer fontot, a' Kato-
naságnak rendkívül meg-történhető szüksé-
geire; 's 15,600 font tóldalékot, a' *Veslindiai*
Seregre tenni szokott költségekhez.

Angliának, Frantzia Országgal által-
ellenben lévő széleire, Seregek is küldettek;
mindazáltal maga a' Nemesség is, mellynek
azon a' tájon vagynak a' jószágai, vigyáz,
hogy annyival lehetetlenebbé tétessen a'
Frantziáknak, az Angliai szélekre való ki-
szállás.

Azon *Nagy - Britanniai* Katonaságnak,
melly a' *Hannoveraival* egyesíti magát a'
Frantziák ellen, Hertzeg *York* — a' Nagy-
Britanniai Király' második Fia, *Osnabrugi*
Püspök, és a' Prusszus Királynak Veje —
rendeltetett Vezérjévé. — Mennyire szereti
ezen Hertzeget a' Katonaság: meg-tetstzik
avagy tsak az itt következő jeles példából is.
Engedelmet nyervén reá, Fels. Attyától a'
Hertzeg, hogy 3 gyalog Gárda - Regemen-
tekből 2100 Legényt vihessen magával *Hol-
landiába*; fogta magát, 's midőn éppen a'
Kir. Palota előtt tisztelkedtek (paradiroztak)
vólna az említett 3 Regimentek Febr. 21-

dikén: meg-jelenti nékiek *Hollandiába* való szándékát; és hogy a' kiknek tetlzeni fog el-menni vele, a' Király' meg-eggyezése szerént: állanának-ki a' glédából (rendből). Ezen egy szavára a' Hertzegnek, tüstént annyin vállalkoztak az el-menetelre, hogy szinte ki-telt a' 2100 szám.

A' *Hollandiai* Közönséges-Társaságnak fő Városából *Hágából* Febr. 24-dikén költ egy Levél, mellyben ezeket olvassuk: „A' *Hollandiai* Fő Kormányfő, Febr. 20 dikán egy Manifestumot (Nyílt - Irást) tétetett közönségessé, mellyben a' *Batavusokhoz* (*Hollandusokhoz*) intézett tsábító Irása *Dumourier* *Frantzia* Vezérnek úgy tzáfoltatik-meg, hogy előbb szóról szóra fel-hozattatik. — Tsalhatatlan jele ez annak, mennyire nem tartanak itt attól, hogy ezen hazug, és rágalmazó képtelen Irás meg-szédíthetné a' mi Polgár Társaink' fejeiket. “ — A' Fő Kormányfő' hathatós elő-adásának egy része ez: „Azok, úgymond, a' kik kormányozzák most *Frantzia* Országot, és a' kik jussokat tartják reá, hogy szabad akaratjuk szerént szabják-ki egész Nemzetek' szerentséjeket, 's bódogságokat: igen nagyon meg-mutatták, miben állyon a' barátság, mellyet ők más Népek eránt gyakorolnak; 's mit értenek ők a' Tyrannusság, és erőszak nevezet alatt? Az által mutatják ők barátságokat más Népekhez, hogy a' visszálkodásnak, és belső egyenetlenségeknek magvát hintegetik azok között, 's ennél fogva erőszakossan meg-fosztják őket a' leg-drágább, és eleitől fogva leg-szentebb jussoktól —
oly.

ollyatén jussoktól, mellyeknek még tsak emlékezeteket is el akarják törteni, az azokat tartó fundamentomnak semmivé való tétele által. A' melly ajándékokkal kínálnak ők más Nemzeteket, *atyafiságnak és szabadságnak* szép neve alatt, nem egyebek azok, annál a' zabolátlauságnál, 's Isten-tagadásnál, mellyekkel ők nyilván kérkednek; és az ezekből következő zürzavarnál, haramiaságnál, szegénységnél, 's éhségnél, mellyek alatt ők magok nyögnek. Tirannusságnak, 's el-nyomásnak neveznek ők minden polgári, és vallásbéli rendtartásokat, mellyek betsben tartattak eddig az Emberek között; mivelhogy az ő bődogságokra, és a' polgári társaságnak fenn-tartására el-múlhatatlanúl szükségesek." — Így végzi a' Fő Kormány-szék a' maga Manifestumát: „És ha kellene még ezen nyomos előadások után is valamit említeni, a' mi meg-erössíthesse a' mi Polgár Társainkat azon feltételjekben, hogy kedves Hazánk' óltalmazására készek legyenek mindent el-követni: fel-hoznánk a' szomszéd *Ausztiai Belgyiombélieknek* példájokat, a' kik éppen ezen Generálist (*Dumouriert*), a' ki most Szabadítójoknak meri magát nevezni; és az ennek vezérlése alatt lévő Frantziákat úgy hívták 's vitték be magok közzé, mint Barátjaikat, és most igen keserű gyümöltseit aratják a' magok oktalanságának. — A' jó Isten' gondviselése, melly ezen Közönséges-Társaságot olly sokszor ki-segítette már a' leg-nagyobb veszedelmekből: őrizze-meg ezt ollyatén szabadítástól, 's olly Barátoktól."

Béts.

B ó t s.

Tegnapelőtt menének ezen keresztül 3 Svadronok, Nádor-Ispányunk' Huszár Regementjéből. Fels. Urunk is ki-lovaglott nézésekre. Közöttök láttuk azon ősz Zászló-tartót, kiről irtuk vólt, hogy Nádor Ispány ő Fő Hgsége által meg-ajándékoztattott, 's vendégtetett *Budán*. Ma dél előtt, ismét más 3 Svadronok masirozának-el. Sok nézői vóltak ezen Márs' fajzatinak.

B. *Szentkereszt*i Úr ő Nagyságát, a' ki Fő Strásamester vólt ebben a' Ns Regementben, most ugyan tsak abban Oberst-Lieut. ságra emelte ő Felsége.

Egy Darabja se jó úgy ki itten mostanság az Udvari Újságnak, hogy annak néhány lapjait az önként való hadi segítség' ajánlóknak laistroma ne fogná-el. Hatvanhét rendbéli áldozatokat küldé által ő Felsége közelébb ezen hónapnak 12 kén is a' Direkt. Minister' kezébe, eggy Irása mellett, mellynek végző szavai ezek: „Ugy látszik, hogy ezen ajándékok nyertek áldást Istentől, a' mi fegyvereinknek; és valamint szivemből hálákat adok én a' leg-főbb Uralkodónak, azért, hogy szerentsésítette az én fegyveremet: szintén olyan különös indulattal köszönöm én az én Alattvalóimnak, erántam olly sok izben meg-bizonyított jó akaratjokat.“

Tseh Országának *Plesz* nevezetű Városa, a' hol bódogúlt *Jósef* Tsászárs egy derék Várat építtetett, *Josefstadtnak* fog ezentúl hivattatni Fels. Urunk' rendeléséből; 's
mi-

mivel az odavaló Kommendáns, Feldmars. Lieut. *Seeger* meg-halálazott: fel-váltotta azt *Fürtenburg* Ur, a' ki közelébb lépett Patrantyús Obersterségből Generál-Májorságra.

Koburg Hertzeg' Dragonyos Regiment-jében Obersterséget viseltt *Lothringen* Jósef Hertzeget, Generál-Májorrá méltóztatott nevezni, és Lovasság-Generállya Gr. *Vurmser* mellé rendelni ő Felsége.

Az első győzedelmi hírrel jött Kurir *Koller* Alhadnagy, Főhadnagyi fővel küldetett vissza a' Sereghez.

Frantzia Ország.

Az egész Frantzia Nemzet érzi ugyan, a' már most ötödik esztendejében járó erőszakos Revoluzciónak veszedelmes következéseit. Érzik különösen a' *Lyon* Városiak, kik közzül sok Familiák haltak már ki, az eleség' nem léte miatt; mások pedig, ugyan csak a' rendkívülvaló szükségtől szorongatvatván, kétségbe estek, 's vagy mérget vettek; vagy a' *Saone*-vizébe ugrottak. — Hogy könnyíthessen a' N. Gyűlés ezen szerentséleneknek sorsokon: azt végezte, hogy hónapanként 50 ezer livra osztassék ki közöttök; de minthogy 60 ezerre megy a' kenyér nélkül lévőknek számok: könnyen meg lehet itélni, hogy nem egy hónapban, hanem minden nap kellene, ha lehetne, 50 ezer livrát ki-osztatni. — *Párisban* minden nap 12 ezer livrába kerül a' Városnak, hogy a' folyó árrát meg-tarthassa a' kenyérnek; de

de azért, a' ki idején nem gondoskodik kenyérről, a' nélkül marad: mert sokat kihordanak a' külföldiek, úgymint a' kik tsak azért is bé-mennek Párisba, hogy ott óltsó kenyeret kaphassanak. Minthogy azonban nem tsak kenyérről él az Ember; lehetetlen pedig a' Magistrátusnak is, általán-fogva való óltsóságot elközleni: ez az oka, hogy a' közelébb múlt Febr. 25-dikén is kurutz világ vólt Párisban. Össze sereglettek t. i. azok a' sok ezer szűkölködők, kiket vagy egészen, vagy rész szerént meg-fosztott előbbeni élelmek' keresése módjától a' Revoluzió, 's reájok rontottak különbkülönbféle bóltokra; 's vagy ki-rablották azokat, vagy leg-alább kényszerítették a' Kalmárokat, hogy az ő általok szabott árron adják portékáikat — nádmézet, szappant, gyertyát 's a' t. — A' nádméz' fontját p. o. 25—30 szolon adatták. Ezen az árron tsak hamar el-kapkodtak egy bóltból hat mázsa, más bóltból pedig két hordó nádmézet. Valamint más zenebonákban, úgy ebben is nagy részt vettek az Állzonyok.

Valamint továbbá más lármáknak, úgy ennek is, melly délelőtti tíz órakor kezdődött, 's éjjélutánni két óráig tartott, egy fő indítója vólt ama' gonosz lelkű *Marat*, a' mint ezt eleibe is terjesztette a' N. Gy. nek, *Salle* nevű Tagja Febr. 27 dikén, 's azt kívánta, hogy protzezzust kell indíttatni *Marat* ellen. Felhozta bizonyosságul ez ellen, önnön esztelen, és mind a' közönséges, mind a' magános tsendességet, 's bátorságot fel-forgató szavait, mellyeket nem átalott ez, a' maga —

Nép.

Népbarátja nevű — Újságának, Febr. 25-dikén költt Darabjába bé is iktatni. Ezek azok: „Minden Tartományban, mellyben a' Nép' jussai nem tsupa pompásan hangzó titulusok, leg-hamarább véget vethetne az, a' Kupetzek' hamis lelküködésének, ha az azok által meg-töltött magazinomok ki-pusztíttatnának, 's magokat a' Kupetzeket ki-prédáltt magazinomjaik eleibe lehetne fel-aggatni.“

Sokan vóltak a' Gyűlésben *Marat* ellen. De ez óltalmazta magát, természet szerént való dolognak állítván, hogy a' Nép maga büntessen; mivelhogy nem elégségesek vólnának erre a' Törvények (*Gyönyörű képét talállyuk ezen szókban, az annyira magasztaltt Frantzia Szabad — si Diis placet — Közönséges Társaságnak*) Még olly vakmerőségre is vetemedett *Marat*, hogy az el-lene szóllott Kollégáit, *Bolondok'* házába valóknak ítélte; de ki-tsúfolta az egész Gyűlést is, azt kívánván tőle, hogy bátran dekretállyon *Vádat* ő ellene, úgymint a' melly által meg-mutathatja, hogy minden szemérmertességet el-vesztett.

Örök emlékezetet, és követést érdemlő példái a' meg-tántoríthatatlan jobbágyi (alatt-valói) hívségnek.

Frankfurtból írta egy szava-hihető Férjfiú, Február. 28-dikán: „Éppen most olvasám hiteles tudósításból, hogy azon Frantzia Bízatosokhoz, a' kik *Winweilerben* — a' *Falkensteini* Grófság' fő Városában — vóltak ez ideig: még többek is érkeztek

Máintz.

Máintzba, 's az Alattvalókat új Frantziákká akarták eskettetni. Elő - hivatták tehát: Dr *Fabert*, 's öszve - gyűjtették a' Papságot, és a' Polgárságot is. E' meg - lévén, egy Beszédet tartottak a' Szabadságról, 's legelsőben is Doktor *Fabert* szólították, hogy esküdne - meg arra; de ez, kereken megmondta, hogy ő semmiképpen nem tellyesítheti kívánságjokat: a' midőn tsak azt parantsolták tehát néki, hogy írja - bé a' nevét a' fekete könyvbe. Minden magavonogatása nélkül meg - tselekedte ezt a' Doktor, 's írásának ide ment - ki az értelme: „hogy ő már 44 esztendőktől fogva szolgálja híven a' Tsászárt, a' kinek sok kegyelmeivel is élt szüntelen, 's híven akar meghalni.“ A' mit irt, fel - olvasta a' jelenlévők előtt is. — Az Egyházi Személyek hasonlóképpen meg - mondták, hogy ők nem esküsznek. Fel - indulván ezen a' Kommisszáriusok, mind a' Doktort, mind a' Papságot árestomba parantsolták vitetni. — A' Nép, nem akarta engedni; de a' Doktor maga kérte azt, hogy tsendessen legyen: ő úgy - mond, és a' Papság, készek fogságba menni, mivelhogy meg - tartották hívségeket a' Tsászárhoz — 's el is mentek. Ekkor a' több Elöljáróktól, 's a' Néptől kívánták a' Kommisszáriusok az esküvést, melly kívánságra azt felelték némellyek: „Hiszem mind ostrompénzt vettek mi rajtunk, mind eleséget is kaptak tőlünk a' Frantziák; 's hát még arra is akarnak már most kényszeríteni, hogy meg - szegjük esküvésünket, mellyel Tsászárunk', 's Urunk' hívségére köteleztük magunkat?

kat? — *Tömlöztzre kell hányni őket* kiáltának a' Kommisszáriusok; de a' Nép is kiált más felől: *Félre kell verni a' harangokat*; melly meg is lett, és ezen jel-adásra közel 3000-re nevedezett kevés idő alatt a' mindenfelől futó fegyveres Parasztoknak számok, kik is észre vévén, hogy a' Frantzia Kommisszáriusokkal egy Hóhér is vagyon egész készületjével: felette neki buzdúltak, 's kívánták a' Kommisszáriusoktól, hogy botsátassák szabadon a' Doktort, és a' Papságot; melly meg-lévén, rájuk mentek a' régibb három Frantzia Biztosokra, 's árestomba vetették őket. — Meg-szeppentek ezen a' több Kommisszáriusok, 's el-lódúltak *Vinveilerből*. A' Lakosok mindjárt azon vóltak, hogy egy Erösséget formállyanak fegyveres szekerekből, 's egyszersmind lovasokat futtattak *Hohenlohe* Hertzeghez, olly kérésekkel, hogy küldene valamelly kevés segítséget nékiek: fogadják, hogy a' szoros járasokat úgy ki-mutatják, 's el is fogják állani a' Katonasággal együtt, hogy a' Frantziák éppen nem közelíthetnek ágyúkkal hozzájuk. Igérték továbbá, hogy minden Katonaért, a' ki az ő őltalmazásokban fogna el-esni, készek 150 forintokat fizetni ő Tsász. Kir. Felségének, a' mellyeken újra egy Rekrutát lehessen ki-állítani. Jelentették végre, hogy mivel *Vinveilerbe* számossan sereglettek-öszve: kénteleníttetnek az Uraság' magazinjából venni-ki eleséget; de valamit ki-veíznak, mind azt szorgalmatossan fel-írják, 's készek is meg-fizetni, a' mi fog ezért kívántatni tőlök. — — A' *Hessen-Darmstadt* Land.

Landgráf' birtokaihoz tartozó *Pirmassens*, vagy *Pirmensens* nevű kis Városban ott terem véletlen, Febr. 16-dikán *Bitsch* Városából (melly fekszik *Lotharingiában*) egy Frantzia Kommisszárius, 8 lovas Katonákkal, 's mintegy 200 Parasztokkal, és azt a' kérdést tette-fel a' meg-nevezett kis Város' Lakosainak: Barátjai-é, vagy Ellenségei a' Frantzia Nemzetnek? és ha Barátjai, hozzá akarnak-é állani a' Frantzia Konstitúciónhoz (a' melly még meg se készült). A' Magisztrátus, nem felelt mindjárt ezen kérdésekre; hanem időt kívánt, hogy a' Polgársággal együtt vóltaképpen tanátskozhasson azokról. Ezt meg-nyervén, által-adott más nap a' Kommisszáriusnak egy Írást, mellynek valami 130 Polgárok is alája írták magokat ő kívülötte. Jelemtették ezen Írásban a' *Pirmassensbéli*ek, hogy ők mindenkor nagyra betsülték a' Frantzia Nemzetet, 's barátságos hív szomlázedságot bizonyítottak hozzája; köszönik a' Fr. Közöns. Társaságnak, hogy őket óltalmába akarja fel-venni: hanem, így folytatják tovább magok' ki-nyilatkoztatását: „mivel nekünk semmi ellenvetésünk nintsen az eddig való Konstitúciónk ellen, és ha vólna is valami panaszunk, tellyes bizodalunk vagyon a' mi Fejedelmünkhöz, hogy az, a' maga böltsessége és jósága szerént eszközöket talál-na-fel, a' rajtunk való segí-tésre: még avagy tsak most meg nem hatá-rozhatjuk magunkat, hogy egy idegen Hatalmasság' óltalmának vessük magunkat alája, 's ennél fogva el-oldjuk azt a' kötele-t, melly minket — mondhatjuk — a' legjobb

Feje-

Fejedelemhez foglal. — — *Zweybrücken* Városa' Polgárjait is meg-unszolták a' Frantziák a' magok kelletlen Konstitutziójokkal, melly unszolásra adott igen szép feleletjeből a' *Zweybrückenieknek*, ide iktatunk némelly töredékeket. „Lehetetlen az, így fejezik - ki magokat mindjárt válasszok' elein, hogy egy nagy lelkű, és nemes Nemzetnek Elöljárói erőltetni akarhassák a' mi lelkünk' esméretét, és belső meg-győződésünket. — Ha meg-mutatjuk mi azt a' Frantzia Nemzetnek, hogy mi eddig bóldogok voltunk a' magunk Konstitutziója mellett: hisszük, hogy velünk azért, hogy különbözik értelmünk az övétől, nem bánik úgy, mint Ellenséggel; hanem inkább örömet fog érezni azon meg-győződésből, hogy sokféle módon érhetik-el az Emberek magok bóldogságokat. — Ha történhetne, hogy tsupa tetszés szerént való adófizetéssel akarnának minket nyomni a' mi Elöljáróink; ha kötelesség-felejtő Birákra akarnák bízni ügyünket; ha személlyünkön, vagy vagyonunkon erőszakoskodást szándékoznának elkövetni; ha valakit közzülünk, a' maga módja szerént való Isteni-tisztelet' gyakorlásában akarnának háborgatni; ha végre a' közönséges hivatalokat a' mi polgár társainknak tsupán egy részéivé igyekeznének tenni: tudjuk, hogy ezen vissza-élések leg-ottan el-enyésznének, mihelyest az eránt való kívánságunkat ki-nyilatkoztatnánk. A' mi javunk (interessénk) mindég ugyan azon vólt, a' Fejedelmünkével. Soha se terjesztettünk mi úgy ő eleibe valamelly vissza-élést,

élést, hogy mindjárt végét ne szakasztotta volna annak. De ha talán minden tapasztalásunk, 's várásunk ellen, ugyan csak meg nem hallgatna ő valamely dologban bennünket: nyitva maradna előttünk mindenkor az út, a' Birodalom' Törvénytörésekre, mellyek kötelesek fenn-tartani a' mi polgári, és egyházi szabadságunkat. — Ha a' Frantzia Nemzet, szives barátsággal viseltetik erántunk: bízunk annak nagy és jó lelkiségében, hogy meg-hagy minket, egész birtokában egy oly Konstitutióznak, mellyet mi szeretünk, és a' melly alatt kívánunk élni 's meg-halni. “

* * * * *

Debretzenből, Mártz. 6 dikán.

„Két idevaló el-öregedett Chirurgusok szándékoznak a' magok mesterségeket akár kész pénzen el-adni, akár pedig ki-árendálni; melly is oly véggel tétetik közönségesse, hogy a' melly examinátus Chirurgusoknak tetőzések lenne, ezen említett két öreg Chirurgusoknak helyekbe állani: jelenthessék magokat az ide-való Chirurgusok' Czéh-Mesterénél. “

* * * * *

Egy született *Matzedoniai*, de most Erdélyben *Károlyfejérvár* lakó Kereskedő, egy igen hasznos kereskedést talált-fel, mind magára, mind pedig a' F. Eráriumra nézve. El-ment t. i. *Oláh Ország*nak fő Városába *Bukarestbe*; 's a' had' alkalmatosságával ott maradt, de már most többé nem kelő sok ezüst Orosz pénzekből (rublák) kevés idő alatt holmi alá való török pénz-

pénzeken hét mázsánnyra valót váltott igen jutalmassan, melly summát, mint parázs-ezüstöt *Nagybányára* hozott, a' hol szép arany és ezüst pénzeket kapott érte. Azt ígérte, hogy még többször is meg fog jelenni hasonló dologban.

J e l e n t é s.

Egy Magyar, a' ki Erdély Országban különös Nemes Familiából vette származását, még kiseded korában meg fosztatván Szüléitől, ha mind sanyarúsággal is: ugyan tsak ditséretessen el végezte a' hat Deák Oskolákat, valamint a' Logyikát és Fizikát is; halgatta annakutánna a' Magyar Országgi Törvényt esztendeig nagy szorgalmatossággal; és már a' gazdaságban is forgott, sőt hivatalt is viselt, de abból — a' mint hitelen meg bizonyithattya — vétke nélkül ki maradott, mellyre nézve már most segedelem nélkül szükölködik. Ajánlja tehát magát általunk a' Magyar Uraságoknak reménylett kegyességekbe, olly ígérettel, hogy hasznosan, és ditséretessen folytatott szolgálatjáról hiteles Attestátumokat fog mutatni. Kész ő akármelly kis hivatalt fel vállalni; 's abban úgy el járni, mint fel lehet tenni egy ollyan személyről a' ki a' maga Principálissában Szabadítóját fogja tisztelni. Hozzánk útasíttathatnak eránta a' Levelek.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDLMÉVEL.

Költ Bótsben, Bőjt-más Havának
(Mártziusnak) 19-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

Mastrichtből érkezett tudósítása szerint
Hg Koburg Fő Vezérünknek, midőn látták
vólna a' Frantziák, kik Lüttich Városában
hatalmaskodtak vólt már egy időtől fogva,
hogy a' Tsász. Kir. Sereg, által-szállván a'
Másh-vizén, Tongern Városát el-foglalta,
's valamint a' Limburgi földön tartózkodott
Frantziáságnak, úgy nekik is hátok megé
került: fogták magokat, 's olly nyakra
főre el-szaladtak Lüttichből, hogy midőn
Tsász. Kir. Feldmarsallieut. Hg Würtemberg

A a

oda

oda érkezett volna *Hervéből*: tsupán egy-néhány lézengőket kapott ott közzülök, 's az el-futottakat bé nem érhette.

Lüttich Városa' Lakosai (kiknek nagy részek ment-el a' Frantzia Katonasággal) tellyességgel nem a' *Mastrichtiak*' módjára mutatták magokat Népiünkhöz, 's még a' kapukat sem akarták fel-nyitni; minek-okaért erővel kellett azokat bé-törni. — Midőn el-indította *Béts* felé Hg *Koburg* a' maga tudósítását, még nem lehetett egész határozással meg-írni a' nyereséget. Ugyan tsak az Ellenségről maradt ágyúkból többet őszve-hordtak már akkor Vitézeink nyóltz-vanig valóknál, a' mellyek között sok őstrom-ágyúk is vagynak. Kezek alá vettek 14 ezer flintát is, igen sok golyóbissal, és puska-porral együtt.

A' mióta túl vagynak Katonáink a' *Roer* vizén: mintegy ezer Frantziákat fogtak, kik között sok Tisztek is vagynak.

Prusszus Vezér *Braunschweigi Friedrik* Hertzeg azt írja, hogy *S. Michel* nevű Hollandus Erősségből, melly által-ellenben vagyon *Venló* Várával, el-mentek a' Frantziák. — Mártz. 7 dikén oda hagyták *S. Trou* kis Városát is a' *Lüttichi* Hertzegségnek, 's helyekbe a' mi könnyű Lovasaink szállottak-bé.

Braunschweigi Fridrik Hertzeg, rendeléseket tétetett Mártz. 8 dikán, hogy Seregének egy része által-mehessen más nap *Venló*-nál a' *Máz* vizén; mellyet annakutánna a' több rész is követhessen.

A'

A' *Lüttichi* Hertzegségnek *Huy* nevezetű Városát, oda hagyták volt a' Frantziák; hanem ismét vissza mentek oda nagyobb erővel. — Nyóltz — kilentz ezerre ment a' számok. — Ertésére esvén ez Hg *Würtemberg* F. M. Lieutenantunknak, tüstént ellenek küldötte *Davidovits* Generál-Májort, ki is Mártz. 9 dikén diadalmassan el-verte őket; nyervén töltök két ágyúkat, 15 lovakat, 's egynehány bagázsias szekereket. Fogott is el belőlök egy Tisztet, 's néhány köz Embereket.

Azon alkalmatossággal, hogy Feldmar. Lieut. Gr. *la Tour*' Seregének jobb szárnya vissza verte Mártz. 4-dikén, a' *Rüremondból* ellene jött Sereget, egy Tiszt, és 42 köz Emberek estek el a' Frantziák között. — Ugyan azon időben, *Kassenberg* felől *Rüremond* felé nyomúlván *Wenkheim* Generálunk, szembe szállott *Vlodorpnál* a' Frantziákkal, a' kik el-állották volt ott a' *Roër* hidját, 's 30 at le-ölt közöttök, hetet pedig el-fogott.

Hertzeg *Hohenlohe* Vezérünknek *Limburgi* diadalmairól, tsak egy két szóval emlékezhettünk a' múltt postán; most bővebben irhatunk már azokról, minekutánna érkezett a' tudósítása magának a' Hertzegnek: „A' melly Osztályt *S. Vit* felé küldött Hg *Hohenlohe*, a' Tsászárs' könnyű lovas Reg. béli Oberfilieut. *Bolza* Ur' kormányozása alatt, Mártz. 4 dikén ért az *Malmedy*, és *Stablo* Városaiba, mellyekből még az előtt való éjtzaka el-takarodott volt már az Ellenség. Más nap, egész *Spaa* Városáig

küldött Visgálókat *Bolza* Oberst-Lieuténant; de színét se látták azok is sehol az Ellenségnek. — A' másik Osztályból, mellyel *Stephais* Fő Strása - Mester Urat küldötte Vezérül a' Hertzeg, egy szakasz, *Eszterházy* Huszár Fő Hadnagy *Madák* Ur' kormányozása alatt, *Houffaliget*ől, *Samre* felé vette útját; más szakasz *Orthotól* *Hive*; és *Beausaine* felé; a' harmadik szakaszt maga vezette a' Májor Ur *Orthotól* *la Roche* fele a' postaúton; az *Ourth*-vizéhez érvén, mivel igen nagy áradása volt annak, szeker - hidat állíttatott-fel rajta, 's által - marsirozott azon éjféli után. Az Ellenség, melly kétség kívül meg - hallotta a' Májor Urnak ellene való nyomulását, 's tartott tőle, ne hogy el-veszesse a' *Galgenberg* hegyén lévő négy ágyút: el - vitette azokat éjtzakának idején a' Volontérok által *Marche* Városába, és csak 900ig való rendes Frantzia Katonák maradtak hátra *la Roche* Városában.

Madák Fő Hadnagy Ur Frantziákra talált *Samreban*, kiknek leg-ottan közikbe vágatott, 's egy erdőn által egész *la Rocheig* üzette őket. Mártz. ötödik napján reggeli 6 órakor megtámadta maga Májor *Stephais* Ur, Seregének közép szakaszával az Ellenséget, azon az úton, melly visz *Bertognetól* *la Roche* felé. Keményen viselte magát egy ideig a' Frantziaság; de minekutánna reá tüzeltek volna egynehány izben gyalogjaink: visszavonta magát *la Rocheba*. Minthogy hegyeket kellett mászni Népünknek, 's azonban kémmelleni is akarta Májor *Stephais* a' *la Rochei* házakat: ez okon vissza küldötte a' véle
vált.

vólt ágyúkat, 's neki hajtattván Vitéz Magyarjainkkal az Ellenségnek, diadalmas kézzel vette-meg *la Roche* Városát. Mint-egy 50-ig való Frantziákat a' vízbe ugrattak Huszárijaink; két Kapitányt, két Hadnagyot, két Alifztet, és 66 Közembereket pedig elfogtak; négy lovat is vettek-el tőlök, 's egy dobót, és 70 puskát. Több puskákra nem tehettek szert, mert hogy könnyebben szalad-hasson az Ellenség; le-hányta a' vízbe fegy-vereit. — Sok holttestek találtattak a' Városban, mellyek között négy Tiszteknek testeik is heverték. Az el-szaladttaknak nagy része kemény sebeket kapott; azért is hihető, a' mint Hg *Hohenlohe* írja, hogy kevesen juthattak-el közzüle *Marche* Városába. — Részünkről három Ember kapott sebet, egy ló lövetett agyon, és három sebesítettet meg.

Két úgy nevezett Szabadság-fáit talál-tak *la Roche*-ban a' miénk, mellyeket azonnal le-vágtak.

Tongern (Frantziáúl *Tongres*) Városánál, egy jó forma magazinommal, öt süő vas-kementzékkel, egy Regiment' kasszájával, és sok szekerekkel gazdagították Népünket az el-szaladt Frantziák.

Hervénél, bajonétokkal mentek neki az Ellenségnek Gyalogjaink. El-vették két ágyút; egy Tisztet, és 35 Legényt elfogtak közzüle; 's még többet küldöttek a' más világra.

A' tulajdonképpen, vagy szoros értelemben úgy nevezett *Hollandia'* Tartományának *Catwyck* nevezetű két faluibéli Polgárok hat

hat Katonai Tanítókat kértek, 's nyertek is magoknak, kiktől, a' fegyverrel való bánást tanúllták, hogy — a' mint egy Hágai Levél írta Febr. 26-dikán — meg óltalmazhasák Feleségeiket, 's Gyermkeiket, a' belső, és külső ellenségek ellen.

(Ez a' nevezet: *Hollandia*, néha széles értelemben is vétetődik, a' midőn jelenti egész *Belgium Foederatumot*, az az, a' hét *Belga* Tartományokból — *Geldern*, *Holland*, *Seeland*, *Utrecht*, *Friesland*, *Ober-Yffel*, *Gröningen* nevezetűekből — egyesültt Köz. Társaságot.)

Holland, és *Utrecht* Tartományainak Rendjei, minden héten tartatnak néhány órákon közönséges ájtatosságokat, mostani nehéz környülményeikhez képest a' Közöns. Társaságnak. — *Hollandia* Tartományában egy rendelés tétetett közönségessé, mellyben jelentik a' Rendek, hogy csak annyi földet kell el-boríttatni vízzel, a' mennyinek el-boríttatása által az eszközöltessen, hogy ne közelíthessen egy könnyen az Ellenség a' Várokhoz; ígérk, hogy az efféle el-borítások által meg-károsíttatott Lakosoknak elég fog vétetni a' Tartomány' Kintstárjából: de ugyan azért tilalmazták is büntetés alatt, hogy senki, se szóval, se írással, se erőszakkal ne mérészellyen ellenzeni a' maga földjének el-boríttatását.

Rüremond-ból írta Mártz. 5-dikén, egy Tiszt Ur: „*Élek, & valeo. Maftrichtot* nem tsípheték el Frantzia Uraimék, ámbár négy ezer golyóbisokat lövöldöztek vólt már belé. Azon nap, mellyen el-verettettek onnan

Né.

Népünk által, tüzes golyóbisokkal akartak forgolódni. — *Breda* Várába 150ig való bombákat, és haubitz - golyóbisokat hányt-bé az Ellenség, mellyek által többet el-pusztított 60 háznál; de azért még tsak nem is gondolkodott a' Vár' fel-adásáról az Őrizet, melly 3 Regementekből, egy Bat.ból, és 3 Kompánia Pattantyúsokból állott, 's mind az eleségnek, mind más egyéb hadi készülleteknek bőviben vólt; hanem a' Kommendáns, Gr. *Byland*, szürte vólt öszve a' levét a' Frantziákkal, mellyért fogva is ül már ökeme *Hágában*. — *Heusden*, *Gertruidenberg*, és *Vilmsladt* Holland. Váraktól több izben verettek vissza a' Frantziák.

Szárdiniától, el el-tüntek a' Frantzia hajók, 's ismét vissza-tértek; hanem Febr. 22-dikén végre, szinte az egész Fran. hajós Sereg el-távozott, minden tereh - hordozó hajóival együtt a' *Szárdiniai* Tengerről. — Nem tsak a' *Szárdusok* tettek vólt kárt ezen fénnynen látó hajós Seregben; hanem Febr. 17-dikén igen kiméltetlenül bánt azzal egy napkeleti szélvész is.

Nagy-Britanniának több hadi készületei közzé tartozik az is, hogy minden Tisztek, a' kik ez előtt tengeren szolgáltak, 's mostanában fél zsóldot szedtek, haladék nélkül tartoznak magokat jelenteni az Admiraltásnál, 's újra szolgálatjára lenni a' Hazának; mellyet ha nem akarnának tselekedni: elvesztik fizetéseket. — Halálos büntetés hirdettetik továbbá azon Anglus hajós Legényeknek, a' kik Frantzia hajókon szolgálnak, 's keményen tilalmaztatik nékiek, más vala.

valamelly tengeri Hatalmasság' szolgálatjába való lépés is.

Az *Anglusok*, és *Frantziák* között nem történtek volt még Február. 23-dikáig egyéb ellenségeskedések, hanem hogy némelly kis hajókat vettek el itt amott egymástól. — Említést érdemel az itt következő történet: Bizonyos *Frantzia Caper* *), meg-lát egy Angliai *Brigantinet* (így neveztetik az olyan fegyveres hajó, melyet rendszerént evezőkkel hajtanak, azonban meg-férnek rajta száz Katonák), utánna ered, 's meg-adatja vele magát. Annak Kapitányától mindjárt ki-tsikart 23 *Ginét* (*Guinee*, tiz forintnál többet érő arany pénznek a' neve), és még ezen summánál többet érő holmi egymást; 's mind a' Kapitányt, mind a' több Legénységet is lántzra tétette. Már vitte a' prédáját; azonban egy hatalmasabb *Anglus* hajó — *Juno* nevezetű — el-fogja a' *Capert*. — *Hood* Kapitány — a' *Juno*' Kormányozója — mindjárt le-vetette a' lántzot a' maga Nemzetebéliekről. Ezek, tellyesek lévén már bosszusággal a' *Frantziák* ellen, mihelyest szabad kezeket nyertek: mindjárt fegyvert rántottak, 's a' míg le-tsendesíthette volna őket *Hood* Kapitány, jól le is kalzaboltak a' *Frantziákból*.

A'

*) *Capernek* neveztetik az olyan fegyveres hajó, mely valamelly Hatalmasságtól privilégiumot nyer reá, hogy az ezen Hatalmassággal hadakozó más Hatalmasságnak hajóit szabadon el-foghassa.

A' Béti Spanyol Követhez egy Kurir érkezett a' napokban azzal a' jó hírel, hogy a' *Pyreneus* hegyeknél által akartak rontani a' Frantziák Spanyol Országba; de nagyon meg-verettettek. — *Cadix* — az *Atlantiai* Tenger' partján fekvő gazdag kereskedő Spanyol Város — sok milliókat ígér a' Kiválynak, hadi segítségül a' Frantziák ellen.

A' Prusszusok által vissza-vett *Moguntziai* Erösségben, *Königstein*ban, 14 Tisztek-ből, és 421 köz Emberekből — nagyobb részént Nemzeti Gárdistákból, és Volonté-rokból — állott a' Frantzia Őrizet. *Mounier* nevezetű vólt a' Kommendáns, ki is a' Kapituláció szerént szabadon bocsátatott; a' kormányozása alatt vólt Katonaságnak is meg-engedtetett, hogy minden katonai tisz-tességgel jöhessen-le a' Várból (a' melly egy magas hegyen fekszik) a' Városba; ha-nem ott osztán tartoztak le-rakni a' köz Emberek minden fegyvereiket, 's foglyoknak adni-meg magokat. A' Tisztek is foglyokká lettek, hanem tsák ugyan meg-hagyatott nállok a' kardjok. Szenvedés nézett. ki ezen egész Népnak a' szeméből; el is bete-gesedett egy része. Mindnyájan *Frankfurtba* kísértettek, Prusszus Lovasok által. — 16 hosszú ágyúk, egy-mozsár, és valami kevés gabona, 's abrak találtattak a' Várban.

Custine Fr. Vezér, bátorság - levelet adott vólt a' *Leiningeni* Grófság Fejedelmé-nek, melly levelében nyilván vallotta, hogy semmi ellenvetése nintsen a' *Leiningeni* Her-tze.

tzegi Ház ellen; meg is Febr. 22 dikén úgy bánának ezen említett Grófsággal is a' Frantziák, mint szintén más, erőszakosan el foglalt Tartományokkal.

A' *Zweybrücker* Tartományban lévő Fr. Kommisszárius, minekutánna Febr. 25 dikén árestomba tétette Minister *Esebek* Urat a' maga fundamentomos protestátziójáért, 's számos katonai őrizet alatt Fran. Országba küldötte volna: más nap egy jelentést adott ki, mellyben a' hív Minister úgy iratik - le, mint Nép - tsábító, a' kinek díjjára fognának jutni mind azok, valakik példáját mérézlük követni. Az örökös, és törvényes *Zweybrücker* Fejedelem, *Néhai* Hertzegnek neveztetik ezen jelentésben.

Elegyes Tudósítások.

A' Frantziák elsőben hosszabb; hanem annak - utánna rövidebb esküvés - formáját szabtak a' *Speyeriek* (Spiraiak) eleibe: „Én N. N. le mondok minden Privilegyiomokról; 's a' t. — De se a' hosszabb se a' rövidebb esküvés formája nem kellett a' *Spiraiaknak*.

A' Szabadság - Apostolságáért Mártir koronával leendő meg tiszteltetést jövendől *Dumourier* Fr. Vezérnek a' *Neuvidi* Újság Író.

Febr. 26 dikán hivatták öszve a' Frantziák Moguntziában a' Polgárságot, hogy vagy akarja vagy nem, öntené magát az ő akaratjok szerént Frantzia formába. Alig ment 300-ra az öszve gyülekezett Polgárok - nak száma; még is ezen kevés részével (a'

La.

Lakosoknak az egész Városnak választottak új Polgár Mestert, egy Fő és Al Fiskálist; tizenkét más Tisztviselőkat, és a' Moguntziai úgy nevezett Nemzeti Gyűlésbe 6 Deputátusokat.

A' *Benediktinus* Szerzeteseket is próbálták magok értelmére téríteni minden módon a' *Moguntziai* Frantziák; de mivel semmire se mehettek a' Priorral, 's ennek más hét Társaival, el küldötték ezeket is Moguntziából Febr. 28 dikán. Egy 66, és egy 80 esztendőös öregek voltak, az említett hét Szerzetesek között.

Lengyel Ország.

Minekutánna a' mostani Országos Gyűlés nem tsak tüzessen protestált a' Prusszus Katonáknak Lengyel Országba való bemenetelek ellen; hanem parantsolatot is adott ki, hogy fegyvert fogjon a' Nemzet a' Prusszusok ellen. — *Sievers* Orosz Követ, következő értelmű Irást botsátott a' Lengyel Nagy Kantzelláriushoz:

„Uram! Minthogy az Insurrekció eránt kiadott utóbbi parantsolatra nézve, egy jegyzést küldöttem mai napon Kurir által az Ország - Gyűléséhez: kötelességemnek tartottam, hogy az említett jegyzés' párját (mássát) közöllyem Excell. dal.

Ő (Orosz) Tsászári Felségének rendkívülvaló, és tellyes hatalommal botsátatott alól megnevezett Ministere, igen nagy álmétkodással, és belső megilletődéssel látta azon kerülő Irásnak fordítását,
mely-

mellyet a' Fels. Ország-Gyűlés Febr. 11-dikén adott-ki, 's a' mellyben parantsollja a' Nemzetnek, hogy a' Közöns. Társaságnak utolsó parantsolatjára készen tartsa magát. Ha az okokat nem vizsgálom is, mellyek által ezen felette különös lépésnek tételére indítatott a' Gyűlés; és ha magamat nem tekintem is, a' kit tsak ugyan, mint egy olyan Udvarnak Követét, a' melly barátságban, és szövetkezésben van a' Közöns. Társasággal, illendő lett volna megkérdezni: úgy látszik, hogy tsupán egy dolognak gondolóra való vétele is mérsékelhetne volna azt a' tüzet, melly fel-gyúlafította a' Gyűlést, midőn magát ezen lépésre határozta. Meg kellett volna t. i. gondolni, minémű mozgásokat, és nyúghatatlanságokat fogna szükségesképpen elközleni egy olly tüzes intés.

A' második részében ezen kerülő Irásnak, nyilvánságossan fel-szabadíttatik, 's még pedig nagy biztatás mellett, minden Tartományokban, Distriktusokban, 's ezekhez tartozó Helyekben, a' Regementek' Vezérjeinek, 's Káplárjainak választása, és ki-nevezése. Az illyen választás nem készülhet meg nagy öszve-gyűlések nélkül, mellyek lármázás, sőt a' mint több rendbéli szomorú tapasztalások bizonyítják, igen nagy zabolátianságnak elkövetése nélkül nem szoktak meg-esni. Minekutánna ki-nevezettek egyszer a' Vezérek: tüstént egyesíteni fogják ezek magokat a' Káplárokkal, 's hozzá fognak természet szerént a' katona-szedés-hez,

hez, el-kezdik az exertzirozást; nagy kívánsággal várják a' közönséges eggyesülés eránt való parantsolatot, mellyről ízóll a' kerülő Irás' negyedik része; és a' kerülő Irás' harmadik részében ki-tett intés szerént, melly egyfzersmind, de tsak amúgy tsufolólag tsendességet javall, késedelem nélkül kiállanak a' rendeltt helyre.

El nem múlathatja az Alólírt azon való aggódását, és kedvetlenségét ki-nyilatkoztatni, hogy a' F. Gyűlés ollyat tselekedett, melly által egéssz *amnestiát* (el-felejtést) láttatik ígérni mind azoknak, a' kik magának a' Gyűlésnek vallás-tétele szerént, a' Közöns. Társaság' fel forгатásán dolgoztak, 's azt olly sok tekintetben szerentsétlenítették. Ezek azok a' ki-költöztek, kik a' magok alnokságoknak, 's szemtelen és hamis állításaiknak következéséül, mérészlették azon rettenetes principiumokat *Párisban* a' Nemz. Gyűlés előtt meg-esmérni, mellyek az egéssz Világ' ízemei előtt utálat' tárgyává telzik a' Frantzia Nemzetet; a' kik vákmerően bizonyították, hogy leg nagyobb része úgy gondolkodik a' Lengyel Nemzetnek, mint ők. — Vissza térhetnek-e ezek valaha a' Nemzethez úgy, hogy a' visszálkodásnak tüzére öntendő újj olajat ne hozzanak magokkal, 's új veszéllyekbe ne borítsák a' Közöns. Társaságot?

Kötelesnek tartja reá magát az Alólírt, hogy minekelötte különös parantsolatját vette volna is az eránt a' maga Fejedelmi-Allzonyának, vigyázzon, a' Fels. Ország-Gyű-

Gyüléssel, és a' *Russziai* Seregeknek Fő 's Al Vezéreikkel eggyezőleg, a' tökéletes tsendességre, 's mindent, a' mi ezt megháboríthatná, szorgalmazatosan el hárítsa. — Kéri tehát a' Fels. Gyűlést, hogy az ő általa itt elő adott okokat vegye gondolóra, 's tesszen nékie, mindenütt, valahol közönséggé tétetett a' kerülő Irása, minden halasztás nélkül meg-hirdettetni: hogy az Ország-Gyűlés nem vár semmi Gyűlésekre; hanem parantsolja, hogy minden jó Polgár tsendessen viselje magát, következő öfzve-hívásáig a' Nemzetnek, melly rövid időn meg-történhetik, a' körülállásokra nézve.

Ezen kívül, el nem titkolhatja az Alól-írt a' Gyűléstől, hogy azon kívánsága lizerént a' Tsászárnénak, melly lizerént ő Felsége tökéletes tsendességet törekedik fenn-tartani a' Fels. Közönséges Társaság' Tartományjaiban, igen szorossan reájok vagyon parantsolva a' most téli kvár-élyokon lévő Tsászári Seregek' Komendánsaikra, hogy ne engedjenek semmi gyűléseket, 's meg-akadályoztassák, és el-fzéleflizék a' Lengyel Seregeknek öfzve-seregléseiket is.

Ennek fel-fedezését annál el-múlhatatlanabb kötelességének tartja az Alól-írt, mivel most újjolag tartozott a' F. Ország-Gyűlésének úgy javallani az okosságot, és moderátziót (mérséklettséget), mint a' mostani felette különös körülállásokhoz képest, igen szükséges dolgokat; 's meg-

in.

inteni azt, hogy gondolatlan lépések által magára ne haragútsa egy olly rettenetes Hatalmasságot.

Sievers Jakab.

Varsóban, Febr. 18-dikán. “

Möllendorf Prusszus Hadi Tármester is bocsátott *Posenből* egy jelentést Febr. 25 kén a' Lengyel Országi minden Rendekhez, és Lakosokhoz, melly is így következik:

„Mivel meg-történhetne, hogy némelly Lakosok reá véteinének alatonban magok' öszve-adására, 's valamelly nyúghatatlan-kodás' kezdésre: tehát értésére kívántam adni kinek - kinek, hogy tsupán a' *Poseni*, *Gneseni*, és *Kalísehi* három Vajdaságoknak egyenes, és barátságos magok viselésekre nézve, nem hoztam én bé több Seregeket a' Tartományba, hogy felettébb való terhére ne legyen ennek a' katona - tartás; ha mind-azáltal el hagyják magokat tsábbítani a' Lakosok, hogy zenebonáskodást, és párt-ütést kezdjenek: tehát ezen esetre nem tsak a' *Slésiai*, és *Prussziai* széleken álló Seregeket hozom még bé a' Tartományba; hanem úgy fogom intézni a' doigot, hogy azok érezzék leg-inkább a' súlyt, vagy terhet, a' kik egyedül való okai a' Tartomány' szerentsétlenségének, 's romlásának; és ha Városokban történne valami: úgy tüzet és fegyvert veszek-elő bátorságom' elközlésére.

Az eddig - való magok' viseletéből a' a' Seregeknek, úgy nem különben abból is, hogy minden kész pénzel fizetődött, valamit ezeknek számokra szolgáltattak a' Tartomány'

mány' Lakosai: könnyen meg győzethetők felölle ki ki, hogy igen nagy kimélléssel bántak ő vele minden különbség nélkül a' Prusszus Katonák; hogy ezek rendet tartanak, és hogy az én mindenkori kívánságom abban határozódik, hogy a' Tartomány' meg-elégedését, és javát fenn-tarthassam; annál nehezebben fogna esni énnékem, ha a' Nemzet, némelyek által meg-szédítettén, a' maga valóságos veszedelmét munkálódná, 's ennél fogva kéntelen lenne magának tulajdonítani a' kedvetlen következéseket; valamint minden Hazáját Szerető Polgárt kö-elezek én, hogy a' tsendességnek és bátorságnak fenn-tartására vigyázzon; hogy ennél fogva el-távoztathassanak a' mennyre lehet, a' Tartomány' terheltetése, 's a' Lakosokkal való keménnyen bánás, úgymint a' mellyek szükségesképpen való következései szoktak lenni a' zenebonáskodásoknak. — Ezt magam' meg-igazítására jelentem, 's intek tehát kitkit, hogy őrizkedjen a' veszedelemtől, 's tsendessen viselje magát."

* *

* *

Küldjük a' Magyar Hírmondó' 3-dik Szakaszának Mutató Tábláját: a' mi még hozzá fog jönni, azt is meg küldjük rövid időn.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGRDELMÉVEL.

Költ *Bétsbon*, Bőjt-más Havának
(Mártziusnak) 22-dik napján, 1793-dik
Elsztendőben.

Hadi Környülállások.

Azon *Hágai* tudósítások, mellyek Mártz.
5 dik napján indítottak, tsupán *Klundert*
Hollandiai kis Erösségről írják, hogy
Brédán kívül az ellenséges *Frantziák'* hatal-
mában vagyon.

A' tulajdonképpen úgy nevezett *Hollandia*
Tartományának *Brabantzia* felől való szé-
lein egymást érik a' batteriák (földvárak.)
Egy hajós Sereg is vagyon ott, melly 3
Anglus, és 5 *Hollandus* Fregátokból, 12
Kutterekből (könnyű szerű Fregátokból), és

60 hadi tsónakokból áll, mellyek között mindeniken két két 36 fontos ágyú vagyon.

(Midőn az ágyú mondatik — rövidségnek okáért — ennyi 's amannyi fontosnak: a' belé való golyóbisról kell azt mindenkor érteni. Egy 36 fontos ágyú nevezet alatt p. o. olyan ágyú értetik, a' mellybe 36 fontos golyóbis fér.)

A' leg-újabb tudósítások szerént, *Dumourier* oda hagyta *Brédát*, 's *Brüsszel* felővonta vissza magát, olly szándékkal, hogy ott győzedelmes Seregünkkel szembe álljon.

A' Frantzia Országaiak *) azzal tsalogatják magokhoz az Anglus hajós legényeket, hogy közös prédát ígérnek nékiek. Ezen ígéreteknek meg haszontalanítására hathatós eszközöket, találtatott fel az Anglusokkal a' bennük uralkodó *Közönséges Lélek*. Sok Városokban tartattak t. i. mindjárt Gyűlések, mellyek hazafiúi áldozatokat tettek öszve a' köz erőnek gyámolítására. A' többek között *Manchester* Városában tsak hamar két ezer font Sterlinget gyűjtött, egy

Tár.

*) Ez a' nevezet: Frantzia Országaiak, alkalmatosabbnak láttzik, az ellenséges Frantziák jelentésére, mint ha tsak egyáltalában mondjuk Frantziák; mert az Ország szine, úgy szollván, egészen ki költözött, és ennek értelme egyenessen ellenkezik a' benn-maradtak' nagy részének értelmével.

Társaság, a' végre, hogy a' melly 500 hajós legények elébb kötelezendik magokat hadi szolgálatra, mind egyiknek, 3 Giné (mintegy harminthettedfél forint) adódjon a' Királyi fel-pénzen kívül.

A' melly öt ezer Legénységet ígért Magyar Ország' Gyűlése, a' Magyar lovas és gyalog Regementek' híjánosságának ki-pótolására: az, Nemzetünknek ditsőségére szolgáló készséggel, és gyorsasággal ki is állíttatott; de mivel, Nemzeti Vitéz Seregeinknek tellyes számban való fenn-tartására nézve, még 3 ezer Legények kívántatnának a' mostani környüállásokhoz képest; Országos Gyűlésen kívül pedig nem akarja ezeknek ki-állítását kívánni F. Urunk az Orzágtól: ezen tekintetekből, verbunkok eránt tétettek rendelések.

Az újabb *Madriti* tudósítások, mellyek Február. 5-dikén költek, bizonyosnak írják már, hogy *Spanyol Ország* is hathatós részt fog venni a' *Frantzia Ország*iak ellen folyó közönséges hadban. A' szárazon szolgáló Seregek, szakadatlanúl takarodnak a' szélekre; a' *Ferrol*i, *Corunnai*, és *Cádixi* kikötő helyekben pedig 21 első nagyságú hadi hajók készíttetnek viadalhoz. — A' *Spanyol Papság*, minden jövedelmeinek negyed részét önként ajánlotta hadi segítségül a' Királynak.

Portugalliában is nagy hadi készületeket tétet az Igazgató-Hertzeg. Minden Regementekhez vissza hivatja az egy ideig elkéredzett Katonákat, és még verbunkokat is állíttatott-fel, mellyek, kiváltképpen a' fő

Városban *Lisbon*-ban derekas előmenetellel folynak Febr. első napjától fogva. — A' *Lisbonai Garnizon*' (Katonai Őrizet) számát tizenkét gyalog, és hat lovas Regementekre kívánta nevelni a' Hertzeg. A' tengeri erőt kilentz első nagyságú, hat közép lizerü, és nehány kissebb fegyveres hajókkal szaporítja. A' *Tagus* (Spanyolúl *Tajo*, Portugallus nyelven pedig *Tejo*) vizének torkolatjánál batteriákat hányat, 's minden ki-kötő helyeket, és partokat meg-erössített, 's meg rakat ágyúkkal.

A' *Spanyol*, és *Nagy-Britanniai* Udvarokról mahólnap azt fogjuk irni, hogy új Frigy állott-fel közöttök.

Értvén ezen környüállásokat a' Frantzia Nemzeti Gyűlés, ha dat végzett *Spanyol* Ország ellen, ezen hónapnak 7-dikén. — Nem lehet tsudálkozni e' szörnyű vakmerőségen, mert egy eszközök ez a' Jakobinusoknak, melly által vakságban kívánnyaák a' Népet tartani, hogy ne láthassa ez a' maga veszedelmét; sőt olly hiedelemben legyen, mintha leg jobb renden feküdne az ő szénája; és az illyen eszköznek elő-vétele annyival szükségesebb vólt mostanság, mivel egy *Párisi* tudósítás, melly költ Febr. 6kán, nyilván meg-vallja, hogy a' Nemzeti buzgóság lankadni láttatik; mert azt veszi gondolóra a' Frantzia Polgár, hogy otthonn veszedelemben haggya háza népét 's vagyunkáját, az újjonnan támadható zenebonák miatt; 's maga más részről egy ollyan hadban szerentsélteti életét, a' melly kevés reménységgel táplálja ötet.

Ha-

Hazudni is készek a' Jakobinusok, tsak hogy el altathassak a' Népet. Meg-vallották p. o. közelébb, hogy vesztettek *Aquisgránumban* (*Aachennél*); hanem ezen előadásoknak azt vetették mindjárt hamissan utánna, hogy *Miranda*, és *Valence* Generálissaik összve-kaptsolván magokat, eggyesített erővel meg-támadták az Ellenséget, 's szerentséssen el-verték újjonnan nyertt tanyáikról.

Generális *Custine* Párisban vólt, hanem Mártz. 7 dikén ismét vissza indúlt *Maintzba*, a' hol (a' mint írják) leg-kissebb bizodalommal sintsenek hozzá többé Katonái.

Aachenbe (*Aquisgránumba*) az a' hír érkezett Mártz. 8-dikán, hogy *Beaulieu* F. M. L. unk *Namurt* vissza vette a' Frantziáktól.

Cleve (*Clivia*) Hertzegségének hasonló nevű fő Városából írták Mártz. nak 9-dikén, hogy a' mint hallották, nagyon reá szedte Hollandus V. Admiális *Kinsbergen*, *Wilhelmsstadtnál* az ostromló Ellenséget. Neki szegtetett t. i. a' meg-nevezett Város előtt lévő viz-rekesztő kapuknak egynéhány ágyúkat, 's el-lövetvén azokat, egyszerre vizbe fúlasztott 1300-ig való Frantzia Országokat.

York Hertzeg — az *Angliai* Király' második Fia — Febr. 27 dike' éjtszakáján érkezett *Hollandiának* fő Városába *Hágába*. Követték ő Hertzegségét két ezer Anglus Katonák is, de későbbben, mivel ellenkező szelekkel kellett küszködniük. Ezek, *Briel*, *Rotterdam*, és *Utrecht* Városaiba szállítottak.

A' *Hollandiai* Közönséges - Társaság' Kormányzóke közönséges pardont (engedelmet) hirdettetett mind azon hajós Katonáknak, a' kik oda hagyták a' Közönséges-Társaság' szolgálatját: tsak térjenek-vissza.

Zeeland Tartományában (melly egy, a' *Hollandiai* Közöns. Társaságnak hét egyesült Tartományai közzül) egy hajót tartóztattak - le, mely ganéjjal vólt rakva, hanem a' ganéj között 300 ezer forint is vólt el-rejtve, melyet a' *Hollandiai* Pártosok akartak *Antverpiába* küldeni, a' *Frantzia* Országaiaknak.

Hágában egy hadi Törvényfzék rendeltett-ki, *Gr. Byland'* ügyének meg-ítélésére, a' ki azzal vádoltatik, hogy önként jádzodta vólna a' *Frantzia* Országaiak' kezébe *Bréda* Várát. Igen bosszankodik reá a' Nép, mert nem képzelheti: mi módon ki ne állhatott vólna *Bréda* még hosszabb ostromot is; holott 1625-dik esztendőben tíz egész hónapokig tudta magát védelmezni a' *Spanyolok* ellen, most ellenben tíz egész órákig se tartott vólt még akkor az Ellenség' tüzelése, midőn fel-adásra kötelezte magát *Gróf Byland*; pedig 187 ágyú, 's ezekhez alkalmaztatott bővségű puska, 's golyóbisok és bombák vóltak a' keze alatt. A' mely *Kommen-dánsok* sokkal kisebb erővel vagynak, azok vitézül forgatják magokat.

Pápa ő Szentsége újra két ezer Rekrutákat szedet, hogy annyival bátorságosabb állapotba helyheztesse birtokait. — Azt is javallották ő Szentségének, hogy Polgár-Ka-

Katonaságot is állítana fel *Romában*; de ezen tanácsra nem állott reá.

Szárdinia Szigetebéli magános Levelek. Itt olvassuk, hogy a' Frantzia hajós Sereg többet el-lövöldözött hatvan ezer ágyúgolyóbisoknál *Cagliari* Városára, sok bombát is repített feléje; de még is semmi nevezetes kárt nem tehetett, 's a' megöletett *Szárdusok*' száma alig megy húszra. Nem csak a' Katonai Őrizet, hanem magok a' Lakosok is különös bátorsággal viselték magokat; kiket hogy magok' el-szánásában annyival inkább meg-tarthasson, 's rösztellessen a' Vitze-Király: ki-szállíttatta azoknak feleségeiket 's gyermekeiket szomszéd falukra, még annak-előtte, hogy vinni kezdte a' Várost az Ellenség; és ha valaki csak leg-kissebbet szóllott is a' fel-adásról, azt mindjárt árestomba vitette. A' *Szárdiniai* Kaperek (prédáló hajók) jól fel-gazdagították magokat frantzia nyereséggel.

Alsóitzának (*Elfasznak*) fő Városában *Straszburchban* szorgalmazatosan titkolták az Elöljárók, a' Frantzia Seregnak *Aachennél*, *Lüttichnél*, és *Rüremondnál* való veszteségeit; de ezek eránt hiteles tudósításokat vévén a' Kalmárok, ka'onáskodó Fiaiktól: csak hamar el-terjedt a' kedvetlen hír mindenfelé a' Városban. A' Népnek nem Jakobinus-módra gondolkodó nagy része azt kezdte kiabálni: „Töröllyük-el a' Klúbokat, 's akasszuk a' Jakobinusokat.“ Hogy kurutz Világ ne következzen: egész éjszaka fegyverben állott a' Katonaság.

A' Frantzia Országi ki-kötő helyekben volt *Hamburgi*, *Lübecki* (*Lubeccai*), és *Bremeni* (*Bremai*) hajókat is le-tartóztattatta a' Frantzia Minisztérium; minekutánna meghallotta, hogy a' meg-nevezett Városok is ki-adták az útát, a' nállok volt Frantzia Agenseknek.

(*Hamburg*, *Lübeck*, *Bremen*, Német Birodalmi Szabad Városok. Észak felé fekszenek, nem messze a' tengerhez. Nevezetesen a' kereskedésről, mellyet egyesített igyekezettel folytatnak.)

Ezen hónapnak első, és következő napjain nyertt ditső győzedelmeikről Seregeinknek emlékeztünk közelmúlt Leveleinkben; de nagyobb részént csak közönségesen. Minekelölte a' bővebb tudósításokat megküldenie is ígérete szerént Hertzeg *Koburg* Fő Vezérünk: méltán fel lehet tenni, hogy Vitéz Hazánkfiái között sokan megkülönböztették magokat jeles tselekedeteik által. Kötelességünknek esmértük, ezek között előre is meg-nevezni: már a' Török háborúbéli példás tetteiről is esmeretes, ez előtt a' *Székeiy* Huszár Regimentben szolgált, mostan pedig az *Eszterházy* nevet viselő Magyar lovas Regimentnél lévő Keresztes Vitéz Fő Strása-Mester *Vajna* Urat, kinek új érdemeit nagy kegyességgel méltóztatott a' napokban Fels. Urunk meg-ditsérni. — Ezen Úr — magának *Dévy* Oberster Urnak bizonyítása szerént — sok szép remekjeit adta volt bátor vitézségének a' múltt esztendőben is; ebben pedig, a' nagy diadalmakra nyílt ösvényén szerentsés Népünknek még

Febr.

Február. utolsó napján meg-tette az első szerentsés lépést. — El-küldetvén t. i. az említett Úr, 45 Huszárokkal, 40 szabad Seregbéliekkel, és 15 Tirolisi Vadászokkal, az Ellenségnek meg-szemlélésére; és egy *Girard* nevű falu mellett, mintegy 500 Fr. Országokra találván, alatta-valóinak kevés számok miatt meg nem réttent; hanem bátran szembe szállott az Ellenséggel, 's közzüle egy Kapitányt, két Hadnagyot, és más 80 kisebb embereket földre terített; 19et pedig mint győzedelmének élő tanúit fogva vitt tanyájára.

Nagy - Britannia.

Az *Angliai* Országos Gyűléseknek Historiájában alig lehet hasonló példára találni, hogy olly kevés számú lett volna a' Minisleriommal ellenkező Felekezet, mint mostanság, a' mikor szó vagyon a' Frantzia Országok ellen tejendő hadi készülletekről. Azon alkalmatossággal, midőn a' Királynak utólszori Jelentéséről tanátskozott az Ország-Gyűlésének második Táblája: igen tüzes Beszédet tartott *Pitt* Úr, mellyben a' többek között így fejezte ki magát: „Frantzia Ország kezdte a' hadat. — Utolsó szempillantásig meg vólt itt, a' Békesség' fenntartására való készség; még *Dumourier* Úr is meg-halgattatott, a' ki Angliába való szándékát jelentette, hogy itt a' békességen dolgozhasson: 's hát éppen akkor nagy véletlen hadat végzett ellenünk a' Frantzia Nemzeti Gyűlés. Valamelly *Maret* nevezetű Úr vólt ugyan *Londonban*; de ez leg-kisebbet se je-

jelentett a' Minisztériumnak. Most már mind magának, mind egész Európának tartozik vele Anglia, hogy a' Frantziákat hit-szegésekért fenyítettlen ne hagyja." Hatalmasan meg-tzáfolta *Pitt* Ur, a' Frantzia Had-jelenítésnek vádjait is. „Hogy, úgymond, meg támadólag való (offensiv) Frigyet kötött legyen *Nagy Britannia* a' Tsászárral, és *Prussziával*: ez, tsupán költemény; és mi eléggé meg-mutattuk, hogy Frantzia Ország' belső igazgatásába magunkat avatni éppen nem akarjuk. — Hogy a' mi Követünk vissza hivatott *Párisból*; a' Frantzia Országi ellenben el-küldetett *Londonból*: oka ennek az, mivel sem a' Nemzetek' Törvényye, sem a' hátorság' regulája meg nem engedte, hogy olly Pártosoknak, és Gyilkosoknak Biztosát közönségesen el-fogadja a' mi Udvarunk. *Chauvelin* Ur (a' *Londoni* Udvarnál volt Követe néhai *XVI. Lajosnak*) éppen azon időben akarta által-adni a' maga új biztosi leveleit, midőn az ő Principálissai meg-fosztották életétől önnön Királyokat. Saját Tartományunk' árulói lettünk volna mi akkor, ha gabonát küldöttünk volna a' Frantzia Országiaknak. Decemberben tiltott-meg a' gabonának *Nagy-Britanniából* való ki hordása; de még Novemberben közönséges hadat indítottak már a' Frantzia Országiak a' magok (úgy nevezett) atyafiságos végzések által az egész Világnak; a' *Skódis*-vizének fel-szabadítása által, a' mi Frigyesseinknek jussaikat meg-sértették; *Szabaudiát* egyesítették magokkal; 's *Auszriai Belgyiomet* jármok alá vetették. —

Hogy

Hogy a' Frantzia papiros - pénzek' circulá-
 ziója (kelése) meg - tiltatott: ezen rendelést
 nem szükség mentegetni. Senkit sem
 lehet azért motskolni, hogy el nem veszi
 azt pénz gyanánt, a' mi semmit sem ér.
 A' kereskedés eránt kötött szövetség' egy
 tikkelyének meg - sértése, még nem ok a'
 had - kezdésre; és a' külföldiek eránt hozott
 rendelés szükséges azért, hogy a' Frantzia
 Országiaknak pénzen fogadott gyilkosaik bé
 ne jöhessenek szabadon az Országba. A'
 mi tengeri készületünk Decemberben kezdő-
 dött, mivelhogy a' Frantzia Országiak Nov.
 ben fel - szabadították a' *Skáldis* - vizét, 's
 észre vevődött, hogy itt is akarják ők ter-
 jelzteni a' magok gondolkodások' formáját.
 Hogy el nem sühetett ezen szándékja Fran-
 tzia Országának: azon való bosszúságából
 indított hadat Frantzia Ország — olly hadat,
 mellyhez ha szerentséje találna lenni nékie:
 ebből romlása következne a' Britanniai
 Konstitutziónak. De soha se fogja azt meg-
 engedni Anglia, hogy egy olyan Ország
 győzedelmeskedjen ebben a' hadban. Míg
 el nem múlik, vagy a' maga természeti
 tulajdonságát, 's betsület - érzését el nem
 veszti a' Britanniai Nemzet: ezt addig meg
 nem engedheti. Ha a' Frantzia Országiak
 győznek: úgy vér - tengerré változik Európa.
 Azért izennek ők nekünk hadat, hogy kigyó
 létekre meg nem akarjuk őket atyafiságosan
 ölelni. El - esett az ő Királlyok; de minden
 más Királyokat is tzielba vettek ők. — Re-
 ménylhetjük, hogy egy szabad, hatalmas,
 és az igazságot, 's emberiséget betsülő
 Nem-

Nemzetnek ereje elégséges léfzen, azon gondolkodás' formájának kiirtására, melly ha minden ellentállás nélkül terjedhetne: felforgatná az egész Világot " 's a' t.

Elegyes Tudósítások.

Lengyel Ország' Gyűlése azt bírta közelőbb a' Korona' Nagy - Kantzelláriussára, hogy mennyen - el a' Varsói Anglus Követ - hez, 's jelentse - meg néki, melly nagy hálá - datossággal értette légyen a' Lengyel Köz. Társaság, erántta ki - nyilatkoztatott barát - ságos gondolatit ő Nagy - Britanniai Felségé - nek, 's melly buzgóan óhajtja, hogy ő Felségének hathatós közbenjárása által, bátorságossá tétessék, a' maga előbbeni egéllz épségében való mindenkori meg - maradhatása érántt; annyival is inkább, mivel az ő egyedül - való kívánsága, a' belső békességnek, és közönséges tsendes - ségnek fenn - tartásában határozódik: melly kívántt végeknek el - érését várja főképpen a' F. Orosz Tsászárné' nagy szivűségétől, a' ki jó indulatját, és segítségét igérte utólsó Jelentésében a' Közönséges Társaságnak. — Mondja meg továbbá, hogy jóllehet a' Lengyel Közönséges - Társaság szereti is a' békességet; el - tökéllette mindazáltal, hogy magát az ölzve - állott Hatalmasságokkal eggyesíttse, azon Igazságoknak a' Világon való fenn - tartására, mellyeken kell fundá - lódni minden bõlts Igazgatásnak.

A'

A' *Lüttichi* Újságnak Mártz. 10-dikén költt Darabja így kezdődik: „A' mi sohajtásinkra figyelmező Isten, reánk fordította végre könyörülő szemeit; 's szerentsésekké tette ő Római Tsászári Felsége' fegyvereit.“ — A' Frantzia Országának *Lüttichben* 3 hónapokig tartott hatalmaskodását, gonoszlelkűség', és gyikosság' országának nevezi az említett Újság; 's egyszersmind a' törvényes uralkodó Hg Püspöknek egy parantso-
latját teszi közönségessé, mellyben, a' múltt Elztendő' Novem. nek 27 dikétől fogva (a' midőn t. i. meg-lepték az új Frantziák *Lüttichet*) lett minden újjítások semmivé tételnek.

Madritban ott vólt még a' Frantzia Követ Febr. 5 dikén; de nem mert azután többé meg-jelenni az Udvarnál, hogy ez gyászolni kezdette *XVI. Lajost*.

A' Római Zsidók nem tartották elégnek tsupán egy rendbéli hadi segítség által bizonyítani-meg Uralkodójok eránt viseltető hívségeket; hanem valamennyi ezüst vólt a' Zsinagógájokban, azt is mind öszveszedték nem régiben, 's a' pénzverő-házba küldötték; de ő Szentsége vissza-küldötte nékiek.

Némelly tudósítások 16 millióra teszik azon kész pénzt, mellyet a' Frantziák után *Tongern Városában* talált vitéz Népünk.

B é t s.

Az egész Felséges Udvar, kivántt friss állapotban vagyon. Valahányszor meg-jelent
mos.

mostanság ő Felsége az Udvari Játék - néző helyben: mind annyiszor tapsolással, és *Ellyen* kiáltással fogadta a' néző sokaság, szeretetének, hívségének, és a' győzedelmi hírekből származott örömének meg-bizonyítására.

Erdélyből származott, 's Oskolai futását a' Nagy-Ényedi Ref. Kollégyiomban végezett *Bikfalvi Kóré Zsigmond*, ezen hónapnak kilentzedikén költöze-el az itt lévő Nagy-Ispotályból — ebből az idegeneknek is közönséges menedék - helyéből — az örökkévalóságra. — A' történe ezen érdemes Hazánkfiával is, a' mi már sok szegényebb sorsú Ifjakon meg-esett; hogy t. i. minekutánna nem kevés sanyarkodásokkal egybe köttetett szíves törekedéseik után olly tökéletességeket szerzetek magoknak, mellyeknek édes gyümöltseit szintén el kezdték már szedni: akkor kéntelenítették ide hagyni a' Világot. — A' rajzolásnak, és ábrázat-festésnek szép mesterségét annyira vitte vala már a' Meg-hóltt, hogy a' mihez eddig Idegenek által juthatott *Erdély*: azt ezentúl Hazafinak kezéből nyerhette volna. Fenn-maradandó tanúit szemlélhetik Erd. Olvasóink, néhai *Kóré Zsigmond'* rajzolásbéli tehetségének, az általunk számokra le-küldött képében néhai Gróf *Hadi* Fő Vezérnek; úgy nem különben azon metztett képben is, mellynek alóírása ez: *Magyar Kis-Affzony Nemzeti Köntösben*. — Nemzeti Litteraturánk' gyarapítására született Férjfiat is vesztett a' két Magyar Haza, *Kóré Zsig-*

Zsigmondban. Bizonyítják ezt, [az általa Magyarra fordított következő tizmü két Játék. darabjai *Kotzebuenek*: 1.) *Az Embergyűlölet, és meg-bánás.* 2.) *A' nemes hazugság.* — Aldást sohajtott *Kóré Zsigmond* már szintén verni meg-szüntt szivéből is kedves Hazájának nemes érzésű *Ofzlop-Embereire*, úgymint a' kik, jó Királyunknak egyes helybe-hagyásával, 180 forintot szolgáltattak ő néki esztendőnként a' közönséges Kintstárból, Nemzete' hasznára, 's ditsőségére erányzott jeles igyekezetének hathatós elősegítésére. — Vigasztalására szolgálhat az Erdélyi Fő Kormányzéknek, és Kantzelláriának, hogy példás nagy-lelkűségeknek háládatos Tanúja nem holt egésszen ki Bétsben *Kóré Zsigmondal.* Itt van még *Bikfalvi Sámuel*, a' ki nagy örömmel, 's előmenettel tökéletesíti magát a' könyvnyomtatáshoz meg-kivántató betűk' metzésének, 's öntésének mesterségében; tökéletesítheti is, mert esztendőnként két száz forint segítséget nyer a' közönséges Kintstárból, és még azon kívül a' Reform. Konzisztóriumtól 80 forintot.

Székesfejérvármegyei Fő-Ispány Gróf Nádasdy Ferentz ő Excell. ja, ezen hónapnak 9-dikén tette-le a' Tsász. Kir. Belső Tanácsosi Hitet ő Felsége előtt.

Az úgy nevezett *Német Bándti* határ-örző Regementben most Oberllieutenantságot viselő, és már 35 esztendőktől fogva ditséretessen vitézkedő *Simonovits* Urat, minden maradékaira ki-terjedő Nemességgel úgy
tisz

tisztelte - meg Fels. Urunk, hogy a' Nemes-
Leveléért járó taksát is el-engedte nékie.

A' *Pozsonyi* Akademiában Logikát
tanuló Iffjak, 60 forintokkal segítették jó
Királyunkat, el-kezdett győzedelmeinek
folytatásában.

Egy Magyar, a' ki Erdély Országban
különös Nemes Familiából vette származá-
sát, még kisdéd korában meg fosztatván
Szüléitől, ha mind sanyarúsággal is: ugyan-
tsak ditséretessen el végezte a' hat Deák
Oskolákat, valamint a' Logyikát és Fizikát
is; halgatta annakutánna a' Magyar Orzá-
gi Törvényt esztendeig nagy szorgalmatos-
sággal; és már a' gazdaságban is forgott,
sőt hivatalt is viselt, de abból — a' mint hi-
telesen meg bizonyíthattya — vétke nélkül
ki maradott, mellyre nézve már most sege-
delem nélkül szükölködik. Ajánlja tehát
magát általunk a' Magyar Uraságoknak re-
ménylett kegyességekbe, oly igérettel, hogy
hasznosan, és ditséretessen folytatott szol-
gálatjáról hiteles Attestátumokat fog mu-
tatni. Kész ő akármelly kis hivatalt fel vál-
lalni; 's abban úgy el járni, mint fel lehet
tenni egy olyan izemélyről a' ki a' maga
Principálissában Szabadítóját fogja tisztelni.
Hozzánk útasíttathatnak eránta a' Levelek,

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Böjt-más Havának
(Mártziusnak) 26-dik napján, 1793-dik
Észteendőben.

Hadi Környürlállások.

*A' Frantzia Országaiak ellen hadakozó Tsász.
Kir. Seregekről.*

Részünkről, négy Armádiák tusakodnak
az új Frantziákkal: három a' Német Biroda-
lomban, és *Belgyiomban*; eggy, *Olasz*
*Ország*nak *Pedemontzium* nevü Tartomány-
nyában. Ennek, és a' vele egyesült *Pede-*
montziumi Seregeknek, Tsász. Kir. Hadi-
Tármester B. *Devins* a' Fő Vezérjek; ama-
zoknak pedig Ts. Kir. Feldmarsall Hertzeg

C e

Kor

Koburg, ki is, fő kormányozása alatt lévő Armádiái közzül egyet személlyessen vezérel; a' más kettők távol vagynak tőle, egyik Hg *Hohenlohe*, másik Gr. *Vurmzer* igazgatása alatt. — Az első, vagy az úgy nevezett Nagy Armádia — mellynél maga személlyében kommandiroz *Koburg* Hg — 52 gyalog Batalionokból, 's 45 lovas Osztályokból (Divisiókból) áll; az ágyúkkal bánó, 's út és hid-tsináló Katonákon kívül, úgymint a' kik puskával, és karddal nem szokták tulajdonképpen meg-támadni az ellenséget. Egész bizonyossággal meg nem lehet határozni a' számát; lehet mindazáltal tenni mintegy nyóltzvan ezerre. Eggyik szárnyát Gr. *Clerfait*, a' másikat pedig Gr. *Colloredo Ventzel* vezérli. — Mind öszve, harmintzegy Generálisok vagynak ezen Armádiánál, kiknek neveik így következnek: Hg *Koburg*, Gr. *Ferraris*, Gr. *Clerfait*, Gr. *Colloredo Ventzel*, B. *Alvintzi*, Gr. *Stuart*, Hg *Württemberg*, Eder, Gr. *Latour*, B. *Lilien*, *Brugglach*, B. *Schröder Gottfried*, *Benyovszky*, Károly Fő Hertzeg, Tsászárs ö Felsége testvére; Gr. *Sztáray*, B. *Wenkheim*, B. *Hutten*, *Davidovich*, B. *Diesbach*, B. *Mikóvinyi*, Hg *Auersberg* Károly, *Kray*, B. *Rehbach*, *Otto*, *Boros*, Gr. *Hoditz*, Iffjú Hg *Koburg*, Károly Lothringiai Hertzeg, *Czenczy*, *Schneider*, B. *Luzow*.

A' fellyebb említett 52 Batalionok — következők: Károly Fő Hertzeg' Regimentjéből 1, *Deutschmeister*éből 1, *Kheuléből* 2, *Vallis Mihály*éből 2, *D'Alton*éből 1, *Hohenlohe*éből 2, *Stuart*éből 2, *Kaunitz*éből

1, a' *Toskánai* Nagy - Hertzegéből 2, *Brechainville*éből 2, *Wartensleben*éből 2, *Ligne*éből 2, *Beaulieu* (ez előtt *Orosz*) - éből 2, *Sztáray*éből 2, *Eszterházy Antal*éből 2, *Brentano*éből 2, *Württemberg*éből 2, *Splényi*éből 1, *Callenberg*éből 2, *Murray*éből 1, *Colloredo Ventzel*éből 1, *Colloredo Jósef*éből 1, *Vierzet*éből 2, *Jordis*éből 1; a' *Stuttzosok* között 2, *Odonell* szabad Seregéből 2, a' *zöld Laudon* nevezetű szabad Seregből 1, a' *Tirolisi* *Stuttzosok* között 1, *Mahony*' *Vadászai* között 1, a' *Szerviai* szabad Seregből 1. — Végre hat *Granatéros* *Batalionok*, mellyek veszik nevezetjeket a' magok *Al-Vezérjeiktől*, úgymint: *Debrie*, *Barthodetzky*, *Pükler*, *Rousseau*, *Löwen*, *Morzin* *Oberstl.*

A' 45 lovas *Osztályok*, következők: *Kavanagh*, *Czeschwitz*, és *Nassau* vasas *Regementjeikből*, mindenikből három három. — *La Tour*' könnyű *Lovassai* között 4, *Koburg* *Dragonyossai* között 4, *Albert* *Hertzeg*' *karabélyos* *Regementjéből* egy könnyű lovas *Osztály*. A' *Tsászárs'* *karabélyos* *Regementjéből* hasonlóképpen egy könnyű lovas *Oszt.* *Karaiczay*' könnyű *Lovassai* között 3 *Oszt.* továbbá 15 *Oszt.* *Magyar Lovasság*, úgymint: öt *Eszterházy*, öt *Blankenstein* (ez előtt *Hadik*), és öt *Barkó*, *Deglmann* *Uhlánussai* között 3 *Osztály*, *Lobkovitz* könnyű *Lovassai* között 1, *Württemberg*' *Dragony.* között 1; a' ki-költözött, 's most *Tsászárs'* *Felsége*' *szolgálatjában* lévő *Fran. Lovasok* között végre 3 *Osztály*.

Bé-tölt, a' mit közelébbi *Hírmondónk* ban hiteles magános tudósítások után irtunk, hogy t. i. *Dumourier* Frantzia Vezér — a' ki már *Brédán*, és *Klunderten* kívül, *Gertruidenberg*, és *Willemstadt* Hollandiai Erőségeket is meg-vette vólt — vissza-indúlt *Hollandiából*, *Austriai Belgyiomba*. — A' *Maas* (*Mósa*) vizénél hátra vertt Frantzia Országiakról azt irta Hg *Koburg* Mártz. 15-dikén, hogy azok, *Lovanium* (*Löwen*, *Louvain*) Városánál sántzollyak-bé magokat. Hg *Koburg*' személlyes vezérlése alatt lévő Fő Armádiánk ki-mozdúlt Mártz. 14-dikén előbbeni tanyájából, 's *Tongres*, és *S. Trou* Városai felé vette útját. — Mártziusnak 15-dikén, *S. Trouban* vólt szállva Hertzeg *Koburg*.

(Mind *S. Trou*, vagy *S. Truyen*, mind *Tongres*, vagy *Tongern*, a' *Lüttichi* Hertzegségben fekszenek. *Tongres*, öt mértföldnyire esik *Lüttich* Városától.)

A' mi könnyű Seregeink, *Halle*, és *Tirlemont* Városai között ellenséges Frantziákra bökcentek, kiknek mindjárt azon hevennyiben nekik estek; helyekről el-verték őket, és még *Tirlemonton* is túl kergették.

(*Halle*, vagy a' mint másképpen nevezetik, *Haux*, *Hennegau* Tartományának *Austr. Belgyiomhoz* tartozó részében fekszik; *Tirlemont* pedig *Brabantzia* Tartományának *Löveni* szakszában.)

A' *Prussziai* Király, Mártzius' 24-dikén kezdi-el, Seregeinek a' *Rajna*-vizén való által szállítását, 's 28-dikra egész erejével túl akar lenni ezen vizen.

Ma

Ma reggel érkezett Ifjú Bárá Lederer, *Ausztiai Belgyiomból*, ki is meg előzván a' Kurirt, azt az örvendetes hirt hozta ő Felségének, hogy győzedelmes Seregünk *Tirlemont* tájján ízembe szállott *Dumourier* Seregével 's azt egésszen széllyel verte. A' Kurir minden órán el fog érkezni a' bővebb Tudósítással.

Az oda fellyebb említett *S. Trou* Városából útasítottatott hozzánk Mártz. 9-dikén egy hiteles Levél, mellyből tsak némelly töredékeket iktathatunk most ide kostolóul: *Altenhofennél*, *Károly* Fő Hertzeg' kormányozása alatt viaskodott Népünk előtt 3700-an terültek földre az Ellenség közzül, kiket többnyire az *Eszterházy* Huszárok, és *Latour* Dragonyosok szabdalnak-le. — Mint éleztették nemes példákkal Vitéz Magyar Tisztjeink a' több Legénységet: meg-tetstik ez, avagy tsak abból is, hogy 30 el-esttjeink közzül egy volt *Nagy Gábor* Hadnagy is, a' ki vitézül végezte életét a' tsata-piatzon. Gróf *Koháry* Kapitány, a' bal lábát tsuklón alól rézsút mintegy félig el-vesztette; *Otlík* Fő Hadnagy, bajonét-szúrást kapott a' bal kezén. — Midőn kereltül vezette *Masirich-ton* Oberster *Déray* Ur diadalmas Huszárjait, butellia borokat, és sonkákat osztogattak ezeknek még az előkelő Lakosok is; sőt a' fő rendbéli Dámák sem irtóztván a' lovak-tól, és ki-vontt kardoktól, nagy bátran ugráltak a' sorok közzé; kezet fogtak Magyarjainkkal; a' Tiszt Urakat majd lehúzták lovaikról, 's öröm-tsókkal kedveskedtek. Mindenfelé hallattak a' sok szíves kiál

kiáltások: *Vive l'Empereur! Vivent les Eszterházy nos Libérateurs!* (Éllyen a' Tsászárr! Éllyenek az *Eszterháziak* a' mi Szabadítóink) — A' *Brabantusi* Faluk, 's Városok is, különös örömmel fogadják Vitézeinket.

Mártz. 9 dikén költt *Római* Levelekből azt olvassuk, hogy már akkor húsz ezer tábori sátor volt készen, a' Katonaság' számára.

A' *Svéd* Udvarnál lévő *Orosz* Követ, arról tudósította a' *Stokholmi* Minisztériumot, hogy a' Tsászárné egy nagy hajós Sereget fegyverkeztet - fel.

Magok is meg vallyák a' *Párisi* Tudósítások, hogy a' Fr. hajós Sereg semmire se mehetvén *Szardinia* Szigetével; vissza tért a' *Touloni* Ki-kötő helybe, hogy ott orvosolja magát, mivel eggyetlen egy hajójasints, a' melly, vagy kisebb vagy nagyobb mértékben romlást ne szenvedett volna.

A' *Dániai* Udvar, engedelmet adott némelly tengeri Tisztjeinek, hogy néhány esztendőkre *Hollandus* szolgálatba léphessenek.

Febr. 2-dikán költt *Madriti* Levél szerént, vissza-hivta a' *Spanyol* Udvar *Párisból* a' maga Miniszterét *Ocariz* Urat; *Burgoing* Urnak pedig, a' ki *Frantzia* Ország' részéről volt *Madritban*, tellyesítette kérését abban, hogy bátorság-levelet adott néki az elmenetelre.

A' szárazon, két Armádiát állít ki a' *Spanyol* Udvar *Frantzia* Ország ellen, egyiket *Puicerda*, a' másikat *Urgel* Városánál.

(Mind)

(Mind *Puicerda*, (vagy *Puigcerdan*), mind *Urgel*, a' *Segre*-vize' menttében fe-
kűsznek *Catalonia* Tartományában, és ne-
vezetessen amaz, *Cerdagne* nevezetű Gróf-
ságnak a' fő Városa; erről pedig egy Megye
vezli a' nevezetét, melly a' *Pyreneusi* hegyek-
től *Lerida* Városáig terjed. *Puicerda* határos
Roussillon nevű Fr. Grófsággal.)

A' *Cádixi*, *Carthagenai*, és *Ferrol*i ki-
kötő helyekben, öszveséggel 35 különböző
nagyságú hadi hajókat készített viadalhoz
a' *Spanyol* Udvar, a' mellyekre rakattatandó
ágyúknak száma 2072 re megy - fel.

A' meg-veretett Frantzia Vezérektől,
és az ezeknél tartózkodott Nemzet-Gyűlési
Kommisszáriusoktól különbkülönbféle tudó-
sítások érkeztek *Párisba*, mellyeket némelly
Tagjai a' Gyűlésnek titokban kívántak volna
tartatni; hanem végre, tsak ugyan abban
állapodott-meg a' Gy. hogy az említett tudósi-
tások egygyűl egygyig fel-olvastassanak, 's
közönségesekké tétessenek. Meg - tetszik
ezekből:

1.) Hogy a' Frantzia Országaiak azt se
tudták, kik által verettettek - meg. 25—30
ezer Prusszusoknak írják ugyan is a' tudósi-
tások azon diadalmas Vitézeinket, kik mind
Aachenből, mind *Mastrichttól* el-verték az új
Frantziákat. Meg - tetszik ezekből 2.) hogy
a' Frantzia Orzági Armádia koránt sem
ollyan állapotban vagyon, mint a' Nemzet-
Gyűlése' határozása szírént kellene lenni;
következésképpen maga is láthatja már most
a' Gyűlés, annak igazságát: hogy más a'
de.

dekretálgatás (szóval való határozgatás); más pedig a' valóságos végre-hajtás.

Egyéb tudósításokból is úgy olvassuk, hogy 3 száz ezer híjjával vólt még mostanában, az öt száz ezeren fellyül dekretáltt Serege Frantzia Országának. — Maga megvallotta a' N. Gyűlés Mártz. 5-dikén, hogy a' tenger-széleken fekvő Departementokban (Ország-osztályokban), mellyekbe száz Batalionok dekretáltattak, tsupán 37 Bat.ok vólnának; ugyan erre nézve azt dekretálta, hogy valamennyi Volontérok (szabad akaratú, vagy magok jó szánttokból való Katonák) vagynak *Párisban*, az említett Ország-osztályokba valók: haladék nélkül visszátérjenek magok helyeikre. — *Choubieu* nevű Deputátus, olly végzést is kívánt vólna hozatni, hogy általlyában minden zsóldos Katonák küldetessenek-el *Párisból* a' szélekre; hanem mások, rossz következésű lépésnek itélték ezt, úgymint a' mellynél fogva könnyebben támadhatnának ezentúl új zenebonák. — „Ha, úgymondának, Katonaság nem lett vólna közelébb is készen a' Városban: bizonyossan nem tsak nádmézet, és szappant prédált vólna az öszve-tódúlt sokaság; hanem egyebet is. Tüzes öszve-szóllalkozások lettek. A' Hallgatók ki-písztegették az ollyan Tagjait a' Gyűlésnek, a' kik nem az ő innyek szerént beizéllettek. Eleget tsengetett a' Prézes, hogy szakadna vége a' lármának; de le nem tsillapíthatta azt egyébképpen, hanem szökás szerént befedte, 's el-takarta magát; melly tselekedetét minekutánna tsendesség követte vólna: úgy

úgy hozatott a' tenger-szélekre küldendő Volontérokról szóló végzés.

A' *Párisi* Polgármester *Pache* bé-záratott Mártz. 8-dikán minden Teátromokat, 's meghirdettette dob-szó mellett, hogy takarodnának minden Polgárok azon Város-szakaszokba (Szektziókba), a' mellyekben vagyon lakások; hogy ott meg-hallhassák a' Nem. Gyűlése' Kommisszáriusi által közlendő jelentést. Parantsolatot adott egyfzersmind, hogy a' Tanács-Háznál tétessék-ki a' veres Zászló; a' Nagy-Templom' tornyából pedig a' fekete, annak jelentésére, hogy a' Haza veszedelemben forog. E' meg-lévén, mind a' 48 Szakasszaiba a' Városnak egy egy Biztost küldött a' N. Gyűlés maga kebeléből. — A' Kommisszáriusok által el-olvasott Hirdetvényben (Proklamátzióban) e' vólt a' többek között: „Fegyverre Polgárok! Fegyverre! ha késtek: minden oda van. — Nagy tsorba esett a' Közöns. Társaságon. *Aachen*, *Lüttich*, 's meg-lehet, hogy *Brüsszel* is az Ellenség' kezében vagyon eddig. Az ostrom-ágyúk, a' Sereg' bagázsája, és kintse, nyakra főre szállítatnak *Valenciennes* felé, melly Város tartóztatja egyedül nehány szempillantásokig az Ellenséget. A' mivel idejében oda nem lehet érni *Valenciennes*be: az, mind a' *Mósa*' (*Maas*) vizébe fog hányattatni. — *Dumourier* ugyan bellyebb nyomúl *Hollandiába*; de ha derék erő nem menénd gyorsan segítségére: úgy el-nyelettetik *Dumourier*, 's vele együtt a' Frantzia Sereg' színe is. —

Pá.

Párisiak! látjátok ezekből a' veszedelem' nagyságát. — Más nap meg-jelent a' N. Gyűlése előtt *Páris Városa'* Fő Fiskálissa, 's olly biztató jelentést tett, hogy *Párisból* magából több ki-telhetik húsz ezer Rekrutánál. — Ezen biztatására a' Fő Fiskális Úrnak, meg-engedik a' környüllások azt a' rövid jegyzésetskét tenni, hogy a' *ki-telhetés* igen nagyon különbözik a' haladék nélkül való, 's meg-kivántató *ki-teléstől*.

Neveti az okos Ember, midőn olvassa, hogy vagyon ollyan Nép a' Világon, melly fel-fogadtatja a' maga Fejedelmével, hogy jó időket fog jártni. De a' *Párisi Jakobinusok* éppen nem nevethetnek, ennek olvasása' alkalmatosságával; vagy ha nevetnek: magokat nevetik-ki; mert ők, a' jó idők' jártatásánál egy tseppel se kívánnak könnyebb dolgot a' magok Vezérjeiktől, midőn azt kívánniak töllök, hogy diadalmaskodjanak az egész Világon. Azt kívánniak pedig, mert Mártz. 8-dikán tartott Klúbjokban sok Tagok ébresztették a' Gyűlést, hogy módot kell keresni *Dumourier'*, 's más Generálisoknak meg-büntettetésekre. A' néző része pedig a' Jakobinusoknak, szokott esztelenséggel egyszeribe ki-kiáltotta a' szententziát: „A' mi akaratunk az, hogy el-essen a' *Dumourier'* feje.“ — Az illyeknek hallása, vajmi nagy ösztön lehet *Dumouriernek*, a' hadi sanyarúságoknak nagy készséggel 's örömmel való szenvedésére; mert bizodalma lehet, hogy ha *Párisba* megy:

megy: majd meg-könnyítik minden gondoktól a' fejét a' Jakobinusok.

Elegyes Tudósítások.

A' *Prussziai* Király meg nem engedi, hogy *Dantziból* gabona szállíttassék *Frantzia* Országba.

A' *Frantzia* Orzági Gyűlésnek három Tagja, szörin lábán el-veszett.

Mártziusnak 9-dikén, éjfélutánni egy óráig ült együtt a' N. Gyűlés. A' többek között egy jelentés olvastatott-fel ezen ülésben az eránt, hogy estvéli hét órakor két százig való fegyveres Emberek reá mentek *Gorsas* Úr' házára, 's a' könyvnyomtató műhelyét egésszen fel-dúlták; egyéb házi készületeit is ösze rontották. — Maga is rosszul járt volna a' Gazda; hanem ha el-szaladt volna Feleségestől. — Mint-hogy *Gorsas* Úr Tagja a' Gyűlésnek, 's egy Újságot is adott-ki; tehát ezen alkalmatossággal azt végezte a' Gyűlés, hogy senki sem lehet ezentúl Nemz. Gyűlés' Tagja, és Újság-Iró egyfzersmind; hanem vagy egyik, vagy másik hivatalyáról tegyen-lé.

A' szabadsággal kérkedő *Frantzia* Országiak között, nem szabad lessz ezentúl a' gyermekes Szüléknek testamentomot, vagy akármelly névvel nevezendő vagyont illető utolsó rendelést tenni.

Speyer (*Spira*) Városa' Lakosait, Katonaság, és 8 ágyúk közzé szorították a' *Frantzia* Országiak, úgy mondatták-el
ve-

velek az új Fr. esküvés - formáját; 's még is azt mondogatják már most, hogy magoknak a' Lakosoknak meg-eggyezéséből szedik őket le a' Cathedrale Templom' falairól, 's más épületekről is a' tüzimereket. Nem soká ki fog sülni, melly nagyot hazudtak ezek a' bletsületes Emberek.

Az új Frantzia polgári hitet le nem tett, 's most az Egyházi Birodalomban tartózkodó Frantzia Papok, olly parantsolatot vettek, mellynek ereje szerént kötelesek, Pápa ő Szentségét, különös esküvés által meg-esmérni törvényes Uroknak, 's magokat mindenkében a' Római Udvar' rendelkezési alá vetni.

A' Svéd Országi Igazgató Hertzeg, árestomba rakatott néhány hamis Denunciánsokat (Vádolókat), kik hogy jutalmakra teheessenek szert: azt hazudozták, hogy ők ki tudják mutatni azon helyeket, a' hol Jakobinus Klúbok tartatnak; valamint azon személlyeket is, a' kik a' Király', és az Igazgató - Hertzeg' élete után ólálkodnak.

Ujra rosszúl kezdett vólt lenni a' Szentséges Pápa; azért is Mártz. 8-dikán eret nyittatott.

A' Dániai partnál Febr. 24-dikén délelőtti 11 órákor, egy rettenetes szélvész támadott, 's 3 egész óráig dühösködött. — Mennyi károkat okozhatott ez a' tengeren, még ezentúl fog ki-tudódni. Az első tudósítások, két hajók' el-süllyedését említik. A' szárazon is olly ereje vólt a' szélnek, hogy

hogy *Köppenhága* Városában két torony tetejéről le-vetette a' vitorlákat, tartó rúdjaikkal együtt. E' felett, sok ház-fedeleket meg-rontott; falu-helyeken pedig egész épületeket is ölzve-ontott. Három kocsit fel-fordított a' Vár' piattzán. Egy őrálló Katonát, strása-házával együtt le-vetett a' bástyáról; de még is semmi veszedelmes baja nem lett, hanem egy más Strását agyon ütött álló helyén az omladék.

Dumourier minekelötte el indult volna *Hollandia* felő *Antverpiából*: fel fogadtatta ennek Elöljáróival, hogy 1,200,000 forintot adnak költsön az ő nevére. Nem lett az ígérethöl semmi is: minekokáért, *Sevenbergen* nevezetű *Hollandiai* Városotskából keménnyen reájok irt az említett Elöljárókra Febr. 25-dikén. Szemekre hányta szavok meg nem tartását, és hogy nem tsak magok ragaszkodnak előbbeni Konstitutiójokhoz; hanem a' kormányozások alatt lévő lakosokat is igyekeznek el idegeníteni Fr. Országtól. Fenyegette őket hogy ha Mártz. 5-dikére együtt nem lessz az 1,200,000 forint: tehát őket hivatallyokból ki vetteti; és fogva viteti *Lille* (*Ryssel*) Várába.

B e t s.

Krisztina Fő Hertzeg-Asszony, Férjével *Albert* Hertzeggel együtt, Mártz. 20-dikán a' *Saxoniai* Választó-Hertzezségnek fő Városa *Dresda* felé indúltak. el innen.

Nyit.

Nyitráról, Mártzius' 19-dikén.

„Nállunk a' Fekete Vasárnap (Dominica Passionis) igen világos, de éppen azért, felette szomorú is vólt. T. i. dél után egy óra tájban, a' gondatlan takarítás miatt, tűz támadott, melly a' szélről még inkább élelesztetvén, csak hamar lángba borítá egy részét Városunknak, 's többet ötven vagy hatvan háznál hamuvá tett. Meg-égett a' több drága épületek között a' Vármegyének pompásan épült nagy Háza, mellynél derekabbal kevés Vármegyék ditsekednek. Meg-égett a' TT. Franciskánusok' Klastroma, Temploma, 's ennek néhai *Gusztini János* Püspök által építtetett szép tornya is; 's elolvadtak négy derék harangjaik. Hamuvá lett továbbá, Püspök ő Nagysága' istállója, a' közel lévő Patikával együtt; úgy nem különben a' Káptalannak nem régen készültt igen szép serfőző-háza, egynehány közel fekvő bóltokkal együtt. Mind ezekben, számtalan a' sok kár. — Az Isteni Gondviselés csak ugyan tsudálatossan meg-tartott sok házakat, a' minden-felől dühösködő lángok között is. — Ditséretes példáját adták felebaráti szeretetjének az itt lévő kevés Magyar Katonák, és a' számos tanuló Ifjak, Tanítóikkal együtt, úgymint a' kik sok helyeken akadályt vetettek a' közelítő lángoknak. — Úgy értjük, hogy Püspök ő Nagysága (ez a' mi, valósággal nagy nevet érdemlő fő Pásztorunk) meg-parantsoltatta, hogy számba vétessenek mind azon károk, mely.

mellyeket a' PP. Franciskánusok vallottak, és mennyi költségek kívántatnak azoknak helyre-hozásokra. Ez a' nagy Lelki Pásztor és igen kegyes Atya, tsak azon öt esztendőktől fogva is, a' mióta viseli közöttünk a' fő Pásztori botot, sok köz hasznú költségeket tett. — Tulajdon Kastélyának jobbítottásán, 's ékesítésén kívül, a' Káptalan' Templomában kétszerező, az az, minden fertály után órát is ütő új órát csináltatott; a' Szegények' számára Ispotályt, 's Kápolnát építtetett; az Ajtatos Oskolák' fedelét meg-újítottatta, 's jobbítottatta. Ezeken kívül, minden esztendőben tizenkét szegény nemes Ifjakat táplál a' maga udvarában eledellel, 's ruházattal, és különös Oktatót, vagy Infruktort is tart nékiek maga költségén. — A' mikre még szándékozik, segítse a' Mindenható, és adjon néki hosszú életet.

*
**

*
**

*
**

Itt már a' fenn említett Kurir azzal a' győzedelmi Jelentéssel, hogy tizenhat ezren estek el az ellenséges Frantziák között, 's nyóltzvan ágyúkat nyertek tollók Vitézeink. *Brüsszel* Városát is el foglalta Hertzeg *Koburg*. A' több nyereséget, és környülállásokat ezentúl fogjuk meg-irni.

Ruttenberg Frantzia Oberster, a' ki *Bergen*, és *Hochheim*nál kommandirozott, el-pártolt a' Frantziáktól.

Egy

* *

* *

Egy Magyar, a' ki Erdély Országban különös Nemes Familiából vette származását, még kisdéd korában meg felfiztatván Szüléitől, ha mind sanyarúsággal is: ugyan csak ditséretessen el végezte a' hat Deák Oskolákat, valamint a' Logyikát és Fizikát is; halgatta annakutánna a' Magyar Országgi Törvényt elztendeig nagy szorgalmatossággal; és már a' gazdaságban is forgott, sőt hivatalt is viselt, de abból — a' mint hitelesen meg bizonyíthattya — vétke nélkül ki maradott, mellyre nézve már most segedelem nélkül szükölködik. Ajánlja tehát magát általunk a' Magyar Uraságoknak reményelt kegyességekbe, olly igérettel, hogy hasznosan, és ditséretessen folytatott szolgálatjáról hiteles Attestátumokat fog mutatni. Kész ő akármelly kis hivatalt fel vállalni; 's abban úgy el járni, mint fel lehet tenni egy ollyan izemélyről a' ki a' maga Principálissában Szabadítóját fogja tisztelni. Hozzánk útasíttathatnak eránta a' Levelek.

* *

* *

* *

Nemellyek úgy vélekednek, hogy talán a' Virágos Kert, és a' Das Blumenkörbeben nem két; hanem ugyan azon egy Munka legyen. Jelentetik tehát az illy vélekedésben lévőeknek: hogy az említett Irások, két, egymástól egészen különböző Munkák.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Bőjt-más Havának
(Mártziusnak) 29-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környüállások.

A' mit *Dumourier'* Seregének széllyel-
verettetéséről irtunk vala közelébbil Leve-
lünknek 393-dik lapján, az pontról pontra
igaz vólt, hanem azon Elő-adás helyett,
melly a' 403-dik oldal végire iktattatott kö-
vetkezendőt közlünk mint egélz bizonyossá-
gút: Márt. 15-dikén hírül vitték H. *Koburg-*
nak, hogy az ellenségnek azon része, mely
a' *Roer* vize' mellől el-kergettetett, 's túl
hajtatott a' *Mósa* vizén: *Brüsszel*, és *Löven*
között kezdett öszve csoportozni, 's nem
D d tsak

csak Belgiomból takarodott hozzája több Frantziáság; hanem *Dumourier* Népének némelly része is vissza fordúlt Hollandiából *Antverpia*, és *Mechlinia* (*Mecheln*) felé. Ezen híradásra el végezte magában *H. Koburg*, hogy az öfzve sereglő Ellenséget felkeresse, 's meg támadja.

Más nap, úgymint Mártz. 16-dikán, az az igen igen ritka dolog történt, hogy a' mint masirozott volna a' két Sereg: nagy véletlen szembe találkoztak egymással. A' miéink t. i. *Geete* nevezetű nagy patak megé szándékoztak, hogy ott táborba szállhassanak; az Ellenség pedig olly tzéllal kerekedett-fel *Löwentől*, hogy Népünket táborozása közben meg-lephesse. — Minthogy az Ellenség, *Tirlemont* Városát — melyet oda hagytak a' miéink — újra el-foglalta, úgy nem különben az ott lévő sántzokat is: ehhez képest kemény ágyúzás kezdődött a' két Fél között, melly egész setét estig tartott ugyan; de még is nagy kárt egyik részben sem okozott. — Éjjelre kelve vissza szállíttatta *Hg Koburg*, *Orsmael* nevű helységen által, keskeny rendekben a' Sereget, hogy ennek, maga a szándékához képest erányos helyet válasszthasson. A' *Geete*-patakja, előtte volt Népünknek; a' Forposztok, vagy elől-vigyázók a' patak' partján állottak; az Avantgardának, vagy Elő-Seregnek jobb szárnya egy töltésig terjedt ki, melly töltés *S. Trou* Városa felől szolgált. Mind az Avantgarda, melyet *Károly Fő Hertzeg* kormányozott; mind az ezzel egyesülésben (kommunikátzióban) lévő két

két tsata-rendjei a' Seregnek, *Orsmael*, *Gutsenhoven*, és *Neerwinden* helységek megett lévő geréndeken (hátas földeken) állottak; valamivel hátrább állott Gr. *Clerfait*, *Racour* és *Landen* között, a' Reserva-Korpussal, vagy Tartalék - Sereggel.

Tizennyóltzadikon reggel, több tsapatokban indúlt ellenünk az Ellenség, mellynek jobb szárnya *Vilmarsomig*, bal szárnya pedig *Gordsenhovenig* terjedt - ki. Nyóltz óra tájban *Orsmael* felé nyomúlt egy tsapat a' *Tirlemonti* töltés mellett sok nagy ágyúkkal, el - verte a' mi szabad Seregünket *Orsmaelből*, és derék batteriákat hányt a' faluban, mellyekből lövöldözhesse a' mi jobb szárnyunkat. *Károly Fő Hertzeg* is ki - szegeztette haladék nélkül az Avantgárda' tartalék - ágyúit, és ki is vettette fekvő helyeikből az ellenségnek sok ágyúit; de a' mellyeket ez újra más ágyúkkal váltott fel, 's nem engedte a' miéinket előbb menni — egyszersmind jobbra is, balra is eggy egy tsapat seregét indította Népünk ellen, hogy ezt bé - keríthesse. El - küldött két tsapatjainak segedelmére pedig elegendő népet hagyott vólt még nyugodni középben.

Midőn ezt látná *Hg Koburg*, különb - különb tsapatokra osztotta - fel ő Hertzegsége is a' maga Seregét. Egy tsapattal küldötte F. M. Lieu. *Hg Würtemberget*, *Leau* felé; F. M. L. *Benyovszkyt* egy töltés felé, melly vagyon *Orsmael*, és *Dormael* között; *Károly Fő Hertzeg*et *Orsmael* felé; és *Clerfait* Grófot az Ellenségnek jobb szárnya ellen. *Kollarédó Hadi Tármaster* tsendessen mara -

dott középben, a' Seregnek első tsatarendjével.

A' meg nevezett mind 4 Vezérjeink, olly böltsességgel 's magok el szánásával viték végbe a' reájok bizott dolgot, hogy az Ellenség mindenütt diadalmassan vissza veretett. — Igen tüzessen forgatta magát, 's több rendben próbált szerentsét maga *Dumourier* Gr. *Clerfait* ellen: de ez ámbár sokkal kevesebb számú néppel vólt, még is a' maga személlyes rendkívül való bátorsága, 's okofsága által meg hafzontalanította a' Frantziák Bálványa' szándékát.

Gr. *Collaredoval* is szembe szállott egy tsapat Frantziaság; de nem bóldogúlhatott. — Tizennégy egész órákig tartott ezen hartz, mellynek az éjj vetett véget. — Más nap reggel utánna küldetett az ellenségnek 6 gyalog Bat. és 8 lovas svadronokkal F. M. L. *Benyovszki*, ki is a' Frantzia seregnek előre nyomúltt farkát vissza nyomta.

Az ellenség 30 's egynehány ágyúkat vesztett. Hólttjainak száma 4 és 5 ezer között vagyon. A' mi el essteinkké és sebesseinkké pedig 12 és 15 száz között. A' sebeseknek száma közül való Gen *Rebach*; *Nassau* Reg. Oberster *Riesch*. El esett pedig Major O'Donnell, az ezen nevet viselő szabad seregtől, több Tisztekkel együtt.

20-dikon, a' midön el indította a' Kurirt H. *Coburg* még kergette az ellenséget, F. M. L. *Benyovszky*, — A' győzedelmi hirrel ér.

érkezett Kurir' neve *Meerfeldt*. Ez előtt a' *Vurmser* Reg. jében volt, most pedig Major a' Generálstabsnál. Be érkezvén *Mártz.* 27-dikén dél utánni négy óra tájban Béts Városába, el-hordoztatott ennek nevezetes útzáin néhány Posta Tisztek, és 24 sipoló's durrogató Posta legények által.

*
* **
* **
* *

Itt maga valóságában a' *S. Troui* Levél, mellynek *Mártzius'* 9-dikén lett hozzánk útasíttatásáról emlékezőnk a' múltt postán. „A' nevezetes Hadi Történeteknek hiteles közléséről tett ígéreteket azon okból halasztottam, mivel utolsó tudósításomtól fogva, a' mindennapi puszkázásokon kívül, semmi különös jelességű történet nem adta-elő magát a' *Roër*-vize mellett *Mártzius*nak első napjáig, melly nap osztán kezdője vala a' győzedelmi napoknak. — Minekutánna Hg *Koburg* Fő Vezérünk, személlyes kormányozása alatt lévő Seregét, *Oberster Mak* Úrnak különös eszközlése által fel-osztatta volna Febr. 3 utolsó napjain, öt részekre, vagy tsapatokra: által-szállott a' *Roër*-vizén. — Egy tsapat, *Württemberg* Hertzeg' kormányozása alatt, *Aquisgrán*um felé vette útját, *Düren* Városán által; más tsapat ismét *Dürentől* jobbra tsapván, *Altenhofen* felé indúlt. Ezen tsapatot, maga vette vezérlése alá *Károly* Fő Hertzeg, kiváltképpenvaló öröme a' Népnak, melly állott: nyóltz *Eszterházy* Huszár Svadronokból, négy *Latour* Dragonyos Svadronokból, *Mihálovits'* szabad Seregebéli négy, *Sztáray'* Reg.

Reg. béli két, 's hat Vadász Kompániákból; végre *Bartodetzky*, és *Pükler* nevet viselő két Granatéros Batalionokból. — *Dürentől* fogva, szüntelen tsatáztatott *Károly Fő Hg*, még pedig olly diadalmassan, hogy három gyalog Batalion, és 1600 ig való lovas Frantziákat, az *Altenhofeni* partokon lévő négy batteriáik megé szorított. — Eleikbe érvén ezen batteriáknak a' Fő Hertzeg, szállott Hg *Koburgal*, és *Mak* Obersterrel. Öszve hivattak az Al Vezérek is, és minden módon meg-tétettek a' rendelések, az Ellenségnek meg-támadása eránt. E' meg-lévén, azonnal jelt adatott dob's trombita szóval a' viadalra Fő Hertzegünk, és saját kegyes személlýében a' Lovasság előtt választott helyet magának. — Fülökbe hatván a' Frantzia Lovasoknak trombitáink' harsogása, el-hagyták leg-ottan Gyalogjaikat, 's vissza kezdték húzni magokat; mellyet midőn látott volna a' gyalogságjok, ő sem késett, hanem kézzel lábbal a' háta megett lévő ritkás erdőtskébe iparkodott. Még pattantyúsaik is úgy anynyira meg-rémültek, hogy az ágyúkkal egygyütt szaladásra vették a' dolgot. Haszon-talan vólt azonban minden igyekezetjek, mert egyik szárnyok, az *Eszterházy* Huszárok; másik pedig a' *Latour* Dragonyosok által olly hirtelenséggel el-borítottatott, hogy fegyvereiket egyszerre ki-tüzelvén, többet nem töl-hettek; hanem tizenegy és tizenkét fontos ágyúikat kén-telenítették el-hagyni, 's úgy futni a' halál előtt, mellytől tsak ugyan meg nem menekedhettek. — *Dévay* Oberster Úr úgy szándékozott, hogy az

er.

erdőske' háta megett vólt 600 Fr. Drago-
nyosokat is meg-lephesse; de ezek bé nem
várták Hufzárjainkat, hanem meg-futamod-
tak, 's magára hagyták az erdőbe szorúltt
gyalogságjokat. — Részünkről, ama' hires,
és nagy Katona, *Latour Dragon*. Oberst. B.
Pfortzheim, *Meszmaker* Kapitányával egy-
gyütt; az *Eszterházy* nevet viselő Hufzárok
közzül pedig *Gyöngyösi Fi Nagy Gábor*
Hadnagy agyon lövettettek; mind öszve 30-
ra ment hólttjainknak számok. Sebesseink
közzül valók: Gróf *Koháry* Kapitány, és
Otlík Fő Hadnagy Urak — mind ketten az
Eszterházy Hufzár Regimentjéből valók —
kik közzül az első (mint már a' múltt
postán említődött) a' bal lábát tsuklón alól
részt mintegy félig el-vesztette; a' másik
pedig bajonét-szúrást kapott a' bal kezén. —
Frantziaság, 3700-ig való veszett-el, nagyobb
részent Hufzárjaink', és Dragonyossaink'
kardjaik által. — Hetvennél több Frantzia
Lovasokat el nem érhattünk fáradt lovain-
kon. — Ez vala, úgy szóllván, első próbája
Károly Fő Hertzegnek a' Lovassággal, melly-
nek illy szerentsés ki-menetelét látván, ki-
mondhatatlan örömét bizonyította. Annyi-
val hasznosabb győzedelem is vólt ez, mi-
vel *Altenhofen*hez válogatott Népét, 's Artil-
leriáját helyhezttette az Ellenség, mellynek
el-vesztte, minden-felé rémulésbe hozta
ötet."

Al-Torjáról, Mártz. 12-dikén.

„Mint egész bizonyosságú dolgot, úgy
irhatom, hogy két gyalog Batalion, és 3
lovas Osztály *Székelyek*, ma, hólnap, és
hól-

hólnap után — már a' kiknek mint vagyon lakások — indulnak a' Frantziára. A' Gyalogok, második gyalog Székely Regiment-béli Oberster *Martini*; a' Lovasok pedig Gen. *Schultz*' vezérlése alatt.

A' *Spanyol* Kereskedőknek tudtokra adatott előre, hogy mind szárazon, mind vizen el fognak kezdődni Febr. végével a' *Spanyol*, és *Frantzia Országok* között való ellenségeskedések.

A' *Frantzia Országai*k, valamint szinte az *Anglusokkal* bántak vólt: úgy a' *Spanyolokkal* is előbb el-kezdtek az ellenségeskedést, mint sem hadat végzett volna *Spanyol Ország* ellen az úgy nevezett Nmti Gyűlés. A' *Bartzellónai* ki-kötő helybe t. i. egy nagy bárka érkezett Febr. 20-dikán, a' mellyen lévő *Spanyolok* azt panaszolták, hogy a' melly hajón bőröket, 's 80 ezer *Spanyol* tallérokat hoztak *Buenos Ayresből* (Déli Amerikának igen egészséges levegő-egű, és bőrökkel bővölködő Tartományából), el-vette azt töllök az előtt való éjtszaka egy fegyveres *Frantzia* hajó, 's ők magok szaladásra vették a' dolgot. A' *Fr.* hajó után nyomban egy *Spanyol* hadi fregát küldetett *Bartzellonából*.

A' *Spanyol Király*, különbkülönbféle parantsolatokat adott-ki a' múltt hónapban, mellyek rész szerént a' tengeri, és szárazon lévő hadi erőnek nagyobbítását, rész szerént a' hadi fenyítéknek fenn-tartását tárgyazzák. Az elsőbb rendbéliek közzül egy parantsolatjában azt mondja a' Király, hogy kívánna ugyan terhekre nem lenni a' maga hív Alatt-

valóinak, és sem a' mezei gazdáskodástól, sem a' kézi mesterségeknek üzésétől el nem fogni a' meg-kivántató munkásokat; mind-azáltal mivel igaz, és szükséges okokra nézve köteles ő Felsége nevelni a' maga Seregeinek számát: tehát a' mászor szokásban volt Katona-szedés helyett, a' Világi, és Egyházi Elöljáróknak köti szivekre, hogy a' hadi szolgálatnak önként való fel-vételére serkentsék az Ifjakat mind addig, valameddig úgy fogják ezt kívánni a' Státus' környüllásai. — Foganatos volt ezen hagyomása a' Királynak, mert azolta mindenfelé számos Ifjúság jelentette magát, hogy kész Királlyáért, 's Hazájáért fegyvert fogni.

Különös buzgóságokat mutatják minden Rendjei *Spanyol Ország*nak, a' *Frantziákkal* folytatandó hadnak elő-segítésére. Mind papi, mind világi renden lévő jószágos Urak állítanak magok jó szántókból különösen rekrutákat, 's pénzbéli hadi segítséget is ajánlanak nagy készséggel; mint p. o. a' *Toledo*i Érsek, a' *Megye*béli Papsággal egygyütt, egy milliót; a' *Segovini* Érsek, és *Ekklesia*, hasonlóképpen egy milliót; a' *Cádixi* Kereskedők is ugyan annyit. A' *Madridi* Kereskedők pedig arra kötelezték magokat, hogy a' míg foly a' hadakozás: magok költségén fogják tartani a' Királyi Testőrző Sereget.

Mártzius' 4-dikén költt *Turini* Levelek bizonyosnak írják, hogy a' Király maga személyében is meg fog jelenni, az új *Frantziákkal* hadakozó Tsász. Királyi, és *Pedemontziumi* egyesült Seregeknél; mert tudja,
 hogy

hogy felséges jelenléte hathatós eszköz lesz a' Frantzia Országoknak meg-zabolázására, kik most közelébb a' *Nizzai* Grófság' szélén nagy számmal foglalták - el *Belvedere*, *Landusca*, és *Saorgio* nevezetű helyeket.

Eddig így volt a' Magyar példa - beszéd : *Törököt fogtam, de vísz.* — Már most így lehet változtatni: *Hollandust fogtam, de vísz.* — Valamelly *Hollandus Feluket* (így neveztetik az olyan fedél nélkül való tengeri kis hajó, mellyen hat evedzők vagynak, 's a' kormány elöl is, hátul is lehet, a' mint a' környülállások kívánniak) el - fog egy *Algiri* tolvaj - hajó; és hogy annál bátorságosabban meg-tarthassa birtokában a' prédát, által szállított a' *Holland.* hajóra néhányat a' maga emberei közzül. A' *Hollandusok* csak hamar sajdították, hogy könnyen segíthetnének ők magokon, ha akarnák. Fogták tehát magokat, 's hirtelenséggel az *Algiri* *Törökökre* rohantak, meg - kötözték őket, és az *Algiri* hajót oda hagyván, szerentsésen a' *Génuai* ki - kötő helybe érkeztek; hanem itt ismét más szerentsétlenség érte őket. — Némelly *Fr.* rabló hajók leskődtek t. i. ezen ki - kötő helynél, 's tanátsot tartottak magok között, hogy ámbár a' ki - kötő hely *neutrális* is (az az, olly *Hatalmassághoz* tartozik, melly a' hadakozó *Felek* közzül egyikhez sem hajlott; mellyben annakokáért, a' *Nemzetek'* *Törvényre* szerént, nem is lehet egyik hadakozó *Félnek* is bántani a' másikat) mindazáltal csak el - tsipjék ők magoknak a' *Hollandus* hajót; a' minthogy következő

éj-

éjjel egyszerre el-vagdalták a' vas-matskák' köteleit, 's el-illantottak a' hajóval.

Frantzia Ország.

Páris Városa' 48 Szakasszaiban ismét egy Proklamátzió (Hírdetvény) tétetett közönségesse Mártziusnak 9-dikén, melynek következő értelmű kezdete volt: „Polgárok! nyissátok-fel szemeiteket. Nagy veszedelmek környékeznek titeket; az el-tsábított Polgárok azt kívánnyák, hogy a' külső Városok' kapui bé-zárattassanak, és a' harangok félre veretessenek; olly szándékkal vagynak ők, hogy új pártütést indítsanak. Hasonlítsatok - öszve egymással némelly történeteket, 's leg-ottan könnyű lesz meg-ítélnetek azon gonosz Embereket, a' kik el-szédítik a' Polgárokat, 's zenebonáskodásokra készítetik őket. Jusson elzettekbe, hogy ugyan azon időben lettek *Párisban* azok a' rendeletlenségek (a' nádmézes, szappanos 's a' t. boltoknak fel-dúlásaik), midőn az Ellenség' tsapatjai meg-támadták a' mi Sereg-ösztyályainknak tanyáikat. — Gondoljátok-meg, hogy a' midőn *Givetet* (*Hannau* Tartományának Fran. Országhoz tartozó részében fekvő Erősség) tzelbevették, 's még egyszer el akarják borítani *Frantzia Országot*: ugyan akkor hallatik a' hire, hogy pártütés fog támadni, mely egyszerre meg-gátolná a' rekrutázást, 's el-kerülhetetlen vég-veszedelembe ejtené a' közönséges hatalomnak egyetlenegy közép pontját (a' N. Gyűlést), mely segíthet a' **Közönséges Társaság'** állapotján. Polgárok!
 hogy

hogy kívül győzedelmeskedhessünk : belől tsendességnek kell uralkodni. A' Közönséges Tanács el-végezte magában, hogy félbe nem szakasztja a' maga Gyűlését; maradjatok ti is együtt fegyverben; értsetek egyet a' Tanáttal, hogy a' közöttetek lévő ellenségek meg-gátoltassanak szándék-jokban a' nagy vigyázás által. “

Stengel, és *Lanoue* Generálisokról, a' kik a' *Roërvize* mellyéken kommandiroztak azt végezte a' N. Gy. Mártz. 9-dikén hogy minden Írásaik el petsételessenek, magok pedig a' Had-Minister által a' Gyűlés eleibe állíttassanak. és a' mellettek vólt Nemzet Gyűlési Kommisszáriusok mind kettőről tegyenek relátziót (jelentést). — Ugyan ez nap, azt is meg határozta a' Gyűlés, hogy egy ollyatén Revolutzionális Törvénytörvényalkotó fel, mellyről ne lehessen más felsőbb Törvénytörvényekre apellálni.

Dumourier ellen is azt végezte a' *Poissonnerie* (Halász) nevű Szakassza *Páris* Városának, hogy Törvénybe kell azt idéztetni a' Nemzet Gyűlése által: a' minthoy ezen kívánságot elibe is terjesztette a' N. Gy. nek Mártz. 12-dikén a' meg-nevezett Város-Szakasz' Prézese. De a' Gyűlés igen meg-bojzankodott ezen kérésért, és által-adta annak meg-visgálását a' Bátorográ ügyelő Deputátiának; egyszersmind azt is végezte, hogy az említett napi Ülés' protokollumát el kell küldeni *Dumourier*nek, hadd lássa ebből is: mennyire bizik ő hozzá, 's betsüli őtet a' Gyűlés.

Hogy

Hogy a' tehetősebb polgárokat annál inkább koppaszthassa a' Nemz. Gyűlés; a' *Wagyontalanokat* pedig pénz ki osztatás nélkül is meg nyerhesse magának, 's el tukmálhassa őket a' Sereghez: ezen tekintetekből, mind szabadon botsáttatta az ollyatén foglyokat, a' kik adósságokért vettek áres. tomba. 'S egyfizersmind olly végzést hozott hogy ezentúl senkit se lehesse adósságért meg-árestáztatni. Hogy pedig tsak ugyan szép színt adhasson ebbéli rendelkezésének: azt dekretálta a' felől (mivel a' dekretálás igen könnyen áll nálla) hogy az, a' józan erköltsi tudományon, emberi jussokon; és a' Szabadság' principiumain fundáltak.

Bournonville, a' ki tsak mostanság leve Had-Ministerré, már is reá únt hivatalára, 's azt kérte a' N. Gy. től: hadd mehessen ő ismét vissza a' Sereghez.

Elegyos Tudósítások.

Úgy irták *Romából* Mártzius' 12 dikén, hogy már akkor jobban érzette magát Pápa ő Szentisége; de tsak ugyan benn tartózkodott még a' házban.

Prusszus Gen. *Raumer* fel-kivánta *Dántzig* Városát Martz. 8-dikán a' Prussziai Király' névében, olly maga' ki-nyilatkoztatása mellett, hogy ha 24 óra múlva kívántt kerek feleletet nem fog kapni: ostrommal lát a' dologhoz.

Martz. 7 dikén úgy irták *Varsóból*, hogy az *Orosz* Tsászárné' kívánságára, *Grodnába* fog menni a' Király, az Ország-Gyűléshez.

A'

A' Gyűlés' Marsallja pedig, Gróf *Pototzky*, *Pétersburgba* parantsoltatott.

A' *Stokholmi* Kereskedőket azzal bízattam meg *Engeström* Kantzellárius, hogy a' külső Udvarok' Követeikhez tett Jelentése szerént az Igazgató - Hertzegnek, tellyességgel nem fogja magát belé elegyíteni *Svéd Ország* az új *Frantziákkal* való hadba.

A' *Dániai* Udvarnál vólt *Frantzia* Követ, Márt. 12-dikén hagyta oda végképpen *Koppenhága* Városát.

A' *Svéd* Igazgató-Hertzeg egy rendelést adott - ki, mellyben a' közönséges Istentiszteleteknek immel ámmal való gyakorlása fő okául hozatik - fel az el - hatalmazott erköltsbéli feslettségnek ; minekokáért, a' Vasárnapoknak, és Innepnapoknak szorgalmatos keresztyéni meg tartása parantsolatik: ellenben az ilyen szent napokon a' vendégfogadókban, vagy más közönséges helyeken való dözsölés meg-tiltatik.

A' *Gallitziai* Kormányfő, szoros esméretére kíván jutni a' Kommisszariátusok által, az el-pusztultt Zsidó Familiáknak.

A' *Belgrádi* Basát kéztől fizeti már most a' Török Tsászár, még pedig elég tisztességgessen: mert hónaponként hat úgy nevezett erszényt ad néki. — Egy erszényben van 500 piaster, vagy oroszán-tallér (*Löwenthaler*). — Egy piaster, vagy oroszán-tallér, kevesebb valamivel két német forintnál.

Zimonnál tizeneggy mázsás, és 95 fontos vizát fogtak mostanság a' *Dunában*.

Béts.

B é t s.

Virág-Vasárnapján, dellyesti 12 órakor egész pompájokban jelentek meg a' Fels. Udvarnál, bútsú-vétel végett, a' *Lukhai* Közönséges-Társaságnak rend-kivül-való Követei.

Ugyan az nap ajánlottak bé az *Alsó-Ausztiai* Rendek, negyvenöt ezer hat száz aranyokból állott hadi segítséget ö Felségének, egy, *mahoni* fából készült ezüstös ládátskában, mellynek fedele' közepére, hosszas kerekded formájú ezüst pléh volt alkalmaztatva, következő értelmű német fel-irással: „Ezen kevés, egészen önként-való ajándékkal nevezetesítik hív engedelmes-ségű *Alsó-Ausztiai* Rendjei *II. Ferentznek* a' maga Népéhez olly időben mutatott Atyai hímélését, a' midőn el múlhatatlanok voltak a' hadi költségek.“ — Földes Uraságok' Tisztjei, 's Alattvalói, Tzéhek, és némelly nemtelen magános személlyek is adtak az említett summába 14670 forintot, 's 7 1/4 krajtzárt.

Erdély Országi Kommendáns Gróf *Mitrovsky*, Tsász. Kir. Belső Tanácsossá lett, 's ennél fogva excelentziás titlust nyert. *Pusztá-Födémesről*, Koshavának (Mártziusnak 23 dik napján.

„Néhai *F. XVII. Lajos*' Frantzia Ország' jó szívű Királyának szörnyű halálára deák nyelven készített, 's így kezdődő Éneket (Ode): *Stupete gentes. Crimen ab impia* etc Magyar Nyelven kívántam én a' *Hírmondó* által kedves Hazámfiával olvastatni:

Bámúljatok, ti, Nemzetek! a' dühös Frantzok, Királyjoknak koronás Fejét

Töröl le-szelték: oh kegyetlen
Fajzatok, ím' mire nem fakadtak!!

A' régi híres *Burboni* Ház' Fia,
Kit a' nagy Isten rendele és ada;
Hogy légyen Őrállója Népnék,
Artatlanúl adaték halálra.

Természet ájúl; gyászba borúl az Ég;
Plútó pokolban reszket; egész Világ
Búslalkodik; főképpen a' jók
Illy iszonyú eseten zokognak.

Kő szívet hordoz mellyje alatt 's tigris
Meg-halladott már e' fene durva Nép;
Mind, a' mi szent, fel-forgatá már:
Hajdani híres Hazája pusztúl.

Jámbor Királytát meg-ragadá 's ölé!
Súgáridat, Nap, rejtsd 's ne botsásd reá;
Hold, éjtszakát sűrű homályban
Hagyj; magas Alpesek! essetek rá!!

Törvény-hozókat, kik tsupa *Brútosok*,
Rosszban követvén a' zabolátlanok'
Tsordája, nem nyúghattak, a' míg
Bárdjok alá nem esék Királyjok.

A' bátor Héró, bár a' halál fejét
Környékeze, nem tsüggede; sőt nemes
's Hérókra illő vig szemekkel
A' gyülevész sokaságra néze.

Nem félt haláltól: Lelke nem éreze
Fúlánkos ösztönt; Tisztiben híven el-
Járt; mondhatá hát: ím' meg-állok,
Bátor az Ég le-szakad fejemre!

Igy e' nagy Hertzeg, *Frantzia'* vólt ditső
Királyja, kínok közt le-hanyatla: gaz
Nép' vad dühösségét ki-állván
Már az örök nyugalomban örvend."

(Egy *árkus Tóldalékkal*.)

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak, Mártzius' 29-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

T u d ó s í t á s

Azon Királyi Társaságról, melly egy hajókázható Tsatornát ísattat Magyar Országban.

Melly fok hasznot hajtson egy olyan Tsatorna, mellyen terhes hajókkal alá 's fel lehet járni, elegendő példa arra Anglia, Hollandia, 's más pénzes Országok, mellyekben az ollyas Tsatornák által nevedett mindenek felett a' kereskedés, és az Országnak virágzó állapotja. Édes Hazánkat az Isteni gondviseles bőven meg-áldotta a' természetnek majd minden a'ományával, mellyekkel nagy haszonnal kereskedhetnének Hazánkfiái, mind az Országban magában, mind azon kívül-is, ha a' tsinált utaknak szűk vólta, és a' hajókázható Tsatornáknak nem léte miatt, vagy éppen nem üzhetik azokkal a' kereskedést, vagy ha üzik-is, igen kevés haszonnal kelletik nekik még mostan meg elégedni, kiváltképpen azon költségekre nézve, mellyekbe kerül mostan a' jószágoknak egy helyről más helyre való szállittása. — Szívekre vévén ezen akadályait Hazánk virágzásának két Erdemes Hazánkfiái, Kis Jó'sef és Gábor Testvér Atyafiak, az öregebbik igazgató Kamarális Ingenieur, és Ns. Bács Vármegyének Törvényes Tábla Bírája, az iffiabbik pedig Kapitány a' Ts. és Kir. Ingenieur-Korpusnál; egy plánumot dolgoztak ki egynehány elztendőig tartott szíves fáradozásaik után, mellyben elő adják, mi módon lehessen Hazánknek első nagyságu folyó vizeit, a' Dunát és a' Tisát, egy hajókázható Tsatorna által össze-kapcsolni, melly ál-

tal véget vetnek egy igen költséges és veszedelmes kerülésnek, és leg alább is 20 napokkal meg kur-titják a' hajókázást.

Minekutánna ezen Plánum az arra ki-küldetett s' a' dologhoz jól értő Férfiak által ott helyben meg vis-gáltatott, és az Országra nézve nem csak nem károsnak, hanem magoktól az Országbeli és Udvari Kormány-lzékektől is igen hasznosnak találtatott volna, nem csak azt méltóztatott kegyessen meg-engedni a' Ts. és Királyi Felség, hogy az Anglusok példájok után, kiknél több illyes tsatornák készültek már ezen mód szérént, egy különös Kompániát fel állithatnak, Királyi Magyar Hajókázható Társaság név alatt; hanem a' Magyar Udvari Kamara által azokkal kötöttett kontraktussában, ezen Társaság-nak fenn tartására sok szabadságoknak, 's egyéb-bjóknak engedelmével mutatta ahoz Királyi kegyel-mét; sőt ezen Hazánk jóvára intézett igyekezetnek fel segéllésére 200,000 forintokat rendelt a' Királyi Kintstárból, és maga kegyes indulatjából azt is meg-engedte, hogy ezen Tsatorna, minekutánna el-fog készülni, Felséges Nevét viselje.

Hogy ezen nagy mértékben mutatott Ő Felsége kegyelmének mennél hamarább meg felelhessenek a' két Erdemes Hazafiak, azon vannak tellyes erejek-ből, hogy mihelyest el jönnek a' jó idők, azonnal a' Tsatornának ásásához fogjanak, mellyről követ-kezendő Tudósítást kívántak általunk ez úttal közre botsítani:

„Ezen hajókázható Tsatorna N. Bács Várme-gyében fog ásattattni. Kezdődik a' Duna partján fekvő Monostorszeg és Bezdan helységek kö-zött, 's Zombor Királyi Város, és más helysé-gek alatt el menvén, Földvárnál a' Tiszába szakad. Hossza 13 és fél Geometrika mértföld, szél-lesége pedig olyan, hogy két a' Dunán járni szo-kott akármelly nagy hajók-is egymásnak ki térhet-nek benne. A' belé eresztett viznek mélysége egy ölnyi fog lenni. Három Anglus módra készítendő erős viz-rekeszek (Kasten-Schleußen) lesznek a' két végén, és a' közepén, Verbász nevű helységnél mel-

mellyek arra valók, hogy ezen rekeszekbe a' vizet kedvek szerént erefzhessék, a' hajókat fellyebb vagy alább szállithassák, és a' Duna, 's Tisza árvizeit meg-gátolhassák.

A' mint fel van vetve, ezen nagy munka belé kerül kilentz, leg-felyebb tíz száz ezer (egy millió) forintba, és három esztendők alatt végre hajthatódik. A' haszon, mellyet ezen Tsatorna hajtani fog, ezekből áll: a' melly hajók által mennek rajta, a' Felség helybe hagyásából egy másától fél krajtzárt fizetnek minden mértföldre; azután a' Magyar Kamarával kötött Kontraktusnak ereje szerént, 25 esztendők alatt, ezen Társaság fogja a' Söt, Tobákot, Rezet 's egyebb értzeket, életet, 's más Királyi Transzportot a' Tsatornán által vinni azon az árron, mellyen mostan vitettettek, melly fok ezerekre megy minden esztendőben; úgy hogy, öfsze vévén esztendei jövedelmét a' Társaságnak, bé hoz az leg alább is 9, 's 10 forintokat minden száz forintba interesül. Ebből ki tetszik, hogy annak esztendei haszna nem valamelly bizontalan, 's veszedelmes spekulátzió, hanem mint Anglia Országban, bizonyos transzportokon, fuvarokon, és hajóbérekben fundáltatik. Ide járúl az is, hogy ezen Tsatorna által felényére meg rövidítették a' mostan messze le kerülő és veszedelemmel tellyes hajókázás.

Illy szembe tűnő hasznoknak valóságokról meggyőztetvén sok Hertzegi, Grófi, 's más Familiák mind itten Bétsben, mind oda le Magyar Országban is, bé állottak ezen Társaságba 's annak előmozdítására nagy summa pénzeket rész szerént már lefizettek, rész szerént azoknak le-tételek eránt saját kezek írásait, 's petséteit adták. Kik ezekről, és a' Társaság' plánumáról bővebb tudósítást kívánnak venni, ne terhelteffenek K i s s Testvérek szállásán, az úgy nevezett S a i l e r f t a d t o n, 1372 szám alatt való házban, a' 3-dik Kontignátzió meg-jelenni, a' hol mindenek elő fognak mutattatni, 's szóval-is megmagyaráztatni, — A' Plánumnak summája ezekből áll:

Ezen Társaságban az Aktziák *) három rendre osztattattnak. Az első rendű Aktziák 5000 forintból állanak, a' második rendűek 1000 for. a' harmadik pedig 500 for. A' ki első rendű Aktziát vesz, letetzi azon 5000 for. fél esztendőnként, az az lefizet elejét az Aktzia - Levélnek által vételekor 1000 for. és azután minden fél esztendőben 1000 for. A' második rendű Aktziánál lefizetik az Aktzia - Levélnek vételekor azon Aktziának felét, az az 500 for., a' másik felét letetzik egy esztendő múlva, ízámlálván az esztendőt azon naptól fogva, mellyen az első felét tették le. A' harmadik rendű Aktzia egyfzerre fizetődik-le.

A' ki az első rendű 5000 forból álló Aktzián kívül, két második rendű, és hat harmadik rendű Aktziákra, mind öfzfe 10,000 forintra kötelezte magát, elejét ezen summának ötöd részét, az az: 2000 for. fizeti le, a' többit pedig fél esztendőnként.

Azon summa pénzekért, mellyek Aktziákért fiztettek, 5 forból álló Interest fognak kapni minden száz forinttól az Aktziákkal-bírók három esztendőknek le folyások alatt, a' meddig t. i. fog a' Tsatornának ásása tartani. Ezen munkának végre hajtása után a' Tsatornából bé-jövő haszon minden esztendőben híven ízámba vétetik's fel osztatik a' Társaság közönséges Gyűlésétől, 's az Aktziákkal-bíróknak minden leg-kissebb pénz ki-fogás nélkül kezekhez szolgáltatik.

Minden esztendőben egy közönséges Gyűlést fog itt Bétsben tartani a' Társaság, mellyben az első rendű Aktziákkal-bírók, vagy azoknak képviselőik, *v o t u m d e l i b e r a t i v u m* mal fognak bérni, és a' fenn nevezett 9 's 10 forintból álló intereseiken kívül, arra is szabadságok leszén, hogy minden esztendőben egy akármelly nagyságú terhes hajót, minden leg kissebb fizetés nélkül által vihetnek

*) Aktziának (Action, Azione, Actien) ollyas summa pénzeket szoktak nevezni a' kereskedésben, mellyeket valamelly hasznos Társaságba adnak öfzfe annak Tagjai, 's just vesznek az által a' Társaság nyereségeiben való osztózásban.

nek a' Tsatornán, vagy ha ezen szabadsággal magok élni nem kívánnának, azt akárkinek is eladhatják, vagy ajándékozhatják.

Az Aktzia-pénzt le lehetett Bétsben tenni a' magát Baldtauff és Kompánia név alatt írni szokott Pénzváltónál (Wechsler). Annál adódnak ki az Aktzialevelek is, és a' le tett summákról szóló Kvietáncziák; nem külömben az esztendei Interes és annak idejében a' fel osztott nyereség is. Azon pénzeknek nagyobb bátorságokra nézve, mellyek a' fenn nevezett Pénzváltónál fizetődtek le, vagy ezután fizetődnek, és az azokért esendő interesteknek rendes ki szolgáltatásokra nézve, *három száz ezer forintokig kezezséget vállolt magára a' Hertzeg Dietrichstein-i Ház, ezen köz hasznú munkának első Előmozdítója, 's Aláírója, 's kezezségének meg erősítésére korálmizáltt, és petsétes levelet adott Kiss Testvér Atyafiának.*

Az Aktzia-pénz első részének letételére következő idők határozottak meg: az itten jelen lévő Aktziákkal - bírók, kik neveiket alá írták, le fogják Aktziájoknak első részét fizetni most folyó Mártzius hónapnak utolsó napjáig; a' nem ide való pedig ugyan ezen esztendőben esendő Április hónapjának 12-dik napjáig. Már sok Aktziák el vannak foglalva, a' magokat valóban nagy számmal jelentett 's alá írt Méltóságok által; kik a' még meg maradtakat meg akarják magoknak szerezni, ne sajnálják magokat jó eleve jelenteni Baldtauff Pénzváltónál (bey dem Großhandlungshaufe Baldtauff und Comp.) az úgy nevezett Stock am Eisenplatz-on, 861-dik szám alatt, az első Kontignátzion, a' hol kész pénz helyet, elveszik a' Bankók a' t-is, és egyéb a' közönséges Fundusokhoz 3 és fél, vagy 4 forint interesre adott pénzekről szóló Obligátziókat is, azoknak a' Bétsi Kereskedők házánál *) folyó árrok szerént. “

Tu-

*) Kereskedők-háza (Bourse, Borsa, Börse) olly hely, mellybe öllze gyülekeznek a' Kereskedők és a' Pénzváltók, 's tanácsot tartanak a' Kereskedés folyamottjáról.

T u d ó s í t á s

A' leg első és leg régibb Magyar Gram-
matikáról.

*Grammatica Hungarico-Latina in
usum puerorum recens scripta Ioanne Sylvestro
Pannonio autore.*

De noua apud nostros, beneficio Principis
nostri, imprimendi arte ad Iuuenes Hexasticon.
Quisquis in hoc ludo studiis incumbis honestis,
Hæc noua quæ cernis jam cape dona libens.
Progressum spondent studiorum namque
tuorum,

Diues quæ numquam Pannonis ora tulit.
Atque tuo meritas noctesque diesque referre
Ne cesses grates, qui exhibet ista, Duci.
*Neanesi *) Anno 1539. Die 14. Iunii.*

Ez ennek a' nagy ritkaságú könyvet-ské-
nek az egész titulussa, 8 ad rétben, hat árku-
sokból áll, igen jó, tiszta, erős papirosra
va-

*) Ez a' Neanesis, Magyarúl Új-Szigeth
nevű Város, a' mint Silvester ebben a' Gram-
matikájában beszéli, Vass-Vármegyében Sár-
vár mellett volt, mellynek egyik oldalát a'
Rába, másikat a' Geme folyóvíze mosta.
Nádasdi Tamásnak kedves mulató helye
lévén, ő azt sűrű plántált erdővel, gyümölcsös
és virágos kertekkel, kis sétáló helyekkel, és
egyéb gyönyörűségekkel gazdagon fel-ékesítette;
egyszer'smind a' Várat is régi romladozásából
ki vette, erős sántzokkal, kő falakkal és bäs-
tyákkal meg erősítette el annyira, hogy 1532-
dik esztendőben a' Törökök meg nem vehet-
ték, kényszerítettek szégyennel alóla el menni.

vagyon nyomtatva, úgy hogy szintén a' Hollandiaival vetekedik; sem a' levelek, sem azoknak lapjai számokkal nintsenek megjegyeztetve; sem az árkusoknak számai a' könyvkötőknek kedvéért betűkkel nintsenek megbélyegeztetve. Ez a' könyvetske úgy elenyészett a' Hazában, hogy senki is tudtomra arról e' mai napiglan sohol még csak nem is emlékezik. Láthattjuk annak okáért avagy csak e' példából, hogy a' pogány Nemzeteknek gyakori iszonyú pusztítások, rablások, és magunk között esett viszálykodásaink, egymás ellen való kárhóztosok rendbéli törekedéseink miatt számtalan jó könyveink úgy elritkultanak, hogy akarmely drága árban sem szerezhettük meg, sőt azok közül némelyeknek még csak emlékezetek sem maradtak fen közöttünk.

Silvester János volt e' Magyar Grammatikának a' szerzője, a' ki *Szinirvárallyán* született Szathmár Vármegyének Nagy-Bánya-hoz három mértföldnyire fekvő akkori kis Mező-városában, melly azon időben a' Nagyságos *Perini Jánosnak* birtokában volt. Hallván *Luthernek* és *Melanchtonnak* jó híreket, meg házasúlt ember korában azoknak halgatására tanulás kedvéért 1534 - dik esztendőben *Vittebergába* ment, és az oda való fő iskolának Jegyző-könyvébe a' maga nevét ekképpen írta be: *Ego Ioannes Sylvester, aliter Erdőssi, subscribo legibus Studioforum Nationis Hungaricae Vittebergae commorantium.* Onnét idő múlva a' szép tudományokkal, a' 'Sidó és Görög nyelveknek tudásával meg rakodva a' Hazába vissza tért.

De

De egy bizonyos helyben maradása nem lehetett az irigyek miatt, míg nem osztán utóllýára *Gróf Nádasdi Tamásnak*, az Ország' Palatinusának, *Új-Szigeth* nevű Várossában, a' mellyet ő Görögül *Neanesis-nek* nevezett, bátorságos menedék helyet talált volna. Itt először a' *Bán'* engedelméből az alacsonyabb gyermeki tudományokat tanítgatta, fáradhatatlan szorgalmatossága által lassanként jó iskolát állítván-fel, nem sokára nagyobb készületű iskola-házat építtetett köből a' Méltóságos Úrnak parancsolattyából a' maga költségén. Ekkor itt írta *Silvester János* a' tanuló Ifjúságnak számára a' fellyebb meg írt *Magyar Grammatikát* 1536-dik esztendőben, a' mint könyvének eleibe függesztett, és iskolába járó *Theodorus* nevű szülött édes Fijának ajánlott levele bizonyítja. Azonban ez a' Professori ember az új Testamentomot is született Magyar nyelvünkre által fordítván, minthogy edgyszer'smind udvari Papságnak viselésére is méltóztattatott volt, könnyen meg nyerhette, hogy Új-Szigethen Könyvnyomtató műhely, *Typographia*, állíthatnák-fel. Ebben a' új Typographiában jött ki leg először az a' mi Magyar leg első Grammatikánk 1539-dik esztendőben, és az azután következett 1541-dikben pedig az új Testamentomnak ugyan *Silvester János* által Magyar nyelvre lett fordítása *Abády Benedek*, tudós Papnak és Könyvnyomtatónak vigyázása alatt nyomtattatott ki azon Új-Szigethi Typographiában, a' mellyről más helye-

Iyeken Deák Irásimban ez előtt már bőven értekezödtem vólt.

Midön *Silvester János* ez könyvében a' Grammatikának minden természeti tulajdonságait elő beszéllette vólna, Deákúl azt *Litteraturának*, Magyarúl pedig *Betűkrül való Tudománynak* nevezi. Nem erezkedem én olly mélyen belé, hogy *Silvester* ez Grammatikájában a' Magyar nyelvet rendel minémű regulákba szedte és foglalta legyen öszve; mert az az én tzélomon kívül igen sokra terjedne ki. Méltó vólna ezt a' drága ritkaságú könyvet újra ki nyomtatni: nyelvünkre, sőt egyéb okokra nézve is különös szép dolgokat lehetne belőle tanulni, annyi-val is inkább, hogy széllyel ez írásában nyilván valóvá tette, hogy a' Magyar nyelvnek, melly nagy szoros meg eggyezése legyen a' 'Sidó nyelvvel, és azt egyszersmind példákkal is meg-mutogattya, azonban e' tekintetben még a' Görög nyelvből is sok dolgokat világosit meg: egész gyönyörűség, nyelvünkre tartozó e' régi Írást meg olvasni, mellyből világoson ki lehet még azt is hozni, hogy senki eggy igaz és valóságos, Grammatikát nem írhat, hanem ha a' 'Sidó és Görög nyelvet jól érti, sőt ebből lehetne a' mi időnkhez képest kevés munkával alkalmaztatva, egy tökéletes Grammatikát a' Magyar Haza' számára készíteni.

Azonban úgy láttzik, hogy *Silvester János* még talán az O Testamentomot is fordította legyen Magyar nyelvünkre, a' melly
ugyan

ugyan világosságra nem jött; mert a' Mójses könyveiből és a' több Próféták' Írásiból számas Szentírásbeli helyeket hord elő ebben a' Magyar Grammatikájában, azok közül tsak egyet írok ide le, a' mellyből tessék ki mind fordításának illendősége, mind pedig az akkori Magyar szóllásnak, és írásnak formája: *Joel Prófétának* II. 28. 29. v. így vagyon a' 'Sidóból fordítva: Es liszen az utolso napokban, az Isten monga, ki fogok ötteni az én lelkemből minden testre, es profetalni fognak az tü fjaitek, es a tü lea nitok. Az tü ifjaitok latast fognak latni, es a' tü uineitek almat fognak latni, es bizonaual a napokban ki fogok ötteni az en lelkemből az en szolgaimra, es az en szolgalo leanimra es profetalni fognak. Az efféle ritkaságu tsemegékben magokat gyönyörködtetőknek kedvéért. El nem mulathatom, hogy *Silvester'* Deák Verseit is ide le ne írjam, mellyeket *Theodorus* nevű Fijának ajánlott vólt:

Sub luna genito noua, nouum nunc
 Nato, prodit opus nouo, nouum sit
 Vt munus pueris, nouo sub anno
 Qui formam Studii nouam sequuntur.
 Vt dictat schola quam nouam, nouellis
 Erexit pueris, in urbe noster
 Princeps, quae noua dicta, quod sit inter
 Curuos, Insula fluminum recessus.
 Quin tu pate, novum, precamur, ut sis
 In Christi populo nouo, per orbem,
 Caecas pellere quod queat: tenebras

Astrorum

Astrorumque ducem pijs , oriri
Curet pectoribus, tenelle, sydus.

Debreczenben, Böjt elő Havának 2-dik napján
1793-dikban.

D. W. I.

Conspectus novi Operis.

Argumentum suscepti instituti hoc titulo declaratur: Rerum Austriacarum Scriptores, qui lucem publicam adhuc non viderunt, et alia monumenta diplomatica non dum edita, quibus huius gentis et complurium vicinarum medii aevi historia, ac iura eius temporis publica, provincialia, municipalia, feudalia et civilia illustrantur etc. Eruit ac edidit Adrianus Rauch, Cler. Regul. Scholarum Piarum. Qua contentione, quo applausu Pithaei, Quercetani, Urfisii, Freheri, Struvii, et tot aliorum, qui perveustos Germaniae, Galliae, Angliae etc. Scriptores, indefesso labore pervestigatos, in publicam lucem eduxerunt, collectiones exceptae sint: quae merita nostra quoque aetate Muratorius, Ludewigius, ambo Pezii, Schwandtnerus, Oefelius, Dobner etc. simili industria apud litteratum orbem compararint, ac quantum splendoris illustriores etiam bibliothecae ex huius generis voluminibus nanciscantur, ignorare nemo potest, qui umquam historiae litterariae operam dedit. Quibus si careremus, pene omnis, medii certe aevi, historia densissimis tenebris obvoluta iaceret. Itaque eruditorum virorum otio abuterer, si in hoc opere commendando, quo post laudatissimos Peziorum et Duellii conatus rerum Austriacarum Scriptores nondum vulgatos, aliaque diplomatica cimelia, huc usque incognita, historiarum studiosis offero, longior sim.

Ac profiteor, me omnem prope aetatem meam colendae patriae historiae impendisse, summaque felicitate id consequutum esse, ut tam ad Caesareae bibliothecae, quam ad sanctioris tabularii Austriaci thesauros iam a pluribus annis aditus mihi pateret.

Inde

Inde factum est, ut singulari indulgentia Excellentissimi L. B. A. SWIETEN ab Intimis S. C. et R. A. M. Consiliis, et Augustae Bibliothecae Praefecti, favente autem in primis, et suppeditante eruditissimo Michaelae Denis, ab aulicis Augusti Consiliis, eiusdemque Bibliothecae primo Custode; nec minus clarissimo Michaelae Schmidt Consiliario itidem aulico, et sanctioris tabularii Directore, praeflantissimi et quantovis pretio aestimandi codices, quibus hae gazae abundant, non modo describendi, sed etiam typis in publicum proferendi copia mihi concederetur. Pari benevolentia illustrissimus Baro Franciscus de Prandau, de Superiore Statuum Austriacorum Consilio, a multiplici eruditione et editis lucubrationibus in republica literaria notissimus ex insigni bibliotheca sua, quae praeter copiosam eamque lectissimam librorum impressorum suppellectilem Codicum manu scriptorum, ac speciatim ad historiam et iura Austriae pertinentium magno numero splendet, delectos quosdam cum litterato orbe communicandos permisit. Nec pauci alii codices aliorum patronorum liberalitate ad manus meas pervenerunt, quos suis locis laudare non praetermittam. Quod vero praecipuum est, omnes hi codices eius sunt momenti, ut Pezianis, Ludewigianis, Senkenbergianis etc. nullo titulo postponendi sint. Quod, cum e praelo prodierint, omnibus, qui ea de re judicare poterunt, probatum iri confido.

Nunc, quid in hoc opere adornando a me praestitum sit, exponendum est. Primo, maximam diligentiam adhibui, nunquam aliena, sed solum manu mea usus, ut apographum, ad summam authentici fidem descriptum, exemplo suo accuratissime responderet. Unde litterarum forma, interpunctionum, et propria singulis aetatibus scribendi ratio religiose a me observata et retenta est, abbreviationibus solum exceptis, quas legentium commodo congruis litteris expressi, ea prorsus ratione, qua diplomata, tomo III. historiae meae Austriacae in appendice subiecta typis edenda curavi: quo studio me non modicam gratiam a doctis viris inivisse, testimonia habeo. Id enim

enim, si quid recte iudico, hac methodo obtinetur, ut major fides, tamquam appposito sigillo, impressis exemplaribus concilietur, et venerandum vetusti codicis prototypon veluti oculis legentium oblatum esse videatur. Tum apographum plus simplici vice cum authentico pene anxie contuli.

Singulis codicibus, Peziorum, Dobneri, aliorumque exemplum sequutus, monita seu observationes praemitto, quae subiunctorum Scriptorum aut historiam, aut facta ab eis proposita illustrant, aut iis immoror, quae critica investigatione expendenda videbantur. Notulas paucissimas, et ejus solum generis adiicio, quibus in re dubia significetur, codicem autographum eiusmodi voces ita scriptas reliquisse: non nunquam, ad obscuriorem textum facilius intelligendum, verba nobis usitatorum in iisdem notulis substituo. In id denique praecipue curam me impensurum spondeo, ut typi sint emendatissimi, et authenticis codicibus, quantum obtineri poterit, maxime conformes.

In primo volumine Chronica Garstenae et Florianense, e Bibliotheca Palatina depromta, clarissimo Rosenthalio olim visa, tomò III. historiae meae Austriae iam citata et a multis avidissime exspectata, locum habebunt: his accedet eximium Ioannis Enninchelii germanicum opusculum de finibus Austriae et Stiriae, cui eiusdem Auctoris rythmica Austriae historia, patrio sermone scripta, subiungetur, quae iam anno 1618 a Megifero, deinde rursus anno 1740 in forma 16a Lincii edita est. Nunc, si quis miretur, aut omnino inique ferat, me adversus factam fidem iam impressos libros obtrudere, is noverit, posteriorem editionem adeo neglectam esse, ut pro proiecta habenda sit; Megiferianam vero, praeterquam quod perrara sit, notis illis omnibus, qui clari cuiusdam et veteris scriptoris editionem commendant, destitutam esse, quod viro, cetero quin multiplex scientiarum cognitione ornato, sua tamen aetate in diplomaticae et criticae regulis parum versato, ignoscendum est. Itaque doctorum virorum iudicio haec nova Enninchelii ex praestantissimo Augustae bibliothecae membranaceo codice editio

tio pro prima, nee corrupta, mutila, quales anteriores sunt, atque adeo pro nondum edita cenferi potest, ita, ut hoc munus, veluti novum, litterato orbi non ingratum fore confidam. In hanc rem eruditissimi Khautzii Specimen de litteratis Aufriacis, articulo Ioannes Ennenkel, legendum est. Ceterorum Scriptorum, qui eodem primo volumine comprehenduntur, seu nomina, seu themata frustra attexerem, cum nemini adhuc cognita sint.

Numerus voluminum, quae in lucem proditura sunt, ab emtorum numero pendeat, ex quo intelligam, quam litterarum cultores huius mercis sint appetentes. Penus permagna praelo dignissimorum codicum ad manus est, quibus sitis eorum, qui his studiis delectantur, uberrime possit expleri. Diplomatum quoque Aufriacorum, ad eandem mediam aetatem spectantium, ex illibatis fontibus, et authenticis instrumens me indicandis, eruditorum ingentem thesaurum delegeri, quibus omni mediae aetatis historiae, et iuribus in nostris provinciis tum usitatis clarissima lux affunditur. Haec, si a litterato orbe desiderari perspexero, liberali manu suppeditabo.

Cum legentium commoda sollicitè confecer, ad hoc opus typis edendum formam chartae, quam Median quart vocant, delegeri, quod eam alteri, quæ in folio appellatur, multis causis praeferendam esse existimarem. Tomi singuli ad tria fere alphabeta excrescent, id quod ob maiorem minoremve codicum amplitudinem exacte definiti non potest; at dabitur tamen opera, ne mole admodum sint dissimiles. Pretium omnino aequissimum constituetur.

Operis huius volumen primum proximis Calendis Aprilis Viennae apud Iosephum Stahel, et Pestini apud Ios. Stahel et Kilian, pretio 4 fl. 30 xr. venale erit.

*Egy el hagyatott Szívnek képe Dávidnak
ama' Verse után le rajzolva: Idegenné
lettem az Atyámfiainál, és jövevénnyé
az Annyámfiainál. Ps. 68. v. 9.*

Láttam személyében egygy éltes jámbornak,
Mint szívében a' bús indulatok forrnak:
Lassan mozgó szeme' bádgyatt pillantása,
Fohászkodásokkal szaggatott szóllása,
Ide, 's tova lóggó feje' szédelgése,
Reszkető lábának tántorgó lépése
Vala kúltsa szíve' belső rejtekének,
Értelmes tolmátsa titkos érzésének,
Mint téli sanyarú fergeteg' idején
Az ősz Havasoknak tsikorgó tetején,
Midőn a' kegyetlen szél minden szegletet
Ormos fuátagok alája temetett,
A' nyögő gerlitze repdes minden-felé,
Bujna, ha lehetne, az odúba belé;
De sohol sem akad a' régi szállásra,
Mellyen le tehetné fejét nyugovásra:
Úgy lézzeg magával, hordván sátorfáját,
Hasztalan keresi elvesztett Hazáját.
Előbbi helyének nintsen semmi nyoma,
Hál' adásnak le dült benne a' temploma.
Kik magokat tegnap mélyen meg hajtották,
Ma büszkén hátokat néki fordították.
Kik a' jó kenyeret tegnap vele ették,
Ma házok' ajtaját előtte bé tették.
Ha, hogy régi hitre tekintsenek, kéri,
Minden esküszik, hogy őtet nem ismeri.
És így akármerre bús szeme forduljon,
Nem tartóztathatja, vérbe ne borúljon.
Te szánakozásra méltó jámbor! téged'
Mint vezetett jégre tsalfa reménységed?
Az el pártúlt szívek, mint egygy erős várnak
Bástyái, magókból mindenütt ki zárnak.
Nints, ki múlt napjaid' néked vissza szülje,
Bánatos ortzádról könyved' le törülje;
Nints, ki meg osztozzon veléd a' siráson,
Sérelmes ügyedhez orvos kézzel lásson;

Ninta

Nints, ki figyelmezzon panaszod' szavára,
 'S a' vigasztalásnak vigyen tavaszára.
 Annyi száma nintsen tengeri fővénynek,
 Mennyit néked tűrni kell mint jövevénynek! —
 Kérded: ki légyen ez gyámaltalan személy?
 Ha kívánod tudni, az, ki véled beszél.
 Mi dolog az? Tehát már te sem ismered
 Véled egy anyának tején nevelt véred?
 De hadján, hogy engem nem ismersz inséget,
 Találok számodra egy hímes mentséget:
 A' nyájos szerentse míg reám mosolgott,
 Sok jó ismerősöm mint a' hangya bolgott,
 'S míg ő fenhéjázó szárnyain hordozott,
 Elizelkedés' temjén füstével áldozott,
 Feleim' szíveket nékem hódoltatta,
 Személyemben vélek magát imádtatta.
 De lábai alá a' miolta gázolt,
 Halavány bánatot az ortzámra mázolt,
 Ő beléjek pedig öntött indulatot,
 Melly szerentsétlenhez visel útálatot.
 Nem tsuda tehát, hogy most az emberségnek,
 Vége vagyon a' szép isméretességnek.
 Mert miként én színben, úgy ők el változtak
 Szívben, és színemtől szívekkel távoztak.
 Mert szívesség épül ma olly eb szokáson,
 Hogy a' szerentsével járjon egy tsapáson.
 Nem hiszem, hogy öszve nem szűrte a' levet
 Mind kettő, 's egy tálból maszlagot nem evett,
 Mihent kezd a' tzinkos szerentse változni,
 Kezd a' szívesség is hitében habozni,
 'S melly óra szerentse kerekét akasztja,
 A' szivességnek is az végét szakasztja.
 Szent Isten! ki hitte volna azt előre,
 Hogy jussak én még olly mostoha időre:
 Hogy a' vér a' vérhez verjen olly hidegen,
 Hogy bátyáim között legyek mint idegen,
 Hogy anyámúai nézzenek szegényre
 Mintegy sohonnai gyűttment jövevényre?

Bertits Ferentz.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ Bétsbon, Szent György-Havának
(Aprilisuek) 2 dik napján, 1793-dik
Elztedöben.

Hadi Környütlállások.

Mártziusnak 21-dikén, újra győzedelmi jelentést írasított Koburg Hertzeg Béts felé; 23-dik és 25-dik napjain pedig az említett hónapnak, két örvendetes Hírmondókat indított - el, Eg *Lichtenstein Mórítz* Tsászár' karabélyos Reg. béli Hadnagynak, és *Schau-roth* Koburg Draconyos Kapitánynak személlyeikben. Az utóbb említett Öröm-hozó már *Brüsszelből* indúlt, mellyben hogy tsak olly rövid ideig uralkodhassanak az új Frantziák: a' Világért se hitték volna.

F f

Du-

Dumourier (*Dümurié*) Frantzia Vezér, Párisban létekor ki-tsinálta volt a' Minisztériummal, hadd vihesse ő Seregének nagyobb részét *Hollandia* ellen, úgymint a' mellynek gazdag Városaiban, 's ezek között nevezetessen *Amsterdamban* temérdek kintsel meg fogna majdan rakodni, 's ez által fundamentomot vetne a' hosszas háború-folytatásnak. Tsak hamar meg is vette *Dümurié* *Breda*, *Gertruydenberg*, és *Klundert* nevű Erösségeiket a' Hollandusoknak. *Mastricht* erős Holland. Vár sem soká állotta volna már ki a' Frantziáknak tüzes vivását; de hogy fülökbe hatott ezeknek Hg *Koburg*' első diadalmainak hire: nyakra före lódúltak a' Vár aiól.

Hire menvén *Párisba* ezen nagy veszteségnek: tüstént parantsolatot küldött a' Ministerium *Dümurié*hez, hogy sietne minél hamarébb H. *Coburg*' szándékának meg gátolására, a' ki egyenessen *Brüsszel* Városát vette tzélba, tsak nem minden nap diadalmaskodó seregével. Minekelötte oda hagyta volna *Dümurié*, seregének némelly részével együtt, *Brabántziának*, *Hollandiához* tartozó részét: meg-erössította az el vett *Hollandus* Erösségeket, *Bergopzoom* és *Villemstadt* Váraít pedig tüzeffen vivatta.

(*Villemstadhoz*, *Rotterdam*, 3; *Haga* pedig a' hol ül a' Közönséges Tárlaság Fő Kormányfzéke tsak hat mértföldnyire esik.)

Brüsszelbe érkezett *Dümurié*, Mártz. 11-dikére virradóra; onnan ment H. *Coburg* serege eleibe, melly még akkor — ha *Brüsszelre* nézve állunk — *Tirlemonton* túl volt.

volt. A' vala t. i. *Dümurié'* szándéka, hogy a' mi Seregünket, kántonirozása, az az, falukban lévő kvártélyozása közben támadja meg: de Hertzeg *Coburg* is táborában szándékozott meg lepni az ellenséget, és éppen innét esett olztán az az igen igen ritka dolog, hogy a' két ellenkező sereg, útjában szembe találkozott egymással, melly *Törén*etről közelébbi levelünkben szóllottunk; valamint azon véres ütközetéről is, melly *Tirlemonton* innen esett nyóltz mértföldnyire *Brüsszel*hez; 's tartott regeltől fogva setét estig, a' meddig t. i. láttak ágyúzni. Ebben az ütközetben leg többen estek el a' *Nassau* vasas Regementjéből. — Más nap, a' magokat vílssa vonó *Frantziák* után küldötte Hg. *Coburg*, F. M. L. *Benyovszkit*, ki is Mártz. 20-dikán el érvén a' *Frantzia* Armádiának *Arriergárd*áját, vagy hátul menő részét tüzessen meg támadta azt, 's más fél óránnyira üzte *Tirlemont* Városán túl.

Ezen a' napon délyyefti 12 órakor ebéd után, *Benyovszky* serege után indúlt az egész Armádia, 's túl *Tirlemonton* táborba szállott keresztül az Ország-útján. Ugyan ezen a' napon el küldetett *Mylius* Oberster mintegy 3 ezer Emberrel, hogy *Diest* Városából — melly 3 kis mértföldnyire fekszik *Tirlemonthoz*, — verné el a' *Frantziákat*: de ezek olly keményen viselték magokat, hogy csak második húzomban vehetett rajtok erőt *Mylius* Úr. El fogta a' Vezérjeket *Saint-Cartillon* Oberst-Lieut. ot, 50 Emberrel együtt. A' több része az ellenségnek nem *Lo*vánium; hanem *Antverpia* felé kéntelenítette

tett magát vissza vonni. — Részünkről egy Kapitány kapott sebet, 's ötvenen rész szerént el estek, rész szerént meg sebesítették. *Dieffen* kívül, *Scherpentevelt*, és *Siechem* nevű helyeket is el foglalt Ob *Mylius*.

Márt. 22-ikén tovább indult *Tirlemonttól* Seregünk 3 tsapatokban. *Blam* nevű faluhoz érkezvén a' középső tsapat számos *Frantziákra* talált ottan, kiknek azonnal nekik esett. Soká tartott, és igen véres volt a' viadal, mert *Lovániumtól* mindég frissebb népe érkezett az ellenségnek: de miénk volt még is végre a' győzelem. A' mi el-estteinknek és sebesieinknek száma többre ment itt 400-nál; az ellensége pedig két ezernél. *Brüsszel* és *Löven* közé vonták magokat a' *Frantziák*.

Még véresebb, de hasonlóképpen diadalmas ütközete volt F. M. L. *Benyovszkinak*, *Pellenberg*, és *Löven* között. — Négy Svadronyos, és egy második Kapitányok estek el itten az *Eszterházy* Huszárok között. — 3 ágyút nyertek Vitézeink.

Brüsszel, és *Löven* között nagyon jó helye volt az Ellenségnek; de még sem merte már szerentséltetni magát többé, hanem *Brüsszelen* által, *Austriai-Flandriának* *Dornik* (*Tournai*) nevű Városa felé vette útját. — Oda hagyta *Mecheln* Városát is.

Brüsszelben szíves tisztelettel fogadtatott *Károly* Fő Hertzeg Mártz. 25-dikén; igen öröndetes hajlandóságot mutatott a' Nép, Seregünkhöz is.

Minthogy az Ellenség jó mészé el-vette magát szem elől: jónak ítélte Hg *Koburg*, meg-pihentetni egy kevéssé, a' sok győze-
ben

ben igen meg-fáradtt Népet; azért *Brüsszelben*, 's ennek környékén kvártélyba szállította azt.

Az utolsó Kurir, Kapitány *Schauroth* ezeket beszéltette: „Az ő el indulásakor közel volt a' halálhoz Kapitány Gróf *Koháry*, kinek a' lába fejét el hordta rézsút *Altenhofennél* az ágyú golyóbis. — Ambár mindenütt tsináltt utak vagynak *Belgyiomban*; még is most úgy el-romlottak, hogy a' *Frantziák* annyi lovat kéntelenítették most hat fontos ágyújaik eleibe fogni, a' mennyin vontatták másszor a' tizenkét fontosokat: mellyeket annakokáért, vagy egészen prédául hagytak a' miéinknek, vagy pedig el ásták a' földbe. — Minekelőtte, *Brüsszel* tájját el hagyta volna *Dümurié*: eleikbe terjelztette Katonáinak, ha akarnának e' szembe szállani Vitézeinkel, de azoknak a' volt a' kérések, hogy vigye őket magok Hazájokba.

A' *Dümurién* vett győzedelmek, annál ditsőségesebbek: mivelhogy őtet az egész Világ meg esméri Nagy-Vezérnek, 's maga is úgy hitte, hogy, — *török szakad*, — néki győzni kell. — Mennyire iparkodott ő Seregébe is katonai lelket önteni, 's el hitetni vele, hogy győzhetetlen lehet csak akarja: leg alkalmasabbnak itéltük ennek megmutatására ide iktatni azon Írást, mellyet akkor botsátott *Dümurié* a' maga *Belgyiomi* Katonáihoz, midőn Tudósítást vett az *Altenhofeni*, és *Aacheni* Történetről. Ez az:

„Szerentsétlenséget kezdetek próbálni derék Pajtásim, Barátim, Fiaim; 's úgy lát.

láttzik, hogy a' ti Közönséges-Társasági nagy szivűségtek, 's határt nem esmérő bátorságtok, mellyek eszközölték az én szerentséimet egyszerre alább szállottak. A' ti magatok el hagyása volt az oka, ezen kedvetlen történetnek, melly Titeket olly böltsékké, 's okosokká tészen, mint a' milyen derék Vitézeknek esmértelek én meg benneteket. Két annyi erővel vóltatok Ti mint az ellenség, melly el hagyatta veletek tanyáitokat: ez az az ellenség, mellyet mi együtt győztünk meg *Cámpániának*, és *Belgyiornak* síkjain. Jusson eszetekbe, hogy a' *Grandpréi*, és *Sainte-Menehouldi* mezőkön, mi, kik tsak egy maroknyi számmal vóltunk, többet meg-jádzottattunk 80 ezer Embernél. Ugyan azon Generálisok, most is a' ti Vezéreitek: legyetek egész bizodalommal ő hozzájok. Ha az ellenség által fog szállani a' *Mosa* (*Meuse*) vizén: szerkeztessétek öszve Batalionaitokat; igazgassátok fel bajonétjaikat; kezdjétek rá a' *Marsiliaiak'* *Dalját*, 's győzni fogtok. *Breda*, *Klundert*, *Gertruydenberg*, ezek a' három erős helyek, mellyek rettenetes modra meg vagynak rakva ágyúkkal; 's környékeiknek mesterséges vízzel való el öntése által hozzá járúlhatatlanokká tétettek, nyóltz napok alatt meg adják magokat azon Batalionoknak vivására, mellyek egyenessen jöttek Fr. Országból, és még soha sem harztoltak. Magatok ítéllyétek meg, mit kelljen néktek tselekednetek; néktek, kik még mindenkor győződelmeskedtetek. Nem lehetek személlyesen veletek egynehány na-

pokig, azért: hogy eleséggel, fegyverrel, pénzel, munitzióval, 's újj Frigyesekkel térhessek vissza hozzátok. De ha külön lesztek is tölletek egy kevés ideig: az én szemeim mindazáltal távolról is vigyázni fognak Ti reátok, értetni fogom tanács-adásaimmal a' Ti Generálisaitokat, a' kik nékem Tanítványim, 's Barátim. Szégyenlyétek, hogy csak egy szempillantásig is hibázott bizodalmotok 's bátorságtok; emellyétek fel Közönséges-Társasági fejeiteket; bojjzállásról gondolkozzatok, halljatok meg mint szabad Emberek, vagy győzzetek — Ölellek benneteket, 's úgy szeretlek mindnyájotokat, mint egy jó Atya, a' maga Gyermekait.“ *Dümurier, Fő Vezér.*

A' Szárdiniai Király' Tartományjaiból is győzedelmi tudósítások érkeztek.

Márt. 12-dikén költt *Hágai* tudósításokból olvassuk, hogy Gen. Lieut. *Bedaulx*, a' ki *Gertruydenberg* Várát fel-adta volt Márt. 4-dikén a' Frantziáknak, mihelyest *Hágába* érkezett Márt. 11-dikén, mindjárt árestomba tétetett. — *Moerdyknél*, sokszor próbáltak által-szállani a' Frantziák, a' *Hollandiai* Köz. Társaságnak tulajdonképpen úgy nevezett *Hollandia* Tartományába; de *Kinsbergen* V. Admirális által mindenkor szereztsésen vissza verettettek.

Magdeburgból extra-postán szállíttatott a' Prussziai Király mostanság igen sok ágyúkat a' *Rajna* felé. Az első transport (szállítvány) Márt. 20-kán érkezett *Frankfurtba*, 's állott öt ágyúkból, mellyeknek vontatására minden stázió (posta, álláson) 30 lovak kivántattak, A'

A' *Moguntzia* Városa' ostromlására rendelt Sereg' számát 50 ezerig valónak írják, melly Seregnek egy része induló félben volt már Márt. 22-kén *St Goarnál*.

(*St Goar*, vagy *S. Gever*, fő Városa az Alsó *Catzenelnbogeni* Grófságnak. Fekszik a' Rajna-vize' napnyugoti partján. Birja a' *Hessenrheinfelsi* Ház; a' *Hessencassel*inek pedig katonai őrizete vagyon benne. A' kapujánál kezdődik egy *Distriktus*, melly *Hundsrück*-nek neveztetik, és mostanság igen sokat forog emlékezetben.)

Custine Frantzia Vezér, vissza érkezvén Párisból *Mainzba*, maga mellé vett 12 gyalog Batalionokat, és 20 lovas Svadronokat, egy batteriával együtt, 's megtámadta Prusszus Oberst. *Zekulit*, a' ki 300 Gyalogokkal, és 150 Huszárokkal 's Drágonosokkal állott *Stromberg* Városánál. Hét órakor kezdődött a' viadal, 's tartott délutánni egy óráig; a' midőn vissza-vonta magát az Oberster Úr 32 Ember-veszteséggel, ide értvén Hadoagy *Lobnit*, a' ki sebet kapván el-fogatott a' Frantziáktól. Az Ellenség' kára, mintegy 300 személylekből áll, kik között vagynak Gen. *la Torette*, és Oberster *Dangon*.

Nem hijjába, hogy nem tud az *Algiri Dey* magyarul: mert ha tudna, tudná ezt a' példa-beszédet is: *Ajándék-marháának nem kell fogát nézni.* — Azon ajándék, melyet szokás szerént a' múltt esztendőre kapott volt a' *Hollandusoktól*, nem éppen innye szerént volt ő szakállas Felségének; fogta tehát magát, 's betsülettel hadat izent *Hollandan*.

landiának. — Az Akták, mellyekkel a' Hollandiai Köz. Társaság által lett meg-sértet-tetését mutogatta a' Hollandiai Konzulnak, és *Gobius* hajós Kapitánynak, némelly rothadtt deszkák voltak, mellyek tud. ill. az ajándék-deszkák között válogattattak ki. A' *Hollandiai* Tolmátsnak ezt mondotta szóval a' *Dey*: „Nem fogja ő ugyan el-felejtteni hogy a' Hollandiai Közönséges Rendei segítségével voltak hozzája, a' *Spanyolokkal* folytatott hadakozása' alkalmatosságával; de csak ugyan nem kell ám őtet bolondnak tartani.“ A' *Hollandus* Konzul' felelete e' volt: „Sajnállya, hogy az ajándékba küldött árbotz-fák, 's deszkák olly rosszak találtak lenni; annyit bizonyosan tud mondani, hogy a' *Hollandiai* Közöns. Rendei úgy fizették azoknak az árrát, mint jóknak: mindazáltal már egyébképpen nem lehet segíteni a' dolgon, hanem a' rossz árbotzfák, és deszkák rakattassanak félre, 's meg kell írni a' Köz. Rendeeknek, hogy küldjenek jobbakat azok helyett.“ — Ezen válaszával bé-dugta a' Konzul valamennyire a' *Dey*' száját; — de hogy a' gerendákra került a' sor, 's ezek is szintolly alkalmatlanoknak találtattak, mint az árbotzfák: már ezen ismét nagyobb mértékben fel-gerjedtt *Dey* Úr' felséges haragja a' *Hollandus* Nemzet ellen, 's így szóllott nagy tüzessen: „már nyilván látja, hogy őtet csak meg akarják tsalni; valamit hoztak néki, az mind rossz; 's a' mit kívánt, azt tellyességgel nem hoztak.. Minden más Nemzetek jobban mutatják, úgymond, magokat ő hozzája, a' kikkel békességben

va.

vagyon. “Egyszersmind parantsolta, hogy küldődjön vissza néki a’ békesség - kötésről való bizonyság - irás; — magoknak pedig a’ Hollandus hajós Kapitánynak, és Konzulnak azt ígérte, hogy többé nem kívánja őket látni, hanem takarodjanak; ugyan csak jó útát még is kívánt nekik. — A’ had-izenéstől számlálva, 30 napokig nem lehetett volna a’ *Dey*’ szava szerént semmi ellenségeskedéseknek történni, a’ két Fél között; de erre nem hajtottak az *Algiriak*, hanem minekelőtte el - teltek volna is a’ 30 napok: el - fogtak 9 *Hollandus* hajókat, melyekről hogy tudósítást vett a’ *Dey*, el - bocsátatta őket; de már akkor a’ rajtok lévő teréhből, eleségből, hajókhöz való készületekből, sőt még a’ hajósoknak ruháikból is jól magokhoz vettek az *Algiriak*.

Lengyel Ország.

A’ Közönséges - Gyűlés egy rendelést adott - ki az *Orosz* Követnek kívánságára, mellynek ereje szerént mind azok, valakik elzöklői ’s követői voltak az 1791 dik élt. Máj. 3 - dikán végre - hajtott Konstitutióznak, tartoznak választani e’ kettő közzül: vagy le - mondani t. i. irásban az említett Konstitutióról, ’s a’ mostani Konfederáció mellé állani; vagy 24 óra alatt el - takarodni *Varsóból*.

Gróf *Pototzky*, a’ ki *Grodnából Pétersburgba* hivattatott, *Valevszky* nevezetűt ajánlott a’ Gyűlésnek maga helyébe Marsalúl vagy Elölülőül; de ez nem akarja másképpen fel - vállalni a’ Marsallságot, hanem bizonyos feltételek alatt, mellyek közzül

va-

valók ezek is: 1.) adja keze' irását felölle az *Orosz Követ*, hogy *Lengyel Ország* nem fog fel-olztatni; 2.) a' ki-költözött *Lengyeleket* nem kell leg-kissebbnyire is hábor-gatni.

A' Király azt írta Február. 18-dikán a' Gyűléshez, hogy ő a' maga utolsó reménységét veti egyedül az *Orosz Tsászárné'* nagy lelkiségébe, a' kihez ugyan azért folyamodott is a' Nemzet' nevében.

Parantsolat ment a' *Lengyel Katonákra*, hogy a' kik közzülök, az *Oroszokkal* közelebb folytatott had' alkalmatosságával keresztek kaptak jutalmúl: azokat ne mérészelylyék többé viselni. Azoktól, a' kik különben tselekesznek, el-vétetik a' keresztek.

Elogyes Tudósítások.

Az *Orosz Tsászárné* egy rendelést adott ki a' múltt Febr. 8-dikán, mellyben az eránt való akarátját jelenti, hogy az *Orosz Birodalom*, és *Frantzia Ország* között semmimű kommunikátzió ne legyen mind addig, míg ismét helyre állánd *Frantzia Ország*nak rendes, és törvényes igazgatása' formája.

Ezen rendelésnek ereje szerént, tartoznak minden *Oroszok* haladék nélkül oda hagyni *Frantzia Ország*ot; valamint az egész *Orosz Birodalomból* is ki kell takarodni 3 hetek alatt minden ollyatén *Frantziáknak*, a' kik helyesnek esméri a' magok *Hazájok*nak mostani igazgattatása' formáját; a' melly *Frantzia* ellenben továbbra is szándékozik meg-maradni az *Orosz Birodalomban*, tartozik esküvéssel kötelezni magát: hogy ő, valamint soha sem vólt kedvellője azon is-

istentelen, és pártütői gondolkodás' formájának, melly el-hatalmazott mostanság Fr. Országban: úgy az oda bé-vitt mostani igazgatás' formáját is, törvénytelen erőszakoskodásnak, 's a' leg keresztyénebb Királynak — *XVI. Lajosnak* — meg-ölettetését, a' leg-utálatosabb gonofzságnak, és a' törvényes Fejedelem ellen koholt igen gyalázatos pro ditzió' (árulás) gyümölcseinek esméri; ennek szerző okaira átkot mond; hív és engedelmes lessz azon Királyhoz, a' kire fog Frantzia Ország' Koronája szállani, a' successio (következés) rendi szerént 's a' t.

A' *Spanyol* Udvarnál már régólta szolgált Frantziák, mind nyúgodalomra tétettek; hanem meg hagyatott egész fizetések. Ezen példát követik többnyire más Nagygyai is *Spanyol* Orzágnak. — A' ki-költözött Frantziák közzül ellenben, sokan vétetnek-fel a' *Kallon* nevezetű Királyi Testörzök közzé.

Dántzig Városa egy petsétes Irást küldött Mártz. 11-dikén Prullzus Gener. *Raumer*hez, mellyben magát alája vetette a' Prussziai Király' fő Uraságának, 's kérte a' Generálist, hogy engedné meg néki, hadd küldhessen a' Prussziai Királyhoz egy Deputátziót, melly által egyenessen végezessen ő Felségével. Reá állott Gen. *Raumer* ezen kérésre, hanem a' dolog' ki-meneteléig zálogúl kívánta a' Várat. A' Nép' pártütésének meg gátolására alkalmas rendelések tétettek.

A' *Svéd* Igazgató-Hertzeg jelen vólt Mártz. 8-dikán, az Ifjú Királlyal együtt, *Upland* Tartományának *Upsala* nevű igen ré-

régi, és alkalmas nagyságú Városában, az
 Universitas' Jubileumán. A' Tanulók nem
 csak az, hogy tsendessen viselték magokat
 az egész Inneplés' alkalmatosságával; hanem
 az uralkodó Ház eránt viseltető hív hajlan-
 dóságokról is különös bizonytságot tettek az
 Igazgató-Hertzeg, mint Universitas' Kantzel-
 láriussa előtt.

A' *Svéd* Igazgató-Hertzeg, és az Iffú
 Király, *Finnlandiába* szándékoznak a' jövő
 tavasszal, hogy ott az *Orosz* Tsászárnéval
 személlyessen együtt lehessenek.

A' *Prussziai* Király, le-vette Gróf
Schulenberg-Kehmertről, a' ki egy időtől
 fogva mindúntalan betegeskedett, a' külső
 dolgokra ügyelő Miniferséget, 's bízta azt
 Gróf *Haugevitzre*.

Bartodetzki Oberstlieut. egy Magyar
 Granatéros Batalion' Kommendánsa, Mártz.
 15 dikén temettetett-el *Koloniában*.

Mártziusnak 14 dikén, Had-Minister-
 választásban foglalatoskodott a' Fr N. Gyűlés,
 's újra *Bournonville* választatott, a' ki fel is
 vállalta ugyan a' Miniferséget, hanem csak
 kevés időre; mivel tökéletes szándékkal
 vagyon, a' mint mondotta, hogy Apr. elein
 a' Sereghez indullyon.

M a g y a r O r s z á g.

Ketskemétről, Mártz. 14-dikén.

„A' midőn olvasom a' *Hirmondóból*
 azokat a' sok áldozatokat, mellyeket Fels.
 jó Fejedelmünknek hív Alattavalói bé-
 mutatnak, 's a' mellyek ő Felségétől olly
 nagy kegyességgel vétetnek; Magyar Nemze-
 tünknek ditséretére, és sokaknak másoknak
 is

is fel - gerjesztésére , akartam az Uraknak tudtára adni: minémű nagy serénységgel, és buzgósággal szorgalmatoskodtak a' Ns *Jász* és *Kún* Distriktusok , mind a' reájok kivetett segedelem - pénznek , és gabonának, mind pedig a' 181 lovaknak , és annyi katonáknak meg - adásán , és ki - állításán , úgy annyira , hogy ezeknek szorgalmatos Elöljárói , 's Kapitányaik , de a' Népnek is Királya'hoz való nagy buzgósága által , már a' [múltt Januáriusban mindeneket végrevittek , és Katonáikat , lovaikkal együtt a' Nemes *Barkó* , és *Tsászár* Regementjeinek által is adták , még pedig húsz válogatott lovakkal a' reájok vetett számot meg is töldötták ; a' gabonát is magatzinokra ; a' pénzt pedig az illő kaszákra bé - szállították ; a' Legénységet jó formán egy nap és este mind ki - állították . Még sokkal több állott - bé , mint kívántatott ; és így mivel lehetett benne válogatni : könnyen által - láthatni , hogy az eleje és szépe maradván - meg , lehet reménység , hogy a' dühös , és utálatos ellenséggel , Magyar Huszárok' módjára fognak bánni . A' minthogy ezen Kerületekből való *Jász* , és *Kún* mind törsökös Hazafiak , már a' Török háborúban , és most is , a' kik még meg - maradtak a' Gr. *Vurmzer* , 's más Regementekben , elég szép próbáit adták Magyar jó vérű vitézségeknak . Annyival jobban nevedik pedig most ezen Kerületekben , és ezeknek Lakossaiban , a' Királyhoz , és Hazához való buzgóság , hogy már most a' Ts Haza őket is az Ország' Rendjei 's Karjai közzé bé - vette , és Érd. Elöljáróiknak szót , és

és széket engedett. Ezen kívül tapasztalják, hogy a' mostani Ország' Deputátziói is jó tüzébe vették privilegialis állapotjokat."

B é t s.

Aldozó Tsötörtökön, meg-mosta ő Felsége, mint Apostoli Király, 12 öreg szegény Férjfiaknak lábaikat. Tsászárné ő Felsége, viselő s állapotban lévén, nem moshatta-meg személyyessen a' 12 öreg szegény Asszonyoknak lábaikat; hanem csak ugyan jelen volt a' mosáson, melyet az öregebbik Fő Hertzeg Asszony vitt végbe helyette. Mind a' két nemű Öregek új ruhát kaptak ő Felségektől, 's az Arany-Szálában gazdag ebéddel meg-vendégeltettek. Méltóságok tették az asztali szolgálatot. A' két leg-öregebb Asszonyok között mind-egyik 101 esztendő s volt. A' Férjfiak ez által sokkal ifjabbak voltak.

Húsvét' első napján *To Deum* tartatott, szép győzedelmeinkért a' Sz. István' Templo-mában, a' hol ő Felségek is meg-jelentek egész pompájokban. — Míg az Isteni szolgálat tartott: három izben durrogtak a' bástyákra ki-szegzett ágyúk.

Békés Vármegyének *Orosház* nevű Hely-ségéből származott *Tzetter Sámuel* Hazánk-fiának nevét több izben olvashatták Erd. Ol-vasóink az általunk, le küldött képek alatt. Ezen szép tehetségű Ifjú különös szorgal-matossággal fáradozott darab időtől fogva egy *Maulpertsch* híres képművész által rajzolt képnek rézre való mettzésében, mivel ezen munkája által kívánta magát a' világ előtt meg esmértetni, minekutánna az ide-
való

való Akadémiában pályáját végezte volna ebben az esztendőben. Erre nézve eszedezett Gróf Balassa Ferentz ő Exc.nak, hogy munkájának zsengejét engedné meg Nagy Neve alatt világ eleibe bocsátani. Ő Kegyelemse, ki a' Tudományokat, és a' szép mesterségeket nem tsak nagyon betsüli, hanem azokat igyekezik is bővkezüése által elő mozdítani, — mint ennek világos példája a' többek között az is, hogy a' Losontzi Oskolában 12 Iffiakat neveltet maga költségén, — nem tsak azt méltóztatott kegyessen meg engedni, hogy neve alatt bocsássa világ eleibe *Tzetter* Deák és Magyar Alól - írással a' munkáját, hanem ezen jóra törekedő Hazánkfiának fel - segéllésére száz for. kat is rendelt; azon felül az általa metztett képet sokszor ki nyomtatattatta maga költségén, hogy ezen nyomtatványok az itten múlató Méltóságoknak elosztogatván azoknál fogva esmeretessé tehesse magát az ifjú Rézmettző. Ezen metztett képnek magyar alólírása következő: *Vénus' Diadalma*, Fő Mélt. Balassa Gyarmati Gr. Balassa Ferentz Úrnak, Kékkői, Vág Besztertzei, Iietavai, és Eberhárdi Várak' 's Uradalmak' örökös Urának, Szents. Tsász. és Kir. Fels. Urunk' Kamarássának, és Belső Titkos Tanácsossának, Sz István Első Apostoli Kir. Keresztes Rende Rommendátorának, és a' Gallitziai 's Lodomeriai Országok eránt rendeltetett Fel. Udvari Kommissió' Elöl ülőjének, Ő Exc. nak ajánlja mély alázatossággal *Tzetter* Sámuel Orosházifi. — Szélessége, és hosszasága a' képnek nagyobb egy lábnyinál. Az árra 1 for. 30 kr.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsban, Szent György-Havának
(Áprilisnek) 5 dik napján, 1793-dik
Eiztendőben.

Hadi Környülműlések.

Tegnap érkezett Bétsbe, *Koburg'*
Dragonys-Regementjebéli Oberster *Fischer*
Ur, azzal az örvendetes hírrel, hogy
Namur Várát ismét mi birjuk. Beszéli,
hogy *Namuron* innen egy kis *Frantzia* Sereg
feküdt; de ez, érezvén magában, hogy
tsudát nem tehet: el-lódúlt; benn a' Várban
igen kevés őrizet vólt: azért is könnyen
hozzá jutottunk.

Délután újra más Kurir jött, 's azt a'
győzedelmi jelentést hozta, hogy *Antverpia*

G g

Vára

Vára is vissza-vétetett a' Frantziáktól, melly Szerentsés vissza-vételnek körülállásait következőképpen értettük: „*Mylius* Obersterünk, néhány ezerevel magával *Antverpia* felé indult, Frantziákat vadászni; de sehol se találván ellenségre, egész *Antverpia* alá ért minden akadály nélkül. Szerentsét akarván próbálni, fel-kérette a' Várat, Trombitás által, kemény fenyegetés mellett. Látván a' benn lévő Frantziáság, hogy éppen nem jó renden fekszik a' szénája: alkudni (kapitulálni) kezdett. Történt ezenközben, hogy azon Frantzia Sereg, melly *Dümurie'* parantsolatjára oda hagyta az el-vett Hollandus Várat, éppen *Antverpiának* vette útját; és mivel semmit sem tudott belőle, hogy a' miénk a' Vár alatt vagynak, 's várják annak fel-adását: ehez képest minden bátorsággal nyomult elő felé. *Mylius* Ur meg-látván még messziről a' feléje tartó Frantziákat, azt gondolta, hogy ellene jönnek; azért is meg-támadta őket. Ezek a' Várba vévén magokat, tanátskoztak az őrizettel, 's abban állapodtak-meg, hogy ne vonnyanak ujjat a' miénkkel.“ — Halljuk, hogy *Mons, Dornick (Tournay)*, 's más Városokból is ki-hültek a' Frantziák.

Magunkról itélvén, hisszük, hogy Erd. Olvasóink is kívánnák látni, 's olvasni azon tudósításokat, mellyeket *Dümurie'* küldött Párisba, a' közötté, és *Hg Koburg* között volt ütközetekről.

Mártziusnak 16-dikán estve, ezt írta Tirlemontból, a' hadi dolgokra ügyelő Ministernek:

„Ma

„Ma reggel meg-támadtam *Tirlemontot* jobbról és balról, a' Seregnek egy részével, minthogy a' más rész nem egyesíthette volt még magát velem. Gen. *Valence* kommandozta a' jobb szárnyat; *Miranda* a' balt; *Egalité* (az *Aureliánumi Hertzeg* Fia) pedig a' középsőt. Mi meg-vettük a' Várost, és túl kergettük rajta az Ellenséget, melly minket *Goidsenhofen*, és *Haukendower* falukban nagy maga' el-izánásával meg-támadott. A' Sereg, nem tsak egész állhatatossággal óltalmazta itt magát; hanem szerentsésen is meg-támadta az Ellenséget, és tsak az éjtzaka vetett véget az ütközetnek, melly tartott — egy kevés pihenésre szánt igen rövid köz időt ki-vévén — tegnap déltől fogva, egész ma estvéli hét óráig. Felette nagy bátorságot mutatott az egész Sereg; és az Ellenség kiváltképpenvaló gyakorlottságot a' hadi operációkban; 's ez az éppen, a' mi annyira neveli a' mi betsületünket. — Bizonyos vagyok benne, hogy *Koburg* Hg méltó tekintetbe fogja venni a' Közöséges-Társaság' Seregét. Magános körülállásoknak elő-adásába belé nem ereszkedhetem, mert a' hólnapi napra való rendelés-tételekben kell foglalatoskodnom; tsak azt említem még, hogy a' nyóltzadik gyalog Regiment bajonéttal hajtoita-el magától a' *Koburg*' Dragonyossait.“

Hallyuk, mit irt Mártz. 19 dikén ugyan tsak *Tirlemontból* datált Levelében:

„Az én Seregemnek két osztályai, t. i. a' jobb szárny, és a' középső tsapat szerentsések voltak; de minthogy a' bal szárny

Tirlemont megett meg-szaladt, és én semmi tudósítást se vehettem felőle: magam indúltam feléje személyyessen. Midőn láttam a' környülállásokat: én is vissza-vontam magamat, és ismét *Lövennél* akarok megállapodni, hogy *Brüsszel*, és *Mecheln* Városainak őltalmokra lehessek. A' mi veszteségünk leg-alább is reá megy két ezerre; ágyúkat is vesztettünk, mellyek között három 12 fontosok vagynak. *Valence* három vágást kapott a' fején; egy darab el is esett a' feje' kaponyájából. “

Azzal rekeszti-bé ezen tudósítását *Dümúrié*, hogy nem tette ugyan még le minden reménységét; meg-vallya mindazáltal, hogy a' szerentsétlenség nagy: mert Katonái között nőtlön nő a' rendeletlenség, engedetlenség, és a' szökdöséshez való kedv; valamint más részről, a' *Belgák* között a' *Frantzia Országaiak* ellen való gyűlölség.

Hertzeg *Hohenlohe* — (ez előtt Erdély Országban volt Kommandirozó) Korpussa 35 és két harmad rész Batalionokból, 's 14 és fél lovas ősztályokból, összeséggel mint egy 50 ezer emberből áll. Ezen feregtnél 8 Generálisok vagynak, kiknek neveik így következnek:

Maga Her. *Hohenlohe*, Gr. *Erbach*, Gr. *D'Alton*, Báró *Beaulieu*, Báró *Blankenstein*, B. *Lilien*, B. *Werneke*, B. *Wälsch*, B. *Schmerzing*, Gr. *Belgarde*, Gr. *Mercantin*, és *Fitzgerald*. — A' Gyalog Batalionok ezek: *Schröder Károly* Regementjéből 2 Batalion. *Clerfait*éből 3, *Manfredini*éből 2, *Klebeké*ből 2, *d'Alton*éből 1, *Gemingen*éből 2,

Li.

Lignéből 1, Devinséből 1, Würtenbergéből 1, Mitrovszkyéből 2, Benderéből 3, Mathesenéből 2, Kinszky Ferentzéből 2, Stainéből 2, Jellachichéből 1, Murrayéből 2, Colorado Jó'seféből 1, Würtzburgiak közzül 1, Bambergiak közzül 1, Sclavoniai Határörzök (Gränitzer) közzül 1, Warasdiak közzül 1, Anhalt-Zerbstiek közzül két Kompánia, Le Loup Vadásszaiból 4 Komp. Garnizon Regimentből 4 Komp. A' Lovasok közzül ezek: Tsászár, és Kinszky Jó'sef könnyű lovassáiból három három osztály, Fő Her. Jó'sef Dragonyoszaiból 3, Anhalt-Zerbsti Lovasokból egy svadron, Wurmser Huszárai 5 oszt. Ezen Korpus Trevir (Trier) és Luxemburg táján fekszik.

Királyi vérből származott Frantzia Hg Condénak mintegy 5000 lovasokból, 's 4000 gyalogokból álló Serege, Mártz. 30-dikától fogva Aprilis' 7-dikéig, Heilbrunn Városába, 's ennek mellyékére rendeltetett.

(Heilbrunn, Birodalmi Szabad Város. Fekszik a' Sváb Kerületben.)

A' Kolóniai Választó-Hertzeg, mint Münsteri (Monastériumi) Püspök, 1600 Katonákat tartozott volna adni a' Német Birodalom' részére. Már ki is vóltak ezek állítva; hanem a' Hollandiai Köz.Társasággal lévő kötése szerént, annak segítségére küldötte említett Katonáit: a' Német Birodalom eránt való kötelességét pedig pénzül tellyesítette, még pedig saját vagyonjából, hogy Alattvalóit semmi újj adóval ne kénytelenítessen terhelni. A' melly Katonaságot úgy tartozik ki-állítani a' Német Birodalom'

ré.

részére, mint *Kolóniai Választó-Hertzeg*: annak is felét pénzül adja, és azt is hasonlóképpen tulajdon *Kintstárjából*. Serkentett, maga példájának követésére minden *Tartomány*aibéli privilegiáltt személyeket is, hogy a' mostani rend-kivül-való esetben tselekedjék azt, a' mit a' szükség kíván tőlök.

Hannoverába, olly parantsolatja érkezett az *Angliai Királynak* Martz. 16-dikán, hogy haladék nélkül 500 tanultt *Vadászokból* álló *Korpus* állittasson fel, 's indullyon tüstént *Gen. Vangenheimnek* vezérlése alatt a' *Hollandiai Sereghez*. — Nyóltz ezerre megy a' száma azon *Katonaságnak*, melly *Angliából* szállítatik által *Hollandia'* segítségére. Ugyan ezen végre *Britanniai* zsoldra vett-fel a' *Király* némelly *Hannoverai Seregeket*: melly tselekedetét ő *Nagy-Britanniai Felségének* köz-akarattal helybe hagyták az *Ország-Gyűlésnek* mind két *Táblái*.

Mediolánumba (Mailandba) egy *Sta-féta* érkezett Martz. 11-dikén *Pedemontzium (Piemont)* *Tartományából* azzal a' *Tudósítással*, hogy a' *Szardiniai Királynak* *Colli* nevű *Generálissa*, *Nizza Városánál* össze meg össze verte a' *Frantziákat*, 's nagy nyereséget tett. A' sok holt *Frantziák* száma közül valónak mondja a' *Tudósítás Biron Kom-mendirozó Generálist* is.

Dántzig (Dantiscum, vagy Gedanum) *Városa*, *Prussziában* fekszik ugyan, a' *Weichsel* vizének tengerbe való szakadásánál; mindazáltal 1454-dik esztendőtol fogva
Lengyel

Lengyel Ország' őlalma alatt, nagyobb részént maga szabadságában élt. — Most ennek külső erősségeit, és *Wechsfelmünde* nevű Várát el akarta egyszerre foglalni Prusszus Generállieut. *Raumer*; de ezen kívánságra nem állott reá a' Város: kötelezte magát ugyan tsak, még pedig írásban, hogy a' Prussziai Király' Fő Uraságát meg fogja ezentúl esmérni, és ezen írást el is küldötte magához a' Prussziai Királyhoz. — Hogy *Dántzig* Városába, 's ennek Megyéjébe Sereget küldött a' Prussziai Király, ezen tselekedetének azt az okát adja: mivelhogy a' *Dántzigiek* között sokakat el-foglalt a' Frantzia Jakobinusi-Lélek; a' kik tehát el nem mulatták volna, a' közönséges Ellen-séget — az új Frantziákat — mind egyéb hadi készületekkel, mind nevezetesen gabonával segíteni.

Báró *Trenk* — a' kinek nagyobb a' hire magánál — és a' kiről olly sokat beszélltek, 's irtak is mostanában, hogy meg-tsalta volna a' *Párisi* Jakobinusokat — Mártzius' 15-dikén *Havre de Grace* nevezetű Frantzia ki-kötő helybe érkezett; de szándéka ellen. Egy Frantzia Kaper (rabló hajó) tsipte-el t. i. azon *Hamburgi* hajót, mellyen, többekkel együtt B. *Trenk* is ült, 's vitte foglyúl az említett ki-kötő helybe.

Folytatása, a' S. Troui Levélnek.

Seregünknek azon osztálya, melly *Aquisgranum* (*Aachen*) Városa felé ment kevés ellent áliás után ezt a' Várost meg vitte, és 22 ágyúkat nyert az elienségtől réiz szerént benn a' Városban réiz szerént

pedig a' Városon túl egy órányira fekvő erdős hegyeken. Utjokban iszonyú sok Frantziát lekalzaboltak Vitézeink. Nem különben viselte a' *Linich* felé nyomúlt Osztály is, magát *G. La Tour* vezérlése alatt, de azon a' tájon nem vesztett el több ágyút az ellenség négynél mivel nem is vőlt több neki. — *Venkheim* Generálisunk' osztályát bé nem várák *Rüremondban* a' Frantziák: ámbár keményen bé vőltak is sántzolva. — A' melly része az Ellenségnek *Venló* Városán innen tanyázott, ez is el-hagyta a' maga iszonyú nagy magazinomjait, 's nehéz ágyúit minden azokhoz tartozó kőszületekkel együtt, és szaladt, valamint tsak szaladhatott *S. Trou* Városa felé.

Bátor Seregeink, használni akarván egész erőben a' jó alkalmatosságot, nem tágitottak leg-kisobbnyire is az előttök futó Frantziáságon; úgy hogy a' *Károly Fő Hertzeg'* vezérlése alatt lévő Avantgardánk (Elő-Seregünk) már Mártz. 3-dik napján délutáni egy óra tájban *Mastricht* Városához érkezett, melly leg-alább is esik tíz mérttföldnyire *Düren* Városától. Már nyóltz napja vőlt ekkor, a' miőltá vinni kezdték *Mastrichtot* a' Frantziák; 's lelkekben sem gondolták vőlna őket, hogy Népiünk *Mastrichton* kívül találhassa őket a' sikon: mellynek véletlen látására tehát olly zavarodásba hozódtak, hogy felejtették hadi kőszületeiknek szállítását, tsak hogy magok szabadúlhattak. Egy tsoport *Eszterházy* Huszárság *Reckheim* Városa felé küldetvén, 280 szekereket talált az úton, mellyek közzül

58, puskaporos hordókkal vólt meg-rakva. 25 ezer különbkülönbféle nagyságú *Puma-kot* (bombikat) is kapott, 's adott-által a' dusoknak.

Dévay Oberster Ur' szavai:

„Ki - mondhatatlan örömet mutattak ezen szép Városnak (*Mafirichtnak*) hív Lakosai. Újjúltam, midőn szemlélttem, hogy még az Elölkelők is butellia borokat, és sonkákat olztozottak az útszákon Katonáimnak. Az első rangú Dámák sem irtóztak a' lovaktól, és ki - vontt kardoktól; hanem különös bátorsággal ugráltak a' sorok közzé, Katonáimmal kezét fogtak. A' Tiszt Urakat majd le - húzták lovaikról, 's öröm - tsókkal kedveskedtek. A' nagy és sűrű öröm - kiáltások: *Vive l' Empereur! Vivent les Eszterházy nos Libérateurs!* — — — — (Éllyen a' Tsászar! Éllyenek az Eszterháziak a' mi Szabadítóink!) úgy meg - frissítették lovainkat, mellyek már 24 óráktól fogva koplaltak, hogy setét estig győzték az Ellenség után való nyargalódzást.“

Mártzius' negyedik napján pihentünk; ötödiken dél után, a' *Lüttichi* (*Leodiumi*) Hertzezségnek *Tongern* vagy *Tongres* nevű Városotskája felé nyomúltunk, melly is öt mértföldnyire esik magától *Lüttich* Városától. — Midőn már nem vóltunk messzebb *Tongerntől* eggy óránnyi járó földnél: mintegy tíz ezerből álló Frantziaságra találtunk, kiket is, *Károly Fő Hertzeg'* parantsolatjára, és jelenlétében meg-támadott *Dévay Obester Ur*, két Olztály *Eszterházy* Huszárokkal,
Sztá-

Sztáray', *Barthodetzky'*, *Pikler'*, 's *Debric'* Batalionjaikkal, és *Mihálovits'* szabad Seregebéli 4, 's 6 Vadász Kompániákkal; és setét estig üzött. Az éjjelt nem nyugalomra, hanem futásra használta az Ellenség. Elhagyta t. i. *Tongern* Városát; még pedig, hogy könnyebb szerrel, 's hamarabb meghessen: bagázsiját, és szekereit is elhagyta, úgy sietett *Lüttich* Városa felé. De mi se sok *egér-utat* engedtünk nékie; hanem hajnali négy órakor mindjárt utánna küldetett *Endrödy* Kapitány 160 Lovasokkal, ki is *Lüttich*hez 3 fertály óránnyira érte utól az Ellenséget. Elöljáró Truppotskáit (Seregets-kéit) meg-támadta egy Svadronig való Fr. Vadászság. Erre nézve, egy kis viadalt kezdett a' Kapitány Úr, mellyben csak hamar a' más világra utaztatott három Fran. Tízteket, egy Trombitást, és néhány Lovasokat. Egynehányat el is fogott; azzal hirtelen meg-fordult, és *Lontain* nevű helyiségnél meg-állapodott, a' honnan mindjárt jelentette *Dévay* Oberster Úrnak, hogy az Ellenség nagyon meg-talatkozott, és jobban tselekedett volna, ha egyenesen *St Troun*ak vette volna útját; mint sem ezen kerületet telte, olly reménységgel lévén, hogy magát *Lüttichi* Attyafiaihoz kaptsolhatja, kiknek számok ötvenöt ezerből állott: mert oda érkezvén *Lüttich*hez — ehez a' négy ezer házból álló, 's jákobinuskodó nagy Városhoz — látta nagy rémuléssel: miként futnak - el abból rokonai, a' kikhez bizott. Futott tehát ő is *par kompanyi* (társaság' kedvéért). — Száz nyöltz ágyút kaptunk *Lüttich*ben,

mu-

munitzióval együtt, és nagy magazinokat, mellyek mellett ki-pihentük magunkat egy két nap, 's úgy indúltunk Mártz. 8-kán *S. Trou* felé; 's innen is szereztséssen elkergettük a' Frantziákat. Ma, az az 9-ken, *Tirlemontban* leszünk. A' *Brabantusok* különös örömmel fogadtak bennünket.

Elöljáró Seregünknek felette nagy nyeresége vólt, mellyhez minekutánna *Lüttichben*, az ingyen való élésen kívül, még az is hozzá járult, hogy kegyes Fő Vezérünk, Oberstertől fogva köz Emberig, egész Armádiának egy hólnapi felesleg való zsoldot osztott: lehetetlen, hogy illy jutalom által ösztönöztetvén, Vitéz Tisztjeinek példáit ne kövesse, 's ne győzedelmeskedjen. — *Károly* Fő Hertzeg, kívánta *Dévay* Oberster Úrtól meg-tudni azon Magyar lovas Tiszt Urakat, a' kik kiváltképpenvaló módon megkülönböztették magokat, Mártziusnak első napjától fogva. — Nehéz vólt az Oberster Úrnak, ezen parantsolatot tellyesíteni, azért: mert mind egy szívvel lélekkel dolgoztak Magyarjaink, Nemzetünk' betsületeért; bé-adta ugyan csak az Oberster Úr, ő Fő Hertzegségének különösen: *Leper*, *Szabó*, *Begány*, *Naszvady*, *Endrödy*, *Gyólts* Kapitány Uraknak, és *Metséry*, *Dévay*, 's *Otlík* Fő Hadnagy Uraknak neveiket, úgymint a' kik az Ellenségnek gyalogságát, és lovaságát nem csak batteriáinál kerítették-bé sebes vágatva; hanem a' futóknak is mindenütt nyomokban vóltak; belőlők sok százat el-fogdostak; a' kik pedig ellentállottak: le-vagdalták. Seregetskeikkel 3 órán-

óránnyira is el-távoztak az Armádiától; még is olly izemességgel vitték dolgaikat, hogy néhány sebesséket ki-vévén, minden egyéb veszteség nélkül tértek-vissza diadalmas tsatáikból."

Oberster *Mack* Úrnak, a' kit olly igen meg-dítsért mindjárt első győzedelmi tudósításában Hertzeg *Koburg*, ezer forintot rendelt előbbeni fizetéséhez tóldalékul ő Felsége, 's meg-igértette néki a' Fő Vezér által, hogy ezután tejendő hív szolgálatjaira is figyelmetes szemekkel fog lenni.

Gróf *Meersfeld*, a' kiről irtuk vólt, hogy néhány Posta-Tisztek, és sipoló 's durrogató 24 Posta-legények által meg-hordoztatott *Béts* Városának nevezetesebb útszáin; Oberstlieutenanti ranggal tért vissza Hertzeg *Koburg* hoz, kitől Májor-fővel küldetett vólt el *Béts* felé.

*

**

*Vota Serenissimo Principi Domino Frid-
rico Josiae de Sax Coburg Armorum Imperii,
et Caesareo Regiorum contra Gallos Impera-
tori &c. &c. dum Is die 1-ma Martii 1793
cum optimo successu Campum Martium ape-
riret, et tribus continuis diebus victoriam re-
portaret, a Georgio Nemes Agente Aulico,
Hungarico Transylvanico.*

Mars Tibi propitius! Tibi pugnent Sydera!
Martis

Prima dies omen felix, ventura triumphhi
Sit Tua, quam quisquis mensis concluderit,
illa

Co

Coburg, non aliud nomen, signata Calendis
Praeferat, et per Te sit tunc nova tempo-
ris aetas;

Tunc scribebant Nostri Dilecti Caesaris ampla
Regna: Thronos *Coburg* reparavit, reddi-
dit aris

Sacra, inimicâ horum suppressâ gente su-
perbâ.

Donec sol circum vastum ter transiit orbem,
Martis sub signo, ter prodis Victor in armis.
A Rheno usque amplum Tua Gloria tran-
seat Istrum.

B é t s.

Az Udvari, és Státus-Kantzelláriától,
külön választotta ennek azon ágát F. Urunk,
melly a' *Belgyiomi* dolgokra ügyelt, avagy
az úgy nevezett *Belgyiomi-Departementot*,
's egy magános Kantzelláriát formált abból,
mellynek Kantzelláriussává tette (mint már
jelentettük) néhai *Brüsszeli* Minister Gróf
Trautmannsdorfot; ugyan ezt iselekedte most
ő Felsége az *Austriai-Lombardia-Departementjével* is, az az, az Udvari, és Státus-
Kantzelláriának azon Ofztályaival, melly
az Austriai Háznak, Felső Olasz Országban
lévő Tartományára (*Austriai Lombárdiára*)
ügyelt; és ezen új Kantzelláriának Elöl-
ülőjévé, vagy rendes Kantzelláriussává
neveztetett Gróf *Kobentzl*, a' ki eddig Udv.
és Státus-Vicekantzelláriusságot viselt, melly
hivatalnak folytatása bizatoit Belső Tanácsos
Báró *Thugutra*, a' ki *Konstantzinápolyban*, 's
Londonban viselt vólt Fels. Udvarunk' részé-
ről Követséget.

M.

M. Kis - Birótzai B. Kalisch Úr' Hitvесе, született Tóth - Prónai Prónay B. Alízony ő Nagysága, Udvari Gyűlésekbe bé - járható Damavá neveztetett, és ezen tulajdonságban Mártz. 17-dikén mutattatott-bé Kis Alízonyával együtt, a' Fels. Tsászárné's Királyrénak, Eő Udvari Mester-Alízony *Wratislaw* Grófné által.

Frantzia Országnak

különbkülönbféle részeiben el - kezdődött már a' polgári had. Sokfelé fel rakták a' fejér kokárdákat, 's Királyt kívánnak. A' Nemzeti Gyűlés, félő, hogy úgy ne járjon a' meg hasonlott Nép között: mint az *Esopus* őszibe tsavarodott Férjfiújának a' feje a' két különböző gustusú, Ifjú, és öreg szeretők ölében. — A' Jákobinuskodó Rész, ki is jelelt vala már magának meg a' múlt Hónapban feles számú Tagokat, olly tzéllal, hogy azokat ki irtsa a' Nemzet - Gyűléséből: kétttség kívül a' Nem - Jákobinus módra gondolkodó Rész se mulatja el a' nem innye szerént való Tagokat ki-gyomlálni. Látván a' Gyűlés, minémű veszedelemben forogjon mind maga, mind egész Fr. Ország: következendő végzéseket hozott Mártz. 18-dikán: A' ki költözött Frantziák' épületjeiket le kell rontatni, 's az ezekből ki kerülő matériálakat fel kell osztatni a' szegények között; az idegeneket el kell küldeni, a' Közönséges Társaságból; a' melly ki költöztek, és számkivetett Eggyháziak, a' ki hirdetendő végzés után 8 napokkal a' Köz. Társaság' izelein fognak találtatni: el fogattassanak, 's 24 óra alatt ki végeztessenek.

Egy

Egy Tagja a' Gyűlésnek, azt javasolta, hogy mivel tsak úgy lehetnek érdemlett tekintetben a' Törvények: ha méltó tiszteletben tartatik a' Religio, tehát a' Templomok szentségének meg szeplősítőit büntetés alá kell vonni. Ezen projektumnak meg vizsgálását a' Törvénytételre ügyelő Deputátciónak adta által a' Gyűlés.

Orléans (Aureliánus) Városában, Mártz. 16-dikén *Leonard - Bourdon* nevű Deputátussát a' Nemzeti Gyűlésnek agyba főbe verték a' Város-háza előtt. A' *Loire-Inferieure* nevű Ország-osztályban 3000-en keltek-fel, és *Chantonay* Városát már el is foglalták; előbb a' Nemzeti Gárdistákat, kik ellenek jöttek vólt, nagyon meg verték. *Ancenis*ben is fel-keltek 500-an, 's megtámadták vólt a' Nemz. Gárdistákat; de itt amazok vesztettek. — *Párisban*, a' mint hallyuk, megölték *Roberspiere*, és *L'Egalité* (Orleans Hg) nevű Deputátussait a' Gyűlésnek.

Minekelötte oda hagyták vólna az új Frantziák *Lüttich* Városát: szörnyű kegyetlenségeket követtek ott el Mártz. 3-dikán. Bé-törték a' *Sz. Leonhard* kapujánál lévő tömlöztöt, 's ki-vonván abból az ártatlan foglyokat — kik között Egyházi Személyek is vóltak — fel-áldozták magok' dühösségeknek; és hogy mindenben kövésék a' *Párisiakat*: karókra függesztették a' meg-ölettetteknek fejeiket, úgy hirtzolták fel 's alá az úttzákon. — Szép szabadság!

Posonyi Polgár Mester, Nemes *Windisch* *Gottlob Károly* tudós Hazánkfia, Mártz. 31-dikén végezte, 69 esztendőkre terjedt hasznos életét.

J e l e n t é s

Némelly Erdemes Előfizető Urak azt kívánnák, hogy ne Frantzia boríték-írások (addresszek) alatt járjon számokra ezentúl a' *Hírmondó*. Mi úgy nyomtattattuk ki a' boríték-írásokat fél esztendőre, a' mint hozzánk fel-küldettek. Ezeknek más nyelven való ki-nyomtattatások, új költségbe jöve most a' FőPosta-Hivatalnak; kérjük azért E. Olvasóinkat, haggyák ezen változtatást a' jövő fél esztendőre.

Küldjük a' Magyar *Hírmondó* Második Szakaszának Homlok-Írását, és ugyan ezen Szakasz Mutató Táblájának meg jobbitott első levelét. A' jövő Postán meg küldjük egy részét azon 12 árkusoknak, melyeket még nem vettek az újjabb Előfizető Urak.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGHEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent György-Havának
(*Aprilisnek*) 9-dik napján, 1793-dik
Előttendőben.

Hadi Környüldállások.

A' *Prussziai Király*, egész Seregével túl
vált már a' *Rajna-vizén* Mártz. 27-dikén,
's ezen a' napon meg is támadta egy részét
az Ellenségnek *Stromberg*, és *Bingen* között.
(*Bingen Városa*, *Moguntzián* innen mintegy
7 órányira fekszik, rézsút a' *Rajna*' bal-
partján. *Stromberg Városa*, 3 mértfölddel
esik innen *Bingenen*. Egy lineában véle.)
El-fogta a' kommandirozó *Frantzia Gener.*
Neuwingert, öt fő Tisztekkel, 's mintegy 2
Ezázig való Legénységgel együtt. Nyert 6
H h ágyú.

ágyúkat is, és feles számú lovakat. — 28-dik, és 29-dik napokon, el-verték a' Prussz. Seregek *Bingen*ből, 's a' *Kreuzenach*i táborból, és környékről is a' Frantziáságot. — (*Kreuzenach*, 3 órányira fekszik *Bingen*hez; de más lineában, mint *Stromberg* Városa, t. i. a' *Nahe*-vize' partján.) Ugy szándékozott a' Prussziai Felség, hogy 29-diken általvigye Seregét a' *Nahe*-vizén. (*Nahe*, *Binggennél* szakad a' *Rajnába*.) — Hírt vévén ezen Szerentsés előmenetelről *Heydelbergába* Tsász. Kir. Lovasság-Generálja Gr. *Vurmser*, mindjárt azon vólt, hogy a' Prussz. Király' kívánsága szerént, minél előbb által szállíthassa ő is, kormányozása alatt lévő Vitézeit a' *Rajná*n. Ehez képest meg-parantsolta, hogy valamennyi hajót tsak lehet kapni, mind azt *Ketsch* nevű helységhez, melly által-ellenben fekszik *Spira* (*Speyer*) Városával a' *Rajna*' jobb partján; és hogy a' közel feküdt gyalog Batalionok, 's lovas Osztályok, az ágyúkkal együtt késedelem nélkül oda takaródjanak.

Az említett egész éjszakán által, nagy nyúghatatlanságban vólt az Ellenség. 31-dikre virradóra ugyan még előbbeni tanyáin vólt, hanem mivel hallotta, hogy erőssen nyomúl feléje a' Prusszus Sereg; a' miéinknek ellene való szándékjokat is észre vette: nosza meg-ijedt, hogy el ne zárják az útját *Landau* Frantzia Vár felé; és mivel nem tudta hirtelenében haszonra fordítani a' magazinomjait: fel-gyújtotta azokat. A' Miéink, *Spira* Városára függesztvén izemeiket, jól látták a' nagy füstnek két különböző he-

helyeken való fel-fel-emelkedését. Az onnan érkezett Föld-népe pedig beszéllette a' Frantziák' dolgának miben-létét, hogy t. i. tüzet vetvén magazinomjaiknak, úgy omlottak vissza *Spirából*, *Landau* felé, mintha ostorral vágták volna őket.

Seregünknek egy része, által takarodott a' *Rajna*n Mártz. 31-dikén, délutánni két órától fogva estvélig, 's el-foglalta *Spira* Városát; ugyan itt választott magának főkvártélyt Gen. *Vurmser* is.

Pellegrini Reg. béli Oberster *Souel*, és *Waldek*' Dragonyossai közzül való Oberster Hg *Hohenlohe*, el-küldettek *Germersheim*', és *Rhein-Türkheim*' tájára, hogy üzzék az Ellenséget.

Spira Városában vólt magazinomjaikból a' Frantziáknak, tsupán valami kevés zab maradt-meg a' tüztől.

Ketschnél hid-készítéshez fogatott Gen. *Vurmser*, és tsak azt várta, hogy Népének hátra lévő része, 's a' *Hessen-Darmstadtiak* érkezzenek: leg-ottan szándékozott előbb-nyomúlni Seregével.

Ez a' Sereg mostan 19 gyalog Batalionokból, és 17 lovas Osztályokból — öszve-séggel mintegy 30 ezer Emberekből áll, kikhez két három hónap alatt még egynehány ezeren fogják magokat kaptsolni. — Az említett 19 Batalionok következők: A' *Tászar*' nevét viselő gyalog Regimentből 1 Bat., *Ferdinánd* Fő Hertzegéből 3, *Huffé*-ből 1, *Laszié*ből 1, *Preiszié*ből 2, *Schröder Wilhelmé*ből 2, *Vallis Olivieré*ből 1, *Gyulay Sámuelé*ből 2, *Neugebaueré*ből 2, *Pellegrini-*

éből 2. A' Szerviai Szabad Seregéből 1, *Caraccioli* Vadásszaiból 1. — A' lovas Osztályok ezek: *Hohenzollern*, és *Jacquemin* vasas Reg. jeikből három három Osztály. A' *Tsásár*, és *Waldek* Dragonyossaik közül hasonlóképpen három három Osztály. A' Nádor-Ispány' (*Leopold Toskána*) Magyar lovas Regimentjéből 5 Osztály.

Az ezen Korpushoz rendeltetett, és már nagyobb részént helyben lévő Generálisoknak száma 19. Neveik így következnek: *Maga Gróf Furmser*, *B. Splényi Gábor*, *Gr. Valtis Olivier*, *Staader*, *Gróf Kavanagh*, *Brunner*, *Jordis*, *Fürstenberg*, *Gr. Lichtenberg*, *Gr. Auersberg*, *Mészáros*, *Gr. Happoncourt*, *Kosboth*, *Lotharingiai Her. g. Károly*, *Gr. Keglevits*, *Gr. Wolkenstein*, *Jellachich*, *Hg Vaudemont*, *Hotze*.

A' múlt Szombaton, estvéli tíz órakor érkezett Bétsbe a' Prusszus Követhez egy Kucir, 's azt a' hírt hozta, hogy a' Prussziai Király Apr. első napján már *Gundersheimig* haladott, a' hol magának, és Armádiájának fő kvartélyt is választott. — (*Gundersheim*, túl esik a' Rajna-vizén, *Vormátziához* két jó mérttföldnyire). — *Bingen* Városától, *Gundersheimig* több ízben öszve-tsapott a' Frantziákkal, 's mindég szerentséssén, úgy hogy többet fogott-el addig közölők ezer öt száznál, és 15 ágyúkat vett-el tőlök. — A' *Moguntziai* Frantziák el vagynak már zárva e' szerént *Landau* híres Vároktól, a' honnan mindenkor segedelmet vehettek volna. — (*Landau*, *Moguntziához* tizeneggy mérttföld.) — Ez a' kordon, vagy lántz, mely-

mellyet a' Prusszus Katonák formálnak, tart 7 mértföldet *Bingentől* fogva *Rhein-Türkeim-*ig, melly *Vormátzián* alól 1 mértföldnyire fekszik a' Rajna' partján.

Mannheimi leg-újabb tudósításokból olvassuk, hogy már *Vorms* (*Vormátzia*) Városa is viláza-vétegett a' Frantziáktól.

A' *Mannheimi* Környékről el-szaladott Frantziák, *Frieszenheimi*, *Oggersheimi*, 's más körül belől való Lakosok által szállították a' magok ágyúikat; de mivel kedvek ellen való munka vólt ez az említett Lakosoknak, 's azonban kezdett már el enyészni a' Frantziáktól való félelmek is: fogták magokat, el-vagdalták az ágyú-talyigák' vonó istrángjaikat, 's el-szaladtak a' *Mannheimi* sántzok felé.

Brabantziának Hollandiához tartozó részéből olly siettséggel vonták vissza magokat az új Frantziák, hogy ágyúiknak egy részét (a' mint már mászor is jelentettük) vagy a' föld-szinén, vagy pedig a' földbe ásva el-hagyták; más részét, a' hozzá tartozó készülettel együtt hajókra rakták: úgy akarták meg szabadítani; de szerentsetlenek vóltak e' részben is, mert ágyúkkal terhelt hajóikat meg-sejtették néhány Anglus hadi hajók, 's el-süllyesztették.

Brüsszelből, Mártz. 25 dikén.

„Hogy későtskén felelek kedves Földi Uraimék' Levelekre, mellyben *Vajna* Fő Strása-Mester Urnak élete felől tudakozódnak: ennek okát említenem sem szükség úgy itélem, mivel tudtokra vagyon, mit kö-

követtünk mi el ezen egész álló hónapban. Örvendek, hogy ha haladt is válszadásom; ugyan csak kívánatos. Nem esett-el, mint hire futamodott vala, a' feon-nevezett Ur; sőt mind *Altenhofennél*, mind a' több diadalmas hartzokban, újj érdemekkel tetézte előbbeni érdemeit ezen derék Vitéz Ur. — Kedves *Gyólts*, és *Zombori* Kapitányaink, a' tsata-piattzán végezték vitézi ditső pályájokat. “

Egy *Szárdinai* tudósítás, melly Mártz. 8 dikán útasíttatott a' fő Városból *Cagliari*-ből, két százra telzi azon hóltaknak számkokat, kiket maga után hagyott *Szárdinia*-Szigetében, a' nem győzedelmeskedhetett Frantzia Sereg; ide nem értvén a' hajokon el-estteket; az el-fogott Frantziákat pedig 126-nak írja. Ezek között négy Fejérfzeméllyek is vagynak, a' kik együtt vitézködtek a' Férjfiakkal.

A' melly hajós-osztály, a' Fr. hajós Sereg' nagy részének el-távozása után, *Cagliari* Városa' partjánál maradott vólt még: ez is parantsolatot vett Febr. 25-dikén, hogy hagyja oda *Szárdiniát*, 's menyjen a' *Touloni* ki-kötő helybe. Mindjárt úthoz készíttette tehát magát, és mivel semmi reménység nem lehetett többé, a' *Le Commerce de Bourdeaux* nevű öreg hajónak megszabadításához, melly egy nagy szélvélzben feneklett vólt meg; tehát minekutánna leszedett vólna erről, valamit csak szedhetett: tüzet vetett néki, 's maga más nap, az az, Febr. 26-dikán útnak indúlt. Három egész nap égett a' hajó, és még tovább is tar.

tartott volna a' tüze; hanem a' *Cagliaribéli* Hajósok oda mentek hozzá, 's el-óltották, hogy a' rajta lévő vas, és réz pléh, mellyel vólt borítva, mind el ne vesszen. — Ezen szép és nagy hajón kívül, negyvennél több hadi tsónakokat, két tereh-hordozó hajókat, és egy *Polaquet* vesztettek *Szárdiniánál* a' Frantziák.

(*Polaque*, vagy *Polacrenek* neveztetik a' közép-tengeren az ollyatén fedeles hajó, mellyen 5—6 ágyú, 's 25—30 *Matrózok*, vagy hajós Legények el-férnek, és a' mellynek vitorlái, 's evedző-lapátjai is vagynak.)

A' *Quartoi* parton egy igen szép 32 fontos réz ágyút, 's két kis vas ágyúkat is hagytak a' Frantziák, néhány vas matakákkal, és vitorlakkal együtt.

A' *Dümúrié* Serege' állapotjának, és a' Frantzia Országi dolgok' folyamatjának is meg-ítélésében nagy világosságot nyújthat azon Levélnek utolsó része, mellyet Mártz. 19-dikén botsátott *Dümúrié Párisba* a' Had-Ministerhez, és a' mellyből közlöttünk vólt már a' múltt postán is valamit:

„Hiddje-el Polgár-Minister (ezek a' *Dümúrié* szavai), hogy a' veszedelem, és rendetlenség a' leg-főbb mértékében uralkodik a' Seregnél. Félek én, ezen visszavonulásnak szomorú következéseitől, egy olyan Tartományban, mellynek Lakosait, a' prédálások, és zabolátlanság által, magunkra haragítottuk. Én valamit csak tehetek, mindent el fogok követni, hogy meg-
szá-

szabadíthassam a' Sereget, melly, nagy bizodalommal vólt erántam. Ötet hívom én saját ügyemben, tanúbizonyságúl. Nem csak kész vagyok alája botsátani magamat a' leg-szorossabb vizsgálásnak is; hanem még magam fogom kívánni, hogy állíttassék-fel egy hadi Törvényfzék, az én tselekedeteimnek meg ítélése végett; és szerentsésnek tartom magamat, ha életemnek fel-áldozása használhat a' szabadságnak. Akár a' hadban veszesse - el életemet Hazámért; akár pedig ennek törvényfzéki szavára: nem félek sem a' velem élő Polgár-Társaimnak, sem a' Maradéknak ítéletétől. — A' Seregembéli Köz-Legénységről meg kell vallanom, hogy nints nállánál különbb Vitéz a' Világon; de Tisztek', és különösen próbált Tisztek' híjjával vagyon. Én javaslom, hogy a' Tisztek mostani választatásának módja töröltessék-el; mert az efféle választás (t. i. a' köz Emberek' választása) nem a' talentomra való tekintet által vezéreltetik, 's nem eszközöl bizodalmat, és fenyítéket. "

Mihelyt fel-olvastatott ezen Irás Mártz. 20-dikán a' N. Gyűlésben: meg-határozatott leg-ottan, hogy a' katonai dolgokra, és törvénytételeire ügyelő Deputátziók, tüstént katonai - törvényeknek ki - dolgozásához fogjanak.

Nagy - Britanniának ezen folyó esztendőben esendő rendes költségeit tizenegy millió száz nyóltzvan két ezer, két száz kilentz font sterlingre számlálta Pitt Minister Márt. 11-dikén, az Ország-Gyűlése' második Táblája előtt: az Intrátát pedig avagy azon sum-

summát, melly bé fog menni a' közönséges kintstárba, ha; millió hat száz negyven kilentz ezer font sterlingre, melly summához tehát ötödfél milliót kellene költsön fel venni. — Ne tsak kintsünket: de még életünket se kiméllyük úgymond e' mostani veszedelmes környölállásokban. Maga egyedül is elégséges volna *Nagy-Británia*, tsak akarja szivessen — a' Frantziáknak meg alázására. Szükség pedig ezeknek le törni a' szarvokat, hogy Fejedelmünknek betsületét, Konstitutziónkat, a' Nép' jussait, és szabadságait; Vallásunkat; 's magát az Embereiséget meg-mentsük; mert koránt sem olyan ellenség ez, a' melly tsupán Augusztána, vagy Helvétika Konfessziót háborgatná, hanem fel akar forgatni minden Vallást, minden polgári rendet; ki akarja vetni helyéből a' mi Konstitutziónk fundamentomát — az örökös uralkodás formáját. — Agyúk által kell beszélleni az ilyen ellenséggel; igaz a' mi ügyünk.

A' *Vurmser* nevet viselendő szabad Seregnek száma, mellynek fel-állításában *Knesevich* Oberstlieutenant az eszköz, négy Osztály Huszárokra, és két gyalog Batalionokra határozottatott. Ezen Batalionok közül egyiknek *Wienerisches Freykorps* lészén a' neve, és ezen nevezet a' formaruháján is fog szemléltetni a' Batalionnak. Ebbéli rendelkezésre ő Felségének, némelly Bétsi nemes gondolkozású Férjfiaknak ajánlások szolgáltatót alkalmatosságot, a' kik 1500 személyyeből álló szabad Seregnek fel-
ál-

állítására, 's tartására fundust nyitottak 4656 forintoknak, 's 15 kr. nak öfzve-tételével, melly summát bé is ajánlottak Fels. Urunknak, olly ígéretjek mellett, hogy már ők keresni fognak magok mellé több Társakat is, a' mennyin t. i. kívántatni fognak az említett ajánlásnak tellyesítésére.

Szebenből, Mártz. 27-dikén.

„A' Frantziák ellen rendelt Vitézeink közzül, egy fél Svadron Székely Huszárság ment itt keresztül ezen hónapnak 20-dikán, mellyet 24-diken ismét más tsoport követett. Mind gyakorlott, és nagyobb részént viadalt is próbáltt, edzett természetű Bajnokok. — Egy tsomó gyalog Székelység is marsiroza itt el a' napokban. Az első *Oláh* Regimentből is útnak indultak már egynehány Kompániák, ugyan tsak a' Frantziák ellen.“

Brüsszeli Történetek.

Mártziusnak 23-dikán, vissza-adatta Gen. *Dumúrié* azon drágaságokat, mellyeket ki-hordatott a' Templomokból. — Mártz. 23 dika, és 24 dike között való éjtzakán, minden kár-tétel nélkül ment ezen Városon által a' Frantzia Sereg' hátúlsó része. — 24-diken reggeli 7 órakor meg-égettetett a' nagy piatzon a' Szabadság-fája; mert meg vagyon írva: *Minden fa, a' melly jó gyümölcstöt nem terem, ki-vágattatik, és a' tüzre vettetik.* — Egy *Lafaye* nevű Parfümörnek (jó szagú szerek' árulójának) a' házát fel-prédálták a' nem frantzia módra gon-

gondolkodó Lakosok, mivel *Lafaye* egynehány napokig Kapitányok volt a' Frantziákkal tzimborás Belga Nemzeti Katonáknak. Más házak is jutottak volna a' *Lafaye*' háza dijjára; de a' Tsász. Kir. *Uhlánus* Kerülők' (Patrouillen) szemessége, tsendességet elközlött. — *Károly* Fő Hertzeg, 25-diken, délutánni egy órakor érkezett-bé *Brüsszelbe*, 's ment egyenessen a' Sz. *Gudala*' Templomába, a' hol a' Dekány, és Káptalan által szokott tzeremoniákkal fogadtatott, 's annakutánna a' *Te Deum* el-énekeltetett. Az öfzve-tsoportozott temérdek sokaság, nagy örvendezések, 's tapsolások között kiabálta: Ellyen a' Tsászár! Ellyen *Károly* Hertzeg. — Délután bé-ajánlotta a' Város ö Fő Hertzegségének a' szokás szerént való ajándék-bort. — Estve meg vólt világosítva a' Város, mellynek minden útszáit el-járta a' Fő Hertzeg egy fedeletlen hintón, és a' Nép mindenfelé tiszteletét, 's szeretetét tapasztaltatta véle. — *Ausztiai Belgyiom*' néhai kedves Kormányozójának *Lotharing*. *Károly* Hertzegnek Öfzlopát — melly a' múltt Jan. 13-dikától fogva nem állott vótt ugyan már az úgy nevezett *Király-piatz'* (*placc royale*) közepén; de tsak ugyan meghagyatott maga épségében — fel akarta előbbeni helyére állíttatni Hg *Koburg* Márt. 25-dike' éjtszakáján, hogy *Károly* Fő Hertzegnek véletlen örömet okozhatna az által más nap reggelre; hanem az úgy nevezett *Caponok* esedeztek, hogy mivel 1775-dikben is ök vonták azt ki-rendeltt álló helyére: hadd

hadd legyen mostan is ez a' szerentséjek. Meg-nyerték, a' mit kértek; és Mártz. 26-dik napján délutánni 4 órakor vitték kedves terheket, katonai musika szó alatt, és nagy számú örvendező sokaság között a' Királyi piatzra. — Következendő értelmű Frantzia Alól-írás fog ennekutánna olvastatni ezen Oszlop' talp-kövén: „*A' mi Atyáinknak háládatossága emelte ezen Oszlopot 1775-dik esztendőben Jan. 17-dikén Lotharing. Károlynak, Ausiriai Német-Alföld' Kormányozójának, a' Belgák' Attyának, és Baráttjának. Az istentelenség, és pártütés le döntötték azt 1793-dik esztendőben Jan. 13-dikán. A' szeretet, és Belga-hívség viszont fel emelték azt 1793-ban Mártz. 26-dikán.*“

Minémű dúlást vittek végbe Brüsszel Városában a' Frantziák? könnyen meg lehet azt a' többek között onnan is itélni, hogy Károly Fő Hertzeg nem talált alkalmas szállást az Udvari Palotában; hanem kényszerítetett vendégfogadóba szállani. A' városi kies sétáló-helynek sor-fáit is ki-vagdalták ezek a' tsúnya kakasok (gallusok.)

Frantzia Ország.

Miranda Generálist maga eleibe parancsolta a' N. Gyűlés, hogy adna számot róla: miért hogy olly késedelmesen ostromlotta *Mastricht* Várát? Hasonlóképpen *Párisba* títáltatta a' 73 dik Regement' Obersterét is, hogy személlyessen tehesse fel ezt a' kérdést nékie: Miért vonta-vissza olly messzire a' maga

maga Korpusát, *Dümúrié Vezér'* parantso-
latja nélkül.

Nantes (Nannetum) Városa' Elöljárói,
egy panaszolkodó Irást botsátottak Márt. 20-
dika' tájján a' N. Gyűléshez, melyben követ-
kezendőképpen nyilatkoztatták ki magokat:
„Ha hamar nem érkezik segedelem: oda
léssz az egész *Alsó-Ligerisi Ország*-osztály
(*Departement de la Loire inferieure*). Koránt
sem valamelly múlólag való pártütés ez,
melly ezen Tartományban uralkodik; sőt
inkább egészen ki-dolgozott *Kontrarevolu-
tzió'* plánumára mutat, mely a' tengerparti
Lakosok között vert gyökeret, a' kik mód
nélkül ragaszkodnak még a' Valláshoz. —
Ezen Öszve-*esküvés'* Fejeinek nagy Embe-
reknek kell lenni. Egy tseppet se nagyob-
bíjuk a' veszedelmet, melyben forgunk. —
Ne késsenek azért Uraink Kegyelmei! mert
különbön könnyen meg történhetik, hogy
későn érkezne a' szükséges segedelem.“

Orléáns (Aureliánum) Városa, maga
jó szánttából fel-nyittatta a' kapukat a'
Revolutziónistáknak, kiknek száma meg-
haladta már a' múltt hónapban a' hatvan
ezeret. Ötven ágyú volt velek, 's tele
torokkal kiabálták: *Éllyen XVII. Lajos
Király!* Nem kell *Közönséges-Társaság!*
*Akasztani kell Maratot; adjatok nekünk
kenyeret!*

Brest Városáról is azt írják, hogy
Királyt kíván.

Des deux Sevres, és de la Vendée neve-
zetű Ország-osztályokban meg-verte *Masse*
Ge-

Generális a' háborgó Polgárokat; de más nap ezek voltak szerentsések. Olly m^szár-
lást vittek t. i. végbe a' *Masse*' Seregében,
hogy két Kompánia Granatérossaiból nem
maradt több 40 embernél.

Lyon Városából is szomorító hireket vett
a' N. Gyűlése.

Manuel, a' kiről irtuk vólt, hogy meg-
úndorodott a' N. Gyűléstől, 's oda-hagyta
azt: *Montargis*ban, a' maga szülőtte Városá-
ban szintén halálra sebessítetett, a' házára
tódult sokaság által; 's annakutánna töm-
lötzbe záratott.

Mártz. 17-dikén azt végezte a' N. Gy.,
hogy halállal büntetessék, a' ki tsak javal-
lani mérészeli is, hogy a' föld egy formán
osztasson-fel a' lakosok között.

Elegyes Tudósítások.

A' miolta el-kezdődött a' had *Nagy-
Britannia*, és *Frantzia Ország* között: tsupán
magába a' *Londoni* ki-kötő helybe 28 Fr.
rabló hajókat (kápereket) vittek foglyúl az
Angliai hajók.

Az *Orosz Udvarhoz*, nagy pompával
indúlt Követtségbe, a' múlt Febr. hónapban
Konstantzindpolyból *Mehemet Rusi Effendi*.
Az általa vitt gazdag ajándékok közzül való
vólt egy török-sátor, az *Orosz Tsálszárné*'
számára, melly jóféle gyöngyökkel és rubin-
tokkal vólt ki-rakva.

A' *Bourton*, *Forbes*, és *Gregory* neve-
zetek alatt, széles e' Világon esmeretes nagy
Ban.

Bankir-Ház, két millió font sterlingig bankrutált *Londonban*, az az, nem fizetheti a' két millió font sterling adósságot; hanem fel-adta magát, hogy a' mie van, vegyék el a' Kreditoroknak ki-elégítésére. Ilyen bankrót, még históriákban sem olvasott az ember. — Nagyon meg-ijjedt ezen nem csak *London*, hanem egész *Anglia* is; mert a' meg-nevezett Ház, hasonló bátorságúnak tartatott a' Nemzeti-Bankóval: minekokáért sokak' meg-károsodásával vagyon egybekötvetve annak meg-bukása.

B é t s.

A' közelébb múltt Vasárnap, olly vendégség tartatott az Udvari Redut-Szálában — avagy azon Palotában, mellyben a' közönséges tántzos Bálok szoktak Farsangon által tartatni — a' millyennek mássát nem látta még *Béts Városa*. Meg-vendégelte t. i. F. Urunk, gazdag ebéddel az ide-való Polgárságnak előkelő részét, úgymint a' Magistrátust, a' Polgár-Katonaság' Tisztjeit, és a' Tzéh-Mestereket. Mind öszve, 250 re ment a' Vendégek' száma. Vóltak közöttök három Magyarok is, úgymint: *Herdí Tsizmadia*, Polgári Fő Hadnagy; *Ragáts Szabó Alhadnagy*; és egy Magyar Tzéhmester. — Ebéd alatt meg-jelent a' Fels. Udvar is, a' Nézőkkel rakva lévő Palotában; és nevezetessen Tsászárs, 's Tsászárné ő Felségek, *Jósef Hertzegg*gel együtt, körül járták az egész asztalt, és mindenütt különös kegyességű le-botsátkozást mutattak az ebédlők-höz.

höz. El-telvén ezek nagy örömmel, ürítették a' jó borral töltött poharakat, ő Felségek' szerentsés hosszú életékért, mellyet már az előtt is tselekedtek volt.

Kristina Fő Hertzeg - Asszony, és kedves Hitvese *Albert* Hertzeg, minekelőtte el-indultak volna innen *Dresdába*, le küldötték a' magok ingó lingó jószágjoknak nagyobb részét *Feltoronyi* Kastélyokba, melly fekszik *Mosony* Vármegyében nem messze a' *Fertő-tavához*. A' melly lovakat nem szándékoztak többé meg-tartani, el-kótyavetyéltették. A' múltt héten volt a' kótyavetye. Az el-adott — rész szerént hámos, rész szerént pedig háta — lovak' száma meg-haladta a' hetvent. Mind drága árron mentek el. Két sebes ígetésű kotsis lovakat nyóltz száz forinton vett meg egy Hertzeg; egy paripát pedig 3 száz három aranyon.

B. Spielmann néhai Státus-Referendárius Urnak sok elztendőkig folytatott munkás, és nyomos szolgálatjával való meg-elégedését azzal bizonyította - meg ő Felsége, hogy a' meg-nevezett Urat Belső-Tanátsosi rangra méltóztatott emelni.

*
* *

* *
*

*
* *

A' *Blumenkörbchen* nevezetű Hónapos Német Munkának Ki-adói jelentetik, hogy már két hónapra, úgymint Januáriusra, és Februáriusra való Darabok vagynak belőlle készen.

TSÁSZÁRI 68 KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Szent György-Havának
(Áprilisnek) 12-dik napján, 1793 dik
Észteendőben.

Hadi Környülállások.

Hadat kezdett *Dümüré*, a' Frantzia N. Gyűlés ellen — pennával. Bizonyság erre, a' mindjárt ide alább következő oszromló Levél, mellyet Mártzius' 12. dikén intézett *Dümüré* Lovániumból a' N. Gyűléshez. Ez, fegyvert talált abban maga ellen; azért is nem olvastatta fel közönségessen: meg nem tselekedhetne mindazáltal, hogy titokban maradjon az. Ki nyomtattatott ugyan is *Belgyiomban*, 's mindenütt el-terjesztetett. Olly dolgok foglaltatnak ezen Levélben,

I i mely.

mellyeknek nagy volna az erejek, akárki tette volna is fel; de most annál fogva ezerszer nagyobbak, hogy a' *Dümúrié* pennájából folytak:

„Polgár Elölülő! A' Nép' java fő törvény. Ennek áldozok én fel egy, már szinte bizonyos nyereséget, midőn el-hagyom a' Seregnek győzedelmeskedő, és *Hollandia*' közepébe törekedő részét, hogy segítségére legyek azon résznek, mellyet szerentsétlenség ért. Ezen szerentsétlenségnek külső és belső okait azzal az egyenes szivűséggel fedezem én fel Kegyelmetek előtt Uraim, a' melly szükségesebb most, mint volt akármikor is; és a' melly mindenkor javára vált volna a' Közöséges Társaságnak, ha a' Tisztviselők minden számadásaikban követték volna azt, és ha nagyobb szivességgel, mint szinességgel vétetett volna az mindenkor.

Tudják Kegyelmetek Polgár Képviselők! minémű rendeletlenségbe, és nyomorútt állapotba hozattak a' *Belgyiomi* Seregek, egy Minifter, és ennek Kantzelláriája által, kik Frantzia Országot a' maga veszedelme' örvényyének szélére vezetéek. Ezen Minifter' és Kantzellária' helyébe ugyan mások állítottak elő; de amazok nem hogy megbüntettettek volna, sőt *Pache* (e' volt Had-Minifter), és *Hassenfratz*, eggy olly nyomos hivatalt nyertek-el, minémű a' *Párisi* Polgár-Mesterség; és az időtől fogva vilzont verontásokat és gyilkosságokat látott a' fő Város a' *Lombardusok*' útszáján.

Az el-hárítandó akadályok eránt, négy rendbéli emlékeztető Irásaimat útasítottam

én Kegyelmetekhez ; meg-mondottam én ezekben : mitsoda eszközök által lehet eleit venni a' gonoszoknak ; helyre hozni Seregeinket ; a' Nemzet' ügyének is mind azon igazságot meg szerezni , melly tartozik ennek tulajdona lenni. Ezen emlékeztető Irások el-sikkasztattak , Kegyelmetek semmit sem tudnak azoknak foglalatjából. Adassák tsak elő magoknak azokat : majd meg-látják , hogy mind meg van jövendőlvé azokban , valami most történik rajtunk ; de orvosságot is fognak azokban találni más veszedelmek ellen , mellyektől körül vagyunk vétetve , 's a' mellyektől félteni lehet nevendék Közöns. Társaságunkat. Az *Aquisgránumi* és *Lüttichi* Seregek , zúgolódás nélkül el-szenvedtek mindennémű szükséget ; de mivel sok hozzájuk tartozó Tisztek , és köz Emberek nem vóltak jelen ; azonban nyavalyák uralkodtak közöttök , és szüntelen kellett tsatázni nékiek az Ellenséggel : innen lett , hogy többet elvesztettek erejeből a' felénél.

Tsupán a' mióta *Beurnonville* lépett-bé a' Ministerségbe : azóltá kezdődött a' katonaszedés , és a' Sereg' szükségeiről való gondoskodás. De ez olly kevés idő , hogy még most is egész mértékben rongál bennünket az a' rendeletlenség , mellynek áldozatává lettünk. Illy állapotban vóltunk , midőn Febr. első napján köteleseknek ítéltek magokat Kegyelmetek , a' Nemzet' betsületénél fogva , hogy hadat izennyenek *Angliának* , és *Hollandiának*. Attól a' szempillantástól fogva erőt vettem én magamon ; nem gondolkodtam többé el-botsáttatásomról , mely-

lyet fel-jegyezve találunk Kegyelmetek az én négy rendbéli emlékeztető Irásaimban; egyedül Hazámnak nagy veszedelmeit, 's bódogságát forgattam elmémben. — Igyekeztem meg-előzni az Ellenséget, 's ez a' szenvedő Sereg, el-felejtkezvén minden bajairól, *Hollandia* ellen indúlt. Az alatt, hogy én, a' Frantzia Országból újjonnan érkezett Seregekkel meg-vettem *Brédát*, *Klundertet*, 's *Gertruydenbergét*, és további diadalmakhoz készültem: *Mastricht*' ágyúzásához kezdett a' Belgyi omi Sereg, tellyes bátorságú, és hazafiságú Generalisoknak vezérlések alatt. — Még nem tudom előadni pontról pontra, Seregeink' szerentsétlenségének okait; nem tsak az, hogy minden reménységeket el-vesztették ezek *Mastricht*' meg-vehetése eránt, hanem a' mi több: zavarodva és veszteséggel vonták vissza magokat; Ellenség' prédáivá lettek *Lüttichben* készültt mindenféle tárházaink; valamint a' tábori, és batalionokhoz tartozó ágyúinknak is egy része. Ezen vissza-vonódás által, előbbeni Ellenségeinknek száma újjakkal nevedett; és itt van már a' helye, hogy fel-fedezzem veszedelmeinknek okait.

Mindenkor meg vólt az az emberi történetek között, hogy a' virtust jutalom, a' vétket büntetés követte. Magános Izemélylyek, meg lehet, hogy el-tsúfznak ezen törvény elől — már ezt nevezze bár akárki, úgy, a' mint néki tetszik: mivel ezek megfoghatatlan tárgyak — de hánnyák végig meg-végig Kegyelmetek a' Históriákat: meg fogják látni, hogy a' Nemzetek soha se tsúfz-

tsúfzhatnak - el az említett törvény elől. —
Míg igaz volt a' mi ügyünk: győzedelmes-
kedtünk az Ellenségén; a' mióta fősvénység,
és igazságtalanság vezérlették lépéseinket:
mi magunk el - rontottuk magunkat, 's
haszonra fordítják ezt a' mi Ellenségeink.

A' hízelkedés által meg tsalilyák Kegyel-
meteket. El kezdem most én le - rántani a'
fedelet a' Kegy. tek' szemeikről. Nints olly
neme a' meg bántásnak, melly el ne követő-
dött volna a' *Belgákon*; reájok nézve, meg-
sértettek a' szabadság' szent jussai; szemte-
lenül tsúfoltatott az ő vallásbéli értelmek.
Igen kevés hasznót hajtó haramiáskodás által
profanáltattak az ő Isteni - tiszteleteknek esz-
közei; tsalárdúl adták - fel Kegy. teknek az
ő természeti tulajdonságokat, és szándékjokat.
Kard és puska által ment végbe az eggye-
sedés *Hennegau* Tartományával; *Brüsszel*
pedig valami húsz személlyek által, a' kik
már különben meg nem élhettek, hanem
tsupán a' zavarosban; 's némelley vérengző
Emberék által, a' kik azért gyűjtettek - öszve,
hogy rémíttsek - el a' Belgyiomi Népet. Ha
által - forgatják Belgyiom' Históriáját Kegy.
tek, úgy fogják találni, hogy a' *Belga* Nép
jó, egyenes szivű, és szabadságot ízerető.
Az *Albani* Hertzeg, a' ki leg - kegyetlenebb
volt a' *II. Filep* Emberei között, 18 ezer
Embereket végeztetett - ki Hóhérok' kezeik
által. Hogy bosszút állhassanak ezért a'
Belgák: 30 egész estendőkig folytattak
polgári hadat, és tsupán az ő Attyaiknak
vallásokhoz való vonfzódás tselekedte, hogy
vissza állottak a' *Spanyol* Koronához.

Mi.

Midőn mi bé-rukkoltunk *Belgyiomba*: nem vólt kész pénz a' Kegy. tek' Kintstárjában. *Cambon* (a' Gyülés' Tagja) betsületes Polgár lehet; de bizonynyal alatta van annak a' bizodalomnak, mellyel Kegy. tek a' Köz. Kintstárra való ügyelést bízták ő reája, úgy-mint a' ki nem látott semmi más segítő eszközt, hanem tsupán az ezen termékeny föld' gazdagságaihoz való jutást. Ő tettefel a' Gyülésben Dec. 15 dikén azt a' veszedelmes végzést; Kegy. tek mindnyájan reá állottak akkor erre, ámbár senki se vólt Kegy. tek közzül, a' kivel én erről beszéltem, hogy meg ne vallotta vólna annak helytelenségét, és igazságtalanságát. Eggy az én négy Memoriálisaim közzül az ellen vólt intézve; 's ugyan azért nem is olvas-tatott-fel az a' Gyülésben. *Cambon*, gyű-lölségesekké, és vétkezekké igyekezett tenni az én ellenző okaimat az által a' ki fejezése által, hogy én ú.m. *Vetot* (tilalmat) vetettem a' Gyülés' végzéseire. Ezen végzést újra meg-erössítették Kegy. tek Dec. 30 dikán, 's annak végre-hajtására plenipotentziázták a' magok Bíztoisait. A' Kegyelmetek' rendeléséből, el-küldött a' Ministériom leg-alább 30 Kom-misszáriusokat: ezek igen rosszúl választáltak; és ki-vévén egynéhány betsületes Embereket közzülök, a' kik talám éppen azért, nem egész buzgóságú Hazafiaknak tartatnak, mi-velhogy mérsékelni igyekeznek a' Bízto-ságokkal egybeköttetett keménységet: nagyobb részént vagy ellenséges indulatúak, vagy Tyrannusok, vagy magok-gondolatlanok, kiket a' bolond tűz túl vitt a' magok Bízto-ságok' határain.

A' Tyránnuság Agensei (kegyetlen uralkodás eszközei) el lepték egész *Belgyiomot*. Valamit ezek kívántak: tartoztak mind annak végre hajtására eszközül fordítani a' Katonai Kommendánsok a' reájok bizott erőt, mert úgy vólt el végezve (a' Nemzeti Gyűlésben). Ezen sartzoltatók egészen neki keserítették a' Belgákat; azólta iszonyodás, és talám gyűlölés váltották fel azt az atyafiui édes hajlandóságot, mellyet tapasztaltunk mikor bé jöttünk *Belgyiomba*. Eppen azon szempillantásban, mellyben szerentsétlenség ért bennünket, leg nagyobb igazságtalanságot, és erőszakoskodást követtek el a' mi Biztosaink.

Belgyiom' több részeinek Frantzia - Országgal lett egyesüléséről hibássan tudósítottak Kgyetek; azért tartották azt önként valónak; és ugyan ennél fogva úgy gondolkodtak továbbá, hogy a' Templombéli felesleg való ezüst készületeket a' had' szükségeire fordithatják. Úgy néztek már Kegyelmetek a' Belgákat, mint Frantziákat; de ha azok lettek volna is; úgy is meg kellett volna várni, hogy szabad akaratjuk szerént engedték volna által említett ezüst készületjeiket, mert azoknak erővel való elvétele szentség-törés az ő szemeik előtt. Az Eggyháziak hasznót vettek ezen oktan tselekedetből, úgy néznek ők bennünket mint szökevény haramiákat, és a' Helységekben mindenütt fel fegyverkezik a' Nép elleuünk's félre veri a' harangokat. Reá nézve szent had ez: de reánk nézve vétkes.

Ebben a' szempillantásban körül vagyunk
vé.

véve az Ellenségtől; a' Had-Ministerhez küldött tudósításaimból meg fogják ezt látni Kegyelmetek; meg-látják egyfzersmind a' lépéseket is, mellyeket tétetett velem a' szükség, hogy meg-tarthassam a' Frantzia Sereget, a' Nemzet' betsületét, 's magát a' Közöséges-Társaságot.

Nemzet' Képviselői! Jó lelkekre támasztom én Kegy. teknek a' magok' kötelességeiket, 's az Ember' jussainak előadásában feltett principiumokat; és nyúghatatlansággal várom végezéseket. Kegyelmetek tartják most kezeikben a' Birodalom' sorsát, 's meg vagyok felőle győztetve, hogy az igazságot, és jó-lelkűséget fogják választani, végzéseiknek kalauzául; 's meg nem engedik, hogy Seregeik, vétekek fertéztessék-meg magokat, 's ennek legyenek áldozataivá.

Fő Vezér Dümúrié."

Brüsszelből írják, hogy Dümúrié Márt. 23-dikán egy Trombitást küldött Hertzeg Koburghoz, 's hat napokig tartó fegyvernyúgvást (armistitiziumot) kért, olly ígérlet mellett, hogy az említett hat napok alatt egész Belgyiomból ki fogja Népét költöztetni. Hg Koburg azt izente néki, hogy „tselekedheti, a' mit akar; de semmi fegyvernyúgvásra kontót ne tegyen."

A' Máintzi, és Kasszeli Frantzia Örizetet nyóltz ezer Emberből állónak írta egy Frankfurti Levél April. 5-dikén; 's egyfzersmind azt is jelentette felőlle, hogy minden katonai tiszteességgel való el-költözést kért a' Prussziai Királytól.

We.

Wedekind, Udvari Orvosa vőlt a' *Mogunt.* Érseknek; de hogy a' *Frantziák* el-foglalták *Moguntziát*, nagyon együtt fogta velek a' dolgot. — *Böhmer* pedig Professzorságot viselt; hanem hogy *Custine* kezdett uralkodni, hozzá állott Titoknoknak. Ezen két Német *Jakobinusoknak* Feleségeik el akarták venni magokat mostanság szem elöl, gyermekeikkel együtt; de el nem titkolhatván az úton magokat, fogva vitettek *Frankfurt Városába*.

Elegyes Tudósítások.

A' *Thuilleries* nevezetű Szehtziója (*Szakassza*) *Páris Városának*, a' *Közöns.* Magisztrátussal meg-eggyezőleg, azt a' kívánságot terjesztette a' *Nemzet-Gyűlése* eleibe Mártz. 28-dikán, hogy a' *Ministerek'*, és *Generálisok'* tselekedeteiknek meg-visgálásán kezdje-el a' *Revolutziónális Törvénytűk*, a' maga aktivitássát. — Ezen kívánságra, következendő rövid feleletet adott a' *N. Gyűlése*: „*Polgárok!* a' *N. Gyűlés* tartozik néktek számolni a' *Közöns. Társaság'* javáról; ti pedig tartoztok számolni a' *Köz. Társaság-*nak a' *N. Gyűlés'* sorsáról.“

Alsátziának fő Városában *Straßburgban* 39 személyek ölettettek-meg azért, hogy meg akarták gátolni a' *katona-szedést*.

A' *Prussziai Korona'* Örökössének; és *Prussz. Királyi Hertzeg Lajosnak* Jegyesséikké lettek *Ludovika*, és *Friderika*, *Mecklenburg-Strelitzi Hertzeg-Aszonyok*.

Német Országi közönséges Levelekből olvassuk, hogy a' *Prussziai Király* el akarja tserélni a' maga *Anspachi Tartományait*, a' *Meklenburgiakért*.

Magyar

M a g y a r O r s z á g.

A' napokban egy Levél jött hozzánk, mellynek Írója, buzgó Hazafinak vallyá magát, 's azt jelenti, és kívánnya közön-ségessé tétetni: hogy *Kanisa* Mező-város ezer pozsonyi mérő zabbal segíti Felséges Urunkat, a' mostani terhes had-folytatásban.

Tokajból, Mártz. 30-dikán.

„A' hadi segíttségül ajánlott gabonából híven el-szállította már ide a' maga részét Nms *Szabolts* Vármegye. Szorgalmatossan szállítja, a' mint hallyuk, Ns *Bihar* Vgye is *Debretzenbe*, és *Nagyváradra*.“

Bártfa Kir. Város' Polgári, 745 forintokat, 's 35 krajtzárokat ajándékoztak a' hadi Kintstárba.

Bajáról (*Báts*-Vármegyéből), Mártzius-nak 25-dikén.

„Városunknak hajdani *Lakosai* közzül sokan, magok indulatjokból termesztettek vólt élő-fákat a' régi időben házaik mellé; későbbben pedig felsőbb parantsolatok által köteleztettek ennek tselekedésére minden Polgárok; hanem mivel idő-járttával tapasztaltatott, hogy az élő-fák' árnyéka miatt, soha se száradhattak jól ki az útszák: ehez képest olly parantsolatot vettek mostan Elöl-járóiak, hogy az útszákrol minden élő-fákat kiirtaseanak; és egyfzersmind, hogy nagyobb tágasság légyen: vágassanak-ki minden kollátokat, és tölöpöket, vagy ágasokat is, mellyek az útszákön vóltak a' házak előtt. Továbbá, mivel nagyon nevedett a' Város, úgy hogy tsupán 1792 től fog-

fogva, több új ház épült hatvannál; tehát, hogy annál jobb móddal eshessen a' nagyob-
bódása: el-rontattak a' napkeleti részen
lévő kertek, 's ezeknek helyeken három újj
útszák nyittattak. Egy vólt az el-rontott
kertek között, a' Sz. Ferentz' Szerzetebéli
TT. Atyák' nagy szőlős kertjek is. — Az
újj útszák' hasonlatosságára, egyenes sorú-
akká tétetnek a' régiek is. Ez okon, né-
melly házas Gazdáknak kijebb kell rukkolni
épületjeikkel; másoknak pedig bellyebb kell
vonni magokat. “

Gyöngyösről (Heves Vármegyéből),

Áprilisnek 6. dikán.

„Városunknak *Sólymos* nevezetű útszája,
olly girbe (görbe) gurba, és sok helyen
lapányos (lapályos) is vólt, hogy alig me-
hetett-el rajta kár nélkül a' terhes szekér.
Ennek planirozása eránt tehát, több izben
adott vólt már ki rendeléseket a' Földes
Uraság, mellyeket a' múltt hónapnak 25dik
napján Szerentséssen végre kezdett hajtani
érdemes Birája Városunknak, Nemes Nagy
Károly Úr; meg-győzvén azoknak szükséges
és köz haszonra tzelező vóltokról a' Lako-
sokat; 's ki rendelvén a' munkának kormá-
nyozása végett, Ns *Petes András* Senátor,
és Ns *Borovitsény Ferentz* Vítze - Notárius
Urakat, *Amonyi Péter* Ingenieur, és Kőmives-
Mester *Rabli Károly* Urakkal együtt. Az
emlétt fő útszának el-igazítását fogja kö-
vetni a' piatz' planirozása, mellynek kövel
való ki-rakattatására ötven forintokat aján-
lott egy Méltóság; 's ökröket is ígért, a'
szükséges materialéknak bé-szállítására. —

Tely.

Teljes reménység táplál bennünket, hogy ezen nemes példát más Méltóságok is fogják követni. Az idevaló vásárookra gabonát, 's más egyéb eleséget hordó számos vidékiek előre is mondják már, hogy örömet fizetnek nekik egy pólturát hely-pénzül; tsak kövel ki-rakott tiszta, és egészséges piatzra állhassanak-bé.

Debretzenből, Mártz. 29. dikién.

„A' *Blankenstein* nevet viselő Huszár-Regementből, Fő Hadnagy *Zeininger* Úr vezérlete alatt meg-indultak néhány Magyar Vitézek piatzunkon, musika - szóval, ezen folyó hónapnak 24. dikién. Tsak hamar 15. derék Magyar Ifjak tsaptak velek kezetteljes örömmel, kik is asszentáltatás vagy bé-iktattatás végett, leg ottan a' Hadi Biztos Úrhoz vezettettek. Ketten, nem ütötték-meg a' mértéket; azért is jelentetett nekik, hogy nem vétetethetnek-bé Katonáknak: mellyen ezek nagyon meg-illetődtek, 's arra ajánlották magokat, hogy ők készek, saját költségeken is fel-menni a' Regement-hez, 's reménylik, hogy ott el-fogadja őket az Oberster. Illy magok' meg-határozását látván a' Hadi Biztos Úr, ezen különben is még nevendék, úgymint tsak 17. esztendő s Ifjaknak: bé-irta őket a' Katonák' laistromába. Debretzeni Fiak, 's nemes Szüléktől vették származásokat.

Tek. *Bessenyei Bessenyei Pál* Úr, a' ki elsőben a' Tsászár' Magyar lovas Regementjében öt esztendőket szolgált; annakutánna a' Kir. Testőrző Nemes Magyar Seregnél ugyan annyit; végre pedig a' Tiszán túl lévő

Di.

Distrikt. Táblánál 28 eszt. kig viselt Asszesszorságot, ezen hónapban végezte érdemes életét Városunkban. “

Szent Márton - Kátáról (Pest Vármegyéből),
Mártziusnak 29-dikén.

„Ezen hónapnak 15-dikén érkezett helységünkbe egy része a' *Barkó* Huszárajának, *Zejk* Kapitány Úr' vezérlése alatt. Igaz Magyar szivességet mutatott ezen derék Magyar Vitézekhez Ns *Kováts Móses* Úr, Gr. *Keglevits György*, és *Agoston* Jóságainak Adminisztrátora. Háromszor vendégelte meg maga asztalánál a' Tiszt Urakat, és Kadétokat; a' több Legénységnek is bőven adatott mind enni, mind inni valót. A' háládatos érzékenység annyira el-hatotta sziveket a' Tiszt Uraknak, hogy néhányan közzülök, egész státzióról is vissza-jöttek még más nap este, kívánván másodszor is meg-köszönni az Adminisztrátor Úrnak jó-szivűségét. — *Pestre* éppen vásáros időben érkezett *Zejk* Kapitány Úr a' Kommandójával, a' midőn nem igen lehet alkalmas kvártélyra szert tenni. Itt is tehát maga házánál ajánlott szállást Nemes *Kováts* Úr a' Kapitány Úrnak, kit, minden Tiszti Társaival együtt újra meg-vendéelt. Fülibe menvén *Barkó* ő Excell. jának, mint Tulajdonos Generálisnak, ezen gazdálkodás' hire: maga személyyessen el ment Ns *Kováts* Urhoz, 's Katonáihoz bizonyított hajlandóságát ezen Úrnak, különös indulattal meg-köszönte. “

Hasonló nemés tselekedetről tudósítunk egy betses *Pétsi* Levélben, melly még Mártz. 20-dikán útasíttatott hozzánk; azonban

ban csak most érkezett kezünkhöz: — „A' *Battyáni*, és *Aponyi* Uradalmaknak *Pétséit* lakozó Régense *T. Strobl Zsigmond* Úr megértvén, hogy az *Erdődy* Huszároknak egy *Osztálya* megindult légyen *Eszékről*, a' *Frantziák* ellen: eleibe ment annak *Siklóstra*, 's ott *Gróf Battyáni Filep* Várában gazdag ebédet adott az említett *Osztály* minden *Tisztjeinek*; a' *Káplároknak*, és köz *Embereknek* pedig, kik hat százan voltak, megtöltette a' két ittzés ivó bádogg edénnyeket jóféle borral; 's minden köz *Legénynek* egy, a' *Káplároknak* pedig két font hús' árát nyomatott a' markokba. Más nap *Pétsre* érkezett ezen *Osztály*, és itt is ugyan azt a' szivességet mutatta mind a' *Tiszt* Urakhoz, mind a' *Káplárokhoz*, és köz *Legényekhez*, a' melyet *Siklóson* tapasztaltatott velek. A' *Huszárok*, bádogg kulattsaikat nyakokba függesztvén, nem úgy tudakozták: *Hol a' Strobl Úr háza*; — hanem *hol a' Katonák Apja háza*?

Erdély Ország.

Kolosvárról, Mártz. 28 dikán.

„Fejedelméhez, 's a' *Közjóhoz* vonzó buzgóságától indíttatván *Nms Vármegyénk*, nagy készséggel öszve szerzette még a' meghatározott arron felül is, az országos ajánlásnál fogva reája esett lovakat, 's által is adta, a' hová kellett.

A' *Frantziák* ellen indított *Erdélyi* gyalog *Regement* áll két *Batalionokból*, melyeknek egyike, a' két gyalog *Szekely* *Regementekből*; a' másik pedig a' két *Oláh* gyalog *Reg.* ekből választatott.

Béts.

B é t s.

Tíz esztendeje múlt, hogy az ide-való Universitásbéli Theologika Fakultás senkit se doktorizált. Ezen hosszas pauzát félbe szakasztotta a' Fakultással, *Váti* Aldo-zó-Pap, és Professzor Tisz. *Vrana István Elek* Úr, ki is minekutánna még a' múltt esztendőben ki-állotta volna ditséretesen a' szokott exámeneket: ezen folyó hónapnak ötödikén délután tartotta a' bé fejező közönséges Disputátziót, mellynek igen számos Hallgatói voltak az Universitas' nagy palotájában. Önként való tanúi váltak ezen Hallgatókból, T. *Vrana* Úr' szép tökéleteségeinek; mert még helyben meg-vallották, hogy olly ékes, bátor, és helyes Felelőt nem egy hamar hallottak. Következendő nap le tette T. *Vrana* Úr a' hitet, és kezéhez nyerte a' Diplomát. — Mintegy húszonnégyszáz aranyokig kell meg-nyitni az erszény' száját, míg az efféle Diplomához juthat az azt kereső's meg-érdemlő Személly.

Nagy Újság.

A' Nemzet - Gyűlése *Dümurié* táborába *) küldötte *Beurnonville* Hadi - Ministert (Börnonvily — szóról szóra Vajnemváros — eddig Bournonvillének iratott) más Kom-milz-

*) *Dümurié* tábor a akkor *Maulde* helység-nél feküdt, Alsó Német Ország' határain, *Dornik* vagy *Tournai*, és *Valenciennes Várak* között, a' *Skáldis* folyó-vize' partján.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ Bétsben, Szent György-Havának
(Áprilisnek) 16-dik napján, 1793-dik
Észkendőben.

Hadi Környűlállások.

Következendő fontos hír érkezett tegnap
Bétsbe Brüsszelből: „Dümtárie, minekutánna
által-küldötte volna Seregünkhöz fogságba
Börnonvilyt, és a' több (már a' múltt postán
meg-nevezett) Nemzet-Gyűlési Kommisszá-
riusokat: Páris felé akarta vinni Seregét,
hogy ott XVII. Lajost Királynak ki-kiáltsa,
's véget vessen a' Jakobinusok' zavarásának,
és rontásának. De nem önthetett hamarjá-
ban egy lelket az egész Katonaságba: azért is

3 Regementekkel, 's *L'Egalité* (az *Orléans* Hertzeg' Fia), és *Valánsz* Generálisokkal által-jött hozzánk. Azt mondotta, hogy többen is fogják követni.

Igen hitelessé teszik ezen hírt, az itt következő elő-adások:

Az úgy mondatott *Közjóra ügyelő* *Deputált* névében, így szóllott Mártz. 30-
mus a' Nemzeti Gyűléshez:

Polgárok! Tegnap, irások érkeztek a' Seregtől. Utolsó üléseitekben hozott végzéseitek által azt nyertétek, hogy a' ti Ellenségeitek le-tesznek minden reménységről; nem kevés aggodást okoz nékiek a' ti egyyet-értétek, és böltsességték. Tsak egyszer azon indulatokon győzedelmeskedjétek, melyek hasonlást szereznek közöttek: mindjárt semmivé teszitek ti akkor a' ti Ellenségeiteket. Bizonyosan hihetitek, hogy ha az említett győzelem meg-lesz: ti annál fogva fel-emelkedtek minden történetek felett, 's meg fogjátok látni a' szabadság' diadalmát. Mi itt nem beszéllük most el az okokat, melyek bennünket a' mindjárt következő tikkelyeknek eleitekbe való terjesztésére indítottak; magok szóllanak azok magokért. Annyit tsak ugyan mondunk, hogy a' *Belgyiomi* Seregnél szörnyű szándékokat forrálnak. Itt a' végzés, melylyet egész meg-fontolás után hozott a' ti Deputátziótok:

1.) A' Nemzeti Gyűlés, maga eleibe kívánnya Gen. *Dumúriét*.

2.) Had-Minister *Beurnonville* indullyon minden haladék nélkül, hogy meg-láthassa, há-

hányadán van az északi Sereg' állapota, 's tudósíthassa arról a' N. Gyűlést.

3.) A' N. Gyűlésnek különbkülönbféle Tagjai közzül mennyenek tüstént az említett Sereghez, hogy a' meg történt dolgok' esméretére juthassanak.

4.) A' *Belgyiomi* Seregnél lévő Kommisszáriusok tartoznak, késedelem nélkül vissza fordúlni, hogy számot adjanak a' megessett dolgokról.

Áprilisnek első napján, három rendbéli irásokat olvasott fel a' Nemz. Gyűlés előtt *Cambaceres* nevű Tag az oratori székéből, úgymint: 1.) azon Levelét *Dümúriének*, melyet ez Mártz. 12-dikén botsátott a' N. Gyűléshez, 's a' melyet mi nyomos foglalatjára nézve közlöttünk már a' múltt postán. 2.) Ugyan Gen. *Dümúriének*, Márt. 28-kán a' Had Ministerhez botsátott Levelét, mellyben minekutánna körülállásosan előadta a' Generális addig való veszteségeit Fr. Országának; úgy nem különben mind azon fzerentsétlenségeket is, mellyeknek elkerülhetetlenül ki vagyon továbbra téve az Ország: azt mondotta, hogy ő nem lát egyéb módot a' szabadulásra, hanem hogy az Ellenségnek kedvező hosszú tűrését haszonra kell fordítani, 's alkut kell vele kezdeni. A' harmadik rendbéli Irás magában foglalta azon beszéllgetést, melyet tartottak *Dümúriével* a' Frantzia Ministériumnak három Bízatosai, 's ide ment ki az értelme:

„*Proly* azt mondotta, hogy ő *Ath Városában* (melly, *Hennegau Tartományának*

Austr. Belgyiomhoz tartozó részében fekszik) találkozott *Dumúriével*, a' ki éppen *Sillery* Allzonyságnak, és Generál *Egalité* (*Aurel. Hertzeg*) Leányai' társaságában volt. *Dumúrié* sok szemre-hányásokat tett *Prolynak*, 's szemtől szemébe mondotta néki, hogy a' N. Gyűlés, és a' Jakobinusok rontói *Francia Ország*nak; és tsupán egy *Tzézár*, vagy *Kronwell* mentheti-meg a' Státust, végső vezedelmétől.

A' második beszéllgetés' alkalmatossá-gával jelen voltak mind a' három Biztosok, és ekkor tsendessebben mutatta magát, 's nem beszéltett olyan nyilván *Dumúrié*.

A' harmadik beszéllgetés, *Szent Márton* Apátúrságában volt, a' hol minekutánna végezte volna *Dumúrié* a' vatsorát *Sillery* Allzonysággal (ez, az *Aureliánusi Hertzeg* ágyasa volt), el-ment a' Kommisszáriusok-hoz, 's nevezte előttök a' Nemzeti Gyűlést, 745 Király-gyilkosiból álló gyülekezetnek, mellynek hatalma nem fogna *Páris*' határán kijebb terjedni rövid időn. Azt mondotta, hogy míg néki négy hüvelyknyi hosszaságú kard lessz az oldalán: addig meg nem szenved a' Revolutzionális Törvényfséket; 's utánna vetette ezen szavainak, hogy maga a' N. Gyűlés is, úgymond, nem fogna három heteken túl tartani.

Kérdezték a' Kommisszáriusok: „Kit akarna tehát a' Nemzet-Gyűlése' helyébe állítani? — Különbkülönbféle mellőzések után, e' volt a' felelete: „Én nem szerethetem az új Konstitutiót. Esztelenül tette azt fel *Condorcet*, minden okossága mellett.

Az

Az előbbeni Konstitutiót akarom, Királlyal együtt. “

Egyik Kommisszárius azt mondotta erre, hogy a' Frantzia Nemzet nem akar több *Lajost*. — „A' név keveset tesz, felelt *Dumúrié*: már a' mind egy osztán, akár *Lajosnak*, akár *Jakabnak*, vagy *Filepnek* hivattasson a' Király. “ — 'S ki fogná a' Nemzet' képét viselni? — Felelt *Dumúrié*: „A' Diszriktusok' Elölülői. “ — Eppen ezen szempillantásban bé-lépett *Valende* a' szobába, 's jelentette, hogy *Mons Városát* oda hagyta a' Frantzia Katonaság. Kevés idő múlva, ismét az előbbeni belzélletés folytatott, 's *Dumúrié* nagy hajlandóságát nyilatkoztatta ki a' békesség eránt; de a' mellyet nem köthet a' Nemzet-Gyűlése, mert véle tellyességgel nem fognának alkuba erezkedni a' külső Hatalmasságok. Mentől előbb szándékozik ő, úgymond, öszve hívni a' Diszriktusok' Prezidenseit; mert ha békeség nem köttetik: úgy három hét alatt *Párisban* fognak lenni a' Tsászárs' Katonái. — Tsupán három nap hittem én a' Közönséges Társaságnak; a' *Jemappéi* verekedéstől fogva mindég sirtam, valahányszor olly rossz ügy mellett szerentsés előmenetelem volt.

De mitsoda külső eszközei vagynak a' Generálisnak — kérdezték a' Kommisszáriusok — mellyek által reményli, hogy le-tesendesítheti Frantzia Országot? *A' Seregem*: egész Frantzia Ország akarja, hogy legyen Királya; ez az akaratja az én Seregemnek is. Ha protzezzus talál indíttatni ellenem: óltalmamra lesz nékem az én Seregem; 's egyébaránt

aránt is lessz nékem annyi időm, hogy által nyargalhatok a' Tsászári Sereghez."

Dubuiſſon azt mondja *Dümuriének*, hogy a' *Lafayette*' példája nem igen édesíthetné őtet a' követésre; mellyre *Dümurié*: „*Lafayette* utálatba ejtette magát a' külső Hatalmasságok előtt, Okt. 6 dikai maga-viselete által; sehol se tűntek szembe az ő talentomi: de engem' szíretnek a' külső Hatalmasságok, és az én projektumom már régen végrehajtatott volna: ha a' *Tempelbe* (Templom nevű épületbe) zártt Királyi Familiának élete nem forgott volna előttem; — hanem már most meg-határoztam magamat, 's *Párisba* fogom vinni Seregemet: ha a' *Jakobinusok* félbe nem hagyják vétkeiket; elő nem állanak a' Kir. Familia' védelmére, 's széllyel nem verik a' 745 Tyrannusokat (a' N. Gy.t): én a' Seregem előtt Királyt fogok ki-kiáltani. — Végtere azt is mondotta, hogy ő csak azért foglalta-el *Belgyiomot*, hogy maga oda való Király lehessen."

Ezen elő-adás' igaz, vagy nem igaz voltának meg-ítélését bizzuk magára az Olvasóra. Elég az hozzá, hogy fel-olvasatott ez a' N. Gyűlésben, 's közönségessen ki-nyomtatottatott *Párisban*. — Már tehát e' szírent, ha igaz is, ha nem is: mindenképpen sok következéseket húzhat-ki belőlle a' figyelmetes Olvasó, mellyeknél fogva, fundamentomosabb esméretére juthat *Frantzia Ország'* igen igen kritikus állapotjának.

Laudon' szabad Seregebéli Obest. *Mylius* Úr olly alkura lépett Mártz. 26-dikán estvéli 7 órakor, az *Antverpiai* *Frantzia* Örizet' Kom.

Kommendánsával, *Marasse* Generállieut. tal, hogy az *Antverpiai* Várban, *Lillo*, és *Liefkenshoek* nevű Erösségekben, 's a' környékeken fekvő Frantzia Seregek, egész katonai tisztességgel útnak indulhatnak, 's Országok' széléig el fognak kísértetni Tsászári Katonák által; hanem azon ágyúi készülleteket, melyeket *Antverpia* Várában találtak vólt, midőn el-foglalták azt: most helyben hagyják, és el-menetelek' alkalmatosságával legkissebb bántással se legyenek a' *Belgyioni* Lakosokhoz.

A' *Szerviai* Szabad Sereg' Vezére *Mihájlevich* Oberster, *Gentnél* (*Flandria* Tartományának fő Városánál) 30 Frantziákat fogott, 's egy magazinom, és 40 hajó' prédára kapott. — Gen. Major *Verneck* pedig midőn *Dimand*, és *Bouvigne* nevű helységeket el foglalt vólna: fogott húsz Frantziákat, 's nyert 27 hajókat, melyek ágyukkal, 's azokhoz meg-kivántató készülletekkel vóltak rakva. A' *Kavanagh* vasas Reg. jéből egy Svadron, el vervén *Blaton*-ból, az ott tartózkodott Fr. lovasokat, és gyalogokat 15 öt le vágott közzülök. Részünkről egy Ember esett el, 's hatan kaptak sebet.

Mons Városába, egész győzedelmi pompával vitetett bé Károly Fő Hertzeg Martz. 29-dik napján. Midőn pedig a' piatzra érkezett: kérték a' szabad akarató *Belga* Katonák, hadd viheffék fel ölbe a' Tanáts-Ház folyósójára, melyet meg is engedett ő Fő Hertzegsége.

Április 6 dikán költt *Spirai* magános Levélből olvassuk, hogy az előtt való nap

Alsó

Alsó-Alsátzia Weissenburg nevű Városa felé vette útját *Gen. Custine*, 's *Edesheimban*, melly a' *Spirai* Püspökséghez tartozik, *Landau* Frantzia Városhoz pedig tsak egy mért-földnyire fekszik, valami kevés őrállókat hagyot. A, Prusszusok *Edesheimig* nyomultak. a' Magyar Huszárok pedig más felől *Lauterburgig* kerülgetnek.

Pápa ő Szentsége, újra hat ezer Katonát szedet.

A' Német Birodalomnak *Regensburgban* ülő Gyűlése előtt régen forgott már fel ez a' kérdés: *Hogy' kelleffen nézni azon erőszakoskodásokat, mellyeket a' Német Birodalomra nézve követett el Frantzia Ország; és mitsoda eszközöket szükség elő-venni azok ellen?* — Sok tanátskozások után, Mártz. 22 dikén szűletett-meg a' vég-határozás, mellynek ide megy-ki az értelme:

1.) Minthogy Frantzia Ország ellenségesen lepte, 's károsította-meg, a' Német Birodalomnak *Burgundi, Baseli, Mayntzi, Trieri, Vormsi, Speyeri, Hessen-Darmstadt, Lüttichi, Aacheni*, és *Pfalz-Zweybrücki* Tartományait: ezen okon, a' Német Tsászárnak, és Birodalomnak is valóságos formális hadat kell folytatni Frantzia Ország ellen.

2.) Minthogy Frantzia Ország nyilván-ságossan meg rontotta a' kötéseket, mellyek lettek közötté, és a' Német Birodalom között: tehát már e' sem tartozik többé meg tartani azon fogadásait, mellyeket az említett kötésekben tett Frantzia Orzágnak.

3.) Az ollyatén ártatlan kereskedés és levelezés, mellynek a' hadba semminémű bé-

bé-folyása nintsen, továbbra is megmaradhat Német és Frantzia Országok között.

4.) Valaki egyszer Tagja a' Német Birodalomnak: részt kell néki venni a' Frantziákkal való hadban.

G g és H h Arkusunkban közöltük Mártz. 18kán a' Tirlémont táján esett véres ütközetről szóló levelét *Dümuriének*: most közöljük *Valence (Válánsz)* Frantzia Generálisnak *Dümuriéhez* útasított levelét ugyan azon nevezetes ütközetről:

„Generálisom! A' Karomon kapott fájdalmas sebem nem engedi, hogy magam írájam leveletem. Minekutánna a' Gyalogságot kétfzer vissza szoritotta volna az ellenség, mint azt az Úr tudja, én a' Lovassággal estem az ellenségnek, 's mindenüt elől lévén, kerefszül vágtam magamat rajta. Ekkor három vágást ejtettek kardal a' fejemen. Eggyike le szegte a' bürt fejem koponyájáról, és a' szememet vele beborította. Biztatnak, hogy ezen seb nem halálos 's a' t.“ — Egy más levélből ezeket olvassuk *Válánsz* Generálisról: „Ez az Úr tsudákat tett vitézségével. Fogta magát 's a' Lovassággal sebes vágatva rajta ment az ellenségen, maga elől, Katonái pedig utánna, úgy vágta magát kerefszül az ellenségen. De Seregei nem segítették elegendőképpen, egyszer tsak azt látta, hogy maga van az ellenkező Sereg' közepén, Adjutánsaival. Három vágást kapott a' fején, a' kalapját is elvesztette: arról könnyen reá esmert azután az ellenség. A' jobb kezén is nagy sebet kapott, 's az által kardjától is megfoz.

fosztatott. Ekkor kapja pisztolyát, azzal nyitott utat magának. A' vele volt Adjutánsaik közzül hárman ki jöttek az ütközetből, de sok sebekkel, kettőről nem tudjuk hová lettek."

Ezen verekedés után *Dūmurié* így írt a' többek között *Duval* Generálishoz: "Kérem az Urat, küldjön Katonákat mennél hamarább, mert soha sem volt nagyobb szükségem reájok mint most. Többen hagyták ide zászlójokat 4000-nél 's mennek vissza hazájokba. Már kezembe volt a' győzelem, — olybá tartom, mintha ezek vették volna azt ki belőle. Mártz. 18-án meg-verekedtem az ellenség ármádiájával ama' híres *Nervingen* mezején 's a' t., „*Camus* is a' N. Gyűlés *Commissarius*sa nagyon ki kelt levelében a' haza szökő *Frantziák* ellen." Ezek, úgymond, támadják meg a' *Belgákat*, 's megfosztják vagyonjuktól. Van példánk arra is, hogy a' szegény *Belgák* térdre esnek *Katonáink* előtt, 's kegyelmet kértek tőlök; de haszontalanúl, mert azért elkövették rajtok kegyetlenségeket. Midőn Mártz. 21. dikén több ilyen nem kedves foglalatú levelek felolvasztattak volna a' N. Gyűlésében, *Marat* az Orátori székre ment, 's a' *Frantzia* ármádia fejeit hiteleszegetteknek, 's tolvajoknak kiáltotta, ellenben a' Köz-katonákat nagyon védelmezte. Majd az egész Gyűlés fel-költ, 's bosszónkodva kiáltotta: *Marat* az oka minden rendetlenségnek, őtet fizetik azért a' mi ellenségeink. Egy Tag fel kiált, halljuk *Márátot*, hadd okádjaki-rágalmazását, 's vesse le egészen álortzáját, hadd tapsol-
has-

hassanak nek i azok, kik talám fizetést vesznek azért. *Marat* szólani kezdett — 's mondott is valamit össze vissza, de egy más Tag belé szólott; azt kívánom úgy mond, hogy a' N. Gyűlése végezze el azt még ebben az Ülésben, hogy *Marátnak* el - ment az esze. Végre le - tsillapodtak.

Elegyes Tudósítások.

Annyira nevededett mostanság a' Divortiumok' (Házasság - bomlások') száma *Párisban*, hogy azt is naponként kezdték már feltenni, valamint a' házassági egybe - kelések', születések', és halálozások' számát; p. o. Mártz. 19 - dik napján öt pár bontott házasságot; 43 kelt - öszve; 60 személlyek születtek, 's 45 - en haltak - meg. — Márt. 20 - dikán 8 házasság - bomlások lettek; 38 új házasságok; 74 születések; 's 69 halálozások. — Márt. 21 - dikén válás vólt 12; házasodás 29; szülés 49; halál 70. — Márt. 22 - dikén, tsak hárommal haladta - meg az öszve - házasodott párok' száma, az egymástól el - válttakét. Ezek t. i. 8an, amazok pedig 11en vóltak. Születtek 45en, meg - haltak 51en. — Ez a' laistrom egész hitelességű, mivel magában *Párisban* adatott - ki a' közönséges fel - szám - lálás szerént.

A' *Dántzigiaknak* azt felelte a' Prussziai Király, hogy ő Felsége kész lessz minden illendő fel - tételekre reá állani: hanem azt tsak ugyan meg kívánnya előre, hogy *Katonái* 3 napok alatt bé - botsáttassanak *Dántzig Városába*, melly meg is lett, a' mint ezt Mártz. 26 - dikán költt *Dántzigi* levelek bizonyítják.

Magyar

Magyar Ország.

Várasdról, Mártz. 31-dikén.

„Rész szerént *Várasd*, rész szerént *Szala* Vármegyén által vette útját a' Frantziák ellen, *Horvát* Országi Bán Gróf *Erdödy János* ö Excellentziája' Vitéz Huszár-Regementje. Minden Ember, de kiváltképpen a' megnevezett Gróf Ur, igen érzékeny szívvel, és nagy örömmel fogadta ezen deli Vitézeket, 's hozzájuk, a' mint szép rendben tisztelkedtenek, egy fontos rövidségű bútsúzó, 's buzdító Belzédet tartott Nemzeti Magyar Nyelvünkön. Magyar vérből lett származásokra, 's Eleiknek, és magoknak is világszerte esmeretes vitézi tetteikre emlékeztette őket; 's ezeknél fogva, tökéletes bizodal-mát nyilatkoztatta ki előttök az eránt, hogy nevek', 's Nemzetek' ditsőségét nevelni fogják, eggy olly Ellenséggel való viaskodásban, melly a' természeti, isteni, és polgári törvények ellen mindeneket zavarba hozni, 's fel-forgatni igyekezik. Ezzel jó szerentsét, és egészséget kívánt nékiek. — Tisztelt Tulajdonossoknak atyai unszolására, és kívánságára, egy szívvel szájjal ezt kiáltották a' Huszárok: *Kegyelmes Uram! bártsak már a' tsata-piatzon lehetnének!*“

Pestről, April. 11-dikén.

„Itten hatodikon, a' külső Városban, estvéli 8 és 9 óra között tűz támadott. 3 ház, és egynehány ember égett-el benne. Alig óltották ezt meg, midön *Budán* a' Vár alatt két szép nagy házat, egynehány szempillantásban el-borított egy rettenetes tűz.

A'

A' nagy szél felette meg-rémített mindeneket, melly is valóban ha a' Vizi-Városnak feküdt volna, kevés ház maradott volna meg épségben; de mivel a' Várba fel-vitte a' tüzet, a' tseréppel fedett házakat nem olly könnyen vethte lángba. Az ide való köz Emberek még tsak kételkedni sem akarnak felölle, hogy ez nem a' Frantziák' tsinálmánya lett volna. Olly annyira el-teltek minden szivek ezen rémítő Nemzet ellen való bolla-sággal.

Budáról, 10-diken reggel indúlt útnak a' *Devins'* Regementjének Laib-Batalionja. *Tyrolisba* vagyon rendelve, a' Reserva-Armádiához. A' millyen örömmel indúlt ez az Ellenségre: színtolly nehezen esett a' többinek, hogy ide haza kellett néki maradni. — Ha a' masirozóknak mindenütt olly stá-tziójok lenne, mint ez nap estve *Tétényben*, el-mondhatnák méltán: *Hegyen völeyön lakodalom*. Ez napon t. i. — melly Országunk' Birája *Zichy Károly* ő Excell. ja' Hitvesének születése' napja volt — Kárdinális ő Eminen-tziája nagy ebédet, tántzot, és illuminátziót adott *Tétényben*, a' hol jó Nádor ispányunk is a' *Budai* és *Pesti* fő Uraságokkal egygyütt jelen volt.

Nagy Károlyból. „Kegyes Földes Urunk Gróf *Károlyi József* ő Nagysága, új köntösbe akarja öltöztetni ő sei' hajdani híres Várát, hogy ez, valamint eddig vizontagságiról volt nevezetes; úgy ezután, szép épületei, és új anglus kertje által tartsa-fel minden-kori emlékezetét. — A' Tiszán túl fekvő Jólzágaiban ő Nagyságának, 28 ezer forint-
to.

tokon árendálta - ki esztendőnként egy Zsidó a' ser - és bor - házakat. "

Budáról, April. 2-dik napján.

„Ns Szathmár, és Bihar Vármegyéknek hitos Tábla - Birája, 's a' Debretzeni Distrik-tusnak Polgári Főbb Bíztoja (Superior Provincialis Commissarius) T. Lukátsy József Ur, a' múltt hónapnak 17 dikén esküdt - fel a' Fels. Helytartó - Tanács előtt, Királyi Tanátsosnak. "

Tolna Vármegyéből, April. 4-dikén.

„Nállunk annyira el - hatalmazott már a' Tolvajoknak vakmerő gonofzsága, hogy a' Pásztor elől fényes nappal sereg - számra erőszakosan ugrattyák - el a' lovakat, és szarvas marhákat is. Illy képtelen tolvajság, tsak mostanában két izromban történt meg Tolna Mezővárosunknak határjában, először a' múltt Nagy - Tsötörtökön; másodszor pedig éppen Húsvét - napján, és olly tájban, midőn majd tsak nem az egész Népség a' Templomban ájtatoskodott. A' Pásztor' jelentésére, mind a' két izben a' lárma - dobbal hír adattott ugyan a' Lakosoknak, hogy tüstént lóra ülven, károk után lássanak, és a' Tolvajokat nyomozva fel - keressék; de tsak valósággal meg - történt az, hogy a' Tolvajoknak senki még nyomába sem érven, sokan meg - károsítatva tértek - vissza. — Szükséges tehát, hogy a' marhas Gazdák jól fel - ébredjenek, és sajátjokra minden vigyázással legyenek. "

Béts.

B é t s.

Fels. Királynénk' születésének ideje közelget. Ennek szerentsés el érkezését kézen várják már az ágyúk a' Vár bástyáin hogy a' közönséges örömet mindenféle ki-durrantsák.

Janits György Úr, a' ki ennekelötte a' Nagy - Méltóságú Gróf *Károlyi* Háznak Konsulense, és Direktora volt; most pedig itt Bétsben kezdette folytatni, ugyan csak a' tisztelett fő úri Ház' dolgait: ő Felsége által Magyar Udvari Agenssé neveztetett, és már le is tette az Agensi hitet a' Fels. Magyar Kantzelláriánál.

Áprilisnek 7-dikén, minekelötte udvari ebédhez vezetett volna az itteni Polgárság' előkelő része, audientzián volt Fels. Urunknál, 's tőle egy aranyos, és maga a' Felség' képével ékesítettett ezüst poharat nyert ajándékba, a' mellynek fedőjéből következő értelmű német sorok olvastattak: *Ezen poharat, minden kedve Polgárinak ajánlja II. Ferentz, azon különös szeretetnek örök emlékezetére, mellyel hozzája, és a' Haza eránt viseltetnek Bétsben minden Polgár Tzéhek, Mesterek, 's Mesterlegények; és a' maga költsönös szeretetének, 's háládatosságának is bizonyságául 1793.* — Ezen pohárból ivott annakutánna ebéd felett a' Polgár-Mester, ő Tsáfsz. Kir. Felségek', 's az egész Fels. Auszriai Ház' egészségéért. Ebéd után pedig a' Polgári Fegyveres-Házba vitték azt: a' Polgármester, 's a' Polgár Regementnek, és Pattantyús-Korpusznak némelly Fő-Tisztjei.

J e l e n t é s e k.

Magyar Országban Ns Csongrád Vármegyében, Fő Méltóságú Gróf Károlyi József ö Nagysága Uradalmában, — a' Derekegyházi pulztán, — Mező-Hegyesnek szomszédságában, ezen folyó 1793-dik esztendőben, a' jövő Május hónapnak 23-dik és következő napjain feles számú ménesbéli mindenféle lovak úgy nem különben gulyabéli mindenféle barmok, kotyavetyére fognak bortsáttatni. — A' kiknek tehát vevő szándékjuk vagyon: meg jelenhetnek Májusnak 23-kára, a' Derekegyházi pulztán.

Broughthon Lexiconának Második Darabja is már a' sajtó alól ki szabadult. A' munkának egész Titulusa ez: Broughthonnak a' Religióról való Historiai Léxicona, a' mellyben a' Világ kezdetétől fogva a' mai időig, a' Pogányoknak, Zsidóknak, Keresztényeknek, Mahumedánusoknak tudományok, Isteni tiszteletek, ceremóniáik, szokásaik, helyeik, izeméllyeik, írásaik, azoknak történeteikkel együtt a' leg jobb Istenről elő adattatnak. Magyar nyelvre fordította, azok eredeti Articulusoknak meg bővítésekkel azok újjaknak hozzá adásokkal a' Szent és Világi, régi és új Historiáknak és Könyveknek meg értésekre ki bortsátotta Mindszenti Sámuel, a' Rev-Komáromi Evang. Reform. Ekklesiának Predikátora, II. Darab. D—M. nagy nyóltzad rész formában két columnára. Ezen Darabnak arra, valamint az elsőjé is 2. Rforint. Mig a' Munka Pestre és más helyekre le szállittattatik; azt addig is lehet találni Komáromban és Posonyban a' Wéber Úr Typografiájában. A' Prænumeráns Urak méltóztallanak a' kiadót előre tudósítani, a' kik még nem tudósították, kívánják é a' Második Darabot? hogy azt vagy a' jövő Medárdusi Pesti vásárkor, vagy addig is bizonyos alkalmatosságokon kézbe szolgáltattassa. Az exemplárokat lehet keresni Pesten Wéber Typographus Urnál, — — a' ki Vásárkor a' Hatvani kapun kívül a' Felner Kerékjártó házában lakik.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDÉLMÉVEL.

Költ *Batsban*, Szent György-Mavának
(Aprilisnek) 19-dik napján, 1793-dik
Elsztendőben.

Hadi Környülműlések.

Utolsó Levelét, Mártziusnak huszonkilen-
tzedikén boatsátotta *Dümúrié* a' Frantzia N.
Gyűléshez *Tournay* Városából. Kivántuk
ezen fontos Levélnek avagy tsak egy részét
is közleni, melly így következik:

„Felette nagy szomorúsággal látom,
hogy naponként nagyobbodnak a' mi vesze-
delmeink. Ezen az egész határ-szélen nints
több tiz napra való eleségünknel. A' melly
segítség, *Nord*, és *Pais de Calais* Departe-

mentekből érkezett, nem egyéb, öregekből, gyermekekből, és tsapongókból álló fegyvertelen mismásnál, melly csak a' rémülést, és rendeletlenséget nevelte *Brüsszelben*, és *Gent* Városában; és Seregeinknek több részét is bátortalanná tette, 's példájával futásra készítette. Ezek az Emberek nem egyébre valók, hanem hogy minket éhségre juttassanak. — Illyen a' segítség, melly, nagy költséggel küldetik, és a' mellyen építik sokan a' mi szabadságunk' óltalmának reménységét.

Egyenesen meg-mondom Uraim Kegyelemeknek, ha a' Batalionok hirtelen ki nem pótolódnak a' Volontér (szabad akarátú) Seregből; és ha még tovább is ötven polgári Hatalmak, mellyek közül esztelenebb egyik, mint a' másik, elegyítik magokat a' Katonai Hatalom' dolgába, 's akadályoztatják ennek munkálódásait: nékem, 's velem együtt néhány Vitéz Férjfiaknak sírunk készül a' Haza' omladékiban. — A' mint most vagyunk: lehetetlen, hogy én ellent állhassak az Ellenségnek. Könnyen bé-nyomúlhat ez a' mi határainknak azon részébe, a' mellybe fog néki tetfzeni, 's ellentállás nélkül el-foglalhat kívánsága szerént minden helyeket, 's egész *Párisig* mehet.

Vegyék ezeket is gondolóra Kegyelem: hogy az Ellenség nem kéntelen bajlódni a' mi Erősségeinkkel, mert a' maga húsz ezer Lovassai által el-pusztíthattya tüzzel, 's fegyverrel azon részét *Frantzia* Országának, melly határos *Páris*sal; — továbbá, hogy
nem

nem bírok én most már azokkal az eszközökkel, mellyekkel fenn-tartóztattam *Campaniában* az Ellenséget; hogy még akkor egéssz erejében volt a' Közös Társasági Lélek; hogy akkor nem ellenkezett magával a' Nemzeti Gyűlés, 's betsületben tartatott; semmi belső had nem rongálta az Országot; végtére, hogy nem telik már most többé az a' pénzbéli segedelem, melly telt még akkor. Nosza fontolják meg Kegyelmetek ezen szomorú igazságokat, 's határozzák meg magokat, mit kellessék tselekedni. Soha veszedelmesebb környúlások között, 's nagyobb szédelgésben, és tétovázásban — Nemzet nem volt. — Kapuink előtt van az Ellenség, és én nem állhatok ki egyébbel ellene, hanem fegyver, ruha, eleség, és munitzió (puskapor 's golyóbis) nélkül való szökevényekkel. Kedvezőleg láttatik viselni magát erántunk az Ellenség; de mi ezen maga - alkalmaztatásából annak, semmi hasznot se tudunk venni. Nem szenved ez maga között egy ki költözött Frantziát is. A' mi közzülünk el-fogottakkal, és sebbe esttekkel édesdeden bán ő, ámbár jól tudja, hogy Seregünkbeli sok gaz Emberek az el-fogott, vagy meg-sebezett Németeket meg-ölték. Ritka példája a' moderátciónak (mérséklettségnek) az az alku, a' mellyre lépett ő *Marasse* Generálissal (az *Antverpiai* volt Frantzia Kommandánsal, kiről a' múlt postán emlékeztünk).

Itéllyék meg Kegyelmetek ezen magaviselését az Ellenségnek, mellyet én, a' mi törvénytelen tselekedeteink után nem remény-

lettem. — A' Miniſtériummal, és Deputá-
 ziókkal együtt gondollyanak - ki valamit,
 's adják tudtomra haladék nélkül: mi tévő
 legyek. Én nem mondom - ki sem azt, mi-
 tsoda értelemmel, sem pedig, mitsoda véle-
 kedéssel vagyok. Mert eddig se követték
 ſzerentsétlenségekre az én értelmemet; pedig
 rend ſzerént meg - mutatta a' dolog' ki-
 menetele, hogy az én vélekedéseim, mind
 meg annyi — ámbár ſzomorú — profétziák
 voltak. — Ha még továbbra is oktalanság,
 és zabolátlanság fogják vezérteni azokat,
 kik viſzik a' kormányt: úgy oda leſz egész
 Frantzia Ország. — Mindég azt mondtam
 én, 's most is azt mondom: Virtuson lehet
 egyedül fundálni a' ſzabad Státusokat; 's
 bátorság, rend, és böltsesség által fenn-
 tartani. “

A' mit *Dümúriétől* úgy irtunk vólt a'
 múltt postán, mint hiteles hírt: már most
 úgy közöllyük azt, mint tökéletes valósá-
 got. Küldjük annak originális (eredetes vagy
 első) próbáit is.

Flandria Tartományának azon részé-
 ben, melly *Frantzia* Országhoz tartozik,
 nagy és erős Város *Douay* (*Duacum*). —
 Ennek Elöljáróihoz, 's Polgárihoz így irt
Dümúrié:

„Polgárok, és Elöljárók! A' Tyrannusi
 és öldöklő Lélek, egész erőben uralkodik
Párisban. Nints a' kerek Ig alatt nyomo-
 rúltabb ígás Nép nállunknál. A' Gyűlés'
 kegyetlenkedéseinek nints többé határa. —
Börnonvilyt, Kommiſzáriusokkal együtt el-
 küldötte, hogy engem' el - fogasson. De én
 eze-

ezeket fogtam keleptzébe. Kezesseim ők nékem, 's bátorságos helyre vitettem őket. Haladék nélkül indulok *Páris* felé, hogy gátot vessek a' pártoskodásoknak. — 1789, 90, és 91-dik esztendőben meg- esküdtünk mi egy Konstitutzióra, melly minékünk jó törvényeket adott. Ezt akarom én helyre állítani, 's Hazámat meg- szabadítani. Reménylem, hogy rövid időn Frantzia Ország Szabadítójává lehetek. Diktátorságra (Fő- Uralkodóságra) nem vágyódom. Le fogom tenni minden tisztségeimet, mihelyt Frantzia Ország szabad, és szerentsés lesz. — Ezen Irás fel- olvastatott April. 3-dikán a' Nemzeti Gyűlésben.

Miatzinszky meg- hitt Generálissához, következő értelmű Irását botsátotta *Dümúrié*: „Kedves *Miatzinszkym*! *Lacroix*, *Gossuin*, *Merlin*, és *Treilhard* Kommisszáriusait a' Gyűlésnek, fogassa el *Lille*-ben, 's vitesse *Orches*-be. Vegye kezéhez a' kintset. Mondja- meg *Düval*-nak, hogy az egész Sereg, az 1789., 90 és 91-dik eszt. béli Konstitutziót kívánja. *Moreton*-t árestállassa *Douay*-ban. Tegyen ott Kommendánsá egy Pattantyús- Tisztet. Küldjön hirtelen négy száz Embert *Peronne*-ba, a' kik ott őrizetül lehessenek, egy jó Tiszt vezérlése alatt. — Ezt a' Levelet a' *Lillei* Elöljárók küldötték a' Nem. Gyűléshez, olly jelentés mellett, hogy *Miatzinsky* Generális négy ezer Emberrel együtt kéredzett- bé az ő Várossokba, *Dümúrié* nevében; de ők gyanakodtak: azért is tsupán 150 Huszárokkal együtt botsátották- bé magokhoz *Mi*.

Marat, azt a' tanátsot adta April. 3 kán a' Nemz. Gyűlésnek, hogy egy Deputátziót állíttson fel négy o'lyatén Tagokból, a' kiknek Strásáik legyenek; de még azon kívül golyóbist is kell köttetni mindeniknek a' lábára, hogy el ne szaladhassanak.

Dümurié helyébe, *Dampierre* Generális tétetett Vezérjévé az úgy nevezett élzaki Frantzia Seregnek.

Custine, azt írta a' N. Gy. Elölülőjének, hogy ötet *Neuwinger* Generális, (a' ki a' Prusszusok fogságába esett) árulta el, 's azért kéntelenítettett vissza vonni magát elébb *Vorms* ba, azután pedig *Landauba*. — Kérte a' Gyűlést, hogy venné le róla a' Vezérséget: de nem vette.

Hollandiát tsák egy része hagyta vólt előbb oda a' Fr. Seregnek: de *Mártziusnak* utolsó napján a' még hátra maradott rész is el botsáttatott mind *Breda* és *Gertruydenberg* Várakból, mind pedig más kisebb helyekből is olly fel tétellel, hogy egyenessen mennyen Fr. Országba. — Már most vége mind *Hollandiában*, mind *Ausztriai Belgyiomban* a' Frantziák Országlásának.

Moguntzia' külső Városából *Kasszelből* ki rontottak April. 17 dikén egynehány ezer Frantziák, a' Hasszus tábor felé; neki estek elsőben is egy sántznak, mellyben két Hasszus Tisztek vóltak, 130 Legényekkel. Ezeket, hosszas viaskodás után rabjaikká tették; 's e' meg lévén, közelebb nyomúltak a' Hasszus Táborhoz. — Már derekassan ágyúzott egymásra a' két Fél, a' midőn *Szász* (*Saxo*) lovasok, 's Prusszus lovas

Pat-

Pattantyúsok érkeztek. Ezek vitézül közzé tsaptak oldalról az Ellenségnek, visszavették tőle a' Hasszus foglyokat, 's le-vágtak közzüle egynéhány százat. *Bufferod* Hasszus Gen. Lieut. nak, a' kit közönségessen szerettek a' Katonái, öszve rentotta a' jobb lábát egygy ágyú-golyóbis; egy Hasszus Oberster pedig agyon lövetett.

A' *Német Birodalom* szépen meg-köszönte ő Tsászári Felségének, hogy *Koburg* Her. get méltóztatott rendelni a' Német Birodalmi Sereg' Fő Vezérjévé; 's meg-kérte egyfzermind, az ezen említett Sereghöz megkivántató több Generálisoknak ki-nevezése eránt is. Ő Felsége, hogy eleget tegyen a' Német Birodalom' kívánságának, még pedig a' R. Katholika, és Protestáns Vallásoknak egyenlő jussaikhoz képest; választotta Tsász. Birodalmi Haditármesterekké: Gróf *Clerfé*, és Hg *Hohenlohe-Kirchberg* Ts. Kir. Haditármestereket; — Tsászári Birodalmi Lovasság Generálissáivá (General de Cavallerie) Ts. Kir. Haditármester Gróf *Kollorédó Ventzelt*, és Prusszus Generallieut. *Hohenlohe-Ingelfinger* Hertzeget; — Tsászári Birodalmi Feldmarsallieut. tokká végre: Gr. *Erbach*, B. *Stander*, Her. *Württemberg* Tsász. Kir. Feldmarsall-Lieutenantokat, és Fő Hertzeg *Károly* Ts. Kir. Generál-Májort.

Hg *Koburg*' Armádiájától, Mártz. 21-dikén útasíttatott hozzánk az itt következő Levél: „Elöljáró Seregünk, ezen hónapnak 16-dikán *Tirlemontig* nyomúlt, ide öt mérttföldnyire. Onnan is el-verte az Ellenséget; hanem mivel nem érkezett jókor segítsége:
meg

meg nem akadályoztathatta, hogy a' Fr. iák, kiknek számok mindenfelől szaporodott, vizont el ne foglalják *Tirlemontot*. Ezen alkalmatossággal nagyon közel járt a' halálhoz *Nemes Hadnagy Úr*, kinek derek paripáját le - dobantotta alatta egy ágyúgolyóbis. A' mint le-zuhant a' ló, reá esett a' Hadnagy Úrra, 's nagyon meg - ütötte ennek a' mellyjét, és jobb oldalát. A' bal lábát pedig keményen alá nyomta, és csak a' vólt a' lizerentse, hogy éppen a' nyomás által le - rándúlt a' Hadnagy Úr lábáról kemény tsizmája, 's ha csak mezítláb is elszaladhatott, míg egy Uhlánus AlTisztet utól érvén, ettől egy lovat kapott, a' mellyen előbb *Sz. Trou* nevű Városotskába ment, (melly, harmadfél mértfölddel esik innen *Tirlemont*); de mivel nem kapott ott Seb-
orvost, tovább ment még másfél mértfölddel, t. i. a' *Lüttichi* Hertzegségnek *Tongres* (németül *Tongern*) nevezetű Városotskájába. — Azt közönségessen írhatom viadallyainkról, hogy Mártz. 15-dikétől fogva egész 20-dikig szakadatlanúl tartott az ágyúzás, úgy hogy sem egyik, sem másik Fél nem akart hátrálni: ma' csak ugyan vissza kezdték magokat vonni a' Frantziák. — 17-diken, *Zombory* Svadronos Kapitány Úr' bal lábát elszakasztotta egy ágyúgolyóbis. Második Kapitány *Endrődy* Úr pedig mellyjbe lövetett. Ugyan ez nap esett-el ama' derek Vitéz *Gyólts* Kapitány Úr. — Úgy viselte magát az *Eszterházy* nevet viselő Huszárság, hogy erre is egész erőben reá illenek azon sorai *Faludinak*, mellyeket a' *Tsászar'*, *Leopold*
Fő

Fő Hertzeg', Erdődy, 's Vurmser Grófok'; Barkó, és Gréven Bárók' Magyar Lovassaikra; és a' Székely Huszár-Regementre alkalmaztattak kedves Földi Uraimék 1791-dik esztendőben *). — Tsak az is bizony-sága ennek, hogy az említett napon többen kaptak sebet közzüle száz Legénynél. — Példás vitézséggel hartzolt a' többek között Sztáray' Laib-Batalionja is, mellynek fele, sőt több felinél áldozta-fel az említett napon életét Királlyáért, 's Hazájáért."

M a g y a r O r f z á g.

A' Fels. Helytartó Tanácsnál néha napján Titoknokságot viselt Aranysarkantyús Vitéz és Ns Somogy Vármegyének hites Táblabirája T. Zichy József Úr, öt száz mérő zabot ajándékozott Fels. Királyunknak, azon a' rátán, vagy részben felül, melly esett reá a' Diétán ajánlott hadi segítségből.

Budáról, April. 12-dikén.

„Kegyelmesen rendelte ő Felseége, hogy azon Török Jobbágyok, kik vagy a' Török há-

*) Tzélöz itt a' Levél-író Úr azon Oszlopra, mellyet mi metztettünk réz táblára, a' Magyar Lovasságnak 1791-dik esztend. az egész Török háborún által tetézt vitézi érdemeiért. Az Oszlop alatt, (mellyet akkori érdemes Előfizetőinknek ingyen meg is küldöttünk) következő sorai olvastatnak Faludinak:

Ti bátor Seregek,
Bellóna' igaz Magzati!
Jól vitézkedtetek.

háború alatt az Országba bé-jöttek, vagy most is bé-jönek, passzus nélkül, vagy bizonytalan időre szólló passzussal: egy esztendő' el-folyása alatt a' Török Birodalomból új passzust szerezzenek, és azokat bé mutassák; különben, mint jött ment emberek, innen el-igazíttassanak."

Karansebesben, 's ennek vidékén, sok épületekben kárt tett April. ötödike' éjtszákáján a' föld-indulás, mely kezdődött 11 órakor, 's tartott egynéhány minutáig. — Rémítő zaj hallatott-fel a' föld alól. Sok Lakosok oda hagyták ijedttekben lakó helyeiket, 's tsak virradtára tértek-vissza azokba.

Az *Erdödy* név alatt vitézkedő Huszárokhoz — midőn ezek *Péts* Városán keresz-tül mentek volna a' Frantziák ellen a' múltt Mártziusnak 18 dikán:

I.

Mint annyi Mársnak Fiait,
Erdödy név alatt,
 Bellóna' vitéz fajzatit,
 A' szép Magyarokat
 Szemlélem bátor szivekkel,
 Győzést ígérő kedvekkel
 Fenni pallosokat,
 'S nyergelni lovakat.

II.

Hová ditső Nemzetünknek!
 Örömi siettek?
 Hová oh Dísze Népünknek!
 Elölünk tüntetek?.

Oh

Oh hány Szív sebesítettett!
 Oh hány Szem buzgó könnyeket
 Gördített értetek
 's el-küldött veletek.

III.

De mennyetek! oh mennyetek
 A' kevély Franz ellen,
 És győzedelmeskedjetek
 A' gyilkos Nemzeten,
 Ki fel-szenteltt Királynak
 Korónás Fejét Urának
 Fene, Istentelen
 El-tsapta dühössen.

IV.

Ezer 's meg ezer fejeket
 Ez eggyért vágjatok —
 Patakként dühös véreket
 Öntsék a' gyilkosok. —
 Töröljétek ki neveket,
 És kegy' nélkül mindeneket
 Kard-élre hányatok,
 Földig pusztítsátok.

Erdély Ország.

Kolosvárról, Mártz. 30-dikán.

„Úgy gondolom, hogy valamin Nemes Magyar Ország örömmel olvasta, ha valamit láthatott Nemzeti Játzó - Színyéről: szintén olyan indulat lakozik Erdélyben is; ezen okon kiyántam az idevalóról az Uraknak egy kis rajzolatot tenni. Fel-állott ez, a' múltt December' közepe tájján, sok jó szivű Hazafiak' segítségek által. A' Férjfiak: *Fejér János* (Elöljáró), *Fejér István*, *Öry*, *Kontz*, *Sáska*, és *Kotsi Urak*. Az Asszony-
 sze-

Neméllyek pedig: *Fejér Rosália*, *K. Terésia*, és egy más *Terésia* Kiszasszonyok. — Nem nagy a Társaság; de jól egybe van szerkesztve, és a Közönségnek megelégedésével adja darabjait. A múlt hónap' elein adott egy igen nevezetes török érzékeny Játékot, három felvonásban, ilyen nevezet alatt: *Artaxerses*. Azután adott egy új Nemzeti viézi szomorú Játékot ilyen nevezet alatt: *IV. László*, 3 felvonásban, mellynek is Szerzője T. K. Boér Sándor Úr. Továbbá, egy érzékeny Játékot öt felvonásokban, illy cím alatt: *A' Gyermekekhez való szeretetnek ereje*, mellyet Schröderből fordított M. Bartsai László Úr. — Annyira szivekre vették bizonyos jó gondolkozású Urak a' Nemzeti Teátrum' sorsát, hogy készek, éjjel napot egyé tenni, 's a' Jádást új munkákkal segíteni. — Magyarázzák bár akármerre a' balúl gondolkozók, szándékjokat; elég lesz belső részekben való önnön meggyőződések.

Kolosvárról, April. 4-dikén.

„Városunk' népesedésének, ismét feltetszik egy új Tsillaga. Ide várjuk t. i. költözését, az eddig *Szebenben* volt Királyi Exaktorátus' (Fő Számvevő-Hivatal') egyik felének. Szállása leszzen a' volt Apátság' Klastromában.

Itt a' hid-kapu előtt egy Kovács lakott. Ezt a' minap felakasztva találták. Tselekedetének okát, sokféleképpen beszélik; azért erről bizonyost nem írhatok. Hasznolt az Anatómiát tanuló Ifjúságnak, mert

fel

fel - bontatott izei által, öregbítette ennek tudományát. “

Elegyes Tidősitások.

A' *Erabántz*. Fő Tanácsa újra fel-állítottatott egész tzeremoniával, 's most már benne vagynak azon öt Tagok is, kikről mind az ideig tart a' versengés míg el nem boríták a' *Frantziák Ausztriai Belgyiomot*. Hogy sok károkat tettek a' *Frantziák* ezen szép *Tartományban*, az tudni való: de a' mint egy *Brüsszeli* levél írja, sok jót is eszközöltek, ámbár akaratjuk ellen, tsúf magok viseletek által: mert tsak meg szabadúlhattak egyszer a' *Belgák* ezen ellenséges Barátoktól, 's *Tiránus-pártfogóktól*: ki alutt a' *Royálisták*, és *Pátrióták* sziveikből a' viszáldásnak, és gyűlölségnek tüze, 's fel váltotta ezt az a' buzgóság, mellyel már most együtt munkálodják a' köz-jót. A' *Demokraták*, és *Jakobinusok* nagy részént ki költöztek, a' kik meg maradtak kevés számmal vagynak, 's pillantani se' mernek többé *Jakobinus* módra.

E' folyó *Aprilis* 8-dikán írták *Trieftből*, hogy ott, néhány napoktól fogva felette mérgessen viselte magát a' *Boróds* (északi szél). — Meg-járta egy hajós Legény, mert midőn éppen a' *Várból* ki-lebegő zászlót bé akarta venni: le-kapta szegény fejét a' dühös szél, 's álló helyétől ötven lépésnyire tsapta-le, egy oldalvást fekvő kertbe, a' hol más nap halva találtatott a' nyomorúlt *Matróz*.

Hogy

Hogy ezután Fels. Urunk' Tartomány-nyaiban is gyarapodjon az órához tartozó rúgó - tollak' (elater) készítése; rendelte ő Felsége, hogy az efféle, külső országokból bé - hozandó rúgó - tollakért, az eddig volt 6 krajtzár helyett, 9 krajtzár fizetessen egy forinttól.

Bets. Nehány napoktól fogva, *Tunis* nevezetű *Afrikai* Országból való, rész szerént tsupa fekete rész szerént barnás Urak vagynak itten — a' mint halljuk azért, hogy a' tengeri kereskedésről valamit végezzenek F. Urunkkal. Sok nézőik vagynak ezen igen rendes öltözetű, és tekintetű *Afrikai-aknak*: nagyon hasonlít ruhájok a' Marokkaia-kéhoz. A' fejek Török.

J e l e n t é s e k.

Magyar Országban Ns *Csongrád Várme- gyében*, Fő Méltóságú Gróf *Károlyi Jó- sef* ő Nagysága Uradalmában, — a' *Derekegyházi* pulztán, — *Mező - Hegyesnek* Szomszédságában, ezen folyó 1793-dik esztendőben, a' jövő Május hónapnak 23-dik és következő napjain feles számú ménes-béli mindenféle lovak úgy nem különben gulyabéli mindenféle barmok, koryavetyére fognak botsáttatni. — A' kiknek tehát vevő szándékjuk vagyon: meg jelenhetnek Májusnak 23-kára, a' *Derekegyházi* pulztán.

H h árkusunkkal, le-küldöttük a' most folyó Harmadik Szakas *Magyar Hírmondó*-nak első négy árkusait, mellyek A B C D betűkkel vagynak meg-jegyezve. — Mai postával küldjük az E és F betűkkel jegyzett árkusokat. Két árkust küldünk azért, mivel négygyel igen meg vólt terhelve a' posta. Ezen árkusokat tsak azoknak küldjük, kik későbbben jelentették magokat, 's ezért nem szolgálhattunk vólt mindjárt akkor velek. Ha talán a' Posta valamelly Érd. Előfizető Urnak meg nem találta küldeni ezen árkusokat, vagy akármelly más árkusokat is, vagy rajzolatokat; ne terheltesen tudunkra adni, illy tizim alatt botsátandó levelében: *Pro Magyar Hírmondó, à Vienne.* mi azonnal fogjuk kívánságát tellyesíteni.

*
*** *

**

Jelentjük az, olyan E. Olvasóknak a' kik a' Magyar Kurir helyett a' Magyar Hírmondót rendelték, 's ezt már veszik is: hogy ha talán meg küldődött számokra a' mostani Magyar Kurir: ez tsupán a' M. K. érd. szerzője Expeditorának hibájából esett, melly az ide való fő Posta Hivatalon semmi rendetlenséget nem fog okozni.

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hírmondónak, Aprilis' 19 - dik napján, 1793-ban költt árkusához.

*További Tudósítás a' Királyi Magyar Hajó-
kázható Társaságról.*

A' második rendű, az az 1000 forintos Aktziákból, 30; a' harmadik rendű, az az 500 forintos Aktziákból pedig 60 vagyon még el adni való. Kik tehát ezen Társaságba kívánnak állani, 's részt venni a' leg alább is 9 's 10 fonirt esztendei interesben, ne sajnálják a' Német örökös Tartományokból, vagy idegen Országokból valók, Baldtauff Bétsi Pénzváltónál; kik Magyar Országban, Erdélyben, Bánátusban, Horváth, vagy Tót (Sclavonia) Országokban laknak, Ns. Schickmayer, a' Királyi Helytartó-Tanátsnál lévő Ágens, és ezen Privilegiáltt Társaság' Plenipotentziáriussánál Budán magokat jelenteni. A' Budára küldendő pénzek, az azokat adó Urak 's Allzonyságoknak bátorságokra nézve ottan a' Kamarális Fő Kassza-Hivatalnak (Hauptzahlamt) fognak le-tétetődni, és a' Kvietántziák ugyan ezen Fő Kassza - Hivataltól ki-adattattni. Ezen Kvietántziákat által adja a' Fő Kassza Hivatal Schickmayer Ágens Úrnak: 's mindannyiszor Retzepisszét vesz tőle. Schickmayer Úr minden Kvietántziát fel küld Bétsbe Baldtauff Pénzváltóhoz, ki az azért esendő Aktzia-levelet kezéhez szolgáltátja az Aktziát-vévőnek. A' Kvietántziák a' Baldtauff Pénzváltónál maradnak. Egyébként tellyes szabadságokban áll a' Társaságba állanni kívánóknak az, hogy a' Budai Kamarális Fő Kassza-Hivataltól vett Kvietántziát akár magok felküldjék Bétsbe, akár ha tesszik, a' pénzt Bétsben le-tétethetik Baldtauff Pénz-váltónál (bey dem Großhandlungshaufe Baldtauff, und Comp.).

Szükség meg-jegyezni, hogy ezen hajókázható Tsatorna, a' Társaságnak tulajdona: mivel az annak költségén fog meg készülni. Ő Felsége fenn tartotta ugyan magának azt a' jutt, hogy 25 esztendőök múlva (számlálván az esztendőket azon időtől fogva, midőn a' Tsatorna el-fog készülni) a' Státus magához válthatja azt a' Társaságtól, de azon az árron, mellyet akkor fog érni. Ha a' Státus 25 esztendőök után nem fogja azt magához váltani, arra az esetre meg fog ez Octory hofszabíttatni, mint más nagy Kereskedésekben szokott esni. Minden esetre tehát elegendő bátorságot találhatnak a' Tsatornában azok, kik tőke pénzeknek valamelly részét annak ásására fordították.

A' Tsatorna - ásóknak fizetésekről.

Ezen Tsatornának ásására mint-egy három ezer munkásokra lesz a' Társaságnak szüksége a' jövő Májusnak 1-ső napjától kezdve, három esztendőöknek le-folyások alatt, a' meddig t. i. tart annak ásása. A' dolog úgy van el intézve, hogy a' munkások több pénzt kereshetnek itten munkájok által, mint közönségesen szoktak keresni. Még a' nem igen szorgalmatos munkás is meg kereshet itten naponként nyoltz 's több garast is; azután az ásás nem húzza meg igen a' munkásokat, mivel arra a' föld sehol se követses, hanem parázs, a' mellyel tehát könnyen lehet bányi. Ezen okból következő módon fogja a' Társaság munkáit fizetni:

A' ki annyit ás ebben a' Tsatornában, hogy ásásának mélysége egy öl, és szélessége is egy öl lesz, az az a' ki egy Kúb-ölnyt (Cubus, Cubique, Cubik-Klafter) ás, a' mint azt egy szóval nevezni szokták; azután a' ki ásott földet 10 's 20 ölnyi messzeségre el hordja, és elegyengeti, tehát az ezen munkájáért 34 Krajtzárt fog kapni. Ha még egy öllel mélyebben ás, az az a' földszínétől két ölnyi mélységben ás - ki egy Kúb - öl földet, 's azt 10 's 20 ölnyi messzeségre el-hordja, 40 Krajtzárt kap érte. A' ki pedig még egy öllel mélyebben ás, az az három ölnyi mélységben ássa ki a' Kub-ölt,

és azt a' földet onnan 10 's 20 ölnyi messzeségre ki hordja, azért már 46 krajtzár fizetést kap.

A' melly munkások Magyar, Erdély, Horvát, 's Tót Országokból, vagy Bánátusból — ki vévén Bács Vármegyét, — jönnek a' Tsatorna ásására, és azon helységnek Elöljáróitól, a' honnan jönnek, Bizonság-levelet mutathatnak elé, minden mértföldre két krajtzárt kapnak úti költségül. A' kik pedig Auszriából, Tseh, Morva 's más örökös Németh, vagy külső Országokból jönnek le, 's pafz-fuzlok lesz, egy általjában 2 forintot kapnak úti költségül. A' kinek tetszik, el-hozhatja magával feleségét, gyermekét-is. Ezek hordhatják a' ki ásott földet, 's egyéb munkát-is tehetnek, úgy hogy eggy olyan feleséges, 's gyermekes munkás minden nap egy forintot 's többet is meg kereshet azokkal eggyütt. Az olyan munkások, kik hat hónapokat töltenek oda le munkában, a' hatodik hónapban egy forintot kapnak a' Társaságtól ajándékba, és ha feleségfűl, 's gyermekefűl dolgozik, azokis meg-kapják a' magok ajándék-forintjokat külön. külön. Azon munkások pedig, kik az egélz ásás idején a' Tsatornánál dolgozni fognak, és minekutánna el készül az, azután is oda le kívánnak maradni, azokat a' Társaság a' Tsatornánál-való szolgálatba fogja tenni, úgy mint Gazdáknak, ló mellett való szolgáknak (kotsisoknak) hajós legényeknek 's a' t.

Minden a' munkához meg kívántató szerfszámokat, úgymint kapát, ásót, lapátot, talyigát 's a' t ingyen ad a' Társaság, 's maga költségén meg is tsináltatja azokat, ha mikor a' szükség úgy hozza magával.

Nyári napokon deszka-sátorokban, vagy színekben fognak lakni a' munkások, télben pedig házokban, és minden 4 hetek után friss szalmát kapnak magok alá.

A' Tsatorna Directionnak lesz gondja arra, hogy a' munkások oltsó pénzen jussanak minden eledelhez. A' tehén hus, káposzta, 's egyéb főzelék oda le úgy is oltsó, a' kenyérnek fontja egy krajtzár fog lenni.

Kik meg találnának betegedni, azoknak a' Társaság maga költségén ad Orvost, és Orvosságot.

Minden munkás, már az akár maga, akár tseledestül jöjjön le dolgozni, Májusnak 1-ső napjától fogva 1793-dik esztendőben, mindenkor a' fenn említett fizetések szerént fog fizetődni.

Azoknak fizetésekről, kik munkásokat hoznak.

Ha valaki 100 munkásokat hoz a' Tsatorna ásásra, melly Májusnak 1-ső napján 1793-dik esztendőben fog elkezdődni, és ha talám azoknak száma meg találna kissebbedni, azt helyre fogja állítani, a' Társaság 15 forintokat fog neki hónaponként fizetni, 's ötöt az általok hozott 100 emberek Gazdájának teszi.

Kik munkásokat szándékoznak lehozni, ne sajnálják magokat jelenteni: Bétsben Nemes Bohus János Tsálf, és Kir. Lovas Kapitány Úrnál az úgy nevezett Himmelpfortgasse Nro 982 az 1-ső kontignátzió. Szent-Márian (Szabadkán) Ns Vieser Entrepreneur Úrnál; Pesten Nem. Horváth Jabab Úrnál; Ó Aradon Nem. Orszáti Péter Úrnál; Baján Nem. Rudits Máté Úrnál; Várasdon Hartel Jó'sef Patikáros Úrnál. Ezen Urak bővebb utasítást adnak nem csak azoknak, kik munkásokat szednek, hanem magános munkásoknak is, kik magokat jelentik nálók.

Kik öllze szedett munkásaikat egyenesen a' Tsatornához hozzák: vagy az oda le menendő magános munkások is, jelentsék magokat Bács Vármegyében fekvő Kula, 's Verbálf helységeiben, vagy Zombor Királyi Városban Nemes Kiss Uraknál, ezen hajókázható Tsatornának Igazgatóinál.

Kik 100 munkásokat hoznak Magyar, Erdély, Horváth, 's Tót Országokból, vagy Bánátusból, 25 forintot kapnak úti költségül, kik pedig a' Német örökös 's más idegen Országokból hoznak 100 munkásokat, 50 for. kapnak. A' 100 munkásokat-hozóknak, az az a' Gazdáknak ebből áll kötelességek: a' mint elejbe leírt adva, a' szerént dolgoztassák alatta való munkásaikat 's azokat jó rendben, 's fenyték alatt tartsák. Ha néki 's munká.

kásainak tefszik, főzethet számokra, vagy azt a szabadságot másnak által engedheti. Ha a' munkások inkább magok kívánnak magoknak főzni, vagy más felekezethez akarnának enni járni, tellyes szabadságokban fog állani. A' Gazdák veszik által a' munkához meg kívántató fzerfzámokat, úgymint: ásót, kapát, lapátot, talyigát, 's ők viselnek azokra gondot. Az el romlott fzerfzámokat jobbakkal fel-tserélteti a' Társaság, 's azokat maga költségén meg-tsináltatja. Leg fellyobb minden 14 nap ki fog az ásni való föld mérettetni. A' Gazdáknak kell fel vetni, vagy más ahoz értők által fel-vetetni, mennyi esik egy egy munkásra az általa végbe vitt munkáért? Az azért esendő fizetés minden munkásnak kezébe fog adódni a' Kantzelláriában, vagy a' Társaság valamelly Tisztjének jelenlétében. Ha talán a' ki-mértt földet el nem végezhetnék egy hét alatt, akkor 1 forintot kap előre a' munkás azon hétre; a' többit meg kapja akkor, mikor készen lesz vele.

Újra is jelentetik, hogy a' ki 100 munkásokat hoz a' Tsatorna ásásra, az azoknak Gazdájává tétetik 15 forint hónapi fizetéssel, Ha 5 vagy 6 emberrel több vagy kevesebb lenne a' száz szám, ez mindazáltal kerek számba, az az 100 embernek fog vitetődni: ide számlálttatnak a' betegek is. Azon munkások, kik magánosan jelentik oda le magokat a' munkára, azok ez vagy ama' Gazda vezérlése alá fognak adattatni, a' hiányos számnak ki pótolására. Bétsben Mártz. 12-napján 1793-dik eszt.

K i s s J ó 's e f,

K i s s G á b o r,

*a' Királyi privilegiáltt Magyar
Hajókázható Tsatornának
Igazgatói.*

Egy

*Egy Magyar Szótárnak készítésére intéző
vélemények.*

Minden más Nemzetek, a' mennyire tudhatom, mihelyest az ön nyelvek' tsinogatásához készültek, ezen ditséretes tárgynak el-érésére, leg-ottan a' tökéletes Szótár' ki-miveléséhez is fogtak; tapasztalván, hogy ezen segedelem, és eszköz nélkül, igen szoros határba szoríttatnak: hogy az ő tudomány-beli értekezéseik homályosak, soványak, velőtlenek; hogy tisztátalan, senyvedtt, inaszakadt az ő ékes-szóllások; hogy a' versezések lankadtak, a' költemények meddők, 's ízetlenek, a' költői képek halványok, mivelhogy mind ezek önnön ereiket, 's elevenségeiket többnyire a' hasonlatosságoktól veszik, mellyek kivált a' különféle kézi mesterségektől, vagy a' természet' sok számú teremtményeitől szoktak költsönöztetni: ezeknek pedig nemeit, és tulajdonságait leg-inkább a' Szótárból lehet, mint egy kints-tartó házból, fzedegetni.

Ezt a' gyepet nálunk Molnár Albert, és Páriz Pápai Ferentz, két érdemes Hazafiak, kezdték hasogatni; de igen szembe-tűnő az ő munkájoknak hijánossága, 's tökéletlensége, mivel belőle még a' közönségesen gyakorlott szók is felesen ki-maradtak. Azért általlyában szükségesnek állítom, hogy ezeknek ditséretre méltó el-kezdett építményeit (a' mi egy két embertől ki nem telhet) más többek egybe kaptsoltt igyekezettel tökéletes-ségre hozzák, és az Anya-Nyelvünk' mind gyarapítását, mind tsinosítását innen kezdjék. A' végbevétel eránt, tsekélly vélekedéseimet ki-nyilatkoztatom:

1.) Fel kellene osztani a' betűket, a' magokat arra szántt érdemes Hazafiak közt, úgy hogy minden betűre, mellyen a' szók kezdődnek, legalább négy személy jusson: egy t. i. Erdélyben, némelly a' Tisza, másik a' Duna-mellyéken, a' negyedik Győr', vagy Szombathely' tájján. Kiki minden szót, a' melly az említett Alkotóknál elő nem fordul, a' néki jutott betű szerént, lassanként
ösz-

öszve fzedegessen, és a' bé-vett betűzés' rendjén egybe szerkeztessen. Efféle gyűjteményre pedig ezek lehetnek hathatós eszközök:

a) A' Pázmány Péter, Káldi György, Gyöngyösi István, Benitzki Péter, Faludi Ferentz, és más ékesen Írók' munkáinak figyelmetes olvasása, a' honnan bőven lehet meríteni. Sokat segíthet Szabó Dávid' kisded Szótára is, mellybe a' szokatlanabb, és sok meg-avúltt magyar igéket foglalta.

b) A' köz Néppel való gyakor társalkodás, és tőle a' tartományi szavaknak ki-tanulása. Mert ugyan is ki nem tudja, hogy egy valaminek különféle nevei, és szó-jegyei vagynak az egymástól távolabb telepedett Országunk' részeiben?

c) Kinekkinék önnön emlékezete' meg-vissgálása, melly által kis korunktól fogva bé-oltott számtalan szavak apródonként eszünkbe tűnnek, a' Szótár' bővítésére.

d) A' műhelyek', és bányák' látogatása, a' hol a' mesteremberek, tulajdon eszközeiknek, 's miveféseiknek remek neveit elő-adhatják, mellyek a' nyelvezésnek gyakort különös ékességet szereznek, p. o. Ez az ember jól fel-öntött a' garatra. Nem lehet minden lábat egy kaptára húzni. De messze vetéd a' sulykot. Konty alá való bor. A' nagy erefszokedön szükséges az alabor (tartalék). Vond-meg a' bagariját. Ezt a' két vásott Iffjat egy bordában szőtték. Bár a' mérges Párkák tüstént itt legyenek, 's éltem' bordájából engem ki-messe-nek, 's a' t.

e) A' régi el-aggott szókkal nem tanátsos ugyan terhelni a' könyvet; mindazáltal ki nem kell azokat hagyni, a' honnan a' mostaniak fajzattak, hogy így a' szavak' származatai is (etymologiae) világosságra hozathassanak: illyenek a' bób, bóbos, bóbíta; láz, lázzadás, lázzasztó; or, orozó, orgazda; véd, védelem, védelmezés; év, harmadévi, negyedévi, 's a' t.

2.) Ha egy valaminek valahol több nevezete van, mindeniket szükség fel-jegyezni, p. o. pityóka tsitsóka, szür tsuha, rétze kátsa, kazal asztag, szövfőszék eszváta, 's a' t.

3.) Szabad lesz új szókat is származtatni, kivált a' tudományoknak, melyekről a' mi Eleink keveset irtak, tsinos, és velős magyarázattyára; de az újjítgatásokban ezen szabásokra kell a' szabadságot határozni:

a) Mikor a' szükség éppen reá nem bír, helytelen újdonozunk, ha külső Nemzeteket vaktában követvén az Anya-Nyelvünk' gazdagítására, vagy inkább szeplősítésére más idegenekből költsönözünk. Illyenek: a' genius, karakter, methodus, fántasia, talentom, 's a' t., melyeket a' Nyel.hez - tudó, tiszta magyar szókkal, meg - tartván az értelmeiket, könnyen ki - pótolhat.

b) A' melly szóból más újat koholunk, igaz magyar tö - szó legyen. Effélékből származott az okozat, ízlés, elmesség, képzet, képzelet, nyelvezés, tartalék, szívattyú, nyilvánítani 's a' t. De a' konkolyból búza nem terem: konkolyból tsirázott a' kopírozás, pallérozás, mustra, pálinka, petsenye 's a' t. Az is meg - kívántatik, hogy az új származatoknak magyar hangzatjuk legyen.

c) Meg kell a' szülést a' szüleménytől, az okot az okozattól mindenütt különböztetni. Ehez képest sok izben helyesebben írának: tojomány vagy tojadék, irat, firkálat, mázolat, vetemény, rakomány, rajzolat, vonat vagy vonadék, 's a' t.; mint sem tojás, irás, firkálás, mázolás, vetés, vonás. Nem de különbséget teszünk az irtovány és irtás, oltovány és oltás, építés és épület, szerzés és szerzemény, 's a' t. között?

d) Vegyük például, a' hol ki - telhet, a' szó - alkotásban a' Görögöket, kik a' ki - gondolt neveket jobbára ahoz illesztették, a' mit jegyeznek. Ipar - kodgyunk tehát, hogy az alkotandó fajta, mikor helye lehet, vagy 1) a' tárgynak hangját kövesse, mint a' síp, sikolt, dörög, harsog, füttyöl, dobog 's a' t.; vagy 2) valamelly érzékenységünket ilhető tulajdonságát jelentse, mint a' rágás, sárgaság, verhas, vízkorság, élelftő 's a' t. vagy 3) a' szembe - tűnő külső színét, avagy testeményét képzelje, mint a' szarvas, farkas, egér - fark, szarvas - nyelv, ökör -

ökörnyál, szarkaláb 's a' t. Az illy szabású szavak sokkal hathatósabak a' képzeletekre, mint sem ama' tsupa könnyen költöttek, fa, kő, fal, kenyér, ember, 's a' t.

4.) Nem elég, tsupán csak a' szavakat gyűjtögetni; hozzájuk kell fértzelni a' vélek élésnek különbféleségét is, és az oda tartozandó ki-szemelt köz-mondásokat, hogy így a' Szótár egyfzersmind a' szép nyelvezésre szolgáló eszköz is (phraseologia) lehessen, p. o. ezen szó után: tartok, oda lehet függeszteni: Meddig tartott a' viaskodás? Megtartom szavamat. Reá tartja magát. Ki tartotta eddig ezt az ügye-fogyott árvát? Veled tartok. Hogy' tartod ezt a' paripát? Az út' ofztállján balra tarts 's a' t. Hasonlóképpen ezen szóhoz: ütök, ezeket ragaszthatod: Üss tüzet. Meg-üti a' mértéket. Két órát ütött. Reánk üt az ellenség. Ki-üt a' szeg a' zsákból. A' gyermek az anyyára ütött 's a' t.

5.) Minekutánna a' gyűjtemény lassanként öszve szerzettetett, kiki küldje - bé a' Pesti Nemes Magyar Társasághoz; ez a' Külsők' Szótárait például vévén, a' többit az én tanátslásom nélkül is idővel végbe viheti.

Ezek az én tsekélly vélekedéseim; többet adhatnak - elő, a' kik erről fel-tett szádékkal bővebben irtak. Kérem tehát azon érdemes Hazafiakat, kivált az Oktatókat, a' kiknek erre idejek, 's értékek lészén, hogy ezen feltételnek elő-mozdításától segedelmeket ne kíméllyék; a' kiknél pedig e' szerű keresmények talán már is iratban vannak, ne sajnállyák az említett Nemes Társasággal közleni, el-hitetvén magokkal, hogy ennél hathatósbb eszközt a' Nyelvünk' tenyészttetésére, bővítésére, 's ékesítésére, az én gyarló ítéletem szerént, nem szerezhetnek.

Irá MAKÓ PÁL,

Apátúr, 's Vátzi Kánonok.

Ezen vélemények még a' múltt elztendőben jöttek kezünkhez: de mivel azokhoz némelly dolgokat kivántunk vólt ragasztani, azért halasztottuk közre botsátásokat. Most közöllyük, következő jelentésünk mellett, hogy t. i. Hazánk javára intézett igyekezetünknek egy fő tzélja vólt eleitől fogva egy Magyar Grammatikának, és idővel egy Szótárnak az ahoz értő Tudósok által való készítése. E' végre meg kértünk már két elztendőekkel ez előtt némelly jó igyekezetű Hazafiakat; hogy kezdenék el a' nyomtatott, és nem nyomtatott irásokból, 's élő emberek beszédeiből azon Magyar szókat feljegyezgetni, mellyek Páriz-Pápaiban nem találtattnak. Már egynehányan fel is küldötték hozzánk Jegyzéseiket. Ezen tzélből járta el tavaly egyikünk személynesen, nagy részét Magyar Országunk, 's érzékeny szívvel tapasztalta, hogy Tudósaink sok helyett nem ajánlották magokattsak hogy gyűjtögetni fognak szókat, hanem hozzá is fogtak a' gyűjtögetéshez idő halasztás nélkül. Meg nézegettük hét száz és egynehány írott árkusokból álló, 's ezen tzélra fordíttatandó Dictionáriomát Istenben beldogúlt Adámi Udvari Ágensnek is, mellynek nagyobb részét Tek. Nemes Udvari Ágens Úr szerzette nagy szorgalmatossággal. Kérjük tehát Hazánk Tudóssait minden tisztelettel, ne terhelteessenek Fő Tisztelendő Makó Apátur Úr gondolataihoz ragasztandó jegyzéseiket velünk a' végett közleni, hogy azokból annakutánna egy Plánumot készíthessünk, melly szerént, kelleessen meg készülni a' Magyar Szó-tárnak.

Székes-Fejérvárról.

Némelyek a' Frantziák dolgára akarják ezen jövőendőlést alkalmaztatni: Petri Turelli

relli Mathematici et Astrologi eminentissimi, qui et Francisco I. Captivitatem Papiensem vaticinatus est de Francia, et Religionis discrimine vaticinium Anni 1524.

Astrologus Vates, haec nuncio moesta Nepotes:
Corpore qui grandis Rex tertius Ordine Fratrum
Prædiras edet caedes, Lanio ipse suorum;
Quas propter surget civili Francia Bello;
Proh Dolor! et Procerum præceps cadet ista duello.
Non erit unafides, non Lex, non unicus et Rex;
Multi sed Reges, Leges et Religiones,
Serviet haud minimis in partes scissa ruinis.
O Deus! a variis sæve lacerata tribunis,
Sicruet infelix per Reges Francia dives.

Excerptum: Ex Ioannis Wolffi Lectionum Memorabilium et reconditarum Tomo II. pag. 228 edit. Lavingae 1600 in folio.

N. T. itt lévő Iskolai Director B. B. által készitet éneket a' Frantzia Király halálára, melly tökéletteffen azon áriára van szabva: *Mit búsolsz árva szívem?*

Mit gyödrödöt Lelkemet M. Mus. IV. Neg.

Dül hát Királyi székem?

Törik ditső Páltzám?

Kész árút halál nékem?

Hervad piros Ortzám?

Tsódámra töldul a' Nép?

Vár a' vesztő állás?

Felségem Hohérral lép

Itt a' szörnyü halás?

Töröld - le szemeidről

Szívem! a' könyveket;

Artatlan kezeidről

Mosdd a' vér tseppeket,

Apolgasd Magzatidat:

Mert Királyi vérek;

Tedd

Tedd, Anya Szavaidat — — —

En szóliani nem érek.

Böls, és Nagy Frantzia Nemzet!

Dühösségre így térsz?

Reám vérontó kezet

Teszel? Hát nem esmérsz?

Másolod Szent Hitedet?

El-vesztelz kegyetlen.

Öntöd forró mérgedet?

Oly könyörületlen.

Készítelz szabadságot

Felséges Véremmel?

Nyerelz, mondog, Bóldogságot

Rútul vett Fejemmel?

Európá 's egész Világ

Bosszulja sorsomat;

Sirattya fű, fa, és ág

Artatlanságomat.

Szabadság! vak hatalom,

Dühösssg fajzattya;

Szilajság nem oltalom

Koronám zuzattya;

Hit-szegés, szörnyű romlás

Népemet jajgattya;

Fergeteg, veszel, 's omlás

A' Törvényt szaggattya.

Artatlan életemnek

Rettentő, el-este;

Kinjai, ép Testemnek

Éjjel, nappal, este;

Porai hültt hamvamnak

Dühösség határán;

Az égnek együtt áldoznak

Igazság oltárán.

*In Triumphos Coburgi Mense Martio. Anno
1793. partos.*

Martius exoritur Mensis, nunc sanguine Franco
Perfluat ara mihi; celebrans Onomastica
Mauors

Dixerat, Ausriacas ut vidit stare phalanges.
Nec mora: fulminea rapit omnia turbine Coburg
Sacrilegusque fluit Gallorum funere sanguis.
Haec cernens clypeo nixus Mars, discite, dixit:
Discite mortales non temnere Numina; Regi
Non temerare fidem, et ciuile horescere bellum.

*G. Bucsánszky,
Reg. Poeseos Profess. Posonien.*

T u d ó s í t á s o k.

Egynehány újj Könyveüröl:

A' Magyar Játék-Szin. Első Esztendő.
Első kötet. Pesten Trattner Mátyás Betűivel
1792 8 ad rétb. LXXVIII. és 254 old. Az
ár 51 kr. Ezen első kötet magában foglal-
ja a' Magyar Játék-Szinnek Történeteit kez-
detitől fogva az utóbbi kormányozásig. Irta
Endrődy János Pesten 1792. Azután a' kö-
vetkezendő Játékokat: A' talált gyermek.
Víg-Játék, öt fel vonásokban, mellyet Si-
mai Kristóf K. O. P. ama' híres Frantzia
költő, M o l i e r e után készített. — Az Ja-
kobita Klúb. Víg-Játék egy fel vonásban.
Fordítottatott K o t z e b u e után Sebestyén
László által 1792-dik eszt. beu.

A' második kötet is Pesten jött ki 1793-
dikban az ár 51 kr. Foglalatja ez: A'
Magyar Játék-Szín Történeleinek folytatása.
— A' megizomorított Ártatlanság a' vagy

az ártatlan Etelka méltatlan szenvedése. Szomorú Játék öt felvonásban. Készítette az Orvosi Tudományoknak egyik halgatója M. W. Sóós Márton 1792. — A' Szerentsétlen Al-Kantzellár. Szomorkás Játék öt felvonásban. Németből fordította Zsitvai Ferentz. — A' Puszta Sziget. Irta Metafiasio Péter 1752-dikben, és ugyan azon esztendőben jádztott az Bétsi Nemzeti Játék-Szinben. Most Olaszból Magyarra fordította B. Rudnyánszky Karolina. Ki-kí saját háza előtt seperjen. Németből fordította Szomór Máté Ur.

Institutiones Juris Hungarici, praemissis ejusdem Historia, ac Prolegomenis, tres in libros divisae. Liber II. Posonii Typis Langguthianis M. D. CC. XCII. 4-ed rétb.

A' Szent-írás Theológiája, vagy az idvesség tudománya, melly áll az ó és új Testamentomi nevezetesebb Szent-írásbéli helyeknek öszve-szedésekben. Irattatott Anglia nyelven, 's magyarra fordított Pétzeli Jósef Komáromi R. Prédikátor által, két kötet. Komáromban Wéber Simon Péter betűivel 1792—93. 8 ad rétb. az 1-ső 891 a' 2-dik kötet 727. old. az ár 2. for. 6. kr.

Henriás az az Negyedik Henrik Frantzia Király' életének némelly része, melly Frantzia Versekből ugyan annyi számú, 's lábu Versekre foglaltatott Pétzeli Jó'sef által. Második ízben, némelly változásokkal, 's jobbításokkal ki nyomtattatott. Győrben Streibig Jó'sef betűivel M. DCC. LXXXII. Nagy 8-ad rétb. 309. old.

Fő Tiszt. Fock Bétsi Evangy. Superintendensnek, az igaz Hazafiságról mondott Sz. Beszédei. Egy Hazája Békességét óhajtó K. Méltóság kívánságára Németből fordítottak 's a' Magyar Hazára alkalmaztatottak H r a b o v í z k y György P. E. P. által. Közre botsáttattak az Ember Szerető Méltóság költségén, részint a' jó reménységű szegény tanuló sereg javára. Welfprém-ben Streig Jó'sef Betűin 1793. esztendő. 8-ad rétkben 62 old.

Egy bizonyos Magyar Hazafi tudtára adja mindeneknek, a' kiket illethetne; hogy mivel gyakorta meg történik, a' Régi Pénznek Gyűjteményét a' tulajdonosa, ki abban succedáltt, vagy kedvét benne többé nem találja, az illy régi Portékát Szeretőknek nem esmérése miatt, kénytelen az Ötvösöknek el-adni, kik tsupán az Arany és Ezüst árrát szokták meg adni, 's azt-is igen óltsón szeretik meg venni; azon okból értékre adja, hogy ő a' Magyar és Erdélyi régiebb Pénzeket, azok akár miféle értzből 's akár miféle nagysággal légyenek, nem tsak az értznek érdeme szerént, hanem azon fellyül-is, a' mint a' pénzek régisége, vagy ritkasága fogják őket vezérleni, kész lészen meg venni. Főképpen a' régi Magyar Királyok ezüst apró Pénzekhez kedve vólna. Az aranyok közül a' gyűjteményében ezek hibáznak: I. Károlyé, I. Lajosé és Máriáé, Hunyadi Jánosé, és Zápolyi Jánosé. Ellenben

ben Zsigmondnak, Hunyadi Mátyásnak, 's II-dik Ulászlónak többféle aranyaival bir, 's tserét tehetne. Kik tehát aféle portékát kezek közül akarják ki botsátani, azok az eránt a' Magyar Hírmondó Íróknál itt Bétsben jelentsék magokat.

Mi a' Poézis? és Ki az igaz Poéta? Egy rövid Elmélkedés, mellyben a' Költésnek mivolta, eszközei, tzéllya, és tárgya, a' Magyar Rythmisták' hangeggyeztetésének helytelenségével együtt elő állítatnak; meg-toldva Horátziusnak Pízóhoz és ennek Fiaihoz írt levelével, melly költő-mesterségnek is (de arte poetica) neveztetik, és egynehány költeményes Enyelgésekkel. Budán, Landerer Katalin' betüivel és költségével, 1793.

Az Elmélkedésnek rövid foglalattya ez: I. A' Poézis és az Ékesenszóllás között való különbség. II. A' Poézis' eszközei. III. Mivolta. IV. Tzéllya. V. Tárgya. VI. A' Hangeggyeztetés. 1. §. A' Hangeggyeztetést gyanússá teszi az ő saját eredete. 2. §. A' leg jobb mestereknek ítélete a' Hangeggyeztetéséről. 3. §. A' Hangeggyeztetésnek nintsen aestheticabéli, avagy édesgető ereje. a) Hangeggyeztetés nem aestheticabéli szépség. b) Nem is egyébféle szépség. c) Vagy legalább minden bizonynyal olyan szépség, melly a' Poézisnak leg közelebb való tzélljával, az áltatással (illusio) ellenkezik. VI. Egynehány következtetések, mellyek a' második kérdésre: ki az igaz Poéta? megfelelnek.

A' Könyvnyomtató.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent György-Havának
 (Aprilisnek) 23-dik napján, 1793-dik
 Elztendőben.

B é t s.

Itt az örömöket újj öröm tetézi,
 Mert kiben a' Trónus Örökösét nézi,
 Világunkra jöve a' múltt Péntek este,
 Mellyen a' sok *Vivát* már előre leste,
 'S tüstént el is futá vele *Béts'* útszáit: —
 Ablakiba raká sok Ház-nép gyertyáit.
 Más nap a' Fő Rendek az Udvarba gyültek,
 Bástyákról az ágyúk háromszor dördültek.
 A' Szent Kereszttségben nyert olly nevezetet
 Hertzegünk, *Nápolyból* melly vesz eredetet.

N a

Még

Még jó előre ajánlotta volt már t. i. magát a' Nápolyi Király Kereszt-Atyának, a' kinek nevére tehát *Ferdinándnak* neveztetett a' mi jövődöbéli Királyunk. Az itt lévő Nápolyi Követ *Markéze Gallo* tartotta a' Kereszt-vizre, Királlyá a' képében, a' gyémántos patyolatba bé-pólált kis Fő Hertzeget. Egészséges, nagy, és erős a' Felséges Tsetsemő, úgy hogy midőn sirni kezdett keresztelés alatt, szavával az egész Templomot bé-töltötte. *Vrbna* Grófné a' száraz Dajkája. Ez hozta-le az Udvari Kápolnába, 's vitte ismét fel onnan, a' Keresztelés után Tsászárné ő Felségéhez. — Ez nap estve ingyen botsáttatott bé a' Nép, mind a' belső, mind a' külső Városi Teátrómokba. Az egész belső Város ki volt gyertyákkal világosítva. Teméntelen Nép tolongott az útszákony; a' gyermekek, és suhanizok tele torokkal kiáltották a' sok *Vivátot* Fels. Királyunknak; ellenkezőt pedig a' Frantziáknak.

Tsászárné ő Felsége, mostani környüllásaihoz képest olyan jól vagyon, hogy különben maga se' kívánhatja. — A' Nápolyi Követ, Királlyá nevében két drága gyémántos órával, 's nagy darab gyémántokból igen gazdagon össze szerkeztetett két óra-lánczal tisztelte ő Felségét.

Nagy újság történt Bétsben éppen azon a' napon, mellyen szerentséssen szült Fels. Asszonyunk. — Egy parafzt Ember t. i. végig vontatott egygy ekét *Béts* Városán: mellynek igen sok nézői voltak: mivel talám több eke se járt az időtől fogva *Béts* úttzáin, melly-

mellyben szántottak 's vetettek vólt még ezeknek helyén.

A' közelébb múltt Vasárnap, Sz. István Rendjének kis Keresztével tiszteltetett - meg Udvari Tanácsos, és Kabinétbéli Titoknok Sloisnig ö Nagysága.

Hadi Környülműlések.

Még az idegen Irók is ditsekedve számlállyák - elő a' Magyar lovas, és gyalog Regimenteket, mellyek a' Frantziák ellen vitézkednek: hát mi, Hazafiak lévén, hogy' ne vólnánk kötelesek, azokat különösen is említeni. Minekelötte azonban előszámlálásokhoz kezdenék: szükségesnek ítéljük meg-jegyezni, hogy egy Osztály (Division) Lovasság áll, Tízteken kívül, 500 főből; egy Batalion pedig 1200 főből.

Blankenstein, Vurmser, Barkó, Eszterházy, Leopold Fő Hertzeg, 's Erdödy Huszár Regimentjeikből mindenikből öt öt Osztály birkózik az Ellenséggel. — Ezen 30 Huszár Osztályokhoz méltán hozzá adhatjuk Gen. Mészárosnak négy Osztály Uhlánussait is, minthogy ezeknek nagyobb része Magyar.

Gyalog Batalionjaink, mellyek a' tsatamezején forognak, következők: *Sztáray* Regimentjéből 2 Batalion, Hg *Eszterházy Antal*éből 2, de *Vins*éből 1, a' *Várasdiből* 1, *Jelachich*éből 1, a' *Slavónia*iból 1, *Ferdinánd Fő Hertzeg*éből 1, *Mihálovits*' szabad Serege nevezetét viselő 2 Bat., a' *Beaulieu*éből 1, *Splényi*éből 1, *Nádasdy*éből 2, *Alvinczi*éből 2, *Antal Fő Hertzeg*éből 2, *Szervia*i szabad Sereg nevet viselő két Bat.; végre:

Fikler, Löven, és Bárthodetzky Granatéros Bata-
lionjaik : mind öszve huszonhat Bata-
lionok.

Hertzeg *Koburg*, a' Frantzia földről, *Bouffu* nevezetű helységből botsátotta már April. 10-dikén a' maga tudósítását. — A' maga könnyű Seregeit olly előre küldötte volt már ekkor, hogy *Valenciennes* Várát egészen külön szorította.

A' Gróf *Clerfé* kormányozása alatt lévő Sereg-osztálynak egy része, *Maulde, Bruille, és S. Amand* helyeknél szállott táborokba; más része pedig *Tournay*-nál maradt táborban, hogy *Lille* Várát szemmel tarthassa; valamint *F. M. L. Latour*, hogy ugyan ezt tselekedhesse *Maubeuge* Várára nézve: *Bettignienél* telepítette meg a' Korpusát.

Előre nyomuló Seregünk, Frantziákra talált a' *S. Amandi* erdőben, és néhány szomszéd falukban, kiket mindjárt megtámadott, 's darab ideig tartott ellentállások után *Conde* Váráig kergetett. Ezen Várból keménnyen kezdett ágyúzni ki felé az Ellenség, 's el ejtett részünkről öt Embert, és 4 lovat; négy Embert pedig meg sebesített. — Más oldalról *Valenciennes* Várába vette magát Népünk előtt a' Frantziáság, melly az ideig falukban tartózkodott volt.

Conde Várát egészen bé-kerítették a' miéink. Nem engednek oda semmi vágó marhát bé hajtani a' falukról.

A' *Brügge* tsatornában (*Brügge*, derék egy Város *Austriai Flandriában*) 13 hajóit hagyta az Ellenség, mellyek közül három liztel, kettő zabbal, nyéltz pedig 66 különb-
kü-

különbféle materiájú hosszú ágyúkkal, két haubitzokkal, két mozsarakkal, és sok golyóbissal, porral, és más ágyúi készülétekkel volt meg-rakva.

Prusszus Gen. Lieut. *Knobelsdorf*, Tournay tájára érkezett April. 10-dikén a' maga Korpusával.

Máintz Városának a' Frantziáktól való vissza-vételére, 35 ezer Tsászári, Prusszus, Szász (Saxo), és Hallszus Katonákból álló Sereg vagyon ki-rendelve, Prüssz. General-Lieutenant Gr. *Kalkreuth* vezérlete alatt, a' ki Apr. 5-kén érkezett ezen Sereghez.

A' *Mayntzi* Frantzia Örizetnek, Gen. *Vare*; a' *Kasszelinek* pedig Gen. *Meunier* a' Kommendánsa. Mind a' kettőt ditsérte *Custine*, a' N. Gy. hez Márt. 30 dikán útasított Levelében.

Custinéról, nem csak le nem vette a' Vezérséget a' N. Gy. ülése; hanem még más Sereget is bizott kormányozására. Ő azonban újra is kérte el-botsáttatását.

Gróf *Vurmser* meg-kérte Apr. 8-dikán a' *Landaui* Kommendánst, hogy jöne-ki hozzá egy barátságos beszéllgetésre. Ki-jövén a' Kommendáns — *Gillot* nevezetű — javasolta néki Gróf *Vurmser*, hogy adná-fel szép szerént a' kormányozása alatt lévő Várat.

Gróf *Vurmser* Vezérünknek, *Speyer* (*Spira*) Városában volt Aprilis' 8-dikán a' fő kvártélyla. — Onnan írta az említett nap hogy fő Hertzeg Leopold Hűszár Reg. jebéli Kapitány *Baja* Úr, két tsoport (Tzug) Hűszárokkal, 's egy tsoport Tsászári Drago-nyo-

nyosokkal, meg támadott *Jokrimnál* egy Frantzia Tisztet, a' ki két Al-Tisztel, és 34 köz Emberrel állott vólt ottan. Tsak kevesen szaladhattak el ezek közzül: a' többeket rész szerént le vágatta rész szerént elfogatta *Baja* Kapitány. — Részünkről egy Ember, és 3 lovak kaptak sebet.

Apr. 10 dikén Pruszsus Oberster *Szekaly* recognoscirozni (vizsgálódni) indúlt *Zweybrücken* felé, kinek hogy annál nagyobb bátorsága lehessen: *Landauig* nyomúlt elő *Valdeck* Reg. béli Oberster H. *Hohenlöhe* a' *Gyulai* Reg. jéből; 's egy Svadronnal a' *Valdeck* lovassai közzül.

Börnonvily' helyébe, *Cambrayi* (*Cameracumi*) Kommendánst *Busottot* (*Bouchotte*) választotta Had-Ministerré a' Frantzia N. Gyűlése. — Ezen új Had-Minister arról tudósította April. 7 dikén a' Nemz. Gyűlést, hogy el-kezdődött a' had *Spanyol Országgal*. Mártzius' 31-dikén be-rontott az *Arandai* völgybe (melly fekszik *Arragonia* Tartományában) a' Frantzia Sereg, 's 60 flintát vett-el az Ellenségtől, és 50 Emberét tette rabbá.

Mártz. 3-dikán költt *Madriti* Levélből azt olvassuk, hogy a' *Spanyol Udvar*' rendelése szerént, az egész Országban minden tizedik nőtelen Férjfi el-vitetik Katonának, nagyságára, 's állapotjára való tekintet nélkül. Két Seregek állíttatnak-fel: egyyik *Biskája*, a' másik *Catalonia*, *Arragonia*, és *Navarra* Tartományjaiban; amannak száma 40 ezerre, ezé pedig két annyira határozatott. Ezen kívül, a' *Sevillai* nagy Fegyvertár.

tárból 35 ezer flinta fog ki - osztatni *Cataloniában*; tíz ezer *Navarrában*; és 4 ezer *Arragoniában*, a' határ - széleken lakozóknak.

Angliában, 's ennek fő Városában *Londonban*, feles számú Helvetusok tették - le magokat. Ezek most öszve - beszéllettek mindnyájan, 's szövetséget kötöttek egymással, hogy ha a' szükség úgy talállya hozni magával: ők együl egyig fegyvert fognak az Angliai Király és Konstitúció mellett, 's készek lesznek életek' veszedelmével is óltalmazni azokat.

Hollandiának *Mastricht* nevezetű Erösségébe szállíttattak azon Tagjai a' Fr. Nemzeti Gyűlésnek, kiket, Had - Miniszter *Börnönvillyel* együtt küldött - által Hertzeg *Koburghoz*, *Dümúrié*.

Egy Generál-Adjutánsról, egy Kapitányról, és 7 Nemzeti Gárdistákról meg - sejtette *Dümúrié*, hogy élete után ólálkodnak. Ezeket is által - kísértette tehát el - jövedele előtt a' Ts. Kir. Seregekhez.

Azon Katonák közzül, kik *Dümúriével* együtt oda hagyták vala Fran. Országot: ismét vissza mentek soka, a' mint halljuk azért hogy öfze kaptsolhasák magokat azokkal, kikkel kezdték benn az Országban a' Kontrarevolútiót, kiknek száma még Aprilis első napjain is reá ment húsz ezerre, tsak az egy *Mayenne* és *Loyre* nevezetű Ország - osztályban: ambár sok helyen diadalmaskodtak rajtok a' Republikánusok.

Midőn *Dántzig* Városának külső Erősegeit, és Kapuit el akarták foglalni Mártz. 27-dikén a' Prusszus Katonák: egy része a' *Dántzigi* Őrizetnek, és Lakosoknak öszveadta magát, 's a' belsőbb bástyákról ágyúzni, és puskázni kezdte a' Prusszusokat; de csak ugyan ezeké lett végre is a' diadalom. A' két részről, nem estek-el többen 14 fzeméllyeknél.

Frantzia Ország.

Ezen Hónapnak 3-dikától fogva se éjjel, se' nappal félbe nem szakasztja a' N. Gy. a' maga Üléseit. A' Tagok egymást fel váltva szüntelen tanátskoznak.

A' *Páris* Városától neveztetett Ország Ofztálynak (Departement) Elöljárói, azt projektálták a' N. Gy. előtt Apr. 3-dikán, hogy egész *Páris*, tsupán, a' Gyermekeket 's Öregeket ki-véve, fogjon fegyvert; 's a' N. Gy. nek egy részétől vezettetvén indullyon *Dümúrié* ellen.

Az *Aureliánumi* Hertzeg (*Duc d'Orleans*) hijjába bérmulta-el a' nevét *Egalitévé* (*Egyenlőséggé*); mert nem lehete soká egyenlő folyamaja még csak képzelődésbéli szereztséjének is. Azt képzelte vala t. i. ő, hogy ha a' maga ki bérlett Emberei által mindent öszve-zavar; úgy végre igen könnyen halálzhat majd ő a' zavarosban. Illy gondolatjait ezen rossz szivű Hertzegnek sokan gyanították, 's éppen nem ok nélkül. Sokszor vólt ő ellene ízó a' N. Gyülésében is; de minthogy nagy részét megvesztegette vólt előre pénz által a' *Párisi* Nép.

Népnek: mindég meg-menekedett; hanem ezen hónapnak 7-dikén végre meg-bukott. — Midőn meg-értette a' Nemzet-Gyűlése azon Kommisszáriussainak sorsokat, kiket *Dumúrie* el-fogatására küldött volt: azt végezte a' többek között, hogy a' *Bourbon* Háznak minden vérségei, valakik *Frantzia* Országban vagynak, árestáltassanak. Ezen végzés szerént, *Egalité* is szemmel tartatott; de csak ugyan volt néki még ez úttal is bizodalma, hogy, mint Nemzet-Gyűlése Tagját, nem fogja őtet az említett végzés személlýessen érdeklenni. Azonban szeren-sétlenségére egy Levél olvastatott-fel a' Gyűlésben, April. 6-dikán. A' Levélben a' volt, hogy *Egalité* el-járta nem régiben *Normandiát*, és *Britanniát*, éppen abban az időben, midőn sokan kezdtek Királyt kívánni ezen Tartományokban; volt nevezetesen *Seez* Városában is, hanem úgy adta-ki magát, mintha Komornyikja lett volna *Egalité*nek, a' kit felettte ditsért, 's tudakozta a' Népet: ha szeretné-e maga Királylyának *Egalité* *Filepet*. — *Fonfrede* nevű Tagja a' Gyűlésnek elő-hozta ez alkalmaztossággal, hogy a' leg-öregebb Fia *Egalité*nek egyet értett *Dumúriével*, a' minthogy csak ugyan ezzel együtt el is hagyta *Fr.* Országot. — Ezekből a' lett a' következés, hogy más nap, az az 7-diken, formális fog-házba vitetett, egyik Fiával együtt *Egalité*. — A' *Jakobinusok* is ki-törlötték a' magok laistromjokból *Egalité* nevét.

Sillery, nagy Barátja volt *Egalité*nek. Ez is el-fogatott, valamint ennek Felesége *Senlis* Asszonya is, *Egalité*nek néhai ágyasa, a' kinél tartotta volt *Tournayban Dümúrié* a' N. Gyűlése' Biztosaival való nevezetes konferenciáit vagy beszéllgetéseit, melyeket K k árkusunkban közölünk.

A' melly fő Német, és Belga foglyok eddig más helyeken tartattak: azokat is *Párisba* vitette a' Nemzet Gyűlése úgy mint *Gr. Auersberg Ferentz Xaveriust*, a' *Leiningen. Vesterburgi* Grófság Urát *Augustust* Fiaától együtt; *Leiningeni* Grófot; és *Labarre* nevezetű két testvéreket — Gróf *Clerfé* unokáit.

Strafsburgban keményen üldözöbe vettek ennek a' hónapnak az elein minden *Frantzia Ujságok*.

Elegyes Tudósítások.

Ausztiai Belgyiornak jövendőbéli Fő Kormányozójává, a' maga kedves testvér Öttsét *Károly* Fő Hertzeget nevezte ő Tsász. Királyi Felsége.

Londoni Fő Biró *Gróf Mansfieldtől*, kinek ebben az elztendőben Nagy Héten történe halála, azt kérdi nem sokkal az előtt egy Prókátor: mikor fogná a' Gróf fel-véteni az ő protzeffzussát? — „Pénteken“ felelt a' Fő Biró. „Nagy Péntek lesz az *Mylord!*“ mondá a' Prókátor. — *Gr. Mansfield* szól: „Semmi sem az.“ — A' Prókátor: „No bizony második Biró hát *Excellentziád Pontzius Pilátus* után, a' ki Nagy-Pénteken ül Törvénytörőket.“

Ha.

Haza-Arúlónak kiáltják *Dümúriét* mindnyájan az olyan Frantziák, kik örömet fenn akarnák tartani a' Frantzia Közöséges Társaságot. — De *Custine* is kapott ilyen kedvetlen titulust, még pedig szemtől szembe — az Adjutánsától. A' dolog így történt: Aprilisnek 9 dik napján délutánni másodfél órakor író-asztalhoz ülteti *Custine* az Adjutánsát, 's diktál nékie egy Levelet, melly a' Nemzet-Gyűléséhez intéztetett. Ezen Levélben *Arúlónak* nevezte *Custine*, *Dümúriét*. Az *Arúló* nevezetet hallván az Adjutáns, meg-szóllal: „Esmerek én, úgymond, még egy *Arúlót*, és az *Kegyelmed*, úgymint a' ki el-adja a' *Közöns. Társaság* Seregét.“ — *Custine* el-telt bosszankodással, 's ki-nyitván *Kabinétja*' ajtaját, azt mondja a' külső szobában állott Tiszteknek: „Polgárok! Imhol az én Adjutánsom *Coquebert* azt mondja én felöllem, hogy én *Arúló* vagyok. Hiszik azt *Kegyelmetek*? Én általam magamat rabúl *Kegyelmeteknek*.“ — Az Adjutáns fel-ugrik az asztal mellől, 's azt mondja *Custinenek*, hogy őtet nem jól értette. — *Custine* egy más szobába megy, 's két píztoolyokat (püstölyököt) hozván magával, eleibe tartja az Adjutánsnak, 's mondja néki: „Egyik ezek közzül, a' *Kegyelmedé*; másik az enyim: egyiknek közzülünk meg kell halni.“ Ezzel kigombollya a' mellyjét, 's így folytatja beszédjét *Coqueberthez*: „Lőjj, úgymond, gaz Ember! itt vagyok.“ — *Coquebert* elbámúl, 's szájába fogván a' píztoolyt, el-sü-

süti — le-dobban. — A' jelenlévők kiáltottak: „Nem hólt-meg.“ — „Nem, monda *Coquebert*; 's minekutánna fel-tápázkodott volna, egy kar-székre tétetett: „Nem, úgymond, nem hóltam-meg; de újra is azt mondom, a' mit már mondtam: *Custine*, Haza-Arúló.“

Tudni-való az *Anspachi* Markgráfról, hogy le-mondván örökre a' maga szép Tartományairól, által-engedte azokat a' Prussziai Királynak; 's eggy igen kellemetes Angliai özvegy Grófnet Feleségül vévén, *Londoni* Lakossá lett.

A' *Hollandiai* Közönséges - Társaságnál lévő *Nagy-Britanniai* első rangú Követ (Ambassadeur) Gróf *Auckland*; és a' Tsászf. Kir. Felségnek rendkívülvaló Követe, Gróf *Stahremberg Lajos*, következő értelmű Memoriálist (Emlékeztető Írást) adtak-által *Hágában*, Aprilisnek 8-dikán a' Fő-Kormányfizeknek:

„Nagy hatalmú Urak! Tudva lévő dolog, hogy a' múltt Elszendő September hónapjának vége felé közönséges fogadást tettek egymásnak ő Nagy-Britanniai Felsege, 's Nagy-Hatalmasságtok az eránt, hogy ha meg találna történni a' veszedelem, melly környékezte vala akkor a' Leg-Keresztyénebb Felségnek (a' *Frantzia* Királynak) magának, és Familiájának életét: semmi menedék-helyet nem engednek magok Státusaikban azoknak a' személyeknek, a' kik részt fognának venni eggy olly fontos vé-

vétekben. A' mitől még előre méltán lehetett már félni: meg-történt valósággal, 's úgy látszik, hogy az Isteni bosszúállás nem soká akar késni. Némellyek ezen utálatos Király-ölők közül olly esetben vagynak immár, hogy az Igazság elő-veheti őket gonosz tselekedetjékért. A' többek, közepette vagynak még a' Népnak, mellyet ők a' szerentsétlenségnek örvényébe buktattak, és a' mellynek újjabb nyomorúságokat eszközle-
nek most az éhség, a' meg-bomlott igazgatás-formája, és a' polgári had. Arra mutatnak minden történetek, a' mellyeket hallunk, hogy közelget a' végek ezen szerentsétlensé-
nek, kiknek esztelenségek, és kegyetlenségeik szörnyűködéssel 's undorodással töltötték-el mind azokat, kik a' Vallással, a' jó erköltsökkal, 's az emberiséggel tartanak.

Felséges meg-ítélésekre 's böltsességekre bízzák Nagy-Hatalmasságtoknak az Alól-írtak, ha nem talállyák-é erányosnak, hogy minden töllök ki-telhető eszközök által igyekezzenek meg-akadályoztatni: ne hogy N. Hatalmasságtoknak Európai Státusaikba, vagy Kolóniáikba vehessék magokat azon Tagjai az úgy nevezett Nemzeti-Gyűlésnek, vagy Végrehajtó-Hatalomnak, kik vagy egyenessen, vagy mellesleg részesültek az említett vétekben; és ha talán meg-kapattatnának ott ezek: által-adják őket Nagy-Hatalmasságtok az Igazság' kezébe, hogy példájok tanúságul szolgálhasson az egéllz Emberi Nemzetnek.

A' melly kötés lett vólt *Nagy-Britannia*, és *Orosz Ország* között a' Kereskedés eránt 1766 dik esztendőben : most az, ismét hat esztendőre újjíttatott - meg a' múltt Mártziusnak 25 dikén.

Tseh Ország Primásza Gr. *Przichovszky* Aprilisnek 15 - dik ére virradóra végezte életét.

Néhai *Frantzia* Generális Gróf *Bertsényi* ő Excellenziajának az édes Attya Kegyelem levelet nyert vala boldogúltt F. *Mária Theresia* Királyunktól. Most ő Exc. ja, az említett Gróf Úr *Bétsben* vagyon.

*Erdély Ország*nak *Szeben* Városában, 's ennek környékében két rendbéli földindulások tapasztaltattak csak hamar egymás után, Ápril. 5-dike' éjtzakáján, tizeneggyed-fél órakor.

Svéd Országban egy kerülő Levél tétetett a' múltt esztendőben közönségesse, mellynek ereje szerént, öszve-bivattak, 's tanátsot tartottak az Orzágnak minden részeiben a' tanúlt, és meg-kivántató tapasztalással bíró Lakosok az eránt: mi módon kellene az Ország' gazdálkodását jobb lábra állítani? Már bé-küldödtek az ez eránt való vélekedések *Stokholmba* mindenfelől. Ezeknek meg-visgálására, 's egy Plánumnak azokhoz képest való ki-dolgozására, különös Deputátzió állíttatott most fel, mellynek Szószollója Gróf *Wachtmeister*; Tagjai: 16 Nemesek; 12 Papok, 's Polgárok, és két Parasztok.

A'

A' *Morva Országi Rendek*, 50017 aranyokból álló summát ajánlottak - bé hadi segítségül F. Urunknak ezen hónapnak 14-dikén. A' pénzes ládatskára irtt versek két utolsó soraiban igen szép gondolatjokat fejezték ki; hogy t. i. ők mind egyenlők a' Haza', és Fejedelem' szeretetében; 's ez egyedül az az egyenlőség, a' melyre vágyódnak.

Lengyel Ország' Gyűlése olly instruktzióval (útasítással) küldötte el Gróf *Pototzkit Pétersburgba*, hogy *Lengyel Ország*nak az *Orosz Udvarral* kötendő szoros és állandó szövetségéről tanátskozzon. Fő regulául adatott eleibe, hogy semmi afféle alkuról még tsak hallani se kívánnyon, a' mely *Lengyel Ország*nak Közönséges-Társasági Igazgatása' formáját meg-háborítaná, és ellenkezne ennek egész épségében való megmaradásával, mely az egész Nemzetnek esküvése, és közönséges szövetségek által is meg-erőssítetett; továbbá, hogy mihelyt a' szövetség' előljáró (praeliminaris) feltételeiről végzend: tudósítsa legottan vagy személlyessen, vagy levele által a' Gyűlést.

Dümúrié' hozzánk lett által-jövetelének környúlásairól a' mit olvastunk, közölylyük: *Valenciennesből* ezt írták Apr. 4 dikén *Párisba*, a' N. Gyűlése' Kommisszáriussai: „A' *de l'Yonne* 3 dik Batalion nem vigyázott jól *St Amandban*, a' Haza-áruló *Dümúriéra*. Ez tehát úzás által meg-szabadította magát. — Egy *Monsi* Levél azt írja, hogy midőn először akart indulni *Dümúrié'* *Mons* felé: egy Bat. N. Gárdistaság el-állotta az útját, lött

lött is reá, 's kényszerítette vissza-fordulni.
— Azután egy falka ágyút akart H. Coburg' kezébe jádzeni; de a' Pattantyúsok észre vették, hogy nem jó útra küldettek: azért is meg állapodtak, meg-töltötték ágyújaikat kártáttal, 's egy tapodást se mozdultak. — A' Hadi Káoszával se bődögélhatott *Dümurié*, *Dampierre* Generális miatt, a' ki, lett tsak ugyan a' Szuktzesszora. Nem segíthetett tehát már magán egyéb módon hanem a' mint vólt, fel kerekedett Apr. 5-dike' éjtszakáján, 's ide (Monsba) jött.

Az újjabb *Brüsszeli* Tudósítások szerént, többet fogtak el 30-nál H. Coburg táborában az ollyatén magokat el szántt Frantziák közzül, a' kik *Dümurié* élete után ólálkodtak, hogy el kaphassák a' három száz ezer livra jutalmat.

J e l e n t é s.

Magyar Országban Ns *Csongrád* Vármegyében, Fő Méltóságú Gr. *Károlyi* József ö Nagysága Uradalmában, — a' *Derekegyházi* pulztán, — *Mező-Hegyesnek* szomszédságában, ezen folyó 1793-dik esztendőben, a' jövő Május hónapnak 23-dik és következő napjain feles számú ménesbéli mindenféle lovak úgy nem különben gulyabéli mindenféle barmok, kotyavetyére fognak botsáttatni. — A' kiknek tehát vevő szándékjuk vagyon: meg jelenhetnek Májusnak 23-dikára, a' *Derekegyházi* pulztán.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent György-Havának
(Aprilisnek) 26-dik napján, 1793-dik
Eszterömben.

Hadi Környülművek.

Dampierre Generális, a' kiről irtuk,
hogy fel-váltotta *Dumúriét*, az északi
Francia Sereg' vezérletében, meg izente
egy Trombitás által *Hg Koburnak*, hogy
a' fegyver-nyugvás, melly köttetett a' két
ellenkező Seregek között, mind addig meg
fogna tartatni a' Frantziák' részéről, míg ő
által nem izen a' had-kézdődes eránt;
reményli, hogy hasonlóképpen fog tsele-
kedni a' Hertzeg is. Ugy tselekedett igen is

o o

Ko.

Koburg Hertzeg, sőt még többet is tselekedett, mint *Dampierre* kívánta: mert az egész Frantzia Nemzethez intézte Fő - Vezérünk azon Irását, mellyben a' fegyvernyúgvásnak fel-bomlását jelentette, és Újságok által is közönségessé tétette említett Jelentését, egy más előbbeni Jelentésével együtt. Az első költ April. 5. dikén, a' másik pedig April. 9. dikén. Ezeknek magok' valóságokban való közlését mi is kötelességünknek esmértük.

*Első Jelentése Hertzeg Koburnak
a' Frantziákhoz:*

„Fő Generális (General en Chef) *Dumúrie* közlötte velem azon Deklarátióját (maga' ki - nyilatkoztatását), mellyet intézett a' Frantzia Nemzethez. Egy ollyatén jó lelkű Ember' gondolkodásmódját találok én abban, a' ki igazán szereti Hazáját, 's azon van, hogy végét szakassza az azt rontó zabolátlanságnak, és nyomorúságoknak; 's bődoggá tegye azt, egy Konstitutióznak, és bölts, 's állandó igazgatás - formájának számára való megszerzése által. Tudom, hogy eggyező kívánságok ez minden Fejedelmeknek, kikkel fegyvert fogattak *Frantzia Ország* ellen a' Pártosok, 's különösen a' F. Tsászárnak, és a' *Prussziai* Felségnek. Még most is nagyon betsülöm én, eggyütt gondolva ezt a' nagy, és nemes lelkű Nemzetet, mellynél mindenkor szenteknek tartattak az igazság-nak, és betsületnek változhatatlan principumai; míg az erőszakos zavarások, és vakítások által el nem tsábíttatott, 's meg nem velztegettetett az a' rész, melly, az

Em-

Emberiségnek, és Hazai Szeretetnek állortzája alatt, már most mindég tsak gyilkolásokról, 's ölö eszközökről beszéll; tudom azt is, hogy ugyan ez a' kívánságok minden emberséges, érzékeny, és jó lelkü Frantzia Országaiaknak. — Ezen nagy igazságokról való belső meg-győzöttetésből, és olly sok vizontagságokon, 's Szerentséllenségeken által-menni Ország' bődogságának 's ditsőségének kívánásából, jelentem ezen Hírdetvényben (Proclamation): hogy én a' reám bizott egész erővel elő fogom mozdítani Fő Generális Dümúriénak, 's az ő derék Seregének nemes, és jó szándékait. — Jelentem ezen kívül, hogy minekutánna mind közelébb, mind az előtt is több izben szemes, bátor, és nemes gondolkozású Ellenség' módjára verekedtünk-meg egymással: én, ha Dümúrié kívánnya, Seregeimnek egy részét, vagy egész Armádiámat is egyesíteni fogom a' Frantzia Armádiával, hogy mint egymás' betsülésére méltó Barátok, 's fegyver-viselő Pajtások együtt munkálódhassanak benne, hogy Frantzia Ország vissza nyerhesse a' maga konstitucionális Királyát, és a' Konstitutziót, mellyet maga adott magának, következésképpen az azon való igazításnak eszközei is, ha tökéletlennek találná azt a' Nemzet; 's ekképpen vissza-térhessen Frantzia Országba valamint Európának több részeibe is a' békesség, bizodalom, tsendesség, és bődogság.

Emberségemre fogadom tehát, hogy én nem birtokok' nyérése végett megyek-be

a' Frantzia Földre; hanem egyedül, és tsupán a' fenn ki-tett végekre nézve. — Fogadom azt is betsületemre, hogy ha úgy hozván magokkal a' hadi operátziók (munkálódások), egy vagy más Erösség által engedődne az én Seregeimnek: azt én nem másképpen fogom nézni, hanem mint szent menedék-helyet, 's nyilván, és egész meghatározással kötelezem itt magamat, hogy én leg-ottan vissza fogom azt adni: mihelyt vagy az fogja kívánni, a' ki Igazgatóvá tétetik Frantzia Országban; vagy az a' derék Generális, a' kivel együtt fogok dolgozni. Fogadom végre, hogy én szoros parantsolatokat fogok ki-adni, 's a' leg-foganatosabb eszközöket veszem-elő a' végre, hogy az én Seregeim leg-kisobb törvénytelenséget se tselekedjenek; semmi húza-vonát, vagy erőszakoskodást el ne kövessenek; se izemélyt, se vagyont ne bántsanak egy ujjal is a' Frantzia Földön; és valaki mérészelni fog az én Seregemből parantsolatom ellen vétetni: tüstént azon a' helyen fog meg-büntettetni a' leg-gyalázatosabb halállal. “

Második Jelentés.

„A' melly Jelentésemet adtam én Monsi Fő-Kvartélyomból 1793-dik Elztendőben, Aprilisnek 5-dikén: közönséges bizonyosága az annak, mennyire szereztném én mentől előbb vissza-téríteni a' nyugalmat, és tsendességet *Europába*. Szabad, és egyenes lélekkel fel-fedeztem én abban, az eránt való marados kívánságomat, hogy a' Frantzia Nemzetnek egy állandó, és tartós igazgatása-formája legyen, melly az igazsá-

ságnak és emberiségnek ingadozatlan fundamentumain épüllyön; melly, békességet eszközöllyön Európának, 's bődögságot Frantzia Országának. Most, a' midön éppen ellenkező következtetése lett azon Jelentésnek, mint tartozott volna lenni; a' honnan nyilván ki-tetstik, hogy az én értelmem és szándékom visszássan magyaráztatott: e' szerént, kén-telen vagyok, említett egész Jelentésemet vissza-venni, 's kereken meg-mondani: hogy ezen szempillantástól fogva, ismét el-kezdődött szerentsétlenül, a' Bétsi Udvar, az öszve-állott Hatalmasságok; és Frantzia Ország között lévő hadi állapot. Azok a' gonosz Emberek kényszerítnek engemet erre, kik egész meg-átalkodtúsággal igyekeznek fel-forgatni, 's veszélybe borítani Hazájokat; minekokáért jelentem, hogy újra el-kezdödvén a' gyászos hadi állapot, meg-tettem a' szükséges rendelkezéseket, mellyek szerént, az öszve-állott Hatalmasságokkal egyyezőleg, olly erővel, és foganattal fog a' had folytatni, a' millyent győzedelmes Seregektől lehet várni. A' fegyvernyúgvás-nak félbe-szakasztása, az első ellenséges lépés, mellyet tétetnek velem a' bődögtalan környülállások. Nem marad hát meg az én első Jelentésemből semmi egyéb, azon a' meg-másolhatatlan ajánláson kívül, mellyet itt is örömmel újjítok-meg, hogy t. i. az én Seregeim szoros fenyítékben fognak tartatni a' Frantzia Földön; 's minden törvénytelen tselekedet keménnyen meg fog büntettetni.

Az

Az az egyenes-lelkűség kötelez engemet, melly mindenkor vezére vőlt tselekedeteimnek, hogy a' mennyire csak lehet, közönségesse tegyem ezen Irásomat, hogy az abból származható következtetések semmi kétségnek ne legyenek ki-téve."

Hertzeg *Koburg*' Armádiájával, Prusszus Gen. Lieut. *Knobelsdorf*, az *Yorki* Hertzeg, és az *Orániai* örökös Hertzeg is egyesítették a' magok Seregeiket. *Knobelsdorf* Gen. Lnt, egy Prusszus Sereg-osztályt kormányoz; az *Yorki* Hertzeg, Anglusokból, Hannoveránusokból, és Hasszusokból álló Sereg-osztályt; az *Orániai* örökös Hertzeg pedig Hollandusokból állót.

Antverpiából azt írták Aprilisnek 9 dik napján, hogy az említett hónapnak 5-dikén ment-vissza oda a' Vár' Kommendánsa, *Würtembergi Ferdinánd* Hertzeg. Következő napokon pedig oda érkeztek: Hg *Koburg*; Gróf *Metternich*, a' Belgyiomi Fő Kormány-szék mellett lévő Tsász. Kir. Minister; Gróf *Mercy-Argenteau*, a' Frantzia Udvarnál vőlt Ts. Kir. Követ; B. *Bartenstein*; Gróf *Stahremberg*, a' Hollandiai Köz. Társaságnál lévő Ts. Kir. Követ; az *Yorki* Hertzeg; Lord *Auckland*, Hágai Anglus Követ; Gróf *Keller*, Hágai Prusszus Követ; az ugyan ott lévő Prusszus, és *Nápolyi* Követek; a' *Hollandiai* örökös Helytartó, a' maga két Fiaival; Gróf *Bentick*, és *Van der Spiegel*, a' tulajdonképpen úgy neveztetett *Hollandia*' Rendjeinek első Ministerjek.

A' *Moguntziai* és *Kasszeli* Frantzia Öri-zet, következő fel-tételek alatt ígérte, hogy

hogy által fogja engedni *Moguntziát*, és *Kasszelt*:

1.) Maga szabadon mehessen.

2.) Magával szabadon viheessen hatvan tár-szekereket.

3.) Minden bántódás nélkül el-mehessenek vele a' Német Klubisták.

Ezen fel-tételekre nem állott reá a' Prussziai Király, és kétség kívül eddig el is kezdette az ostromot.

A' *Carthagenai* ki-kötő helyből ki-indúlt volna már Mártzius' 12 dikén egy 15 öreg hajókból, 's több fregátokból álló Spanyol hajós Sereg: ha jó szele lett volna. — Hová fogja venni útját? még nem irták.

Asiának napkeleti tengerén fekszenek a' *Manillai* Szigetek, melyek *II. Filapról*, Spanyol Ország' néhai Királyjáról, *Filep*, Szigeteinek (*Insulae Philippinae*) is nevezetnek. A' mint egy pénzzel rakott hajó jött volna ezekből a' minap, Spanyol Ország felé: el-tsipték a' Frantzia *Korfszárok* (prédáló hajók), melyek sok egyéb kárt is tettek már a' Spanyol Kereskedőknek. — Igyekeznek más felől a' Spanyol *Korfszárok* is vissza adni a' költsönt; mert a' hol Frantzia hajót látnak, 's birnak vele: ők se botsátják-el.

Az egyesült Tsászf. Kir., és Szárdiniai Seregek — szám szerént húsz ezeren — olly jó helyen állottak April. 3-dikán, *Saorgia* nevezetű magas Várnál, hogy Frantzia Gen. *Biron* nem nyomúlhatott előbb miattok számosabb Seregével.

Egy

Eggy szép Levél utasítottott hozzánk; rész szerént *Löven* (*Lovánium*) Városából, Mártz. 24 dikén; rész szerént pedig *Bouffu* nevezetű helységből Mártz. 30 dikán: melly, magában foglallya, Nagy-érdemű Vitéz *Dé-vay* Oberfler Úrnak, a' kormányja alatt lévő *Eszterházy* Huszárokról Hg. *Coburghoz* bé adott Jelentését. — Miket követtek el t. i. ezen derék Hazánkfiaink mind átallyában, mind pedig lokan közülök melly példásan különböztették magokat a' 18-dik; 19-dik; és 22-dik Mártziusi véres tsatákban? — Ezen levélnek, egészen való közlését kénytelenek voltunk mostanról el-halasztani: tsupán a' *Postscriptát* (*Utól-Irást*) iktatjuk ez úttal ide belölle, melly ez: „Igaz az hogy midőn el-hagyánk a' múltt esztendőben *Brabantziát*: mindenütt, de főképpen *Lüttichben* sok provisiókat (mindenféle hadi készüléteket) vesztetünk: de mind vissza nyertük most azt, még pedig bőven: mert tsak a' *Löveni*, *Brüsszeli*, *Halli*, *Athi*, és *Monsi* Magazinok tizszerte többre betsültetnek; mint ért a' mi vesztességünk: úgy annyira, hogy a' mennyi provisiót kaptunk: bé érheti vele egész Armádiánk két esztendőig.

A' múltt alkalmatossággal, tsak egy szóval említettük vala, hogy Gróf *Vurmser* fel-kivánta barátságosan *Landau* Várát az oda való *Kommendánstól* *Gillot* Generálistól. Ezen fel-kivánásnak következő környüllásait olvastuk, rész szerént közönséges, rész szerént magános Levelekből: Alkalmatosságot szolgáltattak arra Gr. *Vurmsernek*, a' *Dumúriéről* vett tudósítások. — Gróf

Gal.

Gallenberg Fő Hadnagyot küldötte - el Gróf *Vurmser* Landau alá, egy Trombitással, a' ki minekutánna meg-fűtta 3-szor a' maga trombitáját: meg-jelent lovon az úgy nevezett *Platzmajor*, 's meg-értvén a' kívánságot, ment mindjárt a' *Kommendánshoz*, jelentette neki, 's ismét vissza-tért *Gallenberg* Fő-Hadnagyhoz, azzal a' válasszal: hogy a' *Kommendáns* ki fog menni a' temetőhöz. Egy időben érkeztek a' ki-rendelt helyre: a' *Frantziák* részéről Gen. *Gillot*, nyöltz Tisztekkel; részünkről pedig Gróf *Vurmser*; *Valdek* Reg. béli Oberster Hg *Hohenlohe*; a' *Vurmseri* Sereg olztálynál szolgáló néhai *Frantzia* Generális B. *Klingling*; Nádor-Ispányunk' *Hulzár* Reg. béli Oberstlieut. B. *Szentkereszti*; Flügeladjutáns *Gorrupp* Fő-Strásamester; 's magának Gróf *Vurmsernek* az Adjutánsa Kapitány *Ettingshausen* (a' ki ez előtt a' *Tsászár* Magyar lovas Regementjében szolgált); és hat *Hulzárokkal*. — Minekutánna barátságossan közöntötte volna egymást mind a' két Fél: tsupán Gróf *Vurmser*, Oberst. Hg *Hohenlohe*, 's Gen. *Klingling* egy részről; más részről pedig Gen. *Gillot*, és egy *Frantzia* Tiszt maradtak együtt: a' többek hat lépésnyire állottak külön. E' meg-lévén, nyomos ki-fejezésekkel adta-elő Gróf *Vurmser* maga kérését Gen. *Gillotnak*, hogy t. i. adná-átal *Landau* Városát. Fel-hozta neki indító okul: hogy a' mint maga jól látja, nints messzebb más-fél órányinál két nagy *Tsász. Kir. Korpus* (eggyik t. i. a' Gr. *Vurmser*' kormányozása alatt, a' másik pedig *Hohenlohe* Hertzegé alatt

alatt lévő); továbbá, hogy tudja felőle az egész Világ, minémű hívséggel szolgálta sok esztendőig az ártatlanul meg öletett Királyt; mutasson tehát most hasonló hívséget *XVII. Lajos* eránt is, *Dümúrié* példája szerént 's a' t. — Gen. *Gillot*, nagy betsülettel felelt Gr. *Vurmser*' elő-adására. Igen is, úgymond, esméri ő a' Ts. Kir. Sereg' erejét, és a' Gróf' vitezi, 's ember- (szeretői nagy tulajdonságait; fájlallja, hogy a' kormányozása alatt lévő Vár olly közletről való veszedelemnek vagyon ki-téve; mindazáltal minthogy az, a' Nemzeté: tehát ő ennek akaratja ellen, élete' vesztesége nélkül által sem adhatja azt; elveheti Gróf *Vurmser*, 's akkor az övé lesz. *Dümúrié*' iselckedetét olvasta ő, így szólla továbbá; de nem hitte: hanem ha igaz is az, ő mindazáltal e' részben nem követheti *Dümúriét* 's a' t. Minekutánna ki-beszéllették volna együtt magokat a' két Generálisok: arra kérte Gen. *Gillot*, Gr. *Vurmser*t, hadd láthassa közelebbről a' vele jött több Tiszteket is. Elő-állottak ezek Gróf *Vurmser*' szavára, kit ismét meg-kért Gen. *Gillot*, hadd tehessék-fel mind a' két részről való Tisztek alapjaikat. E' meg-lévén, el-mondta Gen. *Gillot* ezeknek hallottára is, mind a' Gróf *Vurmser*' kívánságát; mind a' maga válaszáat. Minekutánna még tréfálkoztak volna is együtt darab ideig: végre bútsút vettek, 's el-váltak egymástól.

Frantzia Országának

terhes körülállásait látván a' Nemzet-Gyűlése, akaratja ellen is kéntelen volt Diktátort tenni, nem ugyan egy, hanem ki-

kilentz személlyekből állót. Eggy új Deputátziót állított t. i. fel, mellyet nevezett *Közfőra ügyelő Deputátzió*nak. Tagjaivá választattak ennek April. 7-dikén: *Barrere, Delmas, Breard, Cambon, Danton, Guitton, Treilhard, Lacroix*, és *Debry*; de ez az utolsó fel nem vállalta a' hivatalt; minek-
okáért *Lindet* nevezetett helyébe. Ezen Deputátzió minden hónapban meg fog újjítatni. Tagjainak választatása fenn-szóval megy végbe; titkon tartozik tanátskoznai; tulajdonképpenvaló kötelessége lefz, hogy a' Ministérium' munkálódásait elő mozdítsa; ha ennek határozásai ártani láttatnak a' Közfőnak, azoknak végrehajtásokat megakadályoztassa; a' mint a' környülállások fogják kívánni, minden elzközöket elkövethet a' belső 's külső bátorságnak fenn-tartására; mást mindazáltal nem árestáltat-hat, hanem tsak Tisztviselőket; számolni tartozik tselekedeteiről a' N. Gyűlésnek; és minden héten egy közönséges tudósítást adni-bé ennek, a' Közönséges-Társaság' állapotjáról.

Ezen Deputátzió, következendő végzéseket hozott már a' Seregekre nézve:

„Szükség, hogy minden Seregnél három Deputátusok legyenek szakadatlanúl a' N. Gyűlésből, kiket minden hónapban mások tartoznak fel-váltani. Kötelesek lefznek ezek a' Generálisokra, Tisztekre, Katonákra, és a' Sereg' Ágensaire vigyázni; a' puskapor, golyóbis, és eleség' állapotjáról magokat útasíttatni; a' Lieferántokra (a' Sereghez holmi egyyet-mást szállítókra) különös szem-

szemmel lenni; a' Seregek' híjánosságát új Katonákkal pótolni, és a' rendet fenn tartani; tellyes hatalommal bírnak a' magok kötelességeiknek tellyesítésében; mind a' Seregnél, mind a' Városokban lévő Tisztviselők tartoznak szavokat fogadni, hanem ha nyomos ki-fogásokat terjeszthetnek az ellen a' N. Gyűlés eleibe. Tartoznak megvetni ezen Deputátusok minden igyekezeteket, hogy a' *Dümúriével*, vagy más öszve esküttekkel tartókat ki-tapogathassák, és a' Revolutzionális - Törvényfzéknek általadhassák.

Páris Városának *de Bonne Nouvelle* (Jó Újág) nevezetű Szakasszából Deputátusok jelentek meg April. 8-dikán a' N. Gyűlése előtt, kik azzal vádolták *Brisot*, *Gonfonne*, *Vergniaux*, *Guadet*, *Barbaroux*, *Buzot*, és más Tagjait a' Gyűlésnek, hogy ezek is tzimborás társai voltak *Dümúriének*; minekokaért kérték a' Gyűlést, hogy adná által ezeket a' Revolutzionális Törvényfzéknek. — Nagy örömet, és bosszankodást okozott egyfzersmind ez a' vád, 's az azzal egybe-kötött kérés. A' Deputátusokat leültette a' Prézis. — Sok versengés után következő végzések hozattak: 1.) A' kinek, Nemzet-Gyűlése' Tagjai ellen lesz panassza: tartozik azt, a' Közjóra ügyelő Deputátzió eleibe terjeszteni. 2.) A' melly Tagra reá bizonyosodik, hogy vétett a' Nemzet ellen: nyomban által fog az adódni a' Revolut. Törvényfzéknek. — Az említett Deputátusok tartoztak alá írni neveiket a' magok jelentéseknek, melly annakutánna lepe-

petsételtetett, 's által-küldetett a' Közjóra ügyelő Deputátciónak.

*Egalité*nek (a' néhai *Aureliánusi* Hercegeknek) el-fogattatására, az a' Levél is egy nagy indító okúl szolgált, mellyet a' Fia — General *Egalité* — botsátott hozzá *Tournay*ból Apr. 4-kén. A' Levélnek értelme ez: „Látom, hogy már vége a' szabadságnak; látom, hogy a' Nemzeti Gyűlés elveszti Frantzia Országot, minthogy megfélejtkezett a' sarkallatos igazságokról; mindenfelé polgári hadat szemlélek; látom, hogy minden Hatalmasságok öszve-szövetkeztek ellenünk, és nints, mivel álljunk ellent nékik. A' mi reguláris (rendes) Seregeink csak nem egészzen oda vagynak; a' Volontérok szöknek. Azt gondollya talán a' N. Gyűlés, hogy folytathat hadat ilyen Katonákkal? Nagyon meg-tsalattatik. — Millyen örvénybe buktatta ő ezt a' szerentsétlen Frantzia Országot!“

(Az a' Generális *Egalité* ezen Levélnek az Írója, a' ki által-jött hozzánk *Dümuriével*.)

Apr. 11-dikén mód nélkül lármás Ülése volt a' N. Gyűlésének. *Marat* azt jавagolta, hogy a' *Dümuriével* el-mentt Ifjú *Egalité*nek, úgy nem különben a' *Burbon* Ház-béli több ki-költözött Várségeknék fejekre is jutalom pénzt kell fel-tenni. *Lecointre Puyravaux* nevű Tag ellene szollott *Marat*nak 's azt jegyzette meg, hogy örömet fognák azt nézni talán némelly személlyek, ha *Dümurié*, *Egalité*, 's a' t. mentől elébb más Világra küldetnének, hogy ki ne tudódhas-

sanak ezeknek tzimborás Társaik. Nofza fel tsattantak ezen szókra a' Gyűlés' Tagjai és egy közzülök, *Duperret* nevezetű még kardot is rántott. A' Prézès el fedte magát, 's jó idő telt bele, hogy vége lett a' tziwakodásnak, a' midőn egy *Alenconi* Levél olvastatott fel, mellyben a' vólt, hogy a' mint *Alencon* Városán vitettek volna álta *Mársiliai* fogságba *Egalité*, a' Fia *Alfons*; és *Conti* (Hertzeg): elő kívánták a' Város Elöljárói *Egalité*től a' passzusát, 's következő nevezetet olvastak azon: *Philippe Peemier Egalité* (Első *Egalité* Filep.) Ezen nevezetben valamelly öffe esküvés nyomát látott a' Gyűlés; azért is négy Kommisszáriusokat küldött a' dolognak meg vizsgálása végett *de l' Orne* nevezetű Ország - Oliztályba.

Más nap, úgymint April. 12. dikén, újra lármás Ülés vólt. *Robespierre*, azzal vádolta *Guadet*ot, hogy ő is részès vólt az *Egalité* öffe esküvésében. *Guadet* mentette magát a' *Robespierre* vádjai ellen, 's azt monddotta egyszersmind, hogy mások törík abban a' fejeket, hogy a' Nemzeti Gyűlésnek végét szakasszák 's a' t. Ezen állításának bé bizonyítására, fel olvasott egy Irást, mellyben e' vólt: *Polgárok!* fogjunk fegyvert; magának a' N. Gy. nek kebelében ápolgatódik a' Kontrarevolutzio, *Mars!* oda, *Mars!* „*Marat* erre fel szóllalt: Igen igen *Polgárok!* masirozzunk“ Az egész Gyűlés meg háborodott ezen szavaira *Marátnak*, fel kelt ülő helyéből, 's azt végezte, hogy protzeszusz indittasson *Marat* ellen.

Béts.

B é t s.

Régtől fogva szokásban vagyon, hogy mihelyt meg-kereszteltetik a' Korona-Örököse, mindjárt az Arany-Gyapjas Vitézek' Rendjébe vétetik-bé. Ezen szokás szerént, ő Felsége is meg-tisztelte April. 20 dikán az említett Rend-tzimerével a' maga első szülött kedves Fiatskáját *Ferdinánd Fő Hertzeget*, de minden tzeremonia nélkül.

A' melly zsebbéli órákat nyert közelébb ajándékban Tsászárné ő Felsége a' maga édes Atty ától, a' Fels. *Nápolyi* Királytól, azoknak egyikén, magának a' *Nápolyi* Királynak; a' másikon pedig a' Királynénak képe vagyon ki-formálva. Az elsőhöz tartozó lántzon szemléltetnek a' *Nápolyi* Felségek' Férjfi-magzatjaiknak képeik; a' másikhöz tartozón pedig a' *Nápolyi* Hertzeg Asszonyoké.

M a g y a r O r s z á g.

Rimaszombatból, April. 20-dikán.

„Kementzén e' folyó hónapnak 16-dik napján, az a' három *Grátzia*-Szüzeknek Férjfiúi Testvére, Nagy-méltóságú Gróf *Szapáry Pál*, a' ki testi kisedet természetben leg-alább is három mázsás kegyességet foglal, a' Ns *Hont* Vármegyei Tisztviselő Uri Kart meg-újította. Ezen újjító Széket az tette nemessé leg-inkább, és emlékezetessé, *Először*: hogy ez a' felettébb szorgos, és több szomszéd Ns Vármegyének ditséretes Tagjaiból öszve-szerkeztetett Gyülekezet, nem a' *Frantzia* Nemzeti Gyűlésnek hangján; hanem példás tsendességgel vitte, és végzette maga dolgát, és méltóságos tanátsko-

zá.

zását. Tulajdonítanunk kell ezt a' Fő Igazgató' roppant kegyességének, és méltó látó böltsességének. *Másodszor*: hogy ez alkalmatossággal *Ns Nagy Hont Vármegyében*, melly eddig csak három járást zárt volt tágas kebelében, negyedik járás is, mind a' Nemes, és birtokos Rendnek, mind az adózó Népnak különös boldogítására, 's ezzel együtt járó vizafizetésére állíttatott-fel. — *Honthi* Uraim! Leszek én Pap! és ezt az édes Anyáknak most született negyedik Gyermekeit, Nagy-méltóságú Attyának nevére *Szapári Járásnak* megkeresztetem. Nevezzük tehát így: tesszünk ezzel egyes Fő Igazgatóknak háláadó kitsin ugyan, de sokáig illatozni fogó áldozatot. *Harmadszor* Hogy az az Országunk előtt esmeretes éles nyelvű, de sokkal élessebb ezü Tanácsos Mélt. *Majthény László* Ur ezen Gyűlésben Al-Ispányi Székétől, mellyben számosabb elzúrtakig a' Vármegyének különös nagy szerentséjére, és díszére ült vala, Magyar rövid, de bezzeg fülzserzámos, 's azért is mellyeket égető, és sziveket szorító Beszéd-del vette vég-bútsúját. Isten! fellyebb ez Urat! fellyebb! — *Negyedszer*. Hogy a' *N. Honthi* négy Járás olly derék szemen szedett Tisztviselő Uri Férjakkal töltetett-bé, a' kikben mind azok a' tulajdonságok, mellyeket Hazánk' leg-szentebb Törvényei az ilyen Személyekben meg-kivánnak, kifolyó mértékben találtatnak-fel. A' kiknek azért fejektől, szivektől, kezeiktől további boldog virágzását méltán várhattya a' Megye.

Küldjük a' G, H árkusokat.

ben Teátrumi vigságok is. Ezek egynéhány új Komédiákból, Operákból, és Tántzokból (Ballétekből) fognak állani, mellyekben nem régen érkezett új ének és tántzoló Személyek produkállyák magokat. Májusnak közepe tájján fog adattatni *Azur, Ormusi Király* nevű Olasz Opera, némelly változásokkal. Ebben, *Seffi* nevezetű új Éneklő Leány először fog énekelni. Az Opera közepén lesz egy nagy Tántz (Ballét), mellyben *Máriatti* új Első-Tántzoló, szépen termett, és sok kellemetességgel tántzó ifjú Leány, és *Marsili* új tántzó Férjfi fogják magokat leg-először a' Publikumnak meg-mutatni. Ezen Ballétben, két más szépségek is tetszenek-fel, úgymint *Arcela*, és *Pittó* harmadik tántzó Leányok. Egynéhány nap múlva ez után, egy más, *Il tempio d'amore* (A' szeretet temploma) nevű új Ballét fog adattatni, mellyben ama' híres első tántzó Férjfi *Vigano*, 's ennek Felesége, kit első Pantomimistának tartanak Európában, jelennek-meg. Ezen két nevezetes Személyek nem maradnak itt, hanem *Pétersburgba* utaznak.

M a g y a r O r s z á g.

Szathmár-Németiből, Ápril. 6-dikán.

„Egy szomorú, de nem ritka Újságot kéntelenítették közleni a' *M. Hírmondóval*. Ugyan is keserves jaj szóval fejezék be nállunk a' Húsvét-hetét némelly szerentsélen Emberek, kiket Szombaton reggel, 7 és 8 óra között úgy el-borított a' tűz, hogy fél óra alatt 11 házak levének lángok' prédájává. A' volt a' nagy szerentse (ámbar mentsen-

meg

még az Isten, az ilyen nagy szterentsére való szükségtől), hogy a' tűz, éppen a' Város' végén, egy árkon túl kezdődött, és a' szél, a' melly felettebb nagy volt, a' mező, nem pedig a' Város felé fújt; különben, a' mint el-kezdte volt a' tűz, és mivel sem vas horgok, sem bőr vedrek, sem útszákon álló szekereken való kádak, sem vízi puszkák, egy szóval, semmi tüzhöz való készületek nem voltak: bizonyossan egész-Királyi Városunk, főképpen a' mére a' szél vitte a' tüzet, el-pusztult volna. — A' tűz' eredetéről, különkülönbféleképpen beszéllenek. Ki pipát, ki gyújtogatót emleget. Némellyek azt mondják, hogy a' Izen-égetés által okoztatott volna: mivel tsak ugyan Tzigán' házánál kezdődött.

Szathmár-Németiből, April. 11-dikén.

„Félő, hogy mi is *Debratzen* Városának tavalyi sorsára ne jussunk. — Tegnap, dellyesi 12 óra tájban rettenetes nagy tűz támadt itten újjolag; és mivel a' kegyetlen szelek szüntelen fújtak: tsak hamar hat házak, istállók, 's színek, láng által egészen földig semmivé tétettek. — Már most még nagyobb hire van a' gyújtogatónak.“

A' Szepességről, April. 10-dikén.

„Bóldogultt Fels. II. *Jósef*' halálától fogva, mind tsak az eiöbbeni állapotjában volt az *Iglói* belső 's külső Tanács; hanem ezen hónapnak elein restaurálá (újítá-meg) azt a' 13 Városok' Adminisztrátora *M. Okolitsáni* Ur. — *Lengyel Ország*nak mostani környüllásait, sajnosan érezi ez a' Rész: mert bezzeg nem hordják most úgy a' Lengyelek

a' magyar borokat, mint hordták a' régi idöben. "

Horvát Ország' széleinek , a' Szisztóvi Fekesség-kötés Szerént lejendö el-intézésére, Aprilis' végén szándékoztak táborba szállani Kommisszariusaink *Izachichnál*; minthogy előbb el nem érkezhetett *Eszékről* az öltalmokra rendeltetett *Jellachich'* Regimentjébéli Batalion. A' Török Kommisszárius egy Levelet botsátott Kommisszáriusainkhoz Apr. közepe táján, mellyben panaszolkodik, hogy éjtszakának idején reá mentek hét gonosz bunyikok a' szállására; hanem még is szerentsére meg-hallották emberei a' zajt, 's el-verték a' zsványokat; eggyen ejtettek is hét sebet. Mas nap öszve hivatott a' Török Kommisszárius minden Agákat, 's megparantsolta nékiek, hogy a' gonosztévöket ki-tapogassák; egyfzersmind szemekbe mondotta, hogy ő nagyobb bátorságban volna minállunk, mint a' magái között.

Hadi Környüállások.

A' Frantzia Nemzethez intézett azon Irását *Dümürönek*, mellyet meg-ditsért *Hg Koburg*, a' Frantziákhoz útasított első közönséges Jelentésében, nem közölhattük most, mivel igen hosszú; hanem közöllyük azt, mellyet akkor tett-fel a' Frantzia Nemzethez, midön már oda hagyta Frantzia Országot:

„Minekelötte az első Proklamátziómat (Hírdetvényemet) ki-adtam volna: igyekeztem ki-tanúlni az egész Sereg' értelmét. Ugy láttam, hogy ennek minden Osztályai érzik azokat a' szerentsétlenségeket, mely-

lye-

lyeket okozott a' mi Hazánkknak, a' Nemz. Gyűlés' nevében el - követett zabolátlan hatalmaskodás: mindnyájan meg - esmérték voltaképpen, hogy mi nem élhetünk Törvények nélkül; mindnyájan láttattak abban meg - egyezni, hogy a' Konstitutziónak helyre állítása fogná minékünk vissza szerezni a' rendet és békességet, mellyek nélkül nem állhatunk - fel.

Fel nem tehettem tehát, hogy legkisebb habozás is férhessen egy oly nyomos, és a' mint látszott, közönséges értelemben. Ki hinné, hogy Generálisok azok, kiket arra vitt a' nagyra - héjjazásnak, avagy a' szédelgésnek lelke, hogy fordítást tegyenek a' Seregnek maga' meg - határozásán. *Dampierre, Stetenhoff, la Morliere, Rosiere, Chancel, Ferrand* öltve - esküdtek a' magok Hazájok ellen, a' jó ügy ellen, önnön fegyverviselő társaik ellen, és én ellenem, a' ki előtt annyit bizonyoztak, hogy ők is úgy értenek, mint mi. Nem hányom szemeikre háládatlanságokat; tulajdon sziveiknek belső rejtekében fognak ők még valaha büntetést érezni; egy se betsüli ő közzülök azokat a' gonolztévőket, a' kiket most szolgálnak. Igazságot fognak ő nékiek szolgáltatni a' magok vak dühösségeiben a' Jakobinusok; áldozatjaikká lesznek ők annak, hogy oly alávalóságra vetemedtek, mert sokan közzülök abból a' Felekezetből valók, a' melly üldözöbe vétetett; és az Anarchisták (főtelen fők) ő benne fogják majdan okait keresni, s találni azon szerentsétlenségeknek, mellyek, lehetetlen, hogy ne kövessék azokat.

a'

a' bolond, és vérengező plánumokat, melyeket a' Pártosok' vétkes Serege fog ellene tenni az öszve-állott Hatalmasságok' reguláris intézetjeiknek.

Egy szempillantásban meg-változtatta a' dolgok' folyamatját azon el-pártolás, mellyet ezen Arúlok eszközöltek. Öszvegyülvén a' Nemzeti Gyűlés' Kommisszáriusi, magokhoz méltó eszközöket vettek-elő, hogy a' Sereget el-tsábíthassák, és megfojthassák az általok úgy nevezett öszvesküvést, mellyet mi úgy nézünk, mint szükséges jó tselekedetet, mivel nincs rajta kívül más mód, Frantzia Országának megszabadítására; fel-vették eszközül holmi alaton, és gonosz lelkű Embereknek fegyvereiket. Ezen hónapnak (Aprilisnek) 3-dikán hat esztelenül buzgólkodó Volontérok jöttek *S. Amandba*, hogy kerecsztül szúrdaly-lyanak engemet. Meg-mentettem őket a' Katonák' dühösségétől, és a' négy Komisszáriusok után küldöttem, hadd nevellyék ők is a' Kezesek' számát. Három Volontér Nemzeti Batalionok el-hagyták öföze-vissza a' Táborn, 's *Valenciennesbe* szándékoztak. En, a' *S. Amand*, és *Conde* között való úton találkoztam velek, fél mérttföldnyire *Condé*-től. En, örző Sereg nélkül, úgy utaztam, mint Atya a' maga Fiai között (mert ez az édes nevezet az, mellyet adott énnékem az egész Sereg); leg-fellyebb 15-en, vagy 17-en vóltak velem, ló háton; az említett Batalionok annyira vetemedtek, hogy tüzet adtak reám, 's agyon is lóttek egynehány személyeket és lovakat mellőlem.

El.

El-vágták előllem az útat, mellyen a' táborba akartam vissza venni magamat, 's hogy életben maradhassak, kénteleníttettem a' velem volt Tiszteknek egy részével hajóra ülni, 's által-szállani a' *Skáldis*-vizén, és az első Ts. Kir. Vigyázat' óltalmába folyamodni. Mivel nekünk nem volt tzelünk, ki-költözni Hazánkból; 's azonban értettük, hogy a' Sereg nagyon bosszankodott a' gyilkos Batalionokra, 's különös hajlandóságát tette nyilvánvalóvá a' békességnek és rendnek vissza-állítása eránt; virradtakor vissza mentünk a' táborba; de a' mi principumainkhoz való ragaszkodás eránt meg-újított vallástételek között, néminémű lassú és kedvetlen mormogást vettünk észre, mellyből azt hoztuk ki, hogy nagy habozás érkezett a' Sereg' értelméhez. Meg-szóllítottam minden Korpust, és hasonlóképpen felelt nekem mindegyik, mint az előbbeni napokon; de minekutánna meg-tettük a' vizgálást, 's a' *S. Amandi* fő Kvártélyba akartunk menni: értésünkre esett, hogy a' Pattantyúsok *Valenciennesbe* akarják vinni a' nagy sántzbéli ágyúkat, és hogy az azokat tsábító pártosok el akarnának minket fogatni, hogy *Valenciennesbe* vigyének, 's fel áldozván ott bennünket Tyrannusaink' bosszúállásának, érdemet szerezzenek magoknak. Nem volt tehát egyebet mit tennünk, hanem a' Tsászári Sereghez vonni magunkat, melylyet úgy tartunk már, mint Frigyesünket, minekutánna ennek tiszteletre méltó Generálissa olly nemes, és egyenes szivre mutató Írást tett közönségessé. (Ezt közlöttük a' múltt

múltt postán.) Feles számú lovasok kaptsolták hozzánk magokat; ugyan ezt tselekedte a' gyalogságnak is némelly része; és sok más Korpusok is fognak egyesülni a' magok fegyverviselő Társaikkal, mihelyest bé-menéndenek a' Frantzia Földre a' Tsász. Seregek; nem úgy, mint Frantzia Ország' tsonkítói, és mintha ennek törvényeket akarnának szabni: hanem mint nemes szivü Frigyesek, kik segíteni kívánnak bennünket a' Konstitutziónak helyre-állításában, melly vethet egyedül gátot, a' Frantzia Ország' vezedelmét erányzó vétkeknek, és nyomorúságoknak.

Tudom én, mitsoda lélek vezérli az Armádiát, és főképpen a' reguláris Seregeket; tiszta az ő principiumainak kútfeje. Ki lehet ugyan verni őtet egy szempillantásig az eszéből; de mivel az a' győzhetetlen bátorság, melyet ebben a' hadban mutatott, szükségesképpen együtt jár azon kívánságával, hogy törvényei legyenek; ezeket pedig nem találhatja ő fel egyébütt, hanem a' Konstitutzióban, melly le fogja rontani a' *főtelen Főknek* utálatos tyrannuságokat: ez okon, szégyenleni fogja ő, hogy tsak egy szempillantásig is reá hagyta magát vétetni, hogy egyesítse a' maga zászlóit, a' vétkes zabolátlanság' zászlóival; azon lessz, hogy vissza-nyerhesse betsületét a' Világ előtt; együvé áll azon derék Vitézekkel, kik nem egyébért vonták el magokat én utánam egy kevésbé; hanem hogy legkésőbb szólnán is, két napok alatt újra vissza-terjenek Hazájokba, 's véget vessenek
azon

azon alatonító rendeletlenségeknek, melyek bánattal 's rettegéssel borítják-el egész Frantzia Országot.

Esküszöm én, az én Pajtásaimnak nevekben, hogy mi le nem tesszük addig kezünkből a' fegyvert, míg igyekezetünket végre nem hajjuk; hogy a' mi egész szándékunk, a' Konstitúciónak, 's Konstitúciónális Királyságnak vissza-állításában határozódik; hogy semmi bosszúállásnak kívánsága, avagy nagyra héjjazás beennünket nem izgat; hogy semmi külső Hatalmasság a' mi értelmünkön nem uralkodik; hogy mindenütt, valahol meg-szünik a' rendeletlenség, a' mi fegyvereink, 's az egyesült Hatalmasságok' fegyvereik előtt: barátjaikat, 's rokonaikat találják-fel mi bennünk a' lakosok; hogy mindenütt, a' hol ellent-állást tapasztalunk, külön választjuk a' vétkesek, 's kímélleni fogjuk a' tsendes Lakosokat, kik a' Párisi Jakobinusok' gonosz-lelkűségének, 's a' hadból származó szörnyű nyomorúságoknak áldozattjai; hogy mi tellyességgel nem félünk *Marátnak*, 's a' Jakobinusoknak öltözökeiktől; hogy mi el-pusztítjuk ezeknek fabrikáját, valamint azon utálatos irásokét is, melyek elközül szolgálnak a' Frantzia Nemzet' nemes karakterének (természeti tulajdonságának) romlására. Meg-újítom végre, fegyverviselő Társaimnak nevekben, azt az esküvést, melly szerént szabadságban akarunk élni és halni.

Dü m ú r i é, April. 20-dikán dél tájban érkezett *Frankfurtba*, 's mindjárt a' Kom-mendánsához, azután pedig az öregebbik Pol-

Polgármesterhez *Oblenschlager* Úrhoz vitette magát, a' kinél ebédelt is, feles számú fő Személyek' társaságában. Ebéd után, egymási érték nálla a' látogató Urak, és Affzonyságok. Kisded vékony természetnek, idejére nézve mintegy 58, 59 esztendősnak, tüzes tekintetűnek, fontos, és igen eleven beszédűnek, maga' viselésére, 's alkalmaztatására nézve mind azon tökéletességekkel bírónak írják, a' mellyek fel-találhatnának egy, Világot próbáltt nagy Státistában. — Más nap, *Helvétzia* felé folytatta útját. — Nem ment üres erszénnyel; mert a' mint *Valenciennes*ből írják az ott lévő Kommisszárjuszok a' N. Gyűléséhez: oda érkezett ugyan *Valenciennes*be April. 6-dikán a' *Dümúrié* keze alatt volt kisebb Kassza; de a' nagy Kasszáról jókor gondot viselt *Dümúrié*.

Hertzeg *Koburg*' Armadiájának, és az ezzel egyesültt *Prusszus*, *Hollandus*, 's *Anglus*, és *Hannoveránus* Seregosztályoknak a' *Hollandiai* Közös. Társaság ad ostrom-ágyúkat: hogy haszonra lehessen azt az időt is fordítani, mellyet különben várakozással kellett volna tölteni, ha *Német* Ország-ból szállíttattak volna előbb által az ostromokhoz meg-kívántató ágyúk.

A' *Condéi* (Frantzia Királyi Vérből származott) Hertzeg' Serege, *Spirán* marsirozott kerefztül April. 14-dikén. Ezen Sereg mintegy öt ezer ki-költözött Frantziákból állt, 's most újjonnan Tsász. Kir. zsóldra vétetett-fel.

A' *Mayntzi* (*Moguntziai*) Frantzia Őrizet tüzessen ki-tsapott April. 16-dikán is,
még

még pedig már ekkor a' Tsász. Kir. Sereg-Osztályt, melly *Weissenau*nál állott, vette tüzébe; de nem érte el tüzéllát, mert vesztességgel kénytelenítettett vissza térni. A' lövöldözés által, meggyúladt *Weissenau*, 's nagyobb része lángok' prédájává lett.

April. 19 kén költt *Frankfurti* tudósításokból azt olvassuk, hogy a' *Frantziák* újra bérontottak feles számmal a' *Zweybrücken*i (*Bipontumi*) földre; de vissza verették.

Az *Aufiriai* szabad Seregből, 112 Legényeknek ki-tartására kötelezték magokat a' *Stiriaciak*, és már e' végre 11,235 forintok vagynak fel-ajánlva.

Az *Ostendai* ki-kötő helybe, Apr. 7 kén érkezett Anglus Hajós-Kapitány *Frazer*, néhány hajókkal, mellyeken Anglus Katonák voltak. Ezeket, a' B. *Mylius*' kormányozása alatt lévő Ts. Kir. Őrizet nagy tilzettel fogadta. A' fő Strása-ház előtt lobogtak az egyesült Hatalmasságok' zászlói. Mellettek szemléltetett ezeknek a' Fr. zászló is, de fekete fátyollal bévonva. — Minekutánna el-énekeltetett volna a' Te Deum: megvendégelte a' Magistrátus a' Tsász. Kir., és Anglus Tiszteket. Estve, ki-világosított az egész Város.

Szárdinia Szigetének fő Városából — *Cagliáriból* — úgy irták Mártzius' 22. dikén, hogy még akkor se hagyták el a' *Frantziák* *S. Pietro*, és *Antioco* nevü Szigetjeit a' Szárd. Királynak. Az elsőben 400, a' másikkban pedig 500 *Frantziák* tartózkodtak, igen keménnyen bé-sántzolva. Egy fregátjok, és egynehány kisebb hajójaik is voltak. —

Mad.

Maddalena nevű Szárdiniai Szigetnek is szereznek nyúghatatlanságot hébe korba a' Frantzia rabló hajók. De a' Szárdiniai rabló hajók is szemmel tartják a' Frantziának minden mozdulásait, és már sok hajóikat el is vették, mellyek a' napkeleti tengerről szándékoztak a' *Marsiliai* ki-kötő helybe.

A' közép-tengeren, Szárdinia Szigetével egy lineában fekszik *Korszika*. Ez eddig, Frantzia Országhoz tartozott; hanem most kétséges: ha vallyon meg-marad-e Frantzia Orzágnál, avagy nem? mert *Paoli* Generál, a' híre nagyon hallgatnak a' *Korszikaiak*, tellyességgel nem Baráttya a' Frantzia N. Gyűlésnek; 's innen vagyon, hogy *Korszikában* alig tudják nevezni a' Frantzia Törvényeket. Értésére esvén ezen dolog a' Fr. N. Gyűlésnek, Kommisszáriusokat indított *Korszikába* fegyveres erővel, hogy fogatná-
el *Paoli* Generálist; de a' mint Apr. 3 dikán irták *Livornóból*, tellyes meg-határozással vagynak a' fő Városiak — *Bastiaiak* — hogy se a' Kommisszáriusokat, se a' Fran. Seregeket meg ne engedjék ki-szállani a' partra; és úgy látszik, hogy készebbek az egész Sziget' Lakosai idegen Hatalmasság alá adni magokat, mint a' N. Gyűléstől függeni.

Londonban nem tudatott vólt még April. 6-dikán, ha vallyon szállott-e ki már akkor valamelly *Anglus* hajós Sereg tengerre; hanem az eránt minden nap érkeznek oda tudósítások (mint irták az említett napon), hogy az *Anglus Kápirék* (rabló hajók) dere-

Derekassan el-járnak kötelességekben: hordják-bé a' sok kereskedő Frantzia hajókat, és kápereket az Anglus ki-kötő helyekbe.

Londonba azt izente az Orosz Tsászárné, hogy maga részéről tíz öreg hajókat küld a' Frantziák ellen.

Az *Angliai* ki-kötő helyekben le-tartóztatattak néhány *Dániai*, és *Amerikai* gabonás hajók, mivel gyanúság volt felőlök, hogy Frantzia Országba szándékoznak.

A' *Frantzia Országai*, és az egyesült Hatalmasságok között folyó hadra nézve, állandóul meg fogja tartani *Svéd Ország*, az újabb tudósítások szerint, a' *neutralitást* (részre nem hajlást.)

Vurmser Vezérünknek a' *Landaui Kom-mendánsal* tartott beszéllgetését, környül-állásosan elő-adtuk közlelőbbi Levelünkben. Ezen elő-adáshoz járulhat töldalékul, hogy midőn a' Kom-mendáns vissza indult *Landau* felé, eggy a' kísérői közzül utánnok kiáltott a' miéinknek: *Adieu! notre General ne sera pas Dumourier.* (Isten hozzátok! a' mi Gene-rálisunk nem lesz Dümúrié.)

A' *Nápolyi Udvar*, hadi lábra állítatja, mind a' szárazon, mind a' tengeren, a' maga Seregeit. Oka ezen intézetnek az, mert hírül vitetett *Nápolyba*, hogy a' *Korszikai* ki-kötő helyben le tartóztatattak a' Frantziák a' *Nápolyi* hajókat. — A' *Nápoly Városában* lévő Frantzia Követ *Makau* sokszor kért már engedelmet, hadd meheffen vissza Fr. Országba: de nem botsáttatott azért, hogy zálogul szolgálhasson azon *Nápolyiakért*, a' kik

kik Fr. Országban tartózkodnak. — Hogy valamelly izgágát ne szerezzének *Nápoly* Országban, az ott feles számmal találtató Frantziák: lassan lassan mind el-fogatnak, 's tömlötzőkbe záratnak.

Pedemontziumban lévő Hadi Vezérünk sajnálkozva írta *Bétsbe*, a' mint érjük, hogy Hg *Koburg'*, és Gr. *Vurmser'* győzelmeknek számát nem nevelheti még most maga részéről, mivel *Olasz* Országának hegyes részeit még jó darab ideig hó fogja fedni.

Frantzia Ország.

Az *Alsó-Ligerisi* Ország Olstályból olly Tudósítást vett Apr. 8-dikán a' Nemzet Gyűlése, hogy még ott igen erősek a' pártosok; hanem tsak ugyan vagyon reménység, hogy rövid időn meg fognak egészen győzettetni.

A' hintós, és háttas lovakat is el szedik *Párisban*; hogy a' Közjóra ügyelő Deputátióznak azon Határozása, mentül elébb végre hajtathasson, melly szerént *Páris* Városától kezdve az Armádiák tanyájokig, minden negyedik mértföldnyire szállító Posták állittattak fel.

Halállal fenyegette meg a' N.Gy. az ollyatén Gánerálit, a' ki alkuba erefzkedne addig az ellenséggel: míg ez, meg nem esméri Fr. Országot *Szabad Közöséges Társaságnak*. Igyekezik is erre reá birni a' külső Hatalmalfságokat a' N. Gy. egy végzése által, mellyben újra erősíti már most (a' mit másszor is fogadott: de tellyelséggel meg nem tartott) hogy t. i. más Országok' belső igazgatásába magát nem avatlya.

Cu.

Custine, egy levelet bocsátott Apr. 10-dike' tájján a' N. Gy. hez, mellyben nagyon vádolja rossz rendelkezéseiért a' most *Mastrichtban* ülő Had Minis'tert *Börnönvilyt*; a' *Szabaudiai* Vezért Kellermannt, még most is Haza árulónak nevezi. Azt írja továbbá, hogy ő egy jó eszközt itél a' Fr. Közönséges Társaságnak meg szabadítására, és azt közli a' Bátorságra ügyelő Deputátzióval. Ha helybe nem hagyja azt a' N. Gy. úgy ő le teszi a' Vezérséget.

Elegyes Tudósítások.

A' Vormsi vólt Klubisták már most az oda való Várat seprik. A' Sereg' vezető, *Henninger* Asztonyság. Hogy nagyobb örömmel láthassanak munkájokhoz: a' *Márfziliai* dal fuvatatott el nékiek.

A' *Berlini* Újságnak, Apr. 13-dikán költt darabjában egy Királyi Jelentés jött ki, melly szerént *Dántzig* és *Thorn* Városai, egy darab környékkel együtt a' Prussziai Birodalomhoz fognak ezenúl tartozni.

A' második Öttse nehai Fel. 17-dik *Lajos* Frantzia Királynak — az úgy nevezett Artésiai (Artois) Gróf — *Péttersburgba* ment 14 napra, a' hol csak *incognito* akart mulatni minden tzeremoria nélkül: de a' Tsászárné szembe tűnő Királyi módra fogadta.

Varsóból írták April. 11-dikén, hogy Lengyel Országban minden ott lévő Frantziáknak meg kellett esküdni három helek alatt; a' kik nem akarták ezt tselekedni, el-fogattak, 's ki-vitettek az Ország' határain ki.

kivül. A' számokra kélzített esküvés' formája következő:

„Esküszöm a' Mindenható Istenre, hogy én a' Lengyel Közőns. Társasághoz, és felső Hatalmassághoz mindenkor hív maradok; esküszöm, hogy én a' Frantzia Revoluczió' Barátival, a' Jakobinusok' Klúbjával, és tzimborás társaikkal soha egyet nem értettem, 's nem leveleztem. Ezt most se tselekszem, 's ezután se fogom tselekedni. Inkább ígérem, hogy ha valakiről észre-venném, hogy akármilyen módon a' Jakobinusokkal tart: azt a' Magisztrátusnak bé fogom adni. Isten engem úgy segéllyen.“

A' közelébb meg - holt Tseh Országí Primás', és Prágai Ersek' Kasszájában 30 ezer forintok; a' mindég magánál tartott skatulyájában pedig két száz ezer aranyok találtattak.

A' ki-költözött Frantziák közzül sokan kezdtek bé-fórrni mindenfelől *Austriai Belgyiomba*, Mártzius' végén, és Aprilis' elein; minekokáért olly rendelést tétetett közönségesse Hg Koburg April. 3 kán, hogy minden Frantzia Emigránsok, a' kik tsak most érkeztek *Belgyiomba*, tüstént el-takarodjanak, 's ott várják békességes türéssel dolgaiknak ki menetelét, a' hol menedék - helyet találnak magoknak.

Küldjük az I és K betűkkel jegyzett két árkusokat, a' magokat későbbben jelentett Előfizető Urak' számokra. Az LI betűkkel jegyzett Ujság árkussal egy Toldalék árkust küldöttünk vólt Apr. 19-dikén.

T Ó L D A L É K

A' *Magyar Hírmondónak*, Aprilis' 30 - dik napján, 1793-ban költt árkusához.

Buffzün *) Mártziusnak 30-dik napján. Közlöm az Urakkal Nagy Érdemü *Dévay* Úrnak, *Eszterházy* - Magyar Lovas Regiment Vitéz Obersterének, ezen hónapnak 24-dik napján Fő Hadi Vezér *Coburg* Ő Her. hez intézett Jelentését (*Relátzióját*), hogy annak hatsak summáját-is *Magyar Hírmondójokban* bé iktassák, 's az által kedves Hazánk fiainak több ütközetekben nyertt győzedelmeiről bizonytságot tehesse, melly is így következik:

„ Igaz ugyan, hogy ezen kormányom alatt lévő még eddig *Eszterházy* nevet viselő Magyar Lovas Reg. nek vitéz tetteiről szólló bizonyságok között az leg hathatósabb, hogy Maga Hertzegséged közönségesen jelen volt a' leg veszedelmesebb ütközetekben is; és hogy *Károly* Fő H., a' mi kegyes Urunk, 's az Elöljáró Seregnek (*Avant-Garde*) Vezére, eleitől fogva, többnyire nálunk tartózkodván, szemmel látott tanúja vólt azoknak, és különös Szószóllója is Hertzegséged előtt:

Q q

de

*) *Bouffu* kis Város *Austriai Német-Alföldön*, *Monfzhoz* egy mértföldnyire fekszik, ugyan annyira esik a' *Frantzia* szélekhez is.

de tisztí hivatalom úgy hozza magával, hogy Hertzegségednek már ez előtt bé nyújtott Jelentésemben meg nevezett — magokat meg különböztető Individuumok mellett, ezeket is, kik Mártziusnak 15-dikétől fogva, főképpen 18-dik, 19-dik és 22-dik napjain tartott véres ütközetekben, nem csak meg különböztették magokat, hanem az egész verekedésnek szerentsés ki menetelét is elközlötték, Hertzegséged kegyes Reflexiójába ajánlom mély alázatosággal, esedezvén azért tovább-is, hogy meg érdemlett jutalmokat Hertzegségednek hathalós pártfogása által meg nyerhessék. “

„ Midőn tehát Mártziusnak 15-dikén Hertzegséged parantsolatjából el indultam Szent Tronból, hogy *Tirlemontból* *) ki verjem az ott vólt 3200 emberből álló őrző Seregét azon nagy Frantzia Tábornak, melly *Tidlemont* Várossán túl feküdt *Kumptich* helységén felett a' hegyeken; azért t. i., hogy Mártziusnak 16-dikán minden akadály nélkül meg szállhatta Armádiánk a' ki rendeltt táborát a' *Hougardi* **) partokon, a' Frantzia Tábornak ellenében: jóllehet a' Frantziák igen erősen védelmezték is magokat, mégis ki-hajtottuk őket azon Városból, dél tájban, *Bránovátzky*, a' Hadi mesterségben próbáltt Májor Úrnak bölts rendelése által

*) *Tirlemont Város Brabantziában, 5 mértföldnyire Brüsszel Városához.*

**) *Hougarde fél mértföldnyire esik Tirlemonthoz, a' Gete mentében.*

által; nem különben a' lovas ágyuknál szüntelen velem volt *Szmola* Pattantyus Fő Hadnagynak helyes lövései, és 3 *Elzterházy*, 3 *Hulánus* Svadronok derék magok viseletek által. Azután szélső őrizeteimet (*Vorposten*) ki rakadtam túl *Tirlemont* Városán egy fél órával. De másnap (Mártziusnak 16 dikán) viradóra, mint ebbéli Jelentésemet meg tettem, nagy erővel meg támodott az ellenség, úgy, hogy kényszerítetttem oda hagyni *Tirlemont* Várossát, dél előtt 10 óra tájban, és a' *Hakedhoveni* partokon meg alapodni, melly *Tirlemonthoz* fél órányira vagyon. A' 20 ezer emberből álló ellenséggel, melly ellen hasonló erejű Sereget állíttatott *Hertzegség* a' jó helynek meg tartására nézve, egész estig harczoltunk, és ágyuztunk, 's a' helyet szereztesen meg is tartottuk. Ezen alkalmatossággal különösen ki jegyezték magokat a' szárnyomon vitézkedő *Vodnyánsky*, és *Gr. Wallenstein* *Hulánus* Kapitányok, *Kontner Mihály* Strá'sa Mefterekkel együtt; azután a' *Mihálovits* szadad Seregebéli *Petrovits* Kapitány Úr és az *Elzterházy* Huszárok között *Zombory* Kapitány Svadronja, mellyet *Báró Szentkereszty* Májor Úr vezetett, és vele az ellenség számos lovassai között sok ízben nagy károkat tett.

„Mártziusnak 18-dikán *) meg akarta keríteni az ellenség Armádiájának jobb szárnyát.

*) Ezen tsata egy része azon igen nevezetes ütközetnek, melly ezen a' napon esett a'

nyát. Minden ki gondolható módokat megpróbáltunk az ellenek állásban, de az ellenség még is elé nyomult, és az egész *Sztáray* Reg. jét *Orszmail* nevű helységből (Sz. Tron, és Tirlemont között fekszik az Ország útján) vissza verte. Ez úttal a' fenn említett *Szmola* Fő Hadnagy oltalmazván a' Sztárayakat, ki mondhatatlan gyorsasággal töltette a' keze alatt lévő lovas ágyukat (*Cavallerie - Geschütz*) 's tsak hamar egymás után öt nagy ágyuit az ellenségnek megsebesítette, 's vonó lovait össze lövöldözte. Hogy az ellenség mind a' faluban, 's körülette a' lok árkolások között, mind pedig végig az Ország útján iszonyú ágyuzásának öl alma alatt, szemünk láttára elébb élébb nyomódott, 's szárnyunkat már el-is hagyta vól-

a' két ármádia között, a' mi részünkről Hg Coburg, az ellenkező Frantziák részéről pedig Dümurié vezérlések alatt. Itten a' mi jobb szárnyunk ellen, Miranda Generális vezette a' Frantziákat; de hogy ezeket, a' mint itt böven elő van adva, vissza verték Magyaraink, az egész Frantzia Armádia hanyatlani kezdett. Ezen vissza verettetéseknek tulajdonitják magok a' jelen vólt Frantzia Generálisok, hogy rajtunk nem győzedelmeskedhettek. Mi is itt nyert győzedelmünknek tulajdonitjuk azt, hogy tsak hamar azután egész Austriai Német Alföldöt vissza vettük a' Frantziáktól.

vólna, azt gondoltam leg jobb eszköznek lenni a' közelgető szerentsétlenségtől való magunk meg mentésére, hogy össze szedtem *Leper*, *Begányi*, és *Kováts* Kapitányok Svadronjait, hirtelen reá rohantam, 's rakásra dönteni igyekeztem. Bé is varta a' Frantziáság sebes vágatva lett rajtok jöttömet (attaque) de hogy az árkokhoz értem, a' lovas és gyalog katonái véletlenül olly ifzonyú tüzet (general-de charge) vetett a' három Svadronra, hogy a' lovak meg remülván, egézlén össze kavarodtak. De a' Stábális 's más Tiszt Uraknak jó rend tartása, 's biztatása által hirtelen össze állván, a' Sztáray különös vitézségű Gyalog Regimentjét szárnyunkra helyheztetvén, újonnan rajtok mentem. Ezen alkalmatossággal a' fenn nevezett 3 Svadron (mintegy 700 ember) szerentsésen bé vágta magát az ellenség torkába, 's látván, hogy Csesvitz Vasas Regimentje suportonként segítségére sietne; nagyobb bátorságot vett, 's az ellenséget egézl *Vilmerfzumi* hegyen túl Tirlemontig hajtotta, az út félen egynehány százat közülök le kalzabolt, 's huszon hat ágyuit el-vette, Ezen diadalmas ütközetben Báró *Szentkerefzty* és *Vajna* Májor Urak, 's azon már fenn említett 3 Svadronok Kapitányai; nem külömben a' második Kapitányok *Endrödy* és Gróf *Forgáts*, Fő Hadnagy *Metséry Dániel*, és *Erman*, *Benyitzky*, *Metséry Jó'sef*, *Radits* Al-Hadnagyok az ellenség ifzonyú ágyuzása alatt, neki vitték népeiket, 's önnön magok jó katonái tulajdonságaik, 's rendtartásaik által,

az

az ellenségnek szándékát meg előzték, 's rajtok szerentséfen győzedelmeskedtek. "

„ Másnap (Mártz. 19-dikén) viradóra új próbát tett az ellenség, 's Gróf *Benyovszky* Feld Marsal-Lieutenant Úr Ö Exzellenziája, tőlem jobbról lévő Seregét igyekezett bé-keríteni, 's azt sűrű ágyú lövésekkel meg is támadta : egyszersmind ellenünk is indulván, magát a' *Vilmerszumi* hegyre vette (melly *Tirlemont*, és *Orszmail* talu között fekszik) Eleget lövöldözött *Szmola* Fő Hadnagy minden ágyuiból, 's azokkal az ellenség lövéseit mindenkor meg is előzte, és főképp' a' lovassaikban ifzonyu nagy kárt tett; de még is azon hegyről tellyeséggel nem akart el távozni. Midőn tehát láttam volna, hogy gyalog bataliomaink síp dob szóval közelgetnek segítségünkre, fogtam jelen lévő hat Svadronjaimat, 's a' hegy felé vettem utamat, 's észre vévén az ellenség mozdulásából, hogy benünket meg várni éppen nem szándékozna, ámbár szüntelen ágyuzott is reánk, sebes vágatva rajta hajtottam, a' hol is a' hegynek tulsó oldalán lévő batériájából, nevezetes károkat okozott közöttünk kartáts lövéseivel. Ezen alkalmatossággal különösen ki-jegyezték magagokat vitézségek által mind az érdemes Stábális Uraink, mind minnyájan a' Fő Tisztek, alatta való Katonáikkal együtt. Itten Tisztekből vesztességünk nem vólt, kivévén, hogy egynehánynak lovaik agyon lovettettek, vagy sebbe estek. De a' tegnapi ütközet csak hamar meg fosztott benün

nünket egynehány érdemes Tíztektől, úgy-
mint: *Zombori* Kapitánynak a' bal lábát,
térden alól az ágyú golyóbis egészlen el sza-
kalztotta; *Gyólts* Kapitány, midőn a' gyalog-
ság közzé vágta volna magát, agyon löve-
tett; *Leper* Kapitány sebbe esett (contusiót
kapott) 's lovát el vesztette; *Endrődy* Kapi-
tány az ellenség torkában, egy posványos
árokba egynehányad magával lovastól egy-
gyütt meg bukott, 's jobb lábát nagyon meg
sértette: de mivel *Gr. Sztáray* Reg. je, nagy
érdemű *Gruber* Oberster Úr vezérlése alatt
sebes lépésekkel utánnunk nyomódott, lo-
vát a' Kapitánynak fel fogták, 's maga éle-
tét nagy veszedelemmel meg mentette; *Er-
man* Hadnagy jobb térdén lövést kapott, 's
lova agyon lőve tette; nem különben *Be-
nyitzky* Hadnagy is paripáját szúrások, 's
lövések által el vesztette; *Volf* Hadnagy a'
bal kezén egy vágást kapott. “

„ Minekutánna az ellenséget erről a'
tájrról egész *Tirlemonton* túl hajtottuk volna,
Lovánium (Löven) Városlla mellett fekvő he-
gyekbe, és erdőkbe, 's harasztos falukba
vette magát, 's ott magát jó formán meg
erősítette. Noha pedig ezen vidéket a' ter-
mészet is védelmező helynek formálta; még is
Mártziusnak 22 - dikén, alattam lévő Ma-
gyar Granatérosainkkal, 's egynehány Bata-
lionokkal együtt, sok erőszakos küszködések
után ki vertük. Az én Osztályom (Divisióm),
mellyet mingyárt eleitől fogva a' gyalog-
ságnak segítségére helyhez tettem, mind az
ellenségnek szüntelen való agyuzását hideg
vérrel ki állotta, mind pedig az erdőkön,

és harasztokon (tseréken) keresztül vágta, 's az ellenséget nagy veszteséggel vissza szorította. Ez alatt Gróf Forgács Kapitány az Ország útján sebesen nyomuló lovasait 's gyalogait az ellenségnek hirtelen meg támadta, 's olly rémülésbe hozta őket, hogy a' Gyalogsága össze keveredvén, fegyverét el hánta, 's sebes szaladásnak adta magát. Ekképpen az ellenség minden felől üzettetvén, egész Lovániumig meg se állott; sőt még ezen Városból is ki költözött azon éjtzaka, a' mint Gr. Gyulay Kapitány Jelentése tartja, kit kísérelül utánnok küldtem egy Granatéros osztállyal (Divisió) és egynehány lovasokkal. Lovániumba érvén magam is, jó 's bős rendeléseit tapasztaltam Kapitány Urnak: mert nagy hamarsággal a' Város kapuit népeivel meg rakta, a' Városban elszéllyedett **F r a n t z i a** Katonákat számos Tiszteivel együtt meg fogattatta, magazinomokhoz Strásákat rendelt 's Város népének meg nem engedte, hogy azokat el pusztítsák, 's el hordják, mint másszor tselekedtek. Ezen hosszas ütközetben a' fenn említett Tiszt Urakon kívül különösen ki mutatták magokat, bős rendeléseik által, B. Szentkereszty és Vajna Májor Urak, az egész Sztáray Regye, mellynek egyik Májora Malovetz Úr, sok Tiszteivel együtt, több sebeket kapott a' harasztokban. Ugyan ezen harasztokban sok Granatérosaink, és Sztárayak vagy főbe, vagy melybe lövettek, vagy karjokon sebeket kaptak. Különösen ki jegyezték magokat Leper és Cronberg Kapitányok, Metséry Daniel Fő Hadnagy, és Metséry Jó'sef, Radits, Benyitzky Al-hadnagyok; kiket mind egyetemben Hercegséged kegyelmébe alázatosan alánjom, mind igazán hadakozó, és Ő Felsége javát minden alkalmatosságokban gyarapító érdemes Tiszt Urakat. Lovániumban Mártziusnak 24-dik napján 1793-dik Elztendejében. "

Az Utól-írást (Postscriptum) közöljük a' jövő Postán.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétstben, Pünköst - Havának
(Májusnak) 3-dik napján, 1793 dik
Elztendőben.

Hadi Környölállások.

A' Palatinátusi Választó - Hertzezségnek
Schwetzingen nevezetű Helységéből írt
Kapitány Tót Ur Bétstbe, egy jó Barát-
jához:

„Kedves Barátom! Reánk, jó Magya-
rokra nézve, semmi kedvesebb tudósítást
nem közölhetnék erről a' földről, mint e'
következendőt: Tegnap valának itten: —
a' *Prussziai* Király, két nagyobb Flaival;
az uralkodó *Braunschweigi* (*Brunsviki*)

R r

Her.

Hertzeg; ama' hires *Nassau-Siegeni* Hertzeg, és sok más Hertzegek, feles számú Követőkkel, 's meg-nézegették az itt lévő igen nevezetes kertet, melly eggy, az Európai leg-szebb kertek közzül. A' *Pfalz-Zweybrückeni* Hertzeg — jövendőbéli *Pfaltz* (*Palatinátusi*) *Választó-Hertzeg* — és a' *Pfalz-Bayeri* Hertzeg *Maximilián* kérték-ki ide *Mannheimből* az említett Fő Vendégeket. — Különös szerentsém volt, ezen nagy Emberekkel nem csak el-járni a' kertet; hanem vélek beszélgetni is. — A' *Pfalz-Zweybrückeni* Hertzeg, példás kegyességet mutatott hozzám; és mivel csak magam voltam a' jelenlévők között Magyar: olly érzékenységeit nyilatkoztatta-ki hozzám, Nemzetünk eránt, a' melly ki-nyilatkoztatás örök emlékezetben fog nállam maradni. — „*Illo, úgymond, betsülni minden Magyar: mert a' Magyarok valóságos derék Katonák; és én emlékeztető-oszlopot akarok erről hagyni az utánnunk következő Világnak.*“

„Az én jószágomat (így folytatá beszédét a' Hertzeg) *Homburg* Városotskát, elfoglalták öt száz Frantziák. Az ezeknek el-verésére rendelt Tsászári Katonaságnak elől-járó Seregetskeje, tizenhat *Vurmser-Huszárok*ból állott. Meg-látván a' Huszárok az Ellenséget, nem tartóztathatták magokat; hanem sebes nyargalvást rajta hajtottak azon; szabdalták belölle, valakik elejekbe akadtak, 's meg-mentették a' Várost a' Frantziáktól, és nagy prédát nyertek. — Tsak hárman estek-el — igaz Vitézi módra végezvén életüket — ezen derék Emberek köz-

közzül; 's tizenhárman, kiknek kettője valami tsekély sebet kapott, tanyát ütöttek a' Városban. Ezen jeles Vitézeknek egy Oszlopot fogok én emeltetni *Homburg* piattzán, 's neveiket, mellyeknek velem való közléséért meg-kérem a' *Vurmser* Ns Regementjének Fő Strása-Mesterét *Vogel* Urat, reá mettzetem az Oszlopra: hadd olvashassa azokat a' Maradék."

Ezek valának a' szavai ennek a' Nagy Hertzegnek. — A' magad érzéséről itélvén, könnyen képzelheted Barátom! minémű érzést szerzett én bennem a' Hertzeg beszéde! "

Valenciennes Városában lévő Bízatosaihoz a' Frantzia Nemz. Gyűlésnek, következő értelmű Levelet bocsátott Hertzeg *Koburg* Fő Vezérünk:

„Uraim! Én, Generális *Dümüriét* nem úgy néztem, mint Haza-árulót; mi előttünk úgy nyilatkoztatta ki ő magát, mint a' ki él hal Hazája' bődogságáért; és ezen megbetsülhetetlen fundamentomon épül az ő szándéka. Ezen ki-nyilatkoztatott kívánságához képest fogadtam én őtet; e' szerént tartoznak Kegyelmetek is itélni ő róla. Más vélekedésben vagynak Kegyelmetek, 's abból származik a' nékie tulajdonított vétek; az ő gondolkozásának kútfejei (principiumai) kötötték nékie szívére azt a' Konstitúziót, mellyet annyira magasztaltak vala magok is Kegyelmetek. Frantzia Ország' bődogságát, 's Európa' tsendességét látta ő abban. Semmit sem foglal az ollyast magában, melly miatt áldozatot kellene tenni a' gonosztévők"

utálatos, és vérengező indulatjoknak; soha sem értett ő egyet mi velünk; 's úgy verekedtünk mi egymással, hogy tellyességgel meg nem lehet onnan mutatni, hogy mi egyet értettünk volna. — Azzal vádolják őket Kegyelmetek! a' magok Proklamátziójaikban, hogy ő el akarta adni a' maga Hazáját. Midőn közelítettünk mi egymáshoz: ő, és az őtet követő Generálisok principiumul vették fel, hogy soha abba meg nem egyeznek, hogy belé elegyítsék magokat más Hatalmasságok, az ő igazgatásoknak belső helyre-állításába; vagy hogy Frantzia Ország' meg-oltságáról még tsak szó is tessen; és ezen feltételek meg nem változtak még ez ideig.

A' mi a' Gyűlés' négy Kommisszáriussait (*Camust, Bancalt 's a' t.*) illeti, ezeknek sorsok a' mi kezünkben vagyon; a' Kgytek Gyűlésének némelly Tagjai által hozott erőszakos, tyrannusi, és indulatos végzéseinek magokat teszem én bíráivá; Kegyeltek közzül azokat, kik igazán szeretik Hazájokat. Bártsak ezek valamelly elközt találhatnának fel, azoknak a' zürzavaroknak megakadályoztatására, mellyek eméltik Fran. Országot, 's Európa' több részeinek is sarkokból való ki-fordíttatásokat tárgyazzák. Szintűgy kívánom én ezt, valamint ők."

Feleltek ezen Levélre, *Priez, és Dubois Dubais* (így neveztettek a' *Valenciennesben* volt két Nvti Kommisszáriusok), még pedig úgy feleltek, hogy láttattak irások által alkalmatosságot izolgáltatni Hg Koburnak, az ő republikánusi (közönséges társasági) okos-

okoskodásoknak meg-tzáfolására! Gyanúságba is estek ezen tselekedetjékért a' N. Gy. előtt, 's vílíza hivattak *Párisba*.

Hertzeg *Koburg'* parancsolatjából, felkerekedett April. 13-dikán Gen. *Otto*, egy Szakasz Sereggel, egy major felé, melly fekszik *Onnaing* előtt, *St Sauvé* nevű Frantzia helység felé; 's el-vertén abból az Ellenség' őrállóit, ment *St Sauvé*nak, 's meg-támadta az ott tanyázott két ezer Frantziákat. Ezek minthogy hat ágyúval vóltak, olly keménnyen fogták a' dolgot, hogy a' Miéink, másodszori meg-támadások által diadalmaszkodhattak rajtok. *Valenciennes* Várához vette magát *S. Sauvé*ből a' meg-győzött Ellenség.

Egy füst alatt *Curgies*, és *Saultain* nevű falukat is meg-támadott *Otto* Generális. Az ezekben tartózkodott Ellenségnek, lovas segítsége is érkezett; de a' Tsász. Karabélyosok között való könnyű lovas Osztályunk rajta hajtván, diadalmassan el-hajtotta mind a' segítő, mind a' segítettett részt, 's mind addig üzte, míg a' *Valenciennesi* ágyúk miatt üzhette. — Az alatt az idő alatt, míg ezen két rendbéli tsaták folytak: ki-mozdult az Armádiánk *Quievraini* táborából, 's *Onnaingnál* szállott-meg. A' fő Kvártély, *Quievrainbe* tétetett - által Aprilisnek 14-dikén.

Gróf *Clerfait*, ugyan tsak 13-dikon rajta hajtattott a' maga könnyű Seregeivel a' *Valenciennesi* erdőn, melly, igen meg vólt rakva Frantziákkal; szemmel tartatta *S. Amandból* az Ellenséget, és az erdő' szélén, 's a' gerende-

deken (háttas helyeken) állott Ellenségnek el-verésére egy tsapat sereget küldött *Echauponton* keresztül.

Hosszas ellentállás után, mind az erdőből, mind *Vicogne* nevezetű Apátúrságból, 's *Ramis*, és *Bruai* falukból ki-nyomattatott az Ellenség.

Részünkről négyen estek el, 's egy Kapitány, és 28 Legények kaptak sebet az említett ütközetekben; 's a' *Ligne* Regement-béliek között egy Hadnagy, és három köz Emberek fogattak-el. — Az Ellenség' vesztetését nem lehetett vólt még akkor meghatározni, midőn el-indította *Béts* felé Hg *Koburg* a' maga tudósítását; tsupán az említettik ezen tudósításban, hogy Gróf *Clerfó* két ágyút, és két puskaporos szekeret nyert, 's 60 Embernél többet el-fogott.

A' *Vicognei* Apátúrságból, 's *Ramis*, és *Bruai* falukból el-kergettetett Frantziáság, April. 14-dikén dél után az *Enzini* gerendéken szállott-meg, a' hol is bé kezdte magát sántizolni, 's igen tüzessen ágyúzott a' mi Elöl-vigyázóinkra, kiket tsak ugyan több rendbéli szakasz-seregek által meg-támadott, 's vissza is nyomott; hanem hogy segítségek érkezett Őrállóinknak, újra vissza-nyerték előbbeni tanyájakat.

April. 14-dike' éjtszakáján mintegy 300 gyalog, és száz lovas Frantziák ki-rontván *Jeumont*, és *Marpant* helyeikből, meg-támadták a' mi lovas Strásáinkat *Cenfe-Salmagnenál*, úgy nem különben gyalog Vigyázóinkat is az ott lévő erdőben. Vitézeink — mind a' lovasok, mind a' gyalogok

— sokáig tartóztatták az Ellenséget, 's ezen tartóztatás közben meg-öltek belőle három Embert, kettőt pedig el-fogtak; és mihelyt segítségek érkezett: vissza nyomták *Jeumont*-ig a' Frantziákat, melly alkalmatossággal, részünkről hárman kaptak sebet; ketten hová lettek? nem tudatik; 's a' mint gyalog szállott egy lovas sor, 4 lovaink az ellenség kezébe estek.

April. 15 dikén, sántzoláshoz is látott *Enzinnél* az Ellenség, 's ágyúinak védelme alatt meg is támadta a' mi elől-vigyázó Vitézeinket, kik igen sok ideig nem hagyták magokat; de végre kénytelenítették visszavonulni a' feles számú ellenség előtt; hanem hogy segítségekre érkezett *Alvintzy F. M.* Lieut., újra kezdődött a' viadal, 's tartott mintegy estvélig, mellynek a' lett a' vége, hogy a' miéink vissza-nyerték előbbeni tanyájokat.

Bavay, és *Hon'* tájjáról sokat alkalmatlankodtak a' Frantziák a' mi Előlvigyázóinknak; azért is rajtok ment Apr. 15-kén Oberst. Hg *Reusz*, 's el-verte őket.

April. 16-dikán, *St Sauvé*nél állott Strásáinkat meg-támadták 400 Frantzia Volontérok; de hogy dörögni kezdtek ágyúink ellenek: vissza-tértek. — Nagyobb számú Frantzia Lovasságot, és Gyalogságot visszakergettek az nap *Sauldaintól* Lovassaink; 17 diken pedig, a' mint ismét *Sauldain* felé szándékozott volna: ki-rontott ellene egy les-helyből *Elszterházy* Huszár-Hadnagy *Benitzky* Ur negyvened magával, néhányat közzüle le-kaszabolt, sokat sebbe ejtett; egy

egy Strásamestert el-fogott; a' több részt pedig olly közel kergette a' Fran. táborhoz, hogy az egész tábor fel-lármázódott.

A' *Sambre*-vize' mellyékéről, mind el-üzte a' Frantziákat April. 21-dikén F. M. L. *Latour*.

*Bavay*t újra el akarta az nap foglalni az Ellenség; de *Koburg* Reg. béli Májor *Lieb-knecht* nem hagyta.

Landau tájján, April. 12-dikétől fogva 21-dikig, több rendbéli tsatázások estek, *Vurmser* Vezérünk' kerülő Vitézei, és a' Frantziák között.

Apr. 18 dikán olly Tudósítást vett a' Fr. N. Gyűlés, *Valenciennes*ben lévő Kommisszáriusaitól, hogy H. *Koburg* fel kérte *Maubeuge* Várát, és hogy rövid időn véres ürközet fogna lenni.

Apr. 20-dikán költt *Florentziai* Tudósításokból olvassuk, hogy az egyesült Ts. Kir. és Szárdiniai Sereg. Mártz. 28-dikán rajtok ment három tsapatokban a' Frantziákon. Nagy verekedés volt. Külön vonúltak ugyan az ürközet után a' két Seregek, de csak annyira, hogy jól láthatták egymást. Olly kemény hidegek voltak még akkor tájban az *Alpes* hegyek körül; hogy sok szél-ső strásák fagyva találtattak.

A' Nagy-Británniai Király szép biztatást nyert a' Parlamentomtól, hogy t. i. mig a' Frantziákkal való, igaz és szükséges hadakozás tart, ennek egész erőben lehető folytatására, másfél millió font sterling (melly mintegy 36 millió Frantzia livrát

tészen) fog elztendönként a' rendes summán kívül bé adatni a' Hadi Kintstárba.

Azon Armádiából, melyet maga vezérel izeméllyessen *Köburg* Hertzeg, Mártz. első napjától fogva 23-dikig, mind öfzve hüllottak-el: 4 Stabális Tisztek, 27 Fő Tisztek, 937 Al Tisztek, 's köz Emberek, és 525 lovak. Sebet kaptak: egy Generális, 8 Stabális Tisztek, 80 Fő-Tisztek, 2833 Al Tisztek, 's köz Emberek, és 333 lovak. Fogtságba estek: 3 Fő Tisztek, 490 Al Tisztek, 's köz Emberek, és 144 lovak.

Az el-hüllott Stabális, és Fő Tiszteknek neveik így vagynak fel-jegyezve: Oberster *Pforzheim* a' *Latour*' Regimentjéből, Oberst Lieut. *Montigni* a' *Ligne*éből, Májor Gróf *Odonell Hugo* az *Odonell* nevet viselő szabad Seregből, Májor *Lazarini* a' *Jordis*' Reg.ből. Kapitányok: a' *Brentano*' Reg.éből *Scholz*, *Brechainville*éből *Gamsenberg*, *Sztáray*éből *Brodanovich*, Hg *Eszterházy Antal*éből *Kollaska*, *Murray*éből *Kakanes*; *Mollino* Capit. Lieut. a' *Vierjet*' Reg.éből. — Lovas Kapitányok: *Fürst*, a' *Karaiczay*' Regimentjéből; *Mesmacre*, a' *Latour*éből; *Menz*, a' *Kavanagh*éből; *Bainhofer*, a' *Nassau*éből; *Gyólts* (*Pyottnak* van téve a' Német Újságban), az *Eszterházy*' Huszárai közzül; *Münzburg*, a' *Blankenstein*ei (ez előtt *Hadikéi*) közzül; *Guntzer*, a' *Royal-Allemand* nevet viselő néhai *Frantzia* Huszár Reg. ből. — Fő Hadnagyk: *Kullmer*, a' *Brechainville*' Reg. ből; *Zabudsky*, a' *Barthodetzky*' Granat. Bat. jából; *Puteany*, a' *Kheul*' Reg.éből; *Leiberg*, a' *Vierjet*éből; *Smittmer* a' *Blankenstein*éből; *Lo.*

Letch, a' *Tsászárs' Karabélyossai* között. — *Al Hadnagyok*: *Siesz*, és *Nonits*, a' *Károly Fő Hertzeg' Reg. éből*; *Jankovits*, a' *Kallenbergeből*; *Christ*, az *Eszterházy Antaléből*; *Nagy*, az *Eszterházy' Huszársai* között; *Rudolph*, a' *Latour' Reg. éből*; *Böhm*, a' *Nassauéből*; *Zászlótartó Van der Brughen*, a' *Murrayéből*.

A' sebessek' száma között valók: *Gen. Májor Rhebach*; *Eszterházy* nevet viselő *Magyar Lovassainknak Oberstere*, *Dévay* derék *Hazánkia*; *Nassau Reg. ébéli Oberster Riesch*; egy *Granat. Batalion' Vezére Oberst-Lieut. Löwen*; *Nassau Reg. béli Oberstlieut. Bouge*. — *Májorok*: *Retz*, a' *d'Alton' Reg. ből*; *Zeegraed*, a' *Vierstéből*; *Kornhofer*, a' *Tsászárs' Karabélyos Reg. éből*; *Hartelmüller*, a' *Czesvitzéből*. — *Gyalog Kapitányok*: *Inourea*, és *Maurovich*, a' *Mahony' Vadászai* között; *Schüller*, a' *Károly Fő H. Reg. éből*; *Magauer*, a' *Kallenbergeből*; *Berst* a' *Bárhodetzky* nevet viselő *Gran. Bat. ből*; *Genevry*, a' *Briey' Gran. Bat. ből*; *Stillfried* a' *Sztáray' Reg. éből*; *Trautenberg* a' *Rousseau Granat. Bat. jából*; *Calzada*, *Cantford*, és *Hoverland*, a' *Ligne' Reg. jéből*. — *Lovas Kapitányok*: *Gróf Koháry*, *Zombory*, és *Endrődy*, az *Eszterházy' Huszársai* között; *Beer*, a' *Bleichten Reg. jéből*; *Rudnay*, a' *Nassauéből*. — *Fő Hadnagyok*: *Wieszner*, a' *Jordis' Reg. ből*; *Wnorovsky*, a' *Brentanoéből*; *Böhmstatten*, a' *Kollorédó Jóseféből*; *Stika*, a' *Kallenbergeből*; *Schmelzern*, a' *Bártkodetzky' Gran. Bat. jából*; *Schwarzer*, a' *d'Alton Reg. éből*; *Lang*, a' *Brechainville*.

éből; Oberdorf, a' Sztárayéből; Windrich, a' Löwen Gran. Bat. ból; Gr. Wildenstein, a' Morozin Gran. Bat. ból; Reichlin, a' H. Eszterházy Antal' Reg. éből; Ottlik, és Szabó, az Eszterházy' Huszárai közzül; Rouffel, és Henrion, a' Latour' Reg. ból; Wambold, a' Koburgéből; B. Reischach, a' Tsászárs Karab. Reg. éből. — Al Hadnagyok: Weitzer, és Appel, a' Brentáno' Reg. jéből; Beck, a' Brechainvilleéből; Mascheck, és Jäger, a' Kallenbergéből; Pongrátz, és Aron a' Pükler Gran. Bat. jából; Schramkó, a' Bárthodetzky Gran. Bat. jából; Presscin, a' Briey Gran. B. jából; Szombathelyi, Schenk, és Gruber, a' Sztárayéből; Teintinier, és Mary, a' Rouffseau Gran. Bat. jából; Wolf, a' Morczin Gran. B. jából; Bitter, az Eszterházy Antal' Reg. ból; Echin, a' Murrayéből; Colignon, a' Viersetéből; la Boida, az Uhlánus Szabad Seregből; Wetzels, és Landgraf, a' Czesvitz Reg. éből; Ermann, és Wolf, az Eszterházy' Huszárai közzül; Raet, a' Latour' Regem. jéből. — Zászlótartók: Pustigne, az Odonell' Szabad Seregből; Lippe, a' Jordis' Regimentjéből; Varga, a' Károly Fő Hg' Reg. éből; Böhm, a' Brentánóéből; Ulrich, a' Kollorédó Jóseféből; Levenehr, és Hillebrand, a' d' Altonéből; Steigentesch, Frankenbusch, Pflüger, Dops, és Gróf Khun, a' Kallenbergéből; Ambster, Khám, és Gr. Laugier, a' Brechainvilleéből; Horváth, a' Sztárayéből; Vukásavits, és Rolly, az Eszterházy Antaléből; Lelivre, a' Viersetéből. — Regiment-Adjutánsok: Schumann, a' Kallenbergéből; s Ruffel a' Nassauéből.

Ellenség' rabságába estek: Fő Hadnagy *Wimpfen*, és Al Hadnagy *Pulsky*, mindketten a' *Morzin'* Granatéros Batalionjából valók.

A' nem találtattak közzül valók: Fő Hadnagy *Couvreur*, a' *Pükler* Granat. Bat. jából; Al Hadnagy *Weyder*, a' *de Ligne*-ből; Zászlótartó *Hofer*, az *Eszterházy* *Antal*-ből.

Az utolsó Tóldalék' 604-dik oldalán meg-ígért Utól-írása Nagy-érdemű *Dévay* Oberster Úrnak így következik:

„Az Ellenségtől el-foglaltt temérdek nagy magazinoknak spetifikátzióját, mihelyest öszve-szedhetem azokat, kötelességem szerént Hertzegségednek által-küldeni el nem mulasztom.“

Ezek után, arra kérte az Ob. Úr ő Hertzegségét, hogy a' promótzio ezen Regimentnek Tiszti-Korpussánál maradhasson, a' magokat érdemesekké tett Tagoknak megjutalmaztatásokra. — A' *Lovániumi* ütközet után nem vólt több aktziónk az Ellenséggel, mivel ez éjjel nappal ment, 's addig meg sem állott, míg magát egészen nem húzta Országába. — Mártz. 30-dikán a' Frantzia Sereg' farkára akadván Vitéz Huszárajaink, egynehányat el-fogtak belőlle. — Melly sokra betsültetnek az el-vett Frantzia magazinok, közlöttük már azt O o árkusunknak 572-dik levelén.

Frantzia Ország.

Hogy nagyobb kelete legyen a' papiros pénznek: azt végezte a' N. Gyűlés, hogy a' ki el nem akarja azt venni maga valóságában

ban: tartozik annyit fizetni büntetésül, a' mennyit ér a' papiros pénz. — Hat esztendei tömlőtze büntettetik, a' ki ezentúl úgy kereskedik a' pénzel, mint portékával.

A' Revolutzionális Törvényfzék, elkezdte már az öletést. Aprilisnek 15-dikén üttette-el a' fejét *Blanchelande* Generálisnak, a' ki néha napján *S. Domingói* Gubernátor volt, 's azzal vádoztatott, hogy előmozdítója lett volna a' napnyugoti Indiákon támadott Kontrarevolutzióknak.

Az új Konstitúzióról való tanátskozáshoz April. 15-dikén kezdett a' N. Gyűlése, melly munkának folytatására minden hétből 3 napot szánt a' Gyűlés. — April. 18-dikán, meg-állítottak az Emberi jusokat tárgyzó hét első tizikkelyek.

Páris Városának, és egy szomszéd helynek Deputátusai olly kéréssel jelentek-meg April. 15-dikén a' Nemz. Gyűlés előtt, hogy vetne-ki maga kebeléből 22 Tagokat, kik közül valók: *Brissot, Vergniaud, Guadet, Gensonne, Grangeneuve, Pethion, Barbaroux, Buzot, Garfas, Lauthenas, Valady, Chambon, Biroteau, Le Hardy, Louvel, Salle, Lasource, Rabaut St Etienne, Pontecoulant, Fauchet* (Párisi Püspök) 's a' t. — *Boyer Fonfrede* nevű Tag, a' ki nem volt közöttök a' bé-vádolt Tagoknak, így szólott a' Deputátusok' kérésére: „Ha a' *modestia* (nemes szemérmesség) eggy olly virtus nem volna, melly meg-kivántatik a' közönséges hivatalokban forgó Emberben: panaszra fakadnék most én, hogy a' Párisiak által vétkezeknek íteltetett Tagok' laistromában

nem

nem vólt az én nevem is fel-jegyezve; — kívánom, hogy tétessék oda.“ — Sok más Tagok kiáltották: *A' mi nevünk is.* — Ekkor kevés héjján fel-kelt az egész Gyűlés, 's nagy kiáltozás lett: „Mindnyájan, úgymondának, mindnyájan akarjuk, hogy a' mi neveink is hozzájok adattassanak a' *Brissot*, *Vergniaud*' 's a' t. neveikhez.“ — Ezen tárgyról való végezés el-halasztatott más időre.

Elegyes Tudósítások.

Valamint a' *Prusszus* Király magáévá tette *Lengyel* Országának azon részét, melly határos *Prussziával*; hasonlóképpen bánt az *Orosz* Császárné is *Ukrainia*, és *Vollhynia* *Lengyel* Tartományokkal. Egyenlő okait adják mind a' két Felségek ezen tselekedeteknek, mellyeknek summája oda megy-ki: hogy az új *Frantzia* gondolkozás' módja félszket ne verhessen *Lengyel* Országban, mellyből mind magának *Lengyel* Országának, mind a' szomszéd Tartományoknak, mind egész Európának romlása következne.

A' *Londoni* Dámák szivekre vették az ollyatén özvegyeknek, 's árváknak sorsokat kiknek Férjeik, vagy a' szárazon, vagy a' vizen fognának el-esnie' jelenlévő háborúban, 's arra határozták magokat, hogy pénzt adjanak összve azoknak számokra. Már 5000 *Ginére* (mintegy 120 ezer *Frantzia* *livrára*) ment közelébb az összve tett summa. Leg elől szemléltetik az *Yorki* *Hertzegné*' neve, az alamisnálkodásra magokat kötelezett Dámák neveik között.

Béts.

B e t s.

A' Pozsonyi Evangelicum Gymnásium-
béli tanuló Ifjak, száz ötödfél aranyat
ajánlottak - bé Fels. Királyunknak, April. 5-
dikén reggeli nyóltz órakor, egy Könyvben,
mellynek hátára e' vólt írva: *Caesar de Bello
Gallico.* — Egyik oldalán kívülről követ-
kezendő sorok olvastattak:

Patri Patriae Augusto

FRANCISCO I.

Regum Majestatem

Germaniae Jura

Populorum Salutem

contra

perfidios Gallos

tuenti.

Pietatis documentum

Gymnasii Poson. August. Confess.

Cives Adolescentes

offerunt.

A. R. S. MDCCXCIII.

Belől, a' titulus' helyére ezek a' versek
íratlak:

Dies Buch, und unser Herz,

Der Musenöhne Haabe;

Das Herz ist Dir geweiht,

Dem Krieg die kleine Gabe;

So wurden wir gelehrt.

Dies heische Lteb und Pflicht:

Verschmäh, o Menschenfreund!

Das fromme Opfer nicht.

M a g y a r O r f z á g.

Bajáról, April. 21-dikén.

„Ide-való Kávés, *Tampa Károly* Uram,
ezen hónapnak 17-dikén estvéli tíz órakor

ol-

ollyast talált valamit a' kávé-háza előtt lévő zöld kanapén, a' mi nem volt még eddig magának; t. i. egy szép Fiútskát, a' ki talán csak kevéssel az előtt kezdett látni világosságot. Mindjárt azon éjszaka megkereszteltette *Tampa* Úr a' találmányát, még pedig a' maga kereszt-nevére *Károlynak*; hanem vezeté-képet nem tudtak neki alkalmasabbat adni *Kanapénál*. Mártehat ha meg-él a' Gyermeketske, új Familia kezdődik: *Kanapé-Familia*. —

Erdély Ország.

Kolosvárról, Apr. 21-dikén.

„A' múltt héten, Országunknak bizonyos helyeiben föld-indulás tapasztaltatott, de igen gyenge, és minden kár nélkülvaló.

A' múltt Vasárnap tartaték itten, a' Frantziákon közelebből nyertt szereztsés diadalmainknak örvendetes innepe a' Piáristák' Templomában, *Téged Isten ditsérünkkel*. Meg-jelentenek erre minden Dikastériumok, és Uraságok; a' gyalog Katonaság tüzeléssel tisztelkedett, 's durrogtak az ágyúk.

Ifjú Gróf *Iktári Bethlen Sámuel* Úr, mátkasági szövetséggel köté a' napokban magához, Mélt. Gróf *Tartománybéli Biztos Bethlen Sándor* Úr ö Nsága' *Borbára* nevű szép Kisasszonyát, melly el-mátkásodásra igen szép mulattság tartatott; házassági egybe-kelesek pedig Pünkösztben lézen, *Radnotán*.

A' múltt postán küldött P p Újság-árkushoz artozó Tóldalékot, küldjük a' mai postával.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Közi Hétben, Pünköszt - Hétvégén
(Májusnak) 7-dik napján, 1793-dik
Élztendőben.

Hadi Környűlállások.

A' Hollandiai Közönséges - Társaságnál
lévő első rangú Nagy-Britanniai Követnek
Lord Aucklandnak, és Ts. Kir. rendkívülvaló
Küldöttnek Gróf Starhembergnek Jelenlésekre,
következendő Feleletet adtak az említett
Közöns. Társaságnak Rendjei, April. 5 dik
napján:

„Jól emlékeznek ő Nagy Hatalmasságok
(a' Hollandiai Közönséges Rendek), önnon
magok' ki nyilatkoztatására, mellyel feléltek

Gróf *Starhemberg* Úrnak azon Jelentésére, melyet ő Nagy Hatalmasságokkal közölt azok eránt a' izeméllyek eránt, a' kik részeseivé találnának lenni, a' Leg-Keresztényebb Felségre, vagy annak Királyi Familiájára nézve forraltt leg-nagyobb vétaknek. Részt vettek, minden jó Lelkekkel együtt, ő N. Hatalmasságok abban a' közönséges, és nagy ilzonyodásban, 's bosszankodásban, melyet okozott egész Európában a' Francia Országi szörnyű történet; és ő N. Hatalmasságok készek mindenkor a' magok akkori határozásaiknak végre-hajtására.

Hogy szükséges minden jó intézetű Státusban vóltaképpen ellent állani azoknak a' vakmerő Embereknek, kik bóldogtalanká akarják tenni a' Polgári Társaságokat, elszaggatván minden köteleket, melyek tartják a' fel-állított Igazgatásnak törvényes hatalmát; annyival inkább meg vagynak erről győztetve a' Közöns. Rendek: mivel-hogy ez a' Közöns. Társaság, tulajdon maga tapasztalása által tanulta meg-esmérni az efféle vétkes szándéknak veszedelmes következéseit. — Vóltaképpen tudva lévő dolog ugyan is már most, hogy ki-költöztvén ezen Tartományokból valamelly kevés Lakosok, magoknak tulajdonították a' Felsőség' nevét, és jussait; nem irtóztak, fegyveres kézzel jöni Hazájok ellen, 's halállal fenyegetni közönségessen a' törvényes Kormányfők' Tagjait, és a' Státusnak minden Öltalmazóit, ha oda nem fognák hagyni a' magok posztjaikat (ki rendeltt helyeiket); — és jóllehet ezen pártütői tselekedetek sem természetekre, sem

sem következeéseikre nézve nem hasonlítándók azon erőszakoskodásokhoz, melyek Fr. Országban mentek végbe: ugyan azon okokból veszik mindazáltal ezekkel a' magok eredeteket; mellyhez képest hiszik a' Köz. Rendek, hogy minden Európai Igazgatások, különösen pedig ő Felségek — a' Tsálszár, és N. Britanniai Király — a' magok egyenes-ségek, és böltsességek szerént nem engednek Státusaikban menedék helyet azoknak az Embereknek, kik olly szörnyűségekre vete-medtek ezen Közöns. Társaságnak Igazgatása ellen, és a' kik, az általok ki-adott Hírdet-vények', 's nyílt Leveleknél (Proklamátziók-nál, és Manifestumoknál) fogva meg-men-tették neveket a' feledékenységtől, melly, lett volna különben az ő részek; sőt inkább hogy ha ki-tudódik azoknak hol-létek: legottan el-fogattatják őket, hogy protzezzus indíttathassék ellenek, 's meg-büntetethes-senek a' leg-szorossabb igazság szerént.

Nagyon alább szállították a' hűrt *Kon-stantzinápolyban* a' Jakobinus Frantziák, midőn meg-hallották a' Ts. Kir., és Prusszus Seregek' győzedelmeiket. A' Nemz. Titok-nokjok ugyan — *Godinus* — egészen ellen-kezőt állított, minden tartózkodás nélkül; de azért tsak ugyan még is le-vétettek a' zászlók arról a' szabadság-fájáról, melly vagyon a' Frantzia Palotában, és tsupán a' veres sipka hagyatott rajta.

A' *Belgyiomi* újjabb tudósítások szerént, míg a' Tsálsz. Kir., és Prusszus Seregek Fr. *Hennegau* Erösségeinek meg-vételében dol-goznak: az alatt az Anglusok, a' Hollan-

usokkal, és Hannoveránusokkal egygyezőleg, Frantzia *Flandriának* tenger felől való részét támadják meg, 's nevezetesen ama' híres tengeri Városnak *Dünkirchennak*, mind szárazon, mind vizen neki esnek.

Conde, és *Maubeuge* Frantzia Várakból két Trombitások küldettek Hg *Koburghoz*, April. 22-dikén olly jelentéssel, hogy a' benn lévők mindjárt fel adják a' meg-nevezett két Várakat: tsupán arról lehessenek bizonyosok, hogy egész katonai tisztességgel elfognak bortsáttatni. De nem fogadta el Fő Vezérünk az ajánlásokat: mivel meg-tudta némelly által-szököttektől, hogy mód nélkül meg-szűkültek eleség' dolgából, és így kénytelenek magokat rabúl is meg-adni. — *Dampierre* Frantzia Vezér ugyan minden módon rajta van (így olvassuk egy *Brüsszeli* tudósításból), hogy 20 ezer Emberrel segítségekre mennyen az említett két Váraknak; de nem mehet, Gróf *Clerfait* Vezérünk miatt.

Crosby Anglus Admirális, nyóltz öreg hajókkal, 's több fregátokkal, a' közép-tengerre vette útját a' múltt Mártzius hónapban. Szárazra ki-szállítható Seregeket is vitt magával. Sokan úgy vélekednek, hogy *Korszika*-Szigetére tette volna a' tizélt. — Lord *Hood*, Aprilis' közöpe tájján szándékozott tengerre szállani, a' nagy Anglus hajós Sereggel.

Derekassan viselik magokat az Anglusok azon a' izoros tengeren, melly vagy on Anglia, és Frantzia Ország között. Már April. kö.

közepe tájján, többet el-fogtak vólt 600 Frantziáknál.

Livornóba, két hajók érkeztek *Aprilis'* közepe tájján *Marseille*, és *Toulon* Frantzia Városok' ki-kötő helyeikből, 's azt mon-dották, hogy midőn űk el-indúltak, 15 öreg hadi hajók vóltak egészen fel-készülve a' *Touloni* ki-kötő helyben.

Öt száz millióra betsültetik, a' mint írják, az a' gabona — nagyobb részént búza — a' melly le-tartóztatott *Dantzig-ban*. Ezt a' temérdek élelet Frantzia Országba akarták küldeni a' Lengyelek; hanem már most az egyesült Seregek fogják hasz-nálni.

Egy *Brüsszeli* Levélből, melly költ Apr. 18-dikán, ezt olvassuk; Frantzia Generális *Miranda*, a' ki félbe szakasztotta *Mastricht* Városának ostromlását, *Gillotine* (fő-verő eszköz) által végezé életét. *Lanoue*, és *Stengel* Generálisok is, a' kik *Juliacum*, 's *Aquisgránumnál* állottak vólt Mártziusnak első napjáig, említett *Miranda* Generális' kormányozása alatt, tsak hamar a' magok Kormányozójok után mentek. Egy *Spieß* nevezetű Al-Hadnagy, a' ki a' *Tirolisi* Vadászok közzül szökött által a' Frantziák-hoz, vólt a' fő vádolójok. Azt mondotta felőlők, hogy ő ollyatén dolgokat közlött velük, mellyeknek hasznát vehették vólna; de nem vették.

Frantzia Ország.

Nagy meg-hasonlás vagyon *Páris* Vá-rosa, és a' N. Gy. között. A' mit egyik akar, nem akarja a' másik.

. Meg-

Meg tette ugyan a' N. Gy. a' rendeléseket, mellyek szerént, minden siettséggel kellene szállítódni a' szükséges dolgoknak a' Seregekhez; hanem olly panaszolkodó Tudósításokat vész, hogy a' hadi szükségek szállítására ki rendelt szekereken, hadi szükségtelenségek szállíttatják magokat, t. i. fejér személlyek, a' kik ezerenként tódúlnak a' Seregek után.

A' *Conciergerie* nevü tömlöztben 276 foglyok voltak April. 16-dikán; a' *S. Pelagie* nevezetűben pedig 130-an. Nem tsuda — *ezt veti utánna egy levél, ezen jelentésnek* — mert 1200 Spionokat tart a' Tanács, kiket napjában egy egy tallérral fizet, 's minden fel-adásért ötven livrával jutalmaztat-meg.

A' Revoluzió kezdetekor, 1789-dik esztendőben, tiz millió öt száz ezer livrára ment esztendőnként az *Egalité* jövedelme; most már a' sok adósság miatt, nem ment többre két száz ezernél. — Nagy különbség!

Marat ellen, következendő értelmű végzést hozott a' N. Gyűlés April. 20-dikán: A' Törvényekre ügyelő Deputátziótól tudósítást vett a' Nemz. Gyűlés, melly szerént *Maratra* reá bizonyosodott, hogy ez, a' maga mindennapi Ujság-leveleiben, vérontásra, 's a' Gyűlésnek meg-utálására, és el-oláztatására ösztönözte a' Népet: ezen okon meg-határoztatik, hogy *Marat* ellen protzeffzus indíttasson, 's parantsoltatik, hogy a' Revoluzionális - Törvényszéknek által-adattasson. — Nem volt azonban vég-

végre-hajtva ezen határozása a' N. Gy. nek, még April. 23 dikán is: mert meg-bújt *Marat*. — A' dolog így történt: Azon két Katonákat, a' kik által el-vezettetett *Marat* a' Gyűlésből, arra kérte ő, hogy kísérnék őtet előbb a' Jakobinusok' Klúbjába, hadd intse ő azokat tsendességre. Reá állottak a' Katonák a' *Marat*' kérésére. Azonban, hogy bé-léptek a' Klúdba, azt kívánnyák tőlök: mutassák a' végzést, mellynek ereje szerént tömlőtzebe akarják vezetni *Maratot*. A' Katonák nem mutathatván semmi Dekretumot, protzeszussal fenyegettettek a' Jakobinusoktól, hogy kezeiket N. Gyűlési Tagma mérészlették vetni. A' Katonák egér-utat engedtek *Marat*nak; ez is élvén a' jó alkalmatossággal, rejtek-helyet keresett: melyet ki nem tudott tanulni az Igazságra ügyelő Miniser, a' mint panaszkodott is erről a' N. Gyűlés előtt; pedig, hogy nem szökött-meg Párisból *Marat*, nyilván megtetszett annan: mert 21-diken, 22-diken, 's 23 dikon is szintúgy ki-jöttek *Párisban* a' *Marat*' Újság-levelei, valamint az előtt. De kétség kívül a' vólt a' meg nem találás' oka, mivel a' N. Gy. nek sem igen nagy kedve vólt annak sürgetéséhez, a' Jakobinusok miatt. — *Auxerre* (*Antissiodorum*) Városából azt irták négy ezer Jakobinusok, a' Párisi Jakobinusoknak, hogy a' míg ők egyesíthetnék velek magokat, vigyázzanak a' *Marat*' életére. Neveztetik *Marat* ezen írásban, leg-bátrabb, 's önnön hasznára leg-kevesebbet néző Védelmezőjének a' Közjónak.

Elegyes

Elegyes Tudósítások.

Brüsszelben nagy Mise tartatott Apr. 21-dikén — az eddig különbözött Feleknek Szerentsés eggyesülésekért. — Midőn Ts. K. Miniszter Gróf Metternich, jött volna ki a' Miséről; mindenfelé hallattak az örömkialtások *Éllyen F. 2-dik Ferentz! Éllyen Károly Fő Hertzeg! Éllyen Gróf Metternich!*

Károly Fő Hertzeg, Apr. 23-dikán dél után érkezett Brüsszelbe.

A' Pátriota nevet viselő *Lüttichieknek*, és *Belgáknak*, kik oda hagyván Hazájokat, Párisba sereglettek, nagyon le esett az állók, midőn meg értették azon Végzését a' N. Gy. nek, hogy a' Frantzia Nép, nem fogja más Tartományoknak belső igazgatásába avatni magát.

Az Orosz Tsászárné, meg-esmérté az úgy neveztetett *Provinciai Grófot*, vagy *Monsieur*t — néhai Fels. XVI. Lajos Frantz Királynak nagyobbik testvér Öttsét — Fr. Ország' Regensének, az az, addig való Igazgatójának, míg a' Király-Fi — ki mind ez ideig a' *Templom* nevű épületben tartatik *Párisban*, édes Annyával, testvér Nénnyével, és bóldogúlt Attya' testvér Húgával *Ersébet Hertzeg Affzonnyal* eggyütt — el-éri a' 14 dik esztendőt *). Meg-esmérté hasonló-kép-

*) Úgy végezte i. i. V. Károly Frantzia Király 1374-dik esztendőben, hog a' Fr.

képpen az *Artésiai* Grófot is, a' *Monsieur* testvér Ötsét, *Frantzia Ország*' Lieutenant-Generáljának; és Gróf *Romanzovot* Követ-ségbe is küldötte hozzájuk; valamint más részről, el-fogadta Gen. Gróf *Eszterházyt*, mint a' *Frantzia Ország*' Regens' Követét. Mártz. 11-dikén mutatta-bé a' Tsászárnénak ezen Gróf Úr a' maga Bíztsi Levelét. — Az *Artésiai* Gróf, Mártz. 21-dikén vitetett-bé *Pétersburgba*, minden vele lévőkkel együtt, pompás udvari hintókon. A' szállásán, melyet a' Tsászárné készíttetett nékie, Vitzekantzellárius Gróf *Ostermann* fogadta, a' Tsászárné' nevében. Más nap a' Tsászárnéhoz vezettetett. Tiszteletére mentek az Udvarba, *Pétersburg Váro*sá' Elöljárói. 26-dikon, a' külső Országi Ministerek voltak látogatására.

A' *Svéd*, és *Dánus* Udvarokhoz szöllő Jelentéseit is, Gróf *Eszterházyra* bízta a' *Frantzia* Regens, olly hagyomással, hogy adná által azokat a' Gróf, az *Orosz* Udvarnál lévő *Svéd*, és *Dánus* Követeknek, melyet tselekedett is, az *Orosz* Tsászárné' közbenjárása által.

A'

Frantzia Király mihelyest el éri a' maga 14-dik esztendejének első napját: azonnal majorennessé lesz, az az, ember-korra jut.

A' *Lengyel Országi Orsz. Minister*, Bárá *Sievers*, 19 Tzikkelyeket vett *Pétersburgból*, Aprilis' közepe táján. Ezen 19 Tzikkelyeken fog fundáltatni *Lengyel Országnak* jövődöbéli igazgatása - formája.

Az *Angliai Ország - Gyűlés'* első Táblájánál, szó volt újra April. 11-dik napján a' Szeretsenekkel való kereskedésről. Védelmezte ezt a' többek között a' *Clarencei Hg is* (harmadik Király-Fi), 's ő is sürgette azt, a' mit a' több Védelmezők vitattak, hogy az említett kereskedésnek ellenzése, az újabb Fr. tudományból származik; de csak ugyan erősebbek voltak az ellenzők, kik közzül említhetjük *Státus - Titoknok Lord Grenvillét is*.

M a g y a r O r s z á g.

Gróf *Balassa* ő Excellentiájáról, azt írják *Nógrád Vármegyéből*, hogy *Kékhői Uradalmának* kebelében lévő minden Egyházi személyyekért maga fizette - le a' hadi segítséget, úgy nem különben a' Tisztviselőkért, és Inskriptzionálistákért is.

Aradról, April. 28-dikán.

„Uj remekjét adta ezen Ns *Vármegye* közelébb is, Királyához, és a' Közjóhoz viseltető buzgóságának. Közönséges Gyűlés tartatván t. i. a' napokban, minekutánna felolvastatott volna ő Felségének azon kegyelmes Jelentése, mellyben hathatósan serkentettek a' Rendek, hogy igyekezzenek tellyes tehetségek szerént előmozdítani a' Katona-
sze.

szedést: követésre méltó példával mentek-
elől a' Tisztviselő Urak, ezen felséges szán-
déknak szerentsésítésében, úgy mint a' mellyre
mindnyájan fel ajánlották nagy készséggel
egy fertály esztendei fizetéseket; a' Fő-
Ispány Ur, *Almásy* ö Excellentziája pedig
mindjárt két száz forintot adott - ki. Már is
57re mégyen a' Rekruták száma, kik *Kászonyi*
Szolga - Biró Ur' kormányozása alatt
szedettek. "

Pestől, April. 26-dikán.

„Nékünk most minden nap nagyon
szerentsénk, különb - különb Regementekbéli
Vitéz Huszár Atyáinkfiainak látásokhoz. —
April. 23 dik napján jöve - bé hozzánk Báró
Barkó Huszár - Regementjének Tartalék-
Ofztálya, *Lovász* Kapitány Ur' vezérlése
alatt. Már egy időtől fogva *Jászberényben*
gyakoroltatott ez, a' fegyver - forgatásban,
's most a' Frantzia szélékre megy a' tsata-
piatzra, hogy vitézségének tsalhatatlan
jeleit mutassa a' Világ előtt. Valamint a'
Vezér Kapitány Ur, deli természetével; úgy
a' több Huszárok is, kiknek szemeikből
katonai bátorság tündöklött, mindeneknek
szemeiket magokra vonták. — Ditsekedtek,
melly jó szivűséggel fogadtattak útjokban,
Sz. Márton - Káta nevű Helységben *Nemes*
Kováts Móses Ur által. Minden Legényre
egy font húst, és két itze bort adatott a'
nevezett jó szivű Ur, a' mint ezt más izben is
tselekedte vólt, ugyan ezen Ns Regement-
nek más Ofztályaival, úgy hogy nem kön-
nyen

nyen felejük - el *Barkó* Huszárai a' magyar jó szívűségből származott *Sz. Márton - Kátai* gazdálkodást. — A' melly Hazafi, jó Királya-
nak vitézlő Népéhez illy indulattal viseltetik,
olly meg-becsülhetetlen Tagja az a' Közös.
Társaságnak — a' kinek hívségére minden-
kor számot tarthatnak: Királya és Hazája. —
Más Nemzetek felett való ditsőségére is
szolgál a' Hazának, az illyen jó szívből
származott gazdag adakozás; Vitéz Atyánk-
sainak pedig ösztönül, az Ellenség ellen
annál nagyobb készséggel való ki-szállásra.
— Vajha sokan követnék ezen példát, hogy
többekkel dicsőíthetnének ilyenekkel. —
April. 24-dikén estve, a' Magyar Komédiába
küldötte Gen. B. *Barkó* ő Excell. ja mintegy
húszig való részét a' fenn-írt Osztálynak,
a' hol maga is minden Tisztjeivel együtt
meg-jelent. Más nap, Nádor-Ispány ő Kir.
Fő Hertzegsége' Regementjéből egy Osztály
váltá fel nállunk a' *Barkó* Huszárokat, melly
is hasonlóképpen a' Frantzia szélek felé
folytatja útját. — Mai napon pedig bé-jöve
egy Osztály *Szekely* Huszárság. A' távol-
lévő Frantzia Ellenségnek sem lesznek ezek
kevesebb ártalmára, mint voltak Török
szomszédjainknak; mert még most sem alutt-
ki belőlök a' Török háborúbéli vitézi tűzök.
Akkori öltözetjeikben, viszik most is
akkori bátor sziveiket. Az egész Regement
erre fog kerefztál jöni. “

Lud.

Ludbregről (Horvát Országból), Aprilisnek 24 dikén.

„*Várasd* Vármegyének Fő-Ispányi Székébe, tegnap iktattatott-bé Erdemes Bánunk, Gróf *Erdödy János* ö Excell. ája, hasonló pompával, mint a' minémüvel iktattatott volt bé, néhány esztendőkkel ez előtt Gróf *Szétsényi Ferentz* ö Kegyelemessége, Horvát Országi Bán' Helytartójának *Zágráiban*. A' Béiktató volt Hertzeg *Battyáni Lajos*, kinek kalpagja sokkal drágább volt a' több öltözeténél; pedig ez is száz ezer forintra betsültetett. Nagy számmal sereglett öszve a' Nemesség, ezen pompás tzeremoniára. A' bé-iktatást, melly igen jelesen ment véghez, gazdag ebéd követte; ezt, komédia; a' komédiát pedig bál, és tántz. “

Posga (Posega) Városából, April. 22-dikén. „Ezen hónapnak 7 dik, és 8-dik napjai között havunk volt, de a' melly hamar el-olvadt, 's kárt nem is okozott; hanem 18-dikon ismét havazni kezdett, 's meg nem szűnt három egész napokig: úgy hogy a' hegyek alatt lévő térségen fel-ért térdig is a' hó; a' hegyeken pedig még most is nagyobb eggy ember-magasságyinál. Ez, egészen téli hideget okozott, 's minden gyümölcstünktől meg-fosztott. “

Pozsonyból, Májusnak 4 dikén.

„*Mille modis morimur Mortales, nascimur uno.* — Ha lehet ezt a' Világot, ott is, a' hol

hol tenger nints, tengernek nevezni; ha lehet mondani az emberi testet hajónak, a' mellybe születésünkör belé száll a' lélek; mint valamely hajós Gazda, vagy Kormányos, a' ki a' jó, vagy rossz indulatok által, mint jó, vagy rossz szelek által, egész életünkben evez a' bődög, vagy bődögtalan örökkévalóság' partjára: tenát el lehet hinni, hogy egy ilyen hajót, nem tsak a' vízből álló tenger, hanem egy ser-tenger is el ronthat, széllyel bonthat. — Ezt bizonyította ezen következő történet: Itt a' minapában két ser-főző emberek a' ser-főzés közben egymásba vésztek, 's addig tzivódtak, vésztek, és fenyegetöztek, hogy egyszer az egyik, a' másik társát, a' ki éppen akkor a' serfőző üst felett állott, úgy vágta poson, hogy mindjárt testestől, lelkestől, vagy is inkább hajóstól 's gazdástól az üstbe bukott, és így vagy akarta, vagy nem, hirtelen elér, a' még nem kívánt örökkévalóság' partjára. Ennek a' szegény, nagyon is ébren lévő serfőző Palinurusnak mind Júnója mind Morpheussa, a' maga Kollégájából telt-ki, 's most in ignota jacet arena; mivel azon mintegy 130 akó serrel együtt, mellyben minden húsa le-fővén rólla skeletonná vált, vagy a' miben hajója széllyel omlott, a' Dunába öntötték. Bődögtalan! a' ki mint valamely selyem-bogar, maga készítette magának a' koporsót; sőt a' rothadástól mentő kenetet is, vagy inkább mintegy másik Didó, maga tsinálta magának a' rogut.

Nyir

Nyiregyházáról (Szabolts Vármegyéből,
 Aprilisnek 28-dikán.

„Itt újság egyéb nints, hanem hogy az életnek semmi árra nintsen; a' marha sem kél. Nagy fogyatkozás szenvedünk pénz dolgából, melly miatt, kenyerünk' bővsége mellett, más szükségünket nem tudjuk pótolni. A' lovak, felette drágák; a' tselédek, és más munkások nagy bérért szolgálnak.“

Erdély Ország.

Kolozvárról, Apr. 21-dikén.

Az Erdélyi Reformátum Konsisztórium olly parantsolatot küld-e ki mindenfelé az Országba, melly szerént ezentúl a' Papok nem magoktól, hanem könyvből tartoznak imádkozni.

Egy, mindenekkel nagyságossan jól tenni kívánó Méltóság, Gróf *Haller János* Ur, meg-halálozék *Gorbon*, a' honnan testé ide bé-hozattatván, itt tartatik ma és holnap utolsó földi tisztessége.“

B é t s.

Az úgy nevezett Tsillag - Kereszt-Rendjének (Sternkreuzorden) Fő Védelmező Asszonya, Tsálszárné ő Felsége, 32 új Tagokkal nevelte a' Rend' számát ezen hónapnak 3-dikán, melly vólt a' Kereszt-meg-találásnak Innepe' napja. Tizeneggyen az említett 32 Dámák közzül, Magyarok, kiknek betses neveik így következnek: *Báró Schilfonné*, született *Zichí Antónia* Gróf Asszony; Gróf *Stahrembergné*, szül. *Tolvaj Aloysia* Gr. Asszony; Gr. *Battyániné*, szül. *Rattenitzi Stillsfried Agatha* B. Asszony; B. *Orczy Jósefné*, szül. *Berényi Borbála* Gróf.

Alz.

Asszony; Ifjabb Gróf Feketéné, szül. Illés-házy Gr. Asszony; B. Splényiné, szül. Gilányi Juliánna Gr. Asszony; Gr. Erdődyne, szül. Pálffy Amália Gr. Asszony; B. Wolkenbergné, szül. Szörényi Mária Anna B. Asszony; Gr. Tólnai Festetics Györgyne, szül. Jakabháza. Sallér Judith Asszony; Gr. Szapáriné, szül. Cláry Vilhelmina Gr. Asszony.

Ugy értettük, hogy Fels. Királynénk, a' maga beteg-ágya után Máj. 26 dik napján fog meg-jelenni először közönséges Istentiszteleten. Az nap, Bált fog adni a' Nápolyi Követ Markéze Gallo. Nem sokára azután el fognak indulni ő Ts. Kir. Felségek mindketten *Austriai Belgyiomba*.

Az igen igen nevezetes új Ballét a' jövő Szombatra (Máj. 11-dik napjára) va-gyon meg-határozva. Egy Ballétben se' voltak még egyszerre annyi mesterséges, és válogatott szépségű Tántzoló Férfiak, és fe-jér személlyek mint ebben. *Mariatti*, *Dián-na* Istenaasszonyt; *Marsili*, *Endimion*t fogja jádzeni. Ezek után fognak tántzolni, *Viganó*, és a' Felesége, továbbá *Venturini*, *Pittó*, *Arcei*, *Terzaga*, *Cechi*, az új *Brunetti*'s a' t.

*
* ** *
* **
* *

Tsak ugvan el-vitetett *Egalité* Úr *Marsiliába*. Ennek a' tudálatos Embernek mentől előbb való halálát, még az eddig volt Követői is kívánnák, azért: hogy ki ne tudódjon általa, ha sokáig tartódna életben, az ő szándékjok is.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG EDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköszt. Havának
(Májusnak) 10-dik napján, 1793-dik
Eszterházyban.

Hadi Környülmánások.

A' következő *Koppenhágai Levél*, melly
költ April. 13 dikán, meg-érdemli nyomos
váltáért, hogy első helyet foglallyon mai
árkusunkban. Imhol azért annak a' foglal-
latja:

„A' mi Udvarunknál lévő Anglus Kö-
vethez egy Kurir érkezett ezen Hónapnak
8 dikán *Londonból*, 's olly instruktziókat,
(Utasításokat) hozott nékie, hogy a' Római
Tsáizár; az Orosz Tsáizárné; és a' Prussziai

T t

Ki.

Király Ministereiivel egygyezőleg igyekezzen reá venni a' *Dániai* Udvar; hogy szakaßszon ez félbe mindennemű kereskedést a' Fr. Nemzettel, és avagy tsak ezen tselekedete által fogjon egygyüvé azon Hatalmasságaival *Európának*, kiknek közönséges szándékjok az, hogy vissza vezessék a' Frantziákat, a' Polgári Társaságnak hajdani principiumaira; 's meg-eggyeztessék őket más Népekkel. — A' *Svédek*, és *Dánusok* voltak már tsupán azok a' Nemzetek, a' mellyek ellen hadat nem végzettek a' *Frantziák*; de mostanában meg kérlette a' Fr. Ministeriom, a' *Svéd* Udvar, ha meg esméri é Fr. Országot Közönséges Társaságnak, vagy nem? Ha, nem: úgy minden *Svéd* hajók le fognak tartoztatni a' Fr. ki kötő helyekben. Az a' hire, hogy *Svéd* Ország, tíz öreg hajókat ad azon *Orosz* hajós Sereghez, melly, a' Frantziák ellen indul. “

Konstantzinápolyból irták Mártz. 21. kén, hogy midőn meg-hallotta volna a' Török Tsászá, *XVI. Lajos'* halálát: annyira meg-indúlt azon, hogy bé-zárkozott, 's három napokig még a' Ministerei közzül se botsátott egyget is maga eleibe. Hajlani láttatik az időtől fogva a' Török Tsászár arra a' projektumra is, hogy a' maga Birodalmabéli kikötő helyekbe való menetelt meg-tiltsa a' Frantz. hajóknak; minthogy tsak ugyan a' Basák is panaszt tettek a' Tartományokból mindenfelől, hogy az ott tartózkodó Frantziák garázdálkodnak.

Ha az említett tilalmazó parantsolat, tökéletességre találna menni: egészen nyakát

kát szegné a' *Marsiliai* kereskedésnek. — Az *Archipelagusra*, nyóltz első nagyságú hajókat, 's négy fregátokat rendelt a' Nagy Úr, hogy ott fel 's alá járkállyanak, és szemlélődjenek.

Tegnap virradóra érkezett ide egy Kurir — Gróf *Hardeck* — Hertzeg *Koburg*' Armádiájától. A' melly hírt hozott egy nagy petsétes levélben, az még nem tételelt közönséssé. — Beszéllette, hogy *Lille*, vagy *Ryffel* Frantzia Várost meg-szállották az Anglus, Hollandus, és Prusszus egyesült Seregek, 's szorongatni kezdetiék azt maga' fel-adására. — Ma reggel ismét más Kurir jött — Gróf *Rosenberg* — azzal az örvendetes hírrel, hogy Hg *Koburg*' Armádiája úgy meg-verte a' Frantziákat *Condé* Vára' táján, hogy a' tsata' helyén két ezeren maradtak közzölök halva. — A' jövő héten *Béts* alatt fog el masirozni egy szakaszba a' Vitéz *Szekely* Regementek, melly három szakaszba megy fel felé a' Frantziák ellen.

A' Várak' ostromlásához kívántató Ts. Kir. készületeknek első transportja (szállítványa) — melly, nyóltz 24 fontos hosszú ágyúkból, 's több gömbölyeg, és kerek ágyúkból (mozsarakból és haubitczokból), továbbá bombikból, és golyóbisokból állott — April. 27-dikén érkezett *Kolóniába*, 's onnan tovább vitetett April. 29 dikén, a' Hg *Koburg*' Armádiája felé. — Más transport, April. 27-dikén ment által *Frankfurt* Városán. Ez, nagyobb vólt az elsőnél. Allott t. i. harminzeggy, rész szerént 18, rész szerént 24 fontos hosszú ágyúkból, 30 's 60 fontos

gömbölyeg, és 10 fontos rövid ágyúkból, sok munitziós (golyóbisos, puskaporos's a't.) szekerekből, és 377 Pattantyúsokból. — *Regensburgba*, 1106 Tsász. Kir. Pattantyúsok érkeztek Májusnak 3-dikán, Tifzteken kívül.

April. 27-dike' éjtzakáján fel-rakodott a' Máynitzi Frantzia Örizetből egy tsomó 34 tsónakokra, 's éjféltutáni egy órákor kiszállott tsendesen a' Rajna' tsútsára *Gustavsburg'* tájján. Annakutánna a' Forpolztok (Elölvigyázók) mellett olly halkal el-lopta magát, hogy ezek se nem láttak, se nem hallottak semmit. Egy Prusszus Batteriában tsak azon vették észre a' Pattantyúsok, kik egész éjjel munkálódtak, és akkor kezdtek pihenni, hogy nyakokon az Ellenség. A' kiknek tehát módjok vólt az el-szaladásban, más sántzokba vették magokat; de az ezekben tartózkodott *Saxokat* is olly hirtelenséggel meglepte a' Frantziáság, hogy telylyességgel ellent nem állhattak: hanem a' kik el futhattak, el-futottak. Az el-nyertt nagy hosszú ágyúkat, és haubitzokat el nem vihetle magával az Ellenség: azért is beszegezte azokat; hanem a' Saxokról maradt táborig ágyúkat, két granátokkal, és egy regiment-ágyúval együtt el-emelte. A' Prusszusok' részéről, el-esett a' többek között *Lüben* nevezetű derék ifjú Pattantyús Hadnagy; a' Saxok' részéről pedig *Rabe* Pattantyús Hadnagy.

Az újjabb *Hanau*i, és *Hochheim*i tudósítások szerént, April. 30-dika' éjtzakáján megént ki-ütöttek Máynitzból a' Frantziák há-

három tsapatokban, a' Hasszusok', Prusszusok', és Saxok' táboraikra. Leg-nagyobb erővel estek *Kosfheimnak*, melyet — mihe-lyest tsak módját ejthették — mindjárt gyújtogatni kezdettek, 's négy ágyúikból keményen lövöldöztek; onnan *Hochheim* felé nyomultak elő, egészen a' téglá - égetőig. A' *Kasszeli* sántzokból is szüntelen dörgöttek az ágyúk, hogy ezeknek óltalmok alatt, kedvére tsapkodhasson széllyel a' Frantzia bal szárny. De a' Német Seregek is lelkesen hozzá láttak az ágyúzáshoz; hogy pedig segítségek érkezett *Hochheimből*: tsoportonként puskázott egymásra a' két Fél, úgy hogy szünete nem vólt a' tüzelésnek. Ezen közben irgalmatlanul gyújtogatták a' Frantziák *Kosfheimban* a' házakat, 's más szerentsét is próbáltak a' *Bleiau* nevezetű vidéken; de onnan hatalmassan vissza verettek a' Ts. Kir. Seregek által.

Austriai Belgyiomból írják, hogy *Dornik* Városában Apr. 22-dikén egy Frantzia Spion fogatott el, minekutánna már darab időtől fogva tekergett vólna ottan Frantziskáusrukában. Még az nap fel - akasztatott a' *Ryffzeli* Kapu előtt. A' nálla taláztatott írásoknak hasznát lehet venni, *Ryffzel* Várára nézve.

Károly Fő Hertzeg *Brüsszelbe* ment, a' mint jelentettük közelébb, April. 23-dikán. Ugy értjük, hogy nem is fog többé vissza-menni az Armádiához, ne hogy az ostrom alatt lévő, 's ostromlandó Frantzia Várak körül valamelly szerentsétlenség érhesse, melly már April. 21-dikén nagyon közel is járt

járt vólt hozzá. A' mint t. i. recognoscirozott (visgátódott) vólna *Valenciennes* Váránál; ki-tsapott hirtelen az Ellenség, 's néhány minutáig egésszen körül vette a' FőHertzeget; hanem szerentsére, a' *Murray* gyalog Regementje érkezett, 's az hajtotta-vissza a' Frantziákat.

Egy *Londoni* tudósítás szerént, melly költ April. 16-dikán, tizennégy *Spanyol* öreg hajók szállottak tengerre. Ezekkel szándékozott egybe-kaptsolni a' maga 8 hajóit, 's több fregátjait *Cosby* Anglus Admirális.

Két ezer *Spanyolok* bérontottak Frantzia Országnak azon Departementjébe, melly a' felső *Pyreneusi* hegyekről neveztetik. *St Laurent* nevű Város' Lakosi hozzájuk állottak a' *Spanyolokhoz*.

Egy Frantzia Falut, *Quievraia* mellett, fel-gyújtottak. Uhlánussaink, mivelhogy reájok lőtek a' Lakosok házaikból; *Luxemburg* Tartományában ellenben, *Arlon* mellett, a' Frantziák égettek-el egy Falut.

Pápa ő Szentsége, a' maga születése helyében *Cesinában* egy Regementet állíttatfel, mellyet magáról *VI. Pius* Regementjének neveztet.

Fonfrede nevű Tagja a' Frantzia Nti Gyűlésnek, vádképpen említette az Ülésben April. 23-dikán, hogy egygy Angliai Fregát bément minden ellentállás nélkül a' *Garonne* vize' torkolatjába, 's el-vitt két Frantzia hajót magával: mivel úgymond, a' Tengeri dolgokra ügyelő Minister semmi vigyázót nem rendelt arra a' részre. — *Barbaroux* nevű Tag, tódította a' *Fonfrede* belzédjét: „Ez a'

a' gondolatlanság, úgymond, annak is az oka, hogy két Angliai, és egy Spanyol Fregátoknak 17 *Marsiliai* hajók lettek prédáikká a' közép-tengeren; a' hol pedig 16 első nagyságú Frantzia hajók vagynak" — 's nem is nyugodott addig, míg el nem végezte a' Gyűlés, hogy az említett Minister *Monge*, a' maga Agenseivel együtt vizsgálás alá vettessék.

Mayntz Városát, mintegy harmintz ezer Lélek lakta. Most, a' mint írják, nints már több benn a' régi Lakosok közzül egy harmad résznél, az az tiz ezernél.

Spanyol Országának *Cadix* nevezetű híres kereskedő, és kikötő-helyes Városából mind el-küldettek a' Frantziák. Meg-haladja számok az ezeret, 's ötvenig vagy hatvanig való nagy gazdag Kalmár-Familiák is vagynak közöttök.

April. 19-dikén költt *Római* Levelekből olvassuk, hogy Mártz. 20-dikán 800 Frantziák érkeztek *Bastiába* — *Corsica* Szigetének fő Városába — két Bíztoisaival együtt a' N. Gyűlésének. *Bastiából*, *Cortiba* szándékoztak, melly *Corsika'* belsőbb részének fő Városa, hogy ott *Paoli* Generálist elfogják, 's magokkal együtt *Párisba* vigyék a' N. Gyűlés eleibe. De (így folytatja tudósítását a' Levélíró) minthogy mindnyájan szeretik a' *Corsikaiak* Gen. *Paolit*: kétség kívül könnyebb lessz ennek a' Frantzia Korpusnak el-menni *Cortyba*, mint vissza térni onnan *Bastiába*.

A' *Maine*, és *Loire* nevű Országosztály" Elöljáróitól az a' kedvetlen tudósítás érkezett
Apr,

April. 23 dikán a' N. Gyűléshez, hogy a' *Ligoniusok*' Serege széllyel oszlott, 's mindenféle rendeletlenségeknek, ragadozásoknak, és erőszakoskodásoknak el-követése mellett omlott vissza a' maga honnyába. — *Carra*, és *Chalas* Deputátusok, a' kik el-járták a' meg-nevezett Ország-osztályt, következő jegyzéseiket tették a' fel-olvasott tudósításra: „Ez a' Sereg, úgymondának, tsupa parasztokból állott, kik a' magok fa-tzipőjeikben néhány napokig őszve sereglettek; de ezekbe jutván szántóföldjeik, ismét vissza futottak. Nem olyan tetemes rendeletlenségek azok, mellyeket el-követtek ezek haza felé mentekben; a' ragadozások sem áll egyébből, hanem hogy egynehány darab gyóltst vittek-el magokkal. Ezen Volontérokat leginkább *Berruyer* Generálisnak szemtelen, és Asiai forma pompáján botránkoztak-meg, a' ki mindúntalan húsz Adjutánsoktól vagyon körül véve, 's tellyességgel nem veszi észébe, hogy nadrágtalan Embereknek (*Sansculottes*) Vezére.“

A' hadban szolgáló, 's el esett, vagy sebet kapott Vitézeink' Feleségeiknek, 's Gyermeküknek számokra, pénzt kezdtek össze adogatni némelly nemes érzékenységű *Prágaiak*.

Az egész *Prussziai* Birodalomban Kaszák nyittattak a' hasonló végre fordítandó alamisnáknak bé szedésére.

A' *Würtzburgi* Dámák, tulajdon kezeikkel készítették egy láda tépett és sebkötő ruhát. A' ládára ezt iratták: *A' Ts. Kir. Seregbéli meg sebesítettett Tiszt Uraknak; által*

tal is adták már azt egy Ts. Kir. Tisztnek a' minap, midőn azon masiroztak volna ke-
relztül Seregeink.

A n e k d o t a.

A' múltt esztendőben Stenay Városánál, le lövén egy Frantzia Oberstert a' Ts. Kir. Vadászok, tüstént oda szalad egy Vadász's minden módon akarja ki vonni az Oberster újjából a' briliántos gyűrűt, de hogy ki nem vonhatta azt hirtelenséggel, el mettzette az újját, mind gyűrűstől, együtt, ismét oda fut más Vadász, 's a' sarkantyút óldozta siettséggel az Oberster lábáról. — Hát tsak meg szállal a' haldokló; Barátom! Nem ezüst!

Elegyes Tudósítások.

A' *Lüttichi* Hertzeg - Püspök, April. 21-dikén délután hat órakor ment vissza *Lüttich* Városába. Harang - szó, és öröm kiáltások között fogadtatott. Estvére meg völt világosíva az egész Város.

Déli Prussziának fog neveztetni az a' rész, mellyet *Lengyel Országból* foglalt - el a' *Prussziai* Király. Egy millió 130,989 Lakosokat, 8274 Helységeket, és 262 Városokat foglal ez magában. Széle hossza 1300 quadrát mértföld.

Név szerént, következő részekből fog állani *Déli Prusszia*: *Posen, Kalisch, Gnesen, Siradia, Lentschitz, Ravva, Plotzk,* 's *Cujavia* Vajdaságokból; *Wielun,* 's *Dobrzynst* Distriktusokból; *Czenstochow* nevű Klastromból 's Várból; és *Dantzig* 's *Thorn* Városokból. — Májusnak 7-dikére rendeltetett a' *Hódolás* tzeremoniája, *Posen* Váro-

sába. — A' Starostáknak meg - ígérte a' Prussziai Király, hogy a' melly jószágokat birtak a' Közönséges Társaságtól: meg fogja hagyni azoknak jövedelmét nállok holtokig. Az Egyházi Személyeknek pedig örökre, a' magok mostani örökös jószágaikból való haszon - vételt.

A' Prussziai Király első és második Fiai - nak, *Friderika* és *Ludovika Meklenburg-Strelitzi* Hertzeg Affzonyokkal való menyeg - zőjök fog tartatni az ezen folyó esztendőbeli táborozás végével. Az el jegyzés pompája a' múltt Honapnak 24-dikén tartatott *Darmstadtban*, a' hol maga is jelen volt a' Király.

Frantzia Ország.

A' melly Levelet bocsátott *Custine* Apr. 9-dikén a' N. Gyűléshez, azt vittatta ő abban hogy a' Frantzia Közönséges - Társaságnak meg-tartására, szükség volna egygy erős, és jó lelkű Diktátort tenni. Kivántunk ezen Levélből következő néhány sorokat ide iktatni: „Én meg esküdtem Kegyelmetekkel (a' N. Gyűlés' Tagjaival), hogy Republikánus fővel élek, 's halok is meg. De ezen esküvésnek meg-tartására, úgymond, nem szükség, hogy a' Nti Gyűlés ollyatén viaskodó hely legyen, a' hol az indulatok össze ütődnek egymással; a' hol némellyeknek magános hasznok keresődik a' Nemzet' kárával; a' hol egynehány Emberek, rabúl adják egy Felekezetnek a' közönséges szabadságot; a' hol végre az okos tanácskozások helyett, dühös ordítások, mérges motskolódások, és a' dolgoknak nem magok valóságok.

gokban való elő-adásaik hallatnak. Egy jó lelkű Ember, a' ki igazán akarja Hazája' szabadságát, fájdalommal kéntelenítettik tapasztalni, hogy el nem érheti egyébképpen a' maga tze'llyát; hanemha kérve kéri a' maga Polgár Társait, a' Népnek Képviselőit, hogy szakasszák félbe mostani szolgálatjokat."

A' Nemzet-Gyűlése' némelly Tagjai ellen fel tett vádja *Páris Városának*, vétke s rágalmazásnak íteltetett a' Gyűlés által Apr. 19 dikén.

Az *Aureliánumi* Hertzeg, nagy Ember volt Frantzia Országban; de még is nagyobbra — t. i. Királyságra — vágyódott; — és hogy eleget tehessen ebbéli dőlős kívánságának: nem lehet olly gonofságot, és alatsónságot gondolni, a' mire vetemedni kész nem volt; halálos szententziát mondott a' maga vér-szerént való Attyafiára *XVII. Lajosra* is: tsak ugyan meg-buka végre, minden istentelen fortélyoskodásai után is; 's hasonló leve a' sorsa, az árnyék után kapott *Ezópus'* ebének sorsához; — a' Királyság után való esdeklés mellett ugyan is el vezttette szabadságát, 's alig ha el nem fogja vesztetni rövid időn életét is. Még fogságba lett tétettetésekor is kereste ugyan a' Jakobinusok' grátziáját, az által, hogy magát a' több közönséges rabok közzé tétette; de ezzel se segíthetett többé magán — hanem a' volt Tzimborássai még most is *Totum Fákok* a' N. Gyűlésben. *Robespierre*, széltire hatalmaskodik most is; *Marat* pedig — a' kit, a' Világon leg-istentelenebb Emberek, és a' *Frantziák'* gyalázatjának nevez Dá.

Démúrié, a' Frantzia Nemzethez intézett első Jelentésében — ez a' *Marat*, győzedelmeskede a' N. Gyűlés' végzésén is. Kéntelen volt maga a' N. Gyűlés — melly, bűnösnek ítélte *Maratot* — módot keresni annak megigazításában, 's keresett is vóltaképpen, egy különös Törvénszékét állítván-fel, annak tselekedeteinek meg-visgálására. A' Törvénszék, Jakobinusokból állott; nem tsuda tehát, hogy az által *Marat* tökéletesen ártatlannak ítéltetett. E' meg-lévén, tsoportossan tódúlt a' mind két nemen lévő Jakobinusság a' N. Gyűlése' palotájához, magával vévén *Maratot*, 's azt kívánta a' Gyűléstől: hadd mehessen végig előtte — a' *Marat*' ártatlanságáról való tanúbizonyságtétel, 's abból vett örömeinek meg-bizonyítása végett. — Kérésképpen vólt ugyan feltéve ezen kívánság; de tudta a' Gyűlés, hogy parantsolat' gyanánt kell azt venni nékie: azért is engedelmeskedett. — Hangzott a' palota, a' Jakobinusoknak *Éllyent* kiabálásaiktól: *Éllyen a' Közöns. Társaság! Éllyen a' Nemzet!* még némellyek közzülök *Maratnak* is kiáltották az *Éllyent*. — *Marat* le-ült a' maga szokott helyére, polgári koronás fővel; le-vette tsak ugyan osztán fejéről a' koronát. Asszony, Férjfi, mind egyre tsókolták *Márátot*; tsókolták sokan a' Gyűlés' Tagjai közzül is. — Ezután felment *Marat* az Orátori-székbe, 's így szóllott: „Láttok bennem Polgárok! egy olyan Képviselőjét a' Népnek, a' kinek jussai meg-sértettek — de a' ki igazságot talált. Esküszöm újra, hogy én a' Nép

ü.

ügyét óltalmazni fogom.“ — A' jobb oldalon ülő része a' Gyűlésnek, egésszen oda hagyta az Ülést.

Az *Aureliánusi* Hertzeg, midőn *Marsilia* felé vitetett volna: keservessen sírt; mellyet látván egy Affzony, ezt kiáltotta: *Nem sírt akkor, mikor halálos szententziát mondott a' Királynak.*

A' közelébb múltt Mártzius hónapban, 220 millióra mentek a' rendkívülvaló költségek. A' rendes intráta sokkal kevesebb volt; következésképpen a' rendkívülvaló jövedelmek' kasszájához kellett nyúlni.

A' földmivelésnek az is nagy hátramaradására volt mostanság a' többek között, hogy a' Seregeknél minden nap 800 ökör kivántatott; — minekokáért azt végezte a' Gyűlés, hogy ürüket kell ennekutánna rész szerént szállítani a' Seregekhez.

A' *Börnönvilly*' helyébe választott Fran. Had-Ministert, *Bouchotte* Urat, úgy festette a' N. Gyűlésében Ápril. 20. dikán egy *Lidon* nevű Deputátus, mint tsekély, és a' maga hivatalának éppen meg nem felelhető Embert, a' ki már is sokat hibázott.

Az ollyatén Egyházi Személyekre nézve, kiket semmi módon nem lehet reá venni az újj módi Frantzia gondolkodásra, azt végezte a' N. Gy. hogy *Amerikának*, *Frantzia* Országhoz tartozó részébe szállittassanak azok által.

A' papiros pénzzel, sokféle história van Frantzia Országban. Majd azt prójektállyák a' N. Gy. ben, hogy nevelni kell azoknak számát; majd ismét, hogy alább kell szállita-

ta.

tani Két hónappal ez előtt készítettett is a' N. Gy., két száz millió livrát érőt: mert akkor úgy ítélte, hogy a' sok papiros pénz egy fő eszköze, a' Közönséges Társaság megtanátásának. — *Buzot* nevű Tag ellenben, azt állította, a' múltt hónap vége tájján, a' Gyűlés előtt, hogy az Ország' külömbkülömb féle részeiben uralkodó éhségnek és drágaságnak, a' sok papiros pénz az oka. — Különös dolog, hogy még a' Bankóban is fellyebb betsültettek az olyan papiros pénzek, mellyeken a' Királyi kép, mint sem a' mellyeken a' Közönséges Társaság' tizmere szemléltetett: úgy hogy az efféle különbség tételeknek megakadályoztatásában nem talált a' Gyűlés más módot, halálos büntetésnél.

A' N. Gyűlésnek *Valenciennes* Városában volt 3 Kommisszáriusi villa tervén *Párisba*, megjelentek April. 23 dikán az Ülében, és előadták: miket tettek ők az északi Határ-Városokban; hogy t. i. mind megtöltették ők azokban újra a' magazinokat, mellyekből ki-vétetvén a' provisiót *Dümúrié*, az Ellenség' kezébe jádzott; 's szükséges éltalom-készületeket is tétettek.

B é t s.

Ezen folyó Hónapnak negyedik napján; olly rendelést adatott ki itten, Ő Felsége az *Alsó-Ausztriai* Kormányfőnek által; 1) hogy a' ki ezentúl elől fordulandó egy, vagy más örvendezés Történetek' alkalmatosságával ki akarja világosítani a' maga Házát: előbb kérdést tegyen ez erántt, a' Politzajdirektciónál: és ha ettől engedelmet nyer: tsupán úgy.

úgy teljesítheti szándékát. 2) Hogy a' Közönséges Öröm-Innepeken ki ki magát illendőképpen vífellye, és polgár társának semmi alkalmatlanságot, vagy kárt ne okozzon; mert szoross vigyázás fog lenni, az ilyenekre 's el fogatván keményen meg büntettetnek. — Ezen rendelkezésre az adott okot, hogy közelébb midőn a' Korona örökösének születésén vigadt a' nép: némelly garázdálkodó suhantzok, és Gyermekkek mind beverték az ablakokat, a' mellyek ki nem voltak világosítva.

A' fenn említett győzedelemről, bővebben ezt írhatjuk: hogy az *Valenciennes*, és *Quesnai* tájján esett. *Dampierre* 80 ezer Frantziákkal támadta meg *Clerfait* Grófot. Két ezeren estek el a' Frantziák között; 900-an el fogattak, tizenegy ágyúikat nyerték el Vitézeink. A' Kurir, Gr. *Rósenberg Anspach* Vasas Reg. béli Kapitány, ma dél utánni 4 és 5 óra között fogja el-járni a' nevezetesebb uttzákat 18 durrogató postla legényekkel. Erről a' jövő postán bővebben.

Erdély Ország.

Tordáról, April. 28-dikán.

„A' múltt héten befordulván *Kolosvárra*, olly nemes Név-napi köszöntések estenek ottan a' Fő Kormányozó Gróf *Bánffi György* Úr ő Excellenziaja' Neve-napjára, hogy valósággal helyesnek találtam, azokkal az Urak-

Uraknak is kedveskedni. — Kedden, Gróf *Teleky Lajos* Úr ada egy musikával elegy énekes Játékot, mellyben szép Kisasszonyai olaszúl gyönyörűségessen énekeltének; ezt, egy kis jó ízű tántz is követte. — Ezen nap, és a' következőn, tsoportal mentenek minden Dikasteriálisták, és Uraságok ő Excel. ja' idvezlésére. — Szeredán ada-elő a' szokott Jádzó Társaság egy igen mulat-
tságos vig Játékot 3 fel-vonásban, illy nevezet alatt: *A' Félénk.* — Tsötörtökön tartaték egy más nemes Játék bizonyos iffjú Urakból, melly is ezen két kis új darabokat foglalta magában: *A' meg jobbúltt Iffjú,* és *A' Generális.* Mind a' Darabok, mind a' Jádzóknak magok-viselete különös kedvességet nyertének. A' Darabok alá ugyan semmi név nem vólt téve, de még is ki-sült más nap, hogy mindenik *T. Boér Sándor* Úr munkája vólt, a' ki egyyk indítója, és igazgatója is vólt a' Játéknak. A' több Személlyek vóltanak: *Bartsai László, Fikker Ferentz, Vér, Balog, Békési,* és *Demjén* Urak.

T Ó L D A L É K

A' *Magyar Hirmondónak*, Május' 10. dik napján, 1793-ban költt árkusához.

A' *Magyar Királyné' Vizéről; Aqua Reginae Hungariae; L'Eau de la Reine d'Hongrie.*

Minthogy ez a' *Magyar Királyné' Vi-*
ze minden Nemzetek között el annyira ne-
vezetessé lett, hogy ritka az a' Patika egész
Európában, mellyben az ne találtatnék;
Frantzia Országának kivált, *Lion és Mont-*
pellier nevű Fő Városaiiban olly' bővön szo-
kott készíttetni, hogy azzal még a' háts
Kalmárok-is széllyel ország szerte közönsé-
gesen kereskedést indítottanak: azért nagy
kivánság izármozott régtől fogva bennem
annak meg-tudása eránt, mellyik Magyar
Országi Királyné lett légyen az, a' kiről a'
képpen kezdett az leg-először neveztetni;
és minémű különös dolog izolgáltathatott
arra alkalmatosságot, hogy olly' betses
Magyari Nevét változás nélkül mind e' mai
napiglan e' világon fenn tarthatta. E' vég-
re számtalan Hazánkbeli Historicusokat fel-
hánytam 's vetettem, imitt is amott is fá-
radhatatlanúl keresgéltem, hogy ha talám
valahol nyomába igazódhatnám: de a' mi
Eleink inkább kívánván eleitől fogva az ő
jelesen viselt vitéz hadi dolgaikat emlékezet-
ben hagyni; el mellőztek a' mint egyéb tudo-

mánybéli tudósításokat, úgy nevezetesen e tekintetben is Hazánkbéli történeteknek minden Írói mélységes hallgatásban vagynak, csak egy szóval sem emlékeznek sohol is róla, mellyik Királynénk legyen az, a' kiről ez a' világ szerte esmérletes orvosló viz *Magyar Királyné' vizének* hivattatik.

Azomban midőn illy' bizonytalanság között nyughatatlankodtatnám elmémet, kezembe akada ama' XVII-dik Századnak közepe táján élt néhai *Febure Miklós* nevezetű híres *Chemicus'*, és az akkori Frantzia Királynak Udvari Fő Patikáriusának könyve, illy' titulus alatt: *Traite de la Chymie*, mellyben a' Patikabéli szerek' készítésének több módjai között a' Magyar Királyné' Vizét is le írja, hozzá adván azt is egyszer'smind, hogy annak szerzője *Sz. Ersébeth M. Királyné* Asszony volna, a' ki midőn 70 esztendőskorában, a' köszvény miatt iszonyú fájdalmakat kezdett volna szenvedni, az ott le írott vízzel, mellynek készítésére álomban valamely Lélektől taníttatott volna meg *Buda' Várában* fájdalmas tagjait gyakran mofogatta, és azt nyerte vele, hogy fájdalmi eltsendesedvén, minden tetemei el annyira meg vídúltanak, hogy ámbár életének 80dik esztendejét el érte legyen is, de a' köszvény' ostromló fájdalminak leg kissebb jelenségét sem tapasztalta többé testében.

De minthogy *Feburénak* az itt elő hozott beszédiből világoson még által nem lehetett látni, mellyik Magyar Királyné legyen az, a' kinek azon viznek elsőben lett készítését tulaj-

tulajdonítja : további vizsgálódásom után ama' híres *Blumentrost* nevű tudós Doktor-nak *Haus-und Reis-Apotheke* írása akadott kezembe, mellyet ama' Római Szent Birodalombéli természet' vizsgálók' Tsászári Akadémiájának *Appollodorusi* névvel meg tizmerezett egyik tagja, *Hoyerus György*, Lipsiában 1716. 8. jeles 's tudós Jegyzéssel ki adott, és annak XVI-dik Részében világos igékkel azt mondja, hogy Ersébeth Királyné mi módon készítette volt legyen azt a' betses vizet, maga tulajdon kezével arany betűkkel le írta, és azon Írás az arra tartozó *Recipével* egyetemben Bétsben a' Tsászári Fő Bibliothecában meg találtathatik.

Erre nézve azért azontúl már írásban lévő Jegyzéseimet fel küldöttem Bétsbe *Kollár Adámhoz*, a' Tsászári Könyvtárháznak akkori Fő Bibliothecariusához, ha vallyon igaz volna é a' mindjárt felyebb említett *Hoyerus* Doktornak a' Magyar Királyné' Vizéről való efféle tudósítása, hogy t. i. arany betűkkel le írva ottan meg találtathatnék annak készítésének egész módja, *Receptája*.

Minthogy *Kollár* Ur maga is fáradhatatlan ember volt a' Magyar dolgok körül való szoros vizsgálódásban, jó neven vette ebéli hír-adásomat: e' végre nem nyughatt mind addig, míg nem a' Tsászári Könyves tár-háznak minden rejtekeit, zugját, 's lyukát fel nem hányta 's vetette: a' honét, hogy fel tett kérdésekre meg felelne, írt a' Magyar Királyné Vizéről egy rövid elmélkedést, a' mellyet a' Bétsi *Real-Zeitung*

nevezetű Német Újságoknak leg első darabjában a' második szám alatt nyomtatásban ki hirdetett: tsinos keréngő beszédének tüzéja tsak egyedül arra mégyen ki, hogy a' mint *Hoyerus* Doktor állította, oda fellyebb említett *Blumentrost* Orvosnak Irásában, semmi valóság tellyességgel nintsen; mert *Ersébeth* Királynénak ollyatén tulajdon keze írása sohol az egész Bétsi Bibliothecában nem tálatatik, a' mellyben ő azon áldott Viz' el készítésének módját arany betűkkel fel jegyzette volna.

Itt meg állapodni minthogy még nem lehetett, további vizsgálódásnak kedvéért *Házánk'* Királyi Fő Historicusához, *P r á y György* Úrhoz folyamodtam értekező Levelem által e' tekintetben is, úgy gondolkodván, hogy ha vagyon a' Magyar Iróknál valahol ezen Vizről leg kissebb emlékezet is, azt e' tudós Úrtól ki tanulhatom: illy' reménységemben éppen meg sem tsalattattam; mert egész készséggel és szokott emberséggel még Po'sonba volt lakásakor azt írta vissza barátságoson válaszoló Levelében, hogy írásbéli gyűjteményei között vagyon nálla kézírásban valamelly futólag írt rövid elmélkedés, *Schediasma*, mellyet ama' szépen virágzó *Ns Splényi Zászlós Uri* Familiának Leveles Tárházában talált volt; ebben a' Kézírásban a' Magyar Királyné' Vizéről mi olvastassék szóról szóra ki írván a' Fő Tisztelendő Úr számomra meg küldötte; én pedig a' szerént azt Deák Irásimnak második

Kö.

Kötetjében *) akkor tájban világ eleibe terjesztettem nyomtatásban.

De hogy a' mingyárt mostan említett Kéz-írásnak nevezetlen Szerzője beszédinek nagyobb hitelt szerezhessen, a' maga Olvasóit *Praevotius János'*, *Rauracumi-fi'*, és *Pád-vai Orvos Doktor'* és *Professor'* Írásira útastította; ezen régi Orvos Könyvnek közöttünk lévő ritkasága miatt tsak a' minapában találkoztam reá az ide való tudós Patikárius' *Kazzay Sámuelnek* sok szép drága Könyvekkel, Római, Görög és Magyar Országi régi Pénzekkel, Numismákkal, és egyéb ritkaságú gyűjteményekkel meg rakodott Bibliothecájában. *Praevotius János'* Orvosi Munkáinak Hanoviában 1666-dik esztendőben lett leg utólszori kiadásának első Szakaszában a' ki válogatott és próbált orvoságok íratnak le illyetén titulus alatt: *Selectiora Remedia*, az hol a' 6. 7. és 8-dik levelel mit beszél az érdemes Doktor és Professor *Praevotius*, ide szóról szóra Deák nyelven is, a' mellyen íratott vólt, szükségesnek ítéltém le írni.

Ad Podagram et Chiragram

„ Cum mihi certo confiet multorum casibus vis admiranda subscripti remedii, narrabo, qua fortuna in illud inciderim. Anno 1606 vidi inter libros *Francisci Podacathari* ex nobilissima *Cypria* Familia,
„ cum

*) *Biographiae Medicorum Hungariae et Transilv. Tom. II. pag. 213.*

„ cum quo summa erat mihi familiaritas,
 „ pervetustum *Breviarium* maximae apud
 „ eum venerationis, quod a *S. Elisabetha*,
 „ Hungariae olim Regina, majoribus suis
 „ datum assereret, in mutuae benevolentiae
 „ symbolum. In hujus Libri vestibulo reme-
 „ dium ad Podagram illius Reginae manu
 „ inscriptum mihi oblatum fuit perlegendum,
 „ quod his formalibus verbis, quae inde
 „ exscripsi, erat expressum: *Ego Elisabetha*
 „ *Hungariae Regina* anno aetatis 72. multum
 „ *infirmata et podagrosa* usa sum per unum an-
 „ *num ista recepta*, quam mihi dedit quidam
 „ *antiquus Eremita*, quem nunquam videram
 „ *nec ante, nec post*, et fui cito sanata, et
 „ *viribus restituta*, atque omnibus apparens
 „ *ultra modum pulchra*, ut *Rex Poloniae* me
 „ *petierit in matrimonium*, eum ego et ille vi-
 „ *dui essemus*: *Renovi tamen id agere amore*
 „ *Domini mei Jesu Christi*, a cujus *Angelo*
 „ *credo me accepisse istam medicinam*. Re-
 „ *cepta haec est*:

„ *Rf. Aquae vitae quater passatae part. 3.*
 „ *Summitatum et florum Rosmarini part 2.*
 „ *Ponantur simul in vase bene clauso, stent-*
 „ *que in loco calido per 50 horas, tum alem-*
 „ *bico destillantur, et mane in cibo vel potu sis-*
 „ *natur drac. 1. singulis septimanis semel,*
 „ *et omni mane lavetur cum ea facies et mem-*
 „ *brum aegrum.*

„ *Renovit vires, acuit ingenium, mun-*
 „ *dificat medullam, et nervos, visum instau-*
 „ *rat, et conservat, vitamque auget.*“

Itt ugyan is *Praevotius* azt beszéli, hogy Cyprus szigetéből származott Fő Ns embernek, *Podacathar Ferentznek*, néki jó esmerős barátjának a' Könyvei között 1606-dik esztendőben látott egy igen régi és nagy betsben tartatott *Breviariumot*, mellyet az ő Eleinek hozzájok vonzó jó indulatjából ajánlékozott volna Sz. Ersébeth Magyar Királyné Asszony: kezébe vévén a' Doktor azon Imádságos könyvet, látta és olvasta annak első levelén, hogy a' Királyné' maga tulajdon kezével mi módon írta oda belé a' közsvényről való orvosságot, a' mellynek minden ígéit ő ekképpen írta onnét ki:

„En *Ersébeth* Magyarok' Királynéja, mi-
 „dön 72 esztendő's koromban a' kinos közsvényben fetrengenék, és ezzel az alább
 „meg írt orvossággal esztendeig éldegelnék,
 „a' mellyre engemet egy Remete Barát tanított vólt, a' kit sem az előtt sem pedig
 „annak utánna soha többé nem láttam;
 „csak hamarjában jobbúlasomat érzettem,
 „úgy hogy minden tetemeimben meg vidúltam, és mintegy egészen meg ifjadtam,
 „ábrázatomban meg szépültem el annyira,
 „hogy még a' Lengyel Király is meg kéregetett engemet Feleségének, midőn mindketten özvegységben élnénk: de azt tselekednem az én Uram Jéhus Krisztusomhoz való buzgó szeretetem nem engedte, a' kinek Angyalától, úgy hiszem, vettem én ezt az orvosságot.

„*Rf.* Végy *Lombikon* négyszer leeresztett és meg tisztált Égett-bort három annyi. *Rosmarint* levelestől és virágostól együtt

„ egygyütt két annyit. Tedd valamelly
 „ edénybe, fellyül zárd jól bé, és tartsd
 „ meleg helyen 50 óráig, azután Lombikon
 „ által botsásd le: ebből minden héten egyszer
 „ reggelenként ételben, vagy italban végy-
 „ bé egy Drakmányit, avagy köntinget,
 „ reggel pedig ortzádat, és sérelmes tete-
 „ meidet mosd jól meg minden napon. *)
 „ Ez testednek el lankadt erejét vissza adja,
 „ elmédet meg élesíti, gondolkodásodat és
 „ érzékenységeidet meg eleveníti, szemed'
 „ világát meg tisztítja, és meg tartja, éle-
 „ tedett hozzászabitja. “ — Ezek vagynak a'
 Királyné' Breviariumában.

De már az a' kérdés adja itt elől ma-
 gát, minthogy egynéhány *Ersébeth* nevű
 Magyar Királynéink voltanak. azok közzül
 mellyik volt ennek az Orvos Virznek eszkö-
 zője? A' felyebb említet Orvos Doktorok,
Febure és *Praevotius* ugyan azt Szentnek ír-
 ják

*) *Praevotiusnak tanátsadása szerént, a'
 mint 129-dik levelén írja, az édes tör-
 köly kádra veretik, meg tapodtatik, föl-
 del erőssen bé fedetik, hogy a' levegő ég
 bátran hozzá ne férhessen; ebből lehet a'
 leg jobb Aqua Vitae-t annak rendi sze-
 rént Lombikon le eresztvén készíteni. A'
 Rosmarin is az a' leg hathatóssabb ere-
 jü, melly Langvedotiában, Corsicában,
 Olasz Országban, és egyéb déli tarto-
 mányokban széllyel a' ligetes erdőkön ön-
 ként teremni szokott.*

ják lenni; de mind ketten nagyon el tévelyedtenek; mert Ersébeth Királynéjaink közül egy sem volt soha is a' ki szentnek hivattatott volna. *Második András* Királyunk' Leánya, *Ersébeth*, ugyan a' Szentek közzé számláltatik: de az nem volt Magyar Ország' Királynéja; hanem az *Hasfai* Fejedelemnek felesége, és életének 24-dik esztendejében meg is holt. Számos Ersébeth Királynéjainak voltanak Historicusinknak értelmek szerént: úgy mint V-dik *István* Királynak, IV-dik *Kún* nevű *Lászlónak*, *Robert Károlynak*, I-ső *Lajosnak*, és *Albertnek* feleségeik. De mind ezek az elől-számlált Királynék közül tsak egyik sem érte el életének tsak hatvanadik esztendejét is, az egy Robert I-ső Királyunk Hitvesén kívül, a' ki *Wladislaus Locticus* Lengyel Királynak a' Leánya, és egyszer'smind I. *Lajos* Királyunknak az Anyja volt: ugyan is azért ez az öreg Ersébeth Királyné Állzony lészzen tehát valósággal a' mi híres Magyar Vizünknek leg első fel találója, a' kiről világ szer-te az ekképpen neveztetik. Mert *Cromerus* és *Timónnak* hiteles tanúbizonyságok szerént ő még 80 esztendőskorában is a' nyájas mulatságokban musika szó alatt szapora ugrós Lengyel tántzot vigan járt: méltó azért, hogy ez a' testet frisseltető, és elmét vidámitó orvosság a' *Magyar Királyné' Vizének* nevezetét e' világon továbbra is fenn tartsa.

Ez az Ersébeth Királyné 1380 dik esztendőben, Aprilisnek 6-dik napján Budán tett Testamentomában két Breviáriumjairól,
Imád.

Imádságos könyveiről emlékezik; *) mellyekből az imádkozásra rendelt órákon áhítatoskodott vólt: ezeknek egyikét a' Menyének, az ifjú Ersébeth Királynénak, a' Fia' Lajos Király feleségének; a' másikat pedig Pukur Klárának hagyta testamentomban olly' tzeállal, hogy utóbb említett Klára Alszony a' míg élne, a' nékitesztált Breviáriumból imádkoznék, halála után az O Budán lévő Bóldogságos szűz tiszteletére szentelt Klastromnak számára adattatná által. Nyilván ezek között való vólt egyik az a' Breviárium, a' mellybe tulajdon kezével az öreg Ersébeth Királyné a' maga Angyali orvosságát fellyebb elől adott mód lizerént belé írta

*) Ersébeth Királynénak 1380-dikban tett Testamentomából ki tettzik, a' mellyet Práy György a' Magyar Királyok' viselt dolgaikról írt Krónikájának Második Részében, (Annal Hung. Part. II.) világosságra hozott, hogy Timon, és ötet követő Hazánk' több Historicusi hibásan teszik Ersébeth Királyné halálának idejét 1379 dik esztendőre; sőt vagyon kezünk között mind ez ideig tökéletes ép-ségben meg maradott eredeti kéz írásban lévő olly' plenipotentialis originalis Levele, melly szokott gyűrű petsétjével meg erősítette Vissegrádban 1381-dik esztendőben irattatott, és ki adattatott vólt Hecem nevzetű Udvari Matronának, Kazay Jakab' feleségének számára.

írta. Ez akadhatott valamelly úton és módon *Potacathar* Fereptz' Eleinek kezekbe; ezt látta *Praevotius* János Orvos Doktor is, a' mellyből ő, a' mint fellyebb látánk, a' Magyar Királyné' Vize' készítésének módját, *Recipejét*, ki írván, közönségessé tette.

E' mi Vizünknek tsudálatos nagy orvosló erőt tulajdonítottanak sok Doktoraink, kivált a' Déli melegebb tartományokban élő emberekre nézve; a' többek között pedig nevezetesen *Zapata*, hires Római Doktor, *Secreta Medico-chirurgica* nevű orvosi Könyvének második Rézében azt állítja a' maga önnön tapasztalásából, hogy azzal tsak nem mindenféle nyavalyákat meg gyógyított, és mintegy *Panacea*, *Ezerjó orvosság*, gyanánt tartathatik. Meg is lehet azt könnyen engedni, míg ennek az áldott Víznek előzőri készítése a' maga eggügyűségében meg maradt, sokkal hathatósabb ereje vólt annak: de minekutánna a' nyúghatatlan 's értetlen Elmék, *empiricusok*, hol egy, 's hol más k ü l ö m b s é g g e l méltóságosan kezdették készíttetni, betsiben is azonnal alább kezdett szállani: tsak az egy *Frantzia Fő Chemicusnak*, *Lemerynek*, tekintünk bé a' *Chemiájába*, melly sok szagos fűveknek, szalamiasónak, tartarusnak szükségtelen hozzá adásával zavarta meg a' mi Magyar Vizünket, minden ötet követő több társaival egyetemben. Ez okáért zúgolódva erőssen panaszkodott az Angliai Király' Fő Chemicus *Chaaras Moyses* is a' Párisiak ellen, *Chemiájának* II-dik Rézében. Használóul illetén sok rendbéli haszontalan változ-

toztatásokon ment keresztül által a' *Kármeliták Vize* is. A' mint minden eledelek, úgy szintén még az orvosságok is mennél eggyűgyűbb készületűek, annál foganatossabbak, használatossabbak szoktanak azok lenni. — Debreczenben, Mindszent napján 1792. *)

W. I. O. Dr.

Hertzeg Koburghoz és a' Haza Vitézeihez a' Tirlemonti Győzödelem után. Mártziusnak 28-dik Napján.

Bár legyen a' vesztét érező Frantzia
A' Vakmerőségnek első szüllött Fia:
El.

*) Midőn ezen Elmélkedésemet az alább meg írt Fő Poétánk figyelmetesen meg olvasta volna: futólag im' ez két pár *Deák Versket* vetette utánna:

Quattuor ad Mundi partes, Rex Hungarus,
ensem

Vibrat, dum cidari cingitur ille Sacra.
Vulnera nempe dabit mox Gentibus. At pia
Conjux,

Adspice, quam mira vulnera curet aqua!
Sanando totum Regina perambulat orbem;
Quis neget hanc Sociam Regis Apostolici?
Et vos, quodsi alias, nunc, Pharmacopolia,
Galli,

Jure salutiferis hisce repletis aquis!

Fr. H. S.

Ellent áll, meg ronitja még is a' vakmerő
 Erőt, az ártatlan Vért bosszúlló erő.
 Bár a' gyilkos Népnak a' Szabadság fája
 Légyen az ölésre lobbantó fáklyája:
 De egy olyan tüzet, a' mit olly fa élelzt
 Egynéhány Vér patak el ólt, és el szé-
 lelzt,

Ha a' Practicákat éjjel nappal főzi:
 Majd Koburg el mégyen, meg látja, meg
 győzi. *)

Sőt meg van már, 's imé még tsak alig ére
 Hozzájok, már győzött Seregünk Vezére.
 Még mióta el ment tsak kevés ideje,
 'S már nem tsak egy Laurust nyert érdemes
 feje.

Tél végénn ért oda, nem ért még ott nyarat
 Még is már Borostyánt tele kézzel arat.

— Ditsekedj hát Czézár nem tsudállom hidd el
 Ezerlzer nyert ditső győzedelmeiddel
 Számláld a' sok porig le vert, 's földig égett
 Várból triumfusba rablott ellenséget.

Számlálly sok rab szijra füzött, és kegyelmet
 Tsak tölled kólduló ezer Fejedelmet
 Nem tsudállom én azt, ha ama Vitézek'
 Bölts Fejére Koburg Vezérünkre nézek.

— Tartsd nagynak magadat, a' ki ditse-
 kedel,

A' meg hódolt Népről rád ragadt neved-
 del **)

'S nevezd magad' annyi Nép meg győzőjének
 A' hány Népek tölled meg győzötteténék;
 Tsak

*) *Veni, vidi, vici.* Caesar.

**) *Scipio Africanus, Asiaticus etc.*

Tsak ez egy név *Koburg* többet ér ezeknél
 Az egy névhez töldött akárhány neveknél
 A' *Koburg* név azzal sokkal kissébb lenne,
 Ha valaki hozzá még több nevet tenne.
 — Hazánk Vitézei! mit szóllyak róllatok
 Kik ama' nagy főnek tagjai vóltatok.
 Hogy fessém le ditső győzödelmeteket?
 Hogy számláljam meg a' le szeldelt fejeiket?
 Sok ezer — de hiszen beszéllyék el magok
 A' gyilkos testekből gyült büszködt asztagok
 Beszélly te *Tirlemont*! szólly te sok éhező
 Vadat pártos Vérrel fel hizlaló Mező!
 Ti a' szabad Nemzet Vitézei nyakok?
 Forrásából sok helyt eredt Vér pátaok!
 Ti beszéllyétek el tsergedezésestokkal
 A' Magyar kar által hány fejek estek el.
 Ti *Frantziák*! a' kik hozzánk költöztetek,
 A' tapasztalt *Virtus* tanúi legyetek.
 Külömben is Ti leg jobban tudhatjátok
 Seregünknek mennyit köszönhet Hazátok,
 Melly mint *Menenius*, a' Királlyához a'
 Pártos Tagokat majd ismét vissza hozza
 — Mi is Benneteket ditsérünk óh Haza
 Vitéz Bajnokjai! gyakran ide haza
 Bizunk, ha így győztök, hogy már nem sokára
 Rá hágtok a' pártos *Frantzia* nyakára,
 'S majd akkor Titeket itthon látván velünk,
 Sok öröm Tsókok közt az évig emelünk.

Po'sonban P. J.

Kassán

Kassán Apr. 20-dik napján. A' napokban következendő Írás jött itt ki nyomtatásban a' Nemes Vármegye költségével:

Nagy Méltóságú 's a' t.

Nem kételkedünk benne, hogy a' Pesti Magyar Teátrumi Társaság, Nagyságtokhoz, Kegyelmetekhez is folyamodott legyen, azon könyörgő-levelével, melly által az Országtól egy Nemzeti Játzó színek ottan való fel-állíttására szükséges segedelmet kér.

Ezen Vármegyének egybe gyűlt Rendei helyesnek, és az egész Ország' *figgyelmetességére* méltónak találták a' meg nevezett Társaságnak ebbéli kérelmét, kívánságát. Mert:

A' Nemzeti Nyelvnek, és Erköltsöknek állapottyával együtt jár, és változik a' Nemzetnek sorsa. Ez olyan igaz valóság, a' melyről, mind a' régi, mind az újabb idők', 's népeknek történeteire tekintvén, nem lehet kételkedünk. Az a' Nemzet, a' mellynek tulajdon, és országos nyelve nints, nem tsak nem szabad Nép, avagy Nemzet, de Európai okos világban még tsak arra sem tartatik méltónak, hogy Nemzetnek nevezettség. — Már pedig tudva van, és közönségesen tapasztatt 's meg ismért igazság az, hogy a' nyelvnek, és erköltsöknek gyarapíttására, ki művelésére, és a' Nemzeti jó szokásoknak fenn tartására, a' leg főbb, leg könnyebb, 's leg bizonyosabb eszközök közül, eggy a' jó rendelt *Nemzeti Teátrum*; ha az t. i. olyan, a' millyennek kell lennie. Azért is neveztetik közönségesen: a' *Nyelv' és Erköltsök iskolájának*. Kiki tud-
gya,

gya, mennyit tartottak, mennyit költöttek erre, a' Tudományoknak, és Mesterségeknek nagy tisztelőji, az Igazgatásnak olly fok tekintetben követésre méltó példái: a' hajdani Görög és Római Nép. — Kiki látta a' mai Világban is, hogy nints az Európai pallérozottabb Nemzetek között csak egy is, mellynek Teatroma ne volna. — Egyedül mi Magyarok vagyunk, kik e' nélkül szűkölködünk! Egyedül mi láttatunk, Nyelvünk' 's Erköltseink' elővitelének ezen egyik fő elközével nem gondolni! El nézzük, sőt észre sem akarjuk venni, miképpen vesztegetik azokat széllyel az Országban! El-nézzük, sőt tudni sem akarjuk, miképpen nyomattatik saját Országunknak fő városaiban azon jó Hazafiaknak kis Társaságok, kik ottan Nemzetünk', 's Nyelvünkhöz vífeltető buzgó szíretetekből gerjesztetvén, játszani kezdettek, és ditséretesen kezdett foglalatosságokat — olly fok, olly méltatlan akadályok között is — mind eddig folytatták. — Ezekről, és több efféle okoktól és tekintetektől (mellyeket azonban elő-hoznunk nem szükséges) indittatván, egy akarattal elvégeztük: hogy az említett Nemzeti Teátrumnak felépítésére, 's állandó fenn-tartására meg kívántató summából reánk esendő részt mi örömmel magunkra vállaljuk, 's meg adandjuk. Erre nézve, meg is határoztuk, hogy e Köz-haszonra tárgyazó szándéknak tellyesítését a' jövő Ország-Gyűlésre küldendő követek által is sürgetni fogjuk. — Melly végzésinket Nagyságtoknak Kegyelmeteknek atyafiságos barátsággal tudokra adván, tellyes bizodalommal vagyunk, hogy, édes Hazájok eránt viseltető ismeretes szíretetekhez képpest, ebbéli segedelmeket fajnállani nem fogják, hanem velünk egész hazafiúi kélszeggel egyet értendének.

Ezek mellett Nagyságtoknak Kegyelmeteknek atyafiságos barátságokba, 's további hazafiúi szíretetekbe ajánlván magunkat, állandóul vagyunk. Kaszán Sz. György Havának 10-dik, 's követk. napjain 1793 eszt. folytatva tartatott közönséges Gyűlésünkből. Nagyságtoknak Kegyelmeteknek kélsz kötelességgel való Attyokfijai, 's Baráti Ns Abauj Várme-gye Rendei.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsbon*, Pünköst - Havának
(Májusnak) 14-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

Hertzeg *Hohenlohe* Vezérünk' Armádiájától,
April. 26-dikán útasíttatott hozzánk az itt
következő Levél:

„Nehezen esik, hogy nem nevelhetjük
győzedelmeink' számát, mellyekhez szintűgy
hozzá szoktunk vólt már a' múltt Mártzius
hónapban. Közel állunk ugyan mi itt *Mont-*
medy, és *Sedan* Frantzia Várákhoz; 's által
ellenben velünk, mintegy tíz ezerig való
Frantziaság táborozik: de elől-vigyázó
X x Vité.

Vitézeink miatt, nem tehetnek egyebet mind öszve is Szomszéd Uraimék, hanem hogy hebe korba el el-lopódnak egynehányan a' határ-széleken fekvő falukba, felgyújtanak egy két házat: azzal vissza lódnak. — Részünkön, halálos büntetés alatt tilalmaztatik a' határokon túl való menetel, kétség kívül azért, mivel ezen a' tájjon, Namurtól fogva *Trierig*, nem akar addig semmit kezdeni Hertzeg *Koburg*, míg *Lille*, *Valenciennes*, *Condé*, és *Maubeuge* Frantzia Várak meg nem adják magokat, mellyet annál hamarább lehet reményleni: mivel egy két nap' múlva értésekre fogják adni ostrom-ágyúink, vig dördüléseik által a' magok szereztsés el-érkezéseket. — Reménylyük, hogy nem sokára által szállunk az Ellenség' földjére, 's nevezetessen e' mi Osztálunk (*Eszterházy* Huszár Osztály) fog minden bizonnyal leg-elsőben is bé-lépni oda, egy Uhlánus Svadronnal, 's *Leloup* nevet viselő 3 Vadász Kompániákkal együtt, Erd. Fő Strásamesterünk *Stephais* Ur' kormányozása alatt. “

Gróf *Rosenberg* Kurir által hozott tudósításnak ez a' summája: „*Valenciennes*, és *Quesnoy* Fran. Várak között meg-támadták 21 ezer Frantziák, Gr. *Kollorédó* Hadi Tár-mester' Serégét, 3 oldalról; *Valenciennes*, és *Condé* Várak között a' Gr. *Clerfait*' Népének esett más főt Frantziáság: de mintegy két ezer Ember' vesztességgel vissza verettek. Részünkről, az el-esttek', és meg-sebesítettek' száma mintegy 350-re megy. — Még más két helyről is meg-támadták az nap Né.

Népünket a' Frantziák, kívánván el-verní *Condé* alól; de reá nem mehettek. "

A' múlt Mártzius Hónapban, mennyin végeztek vitézül életeket, mennyin sebesítettek-meg, 's mennyin tűntek-el a' Hertzeg *Koburg*' Armádiájából? meg-írtuk R r árku-sunkban. — A' későbbi tudósítások szerént, Aprilisnek fele részében, az az, első Aprilis-től fogva, 15-dikig, egy Tisztünk, 's a' Zászlótartótól, és Strásamestertől számlálva, 28 Emberünk esett el; sebet kaptak: hat Tisztjeink, 221 Altisztjeink, 's köz Embe-reink, és egy ló. Nem tudatik, hová lettek: két Tisztek, 39 köz Emberek, és hat lovak. A' meg-hólt Tiszt volt: *Hg de Ligne*' Reg-béli Alhadnagy *Forron*. A' sebesek' száma közzül valók: *Jansens*, és *Xivkovich* Kapitá-nyok — az első a' *Wartensleben*' Regiment-jéből, a' másik a' *Szerviai* szabad Seregből. — Capitain-Lieutenant *Zach*, a' *H. Eszterházy Antal*' Reg. jéből; Fő Hadnagy *Sautner* a' *Szerviai* szabad Seregből; *Dellwarde*, és *Senzeille* Alhadnagyok, a' *H. de Ligne*' Re-gementjéből.

H. de Ligne' Reg. ében, és az *Odonell*' szabad Seregében Fő Hadnagyi fővel szolgáló *Cheron*, és *Erdmann* Urak nem talál-tatnak.

Tsalárdsággal mentek reá a' *Máintzi* Frantziák, hogy April. 27-dike' éjtszakáján el-foglalhatták egynehány sántzaikat a' Prusszus, és Szász (*Saxo*) Katonáknak. — Következendőképpen adja elő a' dolgot eggy újjabb *Hanau* hiteles tudósítás: „Hat fegy-vertelen Frantziák érkeztek leg elsőben egy

tsónakon. Hogy meg látták ezeket a' Német Forposztok (Elöl - vigyázók), kiáltottak mindjárt nékik: kik legyenek! Azok, szökött Frantziáknak mondták magokat; minek-okaért közelébb botsáttattak. Azonban, késeket rántván elő zsebjeikből, nagy hirtelenséggel a' két Német Strásákat agyon-izúrdalták. Alig ment végbe ezen gyilkosság, hogy már négy hajó fegyveres Frantziaság a' partnál, 's tsak hamar azután a' sántzoknál termett.

Áprilisnek utolsó napja' éjtszakáján, ironfot tronfal — tsalárdságot fortéllyal — fizettek vissza a' Németek a' Frantziáknak. Látésekre esett t. i. amazoknak még estvéli 8 órakor, hogy ki fognának éjtszakára rontani a' Frantziák. A' Hasszusok tehát, és Saxok olly parantsolatot vettek, hogy tsendességben tartsák magokat, 's el ne bontsák sátoraikat; a' Prusszusok pedig — hogy tsak puskákból tüzellyenek a' feléjek nyomúlándó Frantziákra, 's mindég hátrább hátrább vonúllyanak azok előtt *Hochheim* felé, hogy annál inkább keleptzébe tsalhassák őket. Ugy is lett; mert a' mint megírtuk, egészen a' téglá-égetőnél vóitak már a' Frantziák, midőn elborítottak a' Németek által, 's 300 Embert vesztettek. — A' *Borch* nevet viselő Prusszus Regimentből,

egy

egy Tiszt, 3 Altiszt, és 8 köz Emberek estek-el; 3 Tisztek, 2 Altisztek, és 91 köz Emb. pedig sebet kaptak; négy Altisztek, és 38 köz Emberek nem találtatnak. Az első Bata-lionnál jelen volt személynén maga a' Prussziai Király; a' másodiknál pedig a' Korona' Örököse.

Frankfurt Városából, Május' 4-dikén költö magános Levél' foglalatja:

„Tegnap (Máj. 3-dik napján) erővel rajta rontottak a' Prusszusok *Kosheim* előtt egy új sántzon, el-verték belőle a' Frantziákat, el-nyertek tőlök egy ágyút, 's el-fogtak közülök két Tisztet, és hat köz Embert: de nem sokára vissza-tértek a' Frantziák felesebb számmal, 's kénytelenít-tettek vissza vonni előttök magokat a' Né-metek. Ezen alkalmatossággal, sokan húl-lottak-el mind két részről. Még ez ideig benn vagynak a' sántzban, 's az egészen *Kosheimig* szolgáló ostrom - árkokban a' Frantziák. “

A' Prusszus Huszárok, és a' Frantziák öszve - kaptak April. 30-dikán egymással, mindjárt alatta *Landau* Várának. Mind a' két részről számosan hüllottak-el; hanem csak ugyan a' Prusszusok vissza verték végre a' Várba a' Frantziákat. — *Custine* Frantzia Vezér' fő kvártéllya, *Weissenburgban* volt még a' fenn említett napon; a' Serege, melly mintegy 50 ezer Emberből áll, *Weissenburg* és *Lauterburg* között erőssen bé-sántzolta magát.

A' *Dünkircheni* Vár' Kommendánsa nagyon köpi a' markát: majd meg-válík,
nem

nem fogja-é meg-bánni maga' hánytatiságát. — Az Anglus hajós Kapitány szépen irt néki, hogy venné gondolóra azokat a' hasznokat, mellyek egy tsendes alkuból fognának származni, mind *Dünkirchenre* különösen, mind közönségesen egész Fran. Országgra nézve. Ajánlotta magát az alkura, olly meg-bíztatás mellett, hogy míg a' Fr. Konstituzió meg-készül, addig az Angliai Udvar' óltalma alá fogja venni a' Kommendánszt, minden követőivel együtt. — A' Kommendáns — *Pascal* Polgár — következő választ adott: „Uran! kezemhez jött a' levél, mellynek írásával fárasztotta magát az Úr, hogy értésemre adja nékem a' parantsolatokat, a' mellyeket vett, 's közölje velem a' maga projektuait. En arra tsupán egy szót szóllok, melly ez: hogy sem én, a' ki Kommendáns vagyok *Dünkirchenben*; sem eggy is ennek Lakosai között nem fog hajlani olly feltételre, melly a' Frantzia nevezetét bé - motskolhainá. — Haszontalan lenne tehát valamelly undorító, vagy leg - alább törvénytelen levelezéssel vesztegetni az időt. Tessen meg - támadni engemet; és nékem tettszeni fog arra katonai módon adni feleletet. Tsupán ez az útja, az illyen forma Emberek között való per-végzésnek, mint a' minéműek mi vagyunk.“

A' *Nápolyi* Felségnek megént alkalmatlankodni akart egy Frantzia Sereg Osztály; melly, olly szándékkal indúlt el *Toulontól*, hogy a' *Nápoly* Országának *Gaetai* nevezetes, és nagy erősségű ki kötő helyébe álljon bé, olly tzéllal, hogy ki rakhassa ott
szá.

szárazra azon Katonaságot, melly, Pápa ő Szentsége birtokai, 's nevezetesen *Romagna* ellen rendeltetett. Jókor fülbe ment ezen Izánkék a' *Nápolyi* Udvarnak; 's tüstént 40-ig való ágyús-hajókat küldött őrizetül *Gaeta* Városához.

Hogy *Portugallia* is vóltaképpen részt akar már venni az új Frantziákkal való hadakozásban, nagy jelei ennek: 1.) Hogy a' *Lisbonában* vólt Frantzia Minister, *d'Arbaut* nevezetű, el-küldetett *Portugalliából*. 2.) Mert a' millyen hathatósággal láttat az Udvar a' hadi kézfűletek' tételéhez: szintén olly buzgó kézfűséget mutat a' Nemzet, az Udvar' Izándékának foganatos előmozdításában. — A' *Lisbonai* Aranyművesek' Tzéhe két száz ezer portugallus forintot (*crusadot*) ajándékozott az Udvarnak, hadi segítségül. — Egy fő Zsidó Kalmár — *Caspar Pessoa Cavares* nevezetű — minden jószágával szabaddá hagyta az Udvar. A' *Brasíliai* Hertzeg (mostani Igazgatója az Országnek) el nem fogadta ugyan ezen ajánlást; hanem csak ugyan köszönetet tétetett azért az első Minister által. — *Porto* Városából, 1200 Iffjak kerekedtek-fel *Lisbona* felé, 's önként kötelezték magokat tengeri szolgálatra, kiknek példájokat más Tartománybéliek is követték, úgy hogy az utolsó tudósítások szerént, meghaladta vólt már a' négy ezret a' szabad akaratú Mátrózoknak (hajós Legényeknek) számok. — Nagy örömmel látta ezeket az Udvar, 's ezer *Reis*al megszaporította a' zsóldjokat. (Ez előtt t. i. öt ezer *Reis* vólt a' zsóldjok; most hat ezer.)

A'

A' már régiebb szolgálatban vólt Mátrózik is nagy vidámságot, és kélzséget mutatnak.

A' *Velentzei* Közöns. Társaságban nem fogja barátját tapafztálni — mint a' környül-állások mutatják — Fr. Ország. Azt izeni nem régben a' *Velentzei* Tanáts, az oda való Frantzia Agensnek, hogy véteiné le a' Fr. Közönséges Társaság' tziperét, mellyet az előtt néhány hetekkel, függefztetett vólt fel a' maga szállása eleibe: és ne - kénfzerittse a' Tanátsot, olly eszközknek elő - vételére mellyek kedvetlenséget találnának okozni ő nékie. Semmit se' felelt, a' Fr. Agens ezen hathatós Jelentésre, és az újj Fr. tziperhez is hozzá se' nyúlatott. — Három óra múlva ott teremnek két száz Hajdúk, egynehány Mester - emberekkel együtt a' Ház' előtt: s betsülettel le vették a' Fr. tzipert. Nagyon örvendett ezen tselekedetnek a' *Velentzei* Nép.

April. 23 dikán költt *Turini* Levelekből olvassuk, hogy az idő' keménysége miatt kénteleníttek oda - hagyni a' *Szárdiniai* Seregek hegyi tanyájaikat, melly alkalmatossággal a' *d' Aosta* nevet viselő Regimentből néhány Katonák a' hóba vesztek, tizenegyen pedig a' forgó szél' prédáivá lettek. — *Biron* Frantzia Vezér, arra kérte *S. Andrea* Generálissát a' *Szárdiniai* Királynak, hogy egy kevés beszállgetésre jöne - ölvve vele, vagy kötne fegyver - nyúgvást; de sem egyik, sem másik kívánságra nem állott *S. Andrea*. — *Nizza* Városánál, egy viadalban halálos sebet kapott *Biron* Vezérnek

nek az Unokája. — Két rendbéli Szerentsét próbáltak a' Frantziák *Oneglia* Vára ellen, 's tüzessen hozzá láttak mind kétszer az ágyúzáshoz; nem tsak nem bődögülhettek mindazáltal, sőt nagy veszteséggel kénytelenítették szándékjoktól elállani.

Korszika Szigetének fő Városából — *Bastiából* — azt a' hirt vitte közelébb egy hajó *Livornóba*, hogy ama' nevezetes, és már sok vilzontagságokon keresztül ment Generális *Paolinak*, most újra egy veszedelmes pálya nyílt a' ki futásra. A' mint már sokszor említettük, gyanúságba esett Gen. *Paoli* a' Fr. N. Gyűlés előtt, hogy *Korszika* Szigetét, melly igen hajlott hozzá, ki akarja jádzeni a' Frantziák' kezekből, 's a' *Nagy-Britanniai* Udvar' óltalma alatt, magát szándékozik meg-téetni annak Igazgatójává: ezen okon *Párisba* parantsolta a' N. Gyűlés különös Kommisszáriusok által Gen. *Paolit*. De ez nem ment, mivel biztató szót vett a' Szigetnek különbkülönb részeiből, hogy ha a' környülállások úgy fognak kívánni, 15 ezer Ember lessz készen védelmére. Anynyira bizott Gen. *Paoli* ezen ígérethez, hogy második parantsolatjára se hajtott semmit a' N. Gyűlésnek. — Meg-tartották szavokat némellyek a' *Korszikaiak* közzül; de sokan állhatatlanok voltak, 's által - adták az óltalmok alatt lévő Erösségeket a' Frantziáknak.

Elegyes Tudósítások.

A' *Párisba* költözött pártos *Lüttichieket* utól érte a' szükség; folyamodtak tehát a' N. Gyűléshez. Ez, hogy ne láttassék nem akar.

akarni rajtok segíteni: 50 ezer livrát adatott nékiek. De ez, majd csak annyi a' sok kiköltözött, 's oda haza a' jól éléshez hozzá szokott *Lüttichieknek*: mint kilentz medvének egy vatzkor (vad körivély).

Dümúrié, Helvétziában, 's nevezetesen a' *Bernai* Kántonban szándékozott megtelepedni; de a' mint egy Német Birodalmi tudósítás tartja, eleve tudtára adatott, hogy csak másutt kereskedjen. April. 27. dikén *Stuttgárdból*, *Heilbrunnba* érkezett; onnan pedig 30. dikén *Würtzburgba*. Ez a' Város meg-izente neki, hogy 3 napnál tovább benne ne maradjon.

Az a' hír érkezett Bétshé *Spirából*, hogy *Vurmser* Vezérünk terhes betegségbe esett.

Az *Angliai* Udvari Újságnak egy közlébbi Darabja, 27. Kereskedő Házakat számlál elő, mellyek mind egy fél hét alatt bankrutáltak, és magok esete által, sok száz kisebb kereskedő Házakat is megbuktattak. Ez a' romlás onnan származik, a' mint írják, hogy sok Grófságaiban Angliának, nagyon rakásra gyűlt a' had előtt, a' Frantzia papiros pénz. *Pitt* Úr rajta van minden módon, hogy fel-emelhesse a' megbukott Házakat.

A' *Löveni* (*Lovániumi*) Universitas, száz ezer forintot ajándékozott maga jószágántából ő Felségének.

Frantzia Ország.

Custine, a' Diktátorság' fel-állításának javaslása mellett, keményebb letzkét adott a'

a' Nemzet-Gyűlésének, mint sem el-halga-
hatta volna azt tsendes vérrel a' Jakobi-
nusság. Fülibe menvén a' közönséges morgás
Custinenek, újra levelet botsátott April. 20-
dikán a' N. Gyűléshez. Simította a' dolgot,
a' mint lehetett; de alig ha még is egészen
el-simíthatta. „Hallom, úgymond, hogy
az a' levél, mellyet én akkor irtam, midőn
Dümúrié Haza-árulóvá lett, mindenféle
rágalmazásokra szolgáltat alkalmatosságot.
Kéntelen vagyok tehát, még egyszer szólni
magamról. Hibásan vélekednek az én karak-
terem (természeti tulajdonságom) felől. —
Minden reám való gyanakodást el-oszlat
az én életem; tsupán gaz **Embertől** telhetik-
ki, hogy engem' szóllyon **szapúllyon**. Meg-
újítom esküvésemet, mellyel a' szabadság',
és Közöns. Társaság' ügyéhez való hívségre
köteleztem magamat. Altal fogja egyszer
látni valahára ez a' Nemzet: ki árnítja őtet,
's ki szereti szivessen az ő ditsőségét, és
maga-uraságát. Tsak azok, valóságos
Baráti a' Népuek, a' kik a' Törvényeknek
fenn-állásokat kívánnák. Sokszor ki-tettem
már én, életemet kotzkára a' Hazámért;
Dümúrié, a' veszedelem' örvénnyének szintén
szélére vitte Frantzia Országot. Már a' vesze-
delem el-múlt; tsak akkorra való vólt, a'
mit én irtam, midőn leg-félelmesebbeknek
mutatták magokat a' környülállások. Örven-
dek rajta, hogy a' melly nagy eszközöket
akkor javaslottam vólt: már most nem tsak
szükségtelenekké lettek azok, sőt még vesze-
delmes is volna most már azoknak elő-
vétele. Elő-mutatom a' módokat, mellyek
ál-

által igyekezem, a' reám bizott Ország-Ofztályokat minden meg-támadás ellen óltalmazni, 's állandóvá tenni fegyvereink' ditsőségét. — Ha tsak ugyan protzesszus indítatik ellenem, úgy fogom én ennek szempillantását nézni, mint életemnek leg-szebb idő-pontját. Kötelezni fog az engem, hogy egész Frantzia Ország előtt mutassam-meg: melly ártatlanúl viseltem légyen én magamat. Várom protzesszusomat azzal a' tsendességgel, és hideg vérrel, mellyet soha se vehzhet-el egy valóságos Republi-kánus. “

Egymást érik a' dorgáló, és intő Depu-tátziók, 's Irások, mellyek által letzkét kapnak a' Nemzet' Attyai, hogy ne tziva-kodjanak egymással; hanem fő hivataljok-hoz képest, illendőképpen viseljék magokat, 's tsendes okossággal munkálódjanak a' köz-jó' doldában. A' *Szent Antal* nevet viselő *Párisi* híres külső Város' Küldöttje *Gouchon*, leg-vastagabban a' lelkekre beszélt a' 700nál felesőbb számú kis Királyoknak; de a' mint látzott, az vólt egész beszédjének a' tzéllya, hogy a' Jakobinusokat az Egekig emellye; árnyékot vessen ellenben a' Nzeti Gyűlésnek okorabban gondolkodó részére. Nagy komplementet tett azonban a' Depu-tátciónak a' Nti Gyűlés' Elölülője, 's le is ültette azt.

Olly különböző tudósításokat vett a' N. Gyűlés mostanság *Páris* Városától, a' kenyér' dolgában, hogy a' panaszok, és bíztatások költsönösen váltották-fel egymást előtte. Hogy hazugságban ne maradjanak
a'

a' Városi Elöljárók, különbkülönbféle ment-
ségeket gondoltak - ki a' magok előbbeni biz-
tatásaiknak meg - igazítására ; p. o. hogy
feles számmal tértenek vissza a' ki - költözött
Frantziák közül Párisba, kik is el - változ-
tatván ruhájokat, rakásra veszik a' kenyeret,
's annakutánna titkon vízbe hánnyák 's a't.

Frantzia Országának új polgári alkot-
vánnya eránt, szabaddá hagyatott nem csak
Hazafinak, hanem még Idegeneknek is,
minden különbség nélkül bé - adni magok'
vélekedéseiket ; de csak ugyan különösen
egy Deputátzió állíttatott - fel annak ki-
dolgozására. A' különbkülönbféle projektu-
moknak meg - vizsgálása végett, ismét hat
személlyekből álló Deputátziót nevezett - ki
a' N. Gyűlése. Ezen Deputátzióknak mintegy
két százig való projektumok adattak által,
mellyek felette különböznek egymástól. Ki
azt komendállyá, hogy három nagy trian-
gulumra (3 szegületű részre) kell osztani
Frantzia Országot ; ki 500 ; ki pedig 25 ezer
apróbb részekre való fel - osztást mond jobb-
nak. Leg - alkalmasabbnak találtatott az
a' projektum, mellyet az ennek készítése
végett fel - állíttatott Deputátzió dolgozott.

Erdély Ország.

Maros - Vásárhelyről, April. 30-dikán.

„A' Konstantzinápolyi Udvarnál volt
Frantzia hajdani Követ, minekutánna Szé-
benben múltatott volna darab ideig : mai
napon érkeze ide, két kotsival, 's egy tár-
szekérrel. B. Nalátzi Isván Úrfinál evett
egy kis jó ízű úti ebédet, melly után Buho-
vina felé vette útját.“

Besz.

Besztertzen egy szörnyű történet esett. El-mátkásodék t. i. egy városi Legény, egy Leánnyal; de a' szegény Legény éppen a' lakodalom' napján meg-dühösödék. — Ebből ugyan csak semmit nem tudván a' Szülék, tsendessen alunni mentenek, 's reggel a' Leányt vériben fetrengve találák halva ágyában; a' Legényt pedig mezítelen mindenfelé kapdosva a' házban. Egészen ki harapta vólt Mátkája' gégéjét; melyért is, ne hogy azon gyógyúlhatatlan állapotjában másoknak is kárt okozzon, agyon lövetteték. “

B é t s.

A' múlt Szombatról is el maradt a' híres Ballét, hanem végre tegnap született meg. — *Diánna, és Endimion*, vagy *A' Szeretet diadalma* nevezet alatt. Nem hamar vólt egyszer egyszer olly tele az Udvari Teátrum. Mindenek felett tettett *Viganónéban* karjainak, 's egész testének sok kellemetességgel (grace) való hordozása 's alkalmaztatása. Tettett *Viganó* maga is mesterséges tántzára nézve, úgy nem különben *Mariatti* újj Tántzos Leány, kiket ki hitt a' Tántz végezetével a' Publikum, velek való különös meg elégedésének bizonyítására.

„A' *Bétsi* Udvari Újságnak még mind ez ideig is nagy részét azon áldozatok foglalják-el, mellyeket tesznek sok jó szivű Pátrioták a' most folyó háborúra nézve. — Meg-nevezett már egynehányakat a' *Magyar Hírmondó*, kivált azok közzül, kik Hazánkból valók, 's jeles tselekedeteikkel, másoknak is serkentő például kívántak lenni. Ezen

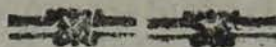
jó szivü Hazafiak közzé tartozik, Örmény Nemzeiből való Tisztelen. *Buzáti Karátsoni Adeodátus*, most itt lakó áldozó Pap Ur is, a' ki, három testvér Attyafiaival egygyütt, kik *Ns Ugotsa* Vármegyének *Tisza-Újlak* nevü Kir. Kam. Helységében birtokosok, tizenkét Huszároknak ki-állításokra meg-kivántató költségeket, és 12 lovat ajánlott ő Felségének. — Tisz. *Karátsoni* Úrnak testvér Nennyétől született, 's most itt Physikát tanuló *L. B. Meretzai Kápr Antal* Urfi is 50 aranyokat adott által ő Felségének, melly summát az idevaló Physikusok tettek-öszve hadi segítségül, 's által-adónak a' fennnevezett Urfit választották, sok jeles tulajdonságaiért. Ezen Urfi is Örmény, Nemzétére nézve, 's *Bukovinának Szutsava* Városából vette eredetét, a' hol néhai *II. Jósef* Tsálszár, útazása' alkalmatosságával, ezen Familiának házában több napokat töltött nagy meg elégedésére, és azt minden költség nélkül, *Meretzai* jószágáról nevezendő Nemességre emelte, a' Közjó, és különösen a' Ts. Kir. Katonaság mellett tett sokféle érdemeire nézve. Istenben bódlogútt *II. Leopold* Tsálszár pedig, az utolsó Török háborúban gyűjtött, 's *Hg Koburg*, 's több más Generalisok, és Fő Tisztek által megbizonyított érdemeiért Báróságra vitte, a' mint az arról 1791 ben Júl. 15-dik napján ki-adott függő petsétes Levele (Diplómája), 's saját keze-irása ő Felségének bizonyosságot téstzen. “

„A' most Szerentséssen országló *Ferentz* Tsálsz. és Kir. Felség is, minekutanna Budán di.

ditsősségesen véghez ment Koronázása után Bétsbe érkezett volna, azzal kívánta megmutatni apostoli buzgóságát a' Katholika Hithez, 's kegyelmét az Örmény Nemzethez közönségesen, hogy annak számára itt Bétsben az úgy nevezett *Gundelhofban* lévő Sz. *Tamás* Apostol' Templomát által-adta, 's 1792-ben Júl. 8. dik napján költt Dekrétum szerént, Tisz. *Karátsoni* Urat nevezte Lelki Pálsztornak, és az Isteni-szolgálatoknak azon Templomban Örmény nyelven való Tévőjének. — Kívánta t. i. ő Felsége, hogy ezen, a' Katholika Hitben állhatatossan megmaradott, és a' kereskedés által az *indusziát* nevelő Örmény Nemzet, valamint Magyar, Erdély, Gallitzia Országokban, 's egyéb örökös Tartományjaiban ő Felségének: úgy Béts Városában is annak érdeme szerént gyarapodjon. “

„Következendő érdemes Urak is azon áldozatokat tett Pátrióták közzé tartoznak: Oroschein *Bogdánovits* régi, és sok érdemekkel magát meg különböztetett, *Stanislaopolyban*, *Gallitziának* Városában lakozó Örmény Familia, *Kiss Agoston*, Bánátusban fekvő *Ellemir* nevű; és *Lázár János* Ecska nevű Dominiumokat bíró Örmény Urak, kik mind ketten hat hat embert, és hat hat lovat adtak hadi segítségül ő Felségének. “

A' múltt postán küldött T t Újság-árkushoz tartozó Tóldalékot, küldjük a' mai postával.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Fünköst - Havának
(Májusnak) 17-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környüállások.

Az új Frantziák' hatalmas Ellenségeiknek száma, ismét kettővel szaporodott. A' mint t. i. eredeti hitelességű Florentziai tudósításokból olvassuk, félbe szakasztotta a' Neutralitást *Hetruria'* Nagy-Hertzege, 's reá küldött a' nálla volt Frantzia Követre, hogy 24 órák alatt el-takarodjon *Hetruriából*. — A' Nápolyi Felség is, kinek Kir. páltzája alatt mintegy hét millió Ember vagyon, mind szárazon, mind vizen téteti a' hadi

Y y

ké.

készületeket, 's deklarálta, hogy bé nem eresztí többé sehol is a' maga Tartomány-nyaiba a' Frantziákat, kik rútúl vissza-éltek ő Felsője' engedelmességével.

Korszika Szigete, nem esméri többé Annyáuk, Frantzia Országot. — Világosan írja ugyan is a' *Florentziai* Újság, hogy a' *Nagy-Britanniai* Király meg-tette Generál *Paolit* Anglus Marsallnak, 's *Korszika*' Gubernátorának, és az erről szólló Diplomát el is küldötte nékie különös Követ által; melly Diploma midön fel-olvastatott volna a' *Korszikaiak* előtt: igen örvendeztek ezek, 's ígérték, hogy készek vagyójokat, sőt életüket is fel-áldozni Hazájokért, 's Kormányozójokért. A' fegyvert fogott személyeknek száma, tsak hamar meg-haladta a' 15 ezeret. A' *Nagy-Britanniai* Király is meg-ígérte, hogy küld egynehány Regementeket, 's hadi hajókat segítségére.

A' múltt Április hónap vége felé minden nap várták a' *Genuai* ki kötő helybe, a' nagy *Spanyol* hajós Sereget, melly már Áprilisnak 16 dikán mutatta magát *Nizza* Városá előtt. Az *Angliai* roppant hajós Sereg is az említett ki-kötő helybe szándékozott, hogy ott a' *Spanyol* Országival eggyesülvén, és friss eleséggel meg-rakodván, egész erőben hozzá foghasson a' haramia, és Király-ölő Frantziák ellen való viadalhoz. (Ezek az Olasz Tudósítás ki-fejezése.)

Spirából, Máj. 2-dik napján ezeket írta egy jó Hazánkfia:

„A' mi Ns Regementünknek (Nádor-Ispány' Regementje') három Osztálya Ápril.

24-dik napján érkezett ide, minekutánna Erdély, Magyar, és Német Országokon keresztül masírozott volna egynehány száz mértföldeket. A' lovaink egy kevésbé megtsökkentek, nem csak azért, mivel a' hosszú menés meg-húzta őket; hanem azért is, mivel Német Országban nem adhattunk olly bővséggel szénát, és abrakot nékik, mintadtunk vólt Erdély, és Magyar Országokban. Ugy látszik, hogy ezen, Gen. Vurmser vezérlése alatt lévő Sereg addig nem mozdúl bellyebb a' Frantzia Földre, míg Moguntzia Vára vissza nem vétetik a' Frantziáktól. Ez a' Város szintén úgy fenn tartóztatja egy darabig előmentünket, mint tartóztatta vólt Nadorfejérvár a' múlt Török háborúban. — Némelleyek Regimentünkből már próbálták, hogy' kell Frantziákat vágni. A' próba után, éppen úgy félnek már most a' Frantziák a' mi veres süvegünktől (ezen Regimentnek veres süvege van, 's világos kék mentéje, és nadrágja) mint tartottak vólt attól a' Törökök. A' mi elől strásáló Huszárajaink fel-keresték vólt a' napokban a' Frantszélső vigyázókat, 's véletlenül rajtok menvén, mind le-aprították őket; csak kettőt erefztettek el közzülök, hírmondóul. Nem sokára ezen történet után, egy Frantzia Trombitás következő értelmű panaszt hozott Gen. Vurmserhez, hogy t. i. mi dolog az, hogy a' Ts. Kir. Katonák olly kegyetlenséggel viselik magokat a' Frantzia Katonák ellen, hogy midőn azok pardont kérnek is: ezek még is meg-ölik őket? — Generálisunk azzal válaszolt, hogy most új Katonák

jöttek Seregéhez a' Törökök elől, kik megszoktak ottan úgy bánni az Ellenséggel, 's már most azt egy könnyen el nem hagyhatják."

Hogy a' Frantziákat annál hamarabb ki lehessen szorítani a' *Német* Birodalomból, úgy intézték - el együtt a' dolgot ő Tsász. Kir., és a' Prussziai Felségek, hogy a' Tsász. Kir. Tartalék-Seregből, melly már a' múltt Mártzius hónapnak első napjaiban egészen hadi lábra állíttatott, 27 gyalog Batalionok e' folyó Május hónapnak 15-dik és 17-dik napjaira a' Tsász. Kir. Birodalom' szélein legyenek, a' honnan egyszeribe indulhassanak; nyomba kövessék ezeket 12 Svadron Karabélyosok, és 12 Svadron Huszárok. A' több 8 gyalog Batalionok, és 12 Svadron Vasasok olly egész hadi készülettel fognak meg-állapodni *Bavária'* szélein, hogy minden órában indulhassanak oda, a' hová parantsoltatnak.

A' *Maintz* körül lévő egyesültt Sereg, három Korpusokra osztatott-fel. Jobb kéz felől, Hg *Hohenlohe'* Korpusa, *Carlsberg*től fogva, *Landstuhl*, *Kaiserslautern*, *Hochspeier* helyeken által, *Frankensteinig* terjeszti ki magát. A' második Korpus, mellynél lessz Hg *Braunschweig* Kormányozó, *Neustadt*, és *Landau* között foglal helyet. A' harmadik, Gróf *Wurmser'* kormányozása alatt, *Fischlingen*, és *Lingenfeld* között fog táborozni. *)

A' *Prussziai* Király, két Fiaival együtt, az ostromló, és szemmel tartó Sereg között választott helyet magának a' Tartalék-Se.

Seregnél, melly áll 3. Batalion Testörzökből, és 10 Svadron *Bayreuthi*akból.

*) Ezen három Korpus leg-alább is tiz mértföldnyi járó földet foglal el, *Spira* Városától fogva, bé *Bipont* Városa felé; úgy hogy ezen hosszú, és erős linea által, *Custine* Fr. Generális' Serege egészen el van szakasztva *Moguntzia* Váráról. — *Custine*, a' mint X x árkusunknak 673-dik levelén már említettük volt rövideden, túl *Landau* Frantzia erős Váron két jó mértföldnyire, keményen bé van sántzolva, és le-vágott fákkal (*Ferhau*) erőssítve *Weissenburg*nál. Ezen Tábornak jobb szárnyát a' *Rajna*-vize, bal szárnyát pedig a' *Wasgau*i hegyek óltalmazzák. Elötte van *Landau* Vára, melly rakva van Frantzia Katonákkal. Ezen Tábornak előljáró Serege 13 ezer Emberből áll, Gener. *Houchard*' vezérlete alatt. A' második lineáját, *Xaintrailles* Gen. vezérli; a' jobb szárnyát pedig, melly 10 ezerből áll, *Ferrieres* Generális.

April. 27-dikén költt *Hágai* tudósításból olvassuk, hogy a' Tsász. Kir. Seregek' számára temérdek sok puskaapor, és golyóbis vásároltatott *Hollandiában*.

Elegyes Tudósítások.

Néhai Frantzia Vezér *Dumúrie*, nagy meg-illetődéssel értette nem tsak magános, hanem közönséges Levelekből is, hogy őtet azzal vádollyák *Párisban*, mintha az *Aureliánusi* Hertzeget akarta volna Frantzia Ország' Trónusába ültetni, olly tzéllal, hogy
ez

ez ismét költsönös segítségül lenne majdnéki, a' Belgyiomi Fejedelemségnek elnyerésére. — Ezen rágalmazásnak megtáfolása végett, egy jelentést küldött *Frankfurtból* April. 20-dikán *A. Belgyiomban* lévő Ts. Kir. Minister Gr. *Metternich*hez olly kérése mellett, hogy tétetné azt közönségesse a' Gróf Ur, hadd láthassák belölle az ő Hazája' Fiai, 's mások is, hogy semminémű tzimborasága nem vólt néki az *Aureliánumi* Hertzeggel; következésképpen igaz az, a' mit két elsőbb jelentéseiben mondott: hogy t. i. az egyszer bé-vett, de szerentsétlenül meg-vetett Konstitutziót igyekezett ő helyre állítani, 's vissza szerezni a' Korona' törvényes Örökösének a' Királyi hatalmat. — A' fenn említett Jelentésnek értelme így következik:

„Mivel úgy esett értésemre, hogy gyanúság támadott az én gondolkozásom' módja eránt, mintha nékem tzimboraságom lett volna az *Aureliánumi* Frantzia Hertzeggel, a' ki *Egalité* név alatt is igen esmeretes; én pedig a' Világ' kintséért sem akarnék meg-fosztatni attól a' betsülettől, mellyet naponként tapasztalok mostan magam eránt: akartam ez okon mentől előbb jelentést tenni rólla közönségesen, hogy én valamelly *Aureliánumi* Faktciónak lételéről legkissebbet se tudok; azzal a' Hertzeggel, a' kit mondanak az említett Faktzió' Fejének, vagy szinlett okának, soha nem tzimboráskodtam; felölle soha semmi nagyot nem tartottam; azon szomorú idő-ponttól fogva pedig, mellyben el-szaggatta ő a' vérség' kö-

köteleit, és minden esmeretes törvényeket meg-rontott az által, hogy halálára voksolt igen istentelenül a' szerentsétlen *XVI. Lajos-nak*, 's erről való értelmét utálatos szemtelenséggel ki-nyilatkoztatta: — nem tsak utáltam ötet, hanem bosszankodtam is reá méltó juson, és kívántam, hogy bártsak szoros protzeffzus indíttatnék ellene. A' minézi az ő Gyermekait: ezekről olly hiedelemben vagyok, hogy éppen annyi virtusokkal ékeskednek, mint a' mennyi vétkekkel vagyon az Attyok bé-fertéztetve. Ugy szolgáltaok ők az én kormányozásom alatt vólt Seregeknél, hogy semmi nagyra-héjjazást nem mutattak, és fundamentomossan senki se mondhat ellenek semmi rosszat. A' leg-öregebbiket igen barátságosan szerettem, 's betsülöm érdemeiért, és meg se tsalattatok, úgy itélem, ha azt hiszem felőle, hogy nem tsak nem esdeklik ő a' Frantzia Országai Királyság után; sőt a' Világ' végére szaladna inkább, mint sem meg-engedné, magát a' Frantzia Trónusba ültettetni. — Jelentem egyébaránt, hogy ha ő, az Attya által el-követett gonofságok, és a' Néplázzaftóknak, 's rend-bontóknak utálatos tselekedeteik után arra jőne, hogy az eddig mutatott virtusai, 's a' gyengeség között habozni találna; ha ugyan nem jó vólna-é? haszonra fordítani azt a' szörnyü változást, melly a' Nemzetnek okosan gondolkodó részét, 's egész Európát gyászba borította; és ha talám annyira is meg-vakítaná ötet a' nagyra-vágyás, hogy még a' Koronára is ásítózna: már úgy örökös gyűlölője lennék né.

néki, 's hasonló utálója, mint vagyok az Attyának.

A' *Velentzei* Közöns. Társaságban fekvő *Verona* nevezetű híres Városnak egygyik kapuja előtt, négy, nem utolsó rendű akasztott Emberek tüntek a' Lakosok' szemeikbe Ápril. 12-dikén reggel. Mindenik akasztott Ember' nyakából egy egy tzedula függött, mellyre e' volt írva: *Haza-háborító*. Ezeket, a' Státus' Inquisitori végeztették-ki; más 12 személyeket pedig, kiknek hasonló képpen Frantzia Jakobinismusból állott a' bűnök, *Velentze* Városába küldötték az öntömlesztbe, mellyből nagyon rövid által-út szokott lenni a' halálra.

Az 1792-dik katonai elztendőnek lefolytával, *Tseh Országban* 24568 házasságok, 125454 születések, 's 85035 halálozások számláltattak. — *Morva Országban*: 12661 házasságok, 62845 születések, és 9144 halálozások. — *Stájer Országban*: 6741 házasságok, 30838 születések, 's 23054 halálozások.

A' *Tseh* Orzági Primásságot, és *Prágai* Érsekséget, melly üressen maradott volt, Gróf *Przechikowszki*' halálával: az eddig volt *Tournayi* Püspöknek, született *Salm-Salmi* Hertzegnek adta ő Ts. Kir. Felsége.

Stokholmból írják, hogy az ott lévő *História*', és *Szép-Tudományok*' Akademiájának, nem volt még eddig soha is Affzony Tagja; hanem lett egy mostanság, még pedig külföldi Tagja, úgymint: *Bétsben* la-

lakó *di Giovane* Hertzegné, született *Mundersbach* Bárá. Asszony, kinek ritka talentomiról, és nagy tudományjáról bizonyyságot tesznek az általa ki-adott belses Munkák.

Frantzia Ország.

A' Nemzet-Gyűlését ugyan le-festette mosánság ismét, tulajdon füle-hallottára egy a' Tagjai közzül — *Bürot* nevezetű — „Nyomorútt állapotban vagyunk mi, úgymond, és kéntelenek vagyunk le-tenni a' Közjó eránt való reménységünkről, ha még tovább is azon gonofztévők után kell hallgatnunk, a' kiknek közepette vagyunk. — Valósággal semmi erőnk sints nekünk a' Státusban. Egy közönséges Hivatal, sőt egy Társaság sintsen *Párisban*, mellynek több hatalma ne volna, mint minékünk. Körül vagyunk véve Haramiak által, kik, a' Hadi Tanácsban, a' Tengeri dolgokra ügyelő személlyek között, a' Kormányfélékben, 's magunk között találtnak. Egy szomszéd Kávéházban van az ő tanyájok, a' hol minden nap gyakorolják a' magok vérengző okoskodásokat, 's öszve esküdöznek egymással, hogy több több vért igyanak. Ez, igen természet szerént való dolog. A' ki bé-mártotta egyszer emberi vérbe a' maga kezét: inkább fogja az, azt kívánni naponként. — Hogy meg nem büntettétek Ti ezeket, nem a' Ti szivetek' hibája az. Ó! érzettétek Ti azt jól, hogy büntetésre volnának méltók ezek a' nagy gonofztévők; de nem volt módotok benne, hogy meg.

bün.

büntethették volna őket. Eggy ezen Selmák közzül, (N. Gyülési) végzés szerént törvénybe idéztetett; de ki tekerte magát az igazság' kezei közzül; és hogy Ti annál inkább meg - alatoníttassatok: mód nélkül való tiszteletek tétettek annak, 's győzedelmi pompával hozatott - bé ide közitekbe. Nem az Aristokraták okozták, a' Mártz. 10, és 11-diki öszve - esküvést; a' Jakobinusok között vagynak annak szerző okai."

Durand Maillane azt vettette utánna a' *Buzot'* szavainak, hogy *Marseille (Marsilia)* Városában bizonyos summa pénzt tettek-fel a' Jakobinusok azon öt Tagjaira a' N. Gy. nek, kiket *des Bouches du Rhone* nevezetű Ország - osztály küldött. Nagyon fel-buzdúlt ennek hallására; a' bal oldalon álló Rész. Mind addig nem kezdődtek a' tanátskozások, míg ki nem takarodtak a' Hallgatók a' Gyülés' palotájából; hanem akkor osztán bezzeg lett lárma.

A' Seregeknél lévő Fejér - személlyeket maga is meg - sokallotta a' N. Gyülés, mert 30 ezer Férjfiakból álló Korpusnál leg alább is tartózkodott nyóltz ezer Asszony; meghatározta tehát, hogy mosni, főzni 's a' t. hány Asszonyok maradhassanak, ez vagy amaz Seregnél; a' többeknek vissza kell térni minden különbség nélkül, ha mindjárt katonai szolgálatot tettek is.

A' Királyt kívánó Felekezet' állapotjáról szóló tudósításoknak oda megy - ki a' summája: hogy ámbár egyszer másíszor húl -
lot.

lottak - el abból is, tsak ugyan nem tett még az le tellyességgel a' maga szándékáról. — Melly erőssen fogta különösen *de la Vendée* nevezetű Ország-osztályban a' dolgot, nyilván meg - tetfzik abból, hogy tudósítást vévén onnét April. 29-dikén a' *Párisi Tanács*, mindjárt azon éjtzaka köv. buzdító Jelentést nyomtattatott, 's hirdettegetett - ki minden piatzokon. „Hallyátok - meg Polgárok! — Verik fére a' harangokat *Vendée* környékén. A' Haza hiv oda Titeket, vigyétek magatokkal a' ti patriotismustokat, és erőtöket. Egy pártosnak se kegyelmezzetek - meg. — Irsátok - ki ezen ellenségeit a' szabadságnak; puszttítsátok - el ezen követőiket a' külső Hatalmasságoknak, 's *Dümúrié*' tzimborásait. Siessetek a' Haza' szabadítására. Nints itt helye a' tanátskozásoknak, és protzeffzusoknak. *Párisiak!* tsak a' nevetek is fel érnéktek egy Sereggel; meg - reszketteti ez a' szabadság' ellenségeit. Most van alkalmatosságtok, hogy állandóvá tegyétek ditsőségteket, 's meg - szabadítsátok a' Közöns. Társaságot. Mindent reményl ez ti töletek, leg - hívebb Baráti vagytok Ti néki — sőt Fiai. Meg ne hagyjátok ölni az Anyátokat Polgárok! — Polgárok! ragadjatok fegyvert indullyatok az ellenség ellen; 's térjete minél előbb győzedelmes fővel vissza, hogy el - beszéllhessétek vitéz tselekedeteiteket a' ti Feleségeiteknek, Gyermekeiteknek, és Polgár Társaitoknak, és a' Köz. Társaság' meg - szabadulása főképpen a' ti munkátok fog lenni. A' Közöns. Tanács azt végzi, hogy

a

a' Had-Minister minden Volontéroknak, a' kik *Vendée* felé indulnak, a' fegyveres Házból fegyvert osztogattasson, adasson ruhát, és egyéb szükséges készületeket is a' tellyes lehetőségig. Villza-jövedeleik után, nállok marad a' ruha, és fegyver a' Volontéroknál."

Férjfit, Affzonyt, Világít, Egyházit, mind rakásra ölet *Párisban* az úgy nevezett Revolutzionális Törvényfűzék; valaki nem Jakobinus-módra ír és szól. — *De Gironde* nevezetű Ország-osztály Deputátusokat küldött a' Nmz. Gyűléshez, 's kérte, hogy ne engedné olly kémélletlenül ontatni az Embervért. — Némelly Tagjai a' N. Gyűlésnek azt javaslották, hogy gyakran kellene változtatni a' Vér-Tábla' Biráit; mert a' melly Ember sok ideig hozza a' halálos szententziákat: nagyon hozzájok szokik végre azokhoz, 's levetkezi az emberi érzékenységeket. — *Thuriot*, ellene mondott ezen javaslásnak. Tsak azért beszéllnek, úgy mond, a' Revolutzionális Birák ellen, hogy azok eljártak kötelességekben. Eggy ezen meg-ditsért Birák közül, így szólott: „Hallatlan dolog, a' mi *Maraton* esett. — Azért vették őtet üldözőbe, mivel azt mondotta, hogy még két vagy három száz ezer fejeket el kellene üttetni. Én úgy tartom, hogy két milliónál is többet kellene." Ez is bizonyysága annak: melly nagy légyen Frantzia Országban a' Nem-Jakobinusok' száma.

B é t s.

Tsászárné ő Felsége, a' jövő Hétfőn — Májusnak 20 dik napján — megy először közönséges Isteni-tiszteletre, gyermek-ágya után. Azon nap az Udvari Teátrumban fog meg-jelenni, *Axur* nevű Olasz Operán, melly alatt *Vigano*, és a' Felesége tánczolni fognak. Tánczolnak azután következő Kedden is, és a' melly pénz gyűl akkor a' Teátrum' kasszájába: az mind övék lesz. Örömet nem mennének-el *Bétsből Pétersburgba*, ha az Udvar, kéréseknak eleget tenne. Egy esztendeig való tánczokért ketten, három ezer aranyat kívánnak, melly summát mivel az Udvar nem könnyen ad ki mostan: némelly fő Gavallérok szándékoznak annyi aranyakat öszve tenni, tsak hogy meg-tartóztathassák ha tsak egy esztendeig is, ezen két remek Tánczosokat. A' két Udvari Teátrum, *Galarati* nevű Olasz Úr' kormányozása alá fog a' jövő Október' elein menni. A' mint halljuk, két idevaló gazdag Hertzegek vették azokat árendába, 's a' direktziót ezen értelmes Olasz Úrra, és *Abbate Casti* híres Olasz Poetára bízták.

A' jövő héten kezd már az Udvar, nyári lakó helyére a' Városból ki-költözni. Két iffjú Fő Hertzegek a' *Hetzendorfi* Kastélyba mennek, a' hol himlő fog beléjek óltatni. Más Fő Hertzegek, és Hg Asszonyok a' *Schönbrunni* Kastélyban fognak nyaralni. Magok Tsászár, és Tsászárné ő Felségek pedig, Nádor-Ispány ő Kir. Fő Hertzege-
gé-

gével együtt, *Laxenburgba* mennek nyári mulatásra. (*Laxenburg*, 3 óránnyira vagy on *Bétshez*, *Sopron* felé.)

Erdély Ország.

„Mindenfelől úgy hallik, hogy ezen 1793-dik esztendő, egy lessz, a' leg-termékenyebb esztendei között *Erdély Ország*nak.“

Szebenből, April. 28-dikán.

„Írták az *Urak*, hogy a' *Portánál* volt *Frantzia Követ*, Gróf *Choiseul Gouffier*, *Konstantinápolyból* jöven, itt meg-állapodott. Igen is, mulatott itt ezen derék tanultt *Ur* egynehány hetekig. A' szállása volt *Erdély Ország*' mostani *Kommendánsa* Gróf *Mitrovsky*' házában. El-járt *Szereda* napokon, *Fia*stól együtt, Gr. *Mitrovsky*, B. *Bruckenthal Sámuel*, *Rall*, *Enzenberg*, *Keglevits Generálisok*', 's más több *Uraságok*' társaságában, az *Evang. Gymnasium*' *Auditóriumába* musikára, 's nagy meg-elégedéssel halgatta a' többek között *Rosenfeld*, és *Enzenberg* *Kisasszonyok*' énekléseket; *Zechenmayer* *Úrnak* pedig hegedülését. — En igen örvendem, hogy szerentsém lehetett, a' *Tudományoknak* egy illy' nagy *betsülőjét*, és elő-mozdítóját személyyessen tisztelnem. Közlötte velem ezen derék *Ur*, ama' nevezetes munkájának *Voyage Pittoresque de la Grece* még csak írásban lévő folytatását, az ahoz tartozandó rajzolatokkal együtt, mellyek között különös emlékezetet érdemel *Attika*' *Mappája*. Eggyetlen egy hely sinsz ebben, mellynek hosszását, és szélességét

meg

meg re határozta volna a' Tudós Szerző. Szándékozik ezen Mappát különösen is kiadatni *Angliában* a' Gróf Úr. Nagyon derék *Trója'* mellyékének, egész' a' *Gargara* hegyéig való ábrázolása is. Ennek a' kópiáját (mássát) adta ki Lipsiában *Le Chevalier*, úgymint a' kit sokáig tartott *Choiseul* Gróf, maga házában, 's útaztatott is a' maga költségén. Holnap indul el innen *Pétersburba*. — A' jövő postán bővebben fogok írni rólla. “

M a g y a r O r f z é g.

Budán, a' Magyar Teátrumi Társaság, ezen hónapnak hetedikén próbált először énekes Játékot adni; 's közönséges megelégedését nyerte a' Publikumnak. — Az Énekeket szerzette *Szalgay* Úr; a' melléjek való Musikát pedig *Chudi* Úr.

J e l e n t é s.

Sövényházáról, Májusnak 12-dikén.

„Kedves Hazánkban nagy elő-mozdítására szolgált az a' Közjónak, hogy néhai Istenben bódogúlt *Mária Therésia* — Nemzetünknek hasznára törekedő Királynénk — nem különben Istenben bódogúlt *II. Jósef* Császár is, Hazánkba a' finom gyapjas juhokkal való gazdálkodást be-szerzette, és temérdek költségekkel ezen hasznos, és díszes barmotskákat el-szaporíttatta. Ugyan ezen fajzatokból vette eredetét, *M. Neuhold János* Udvari Tanácsos Úrnak nevezetes

Sö-

Sövényházi finom gyapjas nyája is, mellynek szaporításához olly szerentséje vala, hogy az már a' fel-tett számot fellyülhaladja. Annakokáért jelentetik az érdemes Hazafiaknak, hogy az említett díszes nyájból mind kosok, mind anya-juhok feles számmal fognak el-adattatni. — A' kinek tehát szándéka vagyon, eme' finom barmotskákból venni: értekezhetik azok eránt *Győr Vármegyének Tő-köz* nevezetű Protzellzusában (Ofiztályjában) *Sövényházán*, *Öttevényhez* nem messze. Egyébaránt bizonyossá tétetnek arról az érdemes Hazafiak, hogy az egész nyájjon az igazi meg-kivántató díszesség, és finomság meg fog találtatni. — A' kosoknak árra 9 forint; az anya juhoké 6 for. 40 kr. “

* * * * *

Ausztriai Belgyiom' Kormányozójává Apr. 28-dikán lett örvendetes és pompás béiktattatásáról Károly Fő Hertzegnek, bővebben fogunk írni a' jövő Postán, valamint azon emlékezetes szép pénzről is, melly Bétsben veretett Néh. F. XVI. Lajos Fr. Király emlékezetére. — Egy tallérnyi nagysága vagyon ezen pénznek. Az árra négy forint.

Küldjük az utolsó három, az az, L, M, egész, és N fél árkusokat, a' magokat későbbben jelentett Előfizetőknek számokra.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENG E D E L M É V E L.

Költ Bétshon, Pünköst - Havának
 (Májusnak) 21 dik napján, 1793-dik
 Elztendoben.

Hadi Környütlállások.

Valenciennes Frantzia Vár aló', Máj.
 nak 9-dik napján. — „Nem sok, de
 nyomos dolgokat kívánám közleni az
 Ur-kkal. A' mi kedves Fő Hadi Vezérünk,
 Herizeg Koburg, öt kisebb Seregekre olz-
 totta Armádiáját, 's úgy állította ki a' Fr.
 Seregek, és 5 Fran. Várak ellen; úgy hogy
 közel 20 merítöldnyi e nyúló lántzat for-
 nálnak mostan Seregeink. A' bal Izár-
 nyat ezen hollú lántznak F. M. L. Lantour
 vezéli, a' Muubeuge (Mobörs) Frantzia
 Z z Vá.

Várat őriző, és *Charleroi* Várunk felé lévő Frantziák ellen. Maga Hertzeg *Koburg, Valenciennes* Fr. Várat tartja kezében, és az azon túl egy kis mértföldnyire, *Famars* nevű helységnél fekvő Frantzia Tábort. — Közötte, és *Latour* között, még egy kis Sereg van, melyet Hg *Reisz* Oberster vezérel. A' Gróf *Clerfait* alatt lévő Sereg, *Condé* Frantzia Várat blokkolja, az az, elszakasztván tőle minden Fr. segédet, maga' feladására kényszeríti. A' Hg *Württemberg* alatt lévő Sereg közel fekszik Gróf *Clerfait*' Seregéhez. A' lántz' jobb szárnyát az Anglus, és Hannoveránus Seregek formálják, és *Lille* Fr. Várat vették szembe. Gyönyörűség nézni a' szép Anglus Katonákat, 's ezeknek válogatott derék lovaikat.

Májusnak első napján hajnalban ezt az egész hosszú lántzát Seregeinknek, de kivált ennek közepét, melyet maga Hg *Koburg* vezérel, egész erejekkel meg-támadták a' Frantziák; de mindenütt vissza veretettek nem kevés károkkal, és egész *Famars*-nál fekvő táborokig kergettettek. — Hg *Koburg* meg-köszönte írásban, a' Generálisoknak, Stabális, és minden Fő Tiszteknek, 's az egész Katonaságnak, ezen nap mutatott vitézségeket. Meg-köszönte különösen névszerént az Agyúsoknak (*Artillerie*), *Eszterházy*, és *Barkó* Huszár, 's *Sztáray* gyalog Magyar Regementeknek, és az Uhlánus Szabad Seregnek, példás magok' viselkedet, 's azt az egész Armádiánál publikáltatta.

Midőn Májusnak első napján mindenfelől meg-támadták volna Seregeinket a'
Fran.

Frantziák: *Mobözsön* alól, *Koburg* Reg.béli lovas Kapitány *Moltor* Úr véletlenül rajtok hajtott, 's vissza - térítette őket bé - vágott erdejekbe. Lineánk' jobb szárnyán pedig, midőn ellenünk, és a' Hannoveránusok ellen jöttek volna, *Tournai* Várához nem messze fekvő *Rume* faluig, 's onnan vissza nyomtak volna bennünket: reájok mentek friss lovas Katonáink, és az *Yorki* Hertzeg' személlyes vezérlése alatt lévő Hannoveránusok, 's vissza verték őket; 20at közülök meg-öltek, 1 Tisztet, és 12 Embert el - fogtak, 's elvettek tőlök egygy ágyút. — Május' 2 dikán vilzont szerentsét próbált az Ellenség, Hg *Koburg*' Serege ellen; de *Otto* Generálisunk által vissza verettetett. Ez alkalmatossággal *Barkó* Huszárai, a' Frantziák' Földvására (Redout) mentek sebes nyargalvást, 's le is nyakaztak ott 72 Frantziát. Májusnak 4dik és 5dikén, a' szélső őrizetek között estek holmi apró tsetepaték. Máj. 6dikán, ismét meg - támadták Frantzia Uraimék bal szárnyunkat; de torkokra fórt a' maga - vetiség. Május' 7dikén hajnalban, ugyan az történt rajtok. Dél tájban, *Valenciennes* Várából sok Vadászok jöttek Vitézeink ellen; de az *Eszterházy* Huszárok le - sóztak közülök 58 köz Embert, és két Tisztet. Ugyan ezen napon, *Latour* F. M. Ltot is meg - kísértette 4000 Frantziaság, 9 ágyúval; de 30an elvesztek közülök, 200an pedig sebbe estek: úgy kéntelenítettett vissza menni. Közülünk is hullottak - el egynéhányan. — Hg *Reisz* ellen is sok Frantziák indultak ugyan ezen idő tájban; de ezek se bódogúlhattak. —

Máj.

Máj. 3dikán, néhány rendbéli verokedések voltak. *Fanarsi* táborokból *Otto* Generálisunkra ütöttek a' Frantziák; hanem mind *Jalin*, mind pedig *Vergnies* falukból ki-
v reitettek. Ekkor igen viázúl viselték magokat *Metséry* Hadnagy, az *Eszterházy* Regementjéből; és *Maree* Kapitány a' *Barkó* Huszárok között, úgy mint a' kiknek vezérlések alatt, Huszáraink 51 Frantziákat le-
szabdaltak, és egy Tisztet.

Ugyan ezen a' napon igen nagy erővel jöttek a' Frantziák *G. óf Clerfait* Serege ellen, hogy ezt el verjék *Condé* Város alól. Soha talán jobban nem viselték magokat a' Frantziák, mint ezen a' napon; a' midőn egész setét estig verekedtünk velek, 's nem kevés bajjal verhattuk őket vissza, a' Prusszus, és Anglus Seregek' segedelmével. A' verekedés ezen a' napon leg alább is 15 óráig, mindég egy forma erőben tartott. A' mi részünkről a' holtak' és sebesek' száma leg alább is fel-megy hat százra. Öt Tisztjeink estek el. A' Frantziák' veszteségek sokkal nagyobb; mivel ők támadták-meg sántzolásainkat. — Egy mezőn olly sok holt és sebes Frantziákat nem igen látunk, mint ezen a' napon. Igen nevezetes tapasztalás az felölök, hogy mind a' holt, mind a' sebes Frantziák, kik a' tsata' helyén maradtak, nagyon bűdösök voltak a' pályinkától, mellyel ők kétség kívül nagyobb bátorságot akartak magoknak tsinálni."

* * *

Tegnap érkezett egy Staféta Hertzeg *Koburg*tól azzal a' hírrel, hogy a' Május' 8-
da

dikán esett verekezésben *Dampierre* Frantzia Fő Hadi Vezérnek el szakadt az egyik lábát az ágyú golyóbis. Máj 10-dikén újra nagy erővel jöttek Gr. *Clerfait*' Serege ellen a' Frantziák. A' verekezés, mind a' két részről igen véres volt. Részünkről a' holtak' és sebesek' számát mintegy 5000ra; a' Gróf *Clerfait*' Seregével magokat ölvéve kaptisolt Prusszusokét 3000ra; az Anglusokét mintegy 2000ra teszik: csak ugyan ez útal is vissza veregett az Ellenség. — *Mylius* Oberst. Ur is reá ütött a' *Dunkircheni* Frantzia Őrizet, melly előtt vissza vonta magát az Oberster Ur, *Füren*, vagy *Veurne* Városából; de csak hamar ismét vissza állott oda a' Hollandus Sereg' segítségével.

A' *Pedemontziumi* (*Piemonti*), és Ts. Kir. eggyesült Seregekről, azt írták *Turinból* Apr. 23-dikán, hogy már akkor mind a' határ lizeleken voltak. Ezen a' napon el indult a' *Carignani* (Királyi vérből való) Hertzeg is, Ts. Kir. Gen. *Straffoldóval* egygyütt *Demont* nevezetű Erősségbe, melly, egy igen magas kősziklán fekszik. Szándékozott utánok Apr. 25-dikén a' *Chablaisi* Hertzeg is, (a' Király Ötse); valamivel pedig későbbben maga a' Király is, a' Montferrati Hgel, és Ts. Kir. Haditármester B. *Devins*-el egygyütt.

A' *Szardiniai* Király lakó Városába — *Turinba* — 3 szökött Fr. Ingenieur Tisztek érkeztek a' múltt hónap' vége tájján, kik mindeképpen le beszéllették az ellenség Várainak miben létét, és az azokhoz való jutás módját. Azt is mondták, hogy a' *Szabaudi* úgy nevezett Nemzet-Gyűlése, nem bizván a' lakosokhoz, el lizedette tőlök a' fegyvert.

Oneglia Várát — melly a' *Genuai* Közönséges Társaság kerületében fekszik ugyan, de *Szabaudiához*, a' *Szardiniai* Király' örökségéhez tartozik — meg támadta Apr. 12-dikén, egy Fr. hajós Seregetske, melly állott: két öreg hadi hajókból, négy fregátokból, és négy ágyús tsónakokból; de a' tüzes golyóbisok zápora tsak hamar vißza nyomta a' Frantziákat.

A' Portugallus hajós Sereg, tizeneggy első nagyságú fegyveres hajókból fog állani, mellynek Admirálissává (Vezérjévé) nevezetett General-Lieutenant *Bernards Ramires Esquivál*.

Elegyes Tudósítások.

A' *Hollandiai* Közöns. Társaságnál lévő *Svéd* Követ azt írta Apr. 27 dikén, az *Amsterdami Svéd* Agenshez, hogy ő egy Tudósítást vett *Stokholmból* a' Királytól, melly szerént a' *Svéd* Udvar, tsalhatatlanul meg fogja tartani a' neutrálitást (részre nem hajlál) a' Fr. hadra nézve.

Még az *Amerikai Szabad Státusokon* kívül egy Hatalmasságról se' olvastuk, hogy meg esmérte volna Frantzia Országot, Közönséges Társaságnak.

Minthogy az új-módi gondolkodású Frantziáktól nem kevésbé őrizkedik *Portugallia* is, mint *Spanyol Ország*: ez okon, olly Jelentés téttetett a' *Portugalliai* minden Tartományokban lévő külföldi Konzulokhoz, mellynek ereje szerént köteleztetnek meg-írni a' magok Fejedelmeikhez, hogy a' melly Utazók ennekutánna, *Dániai*, vagy másunnan való hajókon szándékoznak *Portugal*.

galliába, passzust vegyenek a' Portugallus Követtől, vagy a' hol Követ nem volna, a' Portugallus Konzulól, melly passzusban nyilván ki legyenek téve: neve, születése' helye, 's állapotja az Utazónak, valamint az okai is, Portugalliába lelt útazásának. A' melly utazónak nem fog efféle passzusa lenni: bé nem bocsátatik az Országba.

Olasz Országának *Monte Christi* nevezetű hegyéről, 22 Frantzia terhes hajók, és két Fregátok szemléltettek Apr. 25-dikén. Gabonával voltak rakva a' 22 hajók, 's a' Marsiliai (*Marseille-i*) ki-kötő helybe szándékoztak.

Hiberniában most újra, húsz pártosok-
nál többen ítéltettek halálra.

Dümurie, tsak annyi ideig nyert enge-
delmet, *Stuttgard* Városában való mulatás-
ra a' *Vürtembergi* Hgtól, míg az útaxó hin-
taját meg-igazítottatta.

Ausztiai-Belgyiom' Kormányzója *Károly* Fő Hertzeg, Stafétát vett Maj. 4-dikén délutánni két órakor *Coburg* Hgtől, 's mindjárt indult az Armádiához.

B. é t s.

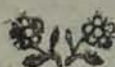
Pünköszt második napja (Máj. 20-dika) vala, a' F. Tsálszárné 's Királyné bé avattatásának Innepe. Ennek meg tisztelésére, egész pompájokban jelentek meg az Udvarnál, a' Fő Gavallérok, és Dámák dél-előtti tizenegy óra tájban 's le kísérték ő Felségeket az Udvari templomba. A' bé - avatandó Felség, kedves Fiát — *Ferdinand* örökös Hertzeget — ölében tartva, egy drága karfűzékben vitetett le a' Szentegyházba, mellyben minek-

utánna meg áldatott volna: a' Nagy Oltár eleibe térdepelt, 's rövid Imádsága után, a' bé-pótlált kis Hertzeget fel tette az Oltárra. — A' tzeremóniákat *Te Deum* végezte. Eltve az *Olász* Operára (Énekes Já ékra) öllze gyűlt temérdek Sokaságtól, háromszori Elyen kiállással, és taplólással fogadtattak O Ts. K. Felségek. — Ezen jeles alkalmatossággal nem tsak egyéb Házak; hanem még a' Kan zelláriák' 's más Dikasztériomok épületjeik is gazdagon ki vóltak világosítva. Még késő éjtszaka is rakva vóltak az úttzák, örvendező Sokasággal. Az Uraságok hintókon hordoztatták magokat, úgy nézék az Illuminátziót. — Az, nagy mulatóságot okozott a' népnek a' többek között, hogy egy fedeletlen kocsiban el aludt a' benn üló; következésképpen nem sok világosságot látott, a' bé hunytt szemhéjjai alól.

Szébenből, Májusnak első napján.

„Gróf Choiseul Gouffiertől tudom, magától, hogy a Török Isaszar kiadatta az utat Semouville Urnak, kit azért küldött vólt Konstantinápolyba az úgy nevezett Frantzia Nemzet Gyulése, hogy legyen Követje a' Portánál a' Frantzia Közönséges Társaságnak.

Az Innepek miatt, nem kéfzithetett el többet a' *Betű-szedő* fel-árkusnál; de eze folytatkozált ki fogja pótolni a' következő Tólcálék árkus.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköszt - Havának
 (Májusnak) 24-dik napján, 1793-dik
 Elzrendőben.

Hadi Környüállások.

A' Magyar Vitéz, nem csak a' Török
 Ellenséget tudja rántzba szedni, 's mőresre
 tanítani; hanem a' Frantziát is. — Ezt bizo-
 nyítja az itt következő Levél, melly Májusnak
 11-dikén útasítottott hozzánk a' Hertzeg
 Hohenlohe' Armádiájától, Tintigni nevű
 helységből:

„A' Frantziák nagyon izokásba kezdtek
 vólt már venni, a' mi földünkre való által-
 jövőgetést, jobbadán azért, hogy tsak vala-
 mi prédát kaphassanak. — Eppen harmad'

A a a

nap

napja is, ki-rablottak négy vagy öt házat, *Limes* Falunkban. Rá tette a' tzel't *Orvát* nevű gazdag Klastromra is egy főt Frantzia tzu'dar Katonaság, néhány szomszéd Fran. Falukból öfzve - tsödültt paraszto'kkal egy-gyütt; és már el is jött volt a' Klastromig: hanem hogy meg-sejtette Huszárjainknak, Uhlánusainknak, és *Leloup* nevet viselő Vadászfainknak, *Andrási* Kapitány Ur' vezér-lése alatt való feléjek közelgetését: mindjárt vissza lódúltak a' nadrágtalanok *Montmedy* Várjokba. Midő'n *Andrási* Kapitány Ur' a' Klastromhoz ért: már akkor egy Frantziát se lehetett látni. Izent tehát *Montmedy*be utánnok paraszto'k által, hogy ha véget nem vetnek a' haramiáskodásnak, 's vissza nem adják, a' mit el-vittek *Limes*ből: ő is tromfot tromfal fog vissza fizetni, 's leg-alább is fel-dúllyá őt vagy hat falujaikat. Meg-szeppentek gatyás szomszéd Uraimék, vissza küldötték betsülett *Limesi* ragado-mánnyaikat; és már azolta sokkal tsendes-sebben viselik magokat, 's békét hagynak falujainknak.

Wurmser Vezérünk' Seregei, és a' Frantziák között gyakorta esnek tsatázások. — Nevezetes ezek közzül főképpen az, melly történt Májusnak 6 dikán, a' midő'n t. i. egy-néhány ezer lovas, és gyalog Frantziaság meg-támadta sok ágyúkkal szélső őrizeteken álló Szerviai Szabad Seregünket; de ennek bajonétjai (a' puskatsó-végekről ki-pyúló péterkései) által olly diadalmassan visszadöföltettek, hogy néhányan közzülök halva maradtak a' viadal' helyén, kik között egy Ob-

Oberster is volt, hat más Tisztekkel együtt. — A' Szerviaiak közzül 28-an estek-el, 's 36an sebesítették meg. Nagy sebet kapott nevezetesen *Radivojevich* Fő Hadnagy. — *Delligeony* Kapitánynak éppen mellette végezte életét Kadét Fia; maga pedig, nagy sebet kapván, húsz Legénnyel együtt az Ellenség' fogságába esett.

Új hír. Gróf *Wurmser* tábort bontatott Seregével, hogy a' Prusszusokhoz közelébb lehessen. Elni akarván ez alkalmatossággal a' Frantziák, meg-támadták ősz Vezérünket; de ez is meg haragudott a' Frantziákra alkalmatlankodásokért: azért is úgy meg-verte őket, hogy alig vóltak el belé.

Custine Frantzia Vezér el-tűnt, a' mint halljuk, 's talán *Dümúrie'* látogatására ment *Helvétziába*.

Landau Várát, ismét fel-kivánták Máj. 6-dikán az egyesült Seregek; de a' benn lévő Frantzia Kommendáns, Gen. *Gillot*, *Nemmel* felelt.

Ezen folyó hónapnak 11-dikén költt *Frankfurti* Levélből olvassuk, hogy *Máintz* Városának tulajdonképpenvaló vivásához, és sántzainak, 's falainak erőszakos meghágásához nehezen lehet előbb hozzá fogni, hanem csak a' jövő Június hónapnak vége tájján.

Hertzeg *Koburg'* tudósítása szerént, négy ezernél is többen vóltak azok a' Frantziák, a' kik meg-támadták Máj. 6-dikán, Oberster *Mylius'* vezérlése alatt lévő Vitézeinket, *Popperingen*, *Wos*, *Bruges*, és

Neuf Eglise nevű helységeknél. Ezen nagy számú Ellenség közzé háromszor tsaptak Huszárajaink; estek is el belőlle mintegy százau. A' mi hóltjainknak, és sebesseinknek száma nem haladja-meg a' húszat. — *Baumgarten* Fő Hadnagyunk, hat Tyrolisi Stuttzosokkal együtt, az Ellenség' fogságába estek.

Atallyában, Máj. 6-dikától fogva 10-kig négy Tisztjeink, 116 Al-Tisztjeink, és köz Embereink húllottanak-el, húsz lovakkal együtt; sebet kaptak húsz Tisztjeink, 1's 601 Al Tisztjeink, és köz Embereink, 21 lovakkal együtt. — 92-re megy a' számok, a' kik rész szerént rabságba estek, rész szerént nem tudatik, hová lettek.

Az el-esett Tisztek, következők: Kapitány *Gerhard*, a' határ-örző Stuttzosok közzül; a' *Württemberg*' gyalog Regementjéből Kapit. *Kettelbütter*; Alhadn. *Pointier*, és *Bartels* Zászlótartó.

Sebet kaptak: Oberster *Mihálovits*, a' Szerviai Szabad Seregből; Oberstl. *Montigni*, a' *Ligne*' Regementjéből; *Gaidler*, *Juch*, és *Ulrich* Kapitányok, a' *Brentáné*ből; d' *Aigremont* Kapit. a' *Vierfoté*ből; *Longueville* Kapit. a' *Württemberg*' gyalog Reg.éből; és *Vinchant* Kapit. a' *Ligne*éből. — Fő Hadnagyok: *Niszling*, *Mang*, *Scheetz*, a' *Wartensleben*éből; *Schmidl*, a' *Vierfoté*ből; *Georgi*, és *Uhlig*, a' *Württemberg*' gyalog Reg.éből; *Zverenz*, a' tábori Vadászok közzül; *Mahoni*, és *Brankovich*, a' Szerviai Szabad Seregből; 's *Oreskovich* a' határ-örző Stuttzosok közzül. — Al Hadnagyok: *Horváth*,

a'

a' *Ligne*' Reg. jéből; *Höflinger*, a' *Wartensleben*'éből; *Herberstein*, az *Eszterházy Antaleb*'ből; *Meinders*, és *Ferard*, a' *Württemberg*' gyalog Reg. ből; 's *Kmeckovitzky* a' *Kollorédó Ventzel*'éből. — Zászlóartók: *Koch*, és *Böhm* a' *Brentano*' Reg. ből; *Troyer*, a' *Württemberg*' gyalog Reg. jéből; *Gilbert*, a' *Murray*'éből; *Raschka*, és *Klasz*, a' *Wartensleben*'éből.

A' Frantziák közzül többen maradtak a' tsata' mezején két ezernél, Májusnak 8-dik napján.

Dampier Frantzia Vezérről, kinek egyik lábát el-hordta ezen nap egy ágyúgolyóbis, azt a' hírt vette *Hg Koburg*, hogy sebjében meg-holt, 's Máj. 10 dikén halotti tisztességet tett néki a' kormányozása alatt volt egész Sereg.

Gróf *Clerfait*, Prusszus Gen. Lieut. *Knobelsdorf*' segítségével meg-támadta Máj. 11-dikén három oldalról a' Frantziákat, 's bérontatott sántaikba. Sokan el-estek ez úttal is az Ellenség közzül; tíz Tisztek pedig, 150 köz Emberekkel együtt rabjainká lettek. A' mi veszteségünket, melly a' Frantziákéhoz képest igen kevés volt, ezentúl fogja meg-írni *Hg Koburg*.

Brüsszelben, sok bombikat, 's ágyúgolyóbisokat dugtak volt el a' Frantziák. Tsupán az úgy nevezett *Laecken*i kapunál, 8 ezernél felesebb számú bombik találtattak, és annyi golyóbisok, hogy egynéhány napok kivántattak el-hordásokra.

Frantzia Ország! nyomtatott Újság-Levelek után írjuk: 1.) hogy a' Spanyolok benn vagynak *Perpignan* nevű híres Várookban

a' Frantziáknak; 2.) hogy 15 ezer Anglusok bé-szállottak hajókról azon rélzébe Frantzia Országának, melly ez előtt *Kis-Britanniának* nevezetelett.

3. *Strafsburg'* környékéről, 37 *Alsá-tziai* Helységek, irtak Ts. K. Generális *Vurmsérhez*, (a' ki maga is *Strafsburgi* Fi) hogy várva várják, és tsak mennyen; két kézzel fogják fogadni.

4. A' *Helvetusok*, nyóltzvan ezer Embert állitanak hadi lábra.

5. Tizenegy Frantzia Regementek, mentek által, a' *H. Koburg* Seregéhez.

A' szárazon lévő *Spanyol* Sereg' számát, 150 ezerre teszik a' *Madriti* közönséges, és magános tudósítások. Az eleséget és munitziót elegendendőnek írják — írják azt is, hogy 15 ezer *Portugalliak* kaptsollyák magokat a' *Spanyolokhoz*.

Afrikának *Algir* nevű Tartományából olly tudósítások érkeztek Európába, hogy a' *Dey* (a' Fejedelem) nagy hadi készületeket tétetett olly tzéllal, hogy ő is tüstént hadat izen Frantzia Országának, mihelyt hasoulót fog érteni a' *Spanyal* Udvarról.

Némelly közönséges, és magános Levelekből azt olvassuk, hogy *Lebrünnek* — a' külső dolgokra ügyelő Frantzia Ministernek — tanátsadása szerént, örömetst békességet akarna kötni Frantzia Ország, Nagy-Britanniával.

A' *Szárdiniai* Király egy Jelentést adott ki, mellyet Ts. Kir. Hadi Tármester *Devins* — úgymint a' *Pedemontziumi*, és Ts. Kir. eggyesültt Seregeknek Fő Vezére — fel-

olvasott az egész Tiszti Kar előtt. Az említett Jelentésben, minekutánna elő számláltatnak a' hadi szolgálatainak sullyai: tudtokra adatik minden Vitézeknek, hogy a' kik vagy a' hadi veszedelmektől való irtódzásból, vagy Familiájokhozvaló szerettekből idegenkednek a' katonai élettől: mondják - meg a' táborba való szállás előtt, ha akarnak-e haza menni, vagy nem? mert azután senkinek se lenne szabad félbe hagyni a' katonáskodást. — Úgy írták *Turinból* April. 10 dikén, hogy senki se hagyta oda a' Sereget.

Elegyes Tudósítások.

A' *Lengyel* Gyűlésnek, következő értelmű Írást adott - bé az *Orosz* Követ *Sievers* Úr, April. 29 dikén: „Úgy esett értesemre, hogy a' Fels. Gyűlés közönséges fő hivatalokat akar adni azon Személyeknek, kik ki költöztek az Országból, és a' kik a' 3dik Májusi Revoluczió' alkalmatosságával olly rútúl meg béllyegezték magokat, mivel-hogy tulajdonképpenvaló pártütésen dolgoztak alattomban; a' kik végre még most is igyekeznek fenn tartani a' zenebonáskodásnak, és zürzavarnak lelkét; minthogy mind ez ideig nem szüntek - meg üzni *Lipsiában*, *Bétsben*, és *Párisban* a' magok Demokratai álnok mesterkedéseiket. Könnyű el-gondolni, hogy ezeknek levelezéseik, tsupán azoknak a' meg-vakíttattaknak nagy költségeik által folyhatnak, a' kik jószágokat birnak *Lengyel* Országban, és a' kiknek azon kellene inkább a' jelenlévő környülállásokban dolgozni: miképpen tarthassák - meg Hazájokat tsendes-ségben, 's maga sajátjának mostani birto-ká.

kában. Ezekhez képest, kötelességemnek tartom kívánni a' Gyűléstől, hogy az Országból ki-költözött, és most idegen Tartományokban tulajdon magok Hazájoknak, 's Polgár-társaiknak gyalázatiokra élő, és a' Jakobinusi Léleknek gonosz sugallásait követő Lengyeleknek jószágaik el-foglaltassanak, abból a' nyomos okból, hogy ekképpen ne legyen módjuk többé ártani."

Svéd Ország' Regense — a' *Südermannlandi Hertzeg* — szorossan meg kívánnya a' neutralitást tartani, a' Frantzia háborúra nézve,

B é t s.

A' *Iovas Székely Regiment'* nevében, könyörgő Irással járúltak ezen folyó hónapnak 21dikén: *Simon Imre*, és *Ferentzi Antal* Strása - Mesterek; *Deák Antal*, és *László Mihály* Káplárok; 's *Szabó Elek*, és *Laosz András* köz Emberek. Instántziájokban azt tették fel, hogy méltóztassék kegyes tekintetbe venni ő Felsége, a' *Székhelyeknek* új készségeket, melly szerént ők, minékutánna a' közelébb múltt Török háború' terhét is nagy erőben hordozták volna; most is mindjárt egy szép hívására ő Felségének, el-hagyták kedves honnyokat, Feleségeiket, és Gyermeküket; 's indúltak saját lovaikon, saját fegyvereikkel, és ruhájokban a' *Frantziák* ellen: méltóztassék ő Felsége, az *Erdély Országi Gyűlésnek* ő erántok tett kérését tellyesíteni, 's polgári állapotjokon könnyíteni. — Első kérdése is e' volt Fels. Urunknak, a' meg-nevezett Vitézekhez: Vagyon-e hírével a' *Regementnek*, hogy
hoz.

hozzám jöttek?“ — „Vagyon igen is“
felelének a' Huszárok. — „Jól vagyon —
mondá ő Felsége — tsak úgy visellyék a'
Frantziák ellen is magokat a' Székelyek,
mint viselték a' Törökök ellen: el-veszik
személlyes jutalmokat is; e' mellett, bizo-
nyosok lehetnek felőle, hogy már munkába
vétellett az ő Nemzetjek' sorsán való könny-
nyítás' módja.“ — Örömmek, és háládatos-
ságnak érzékenységgel tellyesedve jöttek el
jó Királyunk' színe elől a' Székely Vitézek,
kiknek vitézségekről, bőv tanúbizonyságot
tettek a' mellyjeiken függő arany és ezüst
érdem-pénzek is. — Hogy vissza-térték a'
a' Vendég-fogadóba, a' mellyben vóltak
szállva: olly tántzot vitt végbe örömében
Lacz András, — — hogy sokan gyűltek
tsudájára, 's azt vallották felőle, hogy
szintúgy, vagy még jobban meg-érdemlették
a' nézést ugrásai, mint a' drága Olasz vagy
más idegen Nemzetbéli tántzolóké. — Egy
Magyar Uri Ember is lévén szállva azon
Vendégfogadóban, azt kérdi *Lacz Andrástól*:
„Ugyan Bátya! hány Embertől szokott
Kend meg-ijjedni?“ „Én, Uram — felele
Lacz András — soha se tudtam meg-ijjedni
az egész Török háborúban, 's reményem,
hogy ha a' Török reám nem ijjeszthetett:
biz a' Frantzia annál inkább nem ijjeszt.
Szégyen, úgymond, a' Magyaroknak meg-
rettenni; nem nekünk való a' nyúl-szívűség;
tsak hadd éllyenek vele mások.“ — Eggy
országnyit is vett ezen Vitéz, olly tzállal, hogy
Isten éltetvén, Frantzia pénzzel meg fogja
tölteni. — Olly nagy Vadásznak mondotta
Lacz

Lacz Andrást, Benkő Gábor Fő Hadnaggya, hogy akár gyalog, akár lóháton, akár állva, akár ülve, a' mit meg néz, és tzielba vehet: soha se hibázza - el; ugyan' azért, mind a' Prusszus, mind a' Török háborúban sok hasznára vólt az egész Armádiának.

Vólt szerentsénk, számos *Székely Tiszt Uraknak* szemléléséhez. Erzékeny indúlattal bezzéllették, hogy midőn bé érkeztek vólna Magyar Országban, *Ketskémeth Városába*, fejer kenyérrel hússal 's veress, és fejer borral rakott asztalt talált minden Tiszt Ur a' maga szállásán. A' köz Embereknek oltsóbb árban mérette ezen jó szívu Magyar Város a' húst, mint rend szerént szokta méretni. — *Biján* is közel Pesthez, nagyon jó szállása akadt a' *Székely lovas Sereg* 3-dik Osztálynak. Mert ott lévén Pesth Vármegyének Nagy érdemü Vitze - Ispánnya Tek. Szili Ur, tántzos vendégséget, adott a' Tiszt Uraknak. — El menetelekkor pedig úti provizióval is meg ajándékozott minden Tiszt Urat, valamint minden köz Katonának is egy egy font szalonnát adatott. — *Győr Városában* is gazdagon megvendégeltettek a' *Székely Tiszt Urak*, *Fengler Püspök* ő Excja által, kinek vitéz Hazánkfiaihoz mutatott indúlattjával, egyesítették a' magok szives hajlandóságokat, M. Szentgáli Kámerális Administrátor, Kapitány *Potyondi Sigmund*, 's N. *Hegedüs* és *Petrás Urak*.

Tegnapelőtt, a' *Karinthiai Kapunál* lévő Teátromban tántzoltak *Viganbék*. Övék vólt ezen a' napon a' Teátrum' jövedelme, melly leg-

leg-alább is fel-ment 900, vagy ezer aranyra; mert némelly Méltóságok 12, 20, 's több aranyakat is adtak egy kis deszka sátor forma néző helyért (Loge ért). Egy zárt szék, leg-alább is eggy arannyal fizetődött. Olly temérdek vólt a' Nézők' száma, hogy némellyek nem is juthattak tellyességgel a' zárt székekhez, mellyeket ki-váltottak, 's hijába fizették az eggy árnnyat. Ez nap, nem vólt jelen a' Felséges Udvar a' Teatromban.

Erdély Ország.

Szebenből, Májusnak első napján.

„A' mit meg-igérttem a' múltt postán, Gróf *Choiseul Gouffier*ről, hogy t. i. bővebben fogom tudósítani rólla az Urakat: ímé tellyesítem. — El-indulása előtt való nap, (April. 27 dikén) egy tsomó Irást útasított ezen Gróf Úr *Konstantzinápolyba*, az ott tartózkodó Frantziákhoz, kiknek száma minden más idegenekét meg-haladja. Tudósította őket, miben légyen a' Frantzia Országi Demokraták' állapotja; miben ismét az ellenkezőképpen gondolkodó Részé. Ámazzt gyengélkedőnek, és romlásához közelgetőnek; ezt pedig szemlátomást emelkedőnek, 's erőssebbedőnek irta*). Kemény fenyegetés alatt meg-tiltotta *Danton*nak, és *Fonton*nak, a' kik Agenseikké tették magokat a' Frantzia Országi Demokratáknak, hogy meg ne próbál-

*) Igy írják azt mostanság, magok a' Párisi Tudósítáfok is.

bállyanak valamelly Irást ki-adni a' Frantzia Nemzet' nevében; különben mind ők, mind azok is, kik alája fognák írni magokat mint tanúk, az ő általok ki-adandó Irásnak: úgy fognak tartatni, mint részesei a' Király-ölésnek. Maga Helytartójává nevezte ellenben *Chatgrain* Urat, a' ki vólt ennekelőtte a' Frantzia Követség' Kantzelláriussá; *Deval* Urat pedig, az említett Követségnek néhai Tolmátságát, Titoknokúl rendelte *Chatgrain* Ur mellé. Meg-parantsolta ezen Uraknak, hogy minden Aktákat *XVII. Lajos'* nevében adjanak ki, 's dátálják *XVII. Lajos'* Királyságának első esztendejében. Ezeknek tselakedésére, néhai *XVI. Lajos'* öregebbik Testvérjétől — mint Frantzia Ország' Regensétől — vett telyes hatalmat Gr. *Choiseul Gouffier* *XVII. Lajos'* nevében.

Jassy Városában szándékozott mulatni, ha tsak kevés ideig is a' Gróf Ur, mivelhogy oda várta két Fiait: egyiket *Bétsból*, a' másikat pedig *Konstantzinápolyból*.

Az ide-való *Suszter-Tzéh* hathatós letzkét adatott egy született Frantzia *Suszternek*, nem tsak szóval, hanem botokkal is: mivelhogy úgy fogta pártját a' maga Földieinek, mintha ő is a' *Párisi Jakobinusokkal* ült volna egy székben.

Kolosvárról, Májusnak 9-dikén.

„A' Frantziáktól el-foglalt *Tartományokból* eddig küldetni szokott, mostanában pedig a' közönséges tsendességnek fel-forgatására tzelőző veszedelmes gondolkozásokkal

kal tellyes Újságoknak hozattatása mindenfelé az Országban, kerülő parantsolatok által meg-tiltaték.

A' *Hunyad* Vármegyei történeteknek fundamentomos, és körülállásos megvizsgálása végett, úgy halljuk, hogy Udvari rendelés szerént egy elegyes Investigáció neveztetett ki, mellyben, a' Hadi Renden lévő Biztosokon kívül, a' Haza' részéről lesznek: a' három Nemzet' Elölülője Gróf *Kemény Farkas* Ur ő Excell. ja; Kormány-széki Tanácsos *Szegedi József* Ur; Titoknak *Strausenburg. Dániel* Ur.

Azon közelebbről jött Nemes Magyar Országi jelentésre, hogy a' Teátrumi Játék-Darabok' Fordítói, munkájok' tárgyát előre ki-hirdessék, ne hogy egy Darabon többen is dolgozzanak, a' mint e' már sokszor meg-esett: szükségesnek itéltem meg-írni, hogy itten *Kolosvárott* következő Darabok vagynak rész szerént már fordítva, rész szerént munkában, úgymint:

1.) A' házi Atya, érzékeny Játék, *Diderot* szerént. 2.) A' Nemesség' vadászás, vig Játék, *Schröder* szerént. 3.) A' Halál-fő, érzékeny Játék. *Amsitrió*, vig Játék, *Moliér* szerént. A' Páperli, érzék. Játék, *Kotzebue* szerént. *Fayel*, szomorú Játék. A' Posta-tzug, vig Játék. A' Magánosság, érzékeny Játék. *Rákhel*, vagy a' szép *Zsidóné*, szomorú Játék. O, és új Világ, érzékeny Játék. Az Indusok Angliában, érz. Játék, *Kotzebue* szerént. A' Süket néma, vig Ját. A' Polgármester, érzékeny Játék. Ki legyen

ő? vig Játék, *Schröder* szerént. *A' parolára fogadás*, vig Játék, *Spisz* szerént. *A' Szápin' tsalárdságai*, vig J. *Moliér* szerént. *A' fiúi szeretet*, érzék. J. *Florián* szerént. *Kástroi Agnes*, szomorú J. *Gianetta Montaldi* szom. J. *Sink* szerént. *A' Kedvessét féltő Hertzeg*, vig J. *Moliér* szer. *Gyűlölség, és szeretet*, szom. J. *Sink* szer. *Mária Stúárt*, szom. J. *Az egy hassal születettek*, szom. Játék. “

M a g y a r O r f z á g.

Tokajból, Májusnak 6-dikán.

„*A' Blankenstein'* (ez előtt *Hadi*k') Magyar lovas Regementje, itt verbuál. Tsak 12 napok alatt is mindjárt 230 derék Legényekre tett szert. — *A' Hajdú-Városiak* is ki-állították már nagyobb részént a' tollök kívántt 200 Huszárokat. Ide, *Debretzenbe*, és *Nagy-Váradra* éjjel nappal szállíttatik a' gabonabéli hadi segítség. Már tele vagynak minden magazinomok.

Nell János nevezetű ide-való Asztalos-Mesterember' Felesége három gyermekeket hozta tavaly egy hassal a' világra, kik mind hárman frissek 's egészségesek. “

Etsedrőt (Heves Vármegyéből), Májusnak 3-dikán.

„*A' miólta Gyöngyös Városa'* fő útszájának, 's piattzának planirozása szerentsésen végre-hajtatott, Ns *Kaptafalusi Vásárhelyi Ferentz* Senátor; és N. *Miheldi Borovitsinyi Ferentz* Notárius Urak által: már az időtől fogva nagyobb számmal járnak-bé a' Vidékiek

Gyön.

Gyöngyösre, 's szemlátomást szaporodik a' piatz' jövedelme."

Nyiregyházáról (Szabolts Vármegyéből)

Pünköst-havának 14.dik napján.

„Sz. György naptól fogva, olly szük vólt nállunk az esső, hogy meg nem áztak illendőképpen termő földjeink; mellyre nézve nehezen nőnek őszü vetéseink; a' tavasziak pedig, főképpen a' későbbiek, ritkások. — Ég-zengést még csak tegnap előtt hallánk itten; más helyeken pedig már Sz. Györgyhavában is hallottak: majd meg-válík, hány zsákkal telik az idén a' tsűrből a' verembe."

Posga Városából (Slavóniából), Májusnak 6.dikán. „A' múltt éjtfzaka ismét hó kezdett nállunk esni, és már ma térdig való magasságnyra nevedett."

J e l e n t é s e k.

Magyar Országi születésű *Gutten József* Orvos Doktor, és a' *Bétsi* Universitástól megvisgáltatott, 's esmértetett Szem-gyógyító, azzal a' szándékkal készítette magát mind Hazájában, mind pedig annakutánna *Prágában*, és *Bétsben* különösen a' Szem-gyógyításághoz, hogy ollyatén hasznos Szem-Orvos telhessen belőle Magyar Országban, mint a' minémű, Doktor, és *Kolosvári* Professzor *Molnár* Úr Erdélyben. Ugy hiszi, hogy részéről nem is lett vólna már semmi egyéb hátra, hanem hogy vissza indullyon Hazájába, 's *Isten*' segedelmével hozzá kezdjen hivatalának folytatásához; de ezt már

már most, különös engedelme nélkül a' Felségnek nem tselekedheti: minekutánna olly értelmű Királyi Rendelés adatott ki, hogy tsupán ollyatén Doktorok orvosolhasanak Magyar Országban, a' kik az odavaló Universitásban graduáltatták magokat. A' míg tehát reménysége szerént le-mehetne Magyar Országra, ajánlja addig is itt Bétsben hív szolgálatját minden Hazájafainak, még pedig az ollyanoknak ingyen, kik, a' magok Egyházi, és Világi Elöljáróiktól kértt irással be-bizonyítják, hogy ők szegények. — Mindenkor meg lehet találni, délelőtti tiz órától fogva tizenkettőig a' szállásán, mellyre könnyű lesz reá akadni ezen Német le-írásról: *Unter den Tuchlauben, im grossen Auge Gottes, im dritten Stock, rechts die Thüre.*

Pestre, eggy Grófi Háiba, Deákul, Németül, és Frantziául jól tudó Világi vagy Papi R. C. Nevelő: *Vas* Vármegyébe pedig a' Deák és Német nyelveken kívül Magyarul is tökéletesen beszéllő, 's más szükség-séges tulajdonságokkal is bíró R.C. Házi-Tanító kívántatik két Urfi mellé. A' kiknek vagy eggyik, vagy a' másik Hivatalhoz kedvek lenne, tudósíthatnak bennünket illy tizim alatt: *Pro Magyar Hírmondó a' Vienne.*

* * * * *

A' múltt postán le-küldöttük a' Magyar Hírmondó' II. Szakassza' Mutató Táblájának utolsó részét. Ezen Szakaszt tehát már most be lehet kötetni.

(Eggy árkus Toldalékkal.)

T Ó L D A L É K

A' *Magyar Hírmondónak*, Május' 24-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

A' már általunk több ízben közönségesé tett Magyar Hajókázható Társaság a' múltt hólnapnak — Aprilisnek 15-dik napján tartotta Bétsben leg első közönséges Gyűlést, *Baldtauff* Pénzváltó Úrnak Palotájában (Szálájában) mellyben Hertzeg Dichtrichstein, Gróf Aponyi Antal, Gr. Kollonits Károly, Gr. Schaffgots a' Fels. Tsászárné Fő Udvari Mestere, Gr. Harrach János 's a' t. személynesen meg jelentek; a' meg nem jelentt Elzterházy, és Lichtenstein Hertzegek, és más Méltóságok, meg bízott embereiket küldötték a' Gyűlésbe, kik között a' Magyar Hírmondó egyik Szerzőinek is szereportséje vólt — mint képviselőnek, széket űlni ezen első Gyűlésben. Eggyik a' *Kiss* Testvér attyafiak közzül, következő értelmű Beszédet mondott Német nyelven a' többféle Nemzetből álló Tagjaihoz ezen Hajókázható Társaságnak:

Tekintetes Gyülekezet!

„Mikor valamelly Státusban többen öfzve-állanak a' Közjónak előmozdítására — mikor azok nem tsak ki-jelentik azt, hogy kívánnyak Hazájok' javát, vagy arra Projektumokat is dolgoznak; hanem tselekedettel is fel-segéllik a' halznos igyekezeteket, és azokat végre is hajtják: — akkor méltán lehet ezen Társaságot, a' Státus' munkás, és halznos Tagjának nevezni.

B b b

Né.

Nékünk két testvér Atyafiaknak különös betsületünkre szolgál, hogy mai napon azon jeles Gyülekezetnek közepette lehetünk, mellynek köz hasznú tzielja abból áll, hogy egy hajókázható Tsatornát, az Országnak virágzására, maga költségén készíttessen, melly a' Tsászári és Királyi Birtokokban legelső hajókázható Tsatorna még eddig.

Nemes, és nagy lelkű Pártfogók! A' mai nap, egy igen nevezetes napja lesz a' mi Monárkiánknak! Már régtől fogva kívánnyák a' Tsatornát, a' kereskedésnek előmozdítására — már régen nevelték más Országok virágzó állapotjokat a' Tsatornák által — és ma itt is egybe-gyűlt egy nemes lelkű Hazafiakból álló Társaság, hogy az általunk ki-dolgozott, 's ő Felségétől sok szabadságokkal kegyesen helyben-hagyott hajókázható Tsatornának készítését végre-hajthassa.

Tsekély a' mi háláadásunk azon nagy-lelkűséghez, mellyel a' Tekin. Gyülekezet ezen köz hasznú igyekezetet fel-segéli kívánta. Az Országnak, és a' késő Maradéknak kelletik azt meg-hálálni, hogy a' Tek. Gyülekezet mai napon vetette-meg fundamentomát, a' Közjóra tzielozó, 's maga költségén fel-állítandó munkának a' mi Monárkiánkban.

Mi két testvér Atyafiak, szerentséseknek tartjuk magunkat, hogy illy Ns Gyülekezet-től segítettvén, mi is eszközölhetjük édes Hazánk' javát szíves igyekezetünkkel.

De mivel akármelly hajókázható Tsatornának is tökéletességre való hajtása nagy
mun-

munkából áll, melly matematika, politika, és oekonomika tárgyakkal van öszve-szöve, és azt mi, tellyességgel nem kívánhatjuk, hogy minden Aktziákkal bíró ezen munkának tzikkelyeivel különkülön meg-esmerkedjen: e' végre jónak itéljük, hogy minekelőtte meg-határoztassanak ezen munka' végre-hajtására meg-kivántató eszközök: tesszene a' Tek. Gyülekezetnek — a' már úgy is mindenek előtt tudva lévő Társaság' Plánuma ízerént — azon Tagokat magok között ki-választani, kikre ezen munkának meg-ítélését, és igazgatását bízni kívánnyák: és mivel úgy is minden nagy, és nyomos dolgoknak folyamatja egy vagy két előlülő Direktorok alatt mehet bátorságosan a' Társaságokban; erre nézve, kérjük a' Tekint. Gyülekezetet, méltóztasson mindenek előtt Direktorokat, és Deputátusokat választani, kikhez leg tökéletesebb bizodalommal viseltetik. Mi, a' választás után azonnal eleibe terjesztjük a' Tekint. Gyülekezetnek, ezen munkánál elő-forduló fontosabb tárgyakat. És mivel a' jelenlévő Tagoknak saját kezek' írásai által meg-erősítendő Társaság-plánuma, és ő Felségától kegyesen ratifikált Kontrak-tusunk' fundamentoma a' mi öszve-állásunknak (coalitzióknak), és jövőendő bátorságunknak; erre nézve, ezen két fő tzikkelyeket szükség mindenek felett tanátskozásunknak tárgyául fel-venni.

A' Beszéd után Direktoraivá választattak a' Társaságnak: Gr. Aponyi Antal, N. Tolna VármegyeFő Ispánnya, és Gr. Har-rach János; Deputátusokká (Ausschuszmän-

ner) pedig a' matematika tárgyakban Kem-pelen Farkas Udvari Tanácsos, és Gr. Bat-tyányi Károly, a' Politika tárgyakban Rédel Ferentz Udvari Tanácsos, és Báró Maasburg; a' Gazdálkodásokhoz tartozó tárgyakban Heimerl Udvari Tanácsos, és Köhler Urak. A' Társaság Titoknokjává tétetett Drefcher Udvari Ágens, Magyar Országban való Ágensnek Schikmayer Úr, és Kaffza tartónak Reifer Leopold.

A' Direktor és Deputátus Urak egyne-hány napokon tartott gyűléseikben meg vis-gálták az elejbe adott scientifica, politica, és oeconomica részeit az egész Tsatorna ás-ásnak, és az arról hozott végzéseik a' Kö-zönséges Gyűlésnek második Ülésében a' Titoknok által fel olvasztattak, 's a' Gyűlés től helybe hagyattattak. Fel olvasztattak az-után a' Hajokázható Társaság Orgánizátzió-jának Tzikkelyei is, mellyekre a' jelen volt Tagok és képviselők reá állván, neveiket a' Tzikkelyek után írták. Több más ta-nátskozási között, minekutánna ezen nagy következésű munkának tökéletes el készít-tését *Kiss Jó'sef és Gábor Testvér* atyafiakra, mint a' Tsatorna ásás Direktoraira, vagy Igazgatóira bizta volna a' Gyűlés, nagy meg elégedésének ki jelentésével egymástól el-özlott.

Jelentetik a' M a g y a r Publikumnak hogy az első rendű Aktziák már mind e-vannak foglalva. A' 2-dik rendű, az az 1000 forintos: és a' 3-dik rendű, az az: 500 forintos Aktziákból, még vagynak egyne-hány

hány ki adni valók. Mellyre nézve ne terhelteffenek az azokat magoknak meg szerezni kívánók, magokat akár *Schikmayer*, Budán a' Királyi Helytartó Tanátsnál lévő Agens Úrnál, akár pedig egyenesen *Baldtauff* és Komp. Pénzváltónál Bétsben jelenteni.

Broughton Religiói Lexiconára.

Minden munkák között azok a' *Szótárok*
 Mellyeknek széleffen ki terjed határok.
 De minden *Szótárok* között nem azok é
 A' tágasok? mellyek a' sok *Vallásoké*
 Olly fel járhatatlan ezeknek mezeje;
 Hogy nem elég arra egy ember ideje.
 Tsak Istent a' népek a' mennyit tisztelnek,
 Ezeknek számával sok Tómusok telnek.
 Tsak a' Görög 's Deák *Isteneknek*, szabott
Banier Apátur tizenkét Darabot.
Jablonskinak pedig az *Egyiptombeli*
Istennel három könyve vagy on teli.
 A' sok Szer-tartások', *Papok'*, és *Templomok'*
 Számával telnének millyen *Laistromok*?
 Erős vállok terhe *Hospinián* maga,
 Pedig ennek tsak egy ösvényén ballag a'.
 Hát még ha mind ezen szét akarnál menni;
 Mennyi sok költséget 's utat kéne tenni?
 Egy bölts út mutatód legyen azért ebben,
 Ki vezessen a' szebb úton 's rövidebben.
 Kérded? a' rövidebb vagy szebb utat járd é?
 Az a' *Koecher* uta, e' meg a' *Picardé*
 A' *Német Kalauz*, e' pedig *Frantzia*
 Ez a' szép, a' rövid utat keresi a'.
 Amaz követőjit hamar át vezeti,
 Ezt el hagyja, amazt tsak távól nézeti.

De

De ez minden részét rendre meg mutatja,
 'S Társát sok gyönyörű dolgokkal mulatja.
 Itt van mind a' rövid, mind a' szebbik róna:
 Mellyiken induljon; áll az útagon a'?

De az én tanátsom egy jobb módot választ,
 Meg mondom: adj elébb kérdésemre választ:

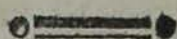
*Öszve nem járhatod e' széles környéket,
 Szeretnél azonban látni egy vidéket;
 Ha Picard után mégy, tám el sem érsz oda,
 Koecher pedig azt sem mondja meg mitsoda:
 Szeretnél é azért olyan mesterséget
 Melly egyszerre arra' helyre vinne téged?
 Hogy a' többek között az én babonám a'
 Mogolhoz ragadna, hol lakik a' Láma.
 Így sok fáradságot 's munkát meg nyerhetnél:
 Még is kívánt helyed pontjára érhetnél.
 Látom, hogy ez neked igen kedves lenne:
 Semmi boszorkányság hanem lenne benne.
 Ez a' Hajnal sebes szárnyát nem kívánja
 Maradhat Medea repülő sárkánja,
 Nem kell Triptolemus nyargaló hintója,
 Dedalus a' szárnyát másnak viafzolja;
 Nem szükség e' végre semmi nagy babona
 A' ki ezt mind véghez viheti Broughton a'.
 O mindjárt a' hova monddod oda viszen,
 Akar szárazon kell menni, akar vízen.
 A' Hottentotákat akarod é látni,
 Isteneket miként szokták ők imádni?
 Kövesd ötet: el visz' Afrika végére;
 Ügyet sem kell vetned a' többi részére.
 De azt monddod: Hát az olly Mercuriusért
 Mit adjak én, a' kit tsak az egy Anglus
 ért?*

Értik ezt a' Frantzok, értik a' Németek,
 Értik ezt majd minden tsinosabb Nemzetek.
 Ha egyet sem értesz: ne félj meg jelenti
 Magyar hangon minden titkait *Mindszenti*.
 Sőt *Broughtonnál* jelent neked még többet ő
 Többet mond a' *Tolmács* mind sem a' *Ve-*
zető.

Alldjad tehát annak nevét Magyar Nemzet!
 Kit Hazád nyelvednek illy díszére nemzett.
 Ha (a' kit hamar el vitt az irigy Halál)
 Pétzelihez tsak nem háládatlan valál:
 Mutasd szívességed annak meg maradott
 Barátjához, a' ki érted így fáradozott.
 Ne légy a' leg nagyobb elmékhez mostoha,
 Kiket bé nem fog a' hallandóság moha.
 Allits inkább nékik gyémánt öfzlopokat:
 Hogy látván a' késő meradék azokat,
 Hullafson felettek öröm könyv záporát
 Aldván a' köz hasznú Hazafiak porát.
Csokonai V. Mihály.

Tiszt. V a l l a H i a t z i n t A j t a t o s o s k o l a b é l i P a p, és
 a' K a l o t s a i o s k o l á k b a n K i r. T a n í t ó, a' R ó m a i D e á k
 V e r s - s z e r z ő k T á r s o s á g á n a k, F i d a l c u s L a d o n i u s n e v e t
 v i s e l ő T a g j a, t ö b b P á l f z t o r i D a l j a i k ö z ö t t k ö v e t k e z e n d ő
 É n e k e t í r t a F ő T. L a k n e r J ó s e f A p á t u r, és K a l o t s a i
 K a n o n o k Ú r n a k n e v e n a p j á r a, m e l l y r e B ö h m P á l,
 a z o d a v a l ó ö r e g T e m p l o m n a k K a r - i g a z g a t ó j a,
 g y ö n y ö r ű m u s i k á t k o m p o n á l t.

Diána ezen szent ligetet
 Lakja, árnyékos szigetet:
 Itt van gyenge Nimfák Sátora
 Szép erkölts' fénylő tábora.
 Itten szüzességnek világa,
 Minden dísz, 's jót felől hága:
 Isten Állzony friss vadászati,
 Temploma ékes rajzati.

Mink itt Isten Állzony Nimfái,
Nagy Istennek Onokái
Ezen zöldellő pásitokban,
Gyűjtünk e' kiss pusztaiban
Szép illatú szövétnékeket
Szemlélünk szép zöld széneket.
Vigadunk e' magánosságban.
Ezen tsendes társaságban.
Itt közel lévő Pástorjaink,
Vigadoznak a' nyájaink.
Már most tudjuk ennek az okát.
Innennézzük Nimfáim azokat.
Mennyünk - el félre Cziprus mellé
E' nap mindent gyöngyel tellé.
Innen nézzük vigságokat.
Paraszt tsendes játékjokat.

*Elegia, qua Poëta plorat luctuosum
Urbis Nitriæ incendium, eamque consolatur.
Ex Ephem. Hung. 29. Martii 1793.*

— — *flere pio Vesuvina incendia cantu*
Mens erat. Stat. L. 5.

Nitria Musarum Sedes, Te Mulciber urit!
Horridus ignivoma perfurit usque manu.
Nitriaci ruit ampla Domus, Domus illa
Senatus,
Consiliique parens, Justitiaeque parens.
Concutitur quidquid sanctae vicinior Aedi,
Explicuit rabidos impia flamma sinus.
Turbinae flammarum pulsantur sydera: fumus
Occupat excelsum sub Jovis aede locum.
Accensus furit aër: aquae contrarius ignis
Aestuat, ardentes fert super astra globos.
Di

Di Superi cohibete minas. Cohibete furorem,
 Subrigit innocuas Nitra Virago manus.
 Quod Sanctae Themidi, quod chara Soro-
 ribus illis,

Quae sunt Parnasso: debuit igne premi?
 Palladis eximiae sedes: quod Praesule claret
 Munifico: duro debuit igne premi?

Tecta ruunt: volvit flammaram undantia
 fraena

Mulciber: ignitos per fora versat equos.
 Hoc Superi! meruit Vestra haec formosa
 Virago?

Prendatur tanta Nitria docta face.
 Haec artes coluit vestras, haec tota sacratis
 Conscia munifice thura litare Diis.
 Jura tenet; solidoque pedi stat uterque
 Senatus *)

Firmatus vestris Numina praesidiis.
 Dum gemo, dum lacrymas fundo; mihi
 Jupiter istud

Intonuit: madidas terge Poëta genas.
 Imperiis non ista meis; hoc Mulciber ausus.
 Juro Stygem! Numen sentiet ille meum.
 Est Nitrae Magnus, qui altaria summa Sa-
 cerdos

Tangit: Praesuleus tempora cingit apex.
 In miseros animus sic fervidus, improbus
 ignis.

Quod cito surripuit, tam cito restituet.
 Lar-

*) Ornatur Civitas ista Concilio duplice.
 Sacro Vener. Capituli. Profano, quod
 juribus dicundis praefest.

Larga manus: sentit vidua, et miser Orphanus istam.

Funduntur multa sydera nostra prece.
Qui dolor afflicto, dolor illi est: quem quatit unum

Aerumna, hunc etiam concutit iste dolor.
Cum lacrymas miserum spectat, lacrymatur et ipse,

Tergere Praesulea non pudet ora manu.
Sic natos fovet ille suos, quos Mulciber hausit

Damni, quod tulerant, reliquiae, timor est.

Nitriacae largum clamant hunc tecta Minervae,

Sculpunt victuro marmora digna Viro.
Ista perennabunt animis monumenta: quousque

Danubius celeres in mare fundet aquas.
Ista *Piae* monumenta *Scholae*, sub pectore vertent:

Dum tollent Celsum Zobria Saxa Caput.
Nobilis hunc dulcem Pubes colit Hungara Patrem,

Cujus bis senos dextera larga fovet.
Munifico sumtu nova turribus addidit aera,
Praesuleas laudes quaelibet hora sonat.
Aeterno curret *Franciscus Fluxius* aevo,

Totaque munificum Pannonis ora feret.
Jupiter haec. Pulsa formidine. Nitra Virago.
Nunc iterum quassas tingat amoma genas.
Ecce tibi rursum rediviva nitescit imago.

Et cingit doctum Servia culta caput.
Nescio, quod durus tunc saevit Mulciber in te
Cum largas sentit Praesulis esse manus.

Tunc

Tunc quoque concussa es, Magnus *Gusztinius* Urbi

Cum praeerat, maculas terserat ille tuas.
Nunc quoque per flammās quateris cum
Furius adstat

Arduus, et Populo dat sacra jura suo.
Di servate Virum, Sanctum servate Parentem!
Dicito tu reliquum Nitria. Conticeo.
(*Cecinit Fidalcus Ladonius Poëta Arcas.*)

* * * * *

A' XVI. Lajos' emlékezetére, Bétsben veretett
pénzről.

Ezen pénznek felső lapján szemléltetik
XVI. Lajosnak igen jól találtt képe, illy
körül-irással: *Aeternae Memoriae Ludovici*
XVI. Franc. Reg. Pii. Opt. Princ. Az alsó
lapon lévő körül-írás, folytatása az előb-
beninek: *Furore. Civium. Infando. Supplicio.*
Adfecti. Ezen körül-íráson belől láttatik
Frantzia Országának Affzonyi nemű Génissza,
melly bűnak eresztette bé-fátyolozott fejét;
jobb kezével az Urnát *) öleli; bal kezével
pedig a' Frantzia Ország' tímeres (három
liliomos) paissára könyököl. Más emlé-
keztető Frantzia pénzeken, korona ékesíti
a' Génissza' fejét; de itt lábai alatt hevernek
néki mind a' Kir. páltza, mind a' Korona,
annak jelentésére, hogy a' Királyi hatalom,
Frantzia Országban törvénytelenül le-ron-
tott.

*) Urnának neveztetett a' régi Rómaiaknál
az az edény, melybe tétetett a' meg-
égetett holttest hamva.

tott. Előtte a' Géniusnak, egy emlékeztető
 Ofzlop áll, mellyen következendő sorok
 olvastatnak: *Parricidium XXI. Ianuar.*
MDCCXCIII. — A' Géniuson, és emlékez-
 tető Ofzlopon alól pedig: *Attonitus. Orbis.*
Memoriae. Posterorum.

Berlinben is verettetett hasonló tzelú
 emlékeztető pénz, mellynek felső lapjára
 a' Királyi Mellyj-Kép (Brustbild) körül e'
 vagyon írva: *Ludovicus XVI. Galliae Rex,*
securi Civium percussus. Az alsó lapján a'
 pénznek, ül és sír Frantzia Ország' Géniusa,
 melly mellett egy Római bárd (szekertze)
 szemléltetik. A' körül-írás ez: *Heu nimis*
fero manant. Az alól-írás: *D. XXI. Jan.*
MDCCXCIII.

T u d ó s í t á s o k.

Hirré adattatik a' Magyar Közönségnek,
 hogy Méfzáros Ignátz Úr, ki a' Karti-
 gani történeteit ki-adta, melly könyv vól-
 taképpen oda példáz, minő okossággal kell
 a' hajadon Személynek egy ferjfiúval való
 esmérettségbe, szeretethe, és házasságba
 ereszkedni, most Montier Affzonymnak a' ma-
 ga Leányával el férjezett Márk-Grófnéval
 közlött tanúságos, igen jeles, és mindenfé-
 le Uri Rendnek nemes mulatására nagyon
 alkalmas leveit Pesten Trattner Mátyás be-
 tűivel Magyar nyelven ki-botsátotta: melly
 Levelekkel vezéreltetik házasságba lépett
 egy személy, minő okossággal viselje magát
 a'

a' Férjéhez, házi népéhez, és a' Világhoz, hogy igaz földi szerentséjét a' Világ előtt való betsületével együtt magának meg szerezhesse. Árúltatik *Pesten* és Budán Waingand könyves boltjában kötetlenül 48 kron.

B u d á r ó l.

Tegnap, úgymint Májusnak 13-dikán, ismét énekeltetett a' *Pesti Magyar Theátrum*ban a' *Pikkó Hertzeg* nevezetű Darab. El-fogott az öröm, a' mint tapasztaltam, hogy várakozásomat az éneklő személyek meg-haladgyák. *Chudi Úrnak* musikája olly jó, hogy akármellyik *Orchesterbe* be-illene. A' versekben foglaltt indúlatokat a' darabnak tzellya szerint tökéletesen ki-fejezi, és a' mellett, hogy melódiás együgyűségével a' szívre hat, harmoniájával a' fület is gyönyörködteti.

Eggyetlen egy jegyzésem vagyon, melyre a' Magyar Társaságot, a' nélkül, hogy valakit meg bántani szándékoznék, figyelme-tessé tenni hazafiúi buzgóságomtól kénteleníttek. Az éneksésre ki-rendeltt szavak *metrum* nélkül szükölködvén, a' *tactusnak*, melly az éneklésnek lelke, és a' musikában szinte az, a' mi a' poésisban a' *metrum*, meg nem felelhettek; és így az Éneklő kéntelen volt, vagy a' rövid s y l l a b á k o t hosszasan, és a' hosszúkat röviden énekelni, vagy az *Orchestert* arra kényszeríteni, hogy magát *tempótlan* énekléséhez alkalmaztassa. Mert ha egy szó két rövid syllabákból, a' reá szolgáló musika pedig, p.

leg alább is három nyomtatványokat pénzéért Kabinetje számára meg küldeni. Ajánlja szíves szolgálataját, akármelly Hazánk jóvára tzelező munkáknak általa leendő előírásokra. Nem sokára ki adja nyomtatásban a' Kabinetjében található könyveknek Laistromát.

Nem régen követhetendő új könyvek érkeztek hozzánk.

Oratio, quam Viro gratis patriae civibus commemorabili seniori Gedeoni Comiti de Ráda, monumentum esse voluit Carolus Koppi e Scholis Piis AA. LL. et Philos. D, et in Universitate Regia Pestiensis Professor Historiae Universalis A. Christi MDCCXCII. Pestini typis Matthiae Trattnner. Nagy 8 ad rét. 43. old. Idősb Gr. Rádai Gedeon Képevel.

Kurze und auf Erfahrung gegründete Anleitung, nützliche Obstkäume und unentbehrliche Küchengewächse für bürgerliche Haushaltungen zu erziehen. Verfasset von Iohann Bogsch, Lehrer an der Evangelischen Schule zu Presburg. Wien 1793. Im Verlage der Dollfischen Buchhandlung. 8. ad rét. 112. old.

Frantzia Szabadság-fa, melly taval a' mustár-magról való Evangéliomra Pünköszt utánni 25-dik Vasárnapon Prédikáló-székről Németül elő adatott P. A. Most pedig Magyarra fordított P. Z. A' Kaputzinusok Szerzetebéli Papoktól. Urunk 1793, esztendejében. 8. ad rét. 3. old.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bótsbon, Pünköst - Havának
(Májusnak) 28-dik napján, 1793-dik
Eszterházyban.

Hadi Környülművek.

A' *Leydai* Frantzia Újság nem egy
izben magasztalta már ezen hadbéli vitéz-
ségeket Magyarjainknak, egész Európa
előtt. Az első Májusi verekedésről emlé-
keztet is közelébb, azt írja, *Barkó*, és
Eszterházy nevet viselő Huszárajainkról, 's
a' *Sztáray* gyalog Regementjéről, hogy
ezek, kiválthéppennyvaló módon ki-mutatták
magokat. — Ezek a' Frantzia ki-fejezések:

*Le 1. de ce mois (Mai), les Hussars de
Barco, & d'Esterhazy, ainsi que le Régiment
d'In.*

C c c

d'Infanterie Hongroise de Sztaray, se sont extrêmement distingués.

A' Frantzia Földön Valenciennes Városánál fekvő Táborunkból, következő értelmű Levelet útasította Bétsbe, Május' 11-dikén, egy érdemes Vitéz:

„Várván várjuk ostrom-ágyúinknak érkezését. Ezen folyó hónapnak 18 dikára reménylünk, hogy együtt fog lenni az egész Artilleria (ágyúi készület). — Ma reggel temettetett el *Dampierre* Frantzia Vezér a' *Famarsi* Földvárban, egész katonai pompával. Midőn be tetetett a' sírba: nagy lövöldözés volt, nem csak puskákkal, hanem ágyúkkal is. Egy oszlopot is emelnek ott néki a' meg háborodott Frantziák. Generál *Lamarche* állott elő helyébe egy ideig, Kormányozónak. — Ezen hónapnak 2dikán *Jalli*, és *Curgie* helységek közé telepedett, *Valenciennes*hez közelebb, bal szárnya Seregünknek, és a' dereka. — Következő nap, megtámadta az Ellenség, *Karajtzay*' könnyű lovas Regementjének elől vigyázott Oberstlie. Osztályát, melly is mivel látta, hogy nagy számmal jönnek ellene a' Frantziák: visszavonta magát. Előbb nyomult tehát az Ellenség, és *Berceau* nevű falut el foglalta. De nem soká engedték őket ott lenni haubitz-tzaink, 's mindjárt helyekbe indultak a' miéink, a' hol parantsolatot vettek, hogy rabolják ki a' Lakosokat: mivelhogy ezek löni merészlettek rájuk. — *Curgie* mellé, két felől földvárak készíttettek. Az első Tsata-rend' bal szárnyánál is, *Jalli* előtt, egy erős földvár állíttatott fel. Atallyában

az

az egész homlok - sor (frontlinie), melly
 egygy igen jó fekvésű gerenden (hátas földön)
 vagyon, derekassan meg van erősítve föld-
 várakkal, és V formájú sántzakkal (Fleschen).
 Az első Tsatarend' háta megett állanak a'
 Karajtzay' könnyű lovas Regementjébéli Ob.
 Lieutenant - és Májor-Osztályok, 's a' Laszy
 Karabélyos Regementjébéli könnyű lovas
 Osztály. Rendre szoktak ezen 3 Osztályok
 ki - menni szélső őrizetre *Curgichez*. — A'
 Karajtzay' Regementjébéli Oberstlieutenant,
 Izerentsétlenül járt Máj. 3 dikán. Le fordúlt
 t. i. véletlen a' lováról, 's a' zsebjében lévő
 kés egy tenyérsnyi szélességre bé - ment a'
 hasába. Ugyan csak az a' nagy jó, hogy
 nem lett a' seb halálos. — Májusnak 4 - kén
 ismét meg - szállották *Berceaut* a' Frantzia
 Vadászok. — Azt gondoltuk, hogy meg
 akarnak bennünket támadni; de nem tsele-
 kedtek: minekokáért két Tzúg (tsomó)
 könnyű Lovassaink ellenek indultak, 's le-
 kaszaboltak közzülök goig valót. Jobb szár-
 nyunkra erőssen ágyúzott az Ellenség; de
 nemis tett egyebet. Ez nap érkeztek tábo-
 runkba a' határ - széli Stuttzosok. — Május'
 5 - dikén, és 6 dikán, semmi különös nem
 történt. — 7 - diken reggel, talpon állott
 egész Seregünk. — Feles számú Frantzia
 Gyalogság és Lovasság mutatta magát a'
Quesnoii erdő' szélén, 's Hg Rousz Oberste-
 rünkre láttatott tenni a' tzelt, kinek segít-
 tségére annakokáért alkalmas számú Nép
 ment tőlünk *Bavaihoz*; de csak nem kezdett
 sem itt, sem jobb szárnyunknál viadalt az
 Ellenség. — Májusnak 8 - dikán, Nemzet-

Gyűlési Kommisszáriusok érkeztek *Párisból*, kik is a' melly friss Seregeket hoztak magokkal, személyessen vezették azokat Gróf *Clerfaut* ellen. Erővel győzni akartak ezek a' maga - veti Nemzeti Gárdisták, és hogy annál nagyobb tűzök lehessen, tsak nem mindnyájan a' részegségig tele itták magokat pálinkával, a' mellytől úgy neki is gyúltak, hogy 30 lépésnyire jöttek sántzainkhoz; de midőn látták volna, hogy kártásaink' tüze előtt meg nem állhatnak: igen nagy veszteséggel vissza - tértek. — A' *Skáldis* vizén, *Valenciennes* mellett, elezéggel rakott hajókat tart készen az Ellenség olly tzeállal, hogy ha útát nyithatna valami módon *Condé* Várához: tüstént szállíthassa oda az eleséget, mellynek bizonyosan nagy szükségben vagyon *Condé* Vára. Ez nap este, a' mi Batteriáinkkal által - ellenben, V formájú sántzokat készített az Ellenség, 's árkokat is ányt, a' mellyekben közelébb jöhessen a' mi Batteriáinkhoz, 's azokat el - vehesse. De Gróf *Clerfé* meg támadta őket, 's reggelre el - verte őket sántzaikból és árkaikból, 's egészen a' táborokig kergette őket. — Máj. 11 - dikén, készen várta Seregünk' bal szárnya és dereka az Ellenséget; de nem jött ellenünk a' mint gondoltuk volt.

Utól - irás. A' Frantzia Nti Gyűlésnek *Valenciennes*ben lévő Kommisszáriusi, holt hírért írták *Párisba*, *Knobelsdorf* Prusszus Vezérnek; de meg - tsalattattak, mert *Knobelsdorf* Vezér él 's frissen vagyon, hanem a' Gen. Adjutánsa ölette meg egy Frantzia Dragonyos által. A' dolog így történt: A' mint

mint magánosan állott volna szélső őrizeten az említett Fr. Dragonyos : szemébe ötlik egy fényes öltözetű Tiszt. Ő nem tudott egyebet rólla, hanem hogy Ellenség, és hogy valamelly nagy Embernek kell néki lenni. Rá sűti tehát a' puskáját, 's úgy talállya, hogy mindjárt lefordúlt lováról a' Prusszus Tiszt; de nem holt meg mindjárt, sőt fel is vándzorgott, és nyakon kapván a' hozzája szaladt Fr. Dragonyost, kezdte fojtogatni, kivel végre csak ugyan nem birhatott, mivelhogy vére' folyása által igen meggyengült. El-szabadulván a' Dragonyos, neki szegazte a' puska' végéről nyúló péterkését Bajnok-társának, 's agyon dőfte azt; melly meg-lévén, le-vette annak mellyjéről az úgy nevezett *Érdem-Rendnek* ezüstös szélű széles fekete pántlikáról függő nagy keresztjét, és tsupán ezt tartotta meg magánál. A' lovát 's ruháját a' meg holttnak más Fr. Katonáknak engedte. Tíz arany ígérődött a' Prusszus Sereg' részéről a' Frantzia Dragonyosnak, csak adja vissza a' keresztet; de ő azt felelte, hogy száz luidórért sem adja.

A' melly ütközet Május' első napján történt, néhai Frantzia Vezér *Dampierre*, és Hg *Koburg* között: tudósította arról mindjárt az nap *Dampierre* Vezér a' Had-Ministert. Elő számlálta tudósításában, a' rész szerént kisebb, rész szerént nagyobb mértékben szerentsétlenül járt főbb Vitézeket: „*Murnau* Generális alatt, úgymond, éppen akkor lövetett agyon a' lova, midőn ágyúkat töl-tetett a' Sereg' jobb szárnyán, melly történet

za-

zavarba hozta a' Lovasságot. — *Kekmain* Generális alól két lovat lőtt el egymásután az Ellenség, mellyből ő, az előljáró Sereggel 600 Embert ejtett el. — *Gobert* Gen. alatt is agyon lövetett egy paripa. — *Tardy* Generálisnak el - szakasztotta egyik lábát az ágyú-golyóbis, midőn az Ellenség' földvára ellen ment volna ki vontt karddal. *Brançal* Gen. Adjutánst, 's Polgár *Vannot* Adjutánsomat mellettem ejtette sebbe egy golyóbis, melly az én kalapom' egyik szegeletét is elhordta. — *Chamboran* Oberflieutenantnak tövestől el - szakasztotta egyik lábát az ágyú-golyóbis. — — Irtak *Párisba* ezen ütközetről, az ebben jelen volt Nti Gyűlés-béli Kommisszáriusok is, 's *Dampierre*' szándékának nem egész szerentséjű ki-menetelét, anaak tulajdonították főképpen, hogy a' *H. Koburg*' Lovassága el - takart egy nagy ágyúkkal rakott Batteriát, mellyet tsupán akkor vehettek észre a' Frantziák, midőn a' jobb szárnyok nem volt már attól megszűbb egy fél ágyú-lövetnyinél. Magokatis ditsérik a' Kommisszáriusok, hogy ők is jelen voltak a' tűzben személlyessen, sőt egyik — *Dubois-Dubay* — olly kurázsiss Ember volt, hogy tulajdon kezével sütött ki egy ágyút.

Meg-került Custine, 's lett *Dümúrie*' második Szuktzeffzorává. — Következendő történet szolgáltatót alkalmatosságot önékie, a' Vezérség' le-tételére: El.küld egy Tisztet *Mannheimba*, olly hagyomással, hogy végezze Hg *Braunschweig*gal, a' foglyoknak költsönös ki-váltások (vagy ki-tse-

tserélések) erántt. Ezen Bíztoſ ir viſſza *Cuſtinenek*, hogy a' 96 dik Frantzia gyalog Regimentből egy Kapitány úgy adta - ki magát, mint *Cuſtine* Vezér' Küldöttje, 's azt állíja, hogy néki bíztoſi hatalma vagyon, *Maintz* Városának által-adása eránt végezni. Vévén e' tudóſítáſt *Cuſtine*, irt mindjárt a' *Braunſchweigi* Hertzegnek, hogy az említett Kapitányra tellyeſſéggel nem bízta ő azt, a' mit ez hazudoz; 's egyſzersmind kérte a' Hertzeget, hogy fogatná el azon Tsábúót, 's adná - ki néki. — A' Nemzeti Gyűléſ' Kommiſſzáriusi meg - botránkoztak *Cuſtine* Generális' ki - fejezéſeiben, mellyekkel élt, Hg *Braunſchweighoz* botsátolt Levelében. Magaſztalta t. i. abban a' Hertzeg' nagy - lelkiſégét, 's nemes gondolkozása', és érzéſe' módját. Fogták tehát a' Kommiſſzáriusok magokat, 's ſzámos Tiſzteknek jelenlétekben kérdőre vonták *Cuſtinét*, ki is nagyon meg - illetődvén ezen dolgon, azt mondotta: ő látja, hogy el - veſztette a' Sereg' bizodalma't; minekokáért kérte a' N. Gyűléſét, hogy venné le rólla a' Vezérſéget, 's el - ment *ſtraſzburgba*. A' N. Gyűléſe, tellyeſítette kérését annyiban, hogy másra bízta a' *Rajnai*, és *Móſeli* Sereg' kormányo - záſát; de ellenben őtet nevezte *Dampier*' Fel - váltójává.

Koſſheim, egy Falnak a' neve, melly *Moguntziának* ſzomszédságában fekszik. — Hogy ezen Faluban, és ennek háta megett ne dolgozhassanak kedvekre a' Frantziák; gyakran repülnek feléjük mind éjjel, mind nappal az eggyeſültt Seregek' Batteriáikból

a' golyóbisok. Különbkülönbféle fortélyokat gondolnak ki azonban a' Frantziák is, hogy szándékjokat eltitkolhassák az egyesült Seregektől. Egy ezen fortélyok között az is, hogy közelébb magas és széles vázson falakat feszítettek ki, a' mellyektől ne láthassák őket az egyesült Seregek.

A' Prussziai Sereg' fő kvártélyja, által szállított *Guntersblumból Bodenheimba*, melly Helység másfél órányira fekszik *Moguntziától*.

Ezen hónapnak 15-dikén, két frantzia ágyút nyertek a' Tsász. Kir. Vitézek *Weissenau*nál.

F. M. L. Bárá *Splényi Gábor* (Szabolcs Vármegye' Fő Ispánnya), April. 27 dikén érkezett a' *Wurmser*' Seregéhez, mellynek kormányozását által vette egy ideig, mivel betegségbe esett — a' mint mászor is irtuk volt már — Gróf *Wurmser*. — B. *Splényi*' vezérlése alatt volt már ütközet is, Seregeink, és a' Frantziák között, mellyben igen jól viselte magát B. *Splényi Ignácz*, a' Nádor-Ispány' Huszár Reg. jebéli Kapitány.

Spanyol Országának *Barcellona* nevű Városából, következő értelmű tudósítás érkezett April. 27-dikén a' *Genuai* ki-kötő helybe: „Ezen hónapnak (April.) 18dikán reggel meg indult a' Frantzia határok felé *Scot* Brigadéros Generális, két Batalion Királyi Testörzökkal, négy Kompania Granatérosokkal, 150 könnyű Lovasokkal; *Valenza*, *Majorca*, *Granada*, és *Navarra* neveket viselő négy Batalionokkal; 400 Volontérokkal (magok' jószántokból katonás-

náskodókkal); a' Korona-Örököse' (Infant) lovas Regementjének egy Svadronával; a' *Lusitanien* nevet viselő Dragonyos Regementből is ugyan annyival, 's elegendő Inzsenörökkel: el-foglalta *S. Lorenzo* Mezővárosát, 's bé rontott erőhatalommal *Arles*, és *Ceret* kerített Városotkáiba *Rouffillon* nevezetű Frantzia Tartomány-darabnak. — *Arles*-ben voltak két száz Nemzeti Gárdisták, 's tüzet is adtak; de mindnyájan le-szabdaltattak a' Spanyolok által. *Cerethen* is sok Nemzeti Gárdistákat darabolt-öszve egy Svadron Spanyol Lovasság, melly, el is fogott negyven Frantziákat, 's nyert tőlök két zászlókat. Tsak hamar ezután, segítségek érkezett a' Spanyoloknak, *Catalonia* Tartományának *Figueras* nevű Városából, 's egy rész belőlök tüstént *Perpignan* felé vette útját, hogy szemmel tartsa ezen nevezetes Frantzia Erősséget, 's el-vágja az útját az abban lévő Örizetnek. *Cerethnél* is felvették a' hidat a' Spanyolok, hogy *Bellegarde* Várát külön szoríthassák.

Egy más Spanyol Országí Levél szerént, minekutánna meg-verettek volna a' *Rouffilloni* földön a' Frantziák: fogták magokat bosszúságokban, 's hirtelenséggel *Aran* nevű Spanyol völgyre rontottak, mellyben 32 apró helységek fekszenek. — A' Lakosok együtt fogták a' dolgot, a' nállók lévő Katonassággal; de tsak ugyan meg nem akadályoztathatták a' felesőbb számú Frantziákat, hogy el ne foglalják a' völgyet; mellyben mindazáltal alig ha maradandó tanyájok lehet: mert mindjárt derekas erő nyomult ellének.

Az

Az első Anglus-hajós Sereg-osztály, Mártzius' 24-dikén indult ki a' *Portsmouthi* ki-kötő helyből, *Gardiner* Contre-Admirális' vezérlése alatt, napnyúgoti *India* felé. Allott tiz hajókból, mellyeken 634 ágyúk voltak. A' másik Osztály, melly *S. Helenenél* tartózkodott, *Gell* Contre-Admirális' kormányozása alatt eresztette szélnek vitorláit April. 5-dikén. 530 ágyúkat vitt magával. — A' harmadik Osztályt, Admirális *Cosby* vezette ki a' *Portsmouthi* ki-kötő helyből *Gibraltár* felé, a' hol szándékozott magát egybe kaptsolni *Gall* Contreadmirálissal. Indult nyóltz hajókkal, és 566 ágyúkkal. — A' negyedik Osztály is készült tengerre szállani, az újjabb tudósítások szerint. Leg-szerentsésebb volt a' *Cosby* Admirális' Osztálya. Egy nevezetessen ennek hajói között, igen nagy prédára kapott: mert olyan Frantzia Kápert kerített keleptzéjébe, melly tizeneggy nappal az előtt, a' *Cádixi* ki-kötő helyhez 80 mértföldnyire kapott vala el egy Spanyol hajót, a' mellyen, sok más drága portékákon, és néhány darab aranyokon kívül, 685 ezüsttel rakott ládák voltak. Öszveséggel, nyóltz száz ezer font sterlingre (mintegy nyóltzad. fél millió forinttra) betsültetett a' terhe.

A' Török Tsászár, sokáig hánytavetette a' maga Ministereivel együtt: mitévő legyen, az új Frantziákkal folyó háborúra nézve? végtére csak arra határozta magát, hogy állandóúl a' Neutralitás mellett maradjon, az az: egyik hadakozó Félhez se adja magát; és hogy éppen azon regulái legyenek a' Neutralitásnak, mint voltak

1780, és 81-dik esztendőekben, az Amerikai had' alkalmatosságával: t. i. hogy a' Török Tsászár maga részéről, minden hadakozó Hatalmasságok eránt egyenlő indulatot, 's barátságot fog mutatni; de a' hadakozó Hatalmasságok se úgy nézzék egymást a' Török Birodalomhoz tartozó tengereken, mint Ellenségeket, hanem mint Barátokat; az Archipelágusra bé ne mennyen se eggyik, se másik hadakozó Hatalmasság' fegyveres hajója; 's 3 mértföldnyinél közelebb ne mennyen egy Török Várhoz is.

Elegyes Tudósítások.

Az *Angliai Ország-Gyűlés'* második Táblájánál, újra szó vólt arról Májusnak ötödikén, hogy el-múlhatatlanúl és haladék nélkül jobbítást kellene tenni a' választatások' módján ezen Tábla' Tagjainak. Hét rend-béli Írások terjesztettek ez eránt a' Tábla eleibe. Egy *Skótziai* nagy és szép kereskedő Városban — *Glasgowban* — annyirá ment tsupán magában azon Személlyeknek száma, kik a' Parlamentomon való igazítást kívánták, hogy ötven ánglus rőf pergamentet töltött-bé a' neveik' laistroma. Más nap, 16 rendbéli hasonló tzélú Írások jelentettek-bé a' Táblánál, mellyek közzül egynek 6 ezeren vóltak alája írva. Ezt *Grey Ur* adta-bé, *London, Vestmünster*, és a' környék' részéről. Az a' fő tzél a' Parlamentomon való igazításban, hogy a' Nemzet, szám és érték szerént küldhessen Képviselőket az Ország-Gyűlésre: — nem arra kell p. o. nézni, mi vólt hajdan; hanem mi most e' 's ez a' Város. — Megesméri azt a' Ministériommal tartó része is

a'

a' Táblának, hogy szükséges volna a' Reformátzió; hanem azt mondja, hogy nints most idő hozzá: a' más Felekezet ellenben úgy itél, hogy a' jobbításhoz való kezdéstől nem hogy el-rettenthetné mostan Angliát, Frantzia Ország' példája; sőt inkább jobb idő se lehetett volna ahoz, mint a' mostani, mellyben nagy letzkét vehettek a' Frantziák' kárán minden Nemzetek, hogy okos tanátskozások által tsendesen, nem pedig erőszakos revolúzió által igyekezzenek ki irtani magok közzül a' hibákat, 's egy vagy más nemű vissza-éléseket.

A' *Londoni* Udvari Újságban, nyóltz napok alatt 197 bankrotáltt Kereskedő-Házak számláltattak elő.

Quantung, vagy *Quangtong* Chinai Tartománynak *Quancheu*, vagy *Quangtschu* fő Városában (mellyet az Európaiak közönségesen *Canton*nak neveznek) olly szükség volt, az utóbbi tudósítások szerént, eleség' dolgából, hogy sok százan holtak-meg éhség miatt. Eggy Anglus hajó riskását vitt oda árulni, 's 50 ezer font sterlinget nyert rajta.

Az *Irlandiai* (*Hiberniai*) R. Katholikusok két ezer font sterlinget adtak-öszve, hogy *Dublin* Városában özlopot emelleyenek *N. Britannia'* mostani Királynak *III. Györgynek*, a' ki által olly hathatóssan megvigasztaltattak.

Dántzig Városa, Májusnak 7-dik napján hódolt a' Prussziai Király' hűségére. E' jeles és hasznos tzeremoniára különös pénzek verettek, mellyeknek felső lapjokon az
em.

említett Felség' képe szemléltetik, illy körül-
írással: *Fridericus Gulielmus Borufforum Rex*;
a' másik lapon pedig, körül és alól, követ-
kezendő sorok olvastattak: *Vobis quoque*
Parens. (Néktek is Atyátok). — *Boruff.*
Merid. fid. praeft. 1793. (Déli Boruffzia hódolt
1793-dik esztendőben.)

A' *Brabantziai* Rendek, Május' 8 dikán
gyültek-össze először; 's tanátskozásoknak
leges leg-első tárgyává tették, az ő Felségé-
nek adandó hadi segítséget.

A' *Lengyel* Gyűlésnek, következő
értelmű Irást adott bé *Grodno* Városában,
April. 18 dikán a' Prussziai Királynak rend-
kívülvaló Ministere, *Bucholz* Úr: „Felette
álmélkodik, úgymond, ő azon, 's el sem
hallgathatja már tovább, hogy se feleletet
nem ad a' Gyűlés azokra a' Jelentésekre,
mellyek a' két (Orosz és Prusszus) egyesült
Udvarok által közöltettek vele; se nem gon-
dolkodik azokról az eszközökről, mellyek
a' Lengyel Közönséges-Társaság' jövődö-
béli boldogságának jó lábra való állítására
nézve terjesztettek eleibe. Kivánja tehát ő
a' Gyűléstől, hogy felellyen haladék nélkül
azon Irásra, mellyet vett April. 9-dikén; 's
tudósítsa őtet arról is, ha tétettek-é már
valamelly rendelések, a' kívánt Országos
Gyűlésre való öszve-hívása eránt az Ország'
Rendjeinek.“

A' Lengyel Gyűlés' Vitze-Marsaljának
Walewsky Úrnak, és a' L. Korona Vitze-
Generálissának *Gr. Rzewuskynak* jószágaikat,
szequesztráltatni kezdette az Orosz Követ
Apr. 19-dikén, azért: mivel protestáltak
azok az Orosz Tsászárné' akaratja ellen.

Frantzia Ország.

A' Királyfi beteg. Gyógyítása erántt, parantsolatot vett a' Foglyok' Orvosa.

Máj. 10-dikén először tartott Ülést a' N.Gy. a' *Thulleries* nevű épületnek (N. 16 dik *Lajos'* lakóhelyének) egyik szálájában. Ebben már nem ülnek külön, a' Gyűlésnek különböző értelmű Felekezetei; — jobban meg hallik ebben a' gyenge mejjű Tagnak is a' szava mint az előbbeniben; a' Halgatók ellenben nem tehetnek ebben annyi izgágát, mint tettek amabban.

Vér-patak tsergedezett April. 21-dikén, *Nantes* (*Nannetum*) Városában. — A' Királyt-kivánók, kiknek számok két száz ezeren fellyül nevedekett azon részében Frantzia Országának, melly az új fel-osztás előtt *Kis-Britanniának* hivattatott, tökéletes diadalmat vettek az említett napon a' Pátriotákon. Ezek neki mérgelődván, szalaotak egyenessen *Nantesbe*, 's az ott gyanúsáért fogva lévő Férjfiakat és Asszonyokat mind egy szálíg fel-áldozták a' magok dühösségének. Nyomba követte őket a' diadalmas Sereg, mellyet annyira fel-buzdított a' Pátrioták ellen, a' foglyoknak még gőzölgő vére, hogy valakit fegyveres kézzel találtak azok között, rakásra aprították.

Ugy értjük, hogy *Angers* nevezetű nagy és erős Várost is el-foglalták a' Királyt-kivánók.

A' *Vendée* nevezetű Ország-osztályból olly tudósítást vett Máj. 10-dikén a' Nemzeti Gyűlés, hogy a' Királyt-kivánóknak húsz
ezer

ezer gyalogokból, 's 600 lovasokból álló Seregek, és 13 ágyújuk vagyon; 's félő, hogy *Tours*, és *Poitiers* Városokat el ne foglalják. — Május' 13-dikán vagy 14-dikén szándékozott ellenük indulni *Páris* Városa' mostani Komendánsa — *Santerre* Serfőző — 13 vagy 14 ezer Párisi Nadrágtalanokkal.

A' Nemzet-Gyűlésének 13 dik Májusi Ülésében fel-olvastattak minden Frantzia Stabális Katona Tiszteknek neveik, kik között sok Tagjai vagynak a' Gyűlésnek.

B é t s.

A' múltt Pénteken (Máj. 24-dikén) dél utánni öt órakor ki költöztek ő Ts. Kir. Felségek, Fő Hg *Leopold* Nádor- Ispányunkkal, és *József* Fő Hertzeggel együtt, a' *Laxenburgi* mulató helybe, úgy nem különben *Mária Anna*, *Clementina*, és *Amália* Fő Hg Asszonyok is *Schönbrunba*, kiket más nap követtek *Antal*, és *Rajnérius* Fő Hertzegek is, a' két kisebb Fő Hertzegek pedig, *Lajos* és *Rudolf* Hetzendorfba vitettek, a' hol himlő óltatják beléjük.

Az itt Garnizonban feküdt Gránátéros Batalionok mind el-takarodtak már innen a' Frantziák ellen.

Ma estve, nagy tüzi játékot fog adni *Stuper* Mester, a' *Práter* nevezetű erdőben.

A' jövő Június hónap' eleivel, ismét el fog kezdődni a' harminzad-fizetés, a' Német örökös Tartományokban, 's *Gallitziában* készült, és Magyar Országgra le-szállítandó portékákért.

Jelen

J e l e n t é s.

Magyar Országi születésű *Gutten József* Orvos Doktor, és a' *Bétsi* Universitástól megvizsgáltatott, 's esmértetett Szem-gyógyító, azzal a' szándékkal készítette magát mind Hazájában, mind pedig annakutánna *Prágában*, és *Bétsben* különösen a' Szem-gyógyításához, hogy olyatén hasznos Szem-Orvos telhessen belőle Magyar Országban, mint a' minémű, Doktor, és *Kolosvári* Professor *Molnár* Úr Erdélyben. Úgy hiszi, hogy részéről nem is lett volna már semmi egyéb hátra, hanem hogy vissza indullyon Hazájába, 's Isten' segedelmével hozzá kezdjen hivatalának folytatásához; de ezt már most, különös engedelme nélkül a' Felségnek nem tselekedheti: minekutánna olly értelmű Királyi Rendelés adatott ki, hogy tsupán olyatén Doktorok orvosolhasanak Magyar Országban, a' kik az odavaló Universitásban graduáltatták magokat. A' míg tehát reménysége szerint le-mehetne Magyar Országra, ajánlja addig is itt *Bétsben* hív szolgálatját minden Hazájafainak, még pedig az ellyanoknak ingyen, kik, a' magok Egyházi, és Világi Elöljáróiktól kért irással be-bizonyítják, hogy ők szegények. — Mindenkor meg lehet találni, délelőtti tiz órától fogva tizenkettőig a' szállásán, mellyre könnyű lesz reá akadni ezen Német le-írásról: *Unter den Tuchlauben, im groffen Auge Gottes, im dritten Stock, rechts die Thüre.*

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Pünköst - Havának
(Májusnak) 31-dik napján, 1793-dik
Éltendőben.

Hadi Környüldállások.

Eppen most érkezett *Bétsbe*, *Stipsits*
Májor érdemes Hazánkfia, Hg *Koburgtól*,
azzal az igen örvendetes hírrel, hogy a'
Frantzia Táborn, melly *Valenciennes* Vára
megett, *Famarstál* feküdt, el-foglalta Vitéz
Seregünk, és sok ágyúkat is nyert. — Ma,
dél tájban meg fog 'hordoztatni
a' Kurir Úr *Béts* Városának nevezetesebb
útfzáin.

Igen tüzes ütközet esett Gróf *Wurmser*'
Serege, és a' Frantziák között. — A' dolog
D d d így

így történt: *Custine* Frantzia Generális már régtől fogva abban törte a' fejét, mi módon jöhetne ő Seregével a' *Moguntziába* szorított Frantziáknak segítségére; kiket a' Tsászári, Prusszus, Szász, és Hászus Seregek mindenfelől körül vettek. — Előbb a' *Rajna* vizén, *Fort Louis*nál — melly Erösség *Straßburg*, és *Spira* Városok között fekszik, amahoz 4, ehhez pedig 9 mértföldnyire — tette meg a' próbát, a' hol 36 hajókkal, melyekre hid volt már tsinálva, a' *Rajna* jobb partján, *Fort Loui*val által-ellenben fekvő *Seeligen* Helység felé jött, irtóztató nagy ágyúzással. De Gróf *Volkenstein* Generálisunk, az alatta lévő Ágyúsokkal, *Thurn* Batalionjával, Nádorispányunk' Huszáraival, és Tsászár' Dragonyossáival, olly derekasan viselte magát, hogy szégyen szemre visszavonták magokat a' Frantziák, minekutánna Ágyúsaink egy hajójoknak a' farát el lötték, más hajókat pedig mindenestől fogva a' Rajnába süllyesztették; és leg-alább is 150 Ember' kár esett benne. — De a' mi a' Rajnán el nem sült: azt a' szárazon, *Landau* Vára, és a' *Rajna* között akarták ki-pótolni, 's ott szándékoztak magokat Seregeinken keresztül verni. E' végre, Májusnak 17-dikén reggeli 4 órakor, *Landau* Varából egynéhány ezer Frantziaság; a' *Weissenburg*-nál feküdt Frantzia Sereg pedig egésszen fel-kerekedett, 's *Rheinzabern*' táján, közel a' Rajnához meg-támadta elől álló Katonáinkat, kiknek segítségére mindég új meg új szakaszok küldettek. *Kloster-Hambach* hoz nem régen szállott táborunkból. (*Kloster-Ham-*

Hambach, Landau Várához egy; *Spirához* pedig két mérföldnyire fekszik.)

Említett előálló Katonáinkat Gen. *Hocze* vezérlette. Jelen volt a' verekezésben Gen. *Mészáros* is a' Nádor Ispány' Huzárjainak, és *Waldek* Dragonyossainak egy szakaszával. — A' *Landau* Vára felől jött Frantziáknál sokkal tüzeesebbek voltak azok, kik *Weissenburgból* jöttek.

Ezeknek első sora valóban vitézül viselte magát; de még is vitézebb Katonáink által vílza - veretett. — A' második sor Frantziáság, még felesebb számmal volt, mint az első, és csak hamar el vette két ágyunkat. El akarta fogni Gr. *Gyulay* Samuel Bat. ját is; de ez hirtelen négy - szegbe állott, 's nem csak meg mentette magát; hanem még diadalmaskodott is: mert két Kompániái neki menvén, bajonétjaikkal, a' két nyert ágyukat vivő Frantziáknak: lezentsésen vílza vették töllek a' prédát.

Más négy ágyúkat is vettek volt el az új Frantziák, a' Hg *Conde'* vezérlése alatt lévő Frantzia Ki-költöztek' Seregétől, melly' tüstént széllyel szaladt előttök; de Nádor-Ispányunk' Regimentjébéli Oberster B. Ott, Vitéz Huzárjaival rajtok hajtott, 's vílza hozta a' négy ágyút, 3 munitziós szeketekkel együtt. — El-estek részünkről ezen verekezésben: a' *Gyulai'* Reg. jéből Májor *Schöffmann*; a' Tsáizár' Dragonyossal közűl B. *Hönig* Kapitány; a' Nádor-Ispány' Huzárjai közűl *Szentgyörgyi* Fő Hadnagy, — 29 kőz Huzárokkal, és 27 lovakkal együtt. — — 25 Huzárjaink el fogattak, és a' Tsáizári

Dragonyos Reg. béli Oberstlieut. Gr. Klenau — Sebbe estek: a' Szerviai Szabad Sereg-
ből Skockovich Kapitány, és Andreovich
Zászlótartó. — Rabságunkba estek a' Fran-
tziák között 26 egészséges, és 18 sebes Ka-
tonák. Nyertünk 1 dobot, és 11 puskákat.

Moguntzia Városának vivásáról, azt
írják némelly újjabb magános tudósítások,
hogy az ahoz való kezdés, Májusnak 26-
dika' tájára határozottatott; és hogy az is
ki van már előre tsinálva: hány napokig
tartson mindenkor ugyan azon erőben a'
vivás. Száz négy ezer különbkülönféle
ágyú-lövészek vagynak t. i. ki-számlálva 8
napokra, melly lizerént esik minden napra
13000 lövés: hat ezer, 6—8 fontos (golyó-
bisú) ágyúkból; három ezer, 14—24 fonto-
sokból; két ezer öt száz, 48 fontosokból;
és ezer öt száz bombik. — Már Májusnak
16 dikán olly közel voltak a' Prusszusok'
Batteriáik *Máintz*hoz, hogy a' 12 fontos
golyóbisok bé-járták a' Várost.

Condé Vára eránt, olly tudósítást vett
a' Frantzia Nti Gyűlés a' maga Kommisszá-
riusaitól, hogy nem soká lehet azt már
meg-tartani.

Bayonne *) Városából, következő
értelmű tudósítást botsátottak a' Frantzia

*) *Bayonne*, Frantzia Országának *Gasconia*
nevű Tartományában fekszik, a' nagy
tenger' partján, *la Dour* nevű folyó-
viznél. Spanyol Ország' széléhez tsak 3,
de Páris Városához leg-alább is fekszik
száz mértföldnyire.

Nemzeti Gyűléshez Májusnak 2 dikán, a' Kommisszáriusai:

„Hogy ide érkezünk, nagy mozgásban találtuk a' Népet. Mindenfelé fegyverkezett ez, minthogy a' *Spanyolok* bé - rontottak Országunkba, 's reá ütöttek táborunkra, melly feküdt a' *Pireneus* hegyek' tövében, *Sar* helység' mezőségén. Vezérünk (Spanyol származású lévén) által - állott a' *Spanyolok*hoz; hanem tsak hamar meg - adta az árrát hite - szegettségének: mert midőn éppen ölelni akarta volna a' Spanyol Vezért, által - üttetett egy *Frantzia* Katona által. — Egész táborunkat el - foglalták a' *Spanyolok*, sátorainkat el - égették, a' mit el - vihettek magokkal, mindent el - vittek, 2 ágyúinkal együtt; 's azzal vissza vonták magokat.“

Ugy írják *Madridből*, hogy az egész *Roussilloni* Grófságot el foglalták *Fr.* Országban a' *Spanyolok*, melly nyereség, annál foganatosabb: mivelhogy ennél fogva a' Királyt kívánó, 's magokban is nagy erővel lévő *Frantziák* könnyen egyesíthetik magokat a' *Spanyolokkal*.

Mivel a' *Spanyol* széleken nem vőlt elegendő ágyúja a' *Frantzia* Seregnek; parantsolta a' Nti Gyűlés, hogy szedessenek le a' tornyokból minden harangok, vitesse nek *Toulouse* Városába, 's ott öntessenek ágyúk belőlök.

Laval Montmorency Hertzeg, azzal a' hírrel küldetett *Pétorsburgból* *Bétsbe*, hogy a' *Frantziák* ellen rendeltt *Orosz* hajós Sereg tengerre szállott immár.

Nagy

Nagy - Britannia, 65-re szaporította a' maga első nagyságú hadi hajóinak számát, mellyek, Fr. Ország ellen mennek. — *Hot-ham* tengeri Vezér, elindult már Májusnak 11-dikén, a' közép tengerre, *Britannia* nevezetű száz ágyus hajón, más négy öleg hajókkal, és Fregátokkal.

Egy *Londoni* tudósítás szerént, melly költ Májusnak 18-dikán, parancsolatot vett az ott fel - állított Frantzia Ki - költözttek' Serege, hogy más napra készen legyen; mert vitetni fog hajókon *Ostenda* felé, a' hová még több lovasok, és ágyúk is fognak szállítani. Gróf *de la Chartre*, az említett Ki - költözttek' Vezérjek. Egy Legénynek egy silling a' napi zsoldja.

Azt írják *Petersburgból*, hogy az Orosz Tsászárné nem csak vizen, hanem szárazon is fog fegyveres erőt küldeni Frantzia Ország ellen; és ebbéli maga' meg - határozását tudtára adta már Kurir által a' *N. Britanniái* Udvarnak is.

A' *Saarbrücken*i Hertzegnek, és a' Fiának minden lovait el - vitték a' Frantziák, Május' 14-dikén *Neukirchen*ből. Tsak egy perizen múlt, hogy keleptzéjékbe nem kerítették az örökös Hertzeget is; hanem az örökös Hertzegnét, Udvari Dámával, és hét Fő Emberekkel együtt, el - vitték *Saarbrücken*ből.

Elegyes Tudósítások.

Dánia, és *Svéd Ország* abban állapodtak meg, hogy a' magok kereskedéseinek virágoztatása végett, ezentúl is színtűgy szállítassanak gabonát *Frantzia Országba*, valamint

mint szállíttattak ez előtt; 's költsönös segítség-
tséggel legyenek egymáshoz, tengeri szabadságok-
nak sérelem nélkül való fenn-tartásában. — Ebbéli magok' meg-határozásokat ezen két Országoknak, nem ellenzi Nagy-Britannia; mellynek adta is már több rendbéli példáit. A' mint t. i. Koppenhágából írják, meg-állítottak ugyan az Anglusok közelébb egy Dániai gabonás hajót, melly Frantzia Országának *Bordeaux* (*Burdegala*) nevű Városába szándékozott; de ismét elbocsátották azt. Szabadon bocsátattak más Dániai hajók is, mellyek az Anglus ki-kötő helyekbe vitettek vólt bé.

Az Orosz Tsáizárné, egy arany kardot ajándékozott az *Artésiai* Grófnak (Néhai XVI. Lajos' második testvér Öttsének), mellyre következő irás vagyon metzve: *Avec Dieu, pour le Roi.* (Istennel, a' Királyért.) Ezen kívül, kalap-gombnak való gyémántot, és egész ládátka drágaságokat.

Májusnak 8-dikán, *Dánia'* fő Városába — *Koppenhágába* — érkezett az *Artésiai* Gróf, két Frantzia Gavallérok-
kal, 's néhány Orosz Katona Tisztekkel; de nem Királyi Hertzeg, hanem csak Frantzia Tiszt nevezet alatt. Az ott lévő Orosz Követ — *Báró Krüdener* — által meg-hordoztatott a' Kir. Palotában. A' Korona-Örökösé' Feleségének szobáiban találta a' Kir. Familiát, melly az alatt, hogy a' több részét nézegette vólt az *Artésiai* Gróf a' Kir. lakó Helynek, fel-kelt ebéd-től. Minekutánna mintegy fél óráig beszélgetett volna a' Kir. Familiával; meg.

meg-nézegette a' Kir. Istállókat, és azt a' helyet, a' hol a' hajókat szokták tsinálni. Egy Vendégfogadóban hált, 's más nap reggel *Helsingoer* Városa felé vette útját, mellynek ki-kötő helyében készen várta egy Orosz hajó. Onnan, *Londonba* szándékozott.

A' hires Gróf *Pototzki*, a' ki Marsallja vala a' Lengyel Gyűlésnek, Orosz Birodalom' Szenátorjává tétetett a' Tsászárné által: mivelhogy jobbára minden jószágai azon a' részben fekszenek, mellyet közelébb szakasztott el Lengyel Országtól az Orosz Tsászárné, 's kaptsolt a' maga Birodalmához.

Az *Angliai* Parlamentomon való igazítás' dolga, megént fel került az Ország-Gyűlése' második Táblájánál, Máj. 7-dikén. Minekutánna ezen Reformátciónak mind elle-ne, mind mellette, több rendbéli nyomos Beszédet tartattak volna ez úttal is: fel szólalt végre *Pitt* Minisler, 's azt mondotta, hogy ő szívesen kívánja a' reformátziót; de olyat, melly erősítse inkább a' Konstitutiót, nem pedig olyat, melly ezt fundamentomostól fel-forgassa. Nagy jó mellett — így szólta továbbá — valamelly kistsin rosszat inkább el lehet szenvedni: hogy sem mint nagyobb jónak kétséges reménysége alatt meg fofszuk magunkat azon Jótól, mellynek most birtokában vagyunk.

Frantzia Ország.

A' néhai *Aureliánusi* Hertzeg — kiről irtuk vala, hogy ámbár nagy fertáttya vólt a' Jakobinusoknak; és a' Nti Gyűlésnek is, *Egalité* nevezet alatt, Tagja: még is csak ugyan

ugyan el-vitetett *Marsiliába* — Májusnak 7-dikén tizáltatott az odavaló Törvényfzék eleibe. A' melly kérdésekre tartozott felelni, tárgyazták azok a' Revoluziótól fogva való maga - viselését, gondolkozása' módját, izimboráskodását, és különösen azon környülállásokat, mellyek közelebbbről szolgáltattak gyanúságot arra, mintha ő Királyságra, vagy Diktátorságra vágyódott volna, előbb *Mirabóval*, annakutánna pedig *Dumúriével* fogván ez eránt a' dolgot. — *Egalité* Ur, minden kérdésekre *Nemmel* felelt állhatatossan. — Kérdőre vonatott annakutánna a' 13 elítendő Fia is. *Ha vallyon Pátriota é? Jobb szeret-e a' mostani Konstitutzio szerint Polgár lenni, mint szeretett volna az előbbeni Igazgatás alatt Hertzeg maradni?* — Nem tudott egyebet tenni a' meg-szorúlt Ifjatska, hanem csak *ekhözta* feleleteiben a' Birák' kérdéseiket. — Következő nap, maga eleibe hivatta a' Törvényfzék *Egalité*nak a' Felelőségét, és néhai Hertzeg *Bourbon-Contit.* — Harmadik napon, az a' Fia szólíttatott elő *Egalité* Urnak; a' ki *Olasz* Országban katonáskodott vólt. — Hogy valami támadás ne történnyen: 460 Nemzeti Gárdisták, 's egy tsomó rendszeréntvaló Katonaság kísérték ezen nevezetes foglyokat a' Törvényfzék eleibe.

Minekutánna meg-állította vólna a' N. Gyűlés az új Konstitutziónak előljáró tizkelyeit, mellyekben befoglaltatnak az emberi juk, és polgári kötelességek: hozzá fogott Máj. 10 dikén az úgy nevezett *Fr. Közöns. Társaság* tulajdonképpenváló Konstitutziónak.

jának meg-határozásához, 's első tikkellyé tette: „A' Frantzia Közönséges - Társaság, egy meg-szaggathatatlan Egész. — A' 2-dik, 3-dik, 4-dik, és 5-dik Tikkelyek, Május' 15-dikén születtek - meg. — Második Tikkely: Az egész Frantzia Földnek, Departementokra (bizonyos szakaszokra) való felosztása továbbra is meg-marad. 3.) Meg-maradnak a' Departementoknak mostani határai is. Ha mindazáltal két vagy több Departementoknak Lakosai, jobb és természetesebb el-intézését kívánnák a' magok határjaiknak: jelentsék kívánságjokat a' Nti Gyűlésnek, 's ez mindenkor tellyesítheti azt. 4.) Minden Departementben fog egy Közöns. Kormányzék fel-állíttatni. 5.) A' Közöns. Kormányzék, 's a' Municipálitások (így neveztetnek a' kisebb Szakaszoknak Kormányzékeik) között, lessz egy Közép-Kormányzék. — Az egész Konstitúciónak el-készítésére, hét hónapokat kívánt rendeltetni *Condorcet* a' Gyűlés által, 's azt javasolta, hogy ki kell választatni a' jövő Novemberben minden Departementtal, a' maga Képviselőit: hadd jelenhessenek-meg ezek *Párisban* Decembernek első napjára, 's formálhassanak új Nti Gyűlést. — „Azzal vádolnak Titeket (így szólott *Condorcet* a' Gyűlés' Tagjaihoz), hogy Ti mindent a' magatok képzelődése szerént, tsupán magános hasznatokért tselekesztek; tsáfollyátok-meg ezt a' rágalmazást. Frantzia Ország' Ellenségei sokat biznak, az itt uralkodó rendeletlenséghez: tegyétek közelvalóvá azt az idő-pontot, mellyben nem állhat-fenn több.

többé a' rendeletlenség, Frantzia Országának, egy meg-szaggathatatlan szabad Státusnak kell lenni ezentúl. Az egész Közönséges-Társaságra ki-terjedő köz-hatalom (mellyet gyakorol a' N. Gyűlés) gyenge; a' Haza, veszedelmekben forog; 's innen vagyon, hogy a' Departementok naponként magoktól tselekefznek mindent, nem különben, mint-ha ugyan különös Státusok volnának. — Ne engedjétek szokássá válni ezen tselekedések' módját a' Departementoknak. “ — *Condorcet*' javallására szinte reá állott volna a' Gyűlés, hanemha egy Tag találkozott volna, a' ki tüzessen ki kelt *Condorcet* ellen, Haza-árúlónak nevezvén őtet, úgymint a' kinek tanátsadása dezertzióra (el-pártolásra) késztet. „A' ki, úgymond, nem mér részt venni az új Konstitutzio' fel-állításában: elmehet; de mi meg maradunk a' helyünkön.“

A' mit *Condorcet* mondott a' Departementokról, hogy t. i. magoktól kezdenek tsinálni mindent; bizonyítják ennek igazságát az itt következő három rendbéli történetek is:

Aureliánus Városából egy szoknyás Deputátzió jelent-meg Máj. 12-dikén a' Nti Gyűlés előtt, 's panaszolta a' több Polgár-Affzonyoknak is neveikben, mitsoda kegyetlenségek követődnek-el az ő Férjeiken. — „Az Anyák, Feleségek, 's Polgár-Affzonyok — mondá a' Szószólló — kívánnák ti tölletek az ő Férjeiket, Fijaikat, Attyaikat, Rokonaikat, Barátjaikat, és Polgár-társaikat, kik közzül némellyek éjtszakának idején hirtzoltattak-el Kedvesseik mellől fegyveres erő

erő által a' tömlőtzőkbe, nem lévén semmi tekintet idejekre, vagy beteges állapotjokra; mások, saját házaiknál raboskodnak, kétség kívül azért: mivel már nem fértek volna a' tömlőtzőkbe. Az egész Város lántzon vagyon. Hat hete már, hogy nem szabad az Embernek úgy követni rendes munkáját, mint annakelőtte; három személy nem eredhet szóba egymással, mert mindjárt ott a' nyakán a' rabságra kárheztató parantsolat. Hol van hát a' szabadság, mellyel bennünket annyira biztattatok? " 's a' t.

Lyon (Lugdunum) Városából négy száz Gatyások (*Sansculottes*) mentek a' Nemzet-Gyűléséhez azzal a' panasszal, hogy az ő Várossokbéli Jakobinusok okvetetlen szándékoznak fel-állítani a' Revolutzion. Törvénytöréseket, akár haggya azt helybe a' N. Gyűlés, akár sem; a' fő-vevő eszköz (*Gillotine*) mindég készen áll; 's 12 vagy 15 száz Polgárok, egy szempillantásban se lehetnek bátorságosok, a' magok' életek felől. — *Chussey*, a' ki fel-olvasta ezen panaszt, kérte a' Gyűlést, hogy a' Jakobinusok' gondolkozása 's érzése' módjának közelébből való ki-tanulása végett, hallgatná-meg azon Beszédet, mellyet egy *Lyon*i Jakobinus tartott a' *Párisi* Jakobinusok' Társaságában: „A' Revolutzionális Törvénytörések — így szólla a' *Lyon*i Jakobinus — nem egész tökéletességű eszköz. A' velünk egyet értett része a' Gyűlésnek, el nem háríthatja a' közönséges veszedelmet; meg van az félig szédítve; semmit se tehet az, mi nállunk nélkül. — Polgárok! Szabad nevezet ruházódik reátok; 's a-

's azonban nyomorúság' rabjai vagytok. — Tsak a' sok böltsekedő értekezéseket hal-
latják veletek, 's ti el-bámúltok a' szép
belzédekre. Ti itt lármát ütöttetek; pedig
a' Revoluzió' plánumait titokban kell tar-
tani. Én, *Lyonból* való Revoluzionális
Katona vagyok; vér nélkül végre nem
hajthattok semmi revoluziót, 's egy Katona
Ember minden nagy meg-indulás nélkül
ontja a' vért. Gyilkosnak fognak engem'
mondani; de tudok én egy jó eszközt min-
den rágalmazás ellen. Ez a' Rágalmazóknak
ki-irtása. "

(A' Nti Gyűlés semmivé tett minden
rendeleteket, mellyek lettek *Lyonban*, a'
Revoluzionális - Törvényshék' fel-állítása
eránt.)

A' melly Kommisszáriusokat a' *Drome*-
vizéről; és a' *Rhone* (*Rhodanus*) vize' tor-
kolatjáról nevezett Departementekbe küldött
a' Nti Gyűlés, azt írták azok Máj. 4-dikén
Párisba, hogy *Marseille* Városa' Szakasszai
szenvedhetetlen Diktátorságot kezdtek üzni
olly Törvényshéket állítotván - fel, melly,
minden más Törvényshékre való appellálás
nélkül itél. Egy Szakassza a' Városnak,
reájok rontott éjtszaka a' Nemzet - Gyűlési
Kommisszáriusokra; meg-visgáltatta minden
írásaikat, 's parancsolta nékiök, hogy 24
óra alatt ki-takarodjanak a' Városból. "

Generális *Miazinski*, kinek neve esme-
retes már a' *Dűmúris'* Hísióriájából, halálra
íteltetett Máj. 17-dikén *Párisban* a' Revolu-
zionális Törvényshék által. A' Birák' elő-
adások szerént, abból áll néki minden vétke,
hogy

hogy *Dümúrié* egy Levelet írt hozzá *St. Amándból*, mellyben kívánnya tőle, hogy a' N. Gyűlésnek négy Kommisszáriusait, és a' Had Ministert — *Beurnonvillet* — fogassa el; egyfzersmind halálos büntetés alatt parantsollya néki, hogy indullyon *Lille* Vára felé, Seregeinek egy részével mennyen bé abba, keresse - fel ottan *Düvalt*, 's előmutatván néki az ő (*Dümúrié*) Levelét, mondja - meg, hogy ha még el nem mentek onnan a' Nmzti Gyűlés' Kommisszáriusi: el kellene őket fogatni, *Orchiesbe* vitetni, 's a' kintset fel kellene kuporítani. — Következendő ki - fejezésekkel végezte *Dümúrié*, Generális *Miazinski*hoz botsátott Levelét: „Ölelem kedves *Miazinski*”, 's bízom hozzá, és Seregeihez. “

Miazinski válaszolt *Dümúrié* Levelére April. 2-dikán, 's ígérte néki, hogy készebb meg - halni, mint parantsolatját nem tellyesíteni; a' minthogy el is vitte egygy Olstálylyát a' maga Seregének *Lille* Vára alá. — Ezekért lett halára íteltetését hogy megértette *Miazinski*, következő értelmű Irását intézte a' Nti Gyűléshez: „Mondottam már én azt, 's mondom még egyszer, hogy én a' *Dümúrié* titkos forralásában nem részesültem; hanem nagyon közel voltam ő hozzá, 's tudom leg-titkosabb gondolatait is. Én tehát igen nyomos dolgokat közölhetek a' Nemzet' Képviselőivel. Mivel nem tudok jól frantziául: három napot kívánok magam' meg - igazítására. Három napokig való elhalasztása a' ki - végeztetésnek, nem kegyelem. Még terhesíti az a' halálos büntetést; kélsz

kész vagyok mindazáltal el-szenvedni azt, Frantzia Ország' halznáért."

A' Nti Gyűlés hajlott *Miazinski*' kíván-ságára, 's mindjárt küldött hozzá két Kom-misszáriusokat maga kebeléből, a' kik hal-lának-meg, mitsoda ki nyilatkoztatni valója vagyon *Miazinskinak*. Eggy óra múlva, vissza-tértek a' Kommisszáriusok a' Gyűlésbe, 's mondták, hogy fedezett-fel titkokat ő előttök igen is *Miazinski*, de olyakat, mel-lyeket nem engedne-meg nékiek az okosság, a' Hallgatók' jelenlétében el-beszélleni. A' Gyűlés tehát azt végezte, hogy közöllyék, a' mit hallottak, a' Közjóra ügyelő Deputá-tzióval; és ez tegye-fel azt irásba, maga vélekedésével egygyütt.

(*G. Miazinski*, Lengyel Országból vette származását; most 45 esztendőse.)

A' *Párisi* leg-újabb tudósítások szerint, eggy új Kommisszió állíttatott-fel, mellynek 12 Tagjai kötelesek lesznek, a' naponként nevedő zenebonáskodásoknak okait ki-nyomozni.

B é t s.

Valamint tavaly-esztendőben *Budán*, igen nevezetessé lett az által, a' különben is fényes Urnapi Protzesszió, hogy személlyesen jelen vóltak azon a' Magyarok' Királya 's Királynéja: úgy ittis különösen nevezetessé tette tegnap, a' nagy pompával tartott Ur-napi Protzessziót, egyebek között az is, hogy minekutánna sok esztendőktől fogva nem látott már a' *Bétsi Nép Római Tsászá-r-nét*, hasonló protzessziókon; látott tegnap örvendezve. Látta azon a' Fels. Tsászáris,
Leos

Leopold Nádor-Ispány, 's *József Fő Hertzeg-gekkel*; és *Clementina*, 's *Amália Fő Hertzeg-Affzonyokkal* együtt, kik mindnyájan tegnap előtt jöttek-bé mulató helyeikből a' Városba, ezen üfztelet-tétel' kedvéért. Sok Magyar Urak, és Affzonyságok is dífzeskedtek a' protzeffzión, Nemzeti drága köntösökben. — A' sok Tzéhek, reggeli négy óra tájban kezdtek már járni az útfázakat záfzlóssan. Kilentz óra tájban indúlt meg pedig a' nagy protzeffzió, 's 12 órakor végződött. Különb-nél különb drága záfzlókat lehetett látni ezen sz. tzeremonia' alkalmatosságával.

A' belső Városi Teátrumokról ismét nem bizonyos, ha meg-marádnak é az előbbeni lábon, vagy nem? — *Vigánók* nem véte-tüdnek fel itten, a' Teátrumi Tántzolók' Táraaságába: mivel botránkoztatónak talál-tatott *Vigánók*' öltözködése-módja.

Egy *Alsó-Ausztriai* Báró, igen hofszú, és temérdek vastagságú, mintegy 16 mázsás ökröt küldött ö Felségének ajándékban. Ezen ajándék-marha' számára különös állás készítettet a' Városon kívül, mellyről ingyen láthatta minden, a' kinek tetfzett.

J e l e n t é s.

Jelentjük az érdeemes Olvasóknak, hogy a' jövő fél esztendőre való 5 forint elő-pénzt ne terheltessenek jó idején fel küldeni ilyen tázim alatt: *An die K. K. Obrist-Hofpostamts-Zeitungsexpedition. Pro Magyar Hírmondó, à Vienne.* — Neveiket, és a' posta-utat, mellyen leg-alkalmatosabban vehetik Újsá-gunkat, méltóztassanak világossan meg-iratni.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDelmével.

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának
(Júniusnak) 4-dik napján, 1793-dik
Eszkendőben.

Hadi Környüállások.

Küldünk egy Mappát, mellynek felibe
következendő izímet tettünk: *A' Frantziák
ellen folyó Hadakozásnak Teátroma Német
Alföldön.* Az a' része is t. i. Frantzia Or-
szágának, melly ezen Mappán ábrázoltatik,
Belgyiomhoz (Német Alföldhöz) izámlálta-
tik. Vettük mi ezt az ábrázolást, *Ferraris,*
Crome, Bouge, Daumont, és *Nolin* Urak'
Mappaíkból — mellyek a' leg-jobbak —
's irattattuk, és msttzettettük *Berken János*
Hazánkfia által. — Hoffza, az alól ki-tett
E e e mér.

mérték szerént, majd 13-madfél mérttföld; szélessége pedig 7 mérttföld. Az Auszriai Német-Alföld, és a' Frantziák' birtokai között lévő határt, a' két rendű pontozás jelenti. A' mi ezen Mappa által elő-adott földön történt azolta, mióta ki-veretettek Belgyiomunkból a' Frantziák, summássan ebből áll: April. 9 dik napján, *Mons* Városánál feküdt nagy Armádiánkat a' Frantzia szélekig vezette *Hg Koburg*, 's ott *Quievrain* és *Hensies* Városok' fekliben úgy szállította táborba, hogy eleibe esett a' *Quievrainen* keresztül folyó patak. Fő kvártélyát *Boussu* Városába tette. Gr. *Clerfait*' Serege, melly *Tournai* vagy *Dornik* Városánál feküdt volt, tábort ütött a' Fr. földön *S. Amandnál*, *Brillenél*, és ama' nevezetes táborozó helynél, *Mauldenál*, a' hol tavaly, és az idén is sok izben tanyáztak a' Frantziák. — Gr. *Latour*' vezérlése alatt lévő kisebb Seregünk, *Bettignichél*, *Maubeuge* Várához 1 mérttföldnyire szállott táborba. Két első Seregünk előbb nyomulván, a' *Crespin*, *Thivercelles* (*Thivemelle*), *Fresne* falukban, a' *S. Amandi* erdőben, 's *Doumetnél*, és *O Kondénál* tartózkodott Frantziákat helyekből el-hajtotta, kik is magokat *Condé* Várába vették. A' *Vic*, 's *Quaroubleból* fel-vertt Frantziák pedig *Valenciennes* Várába szaladtak. Ezzel körül vette Seregünk *Condé* Várát. April. 22-dik napjától fogva 26-dikig, minden nap estek tsetepatéék az elől strását álló Seregek között, és mind a' két részről hűllettak-el. Apr. 27, 28, és 29-dik napjain meg támadták a' *Maubeugei* Frantziák, *Douzies* faluban fekvő

Szer.

Szerviai Szabad Seregbéli Katonáinkat; de azután meg-bánták.— Hg Koburg a' fő kvár télyát *Quievrain*ba szállította.— A' Frantziák, *Valenciennes* Várákon túl, *Famars* hely-égnél egy természeti erősségű helyen telepedtek-meg. Onnan ütöttek Máj. első napján *Piesan*'s *Curgies* falukon keresztül, *Estreu*, és *Sauveurnál* álló bé sántzolt elöljáró Seregünkre. Ekkor, a' *Rombies*nél táborozott 12 Batalionainknak, 's két vasas Regimentjeinknek fele jobbra; a' másik fele pedig *Sebourg* felé tért, a' már rész szerént azon a' tájon állott, rész szerént pedig *Quesnoi* Várától egész *Jalainig* nyomúlt Fr. Sereg ellen, mellyet Gr. *Kollorédó* egész a' *Famarsi* táborig vissza-vert, úgy hogy ettől tsupán eggy ágyú-lövésnyire volt. Ezen a' napon, a' tsata után, Hg Koburg' Serege *Estreu* és *Sebourg* faluk közé szállott táborba, 's *Rombies*ben volt a' fő kvártély. Ugyan ezen napon meg-támadták a' Maubeuge Várbéli Frantziák *Merbes le Chateau* Városánál fekvő Katonáinkat, de onnan is vissza verettettek. A' kisebb Fr. tábor *Anfainnél* feküdt, közel *Valenciennes* Várához. Ebből ezen a' napon Gr. *Clerfait*-nek *Raimes* és *Vicognenél* bé sántzolt Seregére ütött az Ellenség, 's egész estig nem tágított, de még se mehetett semmire. A' Prusszusok' Serege ekkor *S. Amandnál* feküdt, Gen. *Knobelsdorf* vezérlése alatt; ezt is meg támadták *Hasnonból* a' Frantziák. *Orchies* Várából pedig egész *Rume* faluig jöttek az ország-útján, 's az ott tanyázott Hannoveranusokat vissza nyomták; de nem sokára ők is *Orchiesbe* vissza verettettek. Máj. 3-

dikán *Presannál* ásáshoz kezdettek a' Frantziák, melyet mindazáltal félbe szakasztattak veleek Vitézeink.

Végzése következik.

A' múltt Pénteken (Május' utolsó napján) dél tájban, el-járta *Stipsits* Májor *Béts* Városának nevezetesebb úttzáit, és piattzait, 26 Postalegényekkel, kik szüntelen tsergettek és sipoltak. Végre a' Hadi Kantzelláriába lovagoltak, hol le-szállván lováról a' Kurir, a' Prézes előtt azon módon beszéllette-el a' Frantziákon nyertt győzedelmünket, mint el-beszéllette vólt azt azon nap reggel 5 óra-kor *Laxenburgban* Tsálfár ő Felségének; úgymint: „Májusnak 23 dik napján meg-támadta Hg *Koburg'* Serege, az *Yorki* Hg' vezérlése alatt lévő Anglus és Hannoveránus Sereggel együtt a' Frantziáknak *Famarsnál* erőssen bé-sántzoltt táborokat. Egy része Seregünknek, a' *la Ronelle* nevű patak' ment-tében hánytt földváraknak esett, melyeket meg is vettek a' Magyar Granatéros Batalionok fegyveres kézzel. Más Seregünk, Hg *York'*, és Hg *Hohenlohe'* vezérlések alatt, által-ment *la Ronelle* patakján, 's meg-támadta magát a' nagy Fr. Tábor, abból a' Frantziákat ki-verte, kik közzül 10 ezeren ijjedttekben, *Valenciennes* Várokba vették magokat. Ismét más részről, Gróf *Clerfait'* Serege rontott a' Fr. kissebb Seregre, melly *Aubri* falunál feküdt, közel *Valencienneshez*. A' Frantziák mindenfelől szoríttatván, *Bouchain* Vára felé szaladtak, minekutánna 20 ágyút, 1 Generálist, 2 Oberstlieuten. tot, 1 Májort, 3 Kapitányt, 7 Hadnagyot, és mint egy

egy 400 köz Embert kényszerítették általengedni Vitézeinknek. — Sokan maradtak holtan mind a' két részről. A' mi holtjaink', és sebesseink' száma felmegy mintegy 400 Közemberre, és 40 Tisztekre. — *Orchies* Várát a' Hollandus Katonák támadták meg ugyan azon időben, az *Orániai* ör. Hertzeg *Fridrik'* vezérlése alatt. Nyertek 3 ágyút, és az őrizeten volt Fran. Katonákat rész szerént le aprították, rész szerént pedig el fogták. A' Prusszusok, *Hasnon* nevű erős Apáturságra ütöttek; ennek külsőbb sántzait el foglalták; és eddig talán az egész Apáturságot is meg vették. Ezen a' napon reggeli 4-edfél órától fogva, egész estvéli 9 óráig voltak tűzben minden Seregek. Máj. 24kén reggel körül vette Népünk *Valenciennes* Várát. Ugyan ezen a' napon, reggeli 10 órakor elindította Kurirját Hg *Koburg* ő Felségéhez. Öt óra héjján, 8 napok és 8 éjszakák alatt érkezett *Bétsbe* a' Kurir.

Trier' tájján táborozott Seregünk' Vezérét, Hadi - Tármeister Hg *Hohenlohet*, Hertzeg *Koburg'* fő Armádiájához rendelte ő Felsége Máj. 29-dikén General - Quartiermeisternek (Fő Kvártélymesternek), 's melléje adta a' Generalquartiermeister - Stabhoz, *Reusz* Hertzegét, kit egyszersmind, a' *Kollorédó Ventzel'* Regementjénél vizeltt Oberstierségből Generálisságra is emelt.

A' Frantziák' belső polgári hadjoknak miben létét nehéz meg határozni: mert a' Nemzet - Gyűlése által ki adatni szokott Tudósításoknak, és a' Fr. Országi magános Leveleknek foglalataja, felette különböz egymástól.

Az

Az újjabb Frantzia tudósítások meghamisítják azt a' hírt, mintha az Insurgensek el-foglalták volna April. 21-dikén *Nantes* Városát.

Moguntzia Városának, kapitulatzió által lehető vissza-nyerése eránt, reménységet nyújt egy *Frankfurti* Levél, melly azt írja: hogy Máj. 26 dikán a' Prussziai Királynál ebédelték a' táborban a' *Maintzi* Kommendans, és *Merlin* Nemzet-Gyűlési Kommisszárius *Maintzban*.

A' *Pireneus* hegyekről neveztetett Fr. Sereg' Vezére Gen. *Servan*, *Dumurié* példáját követte. — *Duverge* Generális pedig, a' ki alatta volt *Servannak*, *Parisba* küldetett a' Revoluziónális Törvény-szék eleibe.

Custine Vezér azt írta *Weissenburgból*, Május' 13 dikán a' N. Gyűléshez, hogy ő, mint Republikánus, enged a' N. Gyűlés' végzésének, és fel vállallya az északi Sereg' vezérlését; hanem előbb meg fog jelenni *Párisban* személtessen, hogy nyomos hivatalának haszonnal való követésére szükséges utasításokat vehessen.

A' *Szabaudiaiak* közzül rá úntak némellyek a' Frantzia Konstitutióra, 's egy Frantzia-módi Polgármesternek nyakát is törték. Ezeknek segítségekre egy Sereget rendelt a' *Szabaudiai* Udvar, 's annak Vezérjeivé rendelte Ts. Kir. Gen. Gr. *Mercy-d'Argenteaut*, és a' *Montferrati* Hertzeget. A' meg-nevezett Gróf, Máj. 13-dikán indult el Seregéhez, az *Aostai* völgybe *Turinból*, hová tsak kevéssel érkezett az előtt.

Casabianca volt az a' Frantzia Generális,
a'

a' ki leg - először bé - rontott *Szabaudiába*. Ez eránt olly tudósítás ment most *Turinba*, hogy a' mint vizgálni akarta volna a' szélső vigyázókat: el-fogatott a' *Pedemontziumiak* által. 300 aranyat, és két repetir-órát kaptak ezek nálla.

Fontarabia nevű Spanyol Várat, négy ezer bombik által hamuvá tettek a' *Frantziák*.

A' *Genuai* Közönséges - Társaságnak, némelly kívánságokat tett - fel *Frantzia* Ország, melyekre nem állhat, a' mint írják a' meg-nevezett Köz. Társaság. Irják felöle azt is, hogy derekassan fegyverkezteti a' szárazon lévő Katonaságát, 's még 3 ezer új Katonákat szedet; Határ - Várait is erősítteti; 's a' tenger - széleken lévő batteriáit nagy ágyúkkal meg-rakattya.

Egy *Brüsszeli* Levélből azt olvassuk, hogy a' *Brabantziai* Rendek hat milliót rendeltek hadi segítségül ö Felségének.

Arra is reá állottak a' meg - nevezett Rendek, hogy *Brabantziából* 3 ezer Sántzásók menyenek az *Armádiához*, tíz napi munkára.

A' *Brüsszeli* Polgárság, 18 ezer, rész szerént gyalog, rész szerént lovas Katonaságnak saját költségén való ki - állítására kötelezte magát.

Hollandia' fegyveres Népének mostani számát 60 ezerre teszik. Ennek fele, benn vagyon a' Közönséges Társaságban, más fele pedig kívül hadakozik a' *Frantziák* ellen. Ebből mintegy tíz ezer Embert maga vezérel izeméllyesen a' *Hollandiai örökös Hely*.

Helytartó Hertzeg' első szülött Fia — Fridrik Hg — ki is Máj. 8 dikán indította el Seregét *Tournay* Városából a' Fr. szélek felé.

Elegyes Tudósítások.

Austriai Belgyiom' szívét egészen magáévá kívánván tenni Fels. Urunk, két rendbéli Deklarátziókat adatott - ki ottan a' Fő Kormányfőek által Máj. 15 és 17 dik napjain, mellyekben örökre el-engedi azoknak minden hibáikat, kik vagy az előbbeni pártütésben részt vettek; vagy közelébb a' Frantziákkal egyet értettek.

A' *Skótziai* R. Katholikusok, hasonló jusokat nyernek, más Polgárok' jussaikhoz.

Az *Angliai* bankrotáltt (meg-bukott) Kereskedő házaknak fel-segítésére egy Kommisszáriátus állíttatott fel, melly költsön-pénzt osztogat minden Kereskedőknek, a' kik portékáiknak elő-mutatása által, bebizonyíthatják, hogy ő nállok bátorságban vagyon a' pénz. Szorgalmatosan meg-nézeteti a' Kommisszariatus a' portékákat, hogy úgy ne járjon, mint járt egy Ház, melly a' költsön adott pénz' zálogaúl ki mutatott zsákot midőn meg-nézette volna idő-vártatva, nem posztóval, a' mint reménylette; hanem répával tömve találta azt.

A' *Lengyel* Országi Orosz Követ Báró *Sievers*, egyezőleg a' Prusszus Követtel, *Buchholz* Urral, *Pulavski* Urat tétette a' mostani *Lengyel* Gyűlés' Vitze. Marsalljává *Valevski* Úr helyett, 's ennél fogva újra fel-állíttatta a' Király mellé az úgy nevezett *Consilium permanens* (állandó Tanácsot),
melly

melly 1775-diktől fogva, 1788 dik esztendőig állott volt fel. Ezen *Consilium permanens*, Máj. 6 dikán tartotta először a' maga Ülését, 's foglalatosságának fő tárgyává tette: az Ország' Rendjeit öszve hívó Irásnak elkészítését, mellynek alája írta magát a' Király is. Júniusnak 27 dikére határoztatott az Ország-Gyűlés' kezdete.

A' Frantzia Nemzeti Gyűlésnek azon négy Kommisszáriusi, kiket, *Börnönvillyel* együtt *Dumurié* küldött volt által Hertzeg Koburghoz, által-szállíttattak a' múltt hónap' végén *Mastrichtból Ehrenbreitstein* nevű Várába a' *Trieri* Választó-Hertzezségnek, melly innen a' Rajna-vizén, által ellenben fekszik *Koblentzel* egy magas kösziklán, 's *Hermansteinnek* is nevezetik.

A' Nagy-Britanniai Udvarnál, Gróf *Revitzki*' helyébe, Gr. *Stadion* lett volt Ts. Kir. Követté; most ezen Urat Gr. *Stahremberg Lajos* váltotta fel, a' ki eddig *Hollandiában* viselt Ts. Kir. Követtséget, 's *Hága* Városából Májusnak 18-dikán indult *Londonba*.

A' Hazájából számkivetett, és most *Angliában* tartózkodó Frantzia Papsághoz, minémű indulattal viseltessen az Angliai Fő Papság; új bizonyosságát adta annak Május' 11 dik napján is, úgymint a' mellyen egy buzdító Irást olvastatott el minden Szent-egyházakban, melly Irásban hathatóssan szívére kötötte nemes gondolkodású 's érzésű Nemzetének, a' nálla menedék helyet keresett Frantzia Papságnak nyomorúlt sorsát: — mellyet már az említett napig is 25 ezer font sterling alamisnával könnyített.

Néhai Frantzia Generális *Valence*, a' ki *Dümuriéval* jött vólt el Frantzia Országból, *Bräffzelben* tartózkodott egygy ideig, némelly Fr. Tisztekkal egygyütt; hanem meg mondatott néki mostanság, hogy más menedék helyet keressen, még pedig a' Ts. Kir. birtokokon kívül. — Az ifjú *Egalitének* — a' ki *Dümurié* alatt generáliskodott vólt, 's ugyan tsak vele egygyütt is nagyta oda Frantzia Országot — hasonlóképpen ki-adatott az út *Zürich* (*Tigurum*) Városában. Onnan tehát *Berna* felé vette útját; de ott se sok ideig reménylhette maradását. — *Dümurié*-ről nem írják, hogy el-ment volna *Bázel* Városából.

Frantzia Ország.

A' N. Gy. nek mostani palotája se' soká maradhata tsendességben, a' *Párisi* kofáktól. Meg haragudtak t. i. az Affzonyék, hogy ők, Nézőknek, és Halgatóknak bé nem bősáttattak tzédulák nélkül a' palotába: azért is, bosszúságokban el állották az abba való bé-menettel útját, úgy hogy közel se mehettek azok az ajtóhoz, a' kiknek tzédulájok vólt. — Máj. 18 dikán, még a' N. Gy. Tagjainak is vólt töllök mit hallani.

A' Nemzet Gyűlése, azt végezte Máj. 20-dikán, hogy tiz száz millió livrát kell felvetetni költsön az Ország gazdagabb lakosaitól: 's zálogúl le lehet kötni uékiek, a' ki költözttekről maradt fekvő jószágokat.

Miazinski — kiről irtuk vólt a' múltt postán, hogy a' *Dümuriéval* tartott tzimboraság miatt halálra íteltetett, 's ígérte, hogy valamelly titkokat akar fel-fedezni —

eze-

ezeket nyilatkoztatta - ki : „*Lacroix* (Nti Gyűlési Tag) Belgyiomnak ki - rablásával biztatta meg őtet; *Genfonne*, és *Pethion*, (ezek is Tagjai a' Nti Gyűlésnek) meg - hitt Baráti voltak *Dumuriénak*, 's most is leveleznek vele.“ Mind a' három meg - nevezett Tagok szembe állítottak *Miazinski*val. A' két utólsók azt mondták, hogy ők tsupán olly vélekedéssel voltak *Dumurié* eránt, a' millyennel volt minden Frantzia. *Pethion* nem tagadta, hogy irt egyszer *Dumurié*hez; de nem kapott, úgymond, tölle semmi választ. *Lacroix*, azt kérte *Miazinskitól*: hol, mikor, és kinek jelenlétében biztattafel őtet, Belgyiomnak ki - rablásával? — *Miazinski* ezzel válaszolt: „Haggyanak nekem békét. Én meg - maradok a' mellett, a' mit mondtam. Fő fájásom vagyon.“

Korszika Szigetéből, következő értelmű Irást botsátott Gen. *Paoli* Párisba a' Nti Gyűléshez:

„Igen fájlalja ő, úgymond, hogy öreg - sége, és még ehez járuló beteges állapotja miatt, nem ülhet tengerre, 's két száz óránnyi útat nem tehet egy húzomban, 's e' szerént meg nem jelenhet személlyessen a' Nemzet - Gyűlése előtt, és nem mentheti ki magát élő szóval, az ellene tett hamis vádak alól. — Ha szükségesnek gondolják Kegyelmetek, Polgár Képviselők! — így végzi Irását — ezen Tartományak békeségére, bátorságára, 's a' Frantzia Konstitutióznak *Korszikában* való meg - erősítésére; hogy az én itt létem, bizodalmatlanságot, gyűlölséget, 's félelmet ne okozzon: mondják.

ják-meg; és én, minden zugolódás nélkül el-hagyom ezen Tartományt, mellynek kebelében születtem, 's a' melly betsülte az én életemet, 's nevemet."

Marat, olyat szólott a' Nemzet-Gyűlése előtt Május' 12-dik napján, a' mi közönségessen tetszett, melly valóban igen nagy újság. Azt javasolta tud. ill., hogy tserélnek-vissza az el-fogott Frantziákat, a' Ts. Kir. fogoly Katonákon. Ennél fogva sok Katonára tesz szert a' Nemzet, 's nagy költségtől menti-meg magát, mellyet most hafzontalanul veszteget a' hadi foglyokra.

Marseille Városát oda hagyták Ápril. 26-dikán a' Nzt. Gyűlési Bízatosok; hanem *Montelin*arból egy végzést küldöttek oda vissza, a' melly semmivé tesz minden intézeteket, mellyek lettek ott, a' N. Gyűlésnek tudása 's meg-eggyezése nélkül; minémű p. o. egy olyan Törvénytörvénynek fel-állítása, melly minden felsőbb Székre való appellálás nélkül ítélhessen. De a' Város' Szakaszzai helytelennek ítélték ezen végzést, meg-erősítették saját rendelkezéseiket, ki világosították az egész Várost, 's parantsolták az említett Törvénytörvénynek, hogy lásson hozzá továbbra is hivatalához. Ugyan ezen alkalmatossággal, 48 Kommisszáriusokat küldöttek *Aix* Városába, a' kik ott helyre állítanak a' békességet, és eggyességet; melly meg is lett, és még Deputátusokat is küldött *Aix* Városa közönnett *Marseille*be. — Küldött *Toulon* Városa is.

Néhai Frantzia Minister *Calonne* — a' ki darab ideig a' ki-költözött Frantzia Kir. Her.

Hertzegek mellett is viselt vala Miniferséget — árrúba bortsátotta *Londonban* a' maga Könyvtárját, ezüst portékáit, 's házi készületeit, a' festett képekbéli gyűjteménnyén kívül, melly maga 70 ezer font sterlingre betsültetik.

M a g y a r O r s z á g.

Nagy-Váradról, Máj. 17 dikén.

„Tegnap előtt 345 Vadász - Katonák érkeztek ide, az Erdely Országai határokat őriző, és most a' Franziák ellen rendelt Katonaság közzül. Vezérjeket, Székely Regimentbéli Kapitány *Knefevits* Urat, több Tisztjeikkel, és két Seborvosaiakkal együtt, gazdag ebéddel meg vendégelte az ide való Görög - Katholikus Püspök, *Darabanth Ignátz* ő Nagysága. Meg-nevezett Vezérjekek kívül, következő Tisztek vóltak velek: 2-dik Oláh Regimentbéli Fő Hadnagy *Leibinger* Ur, első Oláh Regimentbéli Al-Hadnagy *Vitéz Simon* Ur, második Oláh Reg. ből való *Zsarda, Gálán, Berár,* 's *Jóseffi* Urak; végre *Papp, Blotka,* és *Szörtsei* Strásamesterek. El-indulások napján reggel fel-gyülekeztek a' Püspöki Palota eleibe, hová ki-jöven hozzájuk Püspök ő Nsága, elsőben is egy szép buzgó Könyörgést mondott, mellyben kérte a' Mindenhatót, hogy szereztesse útjokat, 's viadallyaikat az előtte állott Vitézeknek; annakutánna Fejedelmekhez, 's Elöljáróikhoz való engedelmességre, és az Ellenség ellen való vitéz magok-viselésére serkentette őket, nagy számú sokaság' jelenlétében. Ennekutánna bé-hívta magához a' Tiszteket kávéra; a'

köz

köz Legényeknek pedig szilva-pálinkát, 's kenyeret adatott. Ezen kívül, minden Strásamesternek húsz; minden Káplárnak tiz; minden Vitze-Káplárnak hét; és minden köz Embernek hat krajzárokat osztogattott. — *Éllyen* kiáltásokkal indultak útnak az örvendező Katonák; és még az útszákon se lehetett őket megtartóztatni, hogy tele torokkal ne kiáltanák: *Éllyen! éllyen Püspök Darabanth, a' mi Vigasztalónk!*“

Bajáról (Báts Vármegyéből), Májusnak 27 dikén.

„Ezen hónapnak közepe táján sok életet kezdtek innen hordani *Tolna*, és *Baranya* Vármegyékbe: azért is fel-ment a' tiszta búza' pozsonyi mérőjének az árra négy húszasra. A' kevertté 36 kr megy; a' rozsé 30ron; az árpáé 24.; a' zabé 26ron; a' kölesé 28kron; a' kukoritzáé 40.“

Ő Felsége méltóztatott kegyesen megengedni, hogy Magyar Országból száz ötven ezer mérő búza vitethessen ki *Konstantzinápolyba*, és *Smirnába*; 's száz ezer *Spanyol* Országba.

Erdély Ország.

A' Tudományok' dolgának jó móddal való el-intézésére, hasznosnak, sőt elmúlhatatlanul szükségesnek ítéltetett valánálunk, hogy a' *Litteraria Deputátzió*nak Ország-Gyűlési Tagjai mellé, R. Katholikus, Református, és Unitárius Közöns. Tanítók (Professzorok) is rendeltessenek, úgymint a' kik tulajdon tapasztalásaikból leg-közelebbről tudhatják, 's elő-mutathatják az eszközöket, mellyek által nagyobb tökéletes-

tességre lehessen vinni a' nevendék elmék', és szívek' készítésének, 's formálásának módját. Ebbéli édes foglalatosságokat a' **Közönséges-Tanítóknak**, ötven ötven arannyal kívánnya meg-jutalmaztatni Hazánk' édes Attya, Felséges *Ferentz*. Fejedelmünk.

Kolozvárról, Májusnak 19-dikén.

„Az itt dolgozó Országos Deputátziók, közéletnek már munkálkodások' végéhez. Úgy hallatik, hogy a' törvényes dolgokra ügyelő Deputátzió, a' néhai két Disztriktualis Tabláknak újjonnan való fel-állítatásokról gondolkozott. — *Három-Széken* több rendbéli égések voltak mostanság, melyeket gyújtogatók okoztak, a' mint hallyuk. — *Moldva*, és *Oláh* Országokból úgy értjük, hogy a' pestis, melly uralkodott vala ottan, már egésszen meg-szünt.“

B é t s.

Ma reggel éppen 3 fertály volt 7 órára midőn bé érkezett ő Felsége *Laxemburg*-ból audientziára. Véle volt F. Királynénk is.

Oberster *B. Mack*, meg-romlott egészsége miatt, kéntelenítettett oda hagyni a' Sereget. Mivel ezen Úrnak nyomos szolgálatit újra is igen magasztalta *Hg Koburg*; ő Felsége is új jutalommal kívánta azokat meg-jutalmaztatni, Tulajdonossává tévén az Oberster Urat, még pedig minden taksa nélkül, az eddig *Zsakmén* nevet viseltt vasas Regimentnek.

Erdélyi származású, most pedig az ide való Akademiában Arkhitekturát (Építés-mes-

mesterségét) tanuló Nemes Iffjú, *Ugrai László*, elő - mutatván az Erdélyi F. Kantzelláriának maga Attestátumait (Akadémiai Bizonyság - Leveleit), egyfzersmind ditséretes igyekezetének, 's elő - menetelének remekjeit is, úgymint saját kezeivel készített helyes, és szép Delineátzióit: ki - nyerte az említett Fel. Kantzellária által ő Felségétől, hogy e' folyó esztendőnek utolsó hat hónapjaira meg - kaphassa fele részét azon két száz forintos stipendiumnak (segítség - pénznek), mellyet vett vólt néhai jó emlékezetű *Kőrö Zsigmond*, Erdély Ország' Kintstárjából.

* * * * *

A' mai árkussal menő, és már oda fenn említett Mappánál még előbb akartuk mi meg - küldeni amaz igen nevezetes ütközetnek ábrázolását, melly történt *Türlemont'* tájján. — Már ki is van ez metzve jó ideje, de minthogy nagy, és sok illuminálni való tárgyak vagynak rajta: többet négynél nem illuminálhat egy nap belőle a' leg szorgalmasabb Festő is. Reményljük, hogy mintegy két hét múlva tsak ugyan le küldhetjük. Ez minekünk fel kerül két száz forintunkba, de nem sajnállyuk költségünket, tsak hogy meg mutathassuk, hogy a' mikor Olvasóink száma nevededik: mi is több Hazafiúi áldozatokat igyekezünk tenni. — Ezen Hónap' végén még egy lovas, és gyalog Katonát ábrázoló képet is küldünk le. — A' jövő Postán mustrát küldünk azon betűkből, mellyekkel ezentúl szándékozunk nyomtattatni *Hírmondónkat*.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának
(Júniusnak) 7-dik napján, 1793. dik
Eszkendőben.

Hadi Környüállások.

Ide előre akartuk mindjárt tenni azon
történetek' előadásának végezetét, mellyek
Ausriai Belgyiom' szomszédjában történtek
ekkoráig tudunkra a' Frantzia Földön. De
minthogy le nem fért volna az egészzen;
hogy sem mint ismét meg - szakasztottuk
vólna: inkább el - halasztottuk a' közlését,
's csak két vagy három történetet említünk.
A' *Ronelle*-vizénél volt Földvárakból a' Fran-
tziáknak, ámbár erőssen menydörögtek is az
ágyuk Máj. 23.: még is 400 Magyar Granaté-

rosság egyszer csak ki-vállalkozott, 's tsomó vesszőket vévén kezébe, sebes lépésekkel törekedett annak feléje, olly tzéllal, hogy a' földvár' árkába hányván a' tsomókat, béronthasson ezeken a' földvárba; de hogy nyitva látta a' földvár' kapuját: el-vetette tsomójait, 's oroszláni bátorsággal béomlott az Ellenség közzé, 's tsak hamar érkeztek utánna a' zöld süvegű Hufzások (*Barkó' Magyar Lovassai*) is, 's ekként egyesítvén erejeket gyalog és lovas Hazánkfiai, bajonétokkal és kardokkal ki-pusztították a' Frantziákat a' földvárból, 's hét ágyúra, és tíz munitziós szekérre tettek szert benne.

Az el fogott 400 Frantziák között vagy *Verges* Fr. Generális is, hűsz Stábális és Fő Tisztekkel együtt. A' Frantzia el-esettek, és meg sebesedtek' száma, leg alább is fel megy 3000-re. Egy zászlót, 20 ágyút, 's 14 munitziós sereget nyert tőlök vitéz népünk. — Részünkről, mintegy hét százan hullottanak el, 's estek sebbe. — *Mack* Oberster is a' sebessek' száma közzül való.

Máj. 24 dikén, *Lille* vagy *Ryffel* Várából meg-támadtak *Tourcoing*-nél (*Roubain*hez közel) 4 ezer Frantziák, nálloknál kevesebb számú Hollandusokat. A' tsata 5 óráig tartott, mellyben a' Hollandusoknak nagyobb része el-veszett; a' kik meg maradtak, azok keresztül vágták magokat az Ellenségén. A' melly Hollandusok *Roncnál* állottak (nem messze *Tourcoing*hez) azokon is rajtok ment 4 ezer Frantziáság, 's egész 13 órákig nyújtot.

totta a' viadalt: még sem verhettem el őket, ámbár feles számú Tisztjeik hüllöttanak - el, 's a' Komendánsok is sebbe esett.

Hertzeg Koburg egy Levelet botsátott *Lamarche* Frantzia Generálishoz, a' ki általvette vólt, *Dampierre*' halála után a' Frantzia Sereg' kormányozását. „Néhány napokkal ez előtt — így ír a' Hertzeg — egy Levél érkezett hozzám Párisból *Lebrün* Uramtól (a' külső dolgokra ügyelő Ministertől, és a' Ministeriális Gyűlés' Elölülőjétől), melyben hosszas okoskodások, és fenyegetődzések után azt kívánja tőlem, hogy botsátanám szabadon *Lecointre* Kapitányt. (Ez, meg akarta ölni *Dümúriét*; azért is által küldetett *Dümúrié* által Seregünkhöz, más több, hasonló szándékú személlyekkel együtt.) Mivel én nem esmérem *Lebrün* Uramat, 's mint Sereg' Vezére, nem levelezek az Ellenség közzül egyébbel, hanem csak a' Generálisokkal: kérem az Urat, ne terheltesse válaszolni néki (*Lebrünnök*) az én nevemben, 's meg-írni, hogy én illendőképpen vissza fogom küldetni *Lecointre* Kapitányt a' Frantzia Sereg' szélső őrizetéhez. Kész vagyok, vele együtt vissza-küldeni más öt személlyeket is, kik között vagyon egy Oberstlieutenant (*Pill* nevezetű.) Ugy küldettek ezek én hozzám, mint gyilkosok. Meg-jutalmaztatások', vagy meg-büntetések' elközlését bízom az Úrra. Sok szó vagyon *Lebrün* Uram' Levelében az igazságról, civiltizációról (pallérozottságról), és törvényekről. Távol légyen tőlem, hogy egybe hasonlítsam ezeket azzal a' tselekedettel,

E f f a

melly

melly szerént, *Odonnoghe* Konziliárius, és *Van-Calonne* Polgármester Urak, *Brugges* Városában (melly fekszik *Ausztriai Flandriában*) saját házok-népe között hirtelen kiragadtatván Mártzius' 3-dik napja' éjtszakáján *Lille* Várába vitettek. Tsak azt kérdem: mi'soda pallérozottság, és egyenesség az, melly szerént, sok rendbéli vissza-kivánások után se bocsáttattak vissza ezen két beteges, és időse Emberek — az emberiségnek, és minden igazságnak truttzára is. — Azt kérdem továbbá: ugyan vallyon megengedheti-e a' nagy egyenesség, hogy egész Frantzia Országban széllyel hirteltassanak azok a' szerentsétlen 1400 Foglyok, kiknek már három hónapoktól fogva nem kellett volna *Fr.* kezek között lenni, ha a' költsönös kiváltás eránt lett alku olly szentül megtartatott volna, mint a' hogy' mi tartottuk-meg azt. — Fenyegetéseire nézve *Lebrünnek*, azt írta *Hg Koburg*, hogy ő azoktól nem fél.

Lamarche Generalis felelt a' *Hg Koburg*' Levelére *Valenciennes* Várából Máj. 11-dikén. Leg-elsőben is arról okoskodik válasszában, kiket lehet igazán hadi foglyoknak tartani, kiket nem? Annakutánna így ír: „Közlöm Levelét Hertzegségednek a' Had Miniszterrel, hogy meg-érthesse ez abból, Hertzegséged' kívánságát a' 1400 hadi Foglyok, 's Tanácsos *Odonnoghe*, és Polgármester *Van-Calonne* eránt; 's hatalmat adjon nékem, annak tellyesítésére.“ — Minekutánna némelly szemre-hányásokat tett volna továbbá *Lamarche* Gen. az eránt, hogy *Koburg* Hertzeg' Katonái a' Frantzia Falukat fel-gyűjtják, 's ki-

's ki-rabollyák, így végzi Levelét: „Vissza-küldöm *Nawe* Hollandus Hadnagyot, egy *Vallon* Dragonyos Strásamesterrel együtt; reménylém, Hertzegséged is vissza fogja azon hat személlyeket küldeni, kik *Masfricht*-ban tartatnak fogva.“ — (Kétség kívül, érte itt Gen. *Lamarche*, *Börnönvillyt* 's ennek Társait, kiket *Dumáris* fogatott el, 's küldött által *Hg Koburghoz*; és a' kikről irtuk vala a' múlt postán, hogy el-vitettek *Masfricht*-ból a' *Trieri* Választó Hertzegségnek *Ehrenbreitstein*, vagy *Herrmannstein* nevű magas Várába.)

Zweybrücken (*Bipontum*) Városából, melly *Frantzia* Ország' szélén fekszik, *Moguntziához* mintegy 14 mértföldnyire, következő értelmű Levél útasíttatott *Bétsbe*, Májusnak 26 dikán:

„Ezen hónapnak 14-dikén, *Prusszus* Oberster *Szekuli* (némellyek *Székhely* nek írják) rajtok hajtott a' *Frantziákon*, *Neukirchen* Városában, melly két mértföldnyire esik ide *Bipontumhoz*, észak felé; 's el-verte őket onnan diadalmassan. Az alatt, míg a' tsata tartott, inas-ruhába öltözött a' *Saarbrückeni* örökös Hertzeg (kit úgy néztek volt már a' *Frantziák*, mint zálogot), 's másfél mértföldn. *Neukirchentől* gyalog ment *S. Vendelbe*, a' honnan Tsász. Kir. Katonák által a' *Prusszus* Sereghez kísértetett. Maga az uralkodó Hertzeg, a' ki már sok esztendőktől fogva erőtelenkedik, egynehány hónapoktól fogva pedig fekvő beteggé lett, éppen csak az előtt való nap vitette - el magát fördőbe. — Ha okos fortéllyal nem élt

élt volna az örökös Hertzeg: bizonyosan ellopták volna a' Frantziák, kik ugyan csak el-vitték *Eichberg* Belső Tanátsost, és a' Lovászmestert. El-vitték minden lovait, 's házi készületeit is a' Hertzegnek.

A' *Leyeni* özvegy Grófné nehezebben szabadúlhatott ki a' Frantziák' keletkezéséből, mint a' *Saarbrückeni* örökös Hertzeg. Még akkor mindjárt, hogy leg-elsőben erre a' vidékre jöttek a' Frantziák, el-költözött lakó helyéből az ifjú *Leyeni* Gróf, Feleségével 's gyermekével együtt; de a' Gróf' édes Anyja — az özvegy Grófné — helyben maradt; 's hogy annyival nagyobb hajlandóságot szerezzen a' Fia éránt a' Frantziákban: mindennap vendégelte ezeknek Tisztjeiket. — Májusnak 12-dikén, két új Frantzia Kommisszáriusok érkeztek *Blies-Castel*be (*Bipontum*hoz csak egy mértföldnyire esik *Blies-Castel*, a' *Blies*-vize mellett), kiknek a' Grófné más nap nagy ebédet adott; de ők ezzel még nem elégedtek, hanem örömet magok akartak Gazdák lenni: azért is kívülről körül-vétették a' Kastélyt, belől pedig magok voltak a' strásák, szakadatlanul véle lévén a' Grófnéval, a' ki ugyan azért nem is tudta, mi-ben légyen kívül a' dolog, míg nem estve meg-sugta volna azt néki egy Innassa. A' Grófné tettette magát, mintha leg-kisobb tudósítást se vett volna; hanem bizonyos idő' múlva egyszerre ájulásba esett, melly mivel tellyességgel nem akart szünni rajta: különös szobába vitetett, honnan az Orvosa, és Szobaleánya által, egy titkos garáditson

's egy lyukon által, valamelly börtönbe vezettetett, mellyből más nap változtatott ruhában el-illanott. Egy *Bipontumi* Paraszt hozta-állal a' *Blies* vizén; itt lappangott nállunk Máj. 23 dikáig, a' midőn érette jött az ifjú Gróf, 's el-vitte magával egy tekervényes úton. — Midőn nem győzték volna várni a' Frantzia Kommisszáriusok, hogy el-múllyon a' Grófné' ajúlása: be-szóllottak a' szobába, mellyben gondolták lenni, 's kérdezték, ha jobban érezné-e már magát. A' Szobaleány felelt, de igen bádjadtt hangon, Asszonya' képében. Ez így történt egynehányszor; hanem minekutánna két egész óra telt volna el, gyanakodni kezdettek Kommisszárius Uraimék: azért is be-rontottak a' szobába, 's hát csak el-hűltek belé, hogy más személyt találtak ott a' Grófné helyett. Dühösségekben bosszújokat állották az Orvoson, 's Szobaleányon, és 16 személyeket el-vittek magokkal, — Ezen történet még közönségesebbé 's hitelesebbé tette azt a' hírt, melly szerint szándékoznak a' Frantziák mindenünnen, valahonnan csak lehet, el-ragadozni az előkelő személyeket olly tzéállal, hogy ha *Moguntziát* meg találják venni erővel az eggyesült Seregek; legyen minn ki-tserélni az odavaló Német Jakobinusokat. Annyira meg is félemlettek ezen a' részen a' Tisztviselők, hogy mind szaladásra vették Máj. 14-dikén a' dolgot, midőn vissza vonták magokat a' Prusszusok, 's a' Frantziák újra kezdték magokat muto-gatni. — A' Prussziai Király, kétszer volt ezen a' héten *Lautern* Városában, — Minden nap

nap látunk mi itt Frantzia, és Német Katonákat. — Rémítő éjszaka volt, Máj. 23-dik napja' éjtszakája. *Szekuli Oberfler* Ur egy Trombitást küldött *Pully* Frantzia Generális-hoz. A' Frantziák tüzet adtak a' Trombitásra. Mi fel-ijjedtünk ezen lövésre. Fél óra múlva egy Német Tiszt jött; de a' Frantziák újra öt rendbéli lövést tettek a' Trombitás felé. Ekkor számosabb Német Vitzek érkeztek, 's vissza verték a' Frantziákat; ejtettek is el közülök egy Dragonyost. — — A' mi úgy nevezett Páriotáink — a' *Német új Frantziák* — meg - szeltek volt innen, a' Prusszusok előtt; hanem most ismét vissza - kísértették magokat Frantzia fegyveres erő által, olly véggel, hogy adósságaiknak le fizetése nélkül fel-szedjék, a' mijek van, 's el-vigyék magokkal. Semmi Emberek voltak ezek eddig is; ennekutánna is csak olyanok fognak maradni. Nagyon vigyázni kell itt az Emberek, kivel beszéll: mert naponként nagyobb mértékben üti - ki magát a' részrehajlás' lelke; hanem azt csak ugyan bizonyosan irhatom, hogy az új Frantziákhoz hajlóknak száma véghetetlenül kevesebb azokénál, kik testestől lelkestől iszonyodnak az új Fr. gondolkodás' módjától. — Már 3 napoktól fogva, szörnyen menydörögnek *Moguntzia* ellen, az ostromló Sereg' ágyúi.

Egy Prusszus Tiszt - módra öltözködött személly, Májusnak 27 dikén egészen által-lovaglott a' *Hochheimi* Táboron, a' Prusszus szélső őrizetig; onnan sebes vágatva *Kassel*-be ment, és semmi szerentsétlenség sem

esett rajta. Úgy vélekedtek felőle az egyesült Seregnél, hogy Moguntziai Klubistának kellett lenni, 's szándéka a' volt, hogy széllyel nézzen. Midőn ez történt, éppen recognoscírozni (vizsgálódni) volt *Schönfeld* Generális, ki is hogy vissza-tért a' táborba, ki állította a' Prusszusokat, Szászokat, és Hallszusokat, 's egész éjféli óráig úgy kellett nékiek maradni. Azonban semmit se mozdított az Ellenség.

Sem a' *Hanau*i, sem a' *Frankfurti* Újságok nem emlékeznek róla, hogy a' *Moguntziai* Kommendáns, és Nmt. Gyűlési Biztos *Merlin*, a' *Prussziai* Királynál ebédeltek Máj. 26 dikán.

A' Szárdiniai Király' Armádiája, egyesülvén egynéhány ezerből álló Tsászf. Kir. Katonasággal, négy szakaszokra osztott-fel. Eggy ezek közzül, *Aosta* tájján szállott táborba Május' vége tájján; a' másik *Nizza* Városa felé; a' harmadik *Saluzzo* körül; a' negyedik pedig *Susa*' mellyékén. Mintegy 18 's 20 ezerre határozottatott mindenik szakasznak a' száma. Az elsőt, maga kormányozza a' Király; a' másodikat, Hg *Chablais*; a' harmadikat, Hg *Carignan*; a' negyediket pedig *Genevois*, és *Maurienne* Grófok.

Négy szabad Sereget állítat - fel a' Szárdiniai Király, mellyek közzül eggy egy 3—400 Emberből fog állani. — Frantzia Kiköltöztek' Seregéhez, tellyességgel nints kedve a' Szárdiniai Királynak.

Azok a' Frantzia Indzszenörök, a' kikről
irtuk vólt, hogy a' Szárdinai Királyhoz
men-

mentek - által, meg-neveztetnek egy újabb *Turini* tudósításban, melly költ Máj. 4-kén. Az egyik t. i. *Jarjays*, ama' nagy nevű *Bourat* Indzszenör' Unokája; a' másik pedig *Joly*. Magokkal vitték minden hadi ábrázolásait, és plánumjaikat azon Frantzia Tartományoknak, mellyek ennekelőtte *Delphinatusnak* (*Dauphiné*), és *Provinciának* (*Provence*) neveztettek. *Jarjays* sok ideig vólt ezen Tartományokban a' Generál-Stabnál, annakutánna pedig *Párisban* minden hadi Mappák', és Plánumok' Visgálójává tétetett; végtére az *Alpesi* Frantzia Sereg' Generál-Stabjának Fejévé neveztetett, melly hivatalához minekutánna hozzá fogott vólna: egyszer azt mondja a' Vezérnek, hogy ő a' *Jora* hegyét kívánná meg-járni *Jolyval*. A' Vezér meg-eggyezett kívánságában; ő pedig fogta magát, 's *Geneván* által *Turinba* szökött, a' hol felette szívesen fogadta a' Király mind kettőjüket, 's tüstént Tifztségeket is adott nékiek a' Generálstabnál.

A' *Toskánai* Nagy-Hertzezségnek *Livorno* nevezetű ki kötő helyéből olly hír futamodott Máj. 20-dikán, hogy 22 Spanyol, és 12 Anglus öreg hajókból egyesültt hajós Sereg, *Szárdinia* Szigetének fő Városához — *Cagliári*-hoz — nem messze mutatta magát. Egy osztállyá ezen hajós Seregnek, *Szárdinia'* szomszédságában fekvő *Sz. Péter* Szigetéből szándékozik el-verní a' Frantziákat, a' mint írják; más osztállyá pedig *Nápoly* felé indul, hogy az ott tartózkodó kereskedő hajókat általma alá vegye, 's el-kísérje ki-rendeltt helyeikre.

A' *Spanyol Udvar*, hálaadó Isteni tiszteletet tartatott Apr. 27-dikén azon győzedelmekért, mellyeket vettek a' Frantziákon, a' *Navarrai, Arragoniai, és Kataloniai* három *Spanyol Sereg-Osztályok*. — A' *Kataloniai Sereg*; beuon vagyon Fr. Országban, a' hol Apr. 19-dikén meg támadott nyóltz ezer Frantziákat, tulajdon táborokban, 's négy órákig tartott viaskodás után el nyerte töllök egész táborjokat olly szerentsésen — a' mint a' *Bétsi Udv. Újság is írja* — hogy közzüle nem estek el többen 30 Köz-Embereknél, a' Frantziák közzül ellenben mintegy két ezren ölettettek meg, 's kaptak sebet, és nyóltzan fogattak el.

Egy *Brüsszeli Levél* bizonyítása szerént, *Auszriai Flandriának* fő Városa — *Gent* (frantziául: *Gand*) — 3 millió forintot ajándékozott Fels. Urunknak hadi segítségül. — A' melly győzedelmi szekérben bé vitetett Máj. 13-dikán *Gent* Városába *Károly* Fő Herizeg, mint Auszr. Belgyiom' Fő Kormányozója, ült azon egy ifjú Nemes Leány is, melly a' Békesség' Isten-áslzonyát ábrázolta, kezében tartván a' *Mokúrius' Caducenussát* (békesség-szerző páltzáját) egy olaj-ággal együtt. Jobb keze felől ezen Istenáslzonynak, ki vólt formálva a' két fejű Sas; bal keze felől pedig az Oroszlán (*Flandria' Tzímere*), mellyek között, a' Leány előtt, következendő sor-írás olvastatott: *Foedere juncti perpetuo*. (Örökös szövetséggel egybe kötötték.)

(A' *Brüsszeliek*, még April. 18-dikán vitték vólt bé magok közzé, győzedelmi pom-

pompával *Károly* Fő Hertzeget, a' mint ezt említettük is más alkalmatossággal; de azt csak most írhatjuk: mi jelesítette főképpen a' bé vitél' tzeremoniáját? Az t. i., hogy a' Fő Hertzeg' győzedelmi szekérét vonó személyeket vezette egy ifjú Leány, a' ki *Minervának* — a' Böltsesség' Istenasszonyának — képét viselte. Előbb lovaglott dízes pompával egy más ifjú Leány, a' ki ábrázolta a' *Betsületet* (*la Renommée*.)

Kuflinc, és *Kellermann* Frantzia Generalisok nem alkhattak vólt együtt; azért is *Kellermann*t Szabaudiába rendelte Vezérnek a' N. Gyűlése: hanem mostanában megént vádoltatott *Kellermann*, melyre nézve elvététeit tölle a' Szabaudiai Vezérség, 's adatott *Dornic* Generalisnuk. Egyfzersmind paransolatot vett a' Közjóra ügyelő Deputáció, hogy vizsgállya - meg *Kellermann*' maga-viséletét. Meg-vizálgalta, 's olly bizonyosságot tett rólla, hogy annál fogva nem csak ártatlannak ítéltetett *Kellermann*, hanem az Insurgensek ellen rendelt Sereg' kormányozása is reá bízott addig, míg által-vehetné azt *Biron* Generalis, a' ki *Podemontziumból* jöven ki felé, út közben meg-betegedett.

Elegyes Tudósítások.

Az *Artésiai* (*d' Artois*) Gróf — néhai *XVI. Lajos*' kissebbik testvér Ötse — Máj. 18 dikán *Londonba* érkezett, honnan csak hamar azután Kurirt indított a' maga testvér Bátyához, a' ki Német Országának *Vestfáliai* Kerületében, 's nevezetesen *Marck* Grófságának *Hamm* nevezetű Városában tartózkodik. (*Marck* Grófságot a' Prussziai Király birja.)

Ama'

Ama' nevezetes Spanyol Városnak *Cadix*-nak ki-kötő helyéből írják, hogy *Martinique* vagy *Martinico* gazdag Frantzia Szigetből 3 Fr. hajók — egy 74, egy 50, és egy 25 ágyús — érkeztek *Trinidad* nevű Déli-Amerikai Spanyol szabad ki-kötő helybe. A' hajókon lévő Katonaság, Királyi bokrétákat rakott-fel, 's kereken megmondotta, hogy a' Fr. Nti Gyűlés után ő nem halgat; hanem ajánlja magát a' Spanyol Királynak. Tisztjeit, a' kik nem értettek egyet vele, vasra tette, 's rabúl vitte ki a' hajókról a' szárazra.

A' *Kolóniai* Választó-Hertzeg *Brüsszelben* vólt Máj. 29 dikén, 's Kurirt küldött onnan *Kristina* Fő Hertzeg-Affzonyhoz, a' ki most Felső Silésiának *Bilitz* nevezetű Hertzegségében múlat, Férjével *Albert* Hertzeggel együtt.

Krakko Városában olly parantsolat adatott-ki, a' mint onnan helyből írják, a' Zidókra nézve, hogy ha közzülök valaki estvéli 9 óra után mérészeli magát mutatni: leg-ottan minden kegyelem nélkül fel-akasztatik. Alkalmatosságot szolgáltatott ezen kemény parantsolatra, némelly Lengyelek' tselekedete, a' kik zsidó ruhába öltözködve, fel-fegyverkeztek, 's úgy ólálkodtak éjféli-kának idején az Oroszok után, kik közzül sokakon halálos sebeket is ejtettek.

Déli-Prussziában — így neveztetik az a' nagy darab Tartomány, melyet *Lengyel* Országától elszakasztott, 's maga birtokaihoz kapcsolt a' Prusszi Király — meg hirdette *Möllendorf* Prusszus Vezér April. 12 dikén, hogy

hogy míg más formába vétetődhetne ottan a' dolgok' folyamata, addig maradjon minden az előbbeni lábon. Fogamatossnak írja a' *Berlini Újság* ezen Hírdetvényt, legnagyobb részére nézve a' Lakosoknak. A' kik ellene igyekeztek ennek járni, tömlőtökre hányattak.

Az Orosz Császárné, egy *Pátenst* adott ki Apr. 24-dikén, mellyben biztatja a' maga Lengyel újj Alattvalóit, hogy őket is hasonló anyai szeretettel, és igazsággal fogja szerentsésíteni, mint a' minémüvel boldogította Országulásának kezdetétől fogva az Orosz Birodalomnak több lakosait, kikhez ők most szerentsésszen vissza tértek. Azt adja t. i. nékiek értékekre mindjárt a' *Pátenst* elein, hogy azon Tartományok, melyeket ők laknak, hajdan az Orosz Birodalom' részei voltak, 's igazságtalanul szakasztattak el tőle, azolta pedig szüntelen való háborgattatásoknak tárgyai voltak, nem csak a' külső, hanem a' belső ellenség miatt is: mert úgymond, Lengyel Országban az állhatatlan és bizonytalan igazgatás módja miatt, mindenkor jus gyanánt volt az erőszak.

Májusnak 16-dikán újra vastag letzkét kapott a' Fr.Nemzet-Gyűlése, *Sarthe* nevezetű Országosztálynak *Mans* Városából. Következendő nyomos ki-fejezésekben volt t. i. elő-adva a' Haza' Attyaihoz intézett Letzke: „Törvényadók! Az igaz Republikánusok, sohajtoznak miattatok. Veszekedéseitek által haszontalanokká teszitek azokat a' sokféle áldozatokat, mellyekkel mi naponként áldo-

do.

dozunk a' Hazának. Szomorúan szemléljük, hogy csak nem üres a' ti ülő Palotátok, midőn a' Konstitúció' dolga fordul-elő, 's csak akkor buzgólkodtok, midőn magános személyekről vagyon a' kérdés. Tartsátok önnön magatok betsületeiben ti magatokat, ha betsületetni akartok; értsetek egyet, 's készítettetek egy jó Konstitúziót' 's a' t.

Májusnak 24-dikén, váratlan nagy dolgot terjesztett a' Nemzet-Gyűlése eleibe, *Lequinio* nevű Tagja, t. i. hogy a' Nemzet-Gyűlésének, Ts. Kir. fogságban lévő négy Tagjain ki kellene tserélni néhai *XVI. Lajos* Özvegyét, Fiát, Leányát, és testvér Húgát.

Erdély Ország.

Kolozvárról, Májusnak 25 dikén.

„Béjövén ide a' múltt héten, leg-ottan el-mentem a' Magyar Teátrumba, és már el-néztem három játékot, azok közt nevezetesen *Kotzebuenak* azon vig-játékját, mellyben *Moritz* és *Omár* előfordulnak. Irhatom, hogy olly szépen játszottak ebben minden Személyek, hogy *Bétsben* is számot tett volna. Jászók itten kilentzen vagynak. Bámúlni lehet bizonyára ezeknek szép magok-viseleteken, annál is inkább, mivel ollyanok is vagynak közöttök, a' kik soha Teátromot sem láttak. Már az éneklést is meg-próbálták az említett darabon. *Fejér Rosália* Kis-Affzony énekelt, és olly szépen, hogy a' Bétsi fül is tsiklandott volna hallásán. Vóltanak is Hallgatók feles számmal, és reménylem, hogy ha az éneklést gyakrabban folytatják, nem lesznek károk ben-

benne. — Úgy hallom, hogy maga az Ország Szándékoznék már Teátrumot építtetni; -- de miért is ne? hiszem találhat a' Magyar maga közt is elmét, tüzet, bátorságot; talál Poétát, talál Herost is, kinek diúséretét eredeti elevenességében elő-állítsa; talál érzékeny Szívet is, melly annak példájára fel-buzdúlván, azt a' lehetőségnek felsőbb pontjáig kísérje. Ha így: majd könnyen el-felejtjük *Betsét*, annál is inkább, hogy itt a' jó bort is bővebben ihatjuk. "

B e t s.

Tegnapelőtt újra tántzolt *Vigano*, Feleségestől. Még fog egynehány izben tántzolni *Diána* nevű Ballétben. Valahányszor tántzol, mindannyiszor 25 aranyat kap; a' Felesége is ugyan annyit. Engedelmet nyert egy más új Ballét-adásra is, melyet már ötször próbált és nem sokára produkál.

* *

* *

* *

A' meg-ígértt mustra-betűket azért nem küldhetjük le a' mai postával, mivel azokkal nyomtattatjuk a' Vármegyék' Mappáinak kiadásáról szóló Tudósításunkat, melyet mostanra el nem készíthettünk, de minél előbb fogjuk azt közleni, más Tudósításokkal, 's hozzánk a' közlés végett fel-küldött Munkákkal együtt.

(Egy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hírmondónak, Június' 7-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

Tudományi Dolgok.

Veszprémből. „A' Magyar Hírmondó” III. Szakaszának 426 dik oldalán emlékezet van igen ritka munkájáról *Silvester Jánosnak*: reménylem, kedvet találok az Urak' Olvasói előtt, ha hasonló ritkaságú könyvről tudósítom azokat. Ez a' könyv, Fő Tisztelendő *Paintner Mihály Ráthi Prépost* Erdemes Hazánkfiának könyvtárjában találtatik több más ritka könyvei között, mellyről sem a' Hazai, sem az idegen Irók, *Fortis Albert* Apáturon kívül, tudtomra nem emlékeznek. Tzímje ez: *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae Linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae, et Ungaricae.* — Venetiis apud Nicolaum Moretum 1595. 4ed réiben, 128 oldal. Szerzője *Verantius Faustus* S. C. R. M. a Secretis Hungaricis. Munkáját Adm. Rev. Viro *Alfonso Carillio* ajánlotta, 's ajánlása (dedicatio) után ezeket jegyezte fel: *Venetiis 25. Aug. 1595.* Minden oldalon öt rend columna van az öt különféle nyelvekre nézve, mellyeket magában foglal. A' 118-dik oldalon azon Dalmata szókat adja elő, mellyeket (a' mint a' Szerző vélekedik) magokénak tulajdonítottak a' Magyarok. A' 127 dik oldalon a' *Mi Atyánkat*, és az *Üdvez légy Máriát* közli a' fenn nevezett öt nyelveken. Az *Üdvez légy Mária* következő

G g g

szók.

szókkal végeződik, melly méltó a' megjegyzésre: *A' te méhednek gyümöltse Jésus Krisztus. Amen.* (Fructus ventris tui Jesus Christus. Amen.) — Anyai Nyelvünknek gyarapítását eszközölni kívánván a' Főtisz. Prépost Úr, ezen ritka könyvét Tisz. Balogh Sándor Úrnak, a' Győri Oskolák' Direktorának és Professzorának költsönözte, hogy nevelhesse abból a' Magyar Szótárra tett Gyűjteményeit, mellyeket őt kötésben szándékozik világ eleibe bocsátani.

A' tudós Levelező, következő jegyzésekkel végzi hozzánk útasított belses Levelét: *Faustus Verantius*, Dalmata Sibenicensis, vel Sicensis, a patre *Michael*e, avunculo *Antonio Verantio*, Archiep. Strigon. unâ cum fratre suo *Joanne* educandus traditus est. *Joannis*, qui castra secutus, praemature in acie cecidit, exstant quaedam Epigrammata. *Faustus* diu vixit, veroque nomine faustus, felix, divesque esse potuisset, ni fervens indoles hominem incautum, et inquietum reddidisset. 1598, die 16. April. Episcopus Chanadiensis nominatus, simul Praep. Lelesziensis. Erat antea matrimonio illigatus, Regique a secretis: uxore mortua, ad statum ecclesiasticum transiit, mox Episcopus factus; Episcopatum tamen post aliquot annos sponte deserens, Romam migravit; inde rursus in Hungariam, rursusque Romam reversus, molestiasque non leves habuit ob inconsultam agendi rationem litis cujusdam causa, quae in re beneficiaria Pontificiae Sedi cum Aula Regis Hungariae intercessit. Denique Venetias abiit, ubi

le.

lethali morbo correptus, anno 1617. obiit, domumque relatus, in Templo PP. Ord. S. Francisci conditus est hoc cum epitaphio: „Faustus Verantius, Episcopus Chanad. novorum praedicamentorum, et novarum machinarum, et fragmentorum historiae Illyricae, ac Sarmaticae Collector. Anno MDCXVII.“

De Machinis prodiit liber Venet. in fol. cum 48 iconismis. Item compendiosa Logica cum titulo: *Giusto verace*.

Plura alia scripsit Faustus noster; alia inter historiam Dalmatiae quoque, quam tamen a morte Sarcophago suo imponendam ordinavit. Heredes huic lepidae petitioni ad amussim obsecundarunt, et fors alia etiam Antonii Primatis Mss. illa occasione perierunt. Cl. *Pray* in patria sua, Sebenici Faustum sepultum dicit; Abbas *Fortis* in itinerrario per Dalmatiam, Bernae 1776 edito, in insula Parvich tumultatum adstruit; et Sebenici adhuc superstitem esse familiam Comitum *Draganich Verantzi*.

Tomco Marnavich funebrem Fausto orationem dixit, 1617 Venetiis impressam.

Alphonsus Carillius, cui liber dedicatur, Hispanus fuit e Societate Jesu, Parisiis 1587. Viennam advenit, et in Collegio ibidem aliquamdiu Theologiam docuit, ingenio, ac doctrina insignis; cujus nomen subinde et Provincialis munere, et rebus magnis, praesertim in Transsilvania gestis, inclaruit initio Seculi XVII.

Unus, quod sciam, *Daniel Cornides*, V. Cl. ὁ μακαρίτης, Dictionarium hoc in

selectissima Bibliotheca sua Hungarica habuit; quam nunc, ni fallor, Exc. Transsilvaniae Episcopus, Ignatius e Com. de Batthyán, Vir, si quisquam, multarum literarum, sui juris fecit. Feliciter! “

* * * * *

Popovits Dénes, Budai Uhriai Püspök, egy érdemes Hazánkfiára bízta kedves Fiának nevelését, kit a' múlt esztendőben a' Soproni Evang. Oskolába küldött, tudományainak folytatására. — Előre való háládatosságának jeléül, egy szép, és pompás nyomtatott munkát küldött az oda való Luther. Gymnasium' Bibliothekájának ajándékol. A' munka, ama' híres *Eugenius Chersoni* Érsek által kezdett *Virgiliusnak* ó Görög nyelvre való fordítását foglalja magában. Már két Kötetek jöttek - ki belőlük, mellyek közzül az elsőnek deák tüzimje így következik: *Georgicorum P. Virgilii Maronis Libri IV. Graeco Carmine heroico expressi, notisque perpetuis illustrati studio ac labore Eugenii de Bulgaris, Academiae Athoniadis (Athos szent hegyén) pridem Rectoris, tum Constantinopoli in Schola Patriarchali Scientiarum Professoris primarii, ac magnae Ecclesiae Referendarii, et demum ad nuper constitutum Archiepiscopatum Slaveniensem, et Chersonensem primi Archiepiscopi promoti, atque Imperialis Academiae Scientiarum Petropolitanae Socii Honorarii; qui typis nunc primum ad usum Helleno-Russicae Juventutis, graecarum in Russiaco Imperio Coloniarum educandae, sunt excusi, auspiciis liberalitateque Serenissimi Sacri Romani Imperii Principis, Gregorii Alexandridae Potemkini, utpote*

Graecae Literaturae Amatoris, Fautorisque munificentissimi. Petropoli, in Academia Scientiarum 1786. — A' második Kötetnek tizíme evez: *Aeneidis P. Virgilii Maronis Libri XII. graeco carmine heroico expressi, notisque perpetuis illustrati, studio ac labore Eugenii de Bulgaris &c. typis excusi jussu Augustissimae atque Potentissimae Imperatricis omnium Russiarum &c. &c. Aekaterinae II. Tomus primus continens Libros I—IV. Petropoli, in Academia Scientiarum 1791.* — A' Görög tizímek éppen ezen értelműek. — Ezen pompás munka, nagyobb folioban vagyon nyomtatva, szép író-papírosra; a' Deák, és Görög Textus gyönyörű nagyobb betűkkel; a' noták pedig, mellyek tsupa görögök, apróbb betűkkel. A' munkát, különbféle rézre metzett táblák ékesítik. A' Görög Fordítás szép versakból áll, tiszta ó Görög nyelven; 's mindenütt észre lehet venni, hogy sokat forgatta, 's tanulta a' híres Fordító Homérust, és Hesiodust. A' ki-botsátott Kötetekhez képest, még három Tómusnak kellene világ eleibe jönni; a' harmadik, és negyedik, az *Aeneis'* többi könyveit; az ötödik pedig a' *Bukolikákat* foglalná magában. Ha idővel ki-nyomtattatnának, kétség kívül azokkal is fog Püspök ö Nagysága a' Soproni Gymnasiumnak kedveskedni. — Következendő verseket irta abba a' Püspök, mellyeket maga szerzett:

„Ματῶν τὸ φίλτρον ἐξόρων τῆς Ἑλλάδος
Εὐδελεξε καὶ μετὰ τῇδε τῇ γῇ Παλλάδος.

Α'λλ' ἤθε καὐτός συγχορευθῆς τῷ χρόνῳ,
Ταύταις γενόμενῃ τῇ Τύχῃ καὶ τῷ πόνῳ.

Magyarúl:

(Görög Országból számkivettetett Musáknak dísze engemet is ápolgatott ezen Pállás' vidékén (Magyarországban); vajha magam is, a' Szerentse', és az Iparkodás' kezén vezettetvén, valaha azokkal szorosabb társaságba léphetnék.)

Dionysius Popovits,
Episcopus Budensis (olim
Metropolita Serviae.)

Következendő Intimátumot adott - ki a' Fels. Helytartó - Tanács, Tisztel. *Theshedik Samuel* Urnak *Szarvas* Városában állítandó Industriai - Oskolájáról, melyről már egynehányszor emlékeztünk Hírmondónkban:

23697. Sacratiss. Caes. et Reg. Apost. Mattis Consilii Regii Loc. Hungarici Nomine, Perill. D. *Georgio Tokody*, Regio Studiorum per Districtum Litterarium *M. Váradiensem* Pro-Directori, ex officio decretandum: Relatione Praetiae D. Vrae in merito introducendae in Oppido *Szarvas* Scholae Industrialis Oeconomico-Practicae per *Samuelem Theshedik* projectatae horsum praestita, Suaeque Majestati Sacratissimae substrata, eadem Sua Majestas Sacratissima clementer intimare dignata est, ut antequam hoc in merito positivam Resolutionem Regiam elargiatur, *Samuel Theshedik* eo inviandus sit, ut Idem totam quantam Institutionis suae Practico-Industrialis methodum, una cum ipsis eo pertinentibus analogis studio-

rum

rum objectis in scriptum redigat, ac opus hocce Suae Maj. Ssmae substernendum, via Praelit. D. Vrae, Consilio Locumtenentiali Regio transmittat; porro quoad desideratam partem praedii *Kondoros*, ipsemet cum Dominio Terrestrali, et Communitate *Szarvasiensi* Tractatum ineat; quod vero ad petitam 5490. summam pro Fundo Instituti resolvendam attinet, uberius in specifico liquidet, pro qualibuscumque instrumentis et productis, quo pretio comparandis, praeattactae summae necessitatem habeat? denique quoad cocturam sodae reflectendum eum esse, quod eatenus alii in Comitatu *Batsiensi* privilegio exclusivo provisi jam sint.

De his itaque altissimae Resolutionis punctis Praelit. D. Vra praefatum *Samuelem Thefchedik* actutum edocendum, atque accepta uberiore ejusdem declaratione, relationem suam horsum illico submittendam habebit. Ex Consilio Reg. Locumt. Hungarico *Budae* d. 26. Oct. 1792. celebr. Comes *Carolus Zichy* m. p. *Antonius John* m. p.

G a l l u s

az az

Frantzia Kokas.

Ezen szónak *Gallus*, kettős az értelme,
Mert ez által *Kokas*, 's *Frantziát* ért elme,
Erre lévén Nyájas Múzsámnak figyelme,
Nyájaskodni ekép' akart ő Kegyelme.

Illik a' *Kokas*nak neve *Frantziára*,
Illik a' Népének rosszabb Ofztálya,ára,
Mert illik vérére, és a' homlokára,
A' viseletére, 's tulajdonságára.

Ta.

Taréjos a' Kokas! nézz' *Kokárdéjára!*
 A' Frantzia-Népnek tizimes sapkájára,
 Hármaz pántlikából álló rózsájára,
 E' Nemzeti jeggyvel jegyzett kalapjára!

A' Kokasok úgy é tollasok, és tizifrák?
 'S lá n a' Frantziák is szintúgy tarkabarkák,
 Kiknek mindenkori gondjok az új ruhák,
 A' különb foszlányok, tzipők és harisnyák.

Ök kezdték a' vékony *palatin*-tzipkéket,
 Ök a' férjfi-ingre varrott lebenyöket,
 Tsatokat, haj táskát, drótos fécetöket,
 Ök a' magas sarkú, keskeny tzipellöket.

A' mit fel húz most egy Dána a' lábára,
 Az, ha jól meg-ménnéd, nem férne orrára!
 'S im' ez is mutogat *Páris* szokására,
 Frantzia Nemzetnek remek munkájára.

A' Kokások öfzve hívják a' Tyúkokat,
 Hogy üzhessék vélek nagy pajkosságokat:
 Nézzd *Versailban* a' sok Halász Affzonyokat,
 Miként üzték vélek rút gonofzságokat.

A' Kokások, 's Tyúkok ott öfzve kerülvén,
 Utálatos bűnre egymást öfztönözvén,
 A' Királyi Háznak estek, azt bé-törvén,
 'S ön' egyes Urokat halálra keresvén! —

Tsak kevésben múlt-el, hogy mérges
 körmökkel

Szemét ki nem vájták, tartván hörtsökökkel,
 Kokások Tyúkokká váltak köntösökkel,
 Tyúkok Kokasokká, vakmerőségekkel.

Kit az Eg meg-mentett itt a' körmeiktől,
 El-veszett *Párisban* nagy dühösségektől!
 Irtózott a' Világ vad természetektől,
 Minden törvényt bontó szentségtörésektől.

Ninta törvénytelenebb állat a' kokasnál,
 Határt nem esmérő nagy szabadságánál;

Ezt

Ezt is únos úntig láttyuk Frantziánál,
Mert szabadabb, 's latrabb akármelly állatnál.

Még is a' kokastól abban különböznek,
Hogy ezek tsak otthon rúgnak, szemeteznek,
Holott a' Frantziák tovább igyekeznek,
'S mások' udvarán is egyre ebelkednek.

Meg nem elégsznek magok' izemetjekkel
Nem honnyokban üzött rút feslettségekkel,
Közleni kívánták külső Nemzetekkel,
Kéizek ujjat vonni Nagy Fejedelmekkel.

Azt gondollyák emez újmódi Kokasok,
Hogy mivel már önnön vélttekben szabadok,
Mások is követik őket hanyat - homlok,
'S mindenütt el-terjed hagymászos maszlagok.

De közikbe tsapott (Hálá az Egeknek!)
A' két fejű nagy Sas! 's több Fejedelmeknek,
Kiket egygyl egyyig Egek segítenek,
Nagy erejek által izéllyel verettetnek!

Mint mikor tsirkékre tsap a' Sasnak körme
El-múl fias tyúknak 's kokasnak öröme,
Addig fut, sőt repül, a' meddig lát szeme,
Nem is jut elzébe fajtalan szerelme:

Úgy mihelyest vitéz körmeit mutatta
A' két fejű nagy Sas, úgy öszve - zavarta
A' Frantzia Népet, hogy már is el - hagyta
Al-Német Országot, 's magát vissza-vonta.

A' Kokas Ulőnek szabadságos Fáját
Ki-vágjuk alólok kokárdás póznáját,
A' hol tsak talállyuk a' sapkás Fa' ágát:
Hátokon tördellyük 's tépjük a' taréját.

Sok Kokast heréltünk Magyar Kard'
élével,

Sokat Dragonyosok' könnyű fegyverével,
'S a' gyalog Népünknek bátor erejével,
Mellyelztjük naponként mint a' forró lével.

Pá-

Párisban öszve gyűlt Kokasok' Serege!
Nemzeti asztalnál ülöknek Fallege!

Ha illy közel van már tüzüknék melege,
Miat szíveled bajod? vagy mit mondasz erre?

Beurnonville nálunk talált nyúgodalmat,
Dumourier a' Sasnál keresett óltalmat!

Nem szerez-é néktek ez nagy aggodalmat?
Nem rontya-é földig a' Kokas-hatalmat?

Dumourier nagy Kokas, 's Bálvány
vált köztetek,

Kit mi szemetüinkre tavaly küldöttetek;

Jól is vakarászott, míg a' Seregetek

Négyszerre nagyobb vólt, és sokat nyertetek.

De mihelyest a' Sas, ön' Vitéz Magzatit
Öszve-szedte Mársnak menydörgő Fajzatit,
Bezzeg meg-alázta Kokastok' körmeit,
Széllyeséti, mellyeséti naponként tollait.

Dumourier Kokastok azt kukurikollja,
'S több ütközetekből nyilván tapasztallja,
Hogy Sasunk' körmeit soha meg nem vallya
Szabadságra vágyó Kokasok' hatalma.

Bár mint meg tért Péter a' kokas-szóllásra,
Szemeit ki-nyitván bánkodó sirásra,
Ugy a' Frantzia Nép, e' Kokas' szavára
Meg-siratná bűnét, hogy tört Királya!

Bár a' Zsidó Népnek nagy vakoskodását
Ne kövesse tovább a' nyakaskodását!
Ne hogy a' mint Titus azok' fő Városát
Fel-dúlta, úgy dúllja Sasunk *Páris'* táját.

J e l e n t é s e k.

Következendő foglalatú könyvetskét akar
egy Tudós Hazafi sajtó alá adni:

I. Miképpen lehessen az el-égett adó
Népet rövid idő alatt, az Országának minden
alkalmatlansága nélkül, 's könnyű móddal
olly állapotba helyheztenni, hogy mind

maga gazdaságát, mint azt el-égése előtt folytatta, újra folytathassa; mind a' Felségnek, mind pedig Földes Uraságának, és más egyéb kötelességének is eleget tehessen: az illetén módot még más karbéli égetteknek is, pél. ok. Nemes Embereknek, 's Városi Polgároknak fel-segítésekre fordíthatni. — Igaz ugyan, hogy Tek. *Torkos* Agens Úr is írt erről már; mindazáltal mivel az én feltételem vagy projektumom attól néminéműképpen különböz: nem ártana azt közönségessé tenni.

II. Az igen el-hatalmazott ló-lopás' meg-előzésének hathatós eszközeiről, az az, miképpen lehetne azt valami különös, mind a' két Nemes Hazákban, Magyar és Erdély Országokban, rendelés, és a' rendelésnek szoros meg-tartása által, egésszen meg-gátolni, vagy annak úgy eleit venni, hogy a' ló-lopásnak véghez-vitele tökéletesen meg-előzethetnék, és többé, vagy ezután annyi Ember a' ló-lopás által meg nem károsíttathatnék 's a' t

III. A' Tzigányoknak, Magyar, és Erdély Országokban való leg-helyesebb el-töröltetésekről. Itt meg-mutatom leg-először is, hogy miért az előbbeni el-töröltetések' módja hibás, és haszontalan volt; továbbá, hogyan, és mikor kelletnék a' Tzigányok' gyermekeiket szüléiktől el-fzedni, hová vinni, hogyan nevelni, mitsoda hasznokat venni; egy szóval, hogy soha többet tzigányul sem nem beszélnének, sem szüléiknek természeteket bé nem szívják, és mint más Emberek, mindenféle mesterségre, 's gazdaságra alkalmasokká tétetnének.

IV. A' szederfáknak, és selyemnek mivéléséről, az az: hogy nem csak mint a' selyem' szaporítására, hanem még mint tüzelő fák is a' fátalan Országokban, a' tüzelésre alkalmas fák vólnának és lehetnének a' szederfák; 's mivel mintegy 15 millió pénz Országunkból külföldre ki-megy; és a' mi több, selyem ruhákat naponként többen szaggatnak: miképpen lehetne a' selyemnek termesztését közönségessebbé tenni; olly helyeken, mint p. o. a' *Bátsha*, és T. *Veszprém* Vármegyében *Dég* nevezetű helység, melly T. *Feslötits* Uraságé, a' hol a' fának szüke vagy on, el-szaporítani, a' mellyet könnyen meg lehetne tenni, csak segedelem vólna: úgy hogy egy egy elztendőben sok száz ezereket lehetne termeszteni. — Nem minden fa terem-meg ugyan minden földben; de a' szederfa, ki-vévén az egy vizes és posványos földet, mindent meg-terem.

V. A' N^o Vármegyének méh (méh) lovaik eránt való jegyzések, az az: a' nagyobb méh-lovak által, a' magatsabb, és izmosabb lovak' nemsiknek el-szaporítások, édes Hazánkban is felettebb szükség és hasznos vólna; mindazáltal még is az eddig gyakorlott mód szerént, azoknak tartásokra tett költségek koránt sem hozzák vagy hajtják-bé a' hasznot. Vélzem világosító és bizonyító például T. N. NN. Vármegyét, a' hol NN. nevezetű helységben 9 nagy méh-ló tartatik, az adózó Nép' kantzáinak számokra. Már vegyük ezen kilentz lónak, vagy e' mellett a' Lovász-mester Ur' egy vagy két lovainak tartásokat: könnyen lehet

azt 400 forintokra számlálni (hát ha még a' hágattatásért — leg-alább tavaly úgy volt — a' Parafzt minden lótól 10 garast fizet!); továbbá, a' Lovász-mesternek kész pénz fizetése 400 forint; a' két Lovász-legénynek egynek egynek ötven forintja, és egész ruhája; hol vagy on még holmi aprólékos költség; hol a' Lovász-mester Úrnak úri házára, lovak' istállójára tett költség, és reparátziójára tejendő költség: mind ezeket csak ha 1200 forintra, pedig többre is tehetném; ellenben pedig mi a' haszon? — Nem hiszem, hogy ezen különben értelmes Lovázmester Úr 20 tsikót fel-mutathatna egész Ns Vármegyében. Vallyon már mitsoda nyereség, vagy inkább veszteség, 1200 forinttal még 20 tsikót sem termeszthetni. — Tehát én ezen munkátskában fel akarom fedezni az eddig el nem értt tzielnek okát, és világosan meg-mutatni, hogy kevesebb költséggel minden Ns Vármegyében édes Hazánknak, 20 tsikó helyett leg-alább 300t lehessen termeszteni.

VI. A' homokos földeknek haszonra fordíttatásokról, az az: honnét támad a' homok? miképpen lehet eleit venni? a' hol el-hatalmazott, egynehány esztendőnk alatt legelő mezővé, vagy erdővé, vagy hasznos földdé változtatni? 's a' t.

VII. Az istállói marha-tartásról: ez, Országunkban sokak előtt nevetségesnek, lehetetlennek, haszontalannak, és hiábavalóságnak fog tetszeni; én pedig ellenkezőt fogok ezen ki-adandó munkátskában mutogatni, úgy hogy azt idővel lassanként bé-hozhatni, és bé-hozattatása után hasz.

nosabb földes Urakra, Parasztokra, sőt az egész Országra nézve is, a' mi több, ennek bé-hozattatása által, a' marháknak számok nem kevesíttetik, hanem inkább szaporíttatathatik 's a' t.

VIII. Magyar Országnek *inpopulátzió-járól*, vagy meg-népesítéséről is fogok izóllani: miért, és miben hibázta-el az eddig gyakorlott *inpopulátzió* az ő fel-tett tzieljét; miképpen lehetne azt édes Hazánkban kevesebb költséggel, és könnyebb munkával, ellenben sokkal nagyobb haszonnal, még pedig olly haszonnal, a' mellyben az Országnek minden karbéli Lakosi részt vehetnek, végre-hajtani 's a' t.

A' munkátska, mintegy 14 árkusokra terjed. — Ha ez véghez menénd: a' Bibliát, a' mellyet *Esaiás* Prófétáig fordítottam Magyarra, fogom ki-nyomtattatni. Ez olly munka, a' millyent eddig *Német* Ország kívánt; de még *Magyar* Ország erről nem is gondolkodott. Zsengéjét már ki-nyomtatattam, *Világoskodó Lámpás* név alatt.

Szenitzei Bárány Pál, Tót és Német Evang. Megyének Con - Séniorja.

„Már két rendbéli munkátskáim által, a' Deák Literatura, avagy tsak az én reménységem szerént jó útra indíttatván, 's addig is, míg már a' *Corneliussal* készek leheménk, a' Görög Literaturának is hasonló móddal Oskoláinkba lehető bé-hozathatását elő-mozdítani akarván, egy kis munkátskát készíttettem, mellyet illy tízim alatt szándékozok közönségessé tenni: *A' Görög Nyelv.*

nek Első Kezdeté, egy kis rövid Grammatikával, 's Görög-Magyar Szótárral el-készítve 's a' t. ilyen móddal:

1.) Leg-elöl lessz a' Görög Textus. Első helyet foglalnak ebben, a' *Sosiadestől* öltve szedegetetett hét Görög Böltsék' gyönyörűséges, 's egyszersmind igen könnyű erkölcsi szententziái; azután lessznek a' *Demophilus*, 's *Democrates*' mondásaik, egynéhány *Epicletus*ból válogatott szententziákkal együtt. Ezeket követik a' *Hierocles*' nevezetesebb elmés mulattságai; ezeket ismét *Ezópus*' könnyebb meséi; *Aelianus*ból, 's másból is valami. — Mind ezeknek öltve-szedegetésekben a' könnyűség, 's az Ifjakat hasznosan gyönyörködtető tanításbéli mód vőlt a' leg-főbb szemintézetünk.

2.) Második Részét fogja tenni ezen Könyvetskének, a' Görög Grammatika magyarul. Ebben meg-lessz a' Grammatikából mind az, valamit csak a' kezdő Ifjaknak tudni szükséges. — Hozzá adatik az a' tanításbéli mód is, melly szerént egy hónap alatt meg lehet az egész Grammatikát akárkinek is tanulni, úgy hogy leg-ottan a' Görög Irók' olvasásához foghat.

3.) Harmadik Része ezen Könyvetskének lessz a' Görög-Magyar Szótár. Ebben mind azok a' szók fel lessznek jegyeztetve, valamellyek csak a' Görög Textusban vagnak, még pedig, a' mennyire tölem ki telhetett igaz magyarsággal.

Hogy a' Görög Literatura egy fő részét teszi a' Tudományok' igaz virágzásának; hogy az egy leg-hathatósabb eszköz a' jó ízlés' meg-érezésére, következésképpen a'

Nemzet' pallérozására; és hogy ebben minél előbb 's jobb móddal lehetne, gyarapítani kellene Iffjainkat: talán már kétségen kívül való dolog. Tsak a' hát a' kérdés, hogy ezen munkátskám eszközölheti-e a' Görög Literaturának Oskoláinkba való bé-hozattatását. Erről hát, addig is, míg az Erd. Közönség tsekély munkámról ítéletet tehetne, szavam 's betsületem kezes lesz.

Most annakokáért bizodalmasan kérettetnek általunk az Oskolák' Erd. Gondviselői, 's Tanítói, nevezetesen a' Nemes Iffjúság, hogy a' kik ezen tsekély munkánk' útmutatásával élni akarnak, 's a' könyvet meg-szerezni kívánnák: minél előbb magokat jelenteni ne sajnállyák, akár itt én nálam, akár a' már több ízben is ki-neveztetett Erd. Kollektor Uraknál, a' szokott jutalom' lejendő meg-adatása alatt. — A' munka mintegy 13 vagy 14 árkusnyi lesz; az árra úgy fog alkalmaztatni, hogy a' szegény tehetségű Iffjak is könnyen meg-szerezhessék. — Az egész Könyvnek, a' mint fellyebb is illetém, tzéllya a' lesz, hogy ebből az úgy nevezett Syntaxistáink is Görög Nyelv-tanulásokat hasznosan el-kezdhessék; a' nagyobb idejű Iffjak pedig belölle, magánossan, minden Tanító nélkül is böldegúlhassanak: — idővel, ha a' jó Isten életünknek kedvezend, bővebb kintseivel is a' Görög Literaturának, értettyük Iffjainkat. — Ezeknek jelentésével én magamat az Oskolák' Esmérőinek, 's Szeretőinek jó hajlandóságaikba ajánlom.

Marton István,
Pápai Professzor.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának
(Júniusnak) 10-dik napján, 1793 dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

*Imhol a' végezete azon hadi történetek'
előadásának, mellyek estek tudunkra eddig
az ideig, Frantzia Országhoz tartozó részé-
ben Belgyiomnak.*

Májusnak negyedik, és ötödik napjain,
tsak a' vég-örizeten lévők ellenkedtek egy-
mással. — Máj. 6-dikán ki rontott *Maubeuge*
Várából az Ellenség, *Latour* Generálisunk
ellen, de tsak hamar meg-fordúlt; hanem
más nap négy ezeren jöttek - ki az említett
Várból, 's négy óra' múlva tértek - vissza.

H h h

Hóltu.

Hólttjaiknak, és sebesseiknek száma 230-ra tétetik. Ugyan ez nap hajnalban a' *Famarsi* Táborból is ki-indult egy főt Frantziáság, *Saultain* falu felé, melly *Marlis*, és *Curgies* faluknak éppen közepette esik *), 's hátra nyomta Vadásszainkat; de az ezeknek segítségekre sietett Lovasaink, 's egész erőben menydörgött ágyúink által vissza-verettetett. Dél tájban, a' *Valenciennesi* Frantziák is szerentsét próbáltak; de az *Eszterházi* Huszárok vissza-kergették őket, 's hatvanig valót le is kaszaboltak közülök. *Reusz* Hertzeg Obersterünk se maradha ott tsendességben ezen a' napon *Bavai* táján, de nem hagyta magát. — Május' 8-dikán, *Jalainn*ál nem bódlogúlhattak szándékjokban a' Frantziák; *Grand-Vargnies*' táján pedig 52t vágtak le belőlök az *Eszterházi* Huszárok. Legtüzesebb 's véresebb verekedés volt az, a' melly történt *S. Amand*, és *Valenciennes* között fekvő *Vicogne*, 's *Reimes* nevezetű helységeknel, és tartott egész setét estig. Ebben a' hartzban szakasztotta el *Dampierre* Fr. Fő Hadi Vezérnek egyik lábát az ágyúgolyóbis; valamint egy ifjú *Anglus* Generálisnak is két karját, kit illy nagy sebjében el-fogtak a' Frantziák, 's *Douai* Városába vittek, a' hol közönséges álmélkodást okozott ezen ifjú Vitéz, példás erősségű magatar-

*) A' mettző ki-hagyta ezt siettségében, hanem vékony plájbácsszal közikbe lehet írni a' meg-nevezett faluknak.

tartása által: mert a' mint magok a' Fr. tudósítások bizonyítják, még csak meg se szíszent, midőn törtt tsontjait helyre rakogatta, és bé-kötötte volna a' Seborvos. A' *Brunszviki (Braunschweigi)* Hertzegi Házból származottnak, az *Angliai* Királlyal atyafiasnak, és mintegy 26 elztendősnek írják. — Máj. 11-dik napján már megént *Quievrain*-ben vólt Hg *Koburg'* fő kvártéllya. Ezen a' napon verte ki Gróf *Clerfait*, Prusszus Gen. *Knobelsdorf'* segítségével, *Vicogne'* és *Reimes'* táján hánytt sántzaikból, és földváraikból a' Frantziákat; melly alkalmatossággal, mind a' két részről sok Ember hűlött el — Máj. 20-dikán, *Quievrainen* fellyül, táborba szállott az Anglusok', és Hannoveránusok' Seregének nagyobb része, az *Yorki* Hertzeg' vezérlése alatt. — Máj. 22-dikén hadi Tanátsot tartott Hg *Koburg*, a' mellyben el-végeztetett, hogy más nap a' *Famarsi* Frantzia Táborra üssenek egész erejekkel. Úgy is lett: mert *Orchies*, és *Maubeuge* Várak között, 8 egész mértföldnyi ki-terjedésű földön, a' velek szemben állott Frantziákat meg-támadták az egyesült Seregek. — A' Hollandusok egyenesen *Orchies* Vára ellen törekedvén, *Mouchinnál* Frantziákra találtak, kik közzül sokat leöldöstek, hatvant pedig, 3 ágyúkkal egygyütt el-fogtak; a' többit *Orchiesig* üzték, melly Erősséget csak hamar el-hagytak a' meg-rémültt Frantziák: azért is verontás nélkül el-foglalták azt a' Hollandusok. — A' Prusszusok, *Hasnon* nevezetű erős Fran. Apáturságnak estek, melly Sz. *Amándhoz*

egy fél mértföldnyire esik. — Gr. *Clerfait*, *Aubrin*ál hánytt erős sántzaiból nyomta ki diadalmassan az Ellenséget, el-vévén tölle négy ágyúkat, és egy három színű nemzeti zászlót. — Maga *Hertzeg Koburg*, a' kinek személyes vezérlése alatt lévő fő Sereg-olztállyal öszve - kaptolták magokat az Anglusok, és Hannoveránusok, ki - indúlt éjfélutánni két órakor táborából, 's tsak hamar el-foglalta *Jalain*, *Presan*, és *Petit* (*Petit Wargnies*) gerendjeiket (hátas földjeiket). — Reggeli négy órakor meg támadta *Otto* Generális, a' *Viller S. Pauln*ál *) állott Frantziákat, 's el-vette 6 ágyújokat, és 4 munitziós szekereket. A' fő Sereg-olztály' jobb szárnya, innen maradt *Valenciennes* Varán, 's őrzötte a' *Mons* felé menő ország-utat; a' dereka vagy közepe pedig (a' fő Sereg-olztálynak) *Aulnoit* falunak vette útját, hogy az ott hánytt nagy földvárat magáévé tehesse.

(Minémű vitézségeket mutatták Magyar Gyalogjaink, ennek a' földvárnak megvételeben: le-irtuk már azt közelébbi Újság-árkusunknak 2-dik lapján.)

Midön látta az Ellenség, hogy már nem bódlogúlhat: azt gondolta-ki, hogy farkas-vermet hánnyon Lovassaink eleibe, és ezt el

*) Ez a' falu is ki-maradt a' Mappából, hanem fel lehet jegyezni, *Presan*, és *Quesnoi* helyek közé, éppen középbe, a' *Ronelle-vize*' partjára.

el is kezdte tselekedni, de kevés előmenetellel. — Fő Sereg-osztályunk' bal szárnyát, melly mintegy húsz ezer Emberről állott, Hg *Hohenlohe* vezérlette, ki is, nem hajtván a' *Frantziák'* ágyúzására, *Artreval* által-ellenben, a' *Ronelle'* partján fekvő *Marech* falunál hidat csináltatott, mellyen Seregét által-vivén, *Famars*, és *Maing* felé kergette egy részét az Ellenségnek; más részét pedig egész' a' *Skáldis*-vizéig szorította. — *Bavai*-ban feküdt Seregünk ki-hajította a' *Frantziákat*, *Quesnoin* innen, az ország-útján készültt sántzaikból.

(A' mind két részről való veszteséget, meg-irtuk a' múltt postán.)

Fáradtt Seregeink, az el-foglaltt helyeken maradtak éjtszakára. Más nap (Máj. 24-dikén) hajnalban pedig a' *Famarsi* Tábor ellen indultak; de nem várta-bé őket az Ellenség, hanem egy rész belőle *Valenciennes* Várába lopta magát éjtszakának idején; más rész pedig *Bouchain* és *Cambrai* Városok felé ballagott. *Anfainnál*, egy, sántzokkal meg-erössített hegy van, mellyről bé lehet közönni ágyúkkal *Valenciennes*be. Ezen hegyet is meg-vette reggelre az *Yorki* Hg, Katonáinkkal, a' kik az *Anglus* és *Hannoveránus* Seregekkel egyesítetűék magokat. Ezután, *Valenciennes* Vára alatt, *Aubritól* kezdve, *S. Leger* felé, 's *Marlis* mellett el *S. Sauveur* felé táborba szállottak Seregeink, és már e' szerént *Valenciennes* Vára is egészen körül van véve Népüinktől; nem különben, mint *Conde* Vára. Ez nap, *Estreube* szállította Hg *Koburg* a' maga fő kvártélyát. —

A' Prusszusok elől el-illantottak a' Frantziák *Hasnon* erős Apáturságokból; azért is egy rész Prusszusság béült *Hasnonba*, más rész pedig üzőbe vette a' *Marchiennes* felé nyomuló Ellenséget. — Máj. 25-dikén, hat Bat. ból, 's nyóltz Svadronból — mintegy 9 ezer Emberből — álló Seregünk a' *Boucheni* útra ment, hogy szemmel tarthassa az arra tola- kodó Frantziáságot. *Valenciennes* Várából ki ki jött az Ellenség, 's erőssen tüzelt Viré- zeinkre, puskákból, és ágyúkból. *Marlis* faluból is ágyúzott olly közetről, hogy golyóbisai Seregünk' sátorai közzé hullottak, Gen. *Kray* ajánlotta magát, hogy el-veri ezen nyúghatatlanzkodó Frantziákat. E' végre Május' 26-dikára virradóra két Batteriákat hányatott, mellyekből kereszttbe lövetett reájok nyóltz ágyúkkal. De ez a' próba nem lehetett foganatos, mert az Ellenség is hasonlóképpen nyóltz ágyúkkal köszöngtetett vissza; fogták tehát magokat száz Magyarok a' *Beaulieu* (ez előtt *Orosz*) Regementjéből, 's neki indultak az ágyúzó Ellenségnek. Követték őket több Magyar Gyalogok, és *Eszterházi* Huszárok is, kik is egy szívvel lélekkel iparkodván, többet tettek, mint 8 ágyúink: mert az Ellenséget el-verték, 's ágyú tanyáit el-rontották.

(A' mi *Tourcoingnál*, és *Roncnál* történt Máj. 24-dikén a' Frantziák, és Hollandusok között: ezt is meg irtuk a' múltt postán.)

Májusnak 29 dikén botsátott tudósítása szerént Hg *Koburnak*, a' *Famarsi*, 's *Anfaini* diadalmak, és *Valenciennes* Várának körül- vétele után, két részekre osztatott-fel a' Fő Ar-

Armádia; úgymint: *ostromló, és szemmel-tartó* vagy *vigyázó* Seregre. Az ostromló Sereg' fő kvártélyja, *Erin* (vagy *Herin*), és *Aubri* helységekbe szállíttatott; a' vigyázó Serege pedig *Reimas*, és *Estreube*. — Az *Yorki* Hertzeg kormányozza az ostromló Sereget, melly áll: Tsász. Kir., Anglus, és Hannoveránus Sereg-osztályokból. — *Knobelsdorf* Prusszus Generális' Seregeinek fő helye *Marchiennes*. Az *Orániai* örökös Hg (a' *Hollandiai* Helytartó-Hertzeg' Fia) pedig *Bouvines*-nél szállítja Seregét táborba.

Máj. 27 dikén dél után, néhány száz gyalogokból, 's ezekhez alkalmaztatott számú lovasokból álló *Frantziáság*, meg-támadta két ágyúival, és két haubitzzal *F. M. L. Gr. Latour*' Őrállóinak jobb szárnyát; de *Gróf Latour* is ki-vonatott egy 12 fontos ágyút a' bé-vágott erdő' szélére, 's homlokba lövette belőle az *Ellenséget*. *Davidovich* Generális, ugyan azon időben jobb szárnyokat kezdte koppaszítani a' *Frantziáknak*, egy haubitzzal; bal szárnyoknak pedig *Tábori-Vadásszaink'* *Kommendánsa Mahony* Oberst-Lieutenant esett egy 6 fontos golyóbisú ágyúval a' *Bavayi* úton. Meg futamodván végre az *Ellenség*, 3 holtjait hagyta a' tsatapiatzon, 's két szekér sebesseket vitt el magával. Részünkről hárman kaptak sebet a' *Szerviai* szabad Seregből.

A' *Famarsi* Táborban ott kapta diadalmas Seregünk azon emlékeztető oszlopot is, melly emeltetett annak közepében, néhai *Dampierre* *Frantzia* Fő Hadi Vezérnek. — *Mons* Városa felől való oldalán ezen oszlopnak,

nak, következendő sorok olvastattak: *Utálta a' Haza-árulókat, 's szerette a' maga Hazáját. — A' Valenciennes felől való oldalán: Halhatatlanná teszik ötet az ő virtusai. Páris felől való oldalán végre: Szabadság! Katonái! Republikánus Frantziák! szép példája volt ő ti elöttetek a' bátorságnak, és polgári szeretetnek.*

Moguntzia' (Mayntz) Városának körül-vételéről.

Moguntzia, a' Rajna folyó-vizének bal partján fekszik, Cassel pedig, melly külső Vároza Moguntziának, túl a' vizen, az az, a' Rajna' jobb partján. Közöttök egy nagy hid áll a' Rajnán. Különös Fr. Vezér van gyon mind Moguntziában magában, mind a' külső Városában Casselben. Moguntziát felülről, az az, a' merről foly le felé a' Rajna, a' mi (Tsászári Királyi) Seregeinknek egy része állotta körül mintegy egy mértföldnyire. — — A' faluk, melyeknek mellyékén fekszik a' táborok, következők: Laubenheim Hechtsheim, Heil. Kreutz, 's Weissenau. Ezen tábornak jobb szárnya, a' Rajna' bal partját éri: túl a' Rajnán Maybischofsheimnél ismét más tábor fekszik, Prusszus, és Szász Katonákból álló. — Ennek jobb szárnya, a' Ménus (Main) vizénél végződik, mellyen innen kezdődnek a' Prussziai, Szász, és Hasszus táborok, 's tartanak Biberich helységig, melly a' Rajna' jobb partján fekszik. It által jövőn a' Rajnán Mombachnál kezdődik ismét a' nagyobb Prussziai tábor, melly magá: a' Tsászárral, Marienbornál ötféle kaptsollya, Ezen

Ezen táborok Moguntzia körül egy karikát formálnak, mellynek kerületét, mint egy hat óra alatt lehet el járni; a' tengelyét pedig ezen karikának el menni meg tartana másfél óráig. A' táborok előtt, körös körül egymást érik a' sok ágyúkkal rakott battériák, mellyeknek ellenébe, a' Frantziák is sok battériákat hánytak, mind Moguntzia, mind Kasszel körül. A' Ts. K. és a' nagyobb Prusszus táborok, Moguntzia Városát, a' kisebb Prusszus, Szász, és Hasszus táborok pedig Kasszelt ágyúzzák. A' Rajna és Ménus között Maynbischoffsheimnál fekvő tábor pedig, az említett két folyó - vizek' egybe-fzakadásánál hányttFr.erősségek ellen lövöldöz.

Máj. 24. dikén, reggeli 4 órakor ki-lopta magát két tsomó Frantziáság *Máintzból*. Egyik *Mombachra* ütött, a' másik pedig *Gunzenheimon* alól került, a' hol egy Pruss. Kapitány állott, két Hadnaggal, negyven Emberrel, 's egy 3 fontos ágyúval. Nagyobb erejek lévén a' Frantziáknak, el-nyerték az ágyút a' Prusszusoktól. — *Mombachban* 8 Prusszusok estek Fr. fogságba, egy Kapitánnyal, és egy ágyús szolgával együtt, kiket mindazáltal vissz - küldöttek más nap a' Frantziák, a' Kapitányon kívül, mivelhogy ez sebet kapott, 's ispotályban fekszik. — Meg sebesítették még ezen Kapitányon kívül a' Prusszusok' részéről egy Zászlótartó, és 9 köz Ember; egy Hadnagy pedig agyon-lövetett.

Ma.

*Marienborn*nál nagy vérontás volt Máj. 30 dika' éjtszakáján. Többen estek - el a' Frantziák között ezernél; de a' Prusszusok' vesztése is reá ment ezerre, a' mint írják. *Kalkreuth* Prusszus Vezért, *Wurmser* Huszáraink mentették - meg. —

Némelly Újságokból azt olvassuk, hogy *Maltha*-Szigete hadat indított a' Frantziák ellen. —

Pápa ő Szentsége ellenben közönségessé tétette, hogy nem hadakozik Frantzia Országgal; melly ki - hirdetésre következő történet szolgáltatott alkalmatosságot. Egy kalmár - hajója ő Szentségének, el - fogott az Adriai tengeren valamelly kereskedő Fran. hajót, 's foglyúl vitte azt az *Ankónai* kikötő helybe. Értésére esvén e' dolog az *Ankónai* Komendánsnak, leg - ottan fogságba tétette az Egyházi Birodalombéli hajó' Kapitányát, 's hirt adott *Romába*; és egyfzersmind útasítást kívánt, mi tévő lenne továbbá. Pápa ő Szentsége nem tsak helybe hagyta a' Kommendáns' tselekedetét, hanem ezen kívül parantsolta néki, hogy tegye mindjárt szabaddá a' Fr. hajót, egyfzersmind adjon néki mindent, a' mi nélkül szükölködik, 's a' mit kíván kára' meg - fordítására; és publikáltassa, hogy az Egyházi Birodalom, és Frantzia Ország között nints had.

Szárдинia - Szigetének fő Városából — *Cagliáriból* — olly tudósítás érkezett a' *Toskánai* Nagy - Hertzegségnek *Livorno* nevez-

zetű ki-kötő helyébe Máj. 26-dikán, hogy az egyesültt Anglus, és Spanyol hajós Sereg, 52 nagyobb, és kisebb hajókkal, *Pedemontzium (Piemont)* Tartományának ama' nevezetes Városa — *Nizza* — ellen indúlt, melly már egy időtől fogva a' Frantziák' kezében vagyon. — Félvén az ostrom' szomorú következéseitől a' Lakosok, sokan oda hagyták *Nizza* Városát.

*Dümúriér*ről azt írják *Brüsszel*ből, hogy oda érkezett Májusnak 27-dikén, *Mergentheim* nevű Városából a' *Frankóniai* Német Kerületnek. Azt mondotta ott — a' tudósítás szerént — hogy a' vele, és utánna el-jött Frantziáknak, kiknek számok reá megy két ezerre, áttallyában az a' kívánságok, hogy ő vele együtt, a' Királyt-kivánó Frantziák' Seregének leg-nevezetesebb Generálissához — *Gaston*hoz — kísértessenek.

A' *Vendomei* Departementben, az az, Frantzia Országának azon szegelyében, a' hol a' *Loire (Ligeris)* folyó-vize a' napnyúgoti tengerbe szakad, nagy előmeneteleket tettek (mint már ezt nem egy ízben jelentettük) azok a' Lakosok, kik a' mostani Fr. Köz. Társasággal meg nem elégedvén, Királyt kívánnak Frantzia Országának, fegyveres kézzel; és ugyan ezért, *Insurgenseknek*, 's pártütőknek is neveztetnek. — Erről a' földről, *Saint-Maixent* Városából (melly mintegy 50 mérttföldnyire esik *Páris*hoz) következőképpen irt *Páris*ba a' Republikánus Sereg' Vezérjének Adjutánsa: „*Thouars*, *Parthenay*, és *Chateigneray*i Városokat (mellyek közzül az első 9, a' második 5, a' har-

harmadik pedig 7 mértföldnyire esik *Saint Maixenthez*) az Insurgensek el-foglalták, kiknek igen nagy már a' számok. Vezérjeik: *Bonchamp*, *Laroche - Jacquin*, *Voigier*, *Lesclerc*, *Maurivet*, *Choupe*, *Tennefet*, 's leg alább is hat száz Papok. S. Maixentet el-kelletett hagynunk, hogy *Niort* Városát (melly 3 mértföldnyire esik S. Maixenthez) védelmezhezzük, melyet ha el találának venni az Insurgensek: úgy mi *Rochelle*, és *Rochefort* Városaiból (a' tenger' partján fe-küsznek) nem kaphatvánk annakutánna ele-delt, 's egyéb segedelmet. Itt nagy szükiben vagyunk a' Katonáknak; azért is mennél előbb fegyveres erőt küldjön a' N. Gyűlése" 's a' t. — Máj. 16 dikán maga irt a Repu-blikánus Sereg' Vezére, Gen. *Chalbos*, a' N. Gyűléshez *Fontenay* Városából (melly hét mértföldnyire esik S. Maixenthez, a' tenger felé). „Az Insurgensek, úgymond, minek-utánna meg-vették volna *Chateignerayt*, mai napon *Fontenay* alá jöttek.“

Igaz vólt ám tsak ugyan, hogy az új Frantziák különös békességet akartak kötni az Anglusokkal; de nem lett belőle semmi. — Erről, és a' *Párisi* újabb lármákról bő-vebben fogunk írni a' jövő postán.

Elegyes Tudósítások.

Szegény *Miauzinski* Generális — azzal vetette vólt el a' nyakáról *Lacroix*, *Genfonne*, és *Pethion* Tagjait a' Fr.N. Gyűlésnek, midőn ezek szembe szállottak vólt vele: hogy fáj a' feje. Már nem fáj: mert Máj. 20-dikán tsak ugyan el-mettzé azt a' *Gillotiné* (fő-vevő elzköz') vasa.

El.

El-mettzette Máj. 23 dikán *Devaux* Filépét is, a' ki Adjutánsa vólt *Dumuriénak*, és a' kit hasonlóképpen azzal vádoltak, hogy ő is titkon egyyet értett vólna *Dumuriéval*. Midőn ki mondatott reá a' szententzia: így szóllott a' Birákhoz: Olly Embert kárhoztattak Kegyelmetek én bennem halálra, a' ki ellen semmi vétek sintsen megmutatva. Én félelem nélkül fogok meghalni: mert a' ki úgy élt, mint jó Polgár, nem érez az, semmi Lelki-c-méret' mardosásit, 's színt olly eleven szemekkel néz a' halálra, mint *Szokrates*, midőn ki itta a' mérges poharat. — A' halgatókhöz fordulván ezt mondotta: „Nép! az én véremnek, melly, éretted tsongott az ütközetekben nem az Emberölőhelyen kellett vólna ki ontatni.

A' Török Tsászár tökéletessen akarja, hogy Horvát Ország' határainak el-in-ézése felől szólló tikkelye a' *Szisztóvi* Kötésnek végre-hajtasson; de a' Bosznnyákok megént durtzásködnak, megént löttek Katonáinkra, mint a' múltt elztendőben.

Magyar Országrol. A' Magyar Hirmondóhoz.

„A' nagy jó-télemények soha titokban nem maradhatnak. Hogy ne lenne tehát közönségessé, a' mit *M. Kohári Ferentz* Gróf tselekeszik? ki is bé-lépvén örökös Uradalmainak birtokába, mindjárt eleinten, a' tűz által meg-károsított némelly Jobbágysait, adójoknak el-engedésével, kenyérnek, 's vetésnek való búzával, és még ezen felül, egynehány ezer forintokra menő kész pénzzel is fel-segítette. — Sok szegény árvákat, özvegyeket, 's nyomorultakat táplál; el-

öre-

öregedett Tisztjeit, és Szolgait, holtig való fizetéssel gyámolítja; mostanában pedig a' Kir. Subsidiomot (Segítségét) minden Tisztjeiért maga kasszájából le-fizettette. — Igazán tehát, a' mit néhai nagy emlékezetű Gróf Kohári Istvánról szoktak vólt mondani: „*Ad az Isten — a' kinek akar Kohári István; most így lehet változtatni: Ad az Isten — a' kinek akar Kohári Ferentz.*”

+ *Báts-Vármegyéből, Máj. 28 dikán.*

„*Igéretem, 's kedves Hazám' szeretete ösztönöznek, hogy azon Köz-jóra tzelező Kanális (Tsatorna) eránt tudósítsam az Urakat. — — Hogy le-érkeztem Bétsből, Posonyba: egy hajója bízott ott reám a' Tsatornát készítettő Kompániának, olly tzeállal, hogy ha találkozni fognának a' Duna' menttében ollyas személlyek, a' kik örömet magokra vállalnák a' tsatorna-ásás' munkáját, fel-fzedvén őket, hoznám le magammal. -A' hajó' gyengesége, és a' már rajta lévő tereh' nagysága okozta, hogy csak valami 50 személlyeket vehettem fel reá, kiket le-szállítván Monostorszegig, ott forspontos szekerekre ültettem őket, 's úgy hozattam Csorvenkára. Magam, ezen hénapnak 19 dikén estve értem-bé Kula nevű Mezővárosába Báts Vármegyének, néhány szekerekkel, mellyeken építéshez kívántató eszközök vóltak. Kulában lakik egyik Fő Intézője a' hajókázó Tsatornának, Ingenieur Kapitány Kífs Gábor Ur, kivel is szerentsém lévén ki menni Csorvenka felé, tsak el-hültem belé, melly sokra mentek 9 's 10 napok alatt*

alatt a' Munkások. Mintegy másfél ezer ölnyi hosszúságot lepett el t. i. a' földásóknak, rakóknak, 's talitskázóknak sokasága. Közel *Kulához*, két deszka-házak ötlöttek szellembe, több föld-házakkal együtt. Az egyik deszkaház rakva volt talitskákkal, ássokkal, kapákkal, 's más efféle elzközökkel; a' másiban ételekről 's italokról szorgalmatoskodott a' Munkásoknak, az erre a' végre rendelt Gazda. A' földházak nem földből ásatnak ki, hanem következő módon készíttetnek: Nádméz-süveg formára karók állíttatnak öszve, olly sűrűséggel, hogy a' reájok rakatandó zöld pázsit darabok által ne hüllyanak rajtók. A' pázsit-hantok úgy helyheztetnek ezen karókra, hogy a' zöld füvesrészek alól, a' földes felek pedig felül legyen. Az illyetén földházakat vagy kunyhókat sokkal jobban szeretik a' munkások, mint a' deszkaházakat: mivel az első sem tsepeg úgy bé ezekbe, mint a' deszkaházakba; a' hideg szél se járja úgy keresztül. Rendes ház formákra is tsinállyák az illyen pázsit-hajlékokat. — *Kulához* egygy óránnyi járó föld *Új Verbász*. Ezen helységnél a' Kapitány Úr' testvér Bátyja, Kir. Dirigens Cameralis Ingenieur *Kiss József* Úr' igazgatása alatt foly a' tsatorna-ásás, melly ámbár tsak Máj. 21-dikén kezdődhetett el, mivelhogy későtskén érkezett le *Bétsből* a' Direktor Úr; még is már máig mintegy négy száz ölnyi hosszúságú föld van el-foglalva. A' munkások hatan, nyóltzan 's tizen is öszve-állanak, úgy fognak-fel egy tiz öl hosszúságú és szélességű quadrat-földet, mellyet ha 4

láb

lábnyira le-ásnak, 's el-talitskázzák belőle a' földet maga helyére: kapnak munkájokért negyven forintot."

*Hernád Sz. Andrásról (Abaúj Vármegyéből),
Májusnak 31-dikén.*

„Mezeink, és szántóföldjeink szépek: mert igen gyönyörűséges essők járnak, 's az ég-zengés is gyakran meg-reszkettetti a' földet; — hanem az, szomorú ábrázatúvá teszi mezeinknek egy részét, hogy kéve' módjára hevernek rajta szarvas-marháink, mellyek között valamelly nyavalya — de nem tudom mitsoda — uralkodik."

Körmötről, Június' 4-dikén.

„Május' 31-dik, 's Június' első és 2-dik napjai, egészen őszi napok valának mi nálunk; úgy hogy kéntelenek voltunk elő-venni bundáinkat, 's fűttetni szobáinkat. — Kárt azonban vetéseinkben, 's élő-fáinkban nem tett a' hideg, mivelhogy széllel vólt egybe-köttetve; sőt még használt élő fáinknak, mert a' férgeket, mellyek vesztegetni kezdték őket, le-vesztette rólok — hanem *Túrótz Vármegyei Uraktól* értem, hogy ott két ezer 's egynehány száz juhokat, és két teheneket ölt-meg mostanság a' hideg."

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának
(Júniusnak) 14-dik napján, 1793 dik
Észtendőben.

Hadi Környülmánások.

A' Székely Lovas Regementnek Oberster, és Oberstlieutenant - Osztályai, *Wurmser* Vezérünk' Seregénél fognak vitézkedni; hanem a' Fő Strásamester - Osztály Hg *Koburg*' fő Armádiájához rendeltetett.

A' *Herini* fő Kvártélyból Jún. 2-dikán botsátott tudósítása szerént Hg *Koburg*nak, meg támadták a' Frantziák, Austr. Flandriának *Veurne* vagy *Furnes* *) nevű Városánál a' Hollandusokat, kiket az *Orániai* örökös Hertzeg személlyessen vezérel. Ezek vitézül

öltalmazták magokat négy órákig; de mint-hogy igen nagy számmal vólt az Ellenség, 's igyekezett őket *Nieuport* Városa felől bekeríteni: hátra vonták magokat szép renddel *Vournet*-től.

Fülibe menvén ez, *Mylius Oberster*ünknek, meg-indúlt Jún- első napján *Elsendam* felé, 's néhány apró tsoportokat előre küldött, mind jobbra *Alveringenen*, mind balra *Giveringhen* által. Mihelyt látta az Ellenség, hogy sereglének feléje Vitézeink: leg- ottan villza kezdte magát vonni. — *Blankenstein* Huszár Kapitány *Meskó*, parancsolatot vett *Mylius Oberstert*-től, hogy hajtson neki az Ellenségnek, 's vágjon belé ha lehet annak Arriergárdájába (hátról menő Seregébe); maga az Oberster, 30 *Laudon* nevet viselő Volontérokkal, 's két száz Hollandusokkal, utánna nyomúlt. *Meskó* Kapitány bé- érte a' *Frantzia* Sereg' farkát, 's le nyesett belőle hat Embert; egy Kapitányt pedig, egy Hadnagyt, és 25 köz Embereket el-fogott. — *Adinkerkeig* üzetett az Ellenség, 's *Furnes* Városa újra el-foglaltatott.

Condé Várából, mintegy 400- ágyúgolyóbisokat repített-ki az Ellenség, *Würtemberg*

*) Ez a' Város, és a' vele együtt meg-nevezett több Helységek, azért nem talál-tatnak a' közelebb küldött Mappán, mivelhogy nintsen ennek olly nagy ki-terjedése, hogy azokat is magában foglal-hatná.

berg HgF. M. L. tunk' Serege felé Jún. 1 nap. reggel; puskákból is lövöldöztek valami 30-ig való Frantziák a' mi Vadászainkra: de azért részünkről semmi egyéb kár nem esett, hanem hogy két Legény kapott sebet, a' Kollorédó József Reg.jéből, 's egy a' Mahony' Vadászai között; a' mi szolgálatunkban, és zsóldunkon lévő Bertsényi Huszár-osztály' lovaiból pedig kettő agyon lövetett, 's három meg-sebesített.

Májusnak 24 dikétől fogva 31-dikig két köz Embereink estenek-el, 65-en kaptak sebet, 's hárman fogáltak és tűntek-el. Említett 65 sebesseink' száma között való Crepi Al-Hadnagy, a' Beaulieu' gyalog Regement-jéből.

A' Marienborni tsatát, következőképpen adja-elő a' Bétsi Udvari Újság:

„Azon éjtszakán, melly volt Máj. 31-dike, és Június' első napja között, mindenfelől ki-rontott Máintz Városából a' Frantzia Őrizet, különösen pedig Marienbornra tette a' tzeit, a' hol vagyon Prusszus Gen. Lieut. Kalkreuth' fő kvártélyja, mellynél hirtelenséggel ott is termett; de mindenfelől visszaveretett, úgy hogy futása közben el-vesztette a' magával vitt dolgozó 's gyújtó műszereit, és szürkös vesszejeit is. Tizenkettőfél órától fogva két óráig, 807 ágyú-lövések lettek a' Frantziák', és az egyesült Seregek' részéről. — A' Prusszusok' holtjaiknak, és sebesseiknek száma meg-haladja valamivel a' hetvent. Egy az el-esttek között, a' Waimar Reg.ben vitézkedett Fő Strásamester; a' sebessek között vagyon pedig Gen. Kalk-

reuth' Adjtánsa is. A' Frantziák közzül számosan hüllöttanak - el; gr en pedig, kik között egy Tiszt is vagyon, hadi foglyokká lettek. "

Fel - gyógyulván betegségéből *Wurmser* Vezérünk, el - járta személyyessen a' Rajna' környékeit, 's Június' 4 dikén egy tudósítást útasított *Alt-Breyfszachból Bólsbe*, mellynek foglalatja oda megy - ki rövideden, hogy a' Miénk, és az Ellenség között holmi apró tsetepatéknál egyéb nem történt, és hogy *Dettenhaimnál* egy Fr. hajót nyertünk.

Több rendbéli Német Újságokból olvasuk, hogy a' Fr. N. Gyűlésnek *Máintzban* lévő Deputátusai meg - kéretlék az eggyesült Sereg' Vezéreit, hadd küldhessenek egy Kurirt *Párisba*, *Máintz Városának* fel - adása eránt.

Heidelbergből írják, hogy tizennégy száz Emberünket meg - támadták nagyon sokkal felesebb számú Frantziák, 's szinte áldozattá lett volna kevés Népünk; hanemha a' Tsászár - Dragonyosok érkeztek volna segítségre. Ezen viadal' alkalmatosságával ki - vállalkozott a' tsata - rendből egy Frantzia, 's ment egyenessen a' Nádor - Ispány' Huszár Reg. jebeli *Ott Oberster* Urnak. Már tsak neki döfte kardját az *Oberster*' melljének, midőn egy bátor szivű Huszár elő - pattan, 's úgy vagja ketté a' vakmerő Frantzia' fejét, hogy ez leg - ottan szörnyű halált holt. Ezt látván *Ott Oberster*: „No! úgymond, 35 esztendeje, hogy kardommal szolgálok, 's e' még rajtam nem történt. “ Hamarjában nem jutalmaztathatta - meg többel eggy arany nál a'

a' Huszár' hív bátorságát; hanem mindjárt a' hariz után fel-jegyeztette annak nevet, az arany érdem-pénzzel meg-jutalmaztatandók közzé.

A' *Mihálovits'* szabad Seregebéli Fő Strássa-Mester *Alateitse* Vitéz Hazánkfiáról nagy illetődéssel értették, hogy bé-rekelztetvén a' Frantziák által, minekutánna egy karján nagy sebet kapott volna, Frantzia fogságba esett.

Koburg Hertzeg' Armádiájáról Máj. 30-dikán költi tudósításból olvassuk, hogy *Hg Auersberg* Generális' házi Huszárjának a' karját éppen akkor szakasztotta el az ágyúgolyóbis, midőn az Urát igyekezett megmenteni a' haláltól.

A' Frantzia Insurgensek' Seregéről azt írta Máj. 16 dikán *Fontenay* Városa mellől *Chalbos* Generális' a' Nemzeti Gyűlésnek, hogy öt mértföldig vissza-nyomta ő azt, el-fogott belőle nyóltzvant, le vágott mintegy 600at, 's el-vette 18 ágyújait; — de kevés napok' múlva megént más hangon kéntelenítettett írni: mert Máj. nak 26-dikán meg-támadták az Insurgensek 3 tsapatokban újjolag a' Pátriotákat, sok ágyút el-vettek tőlök, 's tartalék Seregjeiket, hat N. Gy. si Komisszáriusokkal együtt, *Niort* Városába szorították.

Néhai *XVI. Lajos'* testvér Öttsei meghirdettették minden ki-költözött Frantziáknak, hogy igen kedves dolgot fognak tselekedni, ha mindnyájan *Conde* Hertzeg' zászlói alá állanak.

Egy

Egy *Landaunál* el-fogatott *Fr. Pátriot* meglátván egy ki-költözött *Frantzia Tisztet*, azt mondja néki nagy fennyen: „Örvendhetek, hogy kezeitekben vagyunk.” A’ *Tiszt* felelete e’ volt: „Mi, sem *Hóhérok*, sem úgy nevezett *Pátrioták* nem vagyunk; isendességben lehettek sorsotok eránt.” — Ezen szavaival: *nem vagyunk Hóhérok*, arra tétlozott a’ *Tiszt*, hogy a’ *Frantzia Pátrioták*, vagy *Republikánus Frantziák*, valakiket el-fognak a’ ki-költözött *Frantziák* között: azokat mindjárt meg-öletik.

A’ *Szárdinai Királynak S. Pietro*, és *della Magdalena* nevezetű Szigeteiben tartózkodott *Frantzia Őrizeteket*, hadi rabokká tette a’ *Spanyol hajós Sereg*. El-fogott, a’ mint *Cagliariból* — *Szárdinia* - Szigetének fő Városából — írják, két *Frantzia hajókat* is.

A’ külső dolgokra ügyelő *Frantzia Minisiter, Lebrün*, következő Levelét boltsátotta *London Városa’ Notáriussához, Salter Urhoz*, April. 2-dikán:

„Uram! Az ide zártt, ’s I. számmal jegyzett Levelét adja-által az *Ur Lord Grenvillenek* (Nagy-Britanniai Státus-Titoknoknak), és ha kívánnya ő *Excellentziája*, a’ II. számmal jegyes Írást is, a’ *Frantzia Közöns. Társaság* nevében. *Lebrün.*

I.

My lord! Mivel az a’ kívánsága a’ *Frantzia Közönséges - Társaságnak*, hogy *Nagy-Britanniával*, minden fenn-forgó nehézség-ek eránt egygyességre lépjen, ’s véget vessen egygy olyan hadnak, mellyről már elő.

előre lehet látni bizonyosan, hogy felette tüzes fog lenni, 's szörnyű veszedelembé borítja mind a' két Nemzetet: ehez képest kéresemet nyújtom Excellentziádhoz, mint a' N. Britanniai Felség' Ministeréhez, egy olyan Személlynek adandó passzus eránt, a' ki ezen tzélból fog *Londonba* utazni. — *Londoni* Közönséges Notárinus *Salter John* Úr által - adja Excel. dnak ezen Iráson kívül azt a' Levelet is, ha fog kívántatni, mellyben ki vagyon téve a' neve azon személlynek, a' kihez bizodalma vagyon e' részben a' Nemzetnek.

II.

A' Békességnek vissza - szerzése eránt, első Levelemben közlött jelentésemnél fogva szerentsém vagyon tudósítani Excell. iádat, hogy *Marat* Úr léfzen az, a' ki élő szóval való alkut kezdjen azon tárgy eránt, melyet méltán óhajthat mind a' két Nemzet. — Hogy egy Titoknak, egy belső Szolga, és egy Kurir is kívántatik melléje: ezt említenem se szükség Excell. iád előtt; hanem illendő gondoskodását kérem - ki eránttok Excellentziádnak.

A' *Londoni* Notárius által - adta ezen két Leveléket Lord *Grenvillenek*, 's egy idő' múlva válaszzt is kért azokra; de a' Lord, felelet helyett, vissza - adatta azokat magok valóságában a' Notáriusnak.

A' melly Seregets két Angliában formáltak a' ki költözött Frantziák, Gróf *Chartre* kormányozása alatt: Máj. 25-dikén reggel indúlt - el *Ostenda* felé.

A'

A' *Lisbonai* újabb tudósítások szerint hat gyalog, és három lovas Regementekbe álló Sereget küld a' szárazra *Portugallia* *Las Minas* Generállicutenantjának vezérlése alatt, a' *Spanyolok*' segítségére. — A' maga tengeri erejét újra neveli *Portugallia* három öreg hajókkal, és két fregátokkal, mellyek nagy sietséggel készíttetnek.

A' hadi foglyok' ki-váltása eránt, következő törvényeket hozott Máj. 25. dikén a' Fr.N. Gyűlése: 1.) Semmi pénzbéli taksának nintsen helye, midőn hadi foglyok' ki-váltásáról vagyon szó. 2.) Semmi Tisztért se lehet tserébe adni több személlyeket. 3.) Név szerint tserélődik-el minden fogoly, más fogolyért. 4.) Tsupán azokat lehet hadi foglyoknak tartani, a' kik ütközetben fogottak-el.

A' *Frantzia* Országi Sereg' ruházatjára, kilentz hónapok alatt, 551 millió *livra* adatott-ki.

Algir' Fejedelme nagy örömmel fogadott három *Franzia* Fregátokat, mellyek két *Algiri* hajókat vittek haza ő *Deiségenek*. (*Deinek* mondatik a' Fejedelem.) Ezen 2 *Algiri* hajókat üzött egy *Nápolyi* hadi hajó, egésszen a' *Hieres* nevezetű *Fran. Szilgetekig*, a' hol *Fr. óltalom* alá vétettek, és *Toulon* Városa' ki-kötő helyében a' *Fr. Köz. Társaság'* költségén meg-igazgattattak.

Elegyes Tudósítások.

Károlyvárról (*Horváth* Országból),

Májusnak 29. dikén.

„A' *Tzettini* Földön el-rontották a' *Törökök*, a' már mindenképpen készen volt ha-

határ-lineát. Egyszerre tud. ill. csak felkerekedtek, Máj. 20 dikán, két százig való fegyveres Embereik, 30 ekékkal, 's a' határ-lineán innen, mintegy három nyilas földet hirtelen bé-szántottak; kukoritzával bevetettek, 's azzal vissza-tértek. Ezen erőszakos tselekedeteknek tzéllya, kétség kívül az, hogy kényszerítsék annál fogva a' *Konstantinápolyi* Divánt, ígéretének tellyesítésére, melly szerént fogadta: hogy minden-némű káraikat, mellyeket a' határ' el-intézés által vallanak, betsülettel meg fogja téríteni ő a' ékiek. — Hogy a' Török Udvar mennél előbb kívánná tellyesedését látni a' *Szisztóvi* Békesség-kötésnek: több rendben nyilatkoztaták már ki magokat ez eránt a' Török Kommisszáriusok. Ezt vallották nevezetesen Máj. nak 23 dik napján is, a' midőn néhány Kommisszáriusainkkal együtt meg-nézték azon három Katonáinknak hólt testeiket, kiket némelly Török Zsirányok öltek meg álnoksággal. A' dolog így történt: *Biháts*, és *Izatsits* között meg-sejtelte az erdőben egy főt Törökség a' mi vizsgáló Katonáinkat. Ki-vállalkozván tehát ketten körzöle, kiáltanak a' miéinknek: Hová mentek? Feleltek Katonáink: „Mi a' magunk útján megyünk; de ti mit csináltok itt?” — Mondának a' Törökök: „Egy pár szót akarunk szólni a' Tisztetekkel.” Ez volt, *Ottotsáni* Reg. béli Alhadnagy *Zsupanchich*, ki is azonnal ki-vállalkozván harmad magával, a' két Török felé indúlt. Azonban ki-ugrottak búvó helyekből a' több Törökök, nekik estek a' *Zsupántsits* Al-Hadnagytól hátra

ma-

maradt Katonáinknak; 's minthogy sokkal többen voltak itálok: meg szalasztották őket, egyet meg is sebesítettek közülök. A' Hadnagyot pedig, két Legénnyel együtt elfogták, 's fejeiket péterkésekkel elmettzték. — A' Kommisszáriusok vátig fájlalták ezen történetet; egyebet nem mondtak, hanem hogy valami gonosz zshiványoknak kellett lenni a' gyilkosoknak; és hogy az ő Udvarok igen akarja, és sürgeti is a' Kommissziónak végre-hajtását.

A' *Nagy-Britanniai, és Portugallus* Udvarok olly egyességre léptek egymással, hogy minden meg-határozott szám nélkül szállhatnak bé a' N. Britanniai hajók Portugallia' ki-kötő helyeibe; hasonlóképpen a' Portugallus hajók is, N. Britannia' portusaiba (ki-kötő helyeibe); — továbbá, hogy kötelesek lesznek mind a' két részről való hajók költsönösen védelmezni egymást az Ellenség ellen. — Ugy írják, hogy a' *Spanyol* Udvar is hozzá fogna állani ezen egyességhez.

A' *Hollandiai* Közönséges-Társaságnak *Madritban* volt Ministere, *Aubert* Úr, nagyon új *Frantzia*-módra kezdte magát viselni, mellyről tudósítást vévén *Hágában* a' Fő Kormányfő, meg-kérte Levele által a' *Spanyol* Udvarnál lévő *Anglus* Követet, Lord *S. Helent*, hogy említett *Aubert* Urtól venne el minden irásokat. Ez meg-lett; 's *Aubert* Úr el-küldetett *Madritból*.

A' *Spanyol* Király, egy új Testörző-Sereget állít-fel, *Amerikai* Nemesekből.

Frantzia

Frantzia Ország.

Páris Városának La Fraternité (Atyafiság) nevű Szekeziója (Szakassza) Deputatusokat küldött a' N. Gyűléséhez Máj. 23-dikán, 's azt fedezteté - fel előtte, hogy némelly öszve esküdt Párisiak újra méfszárlást akarnak kezdeni; 's még pedig gyilkos szándékjoknak tárgyául nem tsak más Polgárokat jelelték - ki nagy számmal, hanem a' N. Gyűlése' Tagjai közzül is egynehányat, kiknek meg - ölettetések hogy tsak ugyan közönségessé ne legyen: azt fognák hirlelni felölök a' gyilkosok, hogy ki - költöztek azok Fr. Országból. Ezen jelentés, sok és nagy lármákra szolgáltatatott alkalmatosságot.

Máj. 25-dikén fel kél *Marat* is a' többek között, 's azt mondja nagy fittyre, mint valamelly Orákulum: „En meg - mondom, honnan vagy on egyedül a' mi Hazánk' szerentsétlensége? Onnan t. i., hogy ennek Lakosait könnyen meg - vehetik pénzen magoknak a' külső Fejedelmek. Kevesen talál - tatnak, úgymond, Fran. Országban, a' kik meg ne hagynák magokat pénzzel vesztegettetni.“ — „Mint p. o. *Marat*“ fel - kiálta egy Tagja a' Gyűlésnek. — „Igen is, mondá *Marat*, engemet nem lehet pénzen megvenni.“ *Biroteau* nevű Tag ezzel torkollya - le mindjárt azon hevennyiben: „Hát az *Aureliánusi* Hertzeztől nem *Marat* Uram vett - fel 15 ezer livrát?“ — Ezen kérdésre *Marat* meg - némúlt.

Petit nevű Tag, azt javasolta Május' 25-dikén a' Gyűlésnek, hogy meg ne szenved.

vedje a' Tagoknak, egymást szemtől szembe olly tsúfos szókkal: *façieux, scelerat* (pártos, gonosz lelku) 's a' t. illetni; és ha végzés ellen is olyanokat mondana ezentúl valamely Tag, a' maga tiltzi Társának: mindjárt vettessen ki a' Gyűlésből. — Meg-eggyezett ebben nagyobb része a' Gyűlésnek; de Marat igen hartzolt ellene, mivel esmér-vén a' maga kutya természetét, leg-inkább tartott a' kedvetlen következtetésektől. „Az illetén törvényt, úgymond, csak a' Haza-árulók hozzák.” Felelt Marátnak, *Breard* Kollégája: „Én is adtam, úgymond, voksomat a' projektált törvényre; de azért nem vagyok Haza-áruló, hanem Marátról tudom, hogy impostor (hazug ámtító.) — Ideje valóban, hogy tudja egész Fr. Ország, hogy Marát' bolondságának helybe-hagyására senki se hajlandó a' Nemzet Gyűlése' Tagjai közül.”

A' fenn-nevezett Város-osztály' jelentésének meg-vizsgálását bizta a' N. Gyűlése, 12 Tagjaiból álló Kommisszióra. Ezen Kom-misszió derekassan utánna vetette a' kelep-tét a' Jakobinusoknak; 's a' Párisi Kommu-nitás' Vltze-Prokurátorát — *Hebert* neve-zetűt — árestomba is tétette. — 25 diken, Deputátusokat küldött a' Párisi Kommunitás a' Nti Gyűléshez, 's ki-kivánta *Hebertet*. A' Prészes igen helyesen válaszolt a' Depu-tátusoknak. A' többek között azt mondotta, hogy Mártz. 10 dik napjától fogva, Páris Városában mindég új meg új támadások estek; és még is azokról soha se tudósította a' Magistrátus a' Nti Gyűlést. Ezen szókra,
egy

egy része a' Gyűlésnek tapsolni, a' másik pedig mormogni kezdett. Némellyek azt kiabálták, hogy a' Préz'es' felelete, nem illendő felelet. Egy Tag fel-kél, 's azt mondja szemébe a' Préz'esnek: „En azt kívánom, hogy engedje meg nekem a' Gyűlés, hadd szólhassak Kegyelmed ellen.” — A' Préz'es folytatta belzédét, 's így szóllott: „En egész Frantzia Ország' nevében jelentem, hogy ha Páris fel-emeli magát a' N. Gyűlés' Tagjai ellen: úgy bizonynyal le fog földig rontatni, 's nem sokára keresni fogják a' *Sequana* vize' menttében: hol feküdt valaha Páris Városa?” — Ezen erős ki-fejezések úgy fel-borsolták sok Tagoknak az orrokat, hogy fel ugrálván ülő helyeikből, rút veszekedést indítottak. — Nem nyugodtak csak ugyan a' Jakobinusok, míg szabadon nem bocsáttatott *Hebert* — sőt nem nyugodtak, míg a' 12 N. Gyűlési Tagokból állott Kommisszió nem kasszáltatott tulajdon maga a' N. Gy. által Máj. 27 dikén. — 28 dikén, sok ellenzések között, megént helyre-állította a' Gyűlés a' Kommissziót; hanem egy Tagja ennek — *Gardien* nevezetű — Máj. 30 dikán különös őrizet alá vétetett, 's irasai el-petséeltettek, mivel azzal vádoltatott a' Párisi Magistrátus által, hogy 1790-dikben keményen irt a' papírokat pénzek ellen, 's Párisról azt jövendölte, hogy ez bankrotrá lallz a' Revoluzzió által. — 31-dikén azt végezte a' Gyűlés, a' Revoluzionális Tanács' javaslására, hogy protzesszust kell indíttatni a' Kommisszió ellen; sőt a' N. Gyűlésének azon 22 Tagjai ellen is, kiket a' minap

kö-

közönségesen vádoltak a' Gyűlés előtt a' Párisiak. Ugyan ekkor végeztetett, hogy minden Nemeseket, és gazdagokat el kell botosítani a' Seregtől; és hogy meg kell köszönni Páris Városának, a' tsendesség' helyre-állításában való buzgóságát; és serkenteni kell, a' zenebonáknak végképpen való le - tsendesítésére.

M a g y a r O r f z á g.

*Nagy-Váradról (Bihar Vármegyéből),
Júniusnak 2 dikán.*

„A' Mezőségi Magyarok bort ifznak, 's egésségesek is; — nállunk pedig, és körülöttünk, a' ser-ital jött mostanság mód nélkül szokásba. Ez, annyival különösebb dolog, hogy boraink' jóságát minden megvallya; bővségét pedig bizonyítják a' többek között a' *Csatári* pirtzék is, mellyek tele vagynak igen specielis borokkal. — A' bővséggel, együtt jár az óltsóság. — Való, hogy tsak ugyan óltsóbb a' ser; de mint-hogy a' közönséges ivó, ha egyszer serbe mártja a' nyelvét, rend szerént többet szokott ebből inni, mint a' borból: innen nyilvánvaló, hogy az erfzénnyén éppen nem segít a' serrel való élés által; egésségét pedig ki-mondhatatlanul rontja, 's életét rövidíti, mint ezt a' mindennapi tapasztalás bizonyítja.“

*Nyíregyházáról (Szabolts Vármegyéből)
Június' első napján.*

„Igen szerentséssen verbuálnak nállunk a' *Blankenstein'* (ez előtt *Hadik'*) Huszárjai.
Tsak

Tsak most két napok alatt, a' Vásár' alkalmatosságával, többet kaptak 30 Legénynél, kiket bé is vittek *Dobretzenbe* állszentálni. — Ha valamivel alacsonyabb Legényeket is vennének-bé: úgy még sokkal többet kaphatnának.

A' szomszéd Nyírségben sok károkat tett a' jég, főképpen *Gyulaj* körül. — *Szatmár* Vármegyében sok is már az első; a' mi mezeink pedig mind ekkoráig is epedtek a' szárazság miatt: hanem midőn éppen ezt írom, úgy látszik, hogy talám az éjtszaka meg fognak ázni szomjú földjeink."

B é t s.

Zágrábi Püspök, *Verhovátz Maximilián* ő Excellenziaja, Májusnak 31-dikén tette le a' Belső-Tanátsosi Hitet ő Felsége előtt.

A' *Szepeffégi* bányás-polgárság' nevében meg jelentek jó Fejedelmünk előtt e' folyó Hónapnak negyedikén *Drevenyák*, és *Gerhárd* Urak, kik közzül az első, Tanátsos, a' *Szomolnoki* Bányász Iszéknel: Beajánlottak ő Felségének 8000 forint hadi seggitséget egy ezüst tátzán, mellyen szemléltetett egy bányász talitska, a' talitskában pedig hegyet ábrázoló vas ériz, a' mellyen ki vólt formálva egy bányász-gyermek, a' ki egy kezében következendő sor írást tartott: *A' bányászság' felséges gyámolának.* — Olly ajánlást tettek egyfzersmind Fels. Királyunknak, hogy a' nyóltz ezer forintokat még tizenkét ezer fogja követni.

Úgy

Úgy hallatik, hogy a' Porta pártjokat akarja fogni a' Lengyeleknek, mint Frigyeseknek.

*
* ** *
**
* *

Nemes Zechenter Antal Úr, egy azon buzgó Hazánkfiak közzül, a' kik külső Tartományokban is örömet munkálódnak kedves Hazájok javára, 's ditsőffégére, *Prágában* Kontzipistaságot visel a' meg nevezett Úr a' Hadi Tanátsnál: 's ott fordította most által Magyar Versekre, egyenesen Görög nyelvből *Rhodusi Apollonius' Poëma Argo nauticumját*, az az, Jázon Vitéznek, és Társainak, az arany gyapjúért tett hajokázásokról, és viselt dolgaikról négy könyvekben készültt Versezetjét. — *Homeruson* kívül, *Apolloniust* tartotta maga előtt *Virgilius*, midőn az *Iliást* írta: mint ezt sok száz Versei mutatják, mellyek *Apolloniusból* vagynak által véve. Az ilyen parallél (eggyező) Verseket, utánna rakta a' Fordító Úr, a' maga fordításának.

T Ó L D A L É K

A' *Magyar Hirmondónak*, Június' 14-dik
napján, 1793-ban költt árkusához.

Symbolum Caesareo - Regium

FIDE, et LEGE:

Recurrente Anniversaria Coronationis Hun-
garicae Budensis die 6 ta Junii An.

1793. materiam praebuit sequen-
tibus Versibus.

*Lexque, Fidesque regit Nos Nomine, Reque
Secundi*

*Francisci? — O! regat, et vivat amata diu.
Vivant Hungariae Charites: Franciscus, et alma
Gaata Themis Coeli, candidiorque Fides.
Nec Rex absque Fide Gentis, nec Gens sine
Lege,*

*Vel ductu Regis vivere tuta potest.
Alterius quod opem, nutumque exposcat
uterque,*

*Gallorum praeceps ecce! ruina docet.
Providus ergo Solon Franciscus adoptat
Utramque,*

*Atque Throni Sociam Re probat esse Sui.
Aeterni Fidei, et Legi debentur honores:*

*Illi etiam aeternus Nominis instat honos.
Lex tribuit, quod cuique suum est; Fidei-
que litare (datae.*

*Et Regem, et Populum commonet ipsa
Lex Libertatem Populo dat: Rex cavet, illa
Ne ruat in dirum dedecus, atque nefas.
Hanc propter Populus semper pro Rege fidelis
Excubat in Castris, excubat inque Forsi.*

K k k

Cer.

malma, és annak zúgója között régolta
 üressen, és halzon nélkül heverő kies szige-
 tetskét egynéhány esztendők alatt sorra el-
 rakott fűzfákkal annyira bé-ültettette, és
 fel-nevelgette, hogy már is a' Szigetnek
 majd nem egélz réize kellemetes árnyék alá
 vétetvén, mind annak kedvet töltő homállya,
 mind a' körül folyó vizeknek két oldalról
 való tsendes zuhogása, és rajta keresztül
 vágó hidaknak, és hosszú töltéseknek (mel-
 lyeken izekerekkel is bátorságosan lehet járni)
 fel állítása, sőt rajta mind alól, mind felül,
 egésszen a' PP. Franciskánusok' Klastromáig
 rendre ki-ültetett fűzfáknak fel-serdülése,
 gyönyörűséges szép sétálást szolgáltatnak a'
 Városi Közönségnek. Ezen kis Szigetetskét
 tehát, a' Városi Közönségnek nagyobb kedve
 töltésére, magának pedig, és az ott lakó
 mind Katonai, mind Distriktusbéli Tiszt
 Uraknak, úgy a' Városi Elöljáróknak, az
 együtt való nyájas, és barátságos mulat-
 tságokra, egy golyóbisos teke-hellyel,
 fenn tisztelt Palatinális Fő Kapitány Úr a'
 napokban fel-ékesítette, és Pünkösöd napján
 nálla kinn mulató Mélt. *Rákosi Boros Lajos*
Referendárius Úrnak, 's kedves Familiájá-
 nak, az ott kvártélyban fekvő *Ns Barkó*
Magyar Huszár Sereg' Reserva - Eskadrony-
nyához tartozó Tiszti Karnak, 's egyéb ott
 lakó Magisztratuális Tiszt Uraknak, és Városi
 Elöljáróknak jelenlétekbén, első teke játé-
 kal, 's gazdag osonnával, dob, trombita-
 hangok, és ékes magyar musika-zengede-
 zések, az oda csoportozott Városi Népnek
 vig ugrálásai között, nevezetessé, és emlé-
 ke.

kezetessé tette; egyszersmind a' sok örömkialtások, és poharazások között, azon gyönyörűséges kis Helyetskét, örök emlékezetnek okáért, Fels. Királyi Fő Heitzeg', Országunk' Kegyelmes Nádor-Ispánnyanak, mint Jászok' és Kúnok' Fő Birájának tiszteletére, *Leopold-Szigetének* nevezte, melly már valójában úgy is neveztetik."

Tudósítások, és Jelentések.

Nagy Győrben Stráibig József nyomtató műhelyében, már a' múltt hólnapnak elein elkészült a' könyv, a' mellyet illető Tudósítás hat hónappal ez előtt többire minden Ujságokkal széllyel küldettetett, tudniillik: *Perfecta Quadratura Circuli, quam e verorum Numerorum proprietatibus eruit, ac demonstravit Josephus Rajnis.* A' ki ebből nyomtatványokat kíván, jelentse magát Miller Fereutz, vagy Schatten József Győri Könyvkötőknél, és Könyv árrosoknál. Az árra, mineku ánya el múlt az előre-fizetésnek ideje, 1. for. 15. kr. Ugyan ott Schatten József Könyvkötőnél kaphatni a' Budai Királyi Mindenes Fő Oskolának nyomtató műhelyében ki nyomtattatott Oskolai könyveket, mind a' Nemzeti, mind a' Deák Oskolába-valókat.

Pápáról jelentetik, hogy a' Magyar Hírmondóban Januárius' elein ki-hírdettetett TANÍTÓ KÖNYV ki kerül ugyan Medárdus' hetiben a' nyomtató sajtó alól; de mivel a' *Pestre* menő hajók már másfél héttel előtte le-indúlnak, a' mikorra még ki nem jöhet: tehát a' mostani Pesti Vá. árban a' könyv meg nem jelenhet. Mindazáltal a'
kö-

közel lévő Kollektor Uraknak, úgymint: *Györbe, Komáromba, Palotára*, leg-első alkalmatossággal kezekhez fognak küldetni a' kívántt nyomtatványok. A' többi Kollektor Urak pedig, a' kik parantsolni méltóztattak, nevezet szerént: *Debretzenben, Patakon, Losontzon, Miskóltzon, Ungváron, Pesten, és Szabadszálláson*, a' Jánosfővételi Pesti Vásárkor minden bizonnyal kezeikhez vehetik. Ha még addig egyebeknek is fogtetzteni parantsolni, akkor eggy úttal szívesen szolgálhatunk. — Most pedig arról, hogy a' terminusra nézve egy kevés hátramaradás esett, az, a' ki miatt esett, alázatosan engedelmet kér általam mindenektől, e' részben ezután leendő maga' meg-jobbításának fogadása mellett. Máj. 23. 1793.

Látzai József Ref. Profess.

Következendő új Könyvek érkeztek hozzánk nem régiben:

Minden, Európában, Asiában, és Afrikában vólt, és mostan virágzó Vitéz-Rendeknek, Ordóknak Tüköre, avagy rövid Le-írása, mellyet hiteles Könyvszerzőkből, és bizonyos Tudósításokból egybe-fzedett, és Magyar Nyelven ki adott *Seelmann Károly*, Károly-Fejérvár szabad Királyi Városnak valóságos Tanácsossa. Kolosváratt, és Szebenben, Hochmeister Márton' költségével, és betüivel. 8-ad rétb. 459 oldal.

Barklájus János' Argenisse, mellyet néhai Tekin. Ns *Fejér Antal*, Tiszán innét való Magyar Ország' Résznének, 's Tek. Ns Heves és külső Szólnok törvényesen egybe kaptsoltt, úgy nem különben Sáros Vármegyék-

gyéknek Tábla - Birája, De á k nyelvől Magyarra fordított. Özvegye pedig, Tek. Ns *Sátsfalvai Steinicher Katalin* maga költségén ki-nyomatattatott. Egerben a' Püspöki betűkkel 1792 elzt. Nagy 8-ad rét. 24 rézre metzett képekkel. Az első kötés 411 óld. a' második kötés pedig 748 oldalokat foglal magában.

Herfort, és *Klárika*. Valami az érzékeny Iziveknek kedvéért. Németből Magyarra fordította Sz. J. Pesten 1792. Füskuti *Landerer Mihály*' költségével, és betűivel. 8 ad rét. Az első Rész 342 óld., a' második Rész 344 óld.

Hunyadi László' Története, úgymint élete és halála, mellyeket mind a' *Fizilái Gróf Ulriknak* irigységével, és le-vágattatásával; mind *VI. László* Királynak közbe folyó tselekedeteivel, és halálával együtt, a' hiteles Írókból ki-ízedezetvén, Magyar Versekkel le-írt, és világ eleibe botsátott *Nagy Ferentz*, ez időben a' Miskoltzi Ref. Gimnáziumnak Al-Igazgatója. Hozzájok tóldattak némelly Apologussai, és más elegyes versei. Pozsonyban és Komáromban *Wéber Simon Péter*' költségével és betűivel 1793. 8 ad rét. 128 óld. Egy rézre metzett képpel. Az ár 24 kr.

Uzong. Napkeleti Történet. Készítette *Huller Albert*. Magyarúl ki-adta *F. Öri Filop Gábor*. P. P. Pozsonyban *Wéber Sim. Péter*' betűivel 1792. 8. rét. 460 óld. 1 for.

Herdernek *Paramythionjai* (*Herdernek*, és *Lessingnek* Mesélései). Altaltette *Kazinczy Ferenc*. Széphalom, Széphalmy Vincénél. (Béts-

(Bétsben Hummel Dávidnál) kis 8-ad rétb.
165 oldal.

Mathias Corvinus, König der Hungarn,
und Großherzog von Schlesien. Vom Ver-
fasser des Marc-Aurels. (Fessler Ur Györi
Fi által). Erster Theil. Breslau bey Wil-
helm Gottlieb Korn. 1793. Mátyás Király'
kis képével. Nagy 8-ad rétb. 332 öld. par-
gament - formájú, vagy az úgy nevezett
Velin - papirosra.

Prosodia Latina. Regulis, partem re-
fictis Molnarianis, partem novis pluribus
comprehendit, atque in novam redegit for-
mam *Dávid Szabó* de Bartzafalva. Posonii,
et Pestini typis et sumtibus Joan. Mich. Lan-
derer de Füskut. 1793. 8. rét. 32 öld.

Universa Historia Physica Regni Hun-
gariae, secundum tria Regna Naturae di-
gesta. Tomus I. Authore Joanne Bapt.
Grossinger, AA. LL. et Philosophiae Do-
ctore, Archi-Dioecesis Strigoniensis Presby-
tero. Regni Animalis Pars I. Zoologia, sive
Historia Quadrupedum. Posonii et Coma-
romii sumptibus et typis Sim. Petri Weber.
1793. Nagy 8-ad rétb. XXVIII. 592 öld. Egy
rézre mettzett képpel.

* * * * * * * * *

Egy régi familiájú, mostan itt mulató Lengyel Hertzeg, kedves Fia mellé, egy Magyar Ifjút kívánna Pázsenek, az az belső vagy kamarás szolgának fel venni: kitől az Ifjú Hertzeg meg tanulhatná a' Magyar nyelvet lassan lassan. A' Magyar nyelv tudásán kívül meg kívántatik az Ifjúbán, hogy tudjon németül is, és iskolákat járt, 's jámbor maga viseletű légyen. Ha Frantziául tudna, még annál kedvesebb lenne; egyébaránt ez, el is maradhat. A' ki mind tehetséget, mind kedvet érez magában az előadott szolgálatnak, nyomos jó reménység alatt való fel vállalására, jelentse magát a' Magyar Hirmondó' Iróinál: *Auf der Freyung Bey 3 Hacken im 2-ten Stock.*

Magunknak is két, mintegy 12 esztendő: Magyar Ifjakra volna szükségünk. Egyiknek körölettünk kellene szolgálatot tenni bizonyos idő-izakaszokban, nagyobb részét pedig idejének fordíthatná akár a' betűszedésnek, akár a' könyvnyomtatásnak tanulására, kinek Typografus Legénnyé való fel szabadíttatására hasonló segítséggel leszünk, mint vagyunk most annak, a' ki mellettünk szolgál. A' másik Ifjúnak, jó erőssnek kellene lenni: mivel azt a' képnymtató Mesterségre akarjuk 3 esztendő alatt költségünkön meg-taníttatni. Az elsőnek kellene, ha tsak valami keveset is Németül tudni, de a' másiknak nem el múlhatatlannul szükséges, hogy tudjon. A' leveleket, bővebb magános tudósítások végett, illy tizim alatt tessén hozzánk útasítani: *Pro Magyar Hirmondó á Vienne.*

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben, Szent Iván - Havának
(Júniusnak) 18-dik napján, 1793 dik
Eszkendőben.

Hadi Környüldállások.

A' Lüttichi Hertzegegnék *Dinant* nevű
Városából, következő értelmű Levél
utasítottott hozzánk Júniusnak első napján:
„Mi, a' kik, Feldmarsallient. B. *Beau-*
lieu' Korpusának előljáró Seregét formállyuk,
Stephais Fő Strásamester' vezérlése alatt,
el-hagytuk előbbeni tanyánkat — *Tintigni'*
vidékét — 's költöztünk *Dinant* Városához,
melly a' *Mósa* folyó vize' partján fekszik,
Givet Frantzia Várnak éppen ellenében. —

Maga B. *Beaulieu*, Austr. Belgyiomnak *Namur* nevezetű Városában vagyon; *Bellgard* Gen. Májorunk pedig *Koburg* Hertzeg' fő Armádiájához parantsoltatott ezekben a' napokban, a' hol egy különös Sereg - osztályt fog kommandírozni. Helyébe, *Schröder* gyalog Reg. béli Oberster *Sobietitzki* lett nálunk Brigádérossá. A' *Maas* - vizének mind két partját el-állottuk, a' hol örvendező nyúghatatlansággal halljuk, 's olvassuk más Vitéz Társainknak jeles tetteiket. Örülünk ugyan is diadalmaiknak, mellyeknek ditsőssége reánk is ki-terjed; nehezen esik azonban, hogy nekünk nintsen alkalmatosságunk hasonló remekjeit adni hívségünknek. — Ki kilopakodnak ugyan néha néha, *Givet*, és *Philippeville* Várjaikból a' Frantziák; de tzellyok tellyességgel nem az, hogy velünk mértközzenek, hanem hogy a' szomszéd falukból holmi enni 's inni valót takarítsanak-bé Erősségjeikbe. Közelébb, Máj. 27-dikén is ki-rontottak egy *Antée* nevű Kastélyba; 's minekutánna meg-raktak volna két szekeret gabonával, és serrel: tüstént vissza lódúltak. Meg-sejtvén a' *Blankenstein*' Huszársjai, utánok eredtek, 's hátúl menő seregetskéjeket béis érték; de némelly kevés vagdalkozásokon kívül semmi se történt. — *Givet* mellett, az úgy nevezett arany-hegyen (*mont d'or*) sok Fr. sátorok állanak, mellyek között nagy dobolást vílznak végbe mindennap a' szomszédok, azért, hogy mi fegyveres Frantziákkal tellyesnek gondoljuk lenni a' tábort; pedig jól tudjuk, hogy alig tseng benne az ember, mivel mostanság

Va.

Valenciennes felé takarodott mindenfelől a' Frantziáság.

Májusnak 31-dikén költt *Luxemburgi* tudósításból olvassuk, hogy a' Frantziák, *Luxemburg* Tartományában *Virton'* vidékén két falut dúltak fel. A' *Diedenhofeni*, és *Longvibéli* őrizetek is mozgásban voltak, 's a' Mósél-vizénél lévő magazinok ellen láttattak szándékozni.

Custine Frantzia Vezér, hadi fortélyon akarta kezdeni mindjárt elsőben is az északí Sereg' kormányozását. Olly rendeléseket tett t. i. még minekelötte el-érkezett volna ehez személlýessen, hogy *S. Madelaintól* költözzön-által a' Frantzia Tábor *Douai* Városához. — Színlett okául ezen által-költözésnek azt adta *Custine*, hogy *Douai*-nél jó móddal meg-vizgálhassa a' Frantzia Sereget; valóságos szándéka azonban — mint a' következés mutatta — a' volt, hogy Prusszus Gen. Lieut. B. *Knobelsdorf*ot megtámadhassa *Orchiesi* Táborában: a' minthogy Június' 4-dikén reggel meg is indúlt *Orchies* felé, de villza vona magát, minekutánna meg-értette volna, mi történt az Avantgárdájával (előljáró Seregével). Reá bökkenetek t. i. arra egynehány Prusszus Stutizosok, a' kiknek segítségekre elő-ugratván strásatanyáikról *Bonin*, és *Völker* Prusszus Hufzár Hadnagyok, tsak hamar le-aprítottak 12t — kik között egygy Oberster is volt — az Ellen-ség közzül; egygy Oberfilieuten. ot pedig, 8 Tisztekkal, 11 Altisztekkal, egy Trombitással, 16 Közemberekkel, és 6 lovakkal egygyütt el-fogtak. — Ezen esetből azt hozta-

ki *Custine*, hogy a' Prusszus Sereg nyomúlóban nagyon ellene, 's meg akarja őtet támadni; mellyhez képest, tanácsosabbnak ítélte a' vissza-vonulást.

*Valenciennes*ből igen keményen ágyúztak ki a' Frantziák Június' 3-dikán a' Tálz. Kir. Seregeknek azon részére, melly *Valenciennes* Vára körül földvárak' készítésében foglalatoskodott. Meg nem akadályoztathatták mindazáltal, hogy több földváraink között még az is tökéletességre ne mennyen, melly ellen leg-inkább agyarkodtak volt. Nem lett egyéb kár részünkről, hanem hogy Kapitány *Hanning*, a' ki a' Fő Kvártélymester-Stabnál tészen ízolgálatot, és *Hohenlohe* Reg. jebéli Hadnagy *Metzburg* sebet kaptak, de nem nagyot.

Ausztiai Flandriában új Szerentsét próbáltak Jún. 3-dikán mintegy két ezerig való új Frantziák, két tsapatokban. Az egyik tsapat, által osonván *Nieuwkerke* (frantz. *Neuve-Eglise*) nevű Mezővárosra, *Messines* kis Város felé nyomult; a' másik tsapat pedig, melly 500 Emberből állott, ugyan azon időben által-szállott *Comines* és *Warwyk* Városotokák között a' *Lys*-vizén, 's *Cominestől* és *Varnetontól* vissza nyomott két csoport Ts. Kir. Katonaságot, *St Eloy* nevű helységig. — Ezt látván a' *Laudon* nevet viselő szabad Seregünk' Oberstere, *Mylius* Úr, segíttségül vette mindjárt maga mellé a' Hollandusokat, 's meg-támadta a' Frantziákat, kik ámbár mérgeesen ágyúztak: még is Vitézeink által olly diadalmassan vissza-verettek, hogy tizen hullottak-el köz.

közzülök, 18an meg-sebesedtek, 's igen elfogattak; részünkről egy ember, 's egy ló esett-el, és hat legények kaptak sebet. — Hg Koburg Fő Vezérünkhöz botsátott tudósításában meg-ditsérte *Mylius* Oberst. közön-ségessen mind a' maga vezérlése alatt lévő Ts. Kir. Korpust, mind pedig a' Hollandusokat, kiknek Vezérjeket, Oberstlieut. Hg *Reuszt*, különösen is meg-nevezte, derék maga-viseletéért; valamint Vitézeink köz-zül: *Uz Májort*, a' *Blankenstein*' Magyar lovas Regementjéből; *Heslitz* Hadnagyot és *Pape* Zászlótartót, a' *Laudon*' szabad Seregéből; 's *Pancel* Hadnagyot, a' Tirolisi Stuttzos-Seregéből.

A' napokban többet szállítottak - el Bétsből az Ármádiához, húsz ezer 24 fontos ágyú-golyóbisoknál. Egy négy lovas szekerre nem raknak többet száz ilyen golyóbisnál.

Az *Alsátziai* (*Elszaszi*) széleken fekvő Tsász. Kir., és Prussziai egyesültt Seregek, ezen hónapnak 2 dikán tartottak háláadó Isteni-tiszteletet a' *Famarsi* győzedelemért, *Bruntzvik* (*Braunschweig*) Hertzeg', és F. M. Lieut. Báró *Splényi*' kormányozások alatt.

Custine, valamelly *Dickmann* nevű Generálist komendált maga helyébe, a' *Landau*' környékén fekvő Fr. Sereg' Vezérének. De *Dickmann* minden tartózkodás nélkül megvallotta maga tehetetlenségét, mellynél fogva meg is menekedett a' Vezérségtől.

A' *Landau*i, és *Weissenburgi* Frantziák erőssen rajta vólnának, hogy *Máintzot* fel-sza-

szabadíthatnák az ostrom alól. E' végett, nagy erővel, és tüzzel omlottak Máj. 30-dikán *Bruntzvik* Hertzeg' Táborára; de a' Prusszusok meg-tudván jó eleve rossz-akaró Szomszédjaik' szándékjokat, derekas tsatarendbe állottak, 's úgy várták az Ellenséget. Ez, nem örömet hátrált volna ugyan; de végre csak ugyan kéntelenítettett vissza-vonni magát, még pedig sokkal nagyobb veszteséggel, mint a' mellyet ő okozott a' Prusszusoknak.

A' *Marienborni* viadalról, melly történt Máj. 30-dika' éjtszakáján, két tudósítást köz-öltünk már; de meg-érdemli a' közlést valóban, egy későbbi harmadik tudósítás is, mivelhogy ez, következő igen nevezetes környülállásokat foglal magában: „Olly szándékkal voltak a' Frantziák *Marienborn* eránt, hogy az ott fekvő Prussziai Generálisságot, — t. i. *Kalkreuth* Vezért, *Lajos Ferdinánd* Kir. Hertzeget, a' *Weimári* Hertzeget 's a' t. el-fogják, 's az egész Prusszus Táborát fel-gyújtsák. Ezen izörnyű szándéknak végre-hajtására, kivállalkoztak többen öt ezernél; és hogy nagyobb kurázsit kapjanak: tele itták magukat előre jóféle borral, a' ki-költözött Máinziak' pintzéjeikből. Hogy annál kevesebb akadályok legyen ezen vakmerő Embereknek: úgy végeztetett-el, hogy a' Frantzia Seregnek több részei mind fel-lármázzák ugyan azon időben, a' Rajnán innen és túl fekvő egyesült Seregeket, 's a' Várnak minden Batteriáiról tűz-záport öntsének Táborainkra. Szerentsés ki-menetelet szándék-

déjkoknak annál bizonyosabban reménylet-
ték a' Frantziák, mivelhogy Spion által,
mind a' parolájokat meg-tudták a' Prusszu-
soknak, mind pedig azt is, hogy arra az
éjtszakára pór-munkások rendeltettek ki,
a' kik mindent el-takarítanának a' mezőnek
egy részéről. Ezen említett paraszt-dolgo-
soknak színe alatt által is ment egy főt fegy-
vertelen Frantziáság minden akadály nélkül
a' Prusszus Strása-tanyákon, éjféli 12 órakor.
Az öltözetéről nem lehetett meg-esmélni,
mert ki-fordította felső öltő-ruháját. Kezei-
ben vitte a' gyújtó eszközöket, úgymint:
szurok-koszorúkat, 's szalma és nyír vessző
tsomókat, mellyek szurokkal, és bűdös kővel
váltak meg-kenve. Vezetőjük volt egy *Nie-*
derulmi Kantzelista, a' ki Deputátusnak kül-
detett a' Ma intzi Nti Gyűlésbe. Két fegy-
veres Fran. csoportok csak hamar érkeztek
utánna, 's Ts. Kir. Seregeknek mondták ma-
gokat, melly állatásoknak tökéletes hitelt
szerzettek az által, hogy a' parolát jól meg
mondották. Bé-férkeztén ekképpen a' *Vej-*
mári Hg' Vasassainak, 's *Wegener* és *Man-*
stein Bat. jainak táborába, nekik estek a'
Tisztek' sátoraiknak — ölték vágták, vala-
kit találtak azokban, le-lőtték az ágasok
mellől a' lövakat; annakutánna Marienborn-
ba mentek, ott az ablakokat bé-verték, és
sok mindenféle dúlásokat követtek-el. Sze-
rentse volt, hogy a' bor, mellytől még ott-
hon nagyon fel-hevültek; és eddig való
szerentséjeből származott maga-hittségek,
nem engedte őket tovább tsendességben ma-
radni; hanem tele torokkal kiáltatta velek:
Ély.

Éllyen a' szabadság! Éllyen a' Nemzet! melly kiabálásokra hirtelen rendbe szedték magokat az eggyesültt Seregek, 's ki-állottak tábo-raikból tsata-rendekbe. Prusszus Kir. Hertzeg *Lajos Ferdinánd* — kinek el-fogatása tsak egy pertzen múlt el — elő-nyómúlt Vitézeivel, hogy el-vágja az útjokat a' Frantziáknak; *Wurmser* Huszárjaink pedig közikbe hajottak. E' szerént sem eggyik, sem másik fő tzellyát el nem érhetven az Ellenség, kéntelenítettett magát nyakra főre visszavonni. — A' Prusszusok' részéről, 5 Tisztek (kiknek száma között való Májor *Lavaliere* is) és 60 Közemberek fosztattak meg életektől; sebbe estek 67 Közemberek, számos Tisztekkel eggyütt, kik között vagynak Gen. *Wosz*, és Hg *Lajos Ferdinánd* is; a' résszerént megöletett, résszerént el rablott lovak' száma reá megy 150re. *Kalkreuth* Vezér, a' *Wejmári* Hertzeg, *Manstein*, *Bosch*, és *Wolframsdorf* Generálisok, tsak nem minden lovaikat elvesztették. — A' Frantziák 300ig való hóltjaikat és sebeseiket hagyták a' hartz-mezején, 's két Tisztek, és 33 Közemberek fogattak el közöttük. El-fogatott a' *Niederulmi* Kantzelista is, 's el-vette méltó jutalmát. mert Máintz felé artzal, akasztó fára függesztetett. Hasonlóképpen járt a' másik Vezető *Rüffel* Uram is, a' kié vólt Maintzban az *Angliai Király* tzím alatt lévő Vendégfogadó. Megbújt vólt ugyan ökeme, a' vetések közzé; de ki-vonatott onnan, és 50 páltza ki-vallatta vele mind vétkes tselekedetét, mind pedig több tzimborás társait is, kiknek számok között valóknak mondatnak lenni: egy *Marien-*

rienborni Ember, és a' *Sculctetus* is. Az első el-fogatott; de a' második meg-szelelt. — Jún. 2dikán újra ki-rontottak Máintzból a' Frantziák, *Ginsheim* felé; de vitézül vissza ugratták őket eggyesültt Seregeink.

Kalkreuth Prusszus Vezér valami kevés intéssel vólt a' Máintzi Frantzia Komendánshoz, hogy t.i. tartaná-meg jobban a' hadi mesterség' reguláit, 's ne lövöldöztessen üveg darabokkal, és metzsett golyóbisokkal. A' Komendáns azt felelte, hogy ez szabados dolog vólna eggy olyan Várban, a' hol szük a' munitzió.

A' *Kasszeli* Frantziák közzül mindenkor éjjélutánni eggy órakor váltják fel *Kosheim*-ban egymást 1500an. Ezen fel-váltás, sors által szokott meg-esni, mert mindnyájan idegenkednek azon tanyától a' Frantziák.

Egy *Bruchfali* Levél azt írja, hogy Jún. 3-kán kezdődött el *Máintz* Városának volta-képpennvaló vivása.

Casabianca Frantzia Generálisnál — a' kiről irtuk vala, hogy el-fogatott *Pedemontziumban* — nálla találtatott azon Plánum is, mellyet maga készített ezen Generális, olly tzéllal, hogy a' szerént támadja-meg a' Tsálsz. Kir., és *Szárdiniai* eggyesültt Seregeket, *Kellermann* Fr. Vezértől nyerendő 8 Batalionokkal.

A' *Pedemontziumi* Frantziák közzül, majd mindennap szöknek-által az eggyesültt Ts. Kir., és *Szárdiniai* Seregekhez, 's azt mondják, hogy mind eleség', mind munitzió' dolgából nagy a' szükség a' Frantziáknál.

A'

A' Nagy-Britanniai Udvar kereken megizentette Párisba, hogy más Hatalmasságoktól, kikkel egyesítette a' maga fegyveres erejét, külön szakadni, 's a' Fr. Nemzeti Gyűléssel békességet kötni nem akar; mint-hogy ez mind betsülete, mind haszna ellen is lenne N. Britanniának a' mostani környülállásokban. Így írják ezt, a' Máj. 24kén dél után költt Londoni Újságok.

Dánidnak fő Városához Koppenhágához vártak ezen hónap' elein egy Orosz hajós Sereget, melly Máj. 17-dikén igyekezett kiindulni a' Kronstadt ki-kötő helyből, 3 osztályokban; Koppenhágától pedig Anglia felé szándékozott, úgymint a' mellynek zsótdján is akarna lenni, a' mint beszéllek.

Hogy Páris Városa' Kommendánsa — Santerre — tiz és egynehány ezer Emberrel a' Vendée nevet viselő Ország - osztályba szándékozott menni, az ott lévő Insurgensek ellen: már erről több ízben emlékeztünk. El is ment Santerre valósággal, 's már irt is Tours Városából a' Párisi Polgármesterhez. Levelének ide megy - ki a' foglalata: „Én mindég várom a' Párisi Batalionokat, 's még se jönnek. Ugyan legyen rajta minden módon Polgármester Uram, hogy mentől előbb indullyanak útnak ezen Batalionok; adjon mindeniknek három három ágyúkat, melylyek között egy 8 vagy 12 fontos legyen, és hat szekereket. Ma itt toppan egy Batalion Bonnetete Oberflieut. vezérlése alatt, ágyúk és szekerek nélkül; 's én nékiek semmit sem adhatok. — Éppen most halljuk örömmel,

mel, hogy kasszálatott a' 12 személyekből álló Kommisszió. — Ellyen a' Törvény, és a' Közöns. Társaság. “

Az említett Országosztálynak Plenipotenziáriussai pedig, következő tudósítást bocsátottak *Rochelle (Rupella)* Városából, Májusnak 27-dikén *Párisba*: „Éppen most mene-által a' Pártosok' kezébe, a' mi Országosztályunknak fő Városa. Oda vagy-nak ágyúink, minden hozzájuk való készü-letestől együtt, és írásaink. Semmit se szabadíthattunk-meg, mert két órai ostrom után fel-adta magát a' Város. Tsupán egy Erősség vagyon még az Insurgensek, és *Rochelle*, 's *Rocheport* Városai között, vagy talám a' sem a' miénk már ekkoráig. Ezen veszélybe, a' ti közöttetek uralkodó szaka-dások borítottak bennünket. A' Pártosok, Királyt kiáltanak-ki; 's a' Konstitutió nem mehet tökéletességre. — Küldjetez nekünk Katonaságot, Pátriota - Generálisokat, 's mindenféle segedelmet. “

A' *Losfere* - hegyéről neveztetett Országosztályban (egy részében a' hajdani *Langvedocia* Tartományának) nagy támadást indított *Charlier*, a' ki Tagja volt az első Nti Gyűlésnek; 's meg is vett *Marrejoles* nevű helyet, mellyben minden közönséges Tisztviselők meg-ölettek. Egy Batalion ellenek ment a' Pártosoknak; de meg-veretett, 's 3 ágyúkat vesztett.

Elegyes Tudósítások.

Károlyvárról (Horváth Országból) Jun. 5-dikén. „Tegnap előtt egy kis tsetepata volt

volt a' miéink és a' *Terxaczi* Törökök között. Ezek, meg nem elégedvén azzal, a' mint már a' múltt elztendőben, a' Török Kommisszáriusoknak is tökéletes meg-egyeztésével el volt végezve, hogy t. i. a' *Korana* folyó vize tsinállya azon a' részen a' határ lineát: fogták magokat 's által hajtották a' vizen marháikat legelni. A' miéink vissza akarták őket hajtani: de ők még tüzet adtak — Tronfot tronfal fizettek vitézeink, 's golyóbiffaik által két marhát, és két Törököt öltek meg, hármat pedig megsebesítettek: a' midőn bezzeg lódúltak olztán vissza, valamint tsak lódúlhattak tsalmás szomszéd Uraimék. “

Dümúrié, két rendbéli Irásokat — Jún. első napján költtek el — nyomtattatott-ki, 's adattatott-el közönségessen *Brüsszelben*, mellyek közzül az egyik, a' Frantzia Nti Gyűlésnek Elölülőjéhez; a' másik pedig magához a' Frantzia Nemzethez volt intézve. Ertésére esvén ez a' Fő Kormányfőnek, el-petsételtette mindjárt az nap éjtszaka a' még el nem keltt nyomtatványokat; úgy-mint a' mellyek szálló tanúi annak, hogy *Dümúrié* feje mind ez ideig se gőzölögé-ki a' Jakobinismust. — *Brüsszelből*, *Londonba* szándékozott.

Néhai *XVI. Lajos*' iffjabbik Testvére — az úgy nevezetett *Artésiai* Gróf — Angliának *Hull* nevezetű Városához érkeztén, ki nem szállott az Orosz hajóból, mellyen oda ment; hanem tsak egy úti Társát, t. i. az *Arrasi* Püspököt küldötte *Londonba*. Ezen Püspökkel, és Frantzia Hertzeg *Harcourt*al egy-

együtt, *Hullba* indult Máj. nak 27 dikén a' *Londoni* Orosz Követ Gr. *Voronzov* az *Artésiai* Gróf' látogatására.

Frantzia Ország.

Marat, hatalmas egygy Ember, a' *Párisi Szánkülottok* (*Nadrágtalanok*) által. Nem tsak ki-szabadította ő magát — a' mint meg-irtuk — az árestomból; hanem még arra is rá ment, hogy győzedelmi pompával vitetett vissza a' Nti Gyűlésbe. Most pedig erőssen egygyütt fogván, tzimborás társaival a' dolgot, a' Nti Gyűlés' nevezetes 22 Tag-jainak, kik nagy okai voltak az ő bé-zárá-tásának; és 3 Ministereknek, egyfzerre házi árestomot diktáltatott Jún. 2dikán, maga a' Nti Gyűlés által. — Az említett 22 Tagok között valók: *Genfonne*, *Brissot*, *Pethion*, *Vergniaux*, *Isnard*, *Guadet*, *Barbaroux*, 's a' t. A' 3 Ministerek: *Lebrün*, *Claviere*, és *Bouchotte*, kik között az első, a' külső dolgokra; a' másik, a' Közöns. Társaság' Fintstárjára; a' harmadik pedig a' hadi dolgokra ügyelt. — Az ezen végzést megelőzőtt napokon, és éjtszakákon több izben fel-zendítettett *Páris* Városa, a' lárma-ágyúk, harangok, és dobok által. Kevéssel a' végzés előtt, tsak nem bé-törte a' Nti Gyűlés' ülő Palotájának ajtaját a' fegyveres sokaság; minekokáért ülést bontott a' Gyűlés, 's ki-ment a' Néphez. A' Prézes fel-tett kalappal volt, hogy hatalmát mutassa — mellyről jól tudjuk, hogy isupán akkor nagy az, midőn a' *Maratisták* akarják, hogy nagy legyen. — A' Strásák útat tsináltak, 's fegyver-forgatással tisztelkedtek a' Gyűlésnek,

nek, melyly minekutánna végig ment volna a' kertben, temérdek fegyveres Nép között: vissza tért ismét ülö palotájába, 's úgy hozott szententziát a' maga 22 józanabb gondolkodású Tagjai, és a' már meg-nevezett 3 Ministerek ellen; — 's egyfzersmind azt is végezte, hogy ezentúl, dellyesti 12 órától fogva estvéli 6 óráig, mindennap a' Konstituzióhoz lárson; melyly végzésre az szolgálatott alkalmatosságot, hogy midön ment volna a' fegyveres Nép között a' N. Gyülés, illy kiáltások hallattak: *Éllyen a' Közöns. Társaság! Adjatok nekünk Konstituziót. Ne legyen többé semmi visszálkodás.*

Lyon (Lugdunum) Városában, véres nap vólt Máj. 29-dike, úgymint a' mellyen, ágyúkkal, puskákkal, és kardokkal dühösködtek egymás ellen a' Polgárok, 12 egész órákig; 's le-öltek, és sebbe ejtettek magok közzül mintegy 900 személlyeket. Okozta ezen veszedelmes meg-hasonlást a' Magistrátusnak, és más Jakobinusoknak keménysége, a' mellyel hat ezer Rekrutákat, és 6 millió livrát akartak ki-tsikarni a' Polgárságtól. A' Magistrátus, minden Klubista-Társaival egygyütt tömlöztbe záratott, 's új Magistrátus választatott.

M a g y a r O r f z á g.

Kalotsáról, Máj. 11 dikén. „A' mi kegyes Érsekünk jól vagyon: tsak ottan ottan érez néminémű erőtelenségeket. Nagy kegyességet tett az ide való Káptalannal; mert azon részt, mellyet az Ország utolsó gyűlésében tett ígéret szerént, a' jelenvaló hadnak

segedelmére tartozott volna adni a' Káptalan; ő Exc. ja, helyette le fizette, és a' vissza fizetést nékie el- engedte.

Pestről, Június' 13-dikán.

„Egy része a' *Frájpártistáknak*, már néhány napoktól fogva itt vagyon. — Lakosaink közzül némellyek Anglus vérrel látatnak birni annyiban, hogy nem csak nem kerülük a' halált, hanem inkább keresik azt. A' napokban egy Asszony le-ugrott volna a' nagy hidról, ha mások vissza nem tartóztatták volna. — Egy Szenátor' házába járatos volt valamelly erőtelen Öreg, mivel ott alamisnát szokott volt kapni. Nem régiben fogja magát, 's a' dolmánya' ujjánál fogva felakasztotta ott magát. Ugyan ezen halálnak nemével végezte ki magát kevéssel azután egy Asszony, a' maga házában. — Kies napjaink, 's mérséklett levegő egű éjtszakáink járnak. Szüretet bővet reménylünk. Láttam olly szőlő-tökéket, mellyeken nyóltzvan 's több szőlő-fürtöket is meg lehetett olvasni. — A' millyen nagy a' reménységek átallyában a' mezei Gazdáknak, szintén olyan szükiben vagyunk a' pénznek.“

B é t s.

Tegnap érkezett ide egy Kurir, azzal a' hírrel, hogy *Luxemburg* Tartományunkba ütöttek Jun. 7-dikén *Longvrie* Városából a' Frantziák. A' mint folyt a' tsa-ta: oldalról neki kajtott az ellenségnek Gr. *Wrba* László Kapitány, Kinszki könnyű lovas Reg. béli Svadronjával; le is kasza-bolt

bolt fokat közzüle: hanem végre áldozatjává leve vitézségének: mert egy ágyú-golobis ketté szakasztotta. — A' Frantziákat, tsak ugyan villza verték Országokba Katonáink győzedelmesen.

*
**

* *
*

*
**

A' múltt Postán, egy fél árkus toldalékot küldöttünk. — Most küldünk következő tzimű Rajzolatot: *A' Romai Tsászar és a' Frantziák 's a' t.* —

— A' *Gethe* patakotskáján innen, a' mi Armádiánk áll; elől a' Magyar Gránátéros-ság; utánna a' nem gránátéros magyar gyalogság: által ellenben a' Frantzia Sereg. A' battériánkon túl álló Katonáink meg szalasztották *Miranda Fr. Genrlis* osztályát *Tirlemont* Városa felé, melly a' kép felső végén szemléltetik. A' kép alsó végén, 's közepén azon tüzes tsata ábrázolatik a' hol *Fr. Genrlis Valence* hajadon fővel láttatik, zöld kabátú, és sárgás magyar nadrágú Dragonyoszaival. Az *Ejzterházy* Huszárai, kék; *Latour* könnyű lovassai pedig zöld formaruhákban vagynak, 's vitézül nekik estek a' Frantziáknak, a' *Nassau* vasas Regiment-jével együtt.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának
 Júniusnak) 21-dik napján, 1793 dik
 Elztendőben,

Hadi Környüállások.

A' Frantziáknak *Luxenburg* Tartományába
 Június' 7-diken lett bé-ütésekről (mellyről
 már emlékeztünk egy két szóval a' múltt
 postán), következő tudósítást küldött
 Hertzeg *Koburg*:

„Feldmarsallieutenant *Schröder*, a' ki
 egy Sereg - osztályunkal áll *Luxenburg* Tar-
 tományának *Arlon* nevű hegyi Városánál,
 minekutánna meg értette volna, hogy házf
 ezer Frantziáság csoportozik *Longvi* körül,
 melly Frantzia Vár éppen által - ellenben
 M m m fek-

fekszik *Arlonnal*: el-küldött széleink felé két Batalionokat a' *Murray*, és *Kinszki Fer.* Reg.jeiből; 's hátok megé elegendő lovas-ságot rendelt. Ezen Vitézeink ellen, megindult Június' 7-dikén reggeli 3 órakor, négy csoportokban az Ellenség. A' *Murray* Bat. ját egy hegyre vitte-fel Oberflieut. *Inmens*; de a' sokkal nagyobb számú gyalog és lovas Ellenség által úgy hátra nyomatott, hogy *Kinszki* könnyű lovas Reg. béli Kapitány Gr. *Wrbna* szükaégesnek ítélte, bé vágatni Svadronnyával az Ellenség' oldalába. Maga ugyan Gr. *Wrbna* el esett; 's Fő Hadnagy B. *Seeger*, néhány Közlegényekkel együtt sebet kapott: de Kapitány *Ankenbrand* elő állván könnyű lovas Pajtásinak kormányozásokra, fenn-tartóztatta az Ellenséget. —

(Egy magános levélből azt olvassuk, hogy néhai Gr. Kap. *Wrbna*, két golyóbisok, 's egy bajonét-szúrás által végezte vitézi pályáját. Kedves Vezérjek' testét nem engedték oda az ellenségnek könnyű lovas-saink: hanem bé-vágván magokat közzé, vissza vették azt tőle B. *Seeger* is meg holt sebjeiben)

— Más tsapat Frantziáság, egy *Kinszki* Ferentz Reg. béli Batalion-szakasznak esett nagy erővel, 's 40 embert le-ölvén, és el-fogván belőle, hátra nyomta azt. Ez így lévén, második állásba vonták vissza magokat Seregeink S. Croixhez, a' hol Gen. *Schmerzing* is, *D'Alton* Reg. béli egy egy gyalog osztállyal, és *Kinszki* könnyű lovas 2 osztályokkal segítségekre temett. Nem bírhatván e' szerént Vitézeinkel a' Frantziák,

Tr.

Tornik felé akarták nyomulni egy hegyre, melly oldalról esik *Arlonnak*: de *Kinszki Ferentz Reg. je*, 's egy *Svadron Uhlánusság* vissza térítette őket. Mintegy százra megy a' veszteségek. Egy karabélyos *Obcrstjerjek* is esett el, a' mint a' hozzánk által izökött *Frantziák* beszéllették.

A n e k d o t á k.

Az északi *Frantzia Sereg' Vezére — Dampierre* — személyniesen vezetett *Seregünk'* dereka ellen *Májusnak* első napján négy *Batalion Párisiakat*, és *Marsiliaiakat*, kiknek, hogy ne is láthatnák a' miéinknek reájok való tüzeléseket, olly tanácsot adott, hogy fognák szájokba a' kalapjokat.

Condé Vára' Kommendánsa, jó szelet látván *Jún. 6-dikán*, egy *Ballont* (fel-fútt hójagot, vagy annak formájára készült, vékony borítékú, belől üres gömbölyegséget) bocsátott a' levegő-égbe, melly *Ballonba* következő fel-írást pikszist helyheztetett: „A' kik meg-talállyák ezen pikszist, kérietnek, hogy a' benne lévő leveleket küldjék oda, a' hová szállanak.“ De midőn már alkalmas magasságra fel-emelkedett volna a' *Ballon*, hirtelen meg-fordult a' szél, 's *Valenciennes* felé kezdett fújni: következőképpen hajtotta a' *Ballont*, a' *Tsász. Kir. Sereghez*, melly *Valenciennes* körül fekszik, a' hol ugyan csak le is szállott a' *Ballon*. A' benne találtatott irások *Koburg Hertzeghez* küldettek, mellyek mit foglalnak magokban? erről még most csak hozzá vetés-képpen lehetne szólni; nem bizonyosan.

*Moguntzia - mellyéki nevezetesebb
Történetek.*

Június' 6-dika éjszakáján, *Wifzbaden* felé menő árok' készítésében foglalatoskodtak 150 *Hasszusok*. Ezen munkát megakarta gátolni az *Ellenség*. Mind két részről nagy vőlt a' tűz, mellynek alkalmatosságával el lőtte egy golyóbis *Kasszoli Komendáns Gen. Meuniernek* a' térdét.

(Június' 10-dikén költt *Hochheimi* tudósítás szerént, meg-hólt ezen sebjében *Gen. Meunier.*)

Kevés a' malska *Moguntziában*: mert a' mi vőlt, többnyire mind meg-ették már (a' mint írják) nyúl helyett.

Június' 9-dikére virradóra, éjfélutánni 3 órakor ki-tsaptak a' *Frantziaák Hochheim* felé, *Zorn* nevezetű *Prusszus Pattantyús-Hadnagy'* batteriája ellen, ki is meg-sejtvén az *Ellenség'* szándékát jó előre, meg-töltette ágyúit kártátsokkal; 's midőn már alkalmasint közel lettek volna a' *Frantziaák*: kilövette azokat reájok. Ezek azonban olly vakmerők voltak, hogy csak nem tágitották a' batteriát mind addig, míg nem *Ts. Kir.*, 's *Palatinátusi* felez számú *Vitézek* kerültek hátok-megé, a' kik résszerént bajonétokkal, résszerént kardokkal földre terítettek közöttük leg alább is két száz embert.

Egy *Hochheimi Levél*, melly költt Jún. 11-dikén, ezt írja: „A' múlt éjszakán fel-lármázta az *Ellenség*, az itt fekvő egész fegyveres *Népet*, 's két oldalról meg is támadta; de minthogy jól fel-készülve vőltunk: nem bódogúlhatott szándékjában.

Mind

Mind a' két rész keményen tüzelt egymásra; nem volt mindazáltal semmi veszteségünk. — *Kalkreuth* Prusszus Vezérre ki-tsaptak ugyan azon egy időben a' Frantziák; de mitsoda ki-menetellel, még nem tudjuk. — A' *Marienborni* tsatától fogva, mintegy negyven Frantzia Lovasok (kiket Klubistáknak gondoltunk) szöktek-ki *Máintzból*, a' *Palatinátust* Választó-Hertzezség felé. “

Gróf *Clerfait*' kormányozása alatt vitézkedő Sereg - osztályunknak, azon felette tüzes viadalbéli veszteségéről, melly volt a' *Reimesi*, és *Vicognei* erdőnél Máj. 3-dikán, következő laistromot küldött közelébb *Bétsbe* Hertzeg *Koburg*, a' maga fő kvártélyából *Herinből*:

A' *Roussau*' Granatéroszai között négy Közember kapott sebet. *Ligné*' gyalog Reg. jéből négy Közemberek estek-el; sebet kaptak: egy Stabális, egy Fő, és négy Altisztek, 's 14 Közemberek. — *Wartensleben* gyalog Reg. jéből 9 Közemberek hüllottak-el; sebbe estek 4 Fő, és 2 Altisztek, 's 87 Közemberek; résszerént el-fogattak, résszerént nem találatnak 34 Közemberek. — *Eszterházy*' gyalog Regementjéből öt Közemberek estek-el; meg-sebesítették 2 Fő, és 3 Altisztek, 's 48 Közemberek; résszerént el-fogattak, résszerént nem találatnak 7 Közemb. — *Brentáno*' gyalog Reg. jéből meg-haltak egy Altiszt, és 16 Közemberek; meg-sebesítették 4 Fő, és 3 Altisztek, 's 89 Közemberek; 1 Közember hová lett, nem tudatik. — *Württemberg*' gyalog Reg. jéből el-hüllottak 3 Fő, és 3 Altisztek, 's 12 Közemberek; sebbe estek

4 Fő, és 5 Altisztek, 's 50 Közemberek. — *Murray*' gyalog Reg. jéből, 3 Közemberek estek-el, 's 9-en sebesítették-meg. — *Vierzet* gyalog Reg. éből meg-haltak 6 Közemberek, sebbe estek 2 Fő Tisztek, 's 19 Közemberek; egy Közember pedig nem találtatik. — A' *Szerviai* szabad Seregből eggy Altiszt, és 9 Közemberek kaptak sebet. — A' határ-örző Stuttzosok között egy Fő Tiszt, és 7 Közemberek estek-el, 's 41 Közemberek kaptak sebet. — *Mahony*' Vadásszai között sebbe estek egy Fő Tiszt, és 24 Közemberek. — A' tartalékban lévő Pattantyúsok között végre, négy Ember kapott sebet. — Öszve-séggel, 4 Fő és 4 Altisztek, 's 62 Közemberek estek-el; sebet kaptak: egy Stabális, 18 Fő, 's ugyan annyi Altisztek, és 398 Közemberek. — A' részerént el-fogatott, részerént nem találtatott Közembereknek száma 43ra megy.

Az el-esett Tisztek, név szerént ezek: A' *Württemberg*' Reg. éből Kapitány *Kettel-bitter*, Alhadnagy *Pointer*, 's Zászlótartó *Bartels*. — A' határörző Stuttzosok között, Kapitány *Gerhard*. — A' sebessek pedig, következők: *Ligne*' Regem. jéből Májor *Montigny*, és *Horváth* Alhadnagy. — *Brentánó*éból: *Juch*, és *Ulrich* Kapitányok, 's *Koch*, és *Böhm* Zászlótartók. — *Wartensleben*éből: B. *Veselényi*, *Mang*, és *Schetz* Fő Hadnagyok, 's Alhadnagy *Höfflinger*. — *Eszterházy*éből: Kapitány *Gaidler*, és Alhadnagy *Herberstein*. — *Württemberg*éből: Kap. *Longueville*, Fő Hadnagy *Georgi*, Alhadnagy *Meinders*, és Zászlótartó *Troyer*.
Vier-

— *Vierſetéből: Kap. d' Aigremont, és Fő-Hadnagy Schmidl. — Mahony' Vadáſſzai közzül végre: Zwerenz Főhadnagy.*

Az ellenséges Frantziáknak ſzárazon lévő fegyveres erejek, tizeneggy Seregekre vagyon fel-olſztva, mellyeknek Fő Vezérjeik következendők: Az éſzaki, és *Ardennesi* *) Seregé, Gen. *Cuſtine*. Fő kvártéllya vagyon *Bouchainban*. — A' *Móſeli* Seregé, Gener. *Houchard*. Fő kvártéllya vagyon *Saarlouis* Városában. — A' *Rajnai* Seregé, *Beauharnais Sándor*. Fő kvártéllya vagyon *Weiffenburghan*. — Az *Alpesi* Seregé, Gen. *Kellermann*. Fő kvártéllya vagyon *Szabaudiának* fő Városában, *Chamberyben*. — Az *Olaſz Orſzági* (*Pedemontziumi*) Seregé, Generál *Brunet*. Fő kvártéllya vagyon *Wizzában*. — A' *napkeleti Pireneusi* Seregé, Gen. *Deflers*. Fő kvártéllya vagyon *Perpignan* Városában, (mellyről vólt a' hir, hogy el-vétetett a' *Spanyolok* által.) — A' *napnyúgoti Pireneusi* Seregé, Gener. *Dubouquet*. Fő kvártéllya vagyon *Bayonneban*. — A' *Rochellei* tenger-parti Seregé, melly fekszik *Girondetől* fogva *Nantesig*, Gen. *Biron*. Fő kvártéllya vagyon *Doueben*. — A' *Breſti* tenger-parti Seregé, melly fekszik *Nantestől* fogva, *St. Maloig* Gen. *Cancleaux*. Fő kvártéllya vagyon *Nantesben*. — A' *Kanális*, vagy *Anglia*, és
Frantzia

*) *Ardennes*, egy nagy erdőnek a' neve, melly *Thionvilletől* fogva *Lüttichig* terjed 30 mérttföldnyire.

Frantzia Ország között lévő *Szoros Tenger'* hosszában, *St Malotól* fogva, *Dünkirchenig* fekvő *Seregé*, *Gen. Wimpfen Felix*. Fő kvárt. vagy *Bayeux* Városában.

Custine *Frantzia* Vezér, következő *értelmű* *Levelet* bocsátott *Cambray* Városából *Máj. 30-dikán* *Párisba* a' *Had - Minister*hez: „*Tudósítom* *Kegyelmedet*, *kivánsága* *szerént* *Máintz* Városának *akkori* *provisiójáról* (*elésegbéli*, és *más* *hadi* *készületjéről*), *midőn* *elment* *mellőle* a' *Frantzia* *Sereg*. — *Igen* *kivánnám* *én*, *hogy* *bártsak* *Conde* *Vára* *is* *olly* *készülettel* *vólna*: *úgy* *tudom*, *hogy* *nem* *egy* *könnyen* *jutna* *Ellenség'* *kezére*.“

Egy Dornicki *Levélből* azt *olvassuk*, *hogy* a' *Valenciennes* *Vára* *előtt* *lévő* *minákra* (*föld* *alatt* *készült* *títkos* *üregekre*) *reájok* *találtak* *ostromló* *Seregeink*; — *továbbá*, *hogy* *Jún. 4-dikén* *egy* *Lillei* *Fran.* *Trombitás* *bé - kötött* *szemmel* *vezetett* *Hg Koburg'* *fő* *kvártélyába*, a' *honnan* *fél* *óra'* *múlva*, *ismét* *bé - kötött* *szemmel* *vezettetett* *vissza*, *Lille* *Vára* *felé*.

Déli Amerikában fekvő *Tabago* nevezetű *Szigetjét* *Frantzia* *Ország*nak, *mellyen* *legjobb* *Szaszafrasz* és *Gummi* *terem*, *el-vették* *az* *Anglusok* *Ápril. 15-dikén* *erő-hatalommal*, 's a' *benne* *volt* *Fran.* *Katonákat* *mind* *hadi* *foglyokká* *tették*.

Az Amerikai *eggyesült* *Státusok* *hasonló* *neutralitást* *kivánnak* *tartani* a' *Frantziákkal* *folyó* *hadra* *nézve*, *mint* a' *millyenre* *határozta* *magát* a' *Török* *Birodalom*; a' *mint-hogy* *rendelések* *is* *tétettek*, *hogy* *senki* a' *Lakosok* *közzül* *belé* *ne* *avassa* *magát* *valami*

mi módon, a' hadakozó Hatalmasságok' dolgába.

Az *Anglus* fegyveres hajók parantsolatot vettek, hogy a' *Prussziai* hajóknak — melly nevezet alatt értetnek már most a' *Dántzigi* hajók is — mindenütt védelmekre legyenek, valahol tsak kívántatik.

Frantzia Országának *Vendée* nevezetű Országyából azt írták Máj. 30-dikán Párisba a' N. Gyűlési Kommisszáriusok, hogy az Insurgensek ismét el-hagyták *Fontenayt* (ez a' *Vendéei* Országosztály' fő Városa), minekutánna egészen fel-dúlták volna azt. Hadi foglyaiknak leg-nagyobb részét ismét el-botsátották; hanem előbb kit kit meg-esküdtettek közzülök, hogy ő ellenek nem fog többé fegyvert fogni; és hogy reá esmerhessenek: el-vágták a' haját. Az említett Kommisszáriusok biztatták ezen meg-nyírt Szánkűlöttöket (Nadrágtalanokat), hogy ha szintén meg esküdtek is, azért újjolag előbbeni helyekre állhatnak; de ha gyenge lelki esméretek vagyon, úgy mennyenek inkább a' külső Ellenséggel hadakozó Frantzia Sereghez.

Frankfurt Városához szándékoztak közelébb 2882 lovakkal lévő 21004 Ts. Kir. gyalog Katonák; 4243 lovakkal lévő 3296 lovasok; és 608 lovakkal lévő 858 pattantyúsok.

Frantzia Ország.

Marat azt írta Jun. 3-dikán a' Nemzet-Gyűlésének, hogy ő nem akar botrányozás' köve lenni annak üléseiben: 's azért is nem folytatja Deputátusi hivatalát, és nem jelen meg

meg a' közönséges ülésekben mind addig, míg már el nem válik a' dolgok az árestáltt Nemzet-gyűlési Tagoknak. Meg tartotta betű szerént a' szavát Marat, a' mennyiben ki maradt személlýére nézve az Ülésekből: de az ólta is irkál ő tsak ugyan a' Gyűléshez, mint p. o. azt írta Jun. 6-dikán, hogy nyitva tartsa szemeit a' Gyűlés a' *Lyon, Marseille, és Grenobles* Városokbéli zenebonákra; mert úgymond ezen 3 Városokban nyomtattnak a' Pátrióták. De ha nem irkálna is: elég az, hogy ő a' fő orakuluma (lelkesítője) a' *Párisi Tanátsnak*, a' mellynek tótorsága alatt vagyon mostanság a' Nemzet-Gyűlése még inkább; mint vólt már igen-sokszor ennekelötte is. Ez a' Tanáts melly magát Revolutziónális Tanátsnak nevezi Máj 31-dikétől fogva, a' midön t. i. újra választatott a' *Párisi* 48 szektziók (Város szakaszok) által, hogy annyival *Mindenhatóbb* lehessen: meg eskettette az említett 48 szektzióknak Elöljáróit, hogy hozzája kész engedelmességgel fognak viseltetni. Míket tselekszik ez a' Jákobinusokból álló Revolutziónáris Tanáts? így panaszkodott arról *Doulcet* nevű Deputátus közönségesen a' Nemz. Gyűlésében: „Ez az idétlen Hatalom, el fogja az újságokat, fel töri a' leveleket, 's le tartóztatja. Ha nem meri el törteni ezen Tanátsot a' Nemzet-Gyűlése: perantsollya meg avagy tsak a' Köz-jóra ügyelő Deputátziónak, hogy vigyázzon a' leveleknek, és újságoknak magok épségeiben, 's idejében való vehetésekre. Ez a' Revolutziónáris Tanáts, melly valóban nem

egyéb, Kontra - revoluzionisták bandájánál, olly vakmerőségre vetemedett, hogy egy tsomó - Irást. melly petsét alatt útasítatott hozzám *Rennes* Városából; fel-bontott 's annakutánna a' maga petsétjét nyomta reá, melly petsétnek Körülrása ez: 31-dik *Májusi Revoluzió*. Tsúfot üz tehát ez a' Tanáts, a' N. Gy. ből, 's magát állítja egyedül való Hatalomnak Fr. Országban.

Az említett tsomóban, eggy írás vólt a' többek között, mellyben köszönetét ize-ni egész *Rennes* Városa, 's szerentsét kíván *Lan-juais*nek, mint Pátriotának (Ez is eggy, az árestáltt 22 Nemzet-gyűlési Tagok közül). Egész Fr. Ország bizony el nem fogadja a' 31-dik *Májusi* revoluziót. Tartozna a' N. Gy. állandó bátorságot venni magának, 's kasszálni ezen Tanátsot: ha mindjárt másodszor is körül vétetne ostrommal. — Sokszor kéntelenítettett félbe szakasztani beszédjét *Doulcet*: végre el-kiáltotta magát: vetesseitek engem is tömlöztbe: úgy osztán nem kéntelenítettetek több igazságot hallani tőlem. — A' Gyűlés rész szerént nem ügyelhetett, rész szerént nem akart ügyelni a' *Doulcet* beszédére; hanem más dolgához látott.

A' házasságon kívül született magzatokról, azt végezte Júniusnak 4-dikén a' Frantzia Némzet-Gyűlése, hogy azok is szintén úgy örökösök legyenek a' magok Attyaiknak, és Anyyaiknak; valamint a' rendes házasságban élő Szüléknek gyermekeik.

Elegyes

Elegyes Tudósítások.
A' Brüsszeli Fő Kormányfő Irásai,
Máj. nak 28-dikán vitettek vissza Brüsszelbe,
Hollandiából, a' hová szállítottak volt által
a' Frantziák elől.

Austriai Belgyomnak

Limburg nevű Tartományában el-törölte
ő Tsász. Kir. Felsége azt a' Konsiliumot,
melly 1789 dik esztendőben állíttatott volt
ott fel; vissza-állította ellenben előbbeni
helyeikre a' Felső Kuriát, és az úgy nevezett
Curia-Feudalist mind Limburgban, mind a'
szomszéd Tartományokban: hogy ekképpen
az Igazságnak felsőbb ki-szolgáltatása olly
móddal menyen ezentúl végbe, mint a'
millyennel ment volt Mária Theresia' uralko-
dásának vége felé.

Hogy a' Brüsszeli három, úgymint:
Egyházi, Nemes, és Polgári Rendek által,
ő Tsász. Kir. Felségének, 's a' Fő Kormányo-
zónak tett ígéretek annál inkább tellyesítet-
hessenek, még pedig a' Népnak meg-szorítása
nélkül: az végeztetett, hogy a' közönséges
petsétek' taksája nagyobbíttassék. Az említett
ígéretek' szikkelyei ezek: 1.) Hogy a' hátra
lévő adó, interestől egygyütt le-fizetessék.
2.) Adattassék ő Tsász. Kir. Felségének nyolcz
száz ezer forint rendkívülvaló ajándék. 3.)
Az új Fő Kormányozónak — Károly Fő
Hertzegnek — fizetessék-ki a' már szokás-
ban lévő harmincz ezer forint ajándék, azon
a' summán kívül, melly kívántatik Udvara'
rendes tartására.

A' kik egyet értettek vala a' Fran-
tziákkal a' Brüsszeli Polgárok között, nem
bán.

bástatnak ugyan leg-kisobbnyire is; hanem csak ugyan nem lehetnek jelen a' Polgári Rend' közönséges tanátskozásában.

Az *Artésiai* Grófról azt írják *Angliából*, hogy Admirális *Hood*' hajói közül egyen, *Frantzia* Országának déli része felé indult.

Lord *Auckland*' helyébe, Lord *Spencer* lett Nagy-Britannia' Követjévé a' Hollandiai Közöns. Társaságnál.

A' *Londoni* Parlamentom előtt, hét esztendeje már, hogy foly egy nevezetes protzeffzus; t. i. a' *Hasting*'é, a' ki *Indiai* Gubernátor volt néha napján, N. Britannia' részéről, 's azzal vádoltatott, hogy sok kegyetlenségeket, és igazságtalanságokat követett-el Gubernátorságában. A' közelébb múlt Máj. 28 dikán végezték a' mentő Prókátorjai munkájokat; a' midőn meg-szóllalt maga *Hasting*, 's hathatós ki-fejezésekkel kérte a' Gyűlést, hogy hozzon már szententziát haladék nélkül az ő dolgában; de nem nyerhette-meg, a' mit kért: mert *Pitt* Misi-ster' indításából még egy esztendőre halasztatott-el a' szententzia-hozás.

Büsching, a' ki olly nagy nevet, és érdemet szerzett magának, főképpen a' Geografiája által, öt esztendőig tartott betegeskedése után, Máj. 28-dik napja' estvéjén kilencz órakor végezé földi pályáját, életének 69 dik esztendejében.

A' *Gallitziai* Zsidóknak szabad volt az előbbeni rendelkezések szerént, jószágokat venni örökös árendába; vettek is közülök némelyek: hanem a' múlt Mártz. nak 29 dikétől fog.

fogva, vége már azon szabadságnak, vagy jusnak. Egész jószágokat, bizonyos időre sem árendálhatnak - ki többé *Gallitziában* a' Zsidók; hanem tsupán egyes majorokat, vagy földeket, de azokat is úgy, hogy ha Alattvalókat, vagy más Polgárokat tárgyazó valamelly jusok vólnának az árendába vett fundusokkal, vagy majorokkal egybekötvetve: ezen jusokban nem részesülhetnek a' Zsidók. A' kik már az említett nap előtt benne vólnak az örökös árendájú jószágok birtokában: meg-hagyattatnak ugyan abban továbbra is; hanem tsak ugyan e' részben is fog valamelly regula szabódni, a' meg változtatandó Zsidó - Pátensben.

Magyar Ország.

Budáról, Június' 17 dikén.

„Nemzetünket szerető Királyunk, olly Rendelést méltóztatott ki-adatni a' F. Helytartó Tanács által, ezen folvó Elztendő' Május Hónapjának 10 dik napján, hogy az *Illyriai*, és *Oláh* Oskola Könyvek ennek-utánna úgy nyomtattassanak, hogy a' mi a' Könyvnek egykik lapján *Illyriai*, vagy *Oláh* nyelven lessz: az, a' másik lapon *magyarul* legyen; hogy így, mind sok Kommunitásoknak önön kívánságok; mind pedig az 1792-dik elztendőbéli 7 dik törvényes Tzikkelynek értelme szerént, annál hamarább meg-tanúlhassa Hazánk' tulajdonképpenvaló Nyelvét a' nevendék Ifjúság.

Györött, Strebig betüivel jött-ki az idén illy tizmű Könyv: *Kettős Kints*, az az, a' jámbor, és hasznos Magyar nevendék Földmivesnek rendes oktatása. Elathatósan ajánlja

a' többek között ezen Könyv a' Magyar Nyelvet, 's öltözetet is. — Ditséretére, én egyebet nem irok; hanem hogy a' Fels. Helytartó Tanács által érdemesnek ítéltetett, hogy ma-hólnap Oskolai Könyv' gyanánt vétetessék-bé a' Nemzeti Oskolákba. "

Pozsonyból, Jún. 12 dikén.

„Nálunk valamelly gonosz lelkű Ember mérget adott, az útszán jádzodozott Gyermeknek. Ketten közzülök, meg-hóltak; ketten betegek még; hanem reménység vagyon meg-gyógyulások aránt.

Az idevaló Evangyélikusoknak egyyik Lelki-Pásztorjok, T. Mossótzai Inftitoris Úr, Magyar, és Tót nyelven, következő izímű prédikátzióját botsátotta világ eleibe: *Gyöker nélkül való fa; és fő nélkül való süveg, az az: a' Király nélkül való Tartománynak, és Magisztrátus nélkül való Városnak boldogtalan állapotja.* — Eggy ezen munkátska is, azon sok rendbéli bizonyságok közzül, mellyek nyilván mutatják, hogy akármelly Vallásbéli Alattvalók is buzognak jó Fejedelmek mellett, a' kitől jussaiknak védelmezését, 's elől-fordúlható sebeiknek törvényes orvoslását méltán reménylik. " *Erdély Ország.*

Kolosvárról, Június' 6 dikán.

„Itt egy darabig, mindennap húllván az esső, erőssen meg-nevekedtek minden vizeink. Nevezetessen a' Maros, a' hol térségen foly, némelly helyt két száz lépésnyire is ki-ütött, úgy hogy az utazókat hetekig akadályoztatta; a' gabonákat, és füveket el-ízapolta; sőt még embereket is vesztett.

Némelly helyt azt kezdték itten beszélni, hogy a' *Frantzia Ország* felől bé-jött kávé, nádméz, és tobák meg volna vesztelve; de nem tudom, jót lehessen-e ennek igazságáról állani. (*Nem igaz.*)

Az idevaló Plébánosi hivatalba, melly darab időtől fogva üressen állott, Kánonok B. *Apor* Úr helyheztetett.

Gróf Malomvizi *Kendeffi János* feleslegvaló Kontzipistává neveztetett Fels. Urunk által, a' Fő Kormányshékhöz.

Hunyad Vármegyéből írják, hogy a' szomszéd *Bánátban* sok tolvajságok esnek.

Béts. Ma tette ő Felsége, *Boltza* Udv. Tanácsos Urat, Sz. István Rendjébéli kis kereszt Vitézzé.

Pestről, Jún. 15-dikén.

„A' Szép Tudományok”, és Mesterségek-béli jó Ízt Tanító (*Aethetics* Professor) *Schedius Lajos* Úr, a' Közjóhoz viseltető indólatjából, rendes hivatalbéli kötelességén kívül, különös Letzkéket kezdett adni ezen folyó Oskolai Elszendőnek eleitől fogva; melly ingyen való Letzkéket szép számú Ifjúság hallgat, nem tsak a' Filozofusok, hanem a' Törvényt, és Orvosi Tudományt tanulók között is.

Addig is, míg a' meg-ígértt *mus-tra*-betűkkel szedendő Tudósítást le küldhetnénk: kívántuk ezen sorokat, az említett betűkkel szedetni. — Első *Julius*tól fogva ilyen betűkkel lesz szedve a' Magyar Hírmondó. A' mi belé nem fog férni magába a' M. H. árkusába: belé fér a' tóldalékba.

Fél árkus Tóldalékkal)

T Ó L D A L É K

A' *Magyar Hírmondónak*, Június' 21-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

Ketskeméthről. — „Májusnak 14-dik napját, igen nagy örömmel töltötte itten, a' Tekint. *Sárközy* Familia, és azon Uri-Házhoz tartozó igen számos Atyafiság. — Ekkor tartatott t. i. itten Tek. Idősbbs *Sárközy Pál* Urnak, Nemes *Kis Sára* Asszonnyal, ez előtt 50 esztendőekkel, a' Házasság által lett Szerentsés egybe-keléseknek jubileuma (öröm-napja). — Díszeskedett a' hivatalos Vendégeknek száznál is többre mentt Serege, a' több más külföldi Uraságokon kívül, T. *Pest Vármegye'* Substitutus Vitze-Ispánnának T. *Latzkovits György* Urnak, 's kedves Felesége, született Gróf *Buttler* Asszony ő Nagyságának, 's ezen Vármegye' több Tisztjeinek, 's Tábla-Biráinak jelenlétekkal. — Sok tisztes Öregeknek neveiket hordja-elő *Cicero, Cátó'* neve alatt, a' Vénségről irtt Könyvében; de hogyha ezen Könyv most iratnék: nem maradna-ki az említett Öreg-Jámboroknak neve azok közzül. Mert a' melly virtusokat ő a' Vénekben meg kíván: mind azok fel-találtatnak ezekben, mindeknek ítéletek Szerént, valakik tsak esmérik ezen tisztes úri Párt. Láthatni ugyan is ezekben, melly gyönyörű azoknak vénségek, a' kik a' virtusnak gyakorlásában, a' köz-haszonnak elő-mozdításában, tselédjeiknek, 's dolgaiknak helyes és rendes igazgatásában,

N n n

's gyer.

's gyermekeiknek az Isten' ditsőségére, a' Haza' díszére 's hasznára való nevelésekben töltötték életüket: és így láthatni ezekben azt, a' mit mond *Cicero de Senectute Cap. 5.* „*quod pure, atque eleganter actae aetatis senectus placida sit, ac lenis.*“ — Különös figyelmetességet érdemel kivált e' dologban az, hogy az említett öreg Úrnak, ugyan ezen névvel neveztetett, jó emlékezetű Attya is ilyen szerentsés vénséget ért, és Jubileumot tartott. A' Solennitás, az udvaron egy nagy sátor alatt ment véghez, a' hol a' tisztes öreg Párt körül-vették 8 jól nevelt, és rész szerént közönséges hivatalokat viselő Gyermekei, 's ezektől származott számos Unokái. — A' *Ketskeméthi Vener. Traktus'* Tisz. Seniora, 's az itt lévő Ref. Ekklesiának Tudós Prédikátora *Göböl Gáspár* Ur, a' jelenlévő alkalmatossághoz intézett igen szép Beszédet tartott, olly hathatós ékesen-szóllással, hogy nagyobb része a' Vendégeknek, öröm-könyveket húllatott annak hallására. — Az ebéd alatt, az Unokák köszöntötték kedves Nagy-Attyokat, 's Nagy-Annyokat, azon versekkel, mellyek utól következnek. Meg-köszöntették azután a' tisztes Véneket, az itt tanuló Deákok is, eggy ezen végre készültt Orátziótskával. A' gazdag ebédet pedig fel-váltotta a' Vendégeknek egész nap, 's egész éjjel nyájasan folytatott beszélgetések, 's vig tántzolások. — Kedvezett maga a' Természet is a' jelenlévő Solennitásnak, annyira, hogy talám az egész tavaszon sem derült még fel vidámabb napunk az Égre, mint e' vala. Ez,

és az illy ritka dolgoknak szemlélésére az Embereket természettel únszólvó kívánság, a' hivatalos Vendégeken kívül is, igen sokakat gyűjtött ez úri Házhoz, úgy hogy szinte megtelték a' nézők a' nagy tágasságú udvart.

Jubileumi Versek,

mellyekkel, az ő meg-öregedett, 's máinapon házassági életben 50 egész estendőket bé-töltő Nagy-Attyokat 's Nagy-Annyokat tisztelik nevendék Poéta Unokái *Sárközy Pál*, és *Sárközy Farkas*, mint minden Fiaknak és Unokáknak Szólfzóllói:

Sárközy Pál.

Bóldog Isten! ki vagy a' leg-fővebb Sátor!
Mit akar itt ez a' fel-vonatott sátor?
Mit akar e' számos vidám Gyülekezet?
Melly ide ez alá egybe-gyülekezett.
Mit akar ez a' sok jó Atyafiúság?
Gyermekekkel körül-vett Atya 's Fiúság.
Bár tsak egyg Éneklő jőne ide mára!
Ha szinte nem ama' híres Madám *Mára* *).
Bár tsak egy Poéta! ki olyan érdemmel
Tisztelné e' Napot, a' millyent érdemel.
Itt van *Farkas Ötsém*, ki már egyget lépe
A' Músák' hegyére, hol az Ízlés' lépe.
Reménylem el-mondja, a' mit tsak tud, versel,
Mert van egy hónapja, hogy már ő is versel.
Ő is már azólt' a' képzelődést bújja,
Mit eszik, mit iszik? a' néki nem bújja.

Jól

*) Igen nevezetes éneklő *Affzony* volt, 's a' *Berlini*, *Bétsi*, és más fő *Városi Teátramokon* gyakran nagy kedvességgel énekelt.

Jól tudja, mit akar, 's e' Gyűlés mit jegyez,
Meg-mondja fel-szóval, mire való jegy ez?

Sárközy Farkas.

Jól vagyon Pál Bátyám! e' dolgot jól értem,
El-mondom örömmel, a' mit ma el-értem:

Nagy Atyánk, a' ki itt Fiait öleli,

Kikben bóldogsága' kútfejét ö leli.

Kiknek látására örömében könyvez;

Tanúlhatunk ebből? jó tanító könyv ez.

Nagy Atyánk mondom, hogy elztendőt fél
százat

Tölt ma Nagy Anyánkkal. Melly ritka e'
Század?

Tizennyóltz ezer, és két száz ötvenedik
Nap ez, hogy ez egy Pár együtt él, 's
vénedik.

Tizennyóltz ezerfzer, sőt többször fel-keltek,
Miólta e' házban ketten egybe-kelek.

Tizennyóltz ezer, és két száz ötven napszám
Az ő keresetek; úgy-é ez szép nap-szám?

Látom Atyáinknak, kiknek adtak Nevet,

Az egész ortzajok mosolyog és nevet.

Látom, hogy Szülőink e' két öreg Adót

Tisztelik, és tsókkal fizetik az adót.

Látom, hogy az öröm küszködik egymással,
Közöltetik nyilván hol eggyel, hol mással.

Ugy van, mert e' napot várták szívszakadva,
Örülnek, hogy él'tek nints félbe-szakadva.

Ezért is vélem az Unokák' Serege

Egybe-gyült, mint nyáron a' szárnyas' serege.

Örömet ide bé örömmel tetézi,

Oda ki a' házat majd kövel tetézi.

Repes örömében, vig e' sátor alatt,

Míg azt majd eggyenként az estve el-alat.

Meg is érdemlik ok, hogy örül e' két Nem,

Mert,

Mert én azt nem tudom, él-é több illy,
vagy nem?

Ugyan is, mert őket, mint sokan nem vélték,
Szembetünöképpen jó karba nevelték.

Ő kedvekért napot éjjelt egygké tettek,
Az ő b6ldogságok v6lt a' leg-f6bb tettek.
De még is más kárában nem épült a' vagyon,
Mind jól gyűltt szerzemény, a' miék tsak
vagyon.

Nem kellett ő nékik a' hamis kereset,
Ugy egygk, mint másik, igazán keresett.
Sinór-mértékek v6lt az Isten' félelme,
Tudták hol a' nintsen, hogy a' tsak fél elme.
Attyokat tífztelték, míg azokkal éltek,
Kiknek színt' ennyire terjedt páros-éltek.
Mert az a' Pár színtűgy ötvenben v6lt részcs,
Ötvenfzer aratott nállok is a' Részcs.

Ötvenfzer, s6t többsz6r t6lték-meg a' hord6t,
Ötvenfzer is tarták jól a' tseber-hord6t.

Lehet reményleni, hogy e' tart6s test's vér,
Ösi maradvány lefz, 's bennünk is eddig vér.

Lehet hogy közzölünk többen is el-érík
E' szerentsés napot, míg testek meg-érík. —

Kedves Atyafiak! kik itt táboroztok,
Reménylen, hogy nem tsak azért, hogy
boroztok,

Örül a' szívetek, hogy e' Pár el-érte
E' napot, 's az Űrnak hálát adtok érte.

Ti is édes Atyák, Fiak, 's Leányai,
Unokák, 's ezeknek szerelmes Annyai

Aldjátok az Urat, hogy eddig éltette,
Ötven elztend6kre minékünk el-tette.

Mondjuk azt az Űrnak, hogy ezt meg-
szerezze,

Végre a' leg-f6bb J6t nékik bé-szerezze. “

Jelen-

J e l e n t é s.

Jól értvén, mennyit tehet, valamint akármelly más dolognak, úgy az Ó és Új Testamentomi Szent Írásoknak hitelre méltó voltának öregbítésére, és erősítésére, ha idegen, és külső Tanúk is állíttatnak - elő a' régi Írók közzül, kik a' Sz. Írásban megírt történetekről emlékeznek, és bizonyyságot tesznek; erre a' tzelra ki-dolgoztam, és a' Törvények szecént Censura alá botsátván, 's eránta a' V. Superintendentzia' Konsistoriumának Approbátzióját meg-nyervén, már a' sajtó alá is adtam egy Könyvet, ilyen titulus alatt: *Keresztyén Archivárius*. — Találtatnak ebben, sok régi hires Görög, Deák, Zsidó, és Török Íróknak tanúbizony-sági, a' mellyeket csak fel-kereshettem; és *először* ugyan elő-adatik rövideden mindenik Auktornak ideje, helye, és mind az, a' mi annak meg-esmértetésére szükséges. *Másodszor*. Elő adatnak szóról szóra az Auktornak azon szavai, a' mellyekben valami Sz. Írás-béli dolgoknak nyomai láttatnak, még pedig a' Deák Íróknak ugyan tulajdon szavaik, másoknak pedig csak az ő közönségesen bevett, és nyomtatásban lévő Deák fordításai, mellettek lévén mindenütt a' Magyar fordítás. *Harmadszor*. Ezekre, valahol szükséges volt, jegyzéseket tettem Magyar nyelven, mellyekben az Auktornak szavait világosítottam más régi külső Írókból, a' mai Tudó-soknak jegyzéseiből, Utazókból 's a' t. — Visszafordítottam arról is, honnan, és a' Sz. Írás-nak mitsoda szavaiból vették, a' mit mondanak, és mennyiben szolgál az a' Sz. Írás-béli

béli dolgoknak erősítésére, még ott is, a' hol a' régi Zsidó, vagy Keresztyén Vallást tsúfollják. Lehet ezen jegyzésekben látni, a' régi Rómaiaknak, Görögöknek, Fenitziusoknak, Egyiptombélieknek, Perziáknak, 's más Pogány Nemzeteknek sok Vallásbéli értelmeiknek, és vélekedéseiknek, sz. szokásaiknak vagy tzeremoniáiknak, törvényeiknek, az ő Isteneikről való költeményeiknek, 's a' t. az igaz Isteni Jelentésből lett költsönöztetését, vagy inkább koholását, és majmolásképpennvaló ki-formálását. Lehet ezekben látni, a' Sz. Írásban lévő sok jövendőlések' bé-telleyesedésének, magokból a' külső Irókból szembetünőképpennvaló meg-mutogatását. Minden látja, hogy az effélék a' mai időben igen szükséges dolgok. Sokaknak, minden régi Irók' könyveit meg - szerezni, és meg - olvasni nem lehet; itten azért egy tsomóban azokból sokakat fognak olyanokat birni, a' mellyek a' Keresztyén Vallásnak erősítésére szolgálnak. —

Minden Vallásbéli különbség nélkül veheti ezen munkának hasznát minden, és hogy ezen külső Irók' tanúbizonyságaiban gyönyörködjön, arra nem kell egyéb; hanem hogy Keresztyén legyen, mert itt közönségesen tsak a' Keresztyén Vallás' ügye forog. — A' könyv ki fog nyomtattni Pesten *Patzkó* Úr betűivel két darabba in 8-vo majori, szép papirosra, és szép betűkkel. Az árát az előre jelentő Uraknak leg alsó áron minden árkust egy póltrára határoztunk, mert nem a' nyereség; hanem a' közjónak elő mozdítása forog e munkába előttünk. Ez a' Jelentés éppen nem azért tétetik, mintha előrefizetőket kívánnánk, hanem tsak előre - Jelentőket kérünk, a' kik venni fognak ezen munkából. U.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának
(Júniusnak) 25-dik napján, 1793 dik
Elsztendőben.

B É K E S S É G R E

való derülését *Európa'* vérrel borúlt Egének
szívesen igyekezik elközleni. a' *Hollandia'*
Közönséges Társaságnak Fő Kormányseke,
meg-hagyván három Követjeinek, kik vagy-
nak a' *Londoni*, *Bétsi*, és *Berlini* Udvarok-
nál, hogy közlenék ezen hadakozó Fő Ud-
varokkal az ő Végzését, melyet hozott Máj.
21-dikén: hogy t. i. készek ugyan *Hollandiá-*
nak (vagy *Frigyes Belgyioma'*) Rendjei,
részt venni mind azon elközőknek végre-
hajtásában, melyeket szükségeseknek ítélnék

az egyyüvé fogott Hatalmasságok a' közönséges Ellenség ellen; 's úgy hiszik, hogy ebbéli készségeknak adták is tsalhatatlan bizonyosságait: mivel mindazáltal arra is kell nékiek vigyázni, hogy erejek felett belé ne kerüllyenek a' had' terhének viselésébe: — óhajtanák ez okon, hogy tartatna egy közönséges Gyűlés, mellyben állítanák-meg az egyyeesültt Hatalmasságok köz akarattal, mind a' további had-folytatás végett teendő lépéseket; mind pedig azt is, mit kellene felelni *Frantzia Ország*nak, ha talán ez, nyilatkoztatni fogna valamit maga részéről, a' had-végzés eránt; — leg-alkalmasabbnak itélaék pedig a' Gyűlés-tartásra minden tekintetben *Hága Városát*. — Míg megkészülhetne a' kívántt Békesség: lássuk, mik mostanában a'

Hadi Környüállások.

A' melly húsz ezer *Frantzia*k *Június*nak 7-dikén, *Delange* Generális' vezérlése alatt bé-rontottak vólt *Longvi* Vára felől *Luxemburg* Tartományába: vissza-vonták ugyan az nap magokat; hanem az újjabb tudósítások szerént, 9-diken ismét elő nyomúltak, 's el-foglalták *Arlon* Városotkánkat; mellynek birtokában mindazáltal nem maradhattak tovább *Jún. 12-dikénél*, mert akkorra segítségé érkezvén *Schröder* Generálisunknak: győzedelmessen vissza verte a' *Frantzia*kát egészen a' magok határjokig.

Már le-irtuk vólt ezen tudósítást, midőn kezünkbe jött az itt következő levél, melylyet *Luxemburg* Várában irt egy Tiszt *Június*' 12-dikén:

„Ezen

„Ezen hónapnak 7 dikén — mint már tudni fogják, el-hűzem, az Urak — el-esett Gróf *Wrbna* Kapitány, kiben én nem csak Pajtásomat, hanem mondhatom édes Atyámat is vesztettem-el. Három kártáts golyóbis találta egyszerre, úgy hogy halva fordúlt-le a' lováról. Már az előtt készített testamantomában, tselédjeinek holtig meg-hagyta rendes fizetéseket; nevezetesen a' Huszárnak, minden esztendőre két száz forintokat rendelt holtta' napjáig. — B. *Sieger* Fő Hadnagyon 13 sebat ejtettek a' Frantziák. Tsak a' fején, öt veszedelmes vágások estek. — Jún. 9 dikén, közel 27 ezer Frantziáság jött ellenünk. Mi, a' hozzánk érkezett segítség után is alig vóltunk 7 ezereen. 8 órától fogva egész setét estig tartott az igen igen tüzes verekedés. Végre nem bírhattunk a' témérek sok Ellenséggel, *Arlont* oda hagytuk, 's *Luxemburg* Vára felé vontuk magunkat. A' Frantziáktól által-szökött Katonák azt beszéllik, hogy közzülök többen estek-el 3 ezernél. Nálunk a' meg holtaknak, sebbe estteknek, el-fogattaknak, és nem találattóknak száma mindössze 496 emberre megy. Négy Fő Tisztjeink estek el t. i. egygy Altisztel, és 102 köz emberrel egygyütt. Sebat kaptak: 25 Fő Tisztek 13 Altisztek, és 284 köz emberek. Rész szerént el-fogattak; rész szerént nem találattak: 1 Főtiszt, 3 Altiszt, és 63 köz ember. Lovaink közzül 51 veszett el, 4, ellenség' kezébe esett, 39 pedig sebbe. — A' mi Regementünk, (Kinszki könnyű lovas Reg. je) egész nap' tüzben vólt, 's igen példás vitézséggel viselte magát. Gr.

Falkenheim László Svadronyos Kapitánynak, midőn a' gyalog Frantziák közzé vágott volna: egy kártáts golyóbis el szakasztotta a' jobb keze' fejét; egy más kártáts golyóbis a' tzombját zúz a' ölfze, egy kilfebb golyóbis pedig, a' gyomrán ment által. Eggy fertályig élt még illy nagy sebjeiben, ezen igen derék, és mindenektől betsültetett Tiszt. — Gr. *Schaffgots* Károly *) 19 elztendős ifjú Alhadnagynak a' karján, egy golyóbis ment keresztül; más golyóbis pedig a' mejjén. Majd két óráig élt még azután. — B. *Fraukenitein* Fő Hadnagyunkat agyon vágták a' Frantziák. — *Kleinhart* Svadronyos Kapitányunknak tzombjáról minden húst és inakat le szaggatott egy kártáts golyóbis, úgy hogy ennek is meg kell halni. — Gr. *Serényi* Fő Hadnagynak a' nyakán ment keresztül egy kis golyóbis. Ez, még él. — Hövel Alhadnagyunkat is meg sebesítette egy golyóbis.

A' De Vins Regje 3-dik batalionjából *Ketskeméti* Alhadnagy esett sebbe. A' *Jelachich* 3-dik batalionja egy ágyut, *Kinszky* Ferentz gyalog Regementje pedig 4-et vett vőlt el a' Frantziáktól, de hogy nem vőlt lovok az el vontatásra, el hagyták azokat, minekutánna gyűjtő jukaikat be verték volna vas lizegekkel. Míe estve felé oda hagyták *Arlon* Városát a' Frantziák, hallván, hogy egynehány ezer embereink érkeznek segítségunkra.

*) Ezen három, úgy mint: *Wrbna*, *Falkenheim*, és *Schaffgots* el-esett Grófoknak édes Anyaik, Magyar születésű Afzszonyságok — három Gróf *Kollonits* testvérek — vőltak.

Tegnap, azzal a' győzödelmi Jelentéssel érkezett Bétsbe egy Staféla Olasz Országból, hogy a' Pedemontziumi Frantziák között mintegy három ezeret ejtettek el; az egyesült Ts. K. és Szárdiniai Seregek.

Máintz mellyekéről, Jún. 6. dikan.

„Két napoktól fogva, koránt sem olly sürűen repdestették ki golyóbisszaikat a' Frantziák Máintz Várából, mint az előtt való napokban — azért é, hogy fogyni kezdett a' muniziójok; vagy pedig, hogy majd a' vívás' idejére akarják azt kémélleni? az idő meg-mutatja. — Már Jún. 11. diken alkalmas számú ágyúk szállítattak által a' Rajnán *Ginsheim*-nál; 12. diken pedig még felesebb számúak. — Tegnap, 1800 *Eavarusok* érkeztek *Mannheim*-ba. — Ugy halljuk, hogy már *Bingen*-nél vagynak azon ágyús hajók is, mellyek *Hollandiából* küldettek. *Máintz'* vívására.“

Jun. 17. diki' éjtszakáján szándékoztak a' Prusszusok hozzá fogni, a' Moguntzia Vára alá vivő árkok hányásához: de valamelly véletlen történet által meg-akadályoztattak volt szándékjokban: hanem az újjabb tudósítások szerént, csak ugyan el kezdték azt későbbben. Hánytak, ágyúknak való helyeket is. Az első ágyút maga sütötte el a' Pr. Király. Ugy halljuk, hogy már jó formán is ég Moguntzia.

Brüsszelből úgy irták Jún. 12. dikién, hogy *Valenciennes* Varának, még a' *Belgrádinál* is rettenetesebb vívása, azon napnak (úgy-mint Jún. 12. dikiének) éjtszakáján kezdődik ezer ágyú-lövések által. Ezen szörnyű
scé-

scénának szemlélésére Károly Fő Hertzeg is el ment Brüsszelből.

Ausztriai Flandriának Poperinghen nevű Városánál meg támadta Jun. 5-dikén Schlichtig Fő Hadnagyunkat egy felől 400, másfelől pedig 200 Frantziáság. A' Fő Hadnagy különös bátorsággal állott ellent két egész órákig, a' midőn Huszárokat, 's *Laudon* Szabad Seregebélieket nyervén segittsénül, és még két kompánia Hollandusokat, neki esett oldalról az ellenségnek, 's el verte azt, minekutánna le őlt volna belőlle tizet, egy Tisztet pedig, és 8 Közembereket el fogott volna.

Frantzia Flandriának Watrelo, és *Lanoy* nevű helyeinél több izben meg támadták a' Frantziák a' Hollandusokat: de mindenkor vissza verette. — *Oraniai Fridrik* Hertzeg el - verte az ellenséget *Frantzia Werwick* - től Jnn. 12-dikén.

Custine Frantzia Vezér, tsupán paripája' gyors lábainak köszönheti, hogy Jún. 9-dikén foglyokká nem leve a' Prusszusoknak. A' mint t. i. vizsgálódott volna számos kísérekkel: véletlen egy szélső őrizetre bökken, melly *Goltz* nevet viselő Prusszus Huszárokból állott. Ezek, vitézül nekik estek a' Frantziáknak, 's le is nyestek közülök egy Oberstlieutenántot, és számos Dragonosokat; egy Oberstlieutenántot pedig, egy Májort, egy Kapitányt, más hét Tisztekkel, és húsz Dragonosokkal együtt elfogtak; hanem az öreg *Custine* sarkantyú közzé szorította a' lovát, 's el - tünt szem elől.

Ausť.

Ausztiai Belgyiom' Naggyat, Felséges Fejedelmünkhez viseltető szíves indulatjokból, nagy summákat adnak - bé a' hadikalizakba. Maga a' *Tongerlooi* gazdag Prélátus ad négy száz ezer forintot; *Aremberg* Hertzeg száz ezeret; Gróf *Lannois* 40 ezeret; Gr. *Merode* is ugyan annyit.

A' *Spanyol* hajós Seregről azt írják *Livornóból* — *Nagy - Hetruriának*, vagy a' *Toskánai Nagy-Hertzezségnek* igen nevezetes kikötőhelyű Városából — hogy minekutánna szerentséssen vissza szerzette volna *Szárdíniához*, a' *Frantziák* által el-foglaltt szigetetskéket: *Nizza* Városa felé vette úját, olly izéllal, hogy az ott erőszakoskodó *Frantziák* ellen *Katonaságot* szállítson-ki a' szárazra.

A' *Spanyolok*, és *Frantziák* között, a' szárazon folyó hadról semmi bizonyos Tudósításokat nem közölhetünk.

Frantzia Ország.

Valamint magának a' *N. Gyűlésének* se volt a' koránt is egyes akarátja, hogy árestomba zárassanak 22 Tagok az ő kebeléből: úgy az Országnak különbözőb részeiben is ellenkező indulatokat szerzett ezen történetnek hallása. Találkoztak annak ditsérői; de vagynak bezzeg, a' kik igen igen kárhoztatják azt. — *Blois* Városának némelly *Lakosai* így irtak az eránt a' *Nti Gyűléshez*: „Most már bé-tölt a' *Republikánusok'* kívánsága, midőn *Kegyelmetek, Polgár Képviselői!* ki-vetették a' magok' Gyűlésekből *Dümúriének* vétkes tzimborásait. Ezen tselekedetjek által, meg-szabadított-

tották Kegy. tek a' Közöns. Társaságot. " — A' *Gironde* vizéről neveztetett Országosztálynak (hajdani *Aquitania*, vagy *Guttenne* Tartomány) egy részének) Kormány - széke ellenben, következő értelmű levelet bocsátott a' dologban, *Bordeaux* Városából, Jún. nak 6 dikán a' Nti Gyűléshez: „Eppen most lettek itt közönségessé azon végzések, mellyeket 3. dik Júnusi Ülésekben hoztak Kegyelmelek. Mérgeződésnek, és bosszúállásnak szava hallatik mindenfelé; elhatott már ez, a' mi Gyűlésünk' helyére is. — Bosszankodva, 's kétségbe eséssel küzködve sietnek a' Polgárok azon szakaszaiba a' Városhoz, a' mellyekből valók. Sűrűn jönnek hozzánk a' Deputátziók, mellyek mindnyájan a' leg - keményebb eszközöket terjesztik előnkbe. Mitsoda következesei lehetnek ezen fel - buzdulásnak, azt magunk se tudjuk még most. Mi tartozunk K. nek, Polgár Képviselők! meg-mondani az igazat; de rettegünk azon szempillantástól, mellyben kéntelenek leszünk azt egészen meg-mondani. " — Még sokkal keményebb hangon írtak ennél, a' *Rennes* Városlak: „Az emberi szent jások meg - sértettek. A' Nemzeti Felsőség, meg - tsúfoltatott. A' Izabadság, és közönséges hívtség sehol se védelmezetik többé, 's olly módon pusztítottatik, mellyre még a' leg - utálatosabb Despotismusnak Krónikáiban se lehet példát találni. Nem egyéb többé üres szónál, a' Párisi Postákra bizott levelek' titka. Felbontatnak ugyan is ezek, és új petsét nyomatik rájuk, melly jegye az el - követett vé-

véteknek. Páris, és az Országosztályok között fel-bomlott minden egyesség. Ily környüállásokban, kötelessége a' Népnek fel-kelni egész erővel, 's Páris felé indulni — nem azért, hogy a' mi rokonainkat öljük, mint némelly hitetlen Adminisztrátorok igyekeznének ezt álnok módra közönségessen el-hitetni; hanem azért, hogy vége szakasztódjon az el-nyomásnak, és a' Nemzet Képviselőinek méltóságok, tellyes tehetségek, és szabadságok ismét meg-adassék. Rettenetes lépés lesz az ilyen, az igaz; de éppen azért fontollyák-meg Kegyelmetek annak következéseit, 's hárítták-el azon gyűlölséges végzésnek vissza-vétele által, melly a' mi ártatlan Öltalmazóinkat meg-fosztotta szabadságjoktól. Adják vissza őket ismét a' Közöns. Társaságnak. — Életeket köttyük belé Kegyelmeteknek, hogy nékiek semmi bántódások ne legyen.“ — Minckutánna fel-olvastatta volna ezen Irásokat a' N. Gyűlése: által-adatta azokat a' közjóra ügyelő Deputátciónak, hogy adná erántok maga vélekedését.

Június' 10 dikén, a' Konstituzió eránt akart tanátskozni a' N. Gyűlése; hanem az a' kérdés támadt: ha vallyon tselekedheti-e azt a' Gyűlés, a' meg-árestáltt 22 Tagoknak távollétékben? Némelly Tagok azt mondták, hogy annyival inkább nem lehetne azt tselekedni a' Gyűlésnek, mentől bizonyosabb, hogy nem maga szabadságában volt a' Gyűlés, midőn végzést hozott az említett 22 Tagok ellen, hanem erővel kényszerítetett annak tselekedésére; — kívánták

te-

tehát, hogy tsak a' Plánuma olvastassék fel a' Konstitutziónak; és minekelőtte az arról való tanátskozáshoz fognának: el kell végezni a' fogoly Deputátusok' dolgokat. — Nem is lett a' tanátskozásból semmi; hanem fel-olvasatott egy Plánum, melly állott 80 trikkelyekből, és ez eránt olly rendelést tett a' Gyűlés, hogy ki-nyomatattassék, 's minden Országosztályokba el küldetessék.

Egyes Tudósítások.

Egy *Brüsszeli* betses Levélből, melly költ Júniusnak 5-dikén, ezeket olvassuk:

„Gyakorta való közönséges tanátskozáásokat tartanak itten *Brabantzia* Tartományának Státusai, még pedig azzal a' szép egygyességgel, melly 1787 dik éfztendőől fogva ide hagyta, és el-költözése által szerezésétlenekké tette vala ezeket a' Tartományokat. Nints már itt többé szó, sőt a' leg-nagyobb részről itélvén, bátran lehet mondani, hogy nintsen még tsak gondolat is az Igazgatás formájának változtatásáról — és ugyan ennél fogva, szemlátomást is kezd ki-vergődni *Brabantzia*, a' háborgásnak, 's az ezzel egybe-kötöttett veszellyeknek örvényéből. — A' melly két rendbéli Irásokat néhány napokkal ez előtt nyomtattatott itt ki *Dámárié*, azoknak egyikében, újra is kemény bi fejezésekkel mutogatja fundamentosan a' Frantzia Nemzet-Gyűlése ellen, hogy ez tellyességgel nem az igazság, egyenesség, és okosság' sínór-mértéke szerént teszi a' maga lépéseit; mód nélkül magasztallja ellenben a' Frantzia Nemzetet, és Revolutziót. Hogy az itt lévő Fő Kormány-

Szék,

Szék, semmi bal ítélet-tételekre alkalmazhatóságot ne szolgáltatasson maga felől az új Frantziáknak: meg tiltotta mind a' két rendbéli Írásait *Dumúriének*, 's néki magának, úgy nem különben *Valence* néhai Frantzia Generálisnak is azt a' tanátsot adta, hogy másutt keressenek magoknak menedék-helyet. "

(Más későbbi tudósításokból úgy olvaszuk, hogy valósággal is elmentek mindketten Angliába.)

Déli-Prussziából — az az, *Lengyel Ország*nak azon részéből, melly közelébb *Prussziához* foglaltatott — Követek érkeztek Jún. 9 dikén a' Prussziai Királyhoz *Frankfurtba*, 's minekutánna audienzián lettek volna ő Felségénél, pompásan megvendégtettek.

Néhány napokkal ez előtt, magános Levelekből olvastuk, most pedig már közönséges Újságokban is találjuk, hogy ama' jeles, és a' mi Írásainkban is száma nélkül előfordúlt *Nápolyi Iffjú Hertzeg Sicignano*, a' ki Bétsből *Angliába* küldetett volt, hogy ott *Castelciana* Hertzeget váltaná fel a' Követségben: Májusnak 31-dik napja' estvéjén agyon lötte magát *Londonban*. — Még az nap reggel *Lord Grenvillenél* — N. Britanniai Státus-Titoknoknál — volt valamelly közönséges dologban. Az asztalán, következő értelmű írás találtatott: „Ezen tselekedetem, önnön szabad választásom volt. Senkit ezért törvénybe nem kell idézni; nem tudott ebből senki semmit. "

A' *Máltai Rendnek Nagy - Mestere*, és *Lengyel Országának* hajdani Fő Kintstartója, *Hg Poninszki*, meg-fosztatván nemességétől, tisztségeitől, és minden jószágaitól, számkivetésbe küldetett volt azon *Lengyel Gyűlés* által, melly 1791-dikben Máj. 3-dikán állított volt fel egy új *Konstitutiót*; hanem a' *Grodnoi Konfederáció*, minden jussaiba, 's tisztségeibe vissza - állította a' *Hertzeget* a' múltt hónapban; és a' *Király* minden *Lengyel Országi Rend - tzmereket* a' házához küldött néki.

Az *Orosz Tsászárné*, Máj. 21-dikén adta össze a' maga öregebbik férjfi-unokáját *Pavlovits Sándor N. Hrget*, és a' *Badeni Hertzeg-Afzont*, a' ki az előtt való nap vétetett által az *Orosz Ekklésia'* kebelébe 's nyert *Elisabetha Alexievna* nevezetet.

M a g y a r O r s z á g.

Pesti Prof. *Schedius* Úr, Görög nyelvből ad ingyen rendkívülvaló letzkéket.

Sopronyból, Jún. 18 dikán.

„Az ide való *Evang. Gimnásiumban* gyönyörűen foly már két hónapoktól fogva, az úgy nevezett *Physica - Geographiának* Magyar Nyelven való tanítása, *T. Asboth János* Úr által, a' ki önként ajánlotta magát ezen szép és hasznos tudománynak kedves Hazájafiaival való közlésére, minekutánna *Göttingai* fuását ditséretessen végezvén, *Budai Görög Püspök Popovits* ó Nagysága' kedves Fiának nevelését vállalta magára.“

Deb.

Debretzenből, Jún. 15 dékén.

„A' múltt hónapban, és ebben is mind eddig, nem tsak nálunk, hanem a' szomszéd helységekben is, a' szarvas marhák, szájoknak 's lábaiknak fájásokkal vesződtek; mely miatt nem ehethén, 's nem járhatván, a' midőn hizni kellett volna szegényeknek a' tavaszi fűvön, el-sorányodtak, és sokan el is hűltek közülök; hanem a' melyek meg-maradtak, már most épülnek nyavalyájokból. — Nállunk, ezen folyó hónap' 13-dik napjának éjtszakája, rémítő, és né-mellyekre nézve halált hozó vala. Ugyan is el-kezdődvén 11 órakor a' nagy szél, mennydörgéssel és villámással, tartott egész két óráig: ekkor szörnyű zápor kezdett esni, és sok helyeken Városunk körül, tapasztálhatóképpen hűltek a' menykövek. Le-ütött nevezetesen az istennyila, Városunkon kívül két szőlős kert között egy kunyhóba, melybe vonták magokat, az eső, szél, és villámás miatt, mintegy 20 Emberek — lovakat és ökröket őrző Kotsisok és Béresek. — Ezek közül, három mindjárt meghalt; 6 pedig, nem annyira érdekeltvén ezen égi tűznek ereje által, gyógyítatik, 's reménység is vagyon felőlők, hogy meg-gyógyúlnak. A' többek sérelem nélkül maradtak; de azokon is mind eret vágtak, mivel nagyon meg-ijedtek.“

Hód Mező - Vásárhelyről (Csongrád Vármegyéből), Jún. 12 dékén.

„Az itt most közelébb tartatott Domínális Törvénylég, sok tolvaj rabokat adott

a' Fraantziák ellen Katonáknak: hadd pusztítsák nem a' magok Hazájokfiait, hanem a' fő - szédülésben lévő gyilkos Jakobinusokat. "

Szevárdról, Jun. 5 dikén. „Maj. 24-dike éjtszakáján kilép'z Lovat, és 4 ökröt lopának el pusztánkról. A' haramiákra, — — reájok talált a' Tek. Vármegye' Katonája, 's meg akarta fogni: de ők a' Katonát rútúl öszve vagdalták, úgy hogy most is fekszik belé, a' fegyverét el szedték, magokkal el vitték, és most is a' határunkban lévő Erdőben élnek borjú hússal.

Nyitráról, Június' első napján.

„A' múltt Vasárnap estve bé - megy egy izmos Tót, a' TT. Piáristák' Kollégyioma konyhájára, olly tzéllal, hogy ott valamit kaphasson. Kapott is egy darab kenyeret, főtt étellel együtt; de azal, ha talán a' gyomrának elég vélt is, kívánsága bé nem elégedett; hanem onnét kiindulván egy kályhába (kementzébe) bé - szorúlt, 's azt bé - törvén, a' szobába vetemedett, hol ott egy Urfinak mentéjét, dolmányát és köpönyegjét az alztalon lévő kezkendőbe nyalábolván, azon úton ki is illantott. De a' porta, vagy is a' Kollégyiom' ajtaja bé lévén tsukva, ki nem mehetett; hanem a' toronyba fel - ment, és ott a' kis harang' kötelét le - oldotta, hogy azon a' korból (chorusból) a' templomba le - erefzkedhessen. Azonban a' kár ki tudódván, a' tolvajt mindenfelé nyomozták; 's ő kegyelmét oda fenn a' toronyban meg is találván, becsület.

lettel le-vazotték; és mindjárt a' meg-károsított szoba előtt, egy ott lévő Familiás (Iskolák' Szolgája) húszonkét ütéscket ki is szolgáltatott néki. — A' szegény Bünös, noha talán még az üstöke sem állott soha is deák iskola felé: még is a' markos Deák' disciplinája alatt csak hamar megtanulta a' deák szót. Mert hogy más könyörgés nem használt, így kezdett esadezni: *Jesu per Deum bone, non possum vere! Jesum per bone! Non Deus rogas!* — — Ez el-végeződván — — ajtót nyitának néki; de a' kiáltására oda futott a' szomszédból egy Városi Tizedes, 's mindjárt nyakon ragadta, és a' Kapitányhoz, onnét pedig a' Vármegye-házához vitte. Itt mindjárt reá esmertek a' szép kanáli madárra, hogy már kétszer vólt ezen kalitkában, és mint bünös ember, már harmadszor vitegett oda penitencia-tartásra. Kérdőre vonatván a' többek között azt is meg-vallotta, hogy a' templomba kereskedés végett akart a' kötélen le-ereszkedni, és az illy nemű kereskedése már nem első próba-tétel. “

*
* *

* *
* *

*
* *

Mennyire tudja betsülni *Anglia* az érdemet: új bizonyosságát adta ennek közelebb is, ama' nagy Tengeri Vezérben (Admirálisban) *Rodney*ben, kinek halhatatlan érdemeit méltóknak ítélte, hogy ki-hassanak azok

azok még a' késő maradékra is. Azt végezte t. i. Jún. 3-dikán ezen nemes gondolkozású 'Ország' Gyűlése, hogy *Rodneynek* a' Fia is megtartsa, minden maradékival együtt, az Attya' titulussát, és ezer font sterling (mintegy tizedfél ezer forint) penzióját. — Az említett napon olly magasztaló Beszédet tartott *Clarence* Királyi Hertzeg, *Rodneyről*, hogy a' sok *Hallyuk! Hallyuk!* kiáltásokkal gyakran félbe - szakasztatták azt vele az 'Ország-Gyűlése' Tagjai.

Jól járt am a' nevezetes ki - költözött Frantzia Marki *Bouille*, hogy *Tabago* Szigetét villza nyerte Anglia Frantzia Orzágtól: mert ebben a' Szigetben vólt az ő birtokainak nagy része, mellyhez ő is villza jutott már most szerentsésen. — *Tabago'* szomszédságában lévő más Fr. Szigeteket is tzelba vettek az Anglusok.

Következendő új Könyvek érkeztek hozzánk nem régiben:

Briefe über das Banat, von *Johann Caspar Steube*. *Eifter Band*. *Eisenach*, in *Kommission der Wittekindischen Hof-Buchhandlung*. 8ad rétben, 176 oldal. Az árra 45 krajtzár.

Ode in diem 21. mensis Januarii 1793, qua *Ludovicum XVI. Franciaie Regem Christianissimum Furor civium infando supplicio adfecit*. A quodam Ungarorum. *Posonii 1793* 8ad rét. 16 oldal.

Fél árkus Toldalékkal)

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hírmondónak, Június' 25-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

A' Bétsi Udvari Teátrumokról.

A' Bétsi két Udvari Teátrumra, úgymint az úgy nevezett *Nemzeti*, és a' *Karinthiai* Kapunál lévőre az utolsó esztendőben, adott költségeknek s u m m á j a felment 362, 044 for. 40 kr. — — — A' kik közelebbről esmérik ezen Teátrumokat, nem tsudálják a' reájok tett költségeket; mivel jól tudják, mennyi ezerekbe jönnek esztendőnként a' Sztzénák, Dekorátziók, a' Német Jádzók, az Olasz Éneklők, Tántzolók, Musikusok, Rajzolók, a' Mesteremberek, 's egyéb szolgálatot tévő Személylyek, kiknek száma meg-haladja a' hat százat. Például, tsak a' Tántzoló Társaságnak fizetését jegyezzük fel: *Muzzarellinek*, a' Ballét-Mesternek, Feleségesül, ki első Tántzolóne, esztendei fizetések mind-össze 1720 Tsásfár - aranyra megy, a' kvártély - pénzzel egygyütt. *Vulcani* első

P p p

Tán

Tántzolónak 1100 aranyra. *Venturininek*, Feleségestől, ki második Ugróné (*Grottesca*) és Leányostól, ki második Tántzolóné, 1020 arany. *Venturini Isabellának*, az első Ugrónénak, *Venturini Férjfi* Húgának, 580 ar. *Brunetti* első Ugró Férjfinak, 438 arany. *Bertorelli* második Ugrónak, Feleségestől, ki figuráns Allzony, 580 aranyra. *Chechi* második Tántzolónak, 430 ar. *Bassile* harmadik Tántzolónak, 178 ar. *Terzaga* második Tántzoló Leánynak, a' Húgával együtt, ki figuráns Leány, 580 ar. *Arcelli* harmadik Tántzoló Leánynak, 260 ar. *Buteau* figur. Férjfinak, a' Leányával, 's ugyan azon nevet viselő figuráns Allzonnyal együtt, 333 ar. A' következő figuráns Férjfiaknak, és Leányoknak ez a' fizetések: *Hornungnak* 111 ar. *Aichingernek* 89 ar. *Schwarznak* 89 arany. *Marschalnak* 89 ar. *Ehrlingernek* 78 arany. *Mayernek* 100 ar. *Slangoszkynak* 78 ar. *Heloinnak* 67 ar. *Lutznak* 67 ar. *Borsnak* 89 ar. *Castadininak* 107 ar. *Querentznek* 67 ar. *Kumfnének* 134 ar. *Scherzernének* 122 ar. *Petrivionak* 100 ar. *Decampnének* 100 ar. *Nevenek* 89 ar. *Dornnak* 78 ar. *Sevenek* 64 aranyra 's a' t. — Ezek újjak, 's nem régen kezdettek tántzolni az Udvari Teátrumokon: *Máriátti* első tántzoló Leány; elztendei fizetése még ezután fog — mintegy öt vagy hat száz aranyokra meghatározódni. *Marsigli* első tántzoló Férjfi, fizetése 400 arany. *Brunetti Pasquale*, 2dik Tántzoló; fizetése 350 arany. Ezen kívül, mindegyiknek 30, 40, 's több aranyokat is adott a' Teátromi - Kassa, úti költségül,

Olafz

Olasz Országban Mediolánium Városából, a' hol fel-vétettek, Bétsbe lett érkezésekkor. — Több ízben jelentettük Irásunkban, hogy az Udvar ezen két Teátrumokat, bizonyos feltételek alatt, árendába szándékozott vólt adni. Sokan jelentették is magokat e' végett a' Teátrális Direktzióval mind addig, míg ő Felsége, mintegy négy hetekkel ez előtt ki-adott Billiétjében (Levél-forma Irásában) méltóztatott magát olly formán ki-nyilatkoztatni, hogy ezentúl nem szándékozik a' két Teátrumokat árendára bocsátani. Azólta nem kis változások estek az Udvari Teátrumoknál; és a' mint a' környüállások mutatják, még több változások is fognak esni. — *Galarati* Olasz, 1200 forint elzt. fizetéssel, Fő Teátrális Inspektornak; *Fersman* Ur pedig Revisornak vétetett-fel a' napokban, másfél ezer forint fizetéssel, a' Teátrumi számadásnak meg vizsgálására. A' tántzoló Személyeknek (*Muzzarellin*, *Feleségén*, *Vulcanin*, *Máriáttin*, *Marsiglin*, *Brunetti Pasquale* kívül, kiknek résszerént egy, résszerént másfél elztendeig tartó Kontraktusok vagyon), mindnyájoknak fel van mondva szolgálataik, úgy hogy a' kikkel a' Teátrális Direktzió új Kontraktust nem fog kötni: Novembernek első napja után vissza térhetnek Hazájokba. — *Brunetti* első Ugró, és *Terzaga* második Tántzolóne, már új Kontraktusra léptek a' T. Direktzióval; de 60, 's több aranyokkal kevesebb lesz ezután egynek-egynek elztendei fizetése. Ellenben *Venturininek*, *Feleségestől* és *Leányostól*; azután *Cheehinek*, és *Basselinek* meg-izentetett, hogy

ve.

velek új Kontraktus nem fog köttettetni. — Az Operisták közzül, *Calvesi* Tenorista elbotsáttatott; helyébe, *Viganoni* híres Tenoristát hívta a' Direktzió, mellynek ez ideig Hertzeg *Rosenberg* első, Gróf *Kuffstein Ferdin.* pedig második Tagja.

Enesséről, Május' 27. dikén.

„Jártomban 's költömben sok régi pénzeket láttam, részzerént *in natura*, részzerént pedig le-rajzolva, és ki-mettzve; de annál ritkébbat csak nem láttam, melly most kezemnél vagyon. Ez, vékony réz-monéta, egy máriás-nagyságú; találtatott Nemes Győr-Vármegyének Tó-közi Ditraktusában fekvő *Enessei* Kuriális Helységnek szántó-földjein, más egy meg-magyarázhatatlan hasonló nagyságú vékony réz-monétával együtt, mellyet hasonló szíves-séggel közlenék, ha rajzoló-mesterséggel bírnék. — Az elsőnek kerületére ez van nyomva görbe gurba betűkkel: *Rex Bela*; az alsó felére: *Rex Giesz*. A' közepén látszatnak meg-koronázott királyi fejek; jobb kezekben a' királyi páltza; bal kezekben pedig az arany alma, mellyen kereszt szemléltetik. A' másik felén ez az írás látszik: + SANCTA MARIA +. Bóld. Szűz Mária' képével, melly jobb kezében királyi páltzát tart. Ezen pénzek olly épek, hogy méltán lehet tsudálni, annyi századoknak el-sorgása alatt, semmiben meg nem esett tsorbulásokat. — Ezen régi monétákról, és arról, miért látszatnak azon a' fenn-nevezett két Királyok? okoskodjanak, ha tesszik, a' Tudós Hazafiak; én elégtelen vagyok arra.

Azt

Azt tudom a' Hírtóriákból, hogy *II. Béla* Királynak, *II. Geíza* Magyar Király, vólt az egyik Fia; — és hogy *Mellen Jakabnak de serie Reg. Hung. e numis aureis*, a' *Continuatorja* pag. 312. Nro 30. *Hollósi Mátyás* Királyról azt írja, hogy az vólt az első, a' ki pénzeire B. Szűz Mária' képét metztettette; holott ezen előttünk lévő monéta sokkal régiebb időkre mutat."

T u d ó s í t á s o k.

Kassándra,

mellyet Frantziából fordított *Bárótti Sándor* Magyar Nemes Testörző.

E' Könyv, melly a' Magyar Litteratúrának első szép termései közzé tartozik, 's melly valamint mulattságos tárgyára, úgy az érdemes Fordító Úrnak, kiben Anya-nyelvünk méltán édes Attyát tiszteli, kellemetes Magyar-ságára nézve, mind a' két Magyar Haza előtt közönségesen nem tsak esméretes, hanem kedves is, olly annyira, hogy nyomtatott példázattjai mind egyig el-fogytak; *Pestien Trattner Mátyás* Úrnak nagyobb betűivel, mint eddig vóltak nyomtatva, tisztán, és jó papiroson nyóltzad rétben újjolag közre botsáttatik. Ezen új Ki-adás, magától az említett Fordító Úrtól, a' Kiadóknak kérésére meg-jobbítva és meg-öregbítve, ismét *hét részre* osztva, és mindenik rész előtt egy rézre-vájt képpel fel-ékesítve, valamint a' Vevőknek, úgy a' Kiadóknak könnyebbsége végett, elő-fizetésre eresztetik, melly az egész Munkáért 4 for. 40 kr. ból áll; és így mindenik Rész 40 kr. Az első Rész Júliusnak első napjára, azután pedig mindenik Rész egy egy hónap alatt minden bizonnyal el-készül. — — Az elő-

fizetésbéli pénzek tétetnek-le: *Budán és Pesten* Weingand Könyvárrosnál. *Székesfejérváratt* Lang Könyvkötőnél. *Pétsett*, Waidinger Könyvkötőnél. *Debretzenben*, Tuba Dániel Úrnak, a' Ref. Kollégiumba. *Sáros-Patakon* Zilay Sámuel Úrnál, a' Ref. Kollég. *Egerben* Gyalogay Faktor Úrnál, a' Püspöki Nyomt. műhelyben. *Szebenben*, és *Kolosvárott* Hochmeißler Könyvnyomtató 's Könyvárrosnál.

Pesten, Jóniusnak 5. dik napján, 1793.
A' Ki-adók.

Kassáról, Május Hónapban.

Tisztelendő *Szuhányi Ferentz* Úr, most az ötödik munkáját bocsátotta világ eleibe, következő tzím alatt: *Considerationes probi, ac sinceri Patriae Civis, super causis, quae Juvenum mores corrumpunt, eosque communi societati noxios reddunt.* Az árta 17 kr. — Meg-letzkézi benne a' Szerző, mind az Atyákat, mind az Oktatókat, és főképpen az Ifjakat, de minden illetlenség nélkül.

* * * * *

Magyar Országai születésű *Gutten Jósef* Orvos Doktor, és a' *Bétsi* Universitástól megvisgáltatott, 's esmértetett Szem-gyógyító, azzal a' szándékkal készítette magát mind Hazájában, mind pedig annakutánna *Prágában*, és *Bétsben* különösen a' Szem-gyógyítósághoz, hogy ollyatén hasznos Szem-Orvos telhessen belőle Magyar Országban, mint a' minémű, Doktor, és *Kolosvári* Professor *Molnár* Úr Erdélyben. Ugy hiszi, hogy részéről nem is lett volna már semmi egyéb hátra, hanem hogy vissza indullyon Hazájába, 's Isten' segedelmével hozzá kezdjen hivatalának folytatásához; de ezt

már most, különös engedelmé nélkül a' Felségnek nem tselekedheti: minekutánna olly értelmű Királyi Rendelet adatott ki, hogy tsupán ollyatén Doktorok orvosolhasanak Magyar Országban, a' kik az oda-
való Universitásban graduáltatták magokat. A' míg tehát reménysége szerént le-melhetne Magyar Országra, ajánlja addig is itt Bé-
ben hív szolgálatját minden Hazájafainak, még pedig az ollyanoknak ingyen, kik, a'
magok Egyházi, és Világi Elöljáróiktól kért irással be bizonyítják, hogy ők szegények.
— Mindenkor meg lehet találni, délelőtti
tiz órától fogva tizenkettőig a' szállásán,
mellyre könnyű leír reá akadni ezen Német
le-írásról: *Unter den Tuchlauben, im grossen
Auge Gottes, im dritten Stock, rechts die Thüre.*

Melly szükségesek, és mind a' Nemzetre, mind
a' nyelvre nézve ditsóségesek légyenek, a' Nemze-
ti Játzó Társaságok, ez már a' lehetőségig meg van
mutatva. Hogy tehát ezek el fogyhatatlan munkák-
kal segilteessenek; mások pedig szüntelen friss Játéki
munkákat kapván, magokat gyönyörködtethessék,
a' jó erköltsék győzedelmei látásán örvendhessenek,
és idővel egy szép kis Magyar Könyves házat emel-
hessenek, magunkra válaltuk egynehányan ezen Er-
délyi Fő Kormány Szék mellett lévő közzül, egy
szüntelen folytatandó munkát fel- állítani, illy ne-
vezet alatt: Erdélyi Játékos Gyűjtemény. Hogy
dig erre minket nem valamely hafzorra való vágyo-
dás, hanem tsupán Nemes Nemzetünknek való ma-
gunk fel- áldozása ösztönözött, ki- tetzketik talán
mingyárt következő szándékunk ki- nyilatkoztatá-
sából: Mi tsinálunk egy éftendőben négy szaka-
szokat, foglalván e' szerént minden szakaszba három
hónapokat. Minden szakasznak végivel adunk ki
hat Játékokat két darabba, papirosba kötve, egy
Német forint, és 30 kr. Elő- fizetésért, úgy hogy:
valakí magát ezen munkának jártatására meg hatá-
rozza, 6 Német forintért, minden éftendőben 24
új Játékokat kaphat; a' ki pedig előre nem áze:

itten egy szakaszt két Német forinton vehet meg. Az elő fizetés, melly tsak ugy eshetik, ha minden, előre fél esztendőre le teszi a' három Német forintokat, kezdődik Juniusnak 20-dik napján, és tart Juliusnak 20-dikáig ezen Uraknál:

Kolosvárott, Ts. K. Priv. Könyvnyomtató Hochmeister Urnál. Maros Váshelyt, M. Aranka Cyógy Urnál. Udvarhelyt, T. Prof. Zilahi S. János Urnál. Tordán, R. Pred. Gyöngyösi János Urnál. Szebenbe R. Pred. Pápai István Urnál. N. Enyeden, Prof. Benkő Ferentz Urnál. Szászvároson, R. Pred. Herepei János Urnál. Kiket is Hazafiúi buzgó indulattal kérünk, hogy minket, és bennünket a' köz jóra való törekedést elő segiteni, munkánkat az ismételteneknek ajánlani, és a' fél esztendőre való fizetést bé venni méltóztassanak, mellyért mi is különös köszönetünk mellett minden tiz szakaszokra eggyel kedveskedünk. Bé szedven tehát a' pénzt, aztat tudósításokkal egygyütt ide Kolosvárra, ilyen tizmezéssel: Az Erdélyi Játékos Gyűjtemény ki adóinak, Kolosvárott, jó móddal bátorságba helyheztetve, Juliusnak végére okvetetlenül el küldeni méltóztassanak, hogy látván az Elő fizetők számát, és a' költségekről számát vetvén, ha kárunk nem következik, leg ottan el kezdhesük munkánkat. A' kik Nemes Magyar Országáról akarnának elő fizetést küldeni, azok is az említett tizm szerént hozzánk írni ne terheltessenek. Senki pénzét ne feltse, mert ha az egyfzer kezünkbe jó, és még is a' kevés előfizetők miatt meg akad munkánk, úgy leg ottan meg irván mi ezt, a' pénzel egygyütt vissza küldett leveleinkbe, a' bé vevő Uraknak, onnan minden meg kaphattya: ha nem pedig, ugy első Augustusba okvetetlenül sajtó alá tesszük a' szakaszt, és azt Octobernek végére minden fizetések helyyre el küldjük. Nyomtatványainknak pedig mind betűje, újj és elég nagyságú, mind papiroffa fejer lészén.

Már a' munkákat kellene talám szokás szerént ditsérni, de mi erről tsak annyit emlittünk, hogy a' leg válagatattabbakkal fogunk szolgálni, mellyeknek egy része eredeti, nagyobb pedig a' Bétsi Játtzó színeken tőkélletes meg elégedéssel fogadtattakból lészén. Ebbéli szíves fáradozásunkat tehát mindeneknek ajánljuk. Kolosvárott 9-dik Junii 1793.

Az Erdélyi Játékos Gyűjtemény Ki-adói.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*, Szent Iván - Havának
(Júniusnak) 28-dik napján, 1793 dik
Éltendőben.

Hadi Környürlállások.

A' *Luxemburghban* történtt 7-dik és 12-dik
Júniusi véres ütközetekről még tsak ezeket
említjük: 55re megy mindölfze a' Jún. 7-kén
el-esett, meg-sebesedett, 's el-fogatott Kato-
náink' száma. Lovunk 15 vészett-el. — Jún.
9 dikén 4 tsapatban, 's ugyan annyi felől
támadták - meg Népünket a' Frantziák. Két
tsapat azon igyekezett, hogy meg-kerüllye
Seregünket, 's el-állya ennek útját *Luxemburg*
felől. A' *Kinszki*' könnyü lovas Regimentje,
egy vasas Fran. Reg. et majd egy izálig le-

Q q q

vá.

vágott. A' *J. Mlachich* 3-dik Bat. ja, ötför esett bajonéttal az Ellenségnek, 's vißza-verte azt. Ezen Bat. béli *Sipka* Kapitány, és *Radinovich* Zászlótartó, példássan megkülönböztették magokat. Felette sok ágyúik lévén a' Frantziáknak, 3 ágyúinkat ölzve-lövöldözték; kettőnek pedig a' kerskeit hordatták el.

Az újjabb tudósítások is bizonyítják, a' mit különös meg-határozás nélkül jelen-tettünk a' múltt póstán: hogy t. i. Jún. 18-dika' éjtfzakáján hozzá fogtak a' Prusszusok és más egyesültt Seregek, a' *Máintz* Vára alá vivő árkok' hányásához, 's egyszersmind nyoltz batteriákat is készítették. A' Várból először kissebb, annakutánna pedig nagyobb tsomó gyalogság küldetett-ki, mellyek pus-kázni kezdetek munkásainkra; de tsak hamar vißza-verettettek.

Valenciennes Várában, *Ferrand* nevű Fr. Generális a' Kommendáns. Véle vagyon ezzel, eggy, a' leg-jobb Fran. Indzszenörök között is *Lafit*, a' ki a' közelébb múltt Török háborúban igen hasznos szolgálatokat tett vólt a' Portának.

Ryffel, vagy a' mint másképpen nevezetetik *Lille* Fr. Várat is úgy körül vette vólt már Seregünk Jún. 15-dikén, két felől, hogy az abban lévő Frantziák nem háborgathatták többé *Austr. Flandriának* határait.

Az említett napon, úgymint Jún. 15-kén irták *Brüsszelből*, hogy *Custine*, *Douai*, és *Bouchain* között választott helyet magának, 's hogy meg-menthesse *Valenciennes* Várat: szándékozott meg-ütközni a' sikon *Hertzeg Koburggal*.
Szár-

Szárdenia - Szigetéhez tartozó *Carloforte*, és *Antioco* nevű kisebb Szigetekben nem voltak többen a' Frantziák 8 százánál, 's ezeknek is tsupán két közép-szerű fegyveres hajójok (fregátjok) volt őltalmokra: még sem adták azért meg mindjárt magokat a' Spanyol hajós Seregnek, a' melly 23 első nagyságú, és hat közép-szerű fegyveres hajókkal érkezett hozzájuk Máj. 20-dikán; hanem két fregátjaik közül egyiket meggyújtották, 's égve a' Span. hajós Sereg felé bocsátották, olly izéllal, hogy ennek hajóit az által fel-gyújthassák; de a' Spanyolok meg-előzték a' történhető veszedelmet, egyfzersmind bé-szállottak mind a' két Szigetbe: 's rabokká tették az ott tartózkodott 800 Frantziákat. E' meg-lévén, *Korszika* Szigete felé indúlt Máj. 28-dikán az egész Spanyol hajós Sereg — melly mit tett továbbá? arról még nem érkeztek bizonyos tudósítások.

A' *Frantzia* Országí belső polgári had, még is tart. Hol egyik, hol a' másik Fél győzedelmeskedik: mint ez rend szerént úgy szokott történni más hadakozásokban is. *Lozere* nevezetű Ország-olftályban néhány győzedelmei után el fogatott az Insurgensek' Vézére *Charrier*, Adjutansostól egygyütt; magok az Insurgensek is, rész szerént megölettek; rész szerént el fogattak; rész szerént széllyel verettek. — Azon részéből ellenben Fr. Orzágnak, melly ennsk előtt *Anjou* nak (*Andegavi* Hertzegségnek) neveztetett, ezt írták Jun. 9-dikén, a' Nemzet-Gyűlései Kom-misszáriusok *Párisba*: „Falette nagy a' sze-

rentséflenség, mellytől kell tartanunk minékünk. A' pártosok, előbb előbb mennek naponként. *Saumur* Városa már az övék. A' mi Seregünk széllyel veretvén *Angers* és *Tours* Városai felé vonta vissza magát. Ir-tunk *Biron*-nak, 's eleibe terjesztettük szorongattatásainkat. Mi nem védelmezhetjük magunkat. Kevés az emberünk: a' mi van, annak sinsz fegyvere. Úgy láttzik, hogy a' pártosok azon részeibe szándékoznak az Országnak, mellyek a' mostani felosztás előtt *Normandia* és *Britannia* (*Bretagne*) névvel neveztettek: a' hol magokhoz hasonlókra találhatnak. *Monou* Generálisunk öfsze sebesítettetett. Sok Batalionok kiáltották ismét: Szaladjon a' ki szaladhat.

Frantzia Országnak, *Spanyol* Országgal határos széleiről is panaszolkodó, és segítség-kérő leveleket bocsátottak Jun. 6 dik 's 7-dik napjain, az ott lévő Kommisszáriusok, a' N. Gy. hez.

Elegyes Tudósítások.

Dümuriét az a' reménység táplálta, hogy a' mit fel nem talált egyébütt, majd fel-találja végre *Angliában*; de nagyon megtsalattatott, mert tsak ugyan *Angliában* se nyerhete ő magának maradandó menedék-helyet. El-küldötte vala t. i. oda *Brüsszelből* még maga előtt Gen. *Valánszot*, hogy készítene helyet mind kettőjöknek; de úgy olvassuk több rendbéli tudósításokból, hogy minekutánna némelly Konferentziákat tartott volna Gen. *Valence*, *Pitt* Miniszterrel: tudtára adatott, hogy másutt kereskedjen mind magára, mind *Dümuriéra* nézve. — *Belgyiom*.

gyiomba lett menetele előtt, *Mergentheim* Városában tartózkodott volt *Dümurié*. — (*Mergentheim*, a' *Német Birodalomnak Frankóniai Kerületében* fekszik, 's az *Ordo-Teutonicus*' (*Német - Rend*') birtokában vagyon.) — Örömet maradt volna ottan hosszabb ideig is; de nem engedte a' *Német-Rend*' Fő Mestere — *Ausriai Fő*, és *Kolóniai Választó-Hertzeg Maximilián* — ki is, a' maga rendes lakó Városából, *Bonn*ból, következő nyomos választát botsátotta *Dümurié*hez Máj. 16-dikán:

„Uram! Májusnak 12-dikén hozzám botsátott Levelét Kegyelmednek vettem, 's igen tsudálkoztam rajta, hogy még mind ez ideig is *Mergentheim*ban vagyon Kgyled. En olly reménységgel voltam, hogy fogja Kgyd betsülni tudni azt a' kéméllést, melly szerént én tsupán azt parantsoltam a' Helytartómnak, hogy igyekezzen Kegy. det más lakó hely' választására reá beszélni. De úgy látszik a' Kd' Leveléből, hogy akarja tölem meg-tudni bővebben is, mitsoda gondolat és indulattal vagyok: mellyet tehát én haladék nélkül fel fedezek.

Szánakodásnak indulatját szerzett én bennem eleinten *Frantzia Ország*' sorsa, midőn láttam, hogy' martzongják annak belső részeit az egymással ellenkező erkölts-telen Felekezetek; hanem annakutánna iszonyodássá változtatták ezen érzésemet eggy istentelen gyűlevélzségnek utálatos tselekedetei. Úgy néztem én azt, a' mi történt, mint el-múló esztelenséget; és jóllehet mind magam, mind a' *Német Rend* is, mellynek kor-

kormányozása reám bízott, sokat vesztettünk az által; nem egyebeknek tartottam mindazáltal én ezeket szerentsétlenségeknél, 's azzal biztattam magamat, hogy mihelyt kezd múlni az esztelenség: azonnal megfordúl magától a' dolgok' folyamata. Az egész Státus' alkotványa, és minden rendtartás széllyel bomlott volt ugyan Frantzia Országban; de a' földnek több része tsendességben volt még. A' Kgymed Minisiter-ségének köszöni azt leg-nagyobb része Európának, hogy ezen szerentsétlen veszekedésbe belé kerítettett. Kgymed gondolta ki azt leg-először, hogy Frantzia Ország rontson-bé más Tartományokba; Kgylmed tanátslotta, hogy jó lesz meg-támadni a' Szomszédokat, 's közéjük is ki-árasztani azon gonoszokat, mellyek rongálták a' Kd Hazáját. — Annak a' sok vérontásnak, 's azoknak a' súlyos terheknek, mellyekkel egygy illy közönséges, és bódogtalan had vagyon egybe kötötte, nem tsak Frantzia Orzágra, hanem az egész Föld' kerekségére nézve is, Kld az első oka, 's előmozdítója; — és hogy a' Sereg-vezérlésben különösen ki-mutatta magát Klmed: még ez, se meg nem igazítja, se el nem felejtetheti azt a' veszedelmet, mellyet okozott Kgylmed az Emberi Nemnek.

Nem szóllok arról, mitsoda móddal hagyta oda Kgylmd a' Sereget? ianye ellen lehetne talán Kdnek az én ítéletem, mellyet én, mint magános Ember, tsupán az igazságon, és jó-lelkűségen fundálok; és én szerentsét kívánok azon tselekedetéhez Kock, melly

melly Szerént tiszteletnek jeléül vehette Kd a' Nép' curiositássát (szemfűlségét), mellyet mutatott ez, midőn látta, hogy nem árthat többé néki Kd, a' ki vőlt oka az ő Szerentsétlenségének, és tárgya félelmének.

Nem változtak a' Kgymed principiumai most is — koránt sem — tsupán az idő' környülállási változtak; és ha azt hiszik Kd felől a' Nagy Hatalmasságok, hogy használhat nékiek, vagy ha Kmed oly képzelődéssel vagyon azokról, hogy köszönetet érdemel tőlök; — hitesse el ellenben magával, hogy én, mint tsupa magános Ember, a' kit némelly Tartományok, Kormányozójokká, 's Fejekké választottak, — tellyességgel nem gondolkozhatom úgy, se semminémű egygyesülésbe nem erezkedhetem Kddel; tartozom inkább meg-újítani parantsolatomat a' Helytartómhoz, hogy sürgesse a' Kgylmed' elmenetelét. “

Dumourier született 1738-ban, *Cambray* Városában. Neveltetett a' Kir. Pattantyús-Oskolában, a' honnan ki-lépven Katonaságra, tsak hamar fel-emelkedett fő Tisztségre: mert esze és tüze által nagy Jeménységet nyújtott magáról. A' 7 esztendő's háborúban vitézül viselte magát. A' *Crefeldi* ütközeiben, 17 sebeket kapott. 1768 dik eszt. ben Fő Kvártélymestere vőlt a' Frantzia Seregnek *Korszika* Szigetében. A' Revoluzió' kezdetekor Kommendáns vőlt, hajdani *Normandia* Tartományának *Cherbourg* nevű Városában. Fő gondja vőlt, meg-nyerni magának a' Jakobinusokat, hogy elérhesse dőlyfös tzéllyait. Rea is ment, hogy külső dol.

dolgokra ügyelő Ministerré lett; a' midőn hadat indítottatott Fran. Országgal a' Ts. Kir. Udvar ellen; 's egyszersmind Had-Ministerré tétette magát. Végre, az Északi Sereg' Vezérévé lett. — Mi módon hagyta oda Fr. Országot, bőven meg-irtuk ezt annak idejében. — Már mindenütt meg-próbált, menedék-helyet keresni, a' hol kívánt volna találni; de nem találhatott. — Két meg jegyzésre méltó dolgokat irnak közelébb felőle: 1.) Hogy a' Német Birodalomban tett útazása' alkalmatosságával, mindég *Lajos-keresztjét* viselt a' mellyjén. 2.) Hogy igen félti az életét, minthogy tudja, hogy három száz ezer livrát tett fel a' Fr. N. Gy. jutalmúl annak, a' ki el-fogja őtet, vagy meg-öli: azért is éjjel nappal fel vagyon fegyverkezve.

Egalité Úrról — a' néhai *Aureliánusi* (*Orleans*) Hertzeigről — sokan úgy vélték, hogy *Marat* által, a' ki házi Orvosa volt nékie néha napján, ki-menekedhetik talán a' *Marsiliai* Törvényszék' körmei közzül; de a' mint most mutatják a' körülállások: tsak alig ha el-kerülheti *Egalité* Ur a' *Guillotinet*. — Keményen vádoltatik t. i., hogy már régtől fogva, és az egész Revoluczió' ideje alatt is, abban törte ő a' fejét: hogy magát Frantzia Királya' tétettesse; melly széllyának el-érése végett, igyekezett mindeneknek előtte meg-nyerni magának a' N. *Britanniai* Udvar, az által, hogy Feleségül ajánlotta a' maga Leányát eggy *Anglus* Kir. Hertzegnek; 's ígérte egyszersmind, hogy ezen jövődöbéli Vejének Izámára, a' N. Eri-

Britanniai Udvar' segítsége által, egyesíteni fogja Angliával, Fr. Országának *Kis Britannia* nevű Tartományát. Továbbá: *Neckert* ő mesterkedte - bé a' Kir. Udvarhoz Fő Kints-tartóvá, 's midőn el-küldetett volna ez Fr. Országból: ő vette reá a' Népet, hogy kívánnya a' *Necker*' vissza - hivattatását. — *Mirabónak* milliókat ígért, ha ki - tsinálja, hogy az első Nemzeti Gyűlés neki adja a' Koronát. — Egész fegyveres Sereget igyekezett titkon fel-állítani. — Pénzen fogadott Embereket tartott mind Párisban, mind széllyel az Országban, a' kik az ő kezére dolgozzanak. Az ilyen fogadott Bűnösök által akarta ő meg-öletni a' Királyi Familiát *Versaliában*, 1789. eszt. Okt. 5 dik napján. Az ilyenek által motskoltatta *Fayettet*. — *Dumúriét* az el-múltt télen magánál tartotta szálláson, 's együtt sűgött bűgött vele. — El-járta közelébb *Britannia*, és *Normandia* Tartományait, 's mind maga, mind emberei által igyekezett reá birni az odavaló Lakosokat, hogy Királyt kívánnyanak az ő személlyében. — Olly Fő Tiszteket praktkált, a' kik Ellenségei a' Közöns. Társaságnak. — Ő okozta végre azon zenebonákat is, mellyek a' kenyér' drágaságának színe alatt támadtak.

A' *Svéd* Udvar, olly rendeléseket tétett; — mint Jun. 7-dikén írták *Stokholm*-ból: hogy a' *Carlscronai* Kikötőhelyben lévő tengeri erő, egészen hadi lábra állítsák: valamint a' könnyű hajos sereg is. Ezen Rendelésekre, annak hallása szolgálta-tott alkalmatosságot: hogy az *Orosz* kön-

nyű

nyű szerű hajós sereg, nyóltzvan hajókból álló nagy hajós sereggel együtt Svéd Ország előtt állapodott meg, *Aland* nevezetű Svéd szigetnél; 's ott a' Svéd tenger mélységét kezdte gondosan mérgetni.

Az *Artésiai Gróf* — néhai *XVI. Lajos'* ifjabbik Testvére — Májusnak 9-dikén estve érkezett Angliából, *Rotterdámba*, a' hennan más nap reggel Német Ország' *Vestfáliai* Kerületjének *Ham* nevű Városába vette útját, a' hol vagyon *Frantzia Ország'* *Regense*, az úgy nevezett *Monsieur*.

A' még tulajdonképpen úgy nevezett *Lengyel Országnak* Tartományjaiban, 's Distriktusaiban egész tsendességgel mentek végbe Májusnak 27-dikén azon közönséges Gyűlések, melyekben Deputátusok választottak az Ország-Gyűlésére. Könnyű volt ez a' választás: mert már előre ki voltak nevezve a' Deputátusok, 's készen terjesztettek az Orosz Tisztek által a' *Lengyel Rendek* eleibe.

Londonban olly meg-betsülhetetlen tzélú Társaság állott-öszve nem régiben, melly az el-szegényedett élttes Tudósokat, 's Irókat kívánnyá segíteni, 's azoknak Fami-liájakat gyámolítani.

Stájer-Ország *Pirkfeld* nevű Város' vidékén, olly szörnyű felhő-szakadás volt, Jun. 10-dikén, és 12-dikén; hogy az által, nem tsak renden fekvő szénájoktól; hanem vetéseiktől, és a' hol a' föld, dülő fekvésű volt, szántó földjeiktől is, továbbá: hidjaiktól, malmaiktól, 's nagyobb részent még házaiktól is meg fosztattak a' lakosok. —

A'

A' 12-dik Juniusi felhő - szakadás' alkalmaz-
tosságával galamb-tojásnyi nagyságú jegek
húllottak.

Frantzia Ország.

Mayenne, vagy *Maine* nevezetű Ország-
Ofztályból *) Követek küldettek *Párisba*,
kiknek Szószóllójok következő Beszédet
tartott Jún. 11-dikén a' N. Gyűléséhez:

„Törvényadók! Mi azt kívánnjuk,
hogy a' N. Gy. ből ki-zárt Tagok állíttassa-
nak ismét vissza hivatallyokba; a' Párisi
Tanács szoríttassék vizontag azon határok
közzé, mellyeket szabott néki a' Törvény;
meg kell tapasztaltatni ezen Vakmerővel,
(t. i. a' Párisi Tanáttal), hogy soha se
vetjük mi nyakunkat alája azon járomnak,
mellyel fenyeget minket az ő fő nélkül való
fel-fuvalkodtsága. Kívánnjuk továbbá,
hogy a' nyomtatás' szabadsága elevenedjen-
meg újjonnan; — hogy minden végzések,
mellyek Máj. nak 31-dikétől fogva hozattak,
vétessenek vizsgálás alá, mert mi nem vet-
hetjük alájok magunkat semmi ollyas vég-
zéseknek, mellyeket félelem, vagy erőszak
tsi.

*) *Mayenne*, vagy *Maine*, a' régi időkben
is egy különös *Frantzia Tartomány*nak
vált a' neve, mellynek határa észak felől
Normandia, napnyúgot felől pedig *Brit-
tannia*. Ezen Tartományról vette neve-
zetét az a' *Károly Hertzeg*, a' ki Feje
vált a' *IV. Henrik* ellen össze-szövetkezett
Félnek.

tsikart-ki; — és végre, hogy hívattassanak-vissza minden el-küldött N. Gyülési Kom-misszáriusok, mert azok vissza-élnek a' magok hatalmokkal.

Azon részéből Frantzia Országának, melly hajdan *Aquitániának* neveztetett, egyenesen reá irt a' Párisi Tanátsra a' *Bazas* Városabéli *Nép-Barátság* Társasága. Írásoknak ide ment-ki az értelme: „Reá mehetett ugyan arra a' (Párisi) Tanáts, hogy fundamentum nélkül való protestátziói által a' N. Gyülését; kétszinűséggel tellyes levelei által pedig Frantzia Országot meg-tsalhatta néhány szempillantásokig; de világosságra jött az igazság; minden Hirmondó más meg más szörnyűségekről tudósít bennünket, úgymint: *Marat*' győzedelméről; a' Nemzet Gyűlésbéli *Nézök*' rendeletlenségéről; a' N. Gy. ellen való öszve-esküvésekről; a' vérontásra való jeladásról; a' mi Kápviseelőinknek a' Gyűlésből lett ki-rekesztetésekről. — Ki vagy Te, hogy magadnak akarod tulajdonítani a' N. Gy. felett az elsőséget? Párisi polgár-tanáts. A' te kevélységed el nem tűrheti a' törvények' jármát, és semmi igazgatás alatt nem akar lenni. Vissza akarsz te még egyszer élni a' mi könnyen-hívóségünkel. Jól látjuk mi azt, hogy te se köz-társasági, se királyi igazgatás-formáját, se szabadságot, se törvényt nem akarsz; magad kénsye szerént kívánnál te uralkodni, 's az Országának minden jövedelmeit, és kintseit magad akarnád bé-nyelni.

Bordeaux, *Rennes*, 's más nagy Váro-sokból, ezerenként készültek a' Polgárok,
Pá-

Páris Városa ellen menni: hogy az árestált N. Gyűlési Tagokat ki-fzabadítsák fogságokból; 's bosszút álljanak a' Párisi Tanácson, és Népen, vakmerőségéért.

Magyar Ország.

Vasvárról, Jún. 16-dikán.

„Divatya lesz nálunk a' fűtésnek: ha a' *Rába* folyása (melly már ebben az esztendőben többször ki-öntött) nem fogja munkánkat akadályoztatni. A' vetések is jól mutatják magokat. Ha szőlő-hegyeink mostani épségekben meg-maradnak: négy vagy öt annyi lesz a' bor, mint tavaly volt. — *Heves*-Vármegyéből úgy érjük, hogy az *Egri* hegyeknek némelly részeiben kárt tett a' jég.“

Munkátsról, Június' 8-dikán.

„Itten az egész környéken nagy szárazság uralkodik, és mostoha hidegek járnak. Jún. első napján egy bak-arasznyi hó esett *Vereczke* Városában, és akkor némelly helyeken, 's nevezetesen itt is olly dér volt, melly a' kerti veteményekben nem kevés károkat tett. — Szinte bé akarám petsélelni levelem, midőn hallom, hogy *Beregh* Vármegyének Fő Notáriusi hivatalját sok esztendőig dicséretessen viselt *Takáts János* Úr meg-halálozott, mag nélkül *Berekszászban*. Jószágát a' Fiskus foglalta el.“

Szigethről, Június' 8-dikán.

„Itten Jún. első napján olly hideg volt, hogy az úgy nevezett *Farnesianum Thermometrum*ban szintén a' negyedik grádusra le-szállott a' kéneső; és csak azon múlt-el, hogy mindent el nem vett a' hideg: hogy éjjel fel nem tisztult.“

Debretzenből, Jún. 18-dikán.

„A' melly hidegről, a' Hírmondónak 836dik levelén vólt emlékezet, abban mi is részt vettünk; úgy hogy kéntelenítettünk nyári mellyjrevalóinkat, a' téliekkel majd egy hétig fel-tserélni: de ugyan tsak nálunk is sem vetéscinkben, sem élő-fáinkban szembe tűnő kár nem lett; tsupán a' tölgyfáknak gyengébb leveleiken láttatott valamiely ártalom. Az Embereink közzül, náthával küzködtek sokan. Most is a' gyakor esők után, hideg szelek járnak; pedig már szöleink is el-kezdették a' virágzást. — A' múltt Májusnak huszonkettődik napján, egy Affszonynak három gyermeke született egy hassal, úgymint: két Leánya, és egy Fia. Mind a' három ép és egészséges vólt, hanem tsak ugyan meg-hóltak. A' két leány élt 2 hétig; a' fiú harmadfélíg. — Jún. 14-dikén este, *Nándson* is olly égi-háború vólt, mint itt. A' menykő meg is ütötte az odavaló tornyot, el-égette annak a' tetejét, 's a' harangokat el-olvasztotta.“

Nyitra - Szerdahelyről, Jún. 17 dikén.

„Éppen midőn kezemben tartom pennámat, jöve fülembe, hogy *Szerdahelyi* Urasághoz tartozó *Tsaladka* nevezetű Faluban, egy Paraszt - Affzony szerentséssen fel-oldoztatván terhétől, mellyel viselőse vólt, szült két Fiú-gyermekeket, és egy leánykát, melly 3 gyermekek, *N. Szerdahelyi* Evang. Prédikátor által meg is kereszteltettek a' múltt éjtzaka, 's máiglan is élnek.“

Pest.

Pestről, Június' 20-dikán.

„Néhai nagy emlékezetű Pesti Professor *Cornides* tudós Hazánkfiának Könyvtárjáról olly hir kezdett vólt futamodni, mintha azt Erdélyi Püspök Gróf *Battyáni Ignátz* ő Excellentziája vette vólna meg; de én bizonyosan irhatom, hogy ezen ritka Könyvtár Gróf *Teleky József* ő Excel.jának vóltaképpenvaló birtokában vagyon, úgymint a' kinek első jussa is vólt a' meg vételre, 's a' kinek nagy készséggel is engedte azt által az Örökös, úgymint böldegült *Cornides* Úrnak az Ötise.”

Magyar Övértől fogva, szintén Györig, elég jó mező vagyon: még is soványok a' szarvas marhák; minthogy a' száj-fájás uralkodik rajtok, 's félő, hogy ez még dögöt is ne okozzon.

Károly-Várról (Erdélyből.) Jún. 10-kén.

„Olly szörnyű felleget-fzakadás vala a' napokban *Udvarhelyett*, a' millyenhez hasonlóra nem emlékeznek Erdélyben. Sok házat 's embereket el vitt a' hirtelenséggel kiáradt *Varga-patakja*.”

B é t s.

Azon nagy ökör, mellyről irtuk vala nem régiben, hogy közönséges látás' tárggyául egy néző-helyre fel-állíttatott: már végső tzellyát érte, az az, le-váगतott. Ezen alkalmatossággal meg-méretvén, 1300 font nehézségűnek aláltatott. El árúttatván minden részei, 152 forint, 's egy krajtzár került-ki belőle, melly summa a' hadi kintstárba adatott-bé.

Jelen.

J e l e n t é s e k.

Vasvári Posta-Mester *Krantz Adám* Úr, szándékozik el-adni a' maga Posta-státzióját, az ahoz tartozó földekkel, 's rétekkal, és öt derekból álló kö-házával együtt. Státziója, négy más posta-státzióknak közepette fekszik; következésképpen négy felé lehet az expeditzió, úgymint: *Körmönd*, *Szalabér*, *Egerszegh*, és *Szombathely* felé. Erre nézve, nem kevés hasznót reménylhetni ezen Státzióból, főképpen ha dilizsánsz (diligence) szekér fog menni *Bétsből*, *Szombathelynek*, és *Körmöndnek*. — *Körmönd*, eddig egy státzió volt *Vasvár*hoz; hanem ezentúl más-féle fog tétetni. *Körmöndről*, *Grétz* felé megy a' posta-út; *Szalabérről*, *Buda* felé; *Egerszegről*, *Kanisának*, *Eszéknek*, 's *Horvát Ország*nak. *Szombathelyről* *Bétsnek*.

Mai postával, következő alól-írást képet küldünk: *La Tour* könnyű lovas Reg. béli Köz katona, és *Tábori Vadász*. Most készül *Nádor-Ispányunk* képe, és a' *Valeniennes Várát* ostromló, 's a' *Frantzia* sereg ellen táborban álló *Armadiánk*' ábrázolása.

Az *Allgemeine Litteraturzeitung* erántt tett ígéretünkről el nem felejtkeztünk; hanem azon *E. Hazafi*, a' kire biztuk annak summálását, lakó helyét változtatván nem küldhetett hozzánk még többet egy árkusnál.

Vége a' III. Szakasznak.

A'

M A G Y A R

H Í R M O N D Ó

HARMADIK SZAKASZSZANAK

M U T A T Ó - T Á B L Á J A.

A.

Aktziának mi hivattatik? 424. Algiri *Dej* ellenséges maga viselete a' *Hollandusokhoz* 209. Kérleltetése 444. Algiri *Dej* maga viselete a' *Frantziákhöz* 714. Alsó-Ausztriai Kormányfőek' határozási 262. 651. Ajándéka a' hadi költségekre 419. Alvin-tzy B. F. M. L. hadi tettei a' Fr. ellen 611. Amerikai egyesült Tartományok' maga viselete a' *Frantziák* éránt 884. Anekdóták: Egy újj Prédikátorról 56. Blankenstein névről, és a' Huszárokról 27. Filangieri Kájetánról 28. A' Tsászárról 98. III. Vilhelmről 156. Gen. Mansfieldről 558. Egy Fr. Obesterről 645. Katonai Anekdóta 879. Anglia' kormányoztatásának meg-esmértetése 12. Angliai Udvar a' *Hollandusok*' állapotját védelmezi 6. Angliai Udvar' maga ki-nyilatkoztatása a' *Frantziák* ellen 137. 237. Hadjelentése 317. 343. A' Spanyol Udvar fegyver fogásra bírja 6. Angliai hadi költsé-

tségek 344. 477. Az Angliai Parlamentomnak ajánlása a' hadi költségek eránt 612. Angliai Udvar hadi segittséget rendel, mint *Hannoverai V. Hertzeg* 5. Katonáit ki-állítja 66. Számokat neveli 458. Ezeknek Vezére *York Hertzeg* 344. Hágába érkezik 377. Anglusok' ellenségeskedési a' *Frantiákkal* 364. 482. 624. A' Tsászári eggyesült Sereg. Angliai hajós Sereg ki-állítatik 7. 22. Szaporítatik 34. Fel-készül 150. 230. 363. 762. Annak nyereségi 306. 750. Angliával békesség' keresete *Fr. Köz-Társaságnak* 714. Haszontalanná lesz 832. 870. Ezeránt szóló levél 842. Angliai Udvar frigy kötése a' *Ts. Királyi, és Orosz Udvarokkal* 329. Ennek miben vólta 562. Ezen Udvar *Portugalliával* eggyességre lép 846. Angliai Parlamentom vetélkedései 13. 59. 90. 125. 156. 169. 238. 268. 381. 630. 751. 764. Angliai nemes szívűség próbája 56. Angliai Dámák nemes szívűsége 618. Angliai kereskedő Házok' bánkrutálása 678. 751. Elő-segíttetések 780. Angliai Papság jótévősége a' ki-költözött *Fr. Papsághoz* 781. Angliai érdemet betsülő erkölts 915. Angliai megbetsülhetetlen tzílu Társaság 934. *Aureliánusi H. (Egalité) Filep sorsa* 556. 577. 636. 647. 764. Vádoltatási 932.

B.

Balassa G. jótévő díszei 452. 630. Bárány Pál' új-munkája 818. Barkó Huszár Reg. magasztaltatása 702. 703. Külső Újságokban 741. Vitézsége 790. Bartfaiak hadi

di ajándéka 494. Barthodetzky Obe. halála 449. Batallion mennyiből áll 551. Batskaságon által ásandó Tsatorna 839. Ennek miben léte 421. 533. Begány Kapitány maga külömböztetése 463. Belgium (Aufzt) előbbi igazgatása módjába vissza állíttatik 888. Ennek hálaadó ajándéka 888. 907. Hódolásának pompája 799. különválasztott Kantzelláriája 465. Bellitz Jónás' Versei 284. Benitzky Hadn. vitéz maga viselete 611. Benyák Benedek' költeménnyé *XVI. Lajos* halálára 543. Benyovszky Gen. F. M. Lieut. sággal jutalmaztatik 313. Vitézsége 408. 439. Berlini Inneplés 216. Berlini *XVI. Lajos'* emlékezetére veretett pénz 736. Bertits Ferentz halálas érdemei 293. Betses Versei 435. Bethlen G. Jósef belső Kir, Tanácsos 161. Bétsi újj esztendői pompa 17 Bétsi nagy újság 550. Bétsi mulattságok 97. 131. 309. 483. 682. 697. 718. 755. 771. 804. Bétsi *XVI. Lajos* emlékezetére veretett pénz 735. Bogsch Úr munkája 740. Boltza Úrnak Tanácsossággal lett tiszteltetése 892. Brabantziai Tanács vissza állíttatik 530. Ennek hadi ajándéka 779. Tanácskozási 753. 910. Breve mi? 56. Brigantin hajó neve 364. Brűszeli Versek 94. Határozások 108 Brűszel Városa szabadulásának öröme 478. Bucsánfzky Prof. Versei H. *Koburghoz* 545. Bulla mi? 56.

C.

Caper tenger rabló hajó 364. Cerae-chi kép-faragó munkája *Filadelfiában* 27.
)(2 Chi-

Chinai Tartománybéli éhség 752. Choiseul-Gouffier' Pétersburgba való utazása 259. Munkáji 698. Levele 719. Clairfait Gen. hadi tudománya 314. 408. Csokonai Mihály Versei 729. Czernicheff Gr. mulatása Rómában 257. Ennek Fia Bétsben 258.

D.

Dániai Udvar maga viselete a' Fr. Köz-Társasághoz 301. 762. Dániai nagy szélvész 400. Dántzig Városának sorsa 417. Magát fel-anja 448. 459. 511. Dántzig, és Thorn környékivel Prussziai birtokra jut 595. Hódolása 752. Davidovits Gen. M. győzedelme Tron Városánál 359. Dévay Ob. vitéz tettei 208. 232. 461. Jelentése 597. Megsebesítetik 614. Dévai Hadn. vitéz maga viselete 463. Devins Szárdiniai egyesült Sereg' Vezére 330. Divisio 'a mennyiből áll 551.

E.

Egyházi Birodalom' hadi készületei 4. 35. 44. 148. 190. 378. 394. Ennek maga viselete a' Frantziák eránt 229. Endrödi Kap. magát meg különbözteti 463. Engel Kristián Ur munkáinak betses vizsgálata 286. Erdödy G. Bánnak Fő-Ispányságba lett bé-iktatása 633. Erdödi G. József Királyi belső Tanácsos 299. Erdödy Huszárok ditséretére költi Versek. 527. Erdély Országai tudósítások 118. 132. 162. 312. 498' 528. 562. 620. 635. 681. 698. 720. 786. 891.
Er.

Erdély Ország nemes gondolkodása a' litteraria Deputátzió eránt 786. Erdélyi magyar Jádzó Társaság' fel-állása 25. Elő-mene-tele 528. 651. Magasztaltatik 803. Erdélyi Jáékos Gyűjtemény 923. Eszterházy Huszárok' magasztaltatása. 393. 572. 597. 702. külső újságokban 741.

F.

Ferentz ő Királyi Felsége a' Politzájt előbbi lábra állítja 49. Hajlandó ki-nyilatkoztatása G. Kolowráthoz 173. A' Galli-tziaiakhoz 247. Frigyet köt az Angliai Ud-varral 329. A' Belgyiomi, és Lombárdiai Kantzelláriákat külön választja 465. Bétsi polgárságot meg vendégli 483. Arany pohárral meg ajándékozza 515. Ferdinánd előszülöttét arany rendel tiszteletli 579. Az Örmény nemzet eránt tett rendelése 684. Kegyessége a' Belgákhoz 780. Vissza állítja előbbi igazgatások módját 888. Károly Fő Hert. fő Kormányozóvá rendeli 558. Jósága az Erdélyi Literária Deputátzióhoz 787. Frantzia Köz-Társaság zürzavaros állapotja 7. 23. 54. 90. 111. 126. 154. 157. 187. 204. 223. 242. 266. 307. 320. 334. 348. 390. 415. 466. 493. 510. 574. 625. 642. 646. 678. 693. 767. 782. 802. 847. 873. 885. 901. 935. Fr. Királynak vádolási 8. maga mentségi 9. Sorsa 127. Életét veszti 160. Halálának környülállási 184. 196. 204. Testaméntoma 197. Gyász alkotvánnya 240. Emlékezete 735. 736. Fr. Nemzet Gyűlésének rendelési 45. 230. 396. Jövendő Konstitu-tzió

tzió eránt 308. 324. Hadi Sereg szaporítása
 eránt 331. Angliával való békesség' fenn
 tartása eránt 109. 137. 243. Hadat végez
 Anglia, és Hollandia ellen 219. Spanyol
 Ország ellen 376. Nemes végzése *Goldoni*
 Tudós eránt 303. Egyébb végzési 449. 476.
 480. 502. 556. 575. 594. 649. 844. Konsti-
 tutziót készít 617. 767. Frantzia Nemzet
 Gyűlése' vádaltatott Tagjai 617. Marat eg-
 gyik Tag sorsa 626. Ártatlannak ítéltetik
 648. le Pelletier meg-ölettetése 181. Pol-
 gári el-temettetése 206. Gyilkosának sorsa
 226. — Frantzia Sereg szerentséje Hollandiá-
 ban 5. 231. S. Michel Várát 316. Brédát
 328. Klundert, Getruidenberg, és Willem-
 stadtt erősségeket Hollandiában meg veszik
 392. Jülich Hertz. ben tett előmenetek
 18. 20. 21. 36. Szerentséjek hanyatlik 19.
 132. 133. 178. 180. 208. 253. Jülich H. ből
 ki-nyomattatnak 36. 132. Pellingennél tett
 haszontalan próbájok 37. Düren Városát
 el-vesztik 84. Kirchberget 100. Altenhof-
 fennél vesztenek 163. Aachennél meg veret-
 tetnek 314. Lockennél 326. Aachent el vesz-
 tik 327. 459. Maastrichtól el-verettetnek 327.
 362. 460. Leiningen Grófságot ki-rabolják
 333. Tongres 341. Rüremond, és Limburg-
 ből ki-nyomatnak 342. Lüttich, és Tron
 Városit oda hadgyák 358. Brédát is 374.
 és Hollandiát 438. Namurt el-vesztik 454.
 Dumurier Vezér alatt széllel veretnek *Tirle-*
mondnál 393. 405. Veszteségek 408. 411.
 Blamál veszteséggel vissza nyomtatnak 440.
 'S Lövennél 440. Mechlent, és Brüselt
 oda hagyák 449. Antverpiát el-vesztik 454.
 506.

506. Monsot, és Dornikot 454. 507. Fegyver nyugvást kérnek 492. 522. 562. Vége uralkodásoknak *Hollandiában* 438. 473. És *Beleyiomban* 523. Veszteffégek ki-költözésekkel 512. Valentzia Városa körül vétetik *Condé* Városával 552. Ennek tájában a' Fr. Sereg meg veretik 631. 639. Veszteffégek 651. Valentziánál véres ütközet után vissza veretnek 702. Dampier Fő Vezér halálra sebesítettetik 705. 713. Ennek emeltetett oszlop 828. Itt lévő veszteffégek a' Frantziáknak 745. Küstine a' Vezérséget által veszi 746. *Condé* Városának veszedelemes környülállási 760. Fámársi táborokat el-veztik 757. 776. Valentzia kínszerítettése 777. 825. Rendszerént való vítattatása 905. Két részre osztott Sereggel nyomatnak 827. Frantziák a' Hollandusokat vissza-nyomják 838. Népünket meg támadják 840. Valentziának maga védelme 864. Lille Városa el-zárattatik 926. — Frantziák *Küstine* Vezér alatt *Maintzot* erőssen védelmezik 7. 48. Strombergnél nyernek 444. Hochheimot el-veztik 67. 101. Königsteint fel-adják 333. Az őrizet hadi foglyokká lészzen 365. Spira, és Worms Városoktól el-takarodnak 332. 470. Spiraiak, és Maintziak meg-nyerése eránt tett próbája *Küstinenek* 366. Strombergnél meg-verettetik 469. Binget oda hadgyák 470. 507. *Maintz* Városától el-záratnak 472. — *Maintz* sorsa 492. Az őrizetnek próbatéleli 523. *Maintzot* ostromlóknak száma 553. 688. Maga fel-adása eránt közlött fel-tételi 572. Kírontási 591. 640. 829. 880. Nyernek 671. *Maintz* rendszerént való vívása 760. 796. 860.

860. 905. 926. Maintz fekvésének meg es-
mértetése 828. Marienbornál előmeneteles
ki rontások 830. 839. Ezen ki rontásnak
környülállási 866. — Küstine Seregének maga
viselete *Maintztól* lett el-zárattatása után
673. Dünkirchen fel nem adattatik 673.
Ezen tábor' fekvése 689. Gen. *Vurmsfertől*
meg verettetik 711. Hollandusokat két íz-
ben meg veri 790. Neukirchentől *Szekuli* Gen.
által el - veretnek 793. — Szárdiniai, és
Nizzai Fr. Sereg' változó Szerentséje 3. 47.
57. 112. 165. 192. 221. 230. 252. 314. 329.
414. 458. 474. 571. 591. 612. 676. 705. 892.
905. Szabaudiai Fr. Sereg környülállási 778.
Fr. Sereg Szerentséje a' *Spanyol* részeken 365.
554. 642. 714. 760. 799. — Polgári had' ál-
lapotja 466. 467. 381. 594. 643. 694. 754.
777. 831. 841. 870. 885. 927. — Frantzia
hajós Sereg' mozgási 3. 34. 106. 152. 180.
274. Nápolynál terem, és a' Királyt neu-
trálításra kényszeríti 35. Nyeressége 306.
Ellenségeskedése az *Anglus* hajókkal 364.
482. 624. Nyeressége a' *Spanyoloktól* 571.
— Frantziák *Luxemburg* tartományába bé-
űtnek 876. Itt levő veszteségünk 903. Lei-
ningeni Grófságot ki-rabolják 333. Zvey-
brücken-i Tartományt fel dúlják 254. 306.
Spirát 399. Sarkrúcki H. get 762. Fr. Köz-
Társaság' békesség keresése *Angliával* 714.
Hafzontalanná lesz 832. 870. Ez eránt va-
ló Levelezés 842. Fr. Korszika Sziget' ze-
nebonás állapotja 592. 643. 677. 686. Paoli
Gen. levele 783. Dumurier Fr. Vezér élel-
tése a' Fr. Sereghez 491. Tudósítása a' N.
Gy. hez 455. 476. 510. 517. Dümurier ki-
száll

száll a' Nemzet Gy. ellen 485. Beurnonville
a' N. Gy. Kommisszáriusokkal az ellenség
kezébe szolgáltatja 500. Ezeknek rabosko-
dások 555. 781. A' Fr. tábortól árulókép-
pen meg szökik 502. 563. Maga ki-fejezési
503. Levele G. *Miatzinszky*hez 512. Ennek
sorsa 769. 782. Halála 832. Dümouriernek
a' Fr. Armádiához intézett írása 522. Val-
lástétele elmenetelekor 584. H. Orleans
eránt 690. Tévelygési 589. 678. 707. 872.
928. Kolonai V. H. nek hozzá intézett le-
vele 929. Meg esmértetése 931. Fr. Agens'
sorsa Romában 129. 182. Frantziák, kik
Frankfurtban el-fogattattak 38. Fr. Köz.
Társaság eránt való ítélete *Vielandnak* 52.
Fr. Törvények summája egy *Római* Poéta
szerént 57. Frantzia hadi erő 206. 396. 883.
Fr. Klastromokban talált Könyvek 155. Fr.
Királyi familia' állapottya 195. Ki költö-
zött Frantziák hívségek *XVI. Lajoshoz* 240.
Levelek 275. Katona szolgálattok 590. Fr.
Országban Uralkodó felekezett meg-esmérté-
tése 219. Fr. Királyok, kik meg ölettek
244. Fr. Köz. Társaság a' Spanyoloktól
haddal meg-támadtatik 275. 377. Az *Orosz*
Tsászárnétól 598. Fr. Köz. Társaság ellen
tett had végzése a' *Német* Birodalomnak
508. Fr. hoz tett jelentési H. *Koburnak*
566. 568. Fr. Országról szólható jövendő-
lés 542. Fr. Revolutzionális Szék foglalá-
tossági 617. 833. Fr. Min. *Calonne* Angliá-
ban 784. — Fejér Antal fordítása 857. *Fes*
ler Hazafi munkája 859. Filep Gábor for-
dítása 858.

G.

Gallitziaiakhoz botsátott ki-nyilatkoztatás 247. Ezen Országí Zsidóság eránt lett határozás 889. Genuai Köz. Társaság maga viselete a' Frantziák eránt 779. Goldoni Olasz Tudósnak sorsa a' Fr. Köz. Társaságban 303. Grammatikáról (leg régibb) tudósítás 426. Groszinger T. Úr' munkája 859. Gyolts Kap. vitéz maga viselete magasztaltatik 474.

H.

Hadi kintstárnak segítésére tett leg inkább Hazai ajándékok 50. 72. 81. 115. 144. 145. 161. 162. 172. 174. 189. 190. 214. 263. 331. 340. 494. 678. 851. Hadi Mappa. 773. E' szérént való elő adása a' Ts. Sereg elő menetelének 774. 789. 821. Hajókázható M. Társaság intéze'i 779. Munkájának előmenetele 789. 821. Hetruriai H. maga viselete a' Fr. hoz 685. 259. Hollandiában tett elő-menetele a' Fr. Seregn-k 5. 221. 316. 328. 392. Hollandiai hajók vissza hivatalnak 33. Hollandiai Köz. Társaság a' Fr. Konstitutiót el nem fogadja 48. Katonáit szaporítja 119. Hadat készít 151. 165. 231. Maga védelmére tett intézeti Hollandiának 253. 315. Hollandiai Kormányfzék' jelentése 345. A' vízzel elborítatás eránt 362. Hollandia esmértetése 362. Frantziákat vissza verik 443. Frantziáktól meg szabadúlnak 473. 523. Hollandiai Köz. Társaság ereje 779. Békesség eránt való munkálkodása 901. Zenebonás állopotja 378.

378. Hollandiai nagy szélvész 26. 'Inneplés 166. Hollandiának Algiriakkal lévő bajok 209. 444. Hollandiához intézett írásmás Hatalmasságoknak 560. Erre költt válasz 621. Hontvármegyebéli Szék-újítás 579. Horváth Orsz. szélekről zenebonás tudósítások 584. 833. 844. 871. Hrabovszky Úr fordítása 547. Hunyadi T. Superintendens Úr munkája 900.

I.

Janits Cyörgy Úr meg-tiszteltetése 515. Jászberényben háládatos indulat II. Leopold eránt 310. Jászberényi szorgalmatosság 854. Jelentés a' régi magyar pénzekről 292. Különös Jelentések 46. 77. 95. 188. 356. 516. 531. 564. 799. 723. 756. 814. 860. 890. 940. Jrlandiának zenebonás állapottya 707. Ezen Országbeli Katholikusok polgári Jussokat vissza nyerik 320. Hajlandóságok a' Királyhoz 752. Jubileumi Verssek 895.

K.

Kanisa Városaiaknak hadi költségre tett ajándékjok 494. Karátsonyi Urnak köz-jóra tett ajándéka 683. Károly Fő H. vitézsége 326. Jutalmaztatása 339. Altenhoffennél ki-mutatott hadi tudománya 409. Brüsszelbe érkezik 479. Monsba 507. Ausztriai Belgyiom Kormányozójává rendeltetik 558. Veszedeleme, és Brüsszelbe maradása 641. Kassandra új ki-adása 921. Katonai Promotzi.

tziók 313. Kazinczy Ferentz betses fordítási 858. Keglevits Gr. Wurmser Gen. mellé rendeltetik 247. Kép 280. Királyi rendelések 79. 116. 162. Klopstock Német tudós le-mond a' Fr. Polgárságról 336. Knesevich Obl. Szabad Sereget állított 266. Ennek esmértetése 477. Koburg H. Fő hadi vezérül fel-esküszik, 's el indulása 115. Frankfurtba érkezik 208. Győzedelmi. L. Ts. eggyesültt Sereg győzedelmi. H. Koburg-hoz való bizodalma a' Német Birodalomnak 524. Győzedelmire készültt versek 545. 664. Jelentési a' Fr. hoz 566. 568. Valentziaiak-hoz 607. Lamarche Vezérhez botsátott Levele 791. Erre válasz 792. Kohári G. Ferentz nemes szívüségé 833. Koloniai V. H. hadi segedelve 457. Dumourierhez botsátott Levele 929. Kondé Jósef Úr jutalmaztatása 339. Koppi Prof. Úr' beszéde 740. Kóré Zsigmond halála, és érdemei 386. Kotyimi Rájának által adása 256. Követést érdemlő példák 72. Kristina Fő H. Asszony, és Albert H. Bétsben való mulatása 210. Dresdába indul 401 484.

L.

Latzay Jósef' Prof. fordítási 77. 96. 857. Lengyel Köz. Társaság' állapotja 27. 76. 112. 124. 218. El-terhesül 367. 444. 754. 780. 801. Prusszus Katonaság egy részét megszálja 42. 139. 233. 338. Más részét az Orosz Katonaság 44. Lengyel Gyűlés intézeti 56. 112. 895. Jelentés tétele 338. Anglus Követhöz 334. Magát védelmező törekedé-

kedési 301. Fegyver fogás eránt való inté-
zeli el nyomatnak 367. Követet küldenek
Konstántzinápolyba 154. Lengyel Ország
eránt való hajlandósága a' Portának 852.
Lengyel Orzágnak Orosz, és Prusszus Ud-
vartól el-foglaltt részei 618. Lengyel Or-
szágra szabott új tzikkelyek: az Orosz Kö-
vet által 630. 713. A' Prussziai Követ által
753. Lengyel Országi új Deputátusok vá-
lasztása 934. Leper Kap. vitézsége magasz-
taltatik 463. Losontsi Iffjuság próba té ele
295. Lukkai Társaság Követi 81. Lutz
Györgynek tanító könyve 77.

M.

Mack Obester Katonai erköltsei magasz-
taltatnak 326. Jutalma 464. Egy Regiment-
nek tulajdonossa 787. Meg-sebesítetik 790.
Makó T. T. Apátur' véleményyei az új M.
Szótárról 538. Maintzi Polgárok' példás
hívsége 351. Maintzot ostromló Sereg 444.
Maintzi versek 222. Magyar Országi tudó-
sítások 29. 30. 39 45. 74. 87. 104. 116. 147.
176. 190. 211. 215. 234. 249. 264. 288. 293.
310. 339. 402. 449. 494. 512. 516. 582. 619.
630. 722. 785. 833- 850. 874. 800. 912. 937.
Magyar Országi jádzó Társaság' előmenete-
le 39. 87. 699. Ditsérete 216. 737. Ezen
Társaság fel-fogására való élelztés 667. Ma-
gyar nyelvre fordított játékok 312. 720.
Magyar Huszároknak vitéz indulattyok 83.
Ditső Hajlandóságok H. Valdeckhez 242.
Vitézségek 342. 343 Magasztaltatik 606. 709.
Magyar tántz 114. Magyar Országi Depu-
tá.

tátziók végbe menetele 211. 265. Magyar Museum II. kötetjének utolsó negyedje 289. Magyar Országí Katonaság ki állítása 376. Magyar Regementek, kik a' Fr. kal küfzködnek 551. Magyar Gránátérosság erőssége 776. 790. Magyar Nemzetet motskoló Könyv, 's annak meg. táfolása 374. Magyar leg-régibb Gramatika 426. Régi pénz 920. Magyar Tifzte, kik magokat a' Frantziák ellen meg-különböztették 463. 599. Magyar Dámák, kik a' tsillag kerelt rendjével tífzteltettek 635. Magyar Szótár' készítésére-intézett vélemények 538. Magyar Játék-fzin név alatt ki-adatott munka 545. Magyar Királyné vizéről 653. Magyar régi Szótárról tudósítás 805. Maree Kap. magát meg-különbözteti 704. Márton István új munkája 819. Matzedóniai Kereskedő 355. Meretzay B. Köz jóra tett ajándéka 683. Metséri Had. magát meg-különbözteti 463. 703. Mi a' Poëzis? új munka 548. Mindszenti Úr munkája 516. Meg-ditsértetik 729. Mitrovszky Gen. belső Kir. Tanácsossá rendeltetik 449. Morvai Rendek hadi segítsége 563.

N.

Nádasdi G. Ferentz belső titkos Tanácsossággal tífzteltetik 387. Nádor Ispány ő H. ségének Bétsi mulatása 581. Nádor Ispány Regementjének Táborba érkezése, és viléztettei 687. Nagy-Szombati Káptalannak nemes ditsérete 176. Nagy Ferentz Ur bettes munkája 858. Nápolyi Király váratlan
ven-

vendége 35. Fr. Köz - Társaság Követjé^o
el-fogadja 57. Neutrális maga viselete a'
Fr. hoz 67. Nápolyi Királynak, mint Ke-
refzt Atyának ajándéki 550. 579. Nápolyi
hadra mutató környülállások 593. 685. Nafz-
vadi Kap. jutalmat érdemlő vitézsége 463.
Nemes György Deák versei 464. Német Bi-
rodalom had végzése a' Fr. Köz - Társaság
ellen 508.

O.

Orosz Katonaság meg-szálja Lengyel
Országot 44. Az Orosz Tsászárné Lengyel
Országának egy részét magáévá teszi 618.
Rendelése a' Lengyelek eránt 446. Hadi
készületi 44. 193. Orosz Tsászárné hajlan-
dósága a' ki-költözött Fr. hoz 194. Maga
viselete a' ki-költözött Fr. Hertzegekhez
628. Frigyet köt az Angliai Udvarral 329.
Hajós Sereget. ígér a' Frák ellen 598. 870.
Rendesése a' birtokában lévő Frantziák eránt
247. Jótévősége 244. Orosz Követ Baden-
ba a' Házasság dolgában 194. Ott Obester
Urnak szerentsés meg-menekedése 840. Ott-
lik Had, érdemes vitézsége.

P.

Paksi Dániel versei 263. 296. Pálffi G.
Károly H. Koburg mellett Adjutáns 83. Pál-
fi G. Leopold hadi szolgálatja 82, G. Pál-
fi Familiának öröm napja 261. Pápa ő Szen-
tsége Jótévősége 55. Baráttságos hajlandó-
sága Gr. Csernicheffhez 257. Intő írása a'
fel

fel-zendültt Néphez 300. 338. Uralkodásának ideje 337. Egésségbéli változása 400. 417. Hadi készülete L. Egyházi Bir. le-mond a' Fr. kal tartandó hadról 830. Payne Tamás sorsa 16. Védelme 272. Pejachevich Gr. Májorsággal tiszteltetik meg 313. Pétzeli József munkái 546. Platthi F. T. Kánonok betses munkája 292. Plesz Városának új neveze 347. Polaquenak mi neveztetik 475. Popovits Dénes Illi. Püspök' ajándéka 808. Portugalliai Udvar' maga viselete a' Fr. Köz. Társaság eránt 675. Hadi készülete 376. 706. 844. Rendelése a' kiköltözött Frantziák eránt 706, Eggyesüése az Angliai Udvarral 846. Pozsonyi versek 284. Pozsonyi Stuttzos Sereg küldötjeinek ajándéka 99. Logikusoké 388. Evangelikus tanuló Ifjuság nemes ajándéka 619. Prágaiak' nemes Szívüése 644. Pristley Tudós Anglus' Kárvallásának visszapótoltatása 16. Prussziai Sereg meg-szálja Lengyel Országot 42. 139. 233. Prussziai Király ki nyilatkoztatása Lengyel Ország eránt 139. Lengyel Ország' egy részét magáévá teszi 618. Ennek neve, és nagysága 645. A' Déli Prussziának küldöttei nála meg jelennek 911. XVII. Lajost Fr. Királynak esméri 259. Prussziai hadi könyörgés 148. Prussziai eggyesült Sereg előmeneteli Maintznál 51. Hochheimot meg veszi 67. 101. Venló Holl. Várt erőssen oltalmazza 274. Königssteinhoz jut 365. Strombergnél meg-veret-tetik 444. Ugyan ott lévő nyeresége 469. Bingen, és Spira Városokat meg-szálja 470. Maintz Városától el zárja az ellenséget 412.

Maint.

Maintzot körül veszi 492. Sok nyughatatlanságot szenved az őrizetől 523. 591. 640. 829. 880. Nyeresége 671. Maintzot rendszerént vija 760. 796. 860. 905. 926. Marienbornál lévő vesztességek 830. 839. 866. Dünkirchent fel-kéri 673. Neukirchentől Szekuli Generális alatt a' Fr. kat. el-veri 793. Prussziai más Sereg Dántzigot fel-kéri 417. El-foglalja 448. 459. 511. 595. Prusszia Ország' népessége 302. Prussziai Királyi rendelés a' Nevendék Papok eránt 319. Prussziai el-jegyzés 493. Ölzvekelésnek üdeje 646.

R.

Radinovich Zászlótartó magát meg kü-lömbözteti 926. Radvánszky T. György meg-tiszteltetése 47. Római zendülés 129. 182. 300. 338.

S.

Saarbrücken-i örökös Hertzeg ki-rabolatása 762. Meg-szabadul 793. Saxoniai hadi készület 307. Schédius P. Ur' szolgálatya a' Görög nyelv tanításában 892. 912. Sárközi Familiának öröm napja 893. Seelman Ur munkája 857. Skotziai Katholikusok egyenlő jussokat nyernek 780. Simonovits Obl. Magyar Nemességgel tiszteltetik 387. Sipka Kapitány vitéz maga viselete 926. Sopronyi Evang. Gym. ajándéka 808. Sopronyi Magyar Nyelvet tanuló Ifjúság pró-

próbatétele 277. Spanyol Ország belső állapottya 43. 94. Spanyol Udvar hadra bíráttatik a' Frantziákkal 6. 376. Spanyol Orzági hadi készületek 232. 275. 376. 394. 554. Hadi segítség 413. Spanyol Sereg' fzerentséje a' Frantziák ellen 365. 554. 642. 713. 760. 799. Nagy győzedelme 799. Spanyol hajós Sereg 395. 748. Előmeneteli 749. 842. 907. Szardiniai Szigeteket vissza nyeri 926. Spanyol Udvar rendelése a' ki-költözött Frantziák eránt 706. Spielman B. belső Kir. tanátsossággal tífzteltetik 484. Spissits érdemes Hazafi Hertzeg Koburg Adjutánsa 83. Splényi Báró. F. M. L. G. Vurmser helyett komandiroz 748. Splényi B. Ignátz magát meg-különbözteti 748. Stephaits Fő-Strásamester vitézsége 360. Stiriái Rendek' Gyűlése, és ajándéka 172. Szabad Sereg Olztályt tartanak 591. Strobl Zsigmond Úr hajlandósága a' Huszárokhoz 498. Svéd Igazgató Hertzeg' nemes szívének példái 24. 76. 400. Svéd Ország maga viselete a' Frantzia Köz. Társasághoz 25. 301. 418. 598. 706. 716. 762. Svéd Orzági betses rendelések 76. 122. 416. Az írás, és nyomtatás eránt 143. 155. Svéd Ország belső állapotja 172. 232. Zürzaváros 260. Hadi készületi 933. Svéd Orzági törekedések a' Gazdálkodás jobbítása eránt 562. Swieten B. jótévősége 18. Szabaudiai háborus környülállások 778. Szabó Kap. érdemes vitézsége 463. Szabó (Bartzafalvi) Dávid munkája 859. Szalmi Hertzeg Prágai Érsekké rendeltetik 692. Szapári Pál

ma

magasztaltatása 579. Szardíniai szigetének megismertetése 165. Szardíniai Király hadi készületei 250. 315. 330. Hadi foglyokat vált 317. Szardíniai eggyesült Sereg szerentséje a' Frantziákkal 3. 47. 57. 12. 165. 192. 221. 250. 252. 314. 329. Vesztelességek 414. Tovább való változó szerentséjek 458. 474. 571. 591. 612. 676. 705. 842. 905. Szardíniai Ország ereje 797. Székely Huszárok könyörgő írások ő Felségéhez 716. Szentkereszti B. Obl. sággal jutalmaztatik 374. Szétsényi G. Lajos' próbatétele 147. Szétsényi József Not. vitéz készsége 297. Szilz-tovi békesség' végre hajtása Horváth Országi szélekről erőszakos. 584. 833. 844. 841. Sztáray G. Regementjének magasztaltatása 702. Külső Újságokban 741. Szuhá-pyi Úr munkája 922.

T.

Teleki G. József Királyi belső Tanácsos 161. Tertina Mihály versei 853. Tefchedik Úr Oskolája eránt felsőség válasza 810. Török Birodalomnak belső állapota 38. 154. 217. 255. Török Országi pestés 72. Török Követ az Orosz Tráfszárnéhoz 482. Török Tsászfár maga viselete a' Frantziákhoz 154. 637. 750. Lengyelekhez való hajlandósága 852. Tóth B. Magyar Nemességgel tiszteztetik 189. Trenk B. viszontagsági 459. Tsászfári eggyesült Sereg mozdulási 7. 21. 47. 134. 181. Tsászfári Seregek, kik újjonnan a' Frantziák ellen rendeltettek 134.

181. 247. 249. 265. 478. 496. 512. 631. 783.
 Tsászári Armádiák, kik a' Frantziákkal tu-
 sakodnak 389. Tsászári hadi készületek 298.
 639. Tsászári eggyesült Sereg kisebb tsá-
 tázása 20. 36. 51. 67. 87. 178. 180. 208. 232.
 359. 552. 553. 609. 611. 710. Düren Váro-
 sát meg-veszik 84. Kirchberget 100. Al-
 tenhofennél nyernek 163. Aachennél 314.
 Lockennél 326. Aachent meg-veszik 327.
 Tongres, Rüremond, Lymburgból az ellen-
 séget ki-nyomják 342. 359. Tongresnél lett
 nyeressegek 361. 385. Tirlemontnál a' Fran-
 tzia Sereget el-széllyesztik 405. Itt lévő
 nyeressegek 408. 411. Blamnál veszteség-
 gel az ellenséget vissza nyomják 440. Lö-
 vennél 440. Mastrichtól a' Frantziákat el-
 verik 327. 362. 460. Belgyiomi Fő Városo-
 kat meg-szálják 440. 453. 454. 507. Egész
 Belgyiomból az ellenséget ki-tolják 523. 572.
 Valentzia, és Condé Frantzia Városokat
 körül veszik 552. Condénál az ellenséget
 meg-verik 639. Veszteségek 670. Valen-
 tziánál véres ütközet után az ellenséget vis-
 sza-verik 702. Condé Városát szükségbe
 hozzák 760. Famarsi Táborát az ellenség-
 nek el-foglalják 757. 776. Veszteségek 777.
 Valentzia vítattatása 777. 825. Két részre
 oszlik 827. Meg-támadtatik 840. Vesztes-
 ségek 841. Lille Városát el-zárják 926. —
 Luxemburg Tartományába vissza tolatnak
 veszteséggel 876. 878. G. Vurmser Serege
 a' Frantziákat meg-veri 711. — Tsászári
 Tisztek, kik megokat meg-különböztették
 463. Tsászári Seregből el-hullottak száma
 618.

613. 671. 712. 839. 881. Tsászárné ő
Felsége ajándéka a' hadi költségre 213. Sze-
rentsés születe 549. Szülötjének keresztele-
tése 550. Öröm' pompája 581. Bé-avatta-
tása 707. Tunisi követek Bétsben 331. Tzet-
ter Ur betses munkája 451.

U. V. W.

Új Könyvek 30. 32. 292. 374. 431. 516.
545. 736. 740. 852. 856. 890. 916. 921. Ud-
vari Gyász 214. Frantzia Királyért 261. Ud-
vari Theátromokról 917. Vajna F. Strásames-
ter vitézsége 380. 473. Valla Ur éneke 731.
Deák versei 732. Velentzei Köz. Társaság'
hadi készületi 210. Frantzia Köz. Társasa-
got meg-esméri 259. Zenebonás állapotja
692. Verhovátz M. Püspök belső Királyi
Tanácsos 851. Versek 94. 102. 136. 222.
263. 280. 282. 284. 285. 296. 369. 420. 435.
464. 527. 729. 731. 732. 811. 853. 895.
Vieland Ur ítélete a' Frantzia Köz. Társa-
ságról 52. Vilth F. T. Kanonok Ur nemes
áldozatja 176. Vurmser Gen. utnak indul
116. Elő-Ausztriai Sereg Kormányozója 255.
263. A' kormányozást kezéhez veszi 333.
Rajuán általmegyén 471. Hadi elő-meneteli
572. 717. — Waldeck Hertzeg szerentsétlen-
sége 245. Tanácsosi hivatallal jutalmaztatik
247. Wietoris Jonathás' Magyar Beszéde
278. Windisch Gottlieb meg - halálozik
468.

Z.

Z.

Zechenter Úr fordítása 852. Zichy T. József köz - haszonra tett ajándéka 526. Zmeskály György meg-tiszteltetése 147. Zombori Kapitány el-esik a' tsata piatzon 474. Zweybrückeni Hertzeg sorsa 254. Tartománnya fel dúlatik 306. 316. Polgárjainak hívsége 352.

Intés a' Könyvkötökhöz.

Elöl a' Könyv homlok írásának ellenében, jön *Maria Theresia* Magyar Királyné képe.

A' Könyvnek végére a' következendők illy rendel:

1.) Az *Eszterházy* nevet viselő Ts. 's Kir. Huszár, a' *Prusszus* Halál Regement-beli Huszár, és a' *Frantzia* Nemzeti Gárdista képeik. 212-dik old.

2.) A' Frantziák ellen folyó hadakozásnak Teátroma Német-Alföldön. 773-dik oldal.

3.) A' Romai Tsáfzár, és a' Frantziák Armádiájaik között, Hertzeg *Koburg* Ts. 's

's Királyi, és *Dumourier* Frantzia, Fő Hadi Vezérek alatt, *Brabantziában* a' *Nerwindeni* mezőn Mártziusnak 18-dikán 1793 eszt. esett nagy ütközetnek ábrázolása. 870 old.

4.) La Tour könnyű Lovas Regiment-jebéli köz - katona, és Táborig Vadász 940 old.

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁRA

(ANATVYK)

